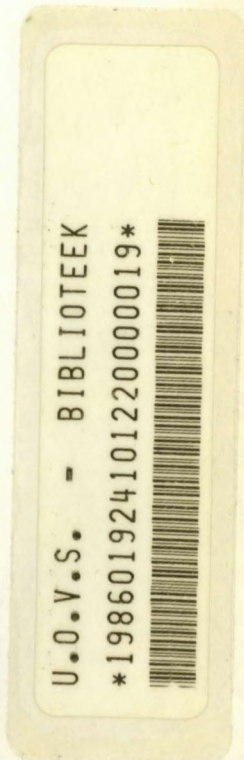

DIE BESKRYWING VAN KAAPSE AFRIKAANS
AS 'N
VARIËTEIT VAN AFRIKAANS

HESTER CATHARINA DREYER (GEBORE VAN HEERDEN)

VOORGELEË OM TE VOLDOEN AAN DIE VEREISTES VIR DIE GRAAD
MAGISTER ARTIUM
IN DIE
FAKULTEIT LETTERE EN WYSBEGEERTE
DEPARTEMENT AFRIKAANS EN NEDERLANDS
AAN DIE
UNIVERSITEIT VAN DIE ORANJE-VRYSTAAT
STUDIELEIER: PROF. M.C.J. VAN RENSBURG
JANUARIE 1986

HIERDIE EKSEMPLAAR MAG ONDER
GEEN OMSTANDIGHED E UIT DIE
BIBLIOTEK VERWYDER WORD NIE

Universiteit van die Oranje-Vrystaat
BLOEMFONTEIN

13-5-1986

T 439.367 DRE

BIBLIOTEK

OPGEDRA AAN MY OUERS

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
HOOFSTUK 1	1
1. Inleiding	3
1.1 Hoekom Kleurling-Afrikaans	3
1.2 Spesifieke doelwitte van die studie	5
1.2.1 Samevatting van bestaande studies oor Kleurling-Afrikaans	5
1.2.2 Die daarstelling van 'n navorsingsmodel	5
1.2.3 'n Inventaris van verskynsels in Kleurling-Afrikaans	6
1.3 Die verloop van 'n taalvariasie-ondersoek	7
1.3.1 Dataversameling	9
1.3.2 Sistematisering	9
1.3.2.1 Variasietaalkunde en Sociolinguistiek	9
1.3.2.2 'n Basis vir variasietaalkunde: 'n inventaris van moontlike variante	10
1.3.2.3 Die implikasies van so 'n inventaris	12
1.3.2.3.1 Taalverandering	12
1.3.2.3.2 Sinchronie en diachronie	12
1.3.3 Interpretasie van die resultate	13
HOOFSTUK 2	15
2. Kort opsommings van vorige ondersoeke na Kleurling-Afrikaans (en verwante variëteite) en 'n evaluering daarvan	17
2.1 S.J. Bothma (1962), <u>'n Algemene Karakteristiek van die Taalgebruik van die Kleurlinge aan die Rand</u>	17
2.2 T.H. Links (1983), <u>Die Afrikaans van Kharkams</u>	18
2.3 W.J.C. Boonzaier (1982), <u>Die Spreektaal van Piketberg</u>	19
2.4 R.M. Klopper (1976), <u>Sosiaal Gestratifiseerde Taalgebruik in die Kaapse Kleurlinggemeenskap - 'n Fonologiese Onderzoek</u>	20
2.5 R.M. Klopper (1983), <u>Kaapse Afrikaans</u>	24
2.6 E.F. Kotzé (1983), <u>Variasiepatrone in Maleier-Afrikaans</u>	27
2.7 C. van Schalkwyk (1969), <u>Konvergensietendense in die Afrikaans en Engels van dubbeltalige Kleurlinge van Bellville-Suid soos gemanifesteer in die sinsklankvorm</u>	30

2.8	I. van Rheede (1983), <u>n Sosiolinguistiese ondersoek na taalgebruik in Bellville-Suid</u>	33
2.9	D.J. van Schalkwyk (1983), <u>Fonetiese variasie in die taal van die Rehoboth-basters</u>	38
2.10	n Opsommende oorsig van hierdie studie gemeet aan die maatstawwe in Hoofstuk 1 uiteengesit	46
2.10.1	Doelwitte	
2.10.1.1	Uiteensetting en samevatting van vorige ondersoeke	46
2.10.1.2	Modelvorming	46
2.10.1.3	n Inventaris	47
2.10.1.3.1	Ontsluiting	47
2.10.1.3.2	Sistematisering van die data	48
2.10.2	n Kritiese bespreking	49
	HOOFSTUK 3	53
3.	Navorsingsmodel as riglyn vir taalnavorsing uit n variasie-oogpunt	55
3.1	Inleiding	55
3.2	Onderskei van n eksplisiete doelwit met die ondersoek	57
3.3	Die ondersoekmetode	59
3.3.1	Seleksie van sprekers, omstandighede en linguistiese veranderlikes	62
3.3.2	Versameling van tekste	73
3.3.2.1	Samestelling van die korpus	73
3.3.2.2	Vraelyste en n voorlopige ondersoek	76
3.3.2.3	Die rol van die veldwerker en die onderhoud-situasie	86
3.3.3	Identifisering van variante en linguistiese veranderlikes	93
3.3.3.1	Transkripsie van die bandmateriaal	94
3.3.3.2	Identifisering van variante	95
3.3.4	Verwerking van die gegewens	97
3.3.4.1	Die wenslikheid van omvattende statistiese verwerkings	97
3.3.4.2	Die data word statistiek	98
3.3.5	Interpretasie van die resultate	102
3.4	Samevatting van navorsingsmodel	103

	Bladsy
3.5 'n Nota by die gebruik van hierdie model	103
Voetnotas	105
HOOFSUK 4	107
4. Kleurling-Afrikaans - 'n weergawe van eie en verwante navorsingsresultate	111
4.1 Versamelde databasis	111
4.1.1 Inleidend	111
4.1.2 Transkripsies en ontsluiting van die bandmateriaal	114
4.2 Sistematisering en klassifisering van die data	116
4.2.1 Inleidend	116
4.2.2 Oorsig oor die hoofkategorieë van verskynsels wat voorkom	118
4.2.2.1 Klankpatrone	118
4.2.2.2 Morfologiese verskynsels	119
4.2.2.3 Sintaktiese verskynsels	120
4.2.3 Die subkategorieë	121
4.2.3.1 Klankpatrone	121
4.2.3.1.1 Vokale	121
4.2.3.1.2 Konsonante	124
4.2.3.2 Morfologiese verskynsels	126
4.2.3.3 Sintaktiese verskynsels	131
4.2.4 'n Inventaris van verskynsels in Kleurling- Afrikaans	140
4.2.4.1 Klankpatrone	140
4.2.4.1.1 Vokale	140
4.2.4.1.2 Konsonante	156
4.2.4.2 Morfologiese verskynsels	174
4.2.4.3 Sintaktiese verskynsels	200
4.3 Sosiologiese veranderlikes as determinante vir taalgebruik	216
4.3.1 Determinante by die voorkoms van variasie	216
4.3.2 Sosiologiese veranderlikes	216
HOOFSUK 5	225
5. Slotbeskouing	227
BYLAE A	231
Transkripsies en ontsluiting van die bandmateriaal	233

	Bladsy
HOOFSUK 6	461
6. Bibliografie	463
6.1 Verhandelings, proefskrifte, verslae, referate en boeke	463
6.2 Tydskrifte en T.V.-onderhoude	467
OPSOMMING VAN VERHANDELING	468
Opsomming van verhandeling: <u>Die beskrywing van Kaapse Afrikaans as 'n variëteit van Afrikaans</u>	468
1. Inleidend - doelwitte	468
2. Inhoud	468
2.1 Uiteensetting en samevatting van vorige ondersoeke	468
2.2 Modelvorming	468
2.3 'n Inventaris	469
3. Slot	469

1. INLEIDING

1.1 Hoekom Kleurling-Afrikaans?

1.2 Spesifieke doelwitte van die studie

1.2.1 Samevatting van bestaande studies oor Kleurling-Afrikaans

1.2.2 Die daarstelling van 'n navorsingsmodel

1.2.3 'n Inventaris van verskynsels in Kleurling-Afrikaans

1.3 Die verloop van 'n taalvariasie-onderzoek

1.3.1 Dataversameling

1.3.2 Sistematisering

1.3.2.1 Variasietaalkunde en Sociolinguistiek

1.3.2.2 'n Basis vir variasietaalkunde: 'n inventaris van moontlike variante

1.3.2.3 Die implikasies van so 'n inventaris

1.3.2.3.1 Taalverandering

1.3.2.3.2 Sinchronie en diachronie

1.3.3 Interpretasie van die resultate

1. INLEIDING

1.1 HOEKOM KLEURLING-AFRIKAANS?

Kleurling-Afrikaans kom in hierdie studie onder die vergrootglas binne die breër studieveld van Kaapse Afrikaans as 'n variëteit van Afrikaans (die gebruik van bg. term kom later ter sprake).

Verskeie faktore het aanleiding gegee tot die aanpak van hierdie studie. In die eerste plek word Kleurling-Afrikaans hier beskou as een van die belangrikste variëteite van Afrikaans - 'n waarneming wat o.a. ook besliste implikasies vir die voortbestaan van Afrikaans het, en wat nie altyd gemaak is nie. So 'n variasiestudie oor Kleurling-Afrikaans is dus belangrik as die sprekerstal van dié variëteit in ag geneem word. Links (T.V.-onderhoud, 6 Augustus 1984) meen dat die Kleurling in Afrikaans, wat hy as sy eie taal beskou, lewe en selfs droom. Hy wys ook op die feit dat daar in 1984 reeds 9800 Kleurling-matrikulante in Suid-Afrika was met Afrikaans as eerste taal. Aan die Universiteit van Wes-Kaapland was terselfdertyd 1700 studente wat Afrikaans bestudeer het. Uit 'n taalbeplannings-oogpunt is dit dus essensieel om betrokke te raak by die voorkoms en wese van Kleurling-Afrikaans.

Ook Prinsloo (Prinsloo, K.P., in Linguistevereniging - Kongresreferate, 1983, p. 249) beklemtoon die wedersydse respek tussen kultuurgroepe vir mekaar se taalvariëteite: "In South Africa the development of language tolerance is an ideal to which the whole community could well contribute. Respect for the languages of other cultural groups in the country does not mean neglect of one's own language. On the contrary, it means affording the same opportunities in language expression to others as you yourself would like."

As gevolg van die feit dat daar nog geen eenvormige basis vir navorsing t.o.v. Kleurling-Afrikaans daargestel is nie, is studies wat tot dusver op dié gebied onderneem is, nog in die meerderheid van die gevalle idiosinkraties van aard. Hoewel Labov se navorsingsbeginsels neerslag vind in die betrokke ondersoeke (bv. Klopper, 1976 en 1983), kan dié norme nie

noodwendig oorgedra word op die Suid-Afrikaanse-, en spesifiek die Wes-Kaapse situasie nie. Met hierdie behoefte aan 'n eenvormige navorsingsmodel wat in ondersoek oor Kleurling-Afrikaans gebruik kan word voor oë, word in hierdie studie o.a. gepoog om d.m.v. die daarstelling van so 'n model toekomstige studies binne dié veld te konsentreer tot op 'n vergelykbare en kontroleerbare vlak (soos in Hoofstuk 3 uiteengesit).

'n Verdere behoefte wat blootgelê is, is die gebrek aan 'n breë (so volledig as moontlike) inventaris van verskynsels/veranderlikes wat in Kleurling-Afrikaans voorkom. So 'n databasis kan die inisiëring en strukturering van toekomstige studies heelwat vergemaklik, deurdat dit 'n riglyn neerlê vir die seleksie van spesifieke verskynsels wat verdere intensiewe ondersoek regverdig. Verder kan so 'n inventaris (soos dit in Hoofstuk 4 voorkom) 'n breë beeld gee van wat tipies is aan Kleurling-Afrikaans, hoewel dit nog nie so ver gaan as om byvoorbeeld die frekwensie en die herkoms van spesifieke verskynsels te bepaal nie. So 'n inventaris gaan m.a.w. net tot op 'n sistematiseringsvlak en dring nie deur tot op 'n interpretasievlak nie.

Om bg. doelwit te bereik, word in hierdie studie ingeskakel by die RGN se navorsingsprojek oor die Afrikaans van Kaapstad en omstreke (Verslag aan die RGN, N/6/11, 1985, 'n onderdeel van die groter projek oor die landstale van Suid-Afrika.) Die data wat in hierdie projek beskikbaar gestel is, het ook die voltooiing van hierdie studie vergemaklik. 'n Verdere uiteensetting van die verloop van die projek word onder 1.2.3 gegee.

Die term Kleurling-Afrikaans word nie allerweë as 'n gelukkige benaming beskou nie. Dié mening word ook hier onderskryf. Gerwel (Gerwel, in Graffier 5, 1982, p. 3) beskou die term Kleurling as 'n kru term om 'n subspesie te kategoriseer. Hy voel dat so 'n term so min as moontlik gebruik moet word, maar tog kan hy steeds nie 'n duidelike alternatief bied nie. Met die wete dat hierdie benaming nie ideaal is nie, sal in hierdie studie dus nóg van die term gebruik gemaak moet word a.g.v. die gebrek aan 'n meer aanvaarbare en minder etiketterende term.

1.2 SPESIFIEKE DOELWITTE VAN DIE STUDIE

Die spesifieke doelwitte van hierdie studie val drieledig uiteen: eerstens 'n samevatting van bestaande studies oor Kleurling-Afrikaans; tweedens die daarstelling van 'n basiese navorsingsmodel as riglyn vir toekomstige navorsing oor Kleurling-Afrikaans en derdens die opstel van 'n inventaris van verskynsels in Kleurling-Afrikaans.

1.2.1 SAMEVATTING VAN BESTAANDE STUDIES OOR KLEURLING-AFRIKAANS

Met hierdie kriptiese uiteensetting van die verloop van vorige ondersoeke oor Kleurling-Afrikaans, word beoog om 'n breë beeld te gee van wat reeds op hierdie gebied gedoen is en hoe sulke ondersoeke aangepak en deurgevoer is. Met 'n kort, kritiese bespreking van elke studie, word moontlike leemtes dan uitgewys wat nog kan bestaan (t.o.v. byvoorbeeld die ondersoekprosedure).

Die belang van hierdie samevattings lê daarin dat die navorsingsmetodes en -resultate van verbandhoudende studies oor Kleurling-Afrikaans saamgevat en geëvalueer word om 'n geheelbeeld te kry en om die resultate te integreer. In die verlede is nog nie soveel ondersoeke aangepak dat 'n groot volume materiaal telkens beskikbaar gestel kon word nie. Elke ondersoeker het ook sy eie navorsingsmodel gevolg aan die hand van 'n beperkte hoeveelheid beskikbare data. Hierdie sametrekking van vorige, idiosinkratiese studies kan dus lei tot 'n konsentrasie van suksesvolle voorstelle vir toekomstige, eenvormige ondersoeke.

1.2.2 DIE DAARSTELLING VAN 'N NAVORSINGSMODEL

Met die huidige stand van navorsing oor Kleurling-Afrikaans as agtergrond en met die ondervinding wat hierdie betrokke studie bied, is die volgende noodwendige stap die daarstelling van 'n navorsingsmodel. So word stap vir stap 'n basis saamgestel waarvolgens enige variasieonderzoeker (veral van Kleurling-Afrikaans) 'n navorsingsprojek kan beplan en deurgevoer. Met die verskillende kontrolelyste en diagramme in die hand, behoort so 'n ondersoek se strukturering in die beplanningsfase nie probleme op te lewer nie.

Dit bly egter belangrik om te beklemtoon dat so 'n model slegs

as riglyn bedoel word om idiosinkratiese studies te konsentreer. Dit mag m.a.w. nie voorskriftelik aangewend word nie (elke afsonderlike studie sal noodwendig unieke behoeftes en probleme na vore bring), maar bloot om studies oor bv. Kleurling-Afrikaans vergelykbaar en kontroleerbaar te maak.

1.2.3 'N INVENTARIS VAN VERSKYNSELS IN KLEURLING-AFRIKAANS

Met bg. navorsingsmodel as uitgangspunt en die data uit bestaande studies oor Kleurling-Afrikaans beskikbaar, word hier 'n individuele ondersoek geloods ten einde 'n lys van ooglopende verskynsels in Kleurling-Afrikaans op te stel. Vir hierdie doel word ingeskakel by die genoemde RGN-projek oor die Afrikaans van Kaapstad en omstreke (RGN N/6/11, 1985). Hier behoort dus sprake te wees van 'n volskaalse ondersoek met 'n beplannings- en dataversamelingsfase, 'n sistematiseringsfase en 'n verdiepings-/interpretasiefase (soos vollediger onder 1.3 uiteengesit).

Vir hierdie doel is van die versamelde bandmateriaal wat deur die RGN beskikbaar gestel is, gebruik gemaak. Die respondente se taalgebruik word getranskribeer en daaruit volg 'n ontsluiting van die materiaal in terme van die klankpatrone, morfologiese verskynsels en sintaktiese verskynsels wat ooglopend in die transkripsies voorkom.

Die sistematisering van bg. data behels die indeling van die verskynsels in taksonomiese kategorieë. Saam met die verskynsels wat in bestaande studies geïdentifiseer is, word hierdie data nou opgeneem in 'n gestruktureerde inventaris wat onderverdeel in subkategorieë en fyner besonderhede. Op dié manier word dit vir 'n ondersoeker moontlik gemaak om 'n geheelbeeld te kry van die taalverskynsels wat in Kleurling-Afrikaans voorkom. Omdat nie noodwendig gepoog word om verskynsels met 'n hoë gebruiksfrekwensie neer te pen nie, kan volgende ondersoekers(en) kontrolestudies uit die breë inventaris uittreksels maak en verder die voorkoms van die verskynsels en die indelings daarvan bevestig of weerlê. Daar word ook aandag gegee daaraan om elke verskynsel m.b.v. variasie-terminologie op so 'n eenvoudige wyse as moontlik uiteen te sit.

Ook die sosiologiese veranderlikes kry as taalgebruiksdeterminante aandag. Hoewel in dié studie nie daarop gekonsentreer word nie, word ook verskeie van hierdie veranderlikes wat die taalgebruik van die Kleurlinge kan beïnvloed, getabelleer.

In hierdie studie word dus hoofsaaklik gekonsentreer op die eerste twee fases van die ondersoekproses. Die interpretasiefase word nie intensief aangeraak nie - die navorsingsmodel en die inventaris van verskynsels skep juis verskeie verdere moontlikhede vir intensiewer navorsing en studie rondom die geïdentifiseerde verskynsels, hul voorkoms en hul herkoms. Ook ander variante soos bv. prosodiese en semantiese variante vereis nog verdere aandag.

1.3 DIE VERLOOP VAN 'N TAALVARIASIE-ONDERSOEK

Soos reeds uiteengesit, word 'n taalvariasie-ondersoek in drie fases afgehandel: 'n dataversamelingsfase, 'n sistematiseringsfase en 'n interpretasiefase. By die besinning oor hierdie proses is dit belangrik om 'n aantal vertrekpunte in ag te neem:

- Variasie in natuurlike tale kom sistematies voor.

Die wetenskaplike bestudering van taalvariante hang van hierdie stelling af. In bestaande variasieondersoeke word dié vertrekpunt dan ook algemeen aanvaar (vgl. o.a. Baily, 1973, p. 34; Bickerton, 1975, p. 66; Labov, 1971, 1972; Tarone, 1983; Vidos, 1956, p. 43 e.v.; Van Rensburg, 1985, p. 19).

Webb (Webb, 1985, p. 46 - 48) beredeneer hierdie stelling verder so: die taalwetenskap besef vandag dat linguistiese heterogeniteit 'n noodsaaklike, inherente kenmerk van menslike tale is, al sou geen eksterne faktore op hulle inwerk nie. Met linguistiese analyses is in die sewentigerjare bevind dat daar linguisties geen verskil is tussen "afwykende taal" en die sogenaamde standaardvorme nie. Albei vorme is ewe sistematies en kompleks en sprekers kan onderskeidelik in dieselfde mate uitdrukking gee aan hul kommunikatiewe behoeftes. Die sistematiek van nie-standaardvariëteite kan geïllustreer word deur die verlede tyds-konstruksie

in Griekwa-Afrikaans (GA) teenoor Standaard-Afrikaans (p.47):

- ek het hier begin x ek het hier gebegin (GA)
- hy het kom werk x hy't gekom werk (GA)
- die wou ons toe (loop) skiet x die't ons toe wil loop geskiet (GA)
- hy is 'n man wat werk gehad het x hy is 'n man wat werk gehet het (GA)

In Standaard-Afrikaans (SA) kom die verlede tyd oor die algemeen voor as het + ge- + werkwoordvorm en dan kom ook heelwat ander uitsonderings (soos bg. 4 gevalle illustreer) voor. In die GA-voorbeelde kom slegs 'n eenvoudige veralgemening van die SA-reël voor, deurdat bg. verlede tydskonstruksie ook op uitsonderlike gevalle toegepas word. In der waarheid is GA hier "meer sistematies" as SA - daar is van al die uitsonderings op reëls ontslae geraak.

- Taalvariëteite en -variante is prinsipiëel gelykwaardig. Die variante wat binne 'n variëteit van 'n taal voorkom, kan nie op grond van normatiewe oorwegings beoordeel en geëtiketteer word nie. 'n Variëteit behels 'n waarneembare verskil van 'n kontrasterende, konstante taalvorm. Die variëteit word willekeurig gekies uit verskeie moontlikhede, en word gemeet aan die Standaardvorm van die betrokke taal. Laasgenoemde vorm word egter bloot om gerieflikheidsoorwegings so gekies op grond van kenmerke soos bv. algemene bekendheid.

Omdat taalgebruik sosiaal gedetermineer is (sprekers se taalgebruik verskil omdat hulle tot verskillende sosiale lae behoort - vgl. o.a. Labov, 1971, 1972) bestaan daar onder nie-taalkundiges die neiging om nie-standaard variëteite van 'n taal as minderwaardig te beskou. In der waarheid behoort alle terme wat lg. siening ondersteun, vermy te word. Die term vereenvoudiging sal dus nie met 'n (variasie)taalkunde benadering versoenbaar kan wees nie. So sal bv. Afrikaans se werkwoordstelsel nié 'n vereenvoudiging van die Nederlandse stelsel wees nie, maar bloot 'n variëteit wat van lg. vorm verskil op 'n gelykwaardige basis. Dié verskil kan dan ook in die interpretasiefase van so 'n variasiestudie verklaar word.

Vorme van Kleurling-Afrikaans kan m.a.w. ook nie as "foutiewe" vorme van (Standaard-)Afrikaans beskou word nie, maar bloot as variante wat náás die Standaard-vorme voorkom en ook in dié terme verklaar kan word. Webb (Webb, 1985, p. 48) beklemtoon hier dat, hoewel tale in beginsel as gelyk beskou kan word, hulle tog in die praktyk radikaal kan verskil t.o.v. byvoorbeeld aansien. Hoewel Standaard-Afrikaans en Kleurling-Afrikaans as variëteite dus gelykwaardig is, kan hulle nie as gelyk beskou word nie. Hierdie beginsel van gelykwaardigheid is belangrik by die deurvoer van 'n variasieonderzoek.

1.3.1 DATAVERSAMELING

In die breë gesien, het hierdie fase te doen met die beplanning van die betrokke ondersoek/projek en die versameling van die materiaal waarmee verder gewerk gaan word. Dit behels o.a. die aanvanklike beplanning/strukturering, die loodsondersoek(e), die veldwerk (indien van toepassing), die seleksie van respondente/segsmanne, die seleksie (en opleiding) van veldwerkers, die opname van gesprekke (indien van toepassing) en die opberg van dié gegewens, transkripsies en transkripsietegnieke, opnametegnieke, ensovoorts.

In Hoofstuk 2 word die dataversamelingsfase van hierdie betrokke studie vollediger uiteengesit.

1.3.2 SISTEMATISERING

Die sistematiseringsfase behels die identifisering, klassifisering en uiteindelijke kategorisering van die versamelde data in taksonomiese kategorieë.

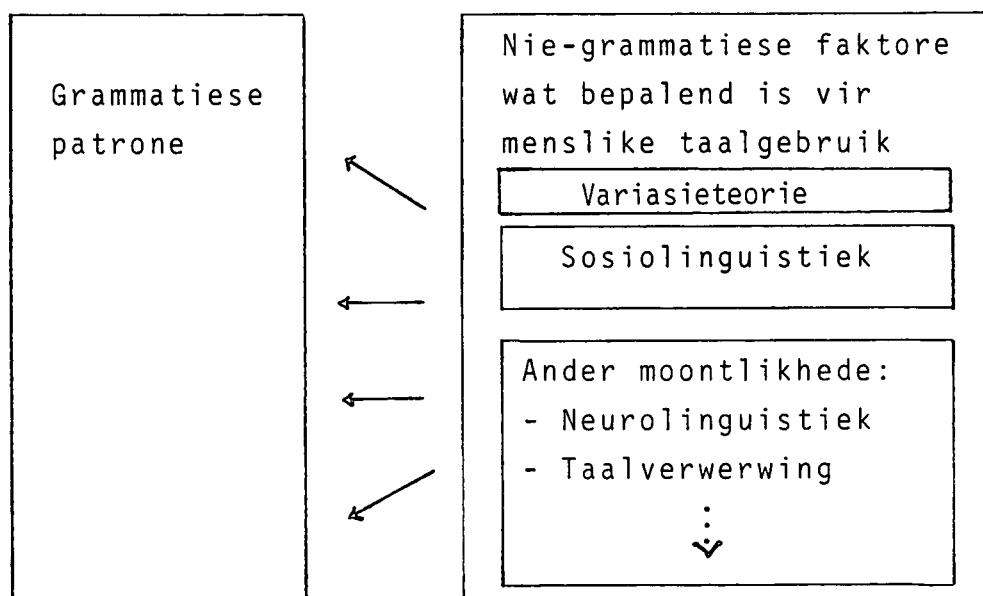
In hierdie studie word hoofsaaklik gekonsentreer op hierdie tweede van die drie ondersoekfases, omdat die opstelling van 'n inventaris een van die spesifieke doelwitte uitmaak. By die sistematiseringsfase is verskeie basiese beginsels en riglyne van belang:

1.3.2.1 VARIASIETAALKUNDE EN SOSIOLINGUISTIEK

In 'n taalvariasiestudie moet onderskei word tussen die grammatiese taalgebruiksvariante en die eksterne faktore wat verantwoordelik is vir die voorkoms van die betrokke

variante en variëteite. Die onderlinge verhouding tussen 'n spreker se sistematiese grammatika en die faktore wat hom as mens vorm, help om die voorkoms van sy idiosinkratiese taalgebruiksvariante te verklaar. Albei hierdie komponente kom sistematies voor en kan as sodanig deur taalondersoekers geïdentifiseer word. Daar kan dus onderskei word tussen variasietaalkunde (die ondersoekterrein van die grammatikapatrone van taalvariasie) en sosiolinguistiek (één van die terreine waarvolgens taalvariasie verklaar kan word en wat tot dusver die meeste aandag van variasietaalkundiges gekry het).

In hierdie studie word hoofsaaklik gekonsentreer op die sistematiese grammatiese variasie, terwyl die sosiolinguistiese determinante net kortliks aangeraak word (soos volledig in Hoofstuk 4 uiteengesit).

1.3.2.2 'N BASIS VIR VARIASIETAALKUNDE: 'N INVENTARIS VAN MOONTLIKE VARIANTE

Deur middel van die insig wat tydens die sistematiseringsfase na vore kom, word latere geldige verklarings tydens die interpretasiefase moontlik gemaak. Om 'n beeld van die totale variasie in Afrikaans te gee, sou 'n inventaris van al die variëteite binne Afrikaans en die variante binne elke variëteit afsonderlik saamgestel moet word.

'N INVENTARIS VAN DIE MOONTLIKE VARIANTE IN AFRIKAANS

Variëteit	Komponent
Standaard-Afrikaans	
Kleurling-Afrikaans	
Griekwa-Afrikaans	
Voorstad-Afrikaans	
Voortrekker-Afrikaans	
⋮ ∨	⋮ ∨

Nie-grammatiese faktore (bv. sociolinguistiek)

In hierdie studie word egter gekonsentreer op die variëteit Kleurling-Afrikaans. Verder kan variasie in verskeie komponente voorkom, bv. in 'n klankkomponent (fone en foneme), 'n morfologiese-, leksikale-, sintaktiese- (sins- en woordgroeppatrone), semantiese- en suprasegmentele komponent, ensovoorts.

DIE KOMPONENTE WAARIN TAALVARIËTEITE ONTLEED KAN WORD

Variëteit	Komponent
	Klanke Morfeme Woorde Woordgroepe
A	
B	
C	
⋮	

By die inventaris wat in hierdie studie opgestel word, word hoofsaaklik op klankpatrone, morfologiese verskynsels en sintaktiese verskynsels gekonsentreer. Die patroonmatigheid binne elke komponent word m.a.w. in so 'n inventaris vasgelê.

1.3.2.3 DIE IMPLIKASIES VAN SO 'N INVENTARIS

1.3.2.3.1 TAALVERANDERING

Die voorkoms van variante naas mekaar impliseer dat die tradisionele siening van taalverandering bevraagteken kan word.

As 'n variëteit A na 'n variëteit B verander, beteken dit dat die B-elemente nie meer in A teruggevind kan word nie. Volgens die tradisionele siening van taalverandering (sterk Darwinisties beïnvloed in die negentiende eeu) word talle voorbeelde van dié sg. taalverandering gegee, maar nêrens word aan bg. voorwaarde voldoen nie. Afrikaanse voorbeelde van "verandering" uit Nederlands word dikwels aangehaal (vgl. bv. Raidt, s.j.), terwyl dié Afrikaanse vorme ook (meestal) as nie-standaardvorme ("volkstaalvorme") voorkom. Wat egter wel soms bedoel word as daar van taalverandering gepraat word, is die vervanging van die toonaangewende sprekerslaag van die standaardtaal met 'n ander variëteit. Laasgenoemde variëteit is dus nie 'n nuwe standaardtaal nie - dit kry net standaardtaalstatus.

Ook Wessels (Nienaber, 1984, p. 32) beklemtoon die voorkoms van Afrikaans as nie-standaard variëteit in Nederlands:

"...Cape Cutch, whether barbarous or not; is nothing more than a Dutch dialect - than a veritable patois, whose origin must be sought in the Dutch writers of the seventeenth century, and the black slums of Amsterdam two hundred years ago! ... its origin was to be sought for not merely in the Dutch as spoken and written in the seventeenth century, but also among the lower classes of Amsterdam, as they were two hundred years ago."

Taalverandering kom slegs voor by bv. analogiewerking, die vorming van Intertale, by taalaanleerprosesse, beïnvloeding deur ander tale, ensovoorts (vgl. ook Hay, I.S. en Uys, I.C. (red.), 1985, p. 22 - 24).

1.3.2.3.2 SINCHRONIE EN DIACHRONIE

Die voorkoms van verskillende variante naas mekaar in 'n variantinventaris impliseer nou ook dat daar nie sprake kan wees van 'n ouer vorm wat oorgegaan het tot 'n jonger

vorm nie. Die sg. "ouer" en "jonger" vorme kom beide gelyktydig in hierdie inventaris voor, hoewel die gebruiksfrekwensie van die onderskeie variante mag verskil. Op dié wyse word ook die toepassings van die genealogiese metode (waarop die tradisionele siening van sinchronie en diachronie hom beroep) op variasiedata weerlê. Taalverwantskap (i.t.v. moeder-, suster- en dogterstale, ens.) blyk dus minder van toepassing te wees op die verklaring van variasiepatrone, as die hipoteses van die golfslagteorie. Ongelukkig het lg. teorie in die negentiende eeu heelwat veld verloor teenoor die genealogiese beskouings.

1.3.3 INTERPRETASIE VAN DIE RESULTATE

Wanneer die inventaris van variante (wat tydens die sistematiseringsfase gestalte kry) geïnterpreteer word, behels dit die poging om die sistematiese verskille met die betrokke standaardvariëteit te verklaar. Hierdie verklaring word gedoen in terme van o.a. die herkoms van die voorkoms van elke verskynsel. Dit geskied hoofsaaklik aan die hand van insigte uit nie-grammatikale faktore wat met menslike taal saamhang. Die verklaringswaarde kan selfs verhoog word deur meer as een nie-grammatikale faktor te kombineer om die wyse van die voorkoms van variante te verklaar (vgl. Hoofstuk 4 vir getabelleerde voorbeelde van dergelike soiolinguis-tiese determinante en kombinasies van sulke faktore).

In hierdie studie word (soos reeds onder 1.2.3 uiteengesit) nie volledig oorgegaan tot die interpretasiefase nie. Hoewel soms terloops verklarende aantekeninge gemaak word, is dié studie hoofsaaklik beperk tot die sistemativering van versamelde data (teen die agtergrond van bestaande studies en 'n navorsingsmodel as riglyn) met die oog op verdere interpretasie en verdieping in die toekoms.

2. KORT OPSOMMINGS VAN VORIGE ONDERSOEKE NA KLEURLING-AFRIKAANS (EN VERWANTE VARIËTEITE) EN 'N EVALUERING DAARVAN
- 2.1 S.J. Bothma (1962), n Algemene Karakteristiek van die Taalgebruik van die Kleurlinge aan die Rand (M.A., U.P.)
- 2.2 T.H. Links (1983), Die Afrikaans van Kharkams (D.Litt., U.W.K.)
- 2.3 W.J.C. Boonzaier (1982), Die Spreektaal van Piketberg (M.A., U.S.)
- 2.4 R.M. Klopper (1976), Sosiaal Gestratifiseerde Taalgebruik in die Kaapse Kleurlinggemeenskap - n Fonologiese Onderzoek (M.A., U.S.)
- 2.5 R.M. Klopper (1983), Kaapse Afrikaans (D.Litt., U.P.)
- 2.6 E.F. Kotzé (1983), Variasiepatrone in Maleier-Afrikaans (D.Litt., U.W.)
- 2.7 C. van Schalkwyk (1969), Konvergensietendense in die Afrikaans en Engels van dubbeltalige Kleurlinge van Bellville-Suid soos gemanifesteer in die sinsklankvorm (D.Litt., UNISA)
- 2.8 I. van Rheede (1983), n Sosiolinguistiese ondersoek na taalgebruik in Bellville-Suid (M.A., U.W.K.)
- 2.9 D.J. van Schalkwyk (1983), Fonetiese variasie in die taal van die Rehoboth-basters (D.Litt., R.A.U.)
- 2.10 n Opsommende oorsig van hierdie studie gemeet aan die maatstawwe in Hoofstuk 1 uiteengesit

2. KORT OPSOMMINGS VAN VORIGE ONDERSOEKE NA KLEURLING-AFRIKAANS (EN VERWANTE VARIËTEITE) EN 'N EVALUERING DAARVAN

In hierdie opsommings word die betrokke studies vergelyk ten opsigte van hulle doelwitte, die materiaal waarop die studies toegespits is, en die ondersoekmetode wat gevolg is.

2.1. S.J. Bothma (1962), 'n Algemene Karakteristiek van die Taalgebruik van die Kleurlinge aan die Rand (M.A., U.P.)

Die doel van die taalondersoek wat Bothma aangepak het, is om 'n algemene karakteristiek van die taal van die Kleurlinge aan die Rand te gee. Bothma meld ook dat sy persoonlike belangstelling in dié Kleurlinge se taal tot die ondersoek gelei het - in 1962 was daar reeds 63 816 Kleurlinge in dié gebied!

As ondersoeker het Bothma die volgende metode gevolg: hy was 'n dosent aan die Randse Onderwyskollege en kon sodoende met die Kleurling-studente (wat almal diensdoende onderwysers was) in aanraking kom. Bothma kon ook onopgemerk na gesprekke luister waar hy in die Coronationville Koshuis tuisgegaan het. Verder het hy skole besoek vir proefonderwys en baie onderhoude met skoolhoofde, onderwysers en ouers gevoer. Hy het ook bandopnames en draadopnames by die Ouethuis te Newclare gemaak. Die personeel en inwoners is na 'n vooraf besoek om vertroue in te boesem, ingespan. Laastens het hy ook woonbuurte (bv. Albertsville, Sophiatown, ens.) besoek en allerlei gesprekke aangeknoop.

Op grond van hierdie versameling van data maak Bothma sy betrokke gevolgtrekkings. Verskeie faktore dra daartoe by dat dié ondersoek nie as 'n oorwegend empiries-wetenskaplike ondersoek beskou kan word nie. Eerstens is geen vaste basis, uitgangspunt of probleemstelling as grondslag vir die ondersoek geneem nie - bloot persoonlike belangstelling. Daar is m.a.w. geen onderskeibare struktuur betrokke nie. Die informante is willekeurig gebruik vir onderhoude - daar is dus nie gepoog om met 'n ewekansige steekproef te werk nie (wat die resultate moontlik meer geldig

sou gemaak het). As gevolg hiervan het dit so gebeur dat die informante meerendeels uit die "hoër", intellektuele laag (onderwysers, studente, skoolhoofde en ouers wat wel hul kinders skool toe stuur) gekom het. Die feit dat daar nie gestruktureerde onderhoude gevoer is nie, maak die data wat verkry is, ook minder vergelykbaar en kontroleerbaar. Die data wat sodoende bekom is (foneties, morfologies en sintakties), is ook nie verder verwerk om fynere gevolgtrekkings moontlik te maak nie, maar bloot gelys. Die feit dat daar ook nie deurgaans bandopnames gemaak is van die taalgebruik van die Kleurlinge nie, maak die data nog minder kontroleerbaar.

Nog 'n faktor wat moontlik 'n invloed kon hê op die data (omdat die segsmanne se houding altyd 'n rol speel), is die feit dat die ondersoeker-veldwerker 'n Blanke was. Dit is 'n noodwendigheid dat Kleurlinge se taalgebruik geïnhibeer sal word in die teenwoordigheid van 'n Blanke. Dit is ook moontlik dat die bekendheid van sy "tietser"-skap (p.5) die sprekers laat opgradeer het omdat hulle opsien na hom. Laastens val dit op dat die ondersoeker sommige respondente (bv. die oumense) ingelig het omtrent die doel van die ondersoek, terwyl ander sprekers (bv. die studente) waargeneem is sonder hulle medewete. Daar was m.a.w. nie 'n konstante bewustheid van hul eie taalgebruik by die respondente nie en dit beïnvloed beslis die data wat verkry word.

Nogtans kan hierdie studie as't ware as 'n stukkie pionierswerk beskou word binne die studieterrein van Kleurling-Afrikaans as 'n variant van Afrikaans.

2.2. T.H. Links (1983), Die Afrikaans van Kharkams (D.Litt., U.W.K.)

Die rede vir die interessantheid van hierdie variant van Afrikaans as ondersoektema lê opgesluit in die feit dat die Basters, Khoi-Khoi en San geïsoleerd woon in die Kharkams. Dit het die gevolg dat dié sprekers van Afrikaans a.g.v. min taalkontak nog sg. "ouer" taalvorme besig wat nie meer vandag algemeen voorkom nie.

Links volg die volgende metode in sy ondersoek: net respondente bo 70 jaar is betrek by die ondersoek, omdat die jonger sprekers se taal reeds verander het a.g.v. stadskontak, die massamedia, ens. In onderhoude met dié betrokke respondente is informele gesprekke i.v.m. historiese interessantheide van die omgewing opgeneem. Die veldwerker het voorgegee dat die historiese data van belang is vir die ondersoek en sodoende is meer spontane taalresponse verkry as wat die geval sou gewees het indien die respondente omtrent die ware doel van die ondersoek ingelig sou gewees het. Eers na afloop van die opnames het die ware doel aan die lig gekom.

Ongelukkig gee die ondersoeker geen besondere detail-gegevens rondom die praktiese uitvoer van die ondersoek deur nie en dit bemoeilik die evaluering van die wetenskaplike betroubaarheid van die projek. (Vgl. bv. die ondersoek van Klopper.)

Omdat net in die sg. ouer vorme belang gestel is, kan daar nie gesê word dat die data en resultate algemeen verteenwoordigend van die Kleurling-Afrikaans van vandag in die Kharkams is nie. Daar word wel melding gemaak van informele onderhoude, maar dit is nie duidelik in watter mate die ondersoek gestruktureer is nie. Die response wat verkry is, is dus nie noodwendig vergelykbaar nie. Uit die voorwoord kan afgelei word dat die ondersoeker goed bekend is met die ondersoekgebied. Daaruit volg dat die segsmanne se response 'n hoë graad van natuurlikheid/egtheid behoort te hê.

2.3. W.J.C. Boonzaier (1982), Die Spreektaal van Piketberg (M.A., U.S.)

Dit is belangrik dat die bestek van hierdie ondersoek beperk was tot die Blankes van Piketberg. Daar is slegs hier en daar verwys na iets "uit die mond van die Kleurling" wat "in Blanke-Afrikaans bestendig is".

Boonzaier meld verder dat hy gekonsentreer het op die taalgebruik van die vissers en dat die oppervlakte van die studiegebied plus

minus 3 600 km² beslaan het.

Dit sou interessant wees om hierdie ondersoekmateriaal as kontrole te vergelyk met Kleurling-Afrikaans, omdat die twee variëteite nié gelykgestel kan word nie. Die twee variëteite sou slegs onder 'n oorkoepelende term soos "Kaapse Afrikaans" saam kon tuishoort. Hierdie studie dui wel op ooreenkomste tussen sprekers uit die verskillende groepe se variasie t.o.v. Standaard-Afrikaans.

Die ondersoeker brei ongelukkig glad nie uit oor die ondersoekmetode wat gevolg is en die navorsingsprosedure wat deurgevoer is nie. Daarom kan daar moeilik verdere opmerkings gemaak word rondom die betrokke studie met 'n oog op 'n vergelyking van die onderskeie ondersoeke.

2.4. R.M. Klopper (1976), Sosiaal Gestratifiseerde Taalgebruik in die Kaapse Kleurlinggemeenskap - 'n Fonologiese Onderzoek (M.A., U.S.)

Die doel van hierdie ondersoek is om vas te stel in watter mate die taalgebruik van die Kaapse Kleurlinge deur sosiale faktore soos status, geloofsverband en ouderdom beïnvloed word.

Die materiaal waarmee gewerk word, is die vier foneme /r; æ i; j; k/, elk met 'n hoë-status-allofoon en 'n gestigmatiseerde allofoon.

As metode van ondersoek kies Klopper die navorsingsprosedure van Labov. Daarvolgens moet

- natuurlike taalgebruik nagevors word,
- binne die onderhoudsituasie formele taalgebruik, 'n prosalesstyl, informele taalgebruik en die styl by die lees van minimale woordpare ontlok word,
- die gebruiksfrekwensie van die betrokke foneme by die verskillende style bepaal word en
- gebruiksfrekwensiegrafieke getrek word waarop gebruiksfrekwensie teenoor spraakstyl gestel word.

Klopper ondersoek bg. vier allofone en ken aan elke variant 'n statistiese waarde toe:

- /r/ - 0: glad nie geartikuleer nie
 1: swak geartikuleer
 2: duidelik geartikuleer

- /œ i/ - 0: ontronde [əi]
 1: halfronde [œi]
 2: ten volle gerond

- /j/ - 0: [dʒ] duidelik geartikuleer
 - 1: ligter [dʒ] (soms [dz])
 - 2: gewone [j]

- /k/ - 0: [tʃ] duidelik geartikuleer
 1: [tʃ] swak geartikuleer
 2: [k] soos in Standaard-Afrikaans

In samewerking met die Departement van Gemeenskapsbou word respondente op grond van beroep, inkomste, besittings en behuising uitgesonder. Dit val op dat die soort behuising 'n groot korrelasie met die sosiale klas van die inwoners vertoon. 'n Honderd persone word ewekansig geselekteer uit 2 834 adresse op die adreslyste van ouers by drieskole. Slegs 70 word uiteindelik gebruik a.g.v. verskeie faktore (bv. foutiewe opnames/weiering om deel te neem).

'n Bekendstellingsbrief in Engels word aan die geselekteerde persone gestuur (Engels om nie agterdog/teenstand te wek nie). In die brief word voorgegee dat die navorsing gaan oor die evaluering van opvoedkundige materiaal. Verder word die anonimiteit van informante gewaarborg. (Eers aan die einde van die onderhoude word aan die respondente bekend gemaak waarom die ondersoek in werklikheid gaan.)

In die onderhoude wat gevoer word, word opnames van 40 minute tot 1 uur lank gemaak. Ses taalgebruikstyle word ontlok en

vasgelê:

- verduidelikend
- beskrywend
- informeel
- prosa-leesstyl
- lees van 'n woordelys
- spontane spraakstyl op versoek (nadat doel van ondersoek bekend is).

Met die verwerking van die materiaal wat so verkry word, word verdere statistiese berekeninge gemaak. Die gebruiksfrekwensie van die verskillende allofone word bereken (slegs waar die allofoon se voorkoms beduidend is, m.a.w. waar dit minstens 10 tot 20 keer voorkom) en daarna word gebruiksfrekwensietabelle opgestel t.o.v. die volgende sosiologiese veranderlikes:

- klas (hoë-; middel-; lae klas)
- geloof (Christene; Moslems)
- ouderdom (jonk; middeljarig)
- geslag (manlik; vroulik)
- agtergrond (demografiese gegewens)

Gebruiksfrekwensiegrafieke toon verder aan of die verskynsels duidelik sosiaal gestratifiseer is of nie. Verder word verbande getrek tussen bv. geloof en klas en ook tussen ouderdom en geloof.

Wat interessant is, is dat die respondente se onsekerheid i.v.m. hulle taalgebruik (wat regstreeks op 'n aspek van taalevolusie dui) uitgedruk kan word in terme van die verskil in die gebruiksfrekwensie van onbevange, algemene spraak en dié van versigtige, gemoduleerde spraak. Die hiperkorrekte taalgebruik veral onder die middelklas dui ook op taalevolusie.

Klopper se aanhaling van Hymes se woorde som die kern van die motivering agter dié tipe ondersoek raak op: "In sum, if one analyses the language of a community as if it should be homogeneous, its diversity trips us up around the edges. If one starts with

analysis of the diversity, one can isolate the homogeneity that is truly there" (p.115).

Uit Klopper se ondersoek blyk dit duidelik dat Labov se navorsingsprosedure byval vind vir spesifiek navorsing oor Kleurling-Afrikaans. (Aanpassings sal egter nodig wees vir ander unieke ondersoeke met hulle eie vereistes en omstandighede.

Klopper se ewekansige steekproef bestaan slegs uit ouers wie se kinders skoolgaan. So 'n groep kan egter nie heeltemal verteenwoordigend wees nie, omdat daar tóg sprekers kon wees wat glad nie kinders het nie, of wat nie (op daardie stadium) kinders op skool het nie. Verder is die ewekansigheid beperk omdat net van jongmense en middeljariges se taalgebruik gebruik gemaak word. Sodoende kan daar nie werklik 'n volledige beeld verkry word van die taalgebruik van daardie afgebakende snit uit die samelewing nie.

Dit is bekend dat 'n spreker se bewustheid van en hoeveelheid aandag aan sy eie taalgebruik, sy uiteindelijke taalgebruik beïnvloed. Waar Klopper na die taalgebruik ná bekendmaking van die ware doel van die ondersoek verwys, praat hy van "spontane styl op versoek" (p.61). Dit is egter te betwyfel of die respondent op hierdie stadium op versoek werklik spontane taalgebruik sal kan besig - hy behoort nou juis vir die eerste keer intensief bewus te wees van sy eie taalgebruik.

Verder werk Klopper in sy ondersoek slegs met die verskynsels wat beduidend voorkom. Dié onderskeiding is wel goed om statistiese geldigheid en betroubaarheid in die hand te werk, maar sou 'n remskoen kon wees indien 'n breë inventaris (wat so 'n volledige beeld as moontlik kan gee) van verskynsels en inwerkende faktore opgestel moet word.

Wat van belang is, is dat Klopper 'n praktiese metode verskaf om die simptome van "taalevolusie" (wat mens ook "taalvervanging" sou kon noem) kwantitatief weer te gee; nl. om die verskil in die gebruiksfrekwensie van formele- en informele taalgebruik

te bereken. Nog 'n vereiste vir 'n suksesvolle projek binne dié studieveld (wat duidelik blyk uit Klopper se hantering van die betrokke projek), is die feit dat 'n deeglike beplanning essensieel is om dit te laat slaag. Dié tipe navorsing behels m.a.w. as't ware 'n proses wat sekere onweglaatbare elemente bevat.

2.5. R.M. Klopper (1983), Kaapse Afrikaans (D.Litt., U.P.)

Klopper omskryf in sy tesis twee ondersoekmetodes waarvan die navorser in variasie-ondersoeke gebruik kan maak. Waar die induktiewe valideringsprosedure neerkom op teorievorming na afloop van die ondersoek (gegrond op 'n ontwerpte navorsingsprosedure), behels die deduktiewe valideringsprosedure die aanvanklike formulering van 'n hipotese wat bewys/weerlê moet word. Klopper verkies lg. prosedure omdat die hipotese/teorie wat so gevorm word, wel verifieerbaar is (indien die hipotese verkeerd bewys word, word die aanvanklike hipotese bloot gewysig en die res van die stappe word weer gevolg totdat die uiteindelijke teorie bevredig), terwyl eg. prosedure geen selfevalueringsprosedure bevat waarvolgens die teorie getoets kan word nie.

In hierdie ondersoek word m.a.w. 'n hoofhipotese en ondersteunende hipoteses geformuleer en daarna word Labov se navorsingsprosedure met sekere aanpassings (soos in Klopper se M-verhandeling uiteengesit) gebruik. Eerstens moet die agterdog by die Kleurlinge (weens politieke minagting en 'n gevoel van onmag en frustrasie) in ag geneem word deur die beklemtoning van vrywillige deelname, 'n waarborg van anonimiteit en 'n waarborg dat die opnames slegs vir taalkundige navorsing (en geen politieke doel nie) aangewend sal word.

Die veldwerker sorg vir die verloop van die onderhoud. Deurdat die navorser self al die veldwerk doen, word die konteks van die taalgebruik konstant gehou. Verder word slegs met een geslag onderhoude gevoer omdat verskillende statusmerkers by die

verskillende geslagte voorkom. Die veldwerker sorg ook vir 'n konstante tydruimtelike oriëntasie vir die onderhoude - al die respondente word bv. aan huis en in min of meer dieselfde omstandighede besoek. Soos in Klopper se verhandeling uiteengesit, word die onderhoud patroonmatig gerig en die genoemde 6 spreekstyle ontlok. Klopper vind dan ook dat ander aanwesiges tydens die onderhoud in werklikheid die gesprek kataliseer.

Die respondentekorpus wat geïdentifiseer word, sien so daar uit:

Geloofsverband	Christen		Moslem	
Sosiale netwerk	Blank	Kleurling	Kleurling	Maleier
Sosiale stand:				
hoë klas	10	8	8	10
middelklas	16	10	9	7
werkersklas	17	18	14	12
	43	36	31	29
	79		60	
TOTAAL	139			

'n Gemiddeld van 4 opnames word per dag gemaak - elk 45 minute tot 1 uur lank. Die data word d.m.v. verdere verwerking gekwantifiseer en op grond van statistiese toetsing kry verskeie faktore wat taalgebruik kan beïnvloed, gestalte:

- kovariasie kom voor tussen taalgebruik en sosiale klas
- 'n geloofsverband kan aangedui word
- ouderdomstratifikasie kom voor
- verskillende sosiale netwerke se taal kom gestratifiseer voor
- die spraaklandskapsherkoms van elke spreker beïnvloed sy taalgebruik .

Deur die ondersteunende hipoteses waar te bewys, word die aanvanklike hoofhipotese as teorie aanvaar: variasie-binne-'n-taalsisteem onderlê sowel sosiaal gestratifiseerde taalgebruik as taalsisteemverandering in Kaapse Afrikaans.

'n Positiewe bydrae wat dié navorsingsprojek lewer, is die uitgespelde aanpassings van Labov se navorsingsprosedure om aan te pas by die spesifieke milieu van Kleurling-Afrikaans. Vir toekomstige navorsers kan dit baie beteken.

Omdat Blankes egter by die steekproef ingesluit is, kan die projek se resultate nie net so van toepassing gemaak word op Kleurling-Afrikaans as sulks nie. Klopper gebruik dan ook die oorkoepelende term "Kaapse Afrikaans". Hoewel Klopper redes verskaf daarvoor, beteken die feit dat slegs vroue in die steekproef opgeneem is dat die data nie altyd algemeen-geldend kan wees nie. Omdat die steekproef m.a.w. nie volkome verteenwoordigend is nie, sal 'n volledige beeld van verskynsels in 'n inventaris ook nie saamgestel kan word nie. In der waarheid dui die term "variasiestudie" juis op die blootlê van verskeidenheid om 'n taal in al sy fasette oor die breë spektrum waaroor dit binne 'n spraakgemeenskap voorkom, weer te gee.

Klopper beklemtoon die agterdog wat onder die Kleurlinge jeens Blankes en hul taal heers (hierdie kwessie word meer kere aangeraak). Dit is belangrik om dit deurgaans in ag te neem. Tog kan daar moontlik 'n wending kom indien die Suid-Afrikaanse situasie verbeter onder 'n nuwe bedeling. Heelwat vooroordeel en wantroue kan uitgeskakel word.

Laastens is dit belangrik om daarop te wys dat ander aanwesiges by onderhoude nie noodwendig die gesprek positief sal stimuleer nie. Agtergrondsgeraas en ontydige onderbrekings (bv. wanneer 'n kwaai eggenoot die respondent in die rede val; 'n gelag; kinders wat raas; hoenders/diere wat lawaai) kan nie alleen die sprekers se konsentrasie verbreek nie, maar ook die latere transkripsie en ontleding van die data oneindig bemoeilik.

In Klopper se verhandeling en tesis is 'n besondere deeglike grondslag gelê vir die uitbou van variasie-ondersoeke - spesifiek waar die Kaapse variante van Afrikaans ter sprake is.

2.6. E.F. Kotzé (1983), Variasiepatrone in Maleier-Afrikaans
(D.Litt., U.W.)

Daar word van verskillende veronderstellings uitgegaan by die onderneming van hierdie ondersoek. Daar word aanvaar dat die Maleiergemeenskap 'n hegte eenheid vorm a.g.v. die Maleiers se gemeenskaplike Islamitiese geloofsoortuigings. Verder: 'n Kleurling wat 'n Moslem word, aanvaar 'n stel gedragpatrone van die Maleiergemeenskap, maar Moslems wat Christene word, word blootgestel aan verwerping deur hul voormalige geloofsgenote. Die maatskaplike struktuur van die Moslems en die Christene verskil in 'n groot mate - by die Moslems is daar geen afgebakende klassesgrense bepaalbaar volgens Westerse norme nie. Sosiale klas word eerder volgens afkoms en vreemdheid bepaal. Laastens kom taalverandering minder geïnhibeerd voor by die Maleiers, omdat die prestige-waarde van Standaard-Afrikaans hier nie soveel tel nie.

Die ondersoekmetode in dié ondersoek kom baie ooreen met dié van Labov. Die ondersoeker kom aanvanklik met persone met kennis van die Maleiergemeenskap in aanraking (bv. I.D. du Plessis en die veldwerker Ishaak Abrahams). Die respondente word vooraf getelefoneer om afspraak te maak, maar indien die mense nie tuis is nie, word hulle wel nog later sonder afspraak besoek.

Die veldwerker se invloed op die sukses van die projek word as baie groot beskou. Hy moet sprekers kan gerusstel en verkieslik dieselfde dialek as die respondente praat om ongeïnhibeerde spraak te ontlok. Kotzé verkies die deduktiewe navorsingsmetode omdat die voorspellingskrag van die aanvanklike model geleidelik verhoog kan word d.m.v. toetsing van die hipoteses.

Die sosiale veranderlikes wat ondersoek word, sluit in geslag, ouderdom, sosio-ekonomiese en sosiale groepe (op grond van beroep, woongebied, opvoeding en die oordeel van die plaaslike veldwerker), religieuse faktore en die geografiese plasing binne die Kaapse Skiereiland. Die veldwerker rig dié onderhoude min of meer sodat die sprekers meestal omgangstaal gebruik in die

teenwoordigheid van die Kleurling-veldwerker (informele konteks) en 'n meer formele styl in die teenwoordigheid van die Blanke-navorsers (meer formele konteks). Die onderhoude word m.a.w. deur die navorsers alleen, saam met die veldwerker ('n Maleier) en soms deur die veldwerker alleen opgeneem. Die informante is wel deurentyd bewus van die doel van die ondersoek. Kotzé beskryf verder die heimlike opnames met 'n Sony TCS 300-stereokassetopnemer wat ongewenste klanke kan uitdoof. Die opnemer word soms in die veldwerker se sak versteek en 'n Electret-kondenseermikrofoon aan sy mou vasgespeld. Dit alles moet die ontspanne, informele atmosfeer vergemaklik.

Die ondersoek word so gestruktureer dat die volgende taalgebruikstyle ontlok word:

- informele gesprek
- formeler styl wanneer die taalondersoek en die bandopnemer verduidelik word
- formeel wanneer woordelys gelees word
- meer ontspanne wanneer leesstuk oor interessante, aktuele onderwerp gelees word
- spontane styl as vrae oor 'n onderwerp wat die respondent na aan die hart lê, beantwoord word

Sekere voorwaardes word ook by die keuse van die linguistiese veranderlikes in ag geneem:

- die verskynsel moet 'n kontroleerbare gebruiksfrekwensie binne die datakorpus toon
- die verskynsel moet immuun wees teen die bewustelike vermyding van die gestigmatiseerde variant daarvan
- die verskynsel moet deel van 'n groter struktuur uitmaak
- die verskynsel moet kwantifiseerbaar wees op 'n linieëre skaal

Slegs 15 opnames word volledig getranskribeer nadat dit 3 keer beluister is om die fonologiese, morfologiese en later sintaktiese data te selekteer. In die statistiese verwerking van bg.

veranderlikes word die verskille tussen gemiddeldes in der waarheid bereken. So word rekenkundige gemiddeldes uitgewerk, die standaardafwyking bepaal en verskeie ander statistiese toetse aangelê om die vlak van beduidendheid van die voorkoms van die verskynsel te bereken.

Verskillende interessante aspekte kom na vore uit die vorige ondersoeke waarna Kotzé verwys. Herkoms as sosiologiese veranderlike kan moontlik nuwe lig bring op veranderlikes wat in 'n spreker se taalgebruik geïdentifiseer word. (Trudgill, as navorser, was self 'n inwoner van dié ondersoekgebied.) Hierdie opset gee onmiddellik aan sy betrokke taalondersoek diepte t.o.v. kennis en die aanvoeling vir die variasie wat voorkom. Trudgill gebruik die bestaande kieserslyste vir die universum van persone waaruit die seleksie van respondente gemaak moet word. Binne die nuwe bedeling in Suid-Afrika behoort sulke kieserslyste ook handig te pas te kom, hoewel dit steeds nie verteenwoordigend kan wees van al die sprekers wat binne die spraakpektrum van die betrokke gebied voorkom nie. Sensuslyste behoort op hierdie stadium nog die volledigste weergawe te wees van die totale aantal sprekers binne 'n sekere gebied.

In Kotzé se ondersoek is dit belangrik om te onthou dat respondente maklik die veldwerker kan napraat in hul antwoorde in 'n poging om "reg" te praat. So kom hul eie, egte taalgebruik nie na vore nie. In gevalle waar die veldwerker min of meer dieselfde variëteit as die respondente praat, sal hulle nie voel dat hulle eie variëteit minderwaardig is nie. Sodoende word die egtheid van die data verseker. Omdat van verskillende veldwerkers gebruik gemaak is (o.a. die navorser self) kan die ontlokking van response en die waarneming van die data nie konstant wees nie. Die verskillende veldwerkers sal ook aparte subjektiewe oordele kan uitspreek oor die sosiale klas waartoe 'n segsman behoort. Mense wat breedweg tot dieselfde klas behoort, kan té maklik binne die finale interpretasie van die data in uiteenlopende klasse/kategorieë geplaas word.

Kotzé meen verder dat die veldwerker die onderhoud moet rig sodat 'n omgangstyl en ander style by die sprekers ontlok word, maar die veldwerker sou tog nie altyd intuïtief kan weet watter spesifieke styl van die respondent sy spontane/informele taalgebruik is nie. So 'n besluit bly dus relatief.

Omdat die ware doel van die taalondersoek reeds vroeg in die onderhoud bekend gemaak word, kan die taalgebruik wat daarna gebesig word, as (in 'n mate) geïnhibeerd bestempel word. Die respondent is nou heelwat meer bewus van sy taalgebruik en 'n ware spontane spraakstyl sal ook met moeite ontlok kan word.

In Kotzé se ondersoek word 'n bandopnemer gebruik wat ongewenste klanke kan uitskakel. Hierdie voordeel is baie belangrik as dit by die transkripsie van die bande kom. Die akkuraatheid van die transkripsies hang wel in 'n mate af van die hoeveelheid agtergrondsgeraas wat die waarneming van die taalgebruiksmateriaal bemoeilik. In dié ondersoek word slegs 15 bande volledig getranskribeer en die ander verskynsels wat raakgeloop word, word bloot neergestip. Die behoefte aan 'n breër konteks waarbinne betroubare resultate verkry kan word, bly dus steeds voorop. Ook op die statistiese vlak word slegs verskynsels met 'n beduidende gebruiksfrekwensie betrek. Daar is dus ook nog ruimte vir 'n breër inventaris van verskynsels wat in hierdie variant van Afrikaans voorkom. Ten slotte is dit belangrik om te onthou dat hierdie ondersoek hom nie oor Kleurling-Afrikaans in die breë uitspreek nie, maar slegs oor die Maleier-gedeelte daarvan.

2.7. C. van Schalkwyk (1969), Konvergensietendense in die Afrikaans en Engels van dubbeltalige Kleurlinge van Bellville-Suid soos gemanifesteer in die sinsklankvorm (D.Litt., UNISA)

Die oogmerk van hierdie studie is om 'n ontleding van die sinsklankvorm (dit omsluit toonhoogte, duur en klemverskille) van die Kleurlinge in die Bellville-Suid gemeenskap te maak. Hieruit kan dan konvergensietendense t.o.v. die Afrikaans en Engels in die taalgebruik van dié sprekers blootgelê word.

Wat die ondersoekmetode betref, word die proefpersone én die verskynsels wat betrek word, aansienlik beperk, hoofsaaklik a.g.v. die feit dat daar relatief min dubbeltalige Kleurlinge bestaan. Die opnames van die ondersoekmateriaal word in die musiekluisterkamer van die Bellvillese stadsbiblioteek gedoen t.w.v. die latere akkurate waarneming van die klanktendense. Die Afrikaanse en Engelse sinne word opeenvolgend "ineengevleg" op 'n dubbelband-magnetiese band, sodat die verskillende tale direk na mekaar beluister kan word:

Afrikaans: sin a _____ sin b _____ sin c _____
 Engels: sin a _____ sin b _____ sin c _____

Die ondersoeker gee stimulasiesinne deur, wat dan deur die respondent op 'n natuurlike wyse geles moet word. Hierdie sinne sluit in:

- groetsin
- antwoordsin
- aanroepsin
- uitroepsin
- versoeksin
- bevelsin
- vraagsinne met vraagwoorde (inversie- én ja/nee-vrae)
- vraagsinne met inversie van die onderwerp en die gesegde
- vraagsinne wat met ja/nee beantwoord kan word
- vraagsinne wat nie met ja/nee beantwoord kan word nie
- vraagsinne in die vorm van 'n stelling
- sin met bysinne as bepalers
- opvolgsinne

Slegs 6 proefpersone word gebruik en maatskaplik-geografiese agtergrondsbesonderhede word verkry om te kan bepaal of Afrikaans of Engels hul sekondêre taal is. Die opnames word verwerk met die hulp van elektroniese klankinstrumente soos 'n toonhoogtemeter en 'n osilloport. Van Schalkwyk beklemtoon egter dat die balans tussen die gebruik van instrumentele hulpmiddele en die persoonlike perseptuele metodes uiters belangrik is vir die beste resultate.

Van Schalkwyk bevind: "Elke persoon radbraak die landstale op sy eie, dikwels onnavolgbare manier". Hy kom dan ook tot die slotsom dat daar 'n hoë korrelasie bestaan tussen die vergelykbare Afrikaanse en Engelse uitings op 'n fisiese vlak. Daar bestaan dus 'n ooreenstemmende (ééntonige) intonasiesisteen vir albei tale. Wat wel opval, is dat die intervalle tussen die segmente van spraak verleng word in die sprekers se sekondêre taal.

Die ondersoeker kan homself nou afvra in hoe 'n mate die betrokke, afgebakende studiegebied funksioneel kan wees indien die ondersoek soveel inperkings t.o.v. proefpersone en die verskynsels wat bekyk word, behels. Ses proefpersone se taalgebruik sou nie as verteenwoordigend beskou kan word van 'n groter universum van dubbeltaliges nie. In so 'n geval kan die geografiese beperking waarop besluit is, miskien uitgebrei word om 'n groter steekproef teweeg te bring.

Die feit dat die proefpersone as't ware aangesê word om die tekste op 'n natuurlike wyse voor te lees, maak miskien ook die data minder betroubaar. Onmiddellik gee die spreker meer aandag aan sy eie taalgebruik en kan sy spraak nie meer natuurlik en ongeïnhibeerd wees nie. Hierdie probleem bly 'n dilemma vir ondersoekers van die prosodiese laag van taal. Ook die feit dat dit nodig gevind word om die opnames in 'n formele ateljee-atmosfeer te maak, behoort die egte taalgebruik van die respondente te beïnvloed - en so ook die betroubaarheid van die data in die algemeen.

Die stelling dat die sprekers die tale "radbraak" (reeds in 1969 gemaak) blyk ook vandag meer onaanvaarbaar te wees. Binne die gebied van Taalvariasie word aanvaar dat enige variant van 'n standaard-taalvorm op 'n gelyke basis daarnaas voorkom en geen waardeoordeel met betrekking tot die standaardvorm regverdig nie.

Wat belangrik is, is dat Van Schalkwyk dit beklemtoon dat die balans tussen die bevindinge van elektroniese meting en die

perseptuele metode van evaluering bewaar moet word. Elektroniese apparaat (op sigself nie-lewend en strak ingestel) kan nie die fyner nuanses van menslike waarneming vervang nie en net so kan die mens nie by die fyn tegniese voordele van die apparaat kers vashou nie. Albei metodes bly dus noodsaaklik vir 'n wetenskaplike waarneming.

Ongelukkig spesifiseer Van Schalkwyk nie in detail watter patrone kenmerkend van die intonasie van die betrokke verskillende soorte sinne is nie. Hy konsentreer slegs op die verskille tussen dié patrone in Afrikaans en Engels. Sy finale slotsom sou dus dieper kon gesny het en minder beperkinge ingehou het, indien die materiaal en resultate kontroleerbaar en vergelykbaar kon wees. Hoe dit ook al sy - so 'n ondersoek van die musiese laag van taalgebruik hou heelwat nuwe probleme en beperkinge in waaraan aandag gegee moet word naas die tradisionele Taalvariasie-ondersoeke, wat op materiaal uit die fatiese laag konsentreer.

2.8. I. van de Rheede (1983), 'n Sosiolinguistiese ondersoek na taalgebruik in Bellville-Suid (M.A., U.W.K.)

Die doelstelling van hierdie ondersoek is om vas te stel of daar m.b.t. die taalgebruik van 'n proefgroep respondente in die omgewing van Bellville-Suid 'n korrelasie bestaan tussen taalstruktuur en die sosiale veranderlikes waaraan die spreker onderhewig is.

Wat die ondersoekmetode betref, meld Van de Rheede dat Taalvariasie nié soos die TGG intuïsie as ondersoekmetode aanvaar nie, maar eerder 'n empiries kontroleerbare navorsingsprosedure. Hy onderskryf dan ook Labov se 5 "metodologiese aksiomas":

- Daar is geen taalgebruiker met 'n enkele spraakstyl nie - die taalgebruiksvorme verander konsekwent soos wat bv. die onderwerp van bespreking verander.
- Die spraakstyl word afgewissel n.a.v. die (on)bewuste aandag wat die spreker aan sy taalgebruik gee.

- Die omgangstaal waarin 'n spreker die minste aandag aan sy taalgebruik gee, verskaf die mees gesistematiseerde data vir linguistiese ondersoeke.
- Enige formele waarneming van 'n spreker se taalgebruik veroorsaak reeds meer as die gewone aandag aan sy spraak.
- Persoonlike onderhoude op band is die enigste manier om 'n groot hoeveelheid spraakdata van hoogstaande gehalte te bekom. Omdat die formaliteit van die onderhoudsituasie egter die sprekers inhibeer, moet die situasie so ontspanne moontlik gehou word d.m.v. tegnieke waarvan die veldwerker gebruik moet maak.

Wat die onderhoudsituasie self betref, beklemtoon Van de Rhee de weer Labov se 10 oogmerke vir 'n geslaagde onderhoud:

- Die taalgebruik van respondente moet met redelike klankgetrouheid op band vasgelê word - ongeveer 1 tot 2 uur se bandmateriaal per persoon.
- Demografiese gegewens oor die respondente is belangrik sodat sosiolinguistiese patrone ontleed kan word.
- Vergelykbare reaksies moet ontlok word met behulp van vrae om kontrasterende houdings en ervarings onder die subkulture te reflekteer.
- Vertellings oor persoonlike ervarings moet ontlok word om 'n stylverskuiwing na spontane omgangstaal teweeg te bring.
- Groepinteraksie moet gestimuleer word om gesprekke wat nie tot die navorser gerig is nie, vas te lê.
- Die veldwerker moet die grootste belangstelling van die respondent uit 'n reeks onderwerpe selekteer en hom stimuleer om self onderwerpe te definieer.
- Kommunikasiepatrone onder lede van 'n buurt moet vasgelê word om die posisie van die respondent binne die kommunikasienetwerk te bepaal.
- Die respondente se houding t.o.v. taal en linguistiese stereotipes moet blootgelê word.
- Inligting oor die linguistiese strukture word verkry d.m.v. 'n woordelys en leestekste wat 'n formele taalgebruikstyl ontlok.

- Deur middel van veldwerkeksperimente word 'n subjektiewe reaksie verkry t.o.v. die waarneming van linguistiese vorme.

Die vraestruktuur van die onderhoud ontlok verskillende taalgebruikstyle:

- onderhoudstyl
- informele styl
- styl by die lees van 'n prosastuk (formeler)
- woordelys (nog formeler)
- demografiese gegewens verkry na afloop van die onderhoud

In dié ondersoek is die keuse van respondente beperk tot die geografiese gebied van Bellville-Suid - die name word verkry van die lysie van standerd 3, 4 en 5-leerlinge in dié gebied. Die soort huis waarin die persone bly, word as vertrekpunt geneem om sosiale status aan die betrokkenes toe te ken (m.a.w. ook volgens inkomste). Die steekproef uit die universum (bv. 150 respondente) word verkry deur die verlangde aantal (bv. 15 proefpersone) in die universum te deel. So word die steekproefverhouding (bv. 10) verkry. Die eerste respondent word dan willekeurig geselekteer (bv. 9); dan bestaan die steekproef uiteindelik uit bv. respondente nommer 9; 19; 29; 39; ...; 149. Die aantal volwassenes word egter beperk tot 24 omdat ook adolessente en pre-adolessente in die groep verteenwoordig moet word.

In die bekendstellingsbrief i.v.m. die komende besoek word melding gemaak van skolastiese prestasies as die voorgenome onderwerp van bespreking. Die onderhoude word gevoer en daarna word die gegewens verwerk. Daar word 'n numeriese waarde (0; 1 en 2) aan elke variant van 'n verskynsel toegeken en deur daarvan gebruik te maak word die volgende bereken:

- die gebruiksfrekwensie van die voorkoms van die verskynsels
- die gemiddelde gebruiksfrekwensie van die verskillende sosiale groepe
- die standaardafwyking vir die subgroepe (dit bepaal of die variasie homogeen of heterogeen is)
- die geldigheid en betroubaarheid van die resultate d.m.v.

die F-ratio en t-toets.

Die sosiologiese faktore wat taalgebruik hipoteties beïnvloed is:

- sosiale struktuur
- ouderdom
- geslag
- stylvariasie

Verder word die tegniek "analise van variasie" gebruik om die verband tussen linguistiese- en ekstra-linguistiese veranderlikes te bepaal. Ook gebruiksfrekwensietabelle en -grafieke word opgestel. Op grond van al die bevindinge word taalteoretiese gevolgtrekkings gemaak.

Van de Rhee de toon ook die voorkoms van taalevolusie aan deur na 3 bevindinge te verwys - 'n hoër frekwensie van hoëklas-variante kom voor by adolessente, pre-adolessente van die arbeidersklas en die vrou (wat op hul beurt 'n groot invloed op die kinders het). Verder help die hiperkorrekte taalgebruik by die formeler style evolusie aan - dit lyk of die middelklas gestigmatiseerde vorme heeltemal vermy by die lees van die prosastuk en woorde-lys. Laastens bewys die linguistiese patrone taalevolusie - dit blyk duidelik dat bv. die gestigmatiseerde vorme van /c/ en /j/ besig is om vervang te word deur die ongestigmatiseerde variante daarvan.

In kommentaar op hierdie studie kan gevra word of die omgangstaal van sprekers (soos Labov sê) dan werklik die enigste gesistematiseerde data bied. Vir 'n beskrywing van die respondentegroep se natuurlike spraakstyl is dit so, maar die "doelbewuste" formeler style wat in ander afdelings van die onderhoud gebesig word, lewer natuurlik ook gesistematiseerde data vir spesifiek daardie gedeelte van die respondent se spraakspektrum op.

Van de Rhee de beskou bandopnames as die enigste manier om bevredi-

gende spraakdata vir navorsing te verkry. Ander waarnemings (bv. deur bloot te luister of data uit die nuusmedia) kan egter nie heeltemal geïgnoreer word nie, aangesien dit die breë kennis i.v.m. die verskynsel waarin belanggestel word, verdiep. Bandopnames bly egter wel verreweg die mees praktiese metode vir die verdere, wetenskaplike ontleding van die data.

Die steekproef-seleksie wat hier gebruik word, is wel heeltemal arbitrêr en prakties uitvoerbaar, maar met die seleksie van bv. elke tiende spreker, kan die steekproef té maklik uiteindelik eensydig wees. Daar moet eerder vooraf 'n breë evaluasie van die moontlike sprekers gemaak word t.o.v. bv. ouderdom, geslag en klas, sodat die uiteindelijke steekproef so verteenwoordigend as moontlik kan wees. Ook die feit dat die lysie wat gebruik word vir die seleksie so beperk is (net dié van standerd 3, 4 en 5-leerlinge), maak die steekproef minder verteenwoordigend.

Die gebruik van gestruktureerde onderhoude alleen, kan ook 'n inhiberende nadeel inhou - moontlike heimlike opnames van meer natuurlike taalgebruik rondom die onderhoud kon ook gemaak gewees het. Verder lyk dit asof linguistiese struktuur in hierdie ondersoek net in die formele spraakdele gesoek word. Dit is belangrik om te onthou dat linguistiese struktuur dwars oor die hele spraakspektrum voorkom.

Die gebruik van skoolprestasies as onderwerp wat voorgehou word vir bespreking, is miskien goed, omdat die steekproef alleenlik uit ouers van leerlinge en leerlinge self bestaan. Ander respondente wat nié so nou betrokke is by skoolaktiwiteite nie (en wat in der waarheid t.w.v. verteenwoordiging in die steekproef opgeneem moes gewees het), sou moontlik nie dié onderwerp so aktueel of interessant gevind het nie.

'n Laaste, algemene opmerking: die toekenning van numeriese waardes aan variante om vir statistiese doeleindes as't ware die graadverskil in die verskillende variante van 'n verskynsel weer te gee, kan moontlik minder van toepassing wees by morfologiese- en sintaktiese verskynsels. Waar 'n klank (bv. /œ i/)

bv. in verskillende grade gerond voorkom ([æi;æi;æy]), kan aan sinsvariasie gewoonlik net 2 waardes toegeken word - òf die verskynsel kom voor as A, òf dit kom as B voor (bv. die sinsvolgorde van 'n bysin is òf Subjek + Objek + Verbum, òf dit is Subjek + Verbum + Objek). Dit bly dus 'n ope vraag in hoe verre hierdie statistiese metode buite die terrein van klankvariasie van toepassing gemaak kan word.

2.9. D.J. van Schalkwyk (1983), Fonetiese variasie in die taal van die Rehoboth-basters (D.Litt., R.A.U.)

Van Schalkwyk sit aanvanklik die beginsels van die dialektologie uiteen. Hier word nou eerder gekonsentreer op sy verdere uiteensetting van die sosio-linguistiek omdat dit in hierdie projek oor Kleurling-Afrikaans meer oor die sosiale sy van taal gaan.

Volgens Van Schalkwyk onderskei Hudson 5 fases in so 'n taalondersoek:

- seleksie van sprekers, omstandighede en linguistiese veranderlikes
- versameling van tekste
- identifisering van linguistiese veranderlikes en variante in tekste
- verwerking van gegewens
- interpretasie van resultate¹

Sekere gevaarpunte t.o.v. bg. model moet egter in die oog gehou word. Dit is eerstens belangrik dat alle faktore wat taalgebruik moontlik kan beïnvloed, geïnkorporeer moet word indien foute nie begaan wil word nie. So kan mans en vrouens miskien 'n

1. Hierdie uiteensetting van Hudson word oorgeneem in die finale model wat in hierdie studie opgestel word as riglyn vir toekomstige navorsing m.b.t. Kleurling-Afrikaans.

spesifieke veranderlikes verskillend uitspreek en dit kan maklik verklaar word n.a.v. geslag as sosiolinguistiese faktor. In werklikheid behoort dié betrokke mans en vrouens tot verskillende beroepe, m.a.w. dié agtergrond is die belangrikste sosiolinguistiese faktor wat hul taalgebruik laat verskil. Die ondersoeker moet verder seker maak dat die hipotetiese veranderlikes ondubbel-sinnig gestel word. Hy moet ook sorg dat die sprekers vry-willig deelneem. Verder mag die bandopnemer nie die onderhouds-toneel oorheers nie, sodat die taalgebruik wat opgeneem word, nie soveel geïnhibeer word nie.

Labov onderskei verder 5 probleme wat in gedagte gehou moet word. Stylwisseling kom by 'n enkele spreker voor. Stylwisseling hang verder saam met die hoeveelheid aandag wat 'n spreker aan sy taalgebruik gee. Elke spreker het 'n "moedertaal styl" (naastebly 'n literêre vorm) én 'n min oorwoë styl. Die formeelheid van die spraak wissel daarby n.a.v. die konteks (bv. die bewustheid van die bandopnemer). Laastens is dit belangrik om te onthou dat die belangrikste data verkry word deur na sprekers te luister terwyl hulle praat sonder om formeel waargeneem te word. So ontstaan die waarnemersparadoks - die navorser moet ongelukkig in 'n mate sigbaar besig wees met waarneming van die respondent se taalgebruik, al word dit so onopvallend moontlik gedoen.

Van Schalkwyk sê verder dat 'n bruikbare, spontane styl gewoonlik verkry word as die gesprek gaan oor dood, gevaar en geweld, of geslag en interaksie (veral huweliksaansoeke), of morele verontwaardiging. Hy meld ook dat ander vorme van dataversameling behalwe bandopnames van onderhoude ook gebruik kan word, nl. data uit die massamedia en onsistematiese waarneming (bv. in 'n bus of trein). Wolfson het ook reeds bevind dat die blote invul van vraelyste of 'n blote willekeurige geselsie nie geskik genoeg is vir dié tipe taalondersoek nie. Sy beweer dat mense reeds gewoon is aan onderhoude en juis dān natuurlik sal praat.

Binne so 'n sosio-linguistiese model word verskynsels vooraf uitgesoek en na aanleiding daarvan word die gevalle in die tekste geselekteer waar dié verskynsels voorkom. Subjektiwiteit

kom egter wel voor waar navorsers hierdie variante moet uitken. Die linguistiese omstandighede (hoe die respondent die situasie ervaar) beïnvloed ook sy keuse van 'n variant.

Na die versameling van bg. data word die voorkoms van die variante tot 'n vergelykbare persentasievorm (gebruiksfrekwensie) verwerk en verdere statistiese toetse (bv. die rangordekorrelasie, t-toets en chikwadraattoets) dui die beduidendheid van die verskil- le in voorkoms aan. Dit is belangrik dat die regte toetse vir die gepaste verwerking aangewend moet word. Daarom moet die navorsers op hoogte bly van die nuutste statistiekteorieë van die dag. Op hierdie stadium kan nou 'n taalteoretiese raamwerk opgestel word n.a.v. die resultate.

Pride onderskei verskillende tipes veranderlikes wat taalgebruik kan beïnvloed:

- Linguistiese veranderlikes: grammatika; woordeskat; semantiek; fonetiek; paralinguistiek en grafologie
- Kulturele, sosiologiese- en interpersoonlike veranderlikes: sosiale groep, bv. beroep; platteland
rolverhouding, bv. voorsitter; leser
statusverhoudings, bv. werkgewer; werknemer
solidariteitsverhoudings
- Konteks van die situasie: fisiese omstandighede, bv. aantal teenwoordig
omgewing, bv. klaskamer
kommunikasiekanaal, bv. gesproke taal; radio

- Inhoud: onderwerp
 spraakfunksie
 verstaanbaarheid
- Persoonlike faktore: persoonlikheid
 gemoedstoestand
- Dinamiek van kommunikasie: wedersydse gedagte wyses
- Bedreweheid van gespreksgenote: vermoë om taal voor
 bring/te verstaan,
- Houdings, opvattinge t.o.v. gebruikers, bewustheid v.
 diversiteite (bv. selfbewustheid) en dryfvere (bv. b
 om te leer)

In Van Schalkwyk se ondersoek onder die Rehoboth-basters twee afdelings in die vraelys geïnkorporeer om alfabete en analfabete te akkomodeer:

Vir alfabete en analfabete:

- Afdeling A: Verkry inligting oor - Baster/nie
 - Afrikaans as " 1/
 nie
 - Kan lees/nie
- Afdeling B: Sosio-ekonomiese en geografiese besond
- Afdeling C: analfabete - spesifieke antwoorde ontli v.
 onder andere prente
 alfabete - paragrafe, woordelys en " re
- Afdeling D: Morfologiese gegewens
- Afdeling E: Sintaktiese gegewens
- Afdeling F: Informele gesprek
- Afdeling G: Bepaal variasiekeuse van die informante

Ongelukkig word die respondente se beroep nêrens gevra t
die sosiologiese agtergrondsgegewens onvolledig maak.

In die proses van dataversameling word 'n voorlopige ondersoek gedoen d.m.v. 5 proefonderhoude om die vraelys, tegniek van onderhoudvoering en die opname-apparaat te toets. Die opnames word d.m.v. 'n Silver RT 330 S-radio-bandopnemer-kombinasie met 'n versteekte mikrofoon gedoen. Die navorser doen die veldwerk self, howel sy spraak van die informante s'n verskil. Hy gee voor dat taalprogramme vir die Basters opgestel moet word (selfs nā die onderhoud ook nog). Omdat die navorser self in die ondersoek-omgewing grootgeword het, het hy ervaring van die Basters. Hy maak dan ook 'n punt daarvan om informeel geklee te wees tydens die onderhoude, om sodoende 'n ontspanne atmosfeer te bevorder. Hy vra ook selfs nie die sprekers se name en adresse nie, sodat die response van die sprekers meer ontspanne en sonder agterdog kan wees.

Die steekproef bestaan uit analfabete, laerskoolleerlinge, hoërskoolleerlinge, naskoolse persone tot 40 jaar en naskoolse persone bo 40 jaar. Mans én vrouens word geïnkorporeer en opnames word op die platteland, op Rehoboth en in Khomasdal gemaak. N heelwat probleme om opnames by elke derde huis/plaas te maak, word die gebied in 4 dele verdeel, waarin elk ewe veel opnames gemaak word. Die opnames word so informeel as moontlik in huise (sitkamer of kombuis) en soms in die motor of onder 'n boom gedoen. Die navorser vind dan ook dat ander teenwoordiges die respondente en die gesprek wel inhibeer eerder as stimuleer.

Probleme kom tydens die onderhoude voor wanneer die analfabete bv. (n.a.v. die prente wat aan hulle gewys word) nie die verlangde response maak nie. In so 'n geval word maar 'n paar variante aan hom voorgedou, waaruit hy die gepaste een (vir hom) moet kies. Ook wanneer die alfabete soms met die uitspraak van woorde soos bv. suutjies sukkel, word keuses aan hulle voorgedou. Soms lees die respondente heeltemal iets anders as wat in die leesstukke geskryf staan (bv. ek vir ons) en dit gebeur selfs dat van die respondente se oë te swak is om te kan lees.

Slegs die data wat in elkeen van die vraelyste voorkom, word verder gebruik sodat die materiaal vergelykbaar bly. Die transkripsie daarvan word gedoen deur na die opnames te luister en dan agterna te sê totdat 'n perfekte weergawe neergeskryf kan word.

Van Schalkwyk onderskei verskeie faktore wat die respondente se taalgebruik beïnvloed:

- ouderdom
- kwalifikasies
- tale magtig
- woonplek
- geslag
- inkomste
- etnisiteit van vader
- etnisiteit van moeder
- besit van 'n radio
- variasiekeuse
- lewensfeer
- informantgroepe
- geletterdheid

Met die statistiese verwerking van die gegewens word 'n indeksyfer (gebruiksfrekwensie) bereken. Deur middel van verdere analise word 'n eenrigtingklassifikasie-variasieanalise gemaak en daarna word die F-toets vir meer as 2 groepe vergelyk. 'n Rekenaarprogram word ook ingespan om met die statistiese analise te help. Uiteindelik vergelyk Van Schalkwyk meer as 2 faktore statisties - hy bring o.a. gebruiksfrekwensie, geslag en kwalifikasie, gebruiksfrekwensie en nie-talige faktore en klanksegmente saam met nie-talige faktore in verband.

Hoewel die Rehoboth-basters se taal noodwendig nie al dieselfde tendense as Kleurling-Afrikaans kan toon nie, is hierdie studie van Van Schalkwyk om meer as een rede belangrik. Hy gaan in meer besonderhede (as ander navorsers) in op die model waarvolgens sy studie uitgevoer is en dit kan in 'n groot mate ook as riglyne dien vir navorsing onder Kleurlinge. Verder kan die data wat hy

verkry het (as deel van die breë spektrum van Afrikaans soos dit deur verskillende groepe gepraat word) as kontrole dien vir die verskynsels wat in 'n Kleurling-onderzoek geïdentifiseer word. Ook Hudson se fases vir so 'n onderzoek word deur Van Schalkwyk beklemtoon - dit kan baie werd wees vir 'n onderzoeker wat 'n dergelike projek wil aanpak.

Die genoemde waarnemersparadoks is die groot dilemma van die navorser wat by die egte taalgebruiksvorm van sy groep respondente wil uitkom. 'n Balans sal gevind moet word tussen die formele onderhoud (wat taalgebruik inhibeer, maar verwerking en verdere hantering van die data vergemaklik) en onopgemerkte waarneming sonder enige bewustheid daarvan by die spreker (wat meer egte data voorsien, maar wat die verdere hantering daarvan bemoeilik). Wolfson se bewering dat mense gewoon is aan onderhoude en dan juis natuurlik sal praat, kan nié net so van toepassing gemaak word op Kleurlinge nie. Dié mense was nog nie almal blootgestel aan so 'n situasie nie en sal dus heel moontlik meer as gemiddeld bewus wees van hul taalgebruik tydens 'n onderhoud.

By die verskynsels wat ondersoek gaan word, en wat reeds finaal geselekteer word voor die werklike aanvang van die veldwerk (soos hier die geval is), kan baie interessante data tē maklik verlore gaan. Indien die moontlikhede egter oop bly tot na die afhandeling van die (volledige) transkripsies, kan 'n meer omvattende en interessante lys van verskynsels opgestel word, wat nuwighede kan bevat waarna nooit voorheen opgelet is nie. Dit bly egter belangrik om vooraf riglyne neer te lê.

Die proefopnames wat Van Schalkwyk vooraf doen, is van groot belang om die finale ondersoek glad te laat verloop. Teen die tyd dat die werklike veldwerk begin, is dit moontlik al te laat om foute reg te stel. Dit word ook duidelik dat elke stukkie detail belangrik is waar dit gaan om die uiteindelijke sukses van elke onderhoud. Selfs die kleredrag van die veldwerker moet inpas by die lewenstyl van die segsmanne.

Hoewel snitte uit die hoofgroepe van die Rehoboth-Basters-

samelewing (alfabete én analfabete; mans én vrouens; verskillende ouderdomsgroepe) gebruik word om die steekproef daar te stel, kan miskien verdere sosiologiese faktore (bv. sosiale klas; beroep; behuising; kwalifikasies) ook in ag geneem word t.w.v. ewekansigheid. Dit kan verseker dat die steekproef verteenwoordigend is van elke laag van die betrokke gemeenskap.

Dit is interessant dat Van Schalkwyk verskil van Klopper (Klopper, 1983, p.58) oor die invloed van ander teenwoordiges tydens die onderhoud. Van Schalkwyk meen dat sulke persone die gesprek inhibeer, terwyl Klopper meen dit kataliseer die gesprek. Dit hang natuurlik af van watter vorm die teenwoordigheid aanneem. Indien 'n positiewe bydrae tot die gesprek gelewer word, is dit goed, maar lawaaierige kinders en 'n eggenoot wat telkens beterweterig onderbreek, sal definitief nie die versameling van die teksmateriaal vergemaklik nie!

Dit is jammer dat dit nodig is om antwoorde soms voor te lê en die respondent dit te laat herhaal - sodoende is sy taalgebruik nie meer eg en heeltemal idiosinkraties nie. Dié probleem sal egter bly voortbestaan solank as wat analfabete betrek is by 'n ondersoek en ook wanneer alfabete uitgelok moet word om iets spesifiek te lê - en so 'n segsman dan heeltemal iets anders lê!

Laastens kan gemeld word dat elke variant van Afrikaans deur verskillende tale beïnvloed kan word (a.g.v. geografiese ligging en taalkontak). Vir die Afrikaans van die Rehoboth-Basters is Nama, Ovambo, Herero en Duits die invloed-tale, maar vir die Kaapse Kleurlinge bestaan dié taalkontaksituasie natuurlik nie. Nogtans bly hierdie studie oor die Rehoboth-Basters se Afrikaans 'n spieël vir die ondersoeker van Kleurling-Afrikaans.

2.10 'N OPSOMMENDE OORSIG VAN HIERDIE STUDIE GEMEET AAN DIE MAATSTAWWE IN HOOFSTUK 1 UITEËNGESIT

2.10.1 DOELWITTE

Die doelwit van hierdie ondersoek kan drieledig uiteengesit word. Eerstens dien 'n kriptiese uiteensetting van vorige ondersoeke oor Kleurling-Afrikaans (en ander naverwante studies) as 'n beeld van wat reeds op hierdie gebied gedoen is. Tweedens word 'n model opgestel waarop taalnavorsing op variasievlak in die toekoms gebaseer kan word (en in die besonder navorsing oor die taal van die Kleurlinge). Die derde doelstelling behels die opstel van 'n inventaris van verskynsels waardeur die Kleurling-variëteit van Afrikaans gekenmerk word.

2.10.1.1 UITEENSETTING EN SAMEVATTING VAN VORIGE ONDERSOEKE

Omdat daar nog nie soveel ondersoeke aangepak is waardeur 'n groot volume materiaal oor Kleurling-Afrikaans beskikbaar gestel is nie, is dit noodwendig dat elke ondersoeker sy eie navorsingsmodel sou volg aan die hand van 'n klein hoeveelheid beskikbare data. Om 'n geheelbeeld te kry en om die resultate te integreer, word die navorsingsmetodes en -resultate van vorige soortgelyke studies saamgevat en geëvalueer.

2.10.1.2 MODELFORMING

Met hierdie agtergrond en vorige persoonlike ervaring, tesame met nuwe insigpunte wat uit hierdie studie self na vore kom, word 'n model (die tweede doelstelling) stap vir stap saamgestel. Die essensie van hierdie poging is om 'n riglyn daar te stel, wat in die hand van elke toekomstige variasieondersoeker (veral op die gebied van Kleurling-Afrikaans) iets kan beteken. 'n Uiteensetting van die fynere besonderhede rondom elke navorsingstap lei tot verskillende kontrolelyste waaraan die ondersoeker telkens kan meet of hy die belangrikste faktore in ag geneem het. 'n Diagram aan die einde vat die navorsingsproses saam en behoort as uitgangspunt vir 'n nuwe ondersoek algou struktuur te gee aan 'n projek. Hierdie model poog dan ook om losstaande idiosinkratiese studietjies te konsentreer en sodoende die navorsingsresultate van die toekoms

meer kontroleerbaar en vergelykbaar te maak.

Dit is wel jammer dat persoonlike praktiese ervaring hier naas bestudering van ander navorsingsprojekte, nie 'n groter rol kon speel nie. Dit beklemtoon net weer die feit dat so 'n model geensins 'n rigiede voorskrif mag wees nie. Elke afsonderlike ondersoek is uniek en sal sy eie eise stel en behoeftes na vore bring. Hierdie model wil niks meer wees as 'n rigtingaanduidende raamwerk nie - 'n raamwerk afgelei uit die huidige stand van die navorsing oor die betrokke onderwerp, en geensins voorskriftelik nie.

2.10.1.3 'N INVENTARIS

Die derde doelstelling sentreer rondom die opstel van 'n inventaris van Kleurling-Afrikaanse verskynsels in die omgangstaal. Om dit te vermag, moet in werklikheid 'n volledige ondersoek geloods word - soos in bg. model uiteengesit. Hier behoort dus sprake te wees van 'n volkskaalse beplanning, praktiese uitvoer en verdere verdieping van die ondersoek. In hierdie geval word aangesluit by die ondersoek wat die RGN reeds 'n aantal jare gelede uitgevoer het en waarvan taalgegewens 'n onderdeel uitmaak het. Die beplanning rondom die versameling van bruikbare taalmateriaal en die veldwerk is reeds deur RGN-medewerkers gedoen (vgl. Webb, 1982, p. 18 e.v.). Hierdie ondersoek gaan dus van dié punt af verder met die transkribering van die bandmateriaal wat verkry is, en die verdere ontleding daarvan met die oog op sistematisering en uiteindelijke interpretasie.

2.10.1.3.1 ONTSLUITING

Die taalgebruik van 96 sprekers word vir hierdie ondersoek geïnkorporeer (waarvan net 86 bruikbaar is as gevolg van foute met die kassetbande self, of met die opnames, ensovoorts). Die navorsers en medewerkers werk saam om die materiaal in transkripsies vas te lê. Die opnames bestaan uit verskeie gedeeltes. Dit is belangrik dat slegs die "vertel-" en gesprekgedeeltes getranskribeer word, aangesien hier duidelik meer sprake is van 'n natuurlike en spontane taalgebruik. (Stylaspekte hiervan word later bespreek.) Die prosalesstukke, woordelyste en selfs die demografiese

vraelyste laat die sprekers meer as gewoonlik aandag aan hul spraak gee, en daarom kan dié gegewens nie sonder meer gebruik word as voorbeelde van spontane omgangstaalgebruik nie. Vir kontroledoeleindes, en om voorbeelde te hê van taalgebruik onder sulke omstandighede, is die materiaal wel bruikbaar. 'n Goeie diktafoon met 'n voetkontrole word gebruik en die transkribeerders poog om eers 'n perfekte weergawe van elke klein greep wat beluister word, te kan nasê, voordat dit neergeskryf word. Die navorser self kontroleer die medewerkers se transkripsies om te verseker dat dieselfde norm deurgaans toegepas word.

Na afloop van die transkribering, word die data ontsluit. Die inventaris wat ten doel gestel word, bevat onderskeidelik 'n afdeling oor klankpatrone, morfologiese- en sintaktiese verskynsels. Daarom word by die ontsluiting 'n drieledige lys opgestel van soveel as moontlik van die verskynsels wat in elke respondent se taalgebruik voorkom. Dit is belangrik om hier daarop te let dat die doel nie is om noodwendig verskynsels met 'n hoë gebruiksfrekwensie uit te sonder nie. Die inventaris, wat op grond hiervan opgestel gaan word, poog juis om sover moontlik alle klank-, woord- en sinsverskynsels wat raakgesien word, neer te pen. Die doelwit is om uiteindelik 'n inventaris van al die moontlike variante in Afrikaans op te stel. Uit so 'n relatief volledige lys kan 'n volgende ondersoeker nou 'n uittreksel maak om te kontroleer met sy eie bevindinge.

2.10.1.3.2 SISTEMATISERING VAN DIE DATA

Na afloop van die samestelling van bogenoemde lyste in die volgorde waarin die veranderlikes in die respondente se taalgebruik voorkom, word indelings gemaak om die genoemde verskynsels uit 'n taalvariasie-oogpunt te kategoriseer in taksonomiese kategorieë. Daarmee saam word 'n weergawe gegee van al die verskynsels wat in vorige verbandhoudende- (Kleurling-ondersoeke in die Kaap) en kontrolestudies (ander verwante variasie-ondersoeke) uitgesonder is. So kry die ondersoeker 'n beeld van wat reeds oor Kleurling-Afrikaans gedoen is en watter veranderlikes intensiewer bestudeer behoort te word.

Die verskillende kategorieë van veranderlikes wat ooglopend voorkom, word nou vir die eerste keer deurgaans in variasie-terminologie uiteengesit. Om dië kategorieë te versigbaar, word 'n gekonsentreerde tabel daarvan opgestel. Daarop volg dan die volledige lysing van die voorkoms van die spesifieke verskynsels binne die materiaal wat deur ander ondersoekers waargeneem is en spesifiek in hierdie ondersoek voorkom. So 'n indeling kan nou lei tot verdere verdieping t.o.v. opvallende interessantheid wat op dië manier blootgelê is.

2.10.2 'N KRITIESE BESPREKING

Die opstel van 'n navorsingsmodel bly natuurlik 'n geïdealiseerde norm wat daargestel word om riglyne deur te gee aan elke toekomstige taalvariasie-navorsers. 'n Aangepaste vorm van wat hier voorgestel word, behoort tog van waarde te wees in die beplanning, uitvoering en kontrole van 'n navorsingsprojek.

Wat die praktiese navorsingsafdeling van hierdie studie betref, sou dit baie moeilik wees om dië aspek te meet aan die maatstawwe wat in die model voorgehou word. Die rede hiervoor is die feit dat die verwerker van die data nie betrokke was by die aanvanklike beplanning van die studie nie. Ook die veldwerk is afgehandel voordat dië navorsers te doen gekry het met die betrokke data. Daarom kan dië navorsers nie die verantwoordelikheid aanvaar vir al die fasette van die dataversameling van die ondersoek nie.

Wat wel uit die kassetbande duidelik word, is dat die kwaliteit van die opnames nie baie goed is nie. Beter apparaat tydens die veldwerk sou dalk 'n verskil kon maak. Noggans is genoeg materiaal verkry (ten spyte van die feit dat slegs die klein, spontane gesprekgedeeltes van die onderhoude van toepassing is in hierdie ondersoek) en kan die materiaal met 'n goeie diktafoon wêl goed genoeg beluister word om klankpatrone te onderskei. Ongelukkig is ook van heelwat verskillende veldwerkers gebruik gemaak wat elk sy eie benadering tydens die onderhoud gevolg het (soos duidelik geword het uit die beluistering van die bande). Dit maak die vergelykbaarheid van die data van elke spreker kleiner, aangesien daar nie deurgaans van dieselfde norm en patroon uitgegaan is en sodoende vergelykbare response verkry kon word nie.

Ook die inkonstantheid van die hoeveelheid agtergrondsgeraas wat tydens elke onderhoud voorgekom het, maak die data in 'n mate minder vergelykbaar - dit beteken weer konsentrasie, aandag en spontaniteit wat in die slag bly.

Omdat hierdie ondersoeker self nie eerstehandse ervaring het van die veldwerk wat gedoen is nie, kan dit funksioneel wees om Webb (Webb, 1982, p. 18-19), wat self meegewerk het in die veldwerk wat in 1979 tydens die Kleurlingondersoek gedoen is, se kritiek daarop te bespreek. Hy wys daarop dat hierdie ondersoek in die eerste plek daarop ingestel was om sosiologiese data te bekom. Daarom is 'n sosiologiese ondersoektegniek aangewend. Hierdie tegniek behels ongelukkig juis dat die natuurlike afstand wat tussen die veldwerker en die respondente bestaan, bewaar moet word. Dit druis reëlreg in teen die beginsels van variasienavorsing - om die natuurlikste/spontaanste moontlike taalmateriaal te bekom. Daarom moet die veldwerker juis moeite doen om die segsman se vertrouwe te wen en hom op sy gemak te stel. Die situasie behoort na regte heeltemal ontspanne en informeel te wees. Verder wys Webb daarop dat té min vrye spraak voorkom, omdat die leesstukke en woordelyste die onderhoude heeltemal oorheers het. Dit kom dan daarop neer dat die meerderheid data wat op band vasgelê is, 'n weergawe van die Kleurlinge se Standaard-Afrikaans is, en nié hulle egte omgangstaal nie. Gelukkig kan hierdie probleem in 'n mate uitgeskakel word deur in hierdie ondersoek slegs van die gesprekgedeeltes van die onderhoude gebruik te maak. In dié redenasie word egter reeds weer buite rekening gelaat dat die formaliteit rondom bg. leesstukke ensovoorts ook die res van die onderhoud se taalmateriaal indirek kan beïnvloed. Webb meld ook die relatief swak opnames wat gemaak is a.g.v. die swak hantering van die opneemapparaat en die feit dat daar nie van 'n eksterne mikrofoon gebruik gemaak is nie. Dat die opnames veel te wense oorlaat, is 'n feit, maar tóg was voldoende beluistering (met goeie apparaat) moontlik om die veranderlikes te kan uitsonder.

Webb raak ook 'n ander beginsel aan - volgens hom is 'n ewekansige steekproef (as informantekorpus) uit 'n universum wat 'n hele spraakgemeenskap omvat, nié die ideale ondersoekgroep vir die aanvanklike projekte binne die betrokke studieveld nie. Hy meen

dat die spraakgemeenskap verteenwoordigend moet wees van 'n geweldige wye sosiologiese en geografiese gebied. Daar kom dus sōveel sekondêre faktore in gedrang, dat sommige van die determinante maklik buite rekening gelaat kan word. In diē proses word 'n steekproef saamgestel wat verteenwoordigend is van sekondêre faktore en niē noodwendig van taalgebruik nie! Eers, wanneer heelwat meer van so 'n taalgroep bekend is, behoort 'n ewekansige steekproef moontlik te wees. Webb meen dus dat 'n kleiner sosiale netwerk (heg gebind d.m.v. vriendskap, norme, familie ens.) meer funksioneel as universum gebruik kon gewees het binne diē Kleurling-ondersoek.

So 'n redenasie het meriete - die ewekansigheid van die steekproef wat in diē ondersoek aangewend is, word reeds verwater deur die feit dat net respondente bo 18 jaar oud gebruik is - terwyl 65,2 % (volgens Webb, 1982, p. 18) van die Kleurlingbevolking in 1975 onder 24 jaar oud was! Sodoende word enige verteenwoordigende ouderdomsgradering en -stratifikasie onmoontlik gemaak. In die toekoms sal dit dus belangrik wees om in die eerste plek op te let na die taaldeterminante binne 'n universum waarbinne geopereer word, en eers daarna na die ander sekondêre, o.a. sosiologiese faktore,

Die transkripsie van die bandmateriaal kon verder meer op 'n span-basis aangepak gewees het. Sodoende sou dit nie vir die navorser self nodig gewees het om soveel aanpassings aan te bring nie.

Met die opstel van die inventaris kan ook nie verwag word dat dit 'n volledige lys van verskynsels uit Kleurling-Afrikaans sal bevat nie. In die eerste plek is dit hoogs waarskynlik dat veranderlikes misgekyk kon gewees het. Verder is die navorsers se begrip van standaard en variasie (soos by die uiteensetting van die navorsingsmodel bespreek) ook nie noodwendig dieselfde as die volgende ondersoeker se oordeel nie. Elke ondersoeker se inventaris kan dus in 'n mate van die volgende een s'n verskil. Daarby moet in die oog gehou word dat hier slegs met 'n steekproef van respondente gewerk is. Die elemente van hierdie inventaris kan dus nie voor die deur van elke Kleurling in die Kaap gelê word nie. Heelwat nuwe data kan nog gevind word en die voorkoms van die gelyste veranderlikes is nie verteenwoordigend van diē verskynsels binne hierdie gemeenskap nie. Juis op diē wyse moet die inventaris as

basis dien vir verdere (vergelykende) ondersoeke.

Ook die kernagtige lys van sosiologiese veranderlikes (wat taalgebruik beïnvloed) wat geïdentifiseer word, mag uitgebrei én verfyn word.

Oor die algemeen kan dus gesê word dat hierdie ondersoek die riglyne lê en deure oopmaak vir die bestudering van 'n groot braakland. Gegrand op wat reeds in dié verband aangepak is, en gesistematiseer in 'n navorsingsmodel waarbinne uiteenlopende benaderings verenig is, kan die massa data wat nou beskikbaar is, nog baie interessante vondse oplewer.

NASKRIF

By die inhandiging van hierdie verhandeling het ook die ongepubliseerde verhandeling van J.J. Fourie (Fourie, J.J., Ongepubliseerde M.A., PU vir CHO) onder my aandag gekom as 'n verdere bron om die bibliografie van werke oor Kleurling-Afrikaans uit te brei.

3. NAVORSINGSMODEL AS RIGLYN VIR TAALNAVORSING UIT 'N VARIASIE-OOGPUNT

3.1 Inleiding

3.2 Onderskei van 'n eksplisiete doelwit met die ondersoek

3.3 Die ondersoekmetode

3.3.1 Seleksie van sprekers, omstandighede en linguistiese veranderlikes

3.3.1.1 Sprekers

3.3.1.2 Omstandighede

3.3.1.3 Linguistiese veranderlikes

3.3.2 Versameling van tekste

3.3.2.1 Samestelling van die korpus

3.3.2.2 Vraelyste en 'n voorlopige ondersoek

3.3.2.3 Die rol van die veldwerker en die onderhoudsituasie

3.3.3 Identifisering van variante en linguistiese veranderlikes

3.3.3.1 Transkripsie van die bandmateriaal

3.3.3.2 Identifisering van variante

3.3.4 Verwerking van die gegewens

3.3.4.1 Die wenslikheid van omvattende statistiese verwerkings

3.3.4.2 Die data word statistiek

3.3.5 Interpretasie van die resultate

3.4 Samevatting van navorsingsmodel

3.5 'n Nota by die gebruik van hierdie model

3. NAVORSINGSMODEL AS RIGLYN VIR TAALNAVORSING UIT 'N VARIASIE-OOGPUNT

3.1 INLEIDING

Binne die wetenskaplike navorsingspraktyk is die oorweging van die wisselwerking tussen inter-afhanklike faktore wat op die tema onder bespreking inwerk, belangrik.

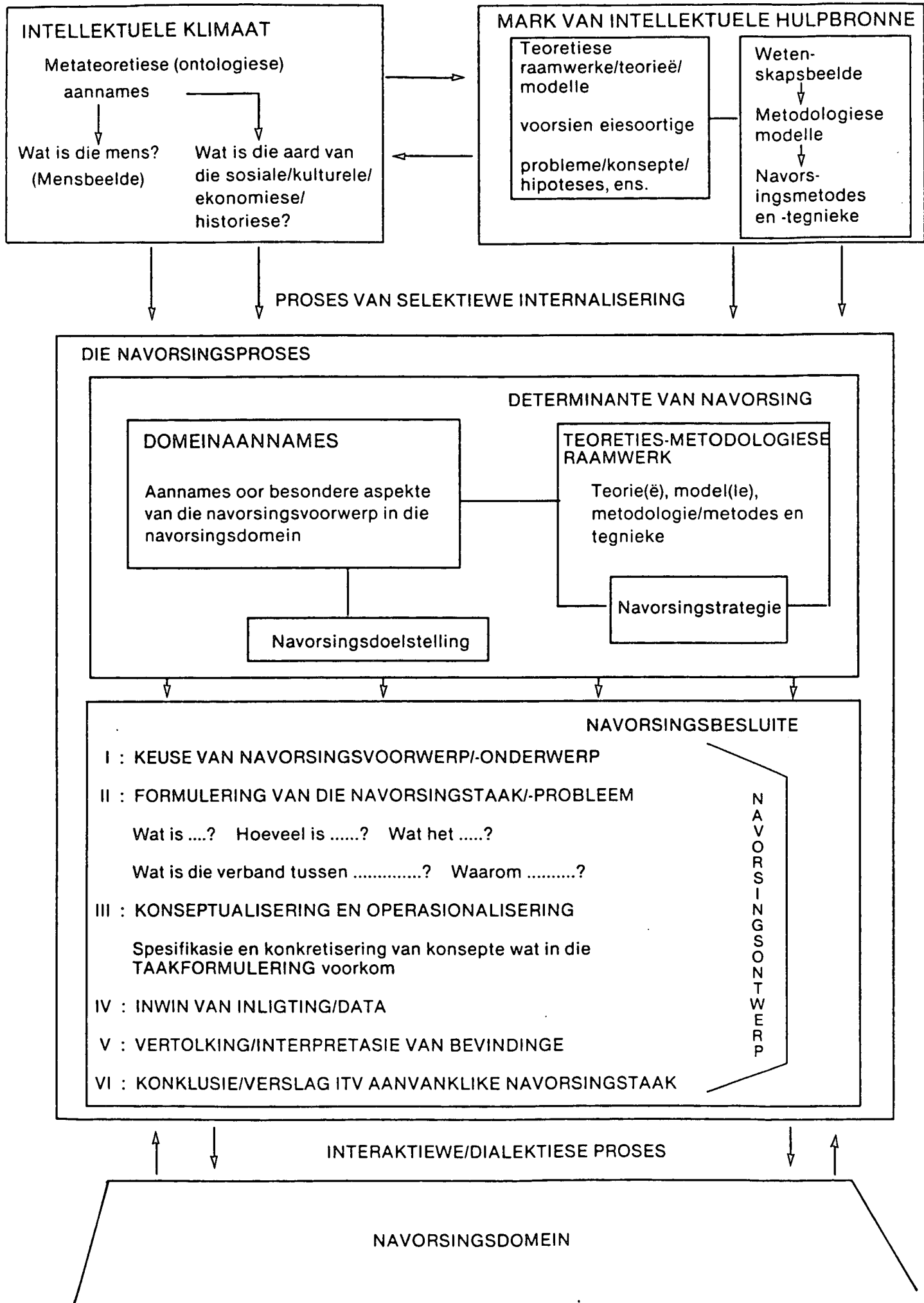
Soos aangedui in die Navorsingsbulletin van die RGN (Volume 14, no. 1, 1984) is die (intellektuele) klimaat waarbinne hierdie tipe ondersoek uitgevoer word, bepalend vir die strategie wat gevolg moet word. Gesien binne 'n breëre intellektuele konteks, moet dus gebruik gemaak word van alle moontlike intellektuele hulpbronne tot die navorser se beskikking om 'n werkbare model daar te stel. So 'n raamwerk dien dan as ontwerp vir toekomstige navorsingsprosedures wat binne die spesifieke terrein uitgewerk word.

'n Aangepaste (vereenvoudigde) weergawe van die genoemde skematiese voorstelling in die RGN-Navorsingsbulletin, dui die breë terrein aan waarop navorsing in die algemeen beweeg. (Vgl. diagram 1.) Aan die beskrywing van Kleurling-Afrikaans as 'n variant van Afrikaans is daar in die loop van die afgelope aantal jare taamlik intensief aandag gegee (vgl. Hfst. 2).

Wanneer mens die studies hieroor van nader bekyk, word dit al gou duidelik dat hulle onderling baie van mekaar verskil, veral wat die metode betref wat gevolg is, die data wat bestudeer is, die manier waarop dit versamel is en die interafhanklike faktore (van verskillende aard), wat in die beskrywing daarvan ter sprake kom.

Die opstel van 'n werkbare model as riglyn vir die uitvoering van verbandhoudende navorsingsprojekte rondom die beskrywing van Kleurling-Afrikaans, is dus 'n noodsaaklikheid. So 'n model kan moontlik die beëindiging van verskillende klein, idiosinkratiese

DIE WETENSKAPLIKE NAVORSINGSPRAKTYK (INTRA-DISSIPLINÊRE KONTEKS)

studietjies, wat nie kontroleerbaar is t.o.v. 'n bepaalde norm nie, teweegbring.

Hierdie model kan nou opgebou word deur by die vroeë aanvang en beplanning te begin en met afsonderlike stappe te vorder tot die uiteindelijke praktiese uitvoering van 'n projek en dan 'n teorieverfyning op grond daarvan.

3.2 ONDERSKEI VAN 'N EKSPLISIETE DOELWIT MET DIE ONDERSOEK

Die doelwit van hierdie tipe ondersoek sal afhang van die materiaal waarmee gewerk word; moontlik 'n vergelykende studie tussen verskillende elemente in Kleurlingtaal (bv. in die trant van Van Schalkwyk, 1969, wat die konvergensietendense tussen die Afrikaans en Engels van dubbeltalige Kleurlinge ondersoek). Vir dié ondersoek gaan dit om die opstel van 'n (volledige) inventaris¹ van tipiese fonetiese, morfologiese en sintaktiese verskynsels in die taal van die Kaapse Kleurling.^{a)} (Vir alfabetiese voetnotas, sien einde van hierdie hoofstuk.)

Dit is belangrik om daarop te let dat dié verskynsels (variante) aan 'n bepaalde norm gemeet moet word. Omdat taalgebruiksverskynsels oor 'n breë spektrum in die samelewing voorkom en elke spreker dus op sy manier subjektief ingestel kan wees oor wat nou eintlik Standaard-Afrikaans is en wat nie, is dit uiters moeilik om so 'n norm daar te stel. Wat "wyk" nou eintlik "af" van die standaard; m.a.w. watter vorme is nou eintlik die tipiese Kleurling-Afrikaanse variante? Hier sal die oordeel van die ondersoeker self gebruik moet word om te onderskei tussen standaard

1. So 'n inventaris van tipiese verskynsels wat binne 'n bepaalde variëteit van 'n taal voorkom, kan natuurlik nie allesomvattend wees en elke moontlike taalgebruiksverskynsel beskryf nie. Die inventaris kan alleenlik poog om so 'n volledige beeld as moontlik te gee van verskynsels waarvan die gebruiksfrekwensie beduidend is binne die spesifieke steekproef van respondente wat by die projek betrek is.

en nie-standaard (vergelyk Van Rensburg e.a., 1984, p.48). (Dië probleem word hier nie verder bespreek nie.)^{b)}

Dit is egter belangrik om te onthou dat die Kleurling-Afrikaanse variëteit nié ondergeskik is aan die standaardvariëteit nie,^{c)} maar dat die twee variante op gelyke basis naas mekaar voorkom. Bogenoemde inventaris van moontlike variante van Afrikaans kan sodoende as basis dien vir die vergelyking van verskillende snitte uit die breë spektrum van die voorkoms van Afrikaans.

Hierdie tipe ondersoek kan 'n verdere uitbreiding ten doel hê, naamlik om op 'n statistiese basis verskillende sosiale veranderlikes wat tot die voorkoms van die genoemde verskynsels bydra, met mekaar te vergelyk. Sodoende kan byvoorbeeld gesien word of informante se geloofsverband enige invloed het op die voorkoms van 'n sekere verskynsel in hul taalgebruik (vergelyk Klopper, 1983, p.162: Die Moslems lewe streng volgens godsdienstige voorskrifte en daarom kom daar geloofstratifikasie voor - hulle gebruik relatief min normatiewe vorme). Verder kan verbande oorkruis getrek word tussen meer as een sosiale veranderlike. So stel Klopper (Klopper, 1976, p.91) byvoorbeeld geloof teenoor klas en D.J. van Schalkwyk (Van Schalkwyk, 1983, p.139) geslag teenoor kwalifikasie (soos in Hoofstuk 4 aangedui). Die wenslikheid van intensiewe statistiese verwerkings word later in hierdie hoofstuk bespreek.

In watter mate die beskrywing van hierdie variasieverskynsels tot 'n herbesinning oor die begrip taalevolusie^{d)} aanleiding gee, kan ook bespreek word, hoewel dit nie die hoofdoelwit van hierdie ondersoek is nie.

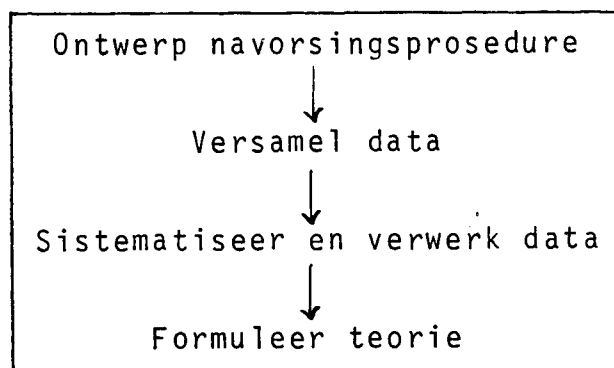
Samevattend dus: Die doel en motivering van 'n ondersoek na 'n variëteit soos byvoorbeeld Kleurling-Afrikaans, moet duidelik uitgespel word om die riglyne neer te lê waarvolgens die beskrywing sal plaasvind. Sodoende kan al die medewerkers aan die navorsingsprojek elk op hul uitgestippelde studieterrein bly, sonder dat die ondersoek naderhand uitrafel en 'n algemene, nie-geankerde rondsoekery word.

3.3 DIE ONDERSOEKMETODE

Die ondersoekmetode moet vervolgens oordeelkundig beplan word n.a.v. die behoeftes, moontlikhede en beperkings van die materiaal waarmee gewerk gaan word (vgl. ook Bell, 1976, p.15 e.v.).

Klopper (Klopper, 1983, p.10-13) maak melding van 'n induktiewe en deduktiewe ondersoekmetode waarvolgens gewerk kan word.

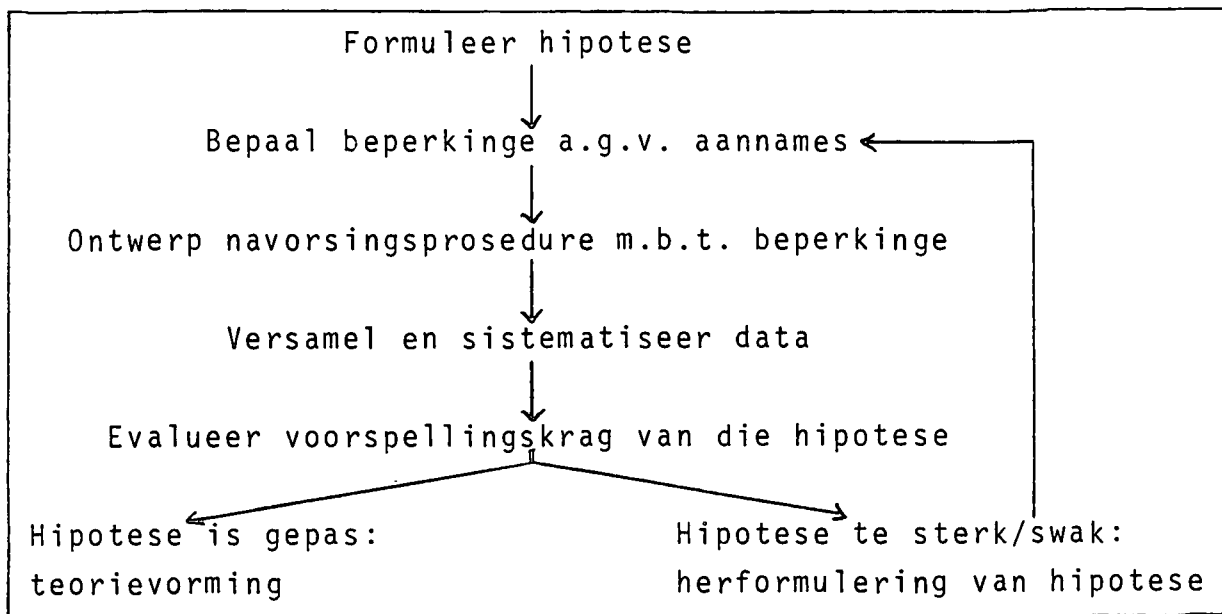
Eersgenoemde valideringsprosedure verloop soos volg:

Hierdie prosedure omvat ongelukkig geen selfevalueringsprosedure om die teorie te toets nie. Afhangende van wat alles met die ondersoek bereik wil word, kan dié prosedure met minder of meer sukses toegepas word. Met die huidige gebrek aan 'n samevattende en uitbreidende inventaris van alle tipiese verskynsels in Kleurling-Afrikaans, kan bogenoemde prosedure wel gebruik word om hierdie eerste groot baken in die breër studieterrrein van Kleurling-Afrikaans agter die rug te kry. 'n Basiese teorie wat die voorkoms van klank-, woord- en sinsverskynsels in Kleurling-Afrikaans naas Standaard-Afrikaans bespreek, kan dus reeds geformuleer word. Ook die sistematisering en verwerking van die data om die sosiologiese veranderlikes wat daarop inwerk te onderskei, kan reeds gedoen word, maar op hierdie vlak word geldige toetsing nodig. Slegs 'n tweede vergelykende ondersoek van dieselfde aard, maar met ander materiaal, sal dié gevolgtrekkings kan valideer.

Die deduktiewe valideringsprosedure verloop egter anders in dié sin dat dit selfevaluerend is en sodoende interne aanpassings

aan 'n moontlike foutiewe/onvolledige/oortollige teorie moontlik maak:

Hierdie prosedure vereis dus van die ondersoeker om op grond van vorige ondervinding of voorlopige kennismaking met die beskikbare data, 'n algemene gevolgtrekking te maak in die vorm van 'n hipotese met ondersteunende hipoteses wat daaruit voortvloei. Met die verloop van die ondersoek behoort dit dus duidelik te word of so 'n hipotese geldig is.

'n Probleem wat in hierdie studie met die prosedure ondervind is, is die vraag na watter mate heeltemal nuwe en uiteenlopende taalbevindinge (wat nie noodwendig verband hou met die oorspronklike hipotese nie) nou nie tot hul reg sal kom nie, omdat heel aan die begin reeds tot 'n groot mate besluit is watter faktore die ondersoek moet bepaal. Sou dit nie in sekere gevalle meer gepas wees om maar 'n meer voorlopige, breër doel met die ondersoek af te baken en dan binne daardie breër veld te werk met al die inligting wat met die verloop van die ondersoek uit die data duidelik word nie? Menslike taal kan nie werklik rondom een punt vasgepen word nie (en daarmee word nié bedoel dat die ondersoek steeds sy grense moet oorskry nie). Die gevaar bestaan dat die baba saam met die badwater uitgegooi kan word. In sulke gevalle moet gewag

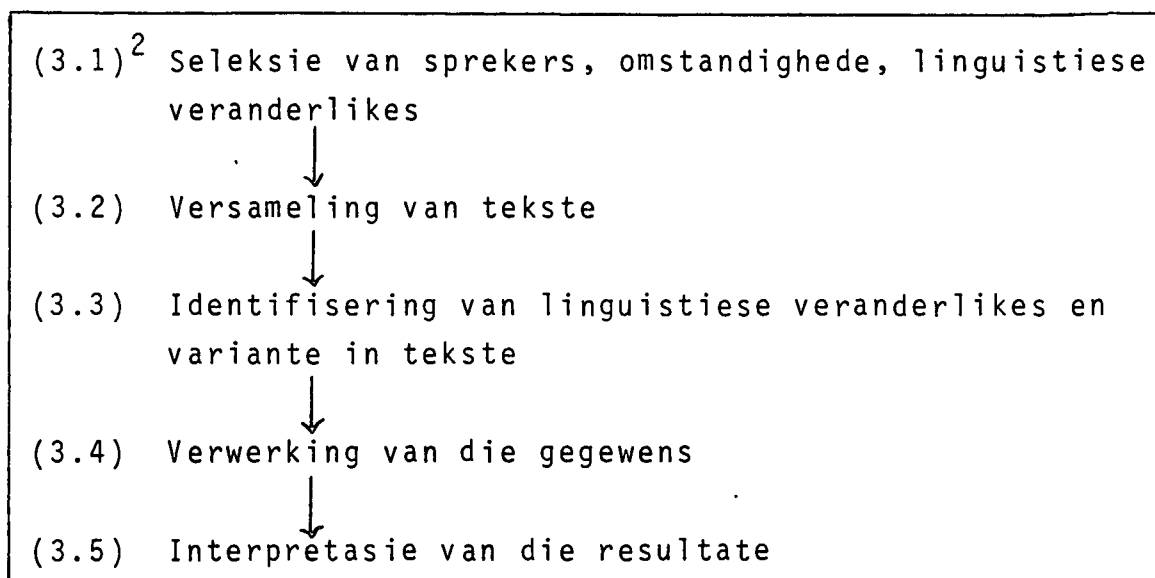
word totdat iemand anders eendag toevallig weer dié baba optel en grootmaak.

In variasie-ondersoeke word van albei bogenoemde prosedures gebruik gemaak. Klopper (Klopper, 1983, p.35) verkies die deduktiewe metode en D.J. van Schalkwyk (Van Schalkwyk, 1983) gebruik weer die induktiewe metode. Dit hang dus uitsluitlik van die aard van elke ondersoek af in watter mate die onderskeie metodes suksesvol sal wees. 'n Bevredigende beskrywing kan blykbaar uit die volg van verskillende benaderings voortvloei. Wat egter belangrik is, is om nie navorsingsbeginsels van die Labov-tipe ondersoek (Klopper, 1976, p.36-47) uit die oog te verloor nie. Klopper wys daarop dat Labov die Transformasioneel-Generatiewe Grammatika se intuïtiewe oordele oor 'n geïdealiseerde taalvorm kritiseer. Die navorser behoort met die taalvorm te werk wat in die daaglikse omgangstaalsituasie gebruik word. Die begrip Taalvariasie behels in der waarheid dat taalstruktuur gedeeltelik konstant is, maar ook gedeeltelik ordelik gevarieerd. Verandering word dus teen die agtergrond van konstansie beskou. Nog 'n punt wat Labov beklemtoon is dat sosiale struktuur verband hou met ordelike taalvariasie. Hierdie stelling kan dan ook (soos in Labov se ondersoek) d.m.v. variasiestudies verder bewys of weerlê word. Die navorsing moet egter op grond van natuurlike taalgebruik gedoen word.

Labov (Klopper, 1976, p.40) se navorsing in New York is 'n voorbeeld van die "klassieke" uitvoer van so 'n ondersoek. Dit het gesentreer rondom 1 250 huisgesinne wat ewekansig t.o.v. beroep, ras, behuising, ens. in 'n Hoë-, Hoë Middel-, Lae Middel- en Arbeidersklas geklassifiseer is. Uit die 1 250 gesinne is net 122 persone se taalgebruik opgeneem. Om die bandmateriaal van die begin af te sistematiseer, word spesifieke spreekstyle deur die onderhoudvoerder ontlok. Labov onderskei 'n formele styl, 'n prosa-lesstyl, 'n informele styl en 'n leesstyl wanneer minimale woordpare gelees word. Die gebruiksfrekwensie van die verskillende verskynsels wat ondersoek word, word nagegaan en statisties weergegegee in persentasievorm (later vollediger bespreek onder 3.4.2). Daarna word taalgebruiksgrafieke vir elke sosiale klas

getrek om die verband tussen die gebruiksfrekwensie van die betrokke verskynsels en die betrokke stylsoort uit te druk. Hieruit kan dan gevolgtrekkings afgelei word.

Oorkoepelend kan Hudson (Van Schalkwyk, 1983, p.54) se vyf navorsingsfases as 'n samevattende raamwerk vir die praktiese werk beskou word:

3.3.1 SELEKSIE VAN SPREKERS, OMSTANDIGHEDE EN LINGUISTIESE VERANDERLIKES

3.3.1.1 Uit die aard van die saak sal navorsing onder Kaapse Kleurlinge (wie se taalgebruik die studieonderwerp van hierdie model is) 'n seleksie van Kleurlingsprekers vir bandopnames noodsaak. Dit is belangrik om die studiegebied (geografies gesproke) duidelik te onderskei, aangesien Kleurlinge gevestig is tot ver in die Oos-Kaap en ander gebiede ver van die Skiereiland. (Yler verspreid kom hulle dwarsoor Suid-Afrika voor.)

2. Die nommers wat hier aan elke navorsingstap toegeken is, verwys na die paragrawe waaronder elke stap later onder punt 3 bespreek word.

Hier gaan dit egter nie om geografiese ligging as bepaalde determinant t.o.v. taalgebruik nie, maar eerder om die omlyning van 'n prakties beheerbare studieterrein/groep. 'n Beperkte geografiese studiegebied sal ook in 'n mate ver uiteenlopende data kan uitskakel en verdere vergelykende studies moontlik maak. Vir die doel van so 'n ondersoek moet die grens dus getrek word - word die taal van die Kleurlinge rondom die Skiereiland alleen, of ook dié verder Noord, of al die Kaapse Kleurlinge bestudeer? Dit is logies dat verskillende invloede in 'n mate die Afrikaans van die Oos-Kaapse- en Wes-Kaapse sprekers sal beïnvloed. Dit sou dus 'n studie meer prakties uitvoerbaar maak om min of meer by een geografiese area te bly. 'n Tweede studie binne 'n ander area sou funksioneel aangewend kan word om die verskillende areas se Kleurling-Afrikaans te vergelyk en sodoende bogenoemde stelling te bewys of te weerlê. Daar moet ook onderskei word tussen Maleier-studies en Kleurlingstudies. Dié groepe kan egter binne dieselfde studie geakkommodeer word indien geloof en kultuur as duidelike sosiologiese veranderlikes beklemtoon word.

Die hele kwessie rondom die ewekansige seleksie van sprekers het nog altyd 'n groot probleem ingehou. Om wetenskaplik en volkome ewekansig te werk te gaan, sou dit onlogies wees om net in 'n gebied in te stap en byvoorbeeld elke vierde huis uit te kies. In die eerste plek moet 'n volledige lys van inwoners van die betrokke omlynde geografiese gebied verkry word. Dit is egter nie so 'n maklike taak nie. Om die adreslyste van die laer- en hoërskole se leerlinge te gebruik, kán nie volledig genoeg wees nie (soos Klopper in sy ondersoek gedoen het - Klopper, 1976, p.54). Dit sou beteken dat gesinne wie se kinders nié op skool is nie (hoewel deesdae min Kleurlinge glad nie hul kinders skool toe stuur nie) en bejaardes met geen kinders op skool nie, glad nie in die ondersoek verreken word nie. Kinders wat vanuit 'n ander geografiese area na 'n betrokke skool toe gestuur word, bemoeilik ook die statistiese seleksie van proefpersone. (Vgl. p. 50 e.v. vir 'n bespreking van Webb, 1982, se siening van dié probleem.)

Selfs as die vorige sensusopname se "volledige" lysste van Kleurling-inwoners geraadpleeg word, is die universum nóg nie volledig nie. Prof. W.J. de Klerk (UNISA) het in 'n persoonlike mededeling beweer dat die mees onlangse sensus-lyste t.o.v. die Kleurlinge nóg nie volledig is nie, aangesien sommige ouers byvoorbeeld nie al hulle kinders se name opgee nie, omdat die hele idee van 'n sensusopname vir hulle nog nie heeltemal bekend is nie en hulle dus ongegronde vrese en agterdog koester.

Wat is dus die oplossing vir hierdie dilemma? Die enigste hoop wat die navorser kan hê, is dat die Kleurlinge met die volkskaalse registrasie (as kiesers, ens.) onder die nuwe bedeling almal fewers "opgeskryf" sal wees. 'n Volgende sensuslys (hopelik dan ook meer volledig a.g.v. minder agterdog en ongegronde vrese), kieserslyste, geboortelyste en registrasielyste kan dus vergelyk word. Sodoende kan miskien tot so na as moontlik aan 'n honderd persent verteenwoordigende universum gevorder word.

Ook Webb (Webb, 1982, p.4-5) het 'n moontlike oplossing vir hierdie dilemma. Hy meen naamlik dat die hele kwessie rondom die uitsondering van 'n hele spraakgemeenskap as universum, en daaruit 'n ewekansige steekproef, nié die aangewese seleksie is vir (veral) vroeë ondersoeke nie. Té veel sekondêre, sosiologiese determinante figureer binne so 'n groot universum, met die gevolg dat die steekproef uiteindelik meer verteenwoordigend van sekondêre faktore as van taalgebruik is! 'n Kleiner sosiale netwerk is volgens hom 'n beter universum - binne so 'n netwerk is daar hegte bande t.o.v. vriendskappe, geloof, familie en (sosiale) norme. Die veranderlikes wat voorkom sal dus meer rondom taalgebruik self sentreer. Die veldwerker kan nou ook op 'n meer persoonlike vlak met die mense gaan kennis maak en so later self agterkom wie die "taalleiers" is en watter respondente se taalgebruik vrugbaar gebruik kan word. Eers wanneer heelwat meer kennis rondom die betrokke taalvariant en -gebruikers bekend is, sal 'n ewekansige steekproef

as navorsingsgroep van waarde wees. Hierdie metode sal noodwendig nie altyd gepas wees nie.

Indien die grondslag van ewekansige steekproefneming verder uitgebou word, behoort 'n verdere verdeling t.o.v. geslag, ouderdom, sosiale klas en geloof ook funksioneel te wees om die uiteindelijke steekproef so verteenwoordigend moontlik te maak. Schuring (Van Rensburg, 1983, p.30) sê dat die universum sō in subgroepe/strata verdeel moet word, wat elkeen meer homogeen behoort te wees as die universum. Hierdie onderskeidings vereis egter dat ander veranderlikes in ag geneem moet word om 'n konklusie te bereik oor wat byvoorbeeld nou eintlik hoë- en wat middelklas is. Vir elke afsonderlike studie sou die onderafdelings waarin elke subgroep ingedeel word, kan verskil. 'n Praktiese riglyn waarvan uitgegaan kan word, kan egter baie help. Uit kennis-making met ander variasiestudies kan moontlik die volgende basiese onderskeidings gemaak word (vergelyk ook tabel in Hoofstuk 4 van die sosiologiese veranderlikes wat reeds in studies verreken is en ook diē wat moontlike determinante blyk te wees):^{e)}

'n Onderskeid manlik teenoor vroulik is belangrik in soverre dit kan verklaar waarom 'n man en 'n vrou dieselfde verskynsel verskillend hanteer. Daar moet egter op gelet word dat diē man en vrou dalk byvoorbeeld tot verskillende beroepe behoort en daarom ook anders praat. (Vgl. o.a. Brouwer en Gerritsen, 1980.)

Ouderdom speel 'n belangrike rol om te onderskei tussen groepe wat op verskillende stadiums van hul lewens met verskillende invloede in aanraking kom en dus uiteenlopende tendense in hul taalgebruik kan toon. Daarom sal dit funksioneel wees om ruweg te onderskei tussen skoolgaandes; studente en jong werkendes; jong gevestigde ouers; middeljariges; vroeë bejaardes en ou bejaardes.

± 0-20 jr.
21-25 jr.
26-35 jr.
36-50 jr.
51-65 jr.
66 jr. en ouer

Vir statistiese doeleindes sou dit egter makliker kon wees om 'n eweredige verdeling te maak:

0-20
21-40
41-60
61→

Verskillende navorsers sal elk 'n eie motivering kan hê vir sy eie verdeling. Dit is egter belangrik om te onthou dat so 'n indeling in werklikheid geen strak grense kan en mag trek nie, maar slegs naastenby 'n aanduiding probeer gee van die verskillende "geslagte" sprekers wat betrokke is. Daarby sal die verskillende ouderdomsgroepe mekaar se taal wedersyds beïnvloed en verder 'n strak omlýning verwater.

'n Sosiale status kan nie sonder meer vooraf aan 'n spesifieke respondent "toegeken" word nie. Dit kan die aanvanklike sistematiesering baie help om soos Klopper (Klopper, 1976, p.52) faktore soos beroep, inkomste, besittings en behuising in ag te neem om beoogde respondente in 'n hoë-, middel- en arbeidersklas te verdeel. (Dit is interessant dat die soort huiseienaarskap van die segsman uit die oogpunt van die sosiologie 'n belangrike klasseverdelers is. Dit is 'n duidelik onderskeibare norm wat sterk verband hou met beroep en inkomste. Behuising kan dus as 'n breë onderskeiding gebruik word.) Dit is egter belangrik dat die veldwerker self tydens die onderhoudsessies met die respondente oplet en 'n eie, subjektiewe oordeel maak oor die gepastheid van die vooraf

"toegekende" sosiale status. Die uiteindelijke verdeling sal dus definitief nie volkome wetenskaplik wees nie, maar tog 'n bruikbare aanduiding gee van die sosiale klas wat betrokke is. Dit word funksioneel aangewend by die verwerking van die data. Juis omdat die "toegekende" klas nie onweerlegbaar akkuraat kán wees nie, moet oormatig gewigtige gevolgtrekkings nie sommer op grond van hierdie sosiologiese veranderlike gemaak word nie.

Die vraag is ook of fyner onderskeidings t.o.v. klas nodig is (byvoorbeeld 'n hoë-, middelhoë-, middel-, middellae- en lae klas). Dit is moontlik dat die verwerking van die data hierdeur gekompliseer kan word, en die gevaar is groter dat 'n verreikende gevolgtrekking gemaak word op grond van 'n fyn onderskeiding wat nie volkome wetenskaplik gegrond is nie. 'n Kruiskontrolle met die resultate waar ander veranderlikes ter sprake is, bly steeds 'n vereiste.

Soos reeds tevore genoem, is dit belangrik om t.o.v. geloof te onderskei, omdat die Moslems byvoorbeeld 'n ander lewens-uitkyk as die ander Kleurlinge het en dus in 'n mate 'n ander kultuur beoefen. Dié faktore beïnvloed ook hul taalgebruik. Die volgende onderskeiding kan funksioneel wees:

Kleurlinge		
Moslems	Christene	Ander

Die finale besluit dus: sodra die universum met sy onderskeidende subgroepe omskryf is, kan al die beskikbare name vir 'n rekenaar gevoer word om d.m.v. 'n ewekansige seleksie-program die uiteindelijke steekproef uit te sonder. Waar 'n kleiner sosiale netwerk (soos deur Webb voorgestel - 1982, p.4) betrek word, sal die navorser sy eie oordeel moet gebruik om die finale steekproef se samestelling te beplan.

3.3.1.2 Die omstandighede waaronder so 'n praktiese ondersoek spesifiek onder Kleurlinge gedoen word, is belangrik. Dit moet verreken word in die hele benadering t.o.v. die mense wat self betrokke raak, en ook t.o.v. die verkryging en hantering van die data.

In die eerste plek moet aandag gegee word aan die sosiale en politieke situasie van die Kleurlinge binne die huidige bedeling in Suid-Afrika. Met die bestudering van vorige variasie-studies onder Kleurlinge, kry die ondersoeker die oorweldigende indruk dat agterdog en vooroordeel dié grootste faktor is wat die sprekers se houding (en daardeur ook sy taalgebruik) beïnvloed tydens onderhoude. Tot dusver is oor en oor gevind dat (veral die jonger) Kleurlinge Engels as prestigetaal verkies. Bothma het hierdie tendens ook aan die Rand waargeneem (Bothma, 1962, p.13). Kleurlinge se houding teenoor Afrikaans sou m.a.w. daardeur beïnvloed word.

In 'n TV-onderhoud met verskeie Kleurling-taalkenners (6 Augustus 1984 op TV1) wat hier as 'n voorbeeld genoem word, het dit duidelik geblyk dat die eiewaarde van die Kleurling direk betrokke is by sy houding teenoor Afrikaans. Mnr. L. Koza het dit pertinent gestel dat die Kleurling die "establishment" blameer vir die feit dat hy 'n rand-figuur bly. Ongelukkig is die politieke mag waardeur die "establishment" geskep word in die hande van die "besitters" van Afrikaans en daarom word die mense van dié taal met agterdog bejeën. Volgens hom help die Kleurling opbou aan Afrikaans, maar word geïgnoreer by byvoorbeeld taalfeeste. Mnr. P. Snyders het gesê dat daar t.s.v. die wantroue en vernedering 'n opbloei van Afrikaans onder die Kleurlinge plaasvind. Ook in die letterkunde word die Kleurling gefrustreer en voel hy verneder as hy skryf en geen mark/belangstelling geniet nie. Mnr. M. Witbooi het daarop gewys dat Kleurling-skrywers ook a.g.v. sensuur en gebrek aan belangstelling in die buiteland moet publiseer.

In Die Huisgenoot (24 Mei 1984) word egter reeds die indruk geskep dat hierdie tendens besig is om af te neem. Daar word beweer dat Afrikaans al meer die taal van hul politiek en selfs hul protes is. "Die bruin politikus 'hou vir hom wit' as hy net Engels praat en raak onaanvaarbaar vir die Kleurling. Dit terwyl Engels vroeër beskou is as die taal van 'n man wat geleerd was. Nou word sō 'n man gesien as iemand wat net wil spog." (Huisgenoot, 24 Mei 1984, p.43). Selfs die sogenaamde kleinserigheid t.o.v. sekere woorde soos hotnotsvy het verdwyn - mnr. C. Sidego, redakteur van Rapport-Ekstra kap terug: "Wat dan van bōerbokke?" Die voorbeelde kan natuurlik as los nie-verteenwoordigende opmerkings beskou word, maar agter hierdie rokie behoort ook tog 'n vuurtjie te skuil wat later wel hoër kan brand. Sidego wys ook daarop dat sy koerant se sirkulasiesyfer aansienlik gestyg het - so ook Die Burger-Ekstra en die bruin leserstal van Die Huisgenoot self (Huisgenoot, 24 Mei 1984, p.42; 43).

Hierdie moontlike gesindheidsverandering na Afrikaans toe kan myns insiens gedeeltelik (miskien grootliks) toegeskryf word aan die Nuwe Bedeling wat oor die afgelope jaar op elke terrein vir die Kleurling meer bestaansreg en trots gee. Ook Odendaal (Prinsloo en Van Rensburg, 1984, p.204) spreek sy mening hieroor uit. Hy weet ook dat die Kleurlinge in die reël Afrikaans as die "taal van die onderdrukker" beskou en daarom verkies sommige om hul kinders op Engels groot te maak (selfs al is hulle self Afrikaanssprekend). Hy hoop dat dié groter magte wat die nuwe grondwet aan die Kleurlinge gaan gee, 'n meer positiewe houding kan te weegbring. Die hele teenstrydigheid van taaltrots teenoor opstand word deur Gerwel (Graffier 5, 1982, p.4) beklemtoon. Hy wys daarop dat die opstandstaal in die Wes-Kaap in 1976 Afrikaans was, hoewel voorheen doelbewus Engels gepraat is!

Diē studie gaan nie verder in op die invloed van die nuwe Grondwet vir die talesituasie in Suid-Afrika nie - moontlik 'n interessante navorsingstema! Wat m.a.w. een van die grootste struikelblokke was om goeie, natuurlike, onbe-

vooroordeelde en gewillige segsmanne te kry, kan in die toekoms dalk geleidelik 'n al kleiner wordende faktor word. Tog sal die ondersoeker deurentyd moet besef dat die sprekers nog die skadu van agterdog teenoor die "wetgewer en onderdrukker" sal onthou, veral te midde van volgehoue intimidasie en soms opruiende optrede wat die hele kwessie weer aan die groot klok hang - soos bewys deur die lae stemper-sentasie in die algemene verkiesing van 1984.

Labov se vyf "metodologiese aksiomas" (Van de Rhee, 1983, p.29-31) gee meer agtergrond oor die navorsingsomstandighede wat ter sprake is by ondersoek soos bv. na die taal van die Kleurlinge.

- Daar is geen taalgebruiker met een enkele spreekstyl nie - sy taalvorme wissel konsekwent as byvoorbeeld die onderwerp van bespreking verander word.
- Tweedens word die spreekstyl gewissel n.a.v. die (on)bewuste aandag wat die spreker aan sy spraak gee.
- Dit is derdens belangrik om gesistematiseerde data vir 'n linguistiese analise te verkry uit die omgangstaal waarin die spreker die minste aandag aan sy spraak gee. Enige formele waarneming van 'n spreker se taal veroorsaak reeds dat die spreker meer as die gewone aandag aan sy spraak gee. Die waarneming van die spreker se taalgebruik moet dus so informeel en natuurlik moontlik gedoen word en hierin speel die veldwerker self die grootste rol.
- Die belangrikheid van die veldwerker se taak is ook ter sprake. Dit word onder 3.2.3 bespreek.
- Laastens beweer Labov dat onderhoude op band die enigste manier is om 'n groot hoeveelheid spreektaaldata van hoogstaande gehalte te verkry. Hierdie punt is belangrik om die ondersoek empiries wetenskaplik te hou - daar kan te eniger tyd deur enige persoon teruggegaan word op die data (op die bandopnames of transkripsies daarvan) vir enige verdere ondersoek en kontrole. Dit sou dus nie toereikend wees om staat te maak op persoonlike waarnemings in die alledaagse lewe, soos Bothma (Bothma, 1962,

p.4) in sy ondersoek onder Kleurlinge aan die Rand doen nie.

- 3.3.1.3 Die linguistiese veranderlikes wat uitgesonder word as materiaal waaroor die ondersoek gaan, sal by elke studie wissel. Klopper (Klopper, 1984, p. 38-39) bespreek byvoorbeeld net vier basiese klankverskynsels in Kaapse Afrikaans, terwyl Kotzé (Kotzé, 1983, pp. 143;151;159) se studieterrein fonologiese, morfologiese én sintaktiese verskynsels omvat. Elke navorser moet self besluit wat presies die doel van sy ondersoek is. Hy kan oorweeg om:
- 'n paar verskynsels intensief te bespreek
 - 'n vollediger lys op nét een subvlak (byvoorbeeld fonologiese verskynsels) te ondersoek
 - 'n volledige beeld van tipiese verskynsels in Kleurling-Afrikaans op elke vlak te beskryf.

Die navorser moet egter eksplisiet bly by sy doelwitomskrywing (en daarmee saam ook die seleksie van linguistiese veranderlikes wat bestudeer gaan word) sodat so 'n navorsingsprogram binne die afgebakende grense bly en nie los drade laat wat nie weer saamgebind kan word nie. Wanneer statistiese bewerkings op grond van die data gedoen gaan word, is dit belangrik dat die voorkoms van die verskynsels statisties beduidend moet wees (volgens Klopper (Klopper, 1976, p.69) minstens 10 tot 20 keer voorkom, maar as gekonsentreer word op 'n breë oorsig van alle verskynsels wat in die Kleurlinge se Afrikaans voorkom, is so 'n hoë gebruiksfrekwensie nie nodig nie.

Hierdie keuse van linguistiese veranderlikes sal natuurlik die hele verloop van die ondersoek vorentoe bepaal. Die aard van die ondersoekmateriaal sal byvoorbeeld bepaal hoe die tekste verkry kan word en die data verwerk moet word (d.m.v. watter statistiese ondersoeke, ens.).

By die seleksie van 'n universum, en daaruit 'n steekproef, is 'n breë konteks met verskeie rigtingwysers en gepaard-

gaande determinante betrokke (vgl. diagram 2).

DIAGRAM 2

SELEKSIE VAN NAVORSINGSMATERIAAL		
SPREKERS	OMSTANDIGHEDE	LINGUISTIESE VERANDERLIKES
1. <u>Geografiese studiegebied</u> As praktiese omlyning van universum 2. <u>Ouderdom</u> - 0 tot 20jr. - 21 tot 40jr. - 41 tot 60jr. - 60jr en ouer. 3. <u>Sosiale klas</u> Op grond van behuisingstipe en ander faktore - hoë klas - middelklas - arbeidersklas 4. <u>Geloof</u> - Moslems - Christene - Ander	1. <u>Sosiale en politieke klimaat</u> Hou rekening met: - agterdog - eiewaarde - verandering in 'n nuwe bedeling 2. <u>Labov se "metodologiese aksiomas"</u> ³ moet in ag geneem word: - spreekstyl wissel na gelang van omstandighede - spreekstyl wissel na gelang van (on)bewuste aandag aan eie spraak - informele, natuurlike waarneming van omgangstaal is noodsaaklik - rol van die veldwerker is belangrik - onderhoude moet op band opgeneem word	1. <u>'n Paar verskynsels intensief ondersoek of</u> 2. <u>'n Subgroep verskynsels op een grammatikale vlak vollediger ondersoek of</u> 3. <u>'n Volledige beeld van verskynsels op elke vlak</u>

3. (Van de Rhee, 1983, p.29 - 31) Hierdie uitgangspunte kom ook ter sprake in die oorsig wat van Van Rhee se werk gegee word in Hoofstuk 2.

3.3.2 VERSAMELING VAN TEKSTE

3.3.2.1 SAMESTELLING VAN DIE KORPUS

Ten spyte van die belangrikheid van die voorafbeplanning aan so 'n projek, is die praktiese dataversameling seker die naasbelangrikste voorwaarde vir die sukses van 'n ondersoek. Hier kry die ondersoeker direk te doen met die materiaal waarvanaf hy uiteindelik sy gevolgtrekkings wil maak en as een element nie verantwoordbaar tot die korpus hoort nie, kan die hele projek misluk of ongegronde teorievorming meebring.

Op hierdie stadium gaan die ondersoeker alleen, óf 'n veldwerker wat aangewys word, óf die navorser saam met die veldwerker(s) uit om monsters van die steekproef Kleurlinge se taalgebruik te versamel. Die belangrike rol van die veldwerker word verderaan in meer detail beskryf. Dit is nou eers belangrik om te besin oor die beste metode van dataversameling. Vroeër het mense soos Bothma (Bothma, 1962, p.4) grootliks staatgemaak op taalgebruiksverskynsels wat hy elke dag by sy studente en die mense om hom waargeneem het. (Vgl. ook Von Wielligh, 1925, wat sy gegewens gedurende landmeterwerkzaamhede versamel het.) Om so 'n ondersoek wetenskaplik meer betroubaar te maak, moet verkieslik van metodes gebruik gemaak word wat dit moontlik maak om terug te kom op wat gesê is en wat dié data ook aan ander ondersoekers oopstel vir aanvullende navorsing. Die kontroleerbaarheid van die data is dus 'n wesenlike voorwaarde vir die werklik wetenskaplike afhandeling van die navorsingsproses. Veel eerder as bogenoemde onsistematiese waarneming, aangevul deur bv. uittreksels uit die nuusmedia (byvoorbeeld uit 'n koerant of radionuusberig) of uit lukraak vraelyste, kan gebruik gemaak word van kontroleerbare bandopnames van gesprekke met die respondente. Heelwat variasiestudies is al op hierdie manier suksesvol deurgevoer (vergelyk byvoorbeeld die Griekwa-projek wat in 1984 aan die UOVS voltooi is).

Omdat hier egter van gespesialiseerde omstandighede sprake is, moet hierdie bandopnames aan verskillende eise voldoen. Die ondersoeker wil graag monsters van hoofsaaklik omgangstaal hê

en laasgenoemde taalvorm kom nêr in ontspanne, relatief informele omstandighede voor. Daarom mag die bandopnemer self nooit dominant wees in die gesprekke nie. Dit is onvermydelik dat die respondent die bandopnemer sal raaksien, maar dit is die taak van die veldwerker om die segsman gerus te stel, te verduidelik wat presies gebeur en hom te laat ontspan. So 'n bandopnemer moet van 'n baie goeie gehalte wees en 'n sensitiewe mikrofoon hê wat verkieslik geraas uit die omgewing in 'n mate kan uitskakel. Die mikrofoon self moet klein en onopvallend wees (indien moontlik moet dit versteek word), sodat die respondent as't ware kan "vergeet" dat daar heeltyd 'n "oor" is wat presies luister hoe hy praat. Die gewerskaf aan 'n bandopnemer wat nie wil werk nie, kan die spreker se taalgebruik totaal inhibeer. Daarom moet die apparaat vooraf nagesien word en nuwe batterye kry. (Daar is nie oral elektrisiteit beskikbaar nie en 'n lang elektriese koord maak die opnameproses net soveel ooglopend.)

Wat in bv. Kotzé (Kotzé, 1983, p.70) se ondersoek baie moes gehelp het, was die heimlike opnames wat hy kon maak met 'n bandopnemer in sy sak en 'n kondenseermikrofoon aan sy mou vasgespeld. As so 'n bandopnemer nie 'n afstandskakelaar vir onopsigtelike hantering het nie, moet die veldwerker sorg dat die (kasset)band self lank genoeg is om alles op die een kant op te kan neem. Dit skakel onnodige onderbrekings uit.

Met die onderstaande kontrolelys as uitgangspunt, behoort die aanvoorwerk m.b.t. die praktiese dataversameling nie onoorkomelike probleme op te lewer nie (vgl. diagram 3).

DIAGRAM 3KONTROLE BY SAMESTELLING VAN KORPUS

1. Aantal persone betrokke by dataversameling:

Onderlinge kommunikasie tussen die

- navorser self
- aangestelde veldwerker(s)
- navorser en veldwerker(s)

2. Metode by dataversameling:

- persoonlike waarneming
- nuusmedia
- bandopnames (verkieslik, omdat kontroleerbaar is)

3. Bandopnemer:

- ontspanne atmosfeer om omgangstaal te ontlok; bandopnemer dus op agtergrond
- veldwerker moet respondent gerusstel en die opset verduidelik
- goeie gehalte apparaat
- sensitiewe mikrofoon (omgewingsgeraas uitskakel)
- klein, onopvallende mikrofoon
- sien apparaat na
- maak voorsiening vir areas sonder elektrisiteit (lang koord ook onwenslik)
- afstandbeheer
- heeltemal versteekte apparaat (indien moontlik)
- lank genoeg kasset om onderbrekings uit te skakel

3.3.2.2 VRAELYSTE EN 'N VOORLOPIGE ONDERSOEK

Op hierdie stadium van die ondersoek begin die wiele eindelik rol. Die ondersoekspan moet nou direkte kontak maak met die geselekteerde steekproef van persone wat in die ondersoek betrek gaan word.^{f)} Omdat nie alle persone noodwendig sal instem om by 'n navorsingsprojek betrek te word nie, is dit belangrik om vooraf inligting oor die voorgenome ondersoek en veldwerk te versprei. Persoonlike besoeke kan afgelê word, pamflette kan versprei word en bekendstellingsbriewe kan gestuur word, om 'n paar moontlikhede aan te dui.

In die geval dat daar op 'n bekendstellingsbrief besluit word, moet dit vroegtydig aan die segsmanne geos word. Die inligting wat hierin vervat word, moet deeglik oorwoë wees. Elke stukkie inligting wat deurgevoer word, sal die proefpersoon se houding en gesindheid jeens die hele ondersoek beïnvloed. Die segsman moet positief ingestel bly en nooit enigsins bedreig voel nie. Agterdog kan sō maklik gewek word - die Kleurlinge sal byvoorbeeld onmiddellik terugdeins as die doel van die ondersoek enigsins 'n moontlike politieke kleur kry. Dié mense moet op hul gemak bly t.o.v. die navorsingsgroep wat hulle gaan besoek, die motief agter die ondersoek en die onderwerp waaroor die vrae handel. Indirek kan hierdie faktore 'n groot invloed hê op die segsman se taalgebruik wat uiteindelik opgeneem word. Sodra hy byvoorbeeld minderwaardig of bedreig voel, kan sy taal geïnhibeer word en sodoende kan die veldwerker nie monsters van sy omgangstaal (die ideale spraakkeuse as doelwit vir hierdie tipe navorsing) verkry nie.

Dit blyk belangrik om die proefpersone aanvanklik nie oor die ware belangstelling rondom sy taalgebruik in te lig nie. Sodra van 'n taalondersoek melding gemaak word, sal die spreker onbevoeg voel om as segsman op te tree, of selfbewus en onseker. Hy sal ook let op wat hy sê, en daarmee die hele ondersoekproses belemmer. 'n Ideale onderwerp van bespreking sou een wees waaroor die Kleurlinge maklik praat sonder inhibisies en agterdog. 'n Suiwer politieke- of taalgerigte navorsingstema sou dus nie wenslik wees nie - eerder 'n verbandhoudende onderwerp wat die

gesprek indirek en informeel sal stimuleer om die regte rigting in te slaan. In Klopper (Klopper, 1976, p.57) se ondersoek is in die bekendstellingsbrief voorgegee dat hulle opvoedkundige materiaal wil evalueer en Van de Rhee (Van de Rhee, 1983, p. 58) sê dat die komende besoek oor skolastiese prestasies gaan. Die opvoeding van die jong Kleurlinge lê vir die meeste betrokkenes na aan die hart, en sou die sprekers kon stimuleer tot 'n warm bespreking van hulle persoonlike siening rondom die onderwerp. Soos wat die gesprek vorder, sal die bespreking noodwendig breër kon word (afhangende van die onderhoudvoerder) - as die spreker eers so ver kom om van 'n eie ondervinding binne die oorkoepelende tema te vertel, kan die ondersoeker taamlik seker wees dat hy by die spreker se natuurlike, ongeïnhibeerde omgangstaal uitgekome het.

Weer eens moet beklemtoon word dat die besondere doelwit van elke studie afsonderlik die gepaste onderwerp wat in die brief voorgehou word, sal bepaal. Die onderwerp moet hom egter daartoe leen om leesstukke en woordpare in die onderhoud by te sleep sonder om die segsman agterdogtig te maak oor die ware doel van die ondersoek. Hierdie fasette hoef egter net bygebring te word indien spesifieke taalitems soos 'n besondere klank of woord op gelyke basis by elke spreker vergelyk moet word. Indien die ondersoeker bloot 'n algemene beskrywing van tipiese verskynsels in die omgangstaal van Kleurlinge wil gee, moet die gesprek juis meer op 'n verteltrant gehou word. Hier sal dus nie soveel sprake wees van die verskillende spreekstyle wat deur bv. 'n leesstuk, die lees van woordpare en die vertel van 'n verhaaltjie ontlok word nie. Opvoeding as navorsingstema behoort dus by uitstek geskik te wees, want bg. afdelings kan maklik onder dieselfde loep geneem word tydens die onderhoud.

Verder is dit belangrik om die sprekers se anonimiteit gedurende én na die ondersoek te waarborg. 'n Verdere punt wat meriete het, is die feit dat die sprekers na afloop van die ondersoek ingelig moet word in verband met die ware doel van die taalondersoek, sodat hulle toestemming verkry kan word om die opname as materiaal te gebruik. Dit word as eties nie-korrekt beskou om

die sprekersmateriaal in die taalondersoek te gebruik sonder dat die spreker weet dat dit nie werklik oor bv. die opvoeding gaan nie.

Hoe dit ookal sy - daar is ook 'n teenargument wat kan steek hou. Die belangrikheid van 'n respondent se anonimiteit en sy toestemming vir die gebruik van die taalgebruiksdata wat opgeneem is, is geleë daarin dat benadeling van hom as persoon uitgeskakel moet word. Sou so 'n spreker werklik benadeel word indien sy identiteit bekend sou raak en sy toestemming nie verkry word nie? Indien die vooropgestelde gesprekstema moontlik kan lei tot bv. 'n warm, politieke opmerking van sy kant, sou hy kon verkies dat dié dele nie onder sy naam bekend raak nie. Dit is te verstane, maar die feit bly staan dat die data slegs vir navorsingsdoeleindes aangewend sal word en nooit as menings bekend sal raak nie. Per slot van rekening kan gesê word dat 'n taalgebruiker nie werklik kopiereg op sy taal het nie - elke spreker se taalgebruik word tog elke dag almal se besit! Die onderwerp onder bespreking kan m.a.w. uiteindelik die sensitiwiteit rondom hierdie kwessie en die hantering daarvan deur die veldwerker, bepaal.

In Klopper se ondersoek (Klopper, 1976, p.57) is die houding van die betrokke Kleurlingsprekers sō belangrik geag, dat die bekendstellingsbrief in Engels opgestel is. Omdat dit lyk asof die agterdog jeens Afrikaans (teenoor Engels as prestigetaal - soos ander 3.1.2 bespreek) besig is om te verdwyn, sou hierdie fynere punt in die toekoms nie meer so belangrik hoef te wees nie. Hier kan net weer beklemtoon word dat Engels as prestigetaal blykbaar nog sterk staan, terwyl Afrikaans die taal van die gemeenskap is. In Scheffer se RGN-verslag (Scheffer, 1983, p.103) kom hy tot dié gevolgtrekking. Hy bevind dat die Kleurlinge steeds verkies om Engels op sekere terreine te praat, veral waar meer prestige-waarde (bv. in die onderwys, kultuur, ens.) betrokke is. Klopper neem dus in sy bekendstellingsbrief bloot in ag dat hierdie tendens nog bestaan, hoewel dit moontlik besig is om af te neem.

Die opstelling van die vraelys wat gebruik sal word, verg verder heelwat aandag. Hier moet beklemtoon word dat 'n ongestruktureerde onderhoud wél van waarde kan wees in soverre die ondersoek rondom die blote beskrywing van tipiese verskynsels in die Kleurlinge se mees spontane omgangs-spreekstyl gaan. Die data wat sō verkry word, sal nie intensief statisties verwerk kan word nie, aangesien die verskynsels nie noodwendig op 'n statisties vergelykbare basis sal voorkom nie.

Indien die taalgebruik van die verskillende sprekers egter duidelik vergelyk moet kan word en die materiaal verder verwerk moet word, is die strukturering van die onderhoud meer gewens. Die vraelys wat die veldwerker gebruik om vergelykbare data te ontlok, moet met oorleg beplan en opgestel word.

Eerstens is dit belangrik om in ag te neem dat die steekproef uit geletterdes, sowel as analfabete sal bestaan. 'n Vraelys wat bv. 'n leesstuk insluit, sal die analfabete noodwendig uitskakel. Van Schalkwyk (Van Schalkwyk, 1983, p.96) oorkom dié probleem deur verskillende afdelings by die vraelys in te sluit - twee afdelings vir analfabete en een vir alfabete.

Albei tipes vraelyste behoort 'n afdeling te bevat wat die demografiese gegewens t.o.v. die betrokke respondent naspeur. Vir die latere statistiese ontleding is dit belangrik om veral die spreker se ouderdom, herkoms, moedertaal, kwalifikasies, vorige omgewings waar hy woonagtig was, ens. uit te vind. Hierdie sosiologiese veranderlikes, wat almal 'n spreker se taalgebruik in 'n mate kan beïnvloed, word in Hoofstuk 4 uiteengesit. Dit is 'n goeie vraag of hierdie gegewens aan die begin van die onderhoud (wanneer die baie vrae nog die spreker se latere taalgebruik kan inhibeer), of na afloop van die hele onderhoud en voor die ware doel van die ondersoek bekend gemaak is of selfs na die onderhoud én lg. mededeling (wanneer die spreker dalk weer inligting kan weerhou of verdraai omdat hy weet dat dit eintlik om sy taal gaan) verkry moet word. Die tweede moontlik-

heid lyk die belowendste, aangesien die taaldata dan reeds verkry is, maar die respondent nog nie weet dat sy taalgebruik onder die vergrootglas is nie.

Afhangende van wat die spesifieke doel van die ondersoek is, kan die res van die vraelys opgestel word. Indien die ondersoek juis net ingestel is op taalverskynsels wat in die Afrikaans van die Kleurlinge in die alledaagse omgangsituasie voorkom, sou 'n natuurlike, informele (en selfs ook minder gestruktureerde) gesprek die aangewese spraakterrein wees om in te opereer. Die veldwerker kan wel die gesprekstema inisieer om die geselskap telkens min of meer in dieselfde rigting te stuur, maar die uiteindelijke "storie" sal van spreker tot spreker verskil. Hoewel klanke, woorde en sinne nou nie op 'n volkome wetenskaplik-vergelykbare grondslag geëvalueer kan word nie, sal die afsonderlike verskynsels wat waargeneem word, juis betroubare data blyk te wees. Onder hierdie nie-gedwonge omstandighede sal 'n spreker ongeïnhibeerd voel en sodoende geen "wag voor sy mond" plaas om sy taalgebruik meer aanvaarbaar te laat klink nie. Dit is mos juis die wesenlike, egte taaldata waarna ons soek!

Sodra die ondersoeker egter oor meer as een spreekstyl van die sprekers binne een ondersoek navorsing wil doen, sal onmiddellik 'n persentasie van die egtheid, natuurlikheid en sodoende ook die betroubaarheid van die data ingeboet word. Dit lyk egter asof dit die prys is wat betaal moet word om die spesifieke spreekstyle deurgaans op 'n vergelykbare grondslag by ál die sprekers te ontlok. Die gesprekstategie moet telkens deur die veldwerker gewysig word, sodat 'n ander styl by die respondent se taalgebruik ontlok word.⁹⁾

Omdat die verskillende spreekstyle maklik kan oorvleuel, sou dit nie funksioneel wees om tē haarfyn te wil onderskei tussen bv. 'n 20%-, 40%-, 60%-, 80%- of 100%-formele styl nie. Binne 'n steekproef van sprekers wie se woordeskat nie buitengewoon groot is nie, sou so 'n verdeling ook hareklowery beteken.

Na bestudering van vorige ondersoeke waar 'n onderskeid t.o.v. die

verskillende style gemaak is, blyk die volgende onderskeidings (wat Van de Rhee op p.60 van sy verhandeling, 1983, aandui) die mees funksionele te wees:

- 3.3.2.2.1 Onderhoudstyl: Hier word die gesprek geopen met die ophaal van die tema van die navorsing (wat natuurlik nie op hierdie stadium as 'n taalondersoek voorgelê word nie). Die respondent sal nog in 'n mate ongemaklik voel en in so 'n verduidelikende spreekstyl baie nou let op wat hy sê. Hierdie styl is taamlik formeel en sou bv. nié as omgangstaal nie, maar eerder as matig geïnhibeerde taalgebruik bestempel kan word.
- 3.3.2.2.2 Informele styl: Soos wat die gesprek vorder, kan die respondent heel moontlik vanself verstrik raak in 'n emosiebelaaide vertelling van 'n spesifieke insident of ontbering. Andersins kan die onderhoudvoerder die respondent (op 'n stadium wat 'n vertrouensverhouding reeds in 'n mate opgebou is) aanpor om bv. 'n storie uit sy kinderjare te vertel. Die gespreksonderwerp het dus baie te doen met die spreekstyl wat op daardie stadium gebesig word. So kan 'n jonger respondent bv. gevra word om 'n "storie te maak" rondom 'n komiese prent wat aan hom gewys word. Dit bly deurgaans belangrik dat die spesifieke fases waarbinne die verskillende style ontlok word, nié noodwendig rigiede grense hoef te hê nie. Die gesprek kan heeltemal natuurlike ontwikkel tot op 'n informele vlak waar die respondent ontspanne is en sonder inhibisies gesels.
- 3.3.2.2.3 Styl by die lees van 'n prosastuk: Sodra genoeg natuurlike spraak opgeneem is ('n minimum van 3 minute, maar ook langer tot ongeveer 10 minute in elke spreekstyl behoort genoeg te wees - weer eens moet egter gewaak word teen die rigiede navolging van sulke riglyne, aangesien dit net die onderhoudsituasie kan skaad, en sodoende ook die waarde van die data), kan die veldwerker 'n prosa-leesstuk tevoorskyn haal en vra dat die alfabeet dit voorlees. Sodoende word 'n leesstyl (wat gewoonlik formeel is) ontlok.

Die verkryging van hierdie tipe data skep 'n probleem in onderhoude met analfabete. Om spesifieke morfologiese, sintaktiese

of selfs klempatrone wat in bg. leesstuk voorkom, na te gaan, kan aan die analfabete telkens 'n keuse tussen twee tipes gegee word. Hy kan bv. gevra word: "Watter een van die volgende sinne klink vir u/jou soos wat u/jy dit graag sou wou sê?

'Sal jy asseblief die deur toemaak?' of

'Sal jy asseblief die deur toemaak?'"

Onmiddellik is die analfabeet (net soos die alfabeet wat die leesstuk lees) meer op sy hoede vir wat "reg" is en praat hy in 'n formeler styl. Dit is egter jammer dat die respondent in dié geval geneig kan wees om die veldwerker (wat voorsê) na te praat.

'n Ander moontlike oplossing is die opsê van rympies. As die veldwerker die analfabeet sover kan kry om 'n rympie op te sê, sal die respondent ook meer aandag gee aan sy eie spraak (m.a.w. 'n formeler styl), wat die data in 'n mate vergelykbaar maak met dié van die alfabeet. Hier moet egter ook in gedagte gehou word dat die opsê van so 'n rympie weens oorbekendheid geyk kan raak en nie meer 'n weergawe van 'n respondent se eie taalgebruik kan behels nie. Dit sal dus altyd moeilik bly om die data van alfabete en analfabete t.o.v. hierdie styl vergelykbaar te maak op 'n empiriese grondslag.

Die leesstuk wat in dié afdeling gebruik word, moet verkieslik verband hou met die ondersoektema wat voorgehou word, anders wek dit agterdog by die respondente. Dit kan maar op 'n meer formele trant wees, aangesien hier juis met die formeler spreekstyl gewerk word.

3.3.2.2.4 Styl by die lees van 'n woordelys: In vorige ondersoek oor Kaapse Afrikaans is sekere taalverskynsels reeds uitgelig as tipiese merkers van hierdie variant. Om hierdie tendense te bevestig en ander onsekerhede uit die weg te ruim, kan 'n woordelys in die ondersoek ingesluit word. Alfabete sou dus bv. onder andere die woord muis moet lees om die graad van ronding van die betrokke spreker se [æi]-klanke in hierdie klankomgewing te bepaal. Woordpare wat teenoor mekaar gestel word, kan ook funksioneel in die lys gebruik word om die verskil in die uitspraak

daarvan vas te stel. So kan bv. 'n vergelyking getref word tussen die woorde vuil en feil.

Hierdie woorde kan aan die analfabeet voorgesê word, sodat hy dit op sý manier kan agterna sê, maar die ondersoeker sal nooit seker kan wees of hy nie bloot nagepraat word nie. Hierdie styl kan as die mees formele styl beskou word, omdat die sprekers hier doelbewus móët aandag gee aan hoe hulle praat. Die kontroleerbaarheid van die data binne hierdie spreekstyl is tot groot voordeel vandie navorser, hoewel dit slegs 'n deel van die spraakspektrum dek.

3.3.2.2.5 Om spesifieke morfologiese en sintaktiese konstruksies na te gaan, kan 'n verdere lys (soos bg. woordelys) van hierdie aspekte bygevoeg word. Die resultate sal egter altyd onbetroubaar wees, omdat die sprekers intens bewus gaan wees van die manier waarop die konstruksies opgebou word. Na my mening moet veral die sintaksis van 'n variant soos Kleurling-Afrikaans eerder binne die eerste twee tipes spreekstyle (waar vertellings en redenasies betrokke is) nagegaan word. Dit maak onmiddellik weer die vergelykbaarheid van die data minder, maar die onderhoudvoerder kan desnoods die gesprek stimuleer om die antwoord op so 'n probleem-aspek te kry. Hy kan bv. vra: "Wat noem julle nou weer daardie masjien wat 'n mens se stem opneem as jy praat?" Weer eens bly dit belangrik dat die respondent t.w.v. die egtheid van sy spraak nie bewus behoort te wees van die doel agter die stimulerende vrae nie. Die veldwerker kan bv. vir die segsman A afvra, terwyl eintlik na B geluister word.

Opsommenderwys kan die riglyne (let daarop dat hierdie geen rigiede model is wat vir elke variasie-ondersoek die ware Jakob sal wees nie!) so neergelê word: (Vgl. Diagram 4.)

DIAGRAM 4STRUKTURERING VAN ONDERHOUD

- Die ophaal van die doel van die ondersoek om sodoende 'n onderhoudstyl te ontlok.
- Die vra van enige toepaslike vrae om 'n informele styl te ontlok - laat die spreker bv. 'n verhaaltjie vertel.
- 'n Prosastuk word aan die spreker voorgelê om 'n leesstyl te ontlok. (Variasiekeuses kan aan analfabete voorgehou word.)
- 'n Woordelys word aan die spreker voorgelê om op 'n formele wyse sy keuse van variante te ondersoek. (Variasiekeuses kan weer vir analfabete gebruik word.)
- Lyste van woord- en sinskonstruksies kan ook aan die spreker voorgelê word om die morfologie en sintaksis van die betrokke variant na te gaan.
- 'n Lys vrae oor die spreker se agtergrond word gevra om 'n volledige beeld van die persoon binne die konteks van sy omgewing te kry.

Die eerste kontak wat met die toekomstige respondente gemaak word, behels dus veel meer as net 'n ontmoeting en 'n geselsie. Die volgende samevatting behoort die rigting aan te wys wanneer 'n navorser met sy voorlopige ondersoek begin en die nodige vraelyste opstel: (Vgl. diagram 5)

DIAGRAM 5

VOORLOPIGE ONDERSOEK

BEKENDSTELLINGSBRIEF	VRAELYS
<ol style="list-style-type: none"> 1. Oordra van inligting belangrik t.w.v. same-werking. 2. Tipe inligting bepaal houding van respon-dente. 3. Inligting beïnvloed taalgebruik indirek. 4. Verdoesel ware doel van taalondersoek aanvank-lik (indien nodig vind). 5. Onderwerp van bespre-king moet respondente na aan hart lê t.w.v. ongeïnhibeerde taal-gebruik. 6. Elke afsonderlike studie sal gepaste gesprekstema bepaal. 7. Leesstuk en woordpare moet binne tema ge-akkommodeer word (waar van toepassing). 8. Anonimiteit van respon-dente moet gewaarborg word (indien nodig vind). 9. Lig sprekers na onder-houd in i.v.m. ware doel van ondersoek. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ongestruktureerde onderhoud indien algemene oorsig van verskynsels verlang. 2. Gestruktureerde onderhoud indien vergelykbare data belangrik is. 3. Neem alfabete én analfabete in ag. 4. Versamel inligting m.b.t. sosiologiese veranderlikes wat taalgebruik beïnvloed (nadat onderhoud afgehandel is en voor ware doel van ondersoek bekend gemaak word). 5. Onderskei 5 spreekstyle: <ul style="list-style-type: none"> - Onderhoudstyl - Informele styl - Styl by die lees van 'n prosastuk - Styl by die lees van 'n woordelys/woordpare - Styl waar morfologiese- en sintaktiese strukture weergegee word.

3.3.2.3 DIE ROL VAN DIE VELDWERKER EN DIE ONDERHOUDSITUASIE

Die algemene indruk wat die ondersoeker kry as nagegaan word watter rol die veldwerker in ander soortgelyke navorsingsprojekte gespeel het, is dat die geweldige invloed wat van hom/haar as persoon uitstraal, in 'n mate onderskat word. Ek wil so ver gaan om te sê dat die voorbereiding en optrede van die veldwerker voor en tydens die onderhoude dié belangrikste (indirekte) faktor is wat die ondersoek sal laat slaag t.o.v. betroubare resultate en gevolgtrekkings.^{h)} Dit is hý/sý wat die hele situasie beheer en daarvoor moet sorg dat die respondente ontspanne is en dienooreenkomstig die behoeftes van die spesifieke projek reageer.

Swanepoel (1982, p.10-13) meld in die verslag oor sy studiereis in die V.S.A. dat die voorvereistes vir studente wat as veldwerkers opgelei wil word in die V.S.A., gevorderde kursusse in fonetiek, fonologie, morfologie, sintaksis, semantiek en grammatiese ontleding insluit. Daar is die wetenskaplike opleiding en toerusting van veldwerkers dus 'n voorvereiste. In Suid-Afrika is daar 'n groot behoefte aan hierdie tipe opleiding, onder andere omdat daar nog geen sterk tradisie van veldwerk by taaldepartemente bestaan nie. Swanepoel stel dan ook die volgende vereistes aan so 'n kursus waardeur veldwerkers opleiding kan ontvang:

VEREISTES VIR KURSUS IN VELDWERK

- Gevorderde studie van fonetiek en fonologie
- Gevorderde studie van grammatiese ontleding
- Metodiek van veldwerk in die beskrywende linguistiek, sociolinguistiek, dialektologie, etnolinguistiek en psigolinguistiek
- Elementêre statistiek

So 'n amptelike kursus kan m.a.w. in Suid-Afrika die begin van 'n veldwerkers-tradisie word, wat die ratte van die taalnavorsingswiele kan olie.

Binne hierdie taalnavorsingsprojek is 'n algemene, objektiewe houding by die veldwerker een van die primêre voorvereistes om te onthou. Indien die navorser die veldwerk met vooropgestelde opvattinge aanpak, is die navorsingsresultate van die begin af minder wetenskaplik betroubaar en universeel geldig. Hoewel daar geen "ideale" veldwerker kan bestaan of opgelei kan word nie, is dit van groot belang dat so 'n persoon oor 'n deeglike agtergrondskennis rondom die studieveld beskik. Dit sal hom/haar in staat stel om probleemsituasies soos wat hulle opduik, te kan hanteer. Tog moet die veldwerker vatbaar vir oortuiging wees - die optrede en taalgebruik is jûis in die navorsingsprojek so belangrik omdat dit 'n hipotetiese stelling moet bewys of weerlê. As die navorser self opgelei is as veldwerker, of vertrouwd is met die beginsels van onderhoudvoering en veldwerk, sou dit die beste wees dat hy/sy self ál die onderhoude voer. Sodoende bly die gespreksituasie telkens relatief konstant en kan waarneming deurgaans op dieselfde vlak en volgens dieselfde verwysingsraamwerk gedoen word.⁴

Die essensie van die veldwerker se rol lê daarin dat hy/sy die segsmanne moet stimuleer en so gemaklik laat voel, dat die data wat tydens die onderhoude verkry word, so eg, natuurlik en lewensgetrou as moontlik kan wees. Daarom is dit in die geval van 'n variasie-ondersoek onder Kleurlingsprekers belangrik om die hele situasie so informeel en ontspanne as moontlik te hou. Selfs die fynste besonderhede kan hier 'n rol speel. Die veldwerker moet bv. verkieslik informeel geklee wees as hy met die "gemiddelde" segsman te doen kry. Dit kan natuurlik aangepas word n.a.v. die relatiewe sosiale klas van die sprekers waarby hy op daardie tydstip betrokke is. Die enigste vereiste is dat sy/haar kleredrag geensins opvallend moet wees (t.o.v. uitspattigheid, deftigheid, formeelheid òf slonserigheid) om sodoende die respondente ongemaklik, oorformeel of minderwaardig

4. Labov stem saam dat die navorser self verkieslik die veldwerker moet wees - Swanepoel, 1984, p.17.

te laat voel nie. Die veldwerker moet bowenal vertroue inboesem en respek afdwing, sonder om dominerend te wil wees. Dit is dus logies dat die veldwerker verkieslik tot dieselfde bevolkingsgroep as die respondente moet behoort. So word verdere onnodige agterdog en formeelheid uitgeskakel. (Vgl. Van Schalkwyk, 1983.)

Net so belangrik is die plek/ruimte waar die onderhoude gevoer word. Dit sal ook sekerlik wissel na gelang van die fasiliteite wat by elke huis beskikbaar is. As die bandopnemer nie elektrisiteit nodig het nie (wat 'n aanbeveling is, soos onder punt 3.2.1 beskryf), kan 'n heerlike, informele gesprek aan die kombuistafel, onder 'n boom, of op 'n stoep gevoer word.

Verskillende navorsers is dit nie altyd eens of ander aanwesiges naas die segsman self gewens is of nie. Klopper (Klopper, 1983, p.58) het bv. gevind dat sulke aanwesiges eerder die gesprek kataliseer as inhibeer. Labov (Van de Rheede, 1983, p.36) meen dat die veldwerker juis groepinteraksie moet stimuleer om gesprekke wat nie tot die navorser gerig word nie, vas te lê. Na my mening moet die gewenstheid van ander aanwesiges aan die objektiewe oordeel van die veldwerker self oorgelaat word. Hy moet dus onder alle omstandighede in beheer van die situasie bly. Ander volwassenes kan wel uitbrei op 'n onderwerp en sodoende bv. die segsman stimuleer om sonder inhibisies sy standpunt te verdedig. 'n Dominerende eggenoot wat telkens tussenin 'n stuiwer in die armbeurs gooi en wil verbeter op wat die respondent sê, moet eerder aangemoedig word om bv. 'n koppie koffie te gaan maak(!) Ter wille van die kwaliteit van die opnames en die konsentrasie van beide die segsman én die veldwerker, sou dit wenslik wees om luidrugtige kinders, blaffende honde en kekkelende hoenders in die omgewing te vermy. Weer eens - as die uitskakeling van sulke steurnisse moontlik die atmosfeer te gespanne kan maak, weeg die natuurlikheid van die optredes in die algemeen die swaarste. Die mikrofoon moet dan eerder ongemerk nader aan die respondent gehou word.

Die essensie dus: hoewel die fisiese ruimte vir elke respondent kan verskil, moet die ruimte wat die veldwerker as't ware skep,

so konstant en gemaklik moontlik gehou word. Tensy ingewikkelde klankwaarnemings (bv. ten opsigte van prosodiese kenmerke) gemaak moet word, moet opnames verkieslik by die respondente se huise gemaak word (en nie in die kunsmatige, formeler atmosfeer van bv. 'n musiekluisterkamer van 'n biblioteek, soos wat in Van Schalkwyk - 1969, p.43 - se ondersoek gebeur het nie).

Die dialek wat die veldwerker praat, kan ook van belang wees. As dié persoon geneig is om (miskien onbewustelik) hoogdrawend te klink en baie nou op sy diksie let, kan dit die spreker van 'n variant heeltemal verwar en afskrik om sy eie variasie van Afrikaans te besig. In sy antwoorde kan die respondent bv. bloot die veldwerker napraat, sonder om ooit sý variasie van Afrikaans te gebruik. Die ideaal sou in die meeste gevalle wees dat die veldwerker dieselfde dialek as die respondente in die algemeen praat, maar dit is nie altyd moontlik nie, omdat (soos reeds gesê) die veldwerker oor 'n basiese kennis van die projek moet beskik.

'n Uitweg vir die navorser self, is om 'n persoon uit die omgewing op te lei as veldwerker en om dan as 'n "vriend" van die betrokke veldwerker saam te "kuier" by al die mense (soos wat Kotzé saam met 'n Maleier rondgegaan het - 1983, p.24). Tog kan die vertrouensverhouding wat net ontstaan tussen twee persone wat waarlik kontak maak, nie versmaai word nie. In die geval van Moslems sou dit goed wees om 'n persoon wat hulle gewoontes (rondom hulle godsdienste) ken, saam te neem, maar indien die veldwerker se dialek nie radikaal van dié van die respondente verskil nie, hoef die projek nie by hierdie struikelblok te staan of val nie. Solank die konteks van die onderhoudsituasie net relatief konstant bly, kan ander faktore minder belangrik word.

Net so belangrik as wat die dialek van die veldwerker is, is die stemtoon waarin hy praat. 'n Stotterende, oorhaastige, gespanne geselsel, wat met 'n hoë, skril stem praat, sal onmiddellik 'n gespanne atmosfeer skep. 'n Goeie maatstaf sal wees of die veldwerker self natuurlik optree en of hierdie natuurlike optrede en geaardheid van hom/haar inpas by die algemene lewenstyl van die mense waarmee hy/sy werk. 'n Rustige persoon sal altyd

vertroue inboesem, veral onder proefpersone wat die onderhoud vol agterdog ingaan. Die respondente moet altyd aanklank kan vind by die veldwerker (hoewel hy nie 'n super-wese hoef te wees nie!).

As die instelling van die veldwerker reg is, behoort die praktiese afhandeling van die onderhoud nie kardinale probleme op te lewer nie. Die veldwerker rig die gesprek volgens die vooraf opgestelde vraelys (onder 3.2.2 uiteengesit) en stimuleer spontane taalreaksies deur enige gepaste gesprekstrategie. (Vir gesprekstrategieë, vergelyk Van der Riet, 1984.) So kan 'n stelling van 'n respondent in 'n ander vorm aan hom teruggekaats word, indien die situasie gepas sou wees.

Nida (Swanepoel, 1984, p.21) beklemtoon die feit dat die veldwerker tydens die onderhoud self moet oordeel wat gepas is binne die prosedure en dat die respondent se intelligensievlak ook in ag geneem moet word. Deur hierdie optrede van hom bou die veldwerker vir hom 'n beeld van geloofwaardigheid op, wat nou betrokke is by die response wat hy van die segsmanne kan verwag. Johnson (Johnson, 1972, p.80) meen selfs dat die geloofwaardigheid van die spreker/sender een van die belangrikste elemente is in so 'n kommunikasie-situasie. Hy onderskei onder andere 6 dimensies wat 'n spreker (in dié geval die veldwerker) se geloofwaardigheid beïnvloed (vgl. Diagram 6):

DIAGRAM 6GELOOFWAARDIGHEID VAN DIE VELDWERKER

- betroubaarheid (die veldwerker moet konstant wees in sy optrede en die inligting wat hy aan die segsmanne deurgee)
- bedoeling/motief (die respondent moenie verwar word nie)
- uitdrukking van warmte/vriendelikheid (sodoende word 'n ontspanne atmosfeer van vertrouwe geskep)
- mening van ander mense t.o.v. die spreker (indien die navorsingspan teenwoordig opsien na die veldwerker, sal dit die respondent ook beïnvloed)
- kennis/ingeligtheid van spreker (indien die veldwerker met gesag kan praat - sonder om dominerend te wees - sal die segsman ook meer gerus voel in sy teenwoordigheid)
- dinamiek van spreker (aggressiwiteit/empatie/passiwiteit beïnvloed die respondent se persepsie van die veldwerker)

Ook Kotzé (Kotzé, 1983, p.72) beklemtoon die geloofwaardigheid van die veldwerker. Die agterdog jeens mense wat die privaatheid van die respondente se huise betree, kan uiteindelik 'n invloed hê op die sukses van die onderhoud.

Die verskillende spreekstyle word ontlok, maar nié volgens 'n rigiede sisteem wat die natuurlike verloop van die gesprek kan inhibeer nie. As die respondent bv. tydens die lees van 'n prosastuk afdwaal en begin vertel hoe stout sy kinders is, hoef dit nie 'n krisis te wees nie. Solank die onderhoud nie heeltemal ontwrig word nie, is die struktuur daarvan aanpasbaar. Die mees natuurlike en vlot-verlopende onderhoude sal natuurlik verkry word in ondersoeke waar die verskillende spreekstyle nie van belang is nie. Dan kan die spreker vrye teuels kry en 'n hele kassetbandjie (of so lank as wat vir die ondersoek benodig word) vul met sy natuurlike vertellings (soos wat grootliks by die onlangs afgehandelde projek oor Griekwa-Afrikaans die geval was - Van Rensburg, e.a., 1984).

Dit bly belangrik dat die veldwerker deurgaans hoflik sal bly in sy kontak met die segsmanne. Hoewel nie alle ondersoekers dit mag nodig vind nie, moet hy onthou om aan die einde van elke onderhoud die respondent in te lig omtrent die ware aard van die ondersoek. Indien dit nodig blyk te wees (soos onder punt 3.2.2 bespreek) moet hy die spreker se toestemming ook kry om die betrokke bandmateriaal vir die taalondersoek te gebruik. Laastens is dit ook belangrik om die respondent se anonimiteit te waarborg (indien dit so verkies word) en die positiewe gesindheid van die navorsingspan te beklemtoon.

Die vereistes wat dus aan die veldwerker binne die onderhoudsituasie gestel word, kan so saamgevat word (vgl. Diagram 7):

DIAGRAM 7

DIE VELDWERKER BINNE DIE ONDERHOUDSITUASIE	
EIENSKAPPE VAN DIE IDEALE VELDWERKER	DIE IDEALE ONDERHOUDSITUASIE
1. Opleiding belangrik	1. Ruimte/plek vir onderhoud wissel n.a.v. fasiliteite beskikbaar
2. Objektiviteit	2. Veldwerker stimuleer gesprek en stel respondente gerus
3. Kennis van studieveld	3. Ander teenwoordiges slegs toegelaat indien gesprek gekataliseer word
4. Navorser self as veldwerker hou voordele in	4. Konteks en ruimte moet relatief konstant gehou word deur die veldwerker
5. Moet vertrouwe (respek) inboesem	5. Rig gesprek volgens vooraf opgestelde vraelys
6. Moenie dominerend wees nie	6. Maak gebruik van gesprekstrategieë
7. Hoflikheid	7. Ontlok spreekstyle (waar nodig)
8. Verkieslik van dieselfde bevolkingsgroep as die respondente	8. Maak ware doel van ondersoek bekend na onderhoud (indien gepas)
9. Verkieslik dieselfde dialek as die respondente	9. Verkry toestemming van respondente vir gebruik van data (indien nodig)
10. Stemtoon natuurlik om by algemene lewenstyl van respondente in te pas	10. Waarborg respondente se anonimiteit (waar van toepassing)
11. Kleredrag informeel (aangepas by sosiale klas van respondente)	

3.3.3 IDENTIFISERING VAN VARIANTE EN LINGUISTIESE VERANDERLIKES

Die verantwoordelikheid ten opsigte van die verkryging van die mees betroubare en geldige data, is op hierdie stadium afgehandel. Die verwerking wat nou voorlê, is egter net

so belangrik omdat dit aanspraak maak op 'n objektiewe beoordeling van die data op die grondslag wat met die aanvanklike beplanning van die projek neergelê is. Die navorser self is nou verantwoordelik vir die suksesvolle afhandeling van die projek. Hy/sy moet hom/haar daarvoor beywer om met 'n konstante benadering al die data volgens dieselfde norme te evalueer.

3.3.3.1 TRANSKRIPSIE VAN DIE BANDMATERIAAL

Die eerste stap in die praktiese verwerking van die rou data, behels die noukeurige transkripsie van die taalgebruiksmateriaal wat op band vasgelê is. Die transkribeerder(s) moet verkieslik ervare wees en vertrouwd wees met die tipiese taalverskynsels in die betrokke variante van Afrikaans. Dit is belangrik dat so min as moontlik verskillende transkribeerders betrokke is, sodat die beoordeling deurgaans vanuit ongeveer dieselfde verwysingsraamwerk gedoen kan word. Indien die werk te veel is en verdeel moet word, sou dit wenslik wees dat die transkripsiespan gereelde groepbesprekings hou om probleemareas te bespreek en saam riglyne op te stel waarvolgens die verskillende taalbousels neergepen kan word. Die projekteier moet altyd geraadpleeg word indien enig-een twyfel.

Die bandmateriaal sal nie noodwendig rigied volgens die vraelys gestruktureer word nie (soos onder 3.2.5 bespreek). Die navorser moet dus self die gepaste onderafdelings binne die onderhoude wat vasgelê is, uithaal. Verder moet 'n goeie tipe bandopnemer vir die transkripsie gebruik word - onthou dat die navorser ure lank na hierdie bande sal moet luister! 'n Goeie stel kopfone (minder irriterend en vermoeiend as oorfone) sal die klank die duidelikste oorbring. Die taak sal verder vergemaklik word deur 'n diktafoon wat ook deur die voet gereguleer kan word. Sodoende kan die transkribeerder aanhou skryf sonder om sy/haar konsentrasie en hande na die bandopnemer se knoppies hoef te verskuif. As die revolusies waarteen die band loop, sonder klankdistorsie stadiger gedraai kan word, vergemaklik dit ook die onderskeiding en herkenning van daardie moeilike, vinnig-uitgespreekte klanke.

Indien die ondersoek ook die musiese laag van die betrokke taalvariant dek, moet meer elektroniese klankinstrumentegebruik word om die veranderlikes te identifiseer en te vergelyk. Van Schalkwyk (Van Schalkwyk, 1969, p.36-38) gebruik o.a. 'n toonhoogtemeter en 'n osilloport in sy ondersoek, maar hy beklemtoon dat die balans tussen die instrumentele hulpmiddels en die perseptuele metodes bewaar moet word - die een hand was die ander hier skoon, want albei metodes is tē eensydig om prosodiese kenmerke akkuraat te evalueer.

Die akkuraatheid van die transkripsieproses moet voorrang geniet. Met Kotzé se projek (Kotzé, 1983, p.71) is die opnames ten minste 3 keer beluister om die fonologiese, morfologiese en sintaktiese veranderlikes te selekteer. 'n Bruikbare norm vir die beluistering van die materiaal, is die manier waarop Van Schalkwyk (1983, p.108) se transkripsies gedoen is. Die transkribeerder beluister die stukkie materiaal waarmee hy besig is totdat hy tevrede is dat hy self 'n perfekte weergawe daarvan agterna kan sê en dan eers word die data neergeskryf. Vir elke transkribeerder sal die greep materiaal wat hy op 'n slag kan hanteer, verskil. Solank hy/sy sy/haar konsentrasie t.o.v. elke afsonderlike klank kan behou, sal die "presiese" reproduksie daarvan op papier moontlik bly.

Indien 'n span saamwerk, sou dit wenslik wees dat die projekteleier die transkripsies kontroleer (terwyl hy/sy ook die bande beluister), sodat 'n eenvormige norm gehandhaaf kan word.

3.3.3.2 IDENTIFISERING VAN VARIANTE

Die navorser kan hierna die toepaslike variante en linguistiese veranderlikes uit die materiaal haal vir verdere verwerking. Indien die doel van die ondersoek 'n inventaris van taalverskynsels behels, moet die transkripsies noukeurig deurgegaan word vir enige tipiese klank, morfologiese en sintaktiese variante wat mag voorkom. Indien aan die begin van die ondersoek reeds geïdentifiseer is met watter verskynsels gewerk gaan word, kan daarby gebly word. Dit bly egter belangrik om te onthou dat

die baba nie saam met die badwater uitgegooi moet word nie (soos onder punt 2 bespreek). Enige interessante vonds is vir die taal-ondersoeker van belang om neer te stip - dit kan van hulp wees in 'n ander ondersoek, of juis 'n ander ondersoek inisieer!

Die neerpen van die variante en veranderlikes kom dus op die volgende neer (vgl. Diagram 8):

DIAGRAM 8

IDENTIFISERING VAN VARIANTE EN VERANDERLIKES	
TRANSKRIPSIES	IDENTIFISERING VAN VARIANTE
1. Erfare transkribeerders nodig	1. Navorser identifiseer veranderlikes:
2. Agtergrondskennis oor studieveld nodig	- bly by verskynsels waarop vooraf besluit is
3. Verkieslik min transkribeerders - groepsbesprekings 'n vereiste indien 'n span saamwerk	- identifiseer enige tipiese verskynsels indien inventaris ten doel gestel word
4. Transkribeerder moet bandmateriaal self analiseer	
5. Goeie tipe bandopnemer (verkieslik diktafoon met voetkontrole)	
6. Draaispoed van bandopnemer verkieslik verstelbaar	
7. Elektroniese apparaat nodig indien prosodiese belangrik is	
8. Akkuraatheid van beluistering en transkripsie belangrik	
9. Projekleier kontroleer groepwerk	

3.3.4 VERWERKING VAN DIE GEGEWENS

3.3.4.1 DIE WENSLIKHEID VAN OMVATTENDE STATISTIESE VERWERKINGSⁱ⁾

Voordat besonderhede rondom die statistiese analise van die data gegee word, sou dit funksioneel wees om eers die wesenlike waarde daarvan te bespreek.

Dat dit essensieel is om die data in 'n vergelykbare vorm (in terme van 'n numeriese waarde) te kan hanteer, kan nie weggeredeneer word nie. Daarom is die gebruiksfrekwensie (en tabelle en grafieke wat daarop gegrond is) van 'n spesifieke taalverskynsel vir die navorser van groot belang. Hierdie getal gee egter bloot 'n aanduiding van die hoeveelheid kere wat 'n verskynsel deur 'n steekproef (hōe verteenwoordigend ookal) uit 'n universum gebruik word op 'n sekere stadium binne die betrokke taal se bestaan.

Die hele begrip "taalvariasie" impliseer jūfs dat verskillende variante deur verskillende gebruiksgroepe van 'n taal, maar ook deur individuele sprekers afsonderlik gebruik word. Hierdie variëteite van die betrokke taal (in diē geval Afrikaans) wissel verder ook oor die jare heen, m.a.w. vandag se taalondersoekresultate geld nie noodwendig oor tien of twintig jaar binne dieselfde universum sprekers nie. Verder: op dieselfde tydstip wissel die taalgebruiksvariante tussen verskillende spraakgroepe en individue. 'n Taalvorm in sy geheel kan dus niē as 'n konstante beskou word nie, hoewel die semantiese komponent deurgaans dieselfde bly. (Dit kom ooreen met mondelingse mededelings van A. Jenkinson, U.O.V.S., 1984.) Hierdie vorm van statistiek dui dus bloot die mate van variasie teen die agtergrond van 'n bepaalde konstansie aan.

Statistiese berekeninge kan net algemeen geldend vir die hede en die toekoms wees, wanneer dit die uitdrukking van 'n ewigdurend geldende konstante behels. Die feit dat die betrokke steekproef 'n sekere tendens t.o.v. 'n spesifieke taalverskynsel toon, kan dus nooit voorveronderstel dat die ander lede van die universum

se taalgebruik dieselfde tendens sou toon nie. Binne vyf jaar sou presies dieselfde ondersoek ook moontlik heeltemal ander verklarings tot gevolg kan hê.

Bogenoemde wisselinge is egter nie so beduidend as wat die gevolgtrekkings, wat van 'n klein steekproef se data op 'n spesifieke stadium gemaak word, geweldig oorveralgemend kan wees nie. Hoe verder die data verwerk word as byvoorbeeld 'n standaardafwyking waarvan verklarings deurgaans vir die toekoms geldig beskou sal word, hoe meer word die bal misgeslaan indien daar aanvanklik 'n foutiewe waarneminkie ingesluis het. Dit kom prakties daarop neer dat 'n respondent wat toevallig die dag verkoue is, interessante (maar ongeldige) resultate en gevolgtrekkings kan ontlok. (Die spreker kan woorde wat nasale klanke bevat, doelbewus vermy omdat sy neus toe is en so die morfologiese resultate omvergooi. Verder kan sekere klanke op dié dag heeltemal ongewoon uitgespreek word - en die fonologiese data beïnvloed.)

Omdat taalgebruik in so 'n groot mate afhanklik is van die heersende omstandighede, die konteks van die situasie, die onderlinge sosiale verhouding tussen sprekers wat teenwoordig is en daarby ook willekeurig beheerbaar is, kan intensiewe statistiese toetsing en die daaropvolgende bevindinge nie oorwegend akkuraat wees nie. In hierdie lig gesien, is dit te betwyfel of die ondersoeker regtig so diep moet delf in sy/haar syfers. Die basiese verwerking van die gegewens behoort 'n voldoende aanduiding te gee van die variasie wat binne die betrokke ondersoek voorkom. Indien dieselfde tendens in herhaaldelike steekproewe en ondersoeke voorkom, behoort die verdere omsetting van data in statistiek meer funksioneel te wees.

3.3.4.2 DIE DATA WORD STATISTIEK

Omdat statistiek vandag 'n hoogs gespesialiseerde faset van datahantering is, is dit uiters belangrik dat die navorser op hoogte kom van die moontlikhede wat dit bied. Daar is hierbo gesê dat die fyner statistiese bewerkings nié so relevant is waar taalgebruik ondersoek word nie; nogtans moet die ondersoeker sorg dat

van die hulpmiddele wat beskikbaar is, gebruik gemaak kan word.

'n Rekenaar wat as databank dien, kan 'n oorkoepelende evaluering van die resultate van verskillende ondersoeke vinnig moontlik maak. Indien die taalondersoeker self nie oor die nodige kennis beskik nie, is professionele advies van 'n statistikus van die uiterste belang.

Eerstens moet die gebruiksfrekwensie van die geïdentifiseerde taalverskynsels bereken word, sodat vergelykings maklik getref kan word. Aan elke variant van die betrokke verskynsel wat voorkom, word 'n numeriese waarde toegeken. Waar Klopper (Klopper, 1976, p.48-49) byvoorbeeld die voorkoms van /r/ en /œi/ nagaan, word die waardes so toegeken:

/r/	-	0:	glad nie geartikuleer nie
		1:	swak geartikuleer
		2:	duidelik geartikuleer
/œi/	-	0:	ontronde [əi] word gebruik
		1:	halfronde [œi] word gebruik
		2:	ten volle gerond

Nou word die gebruiksfrekwensie/indekssyfer so bereken:

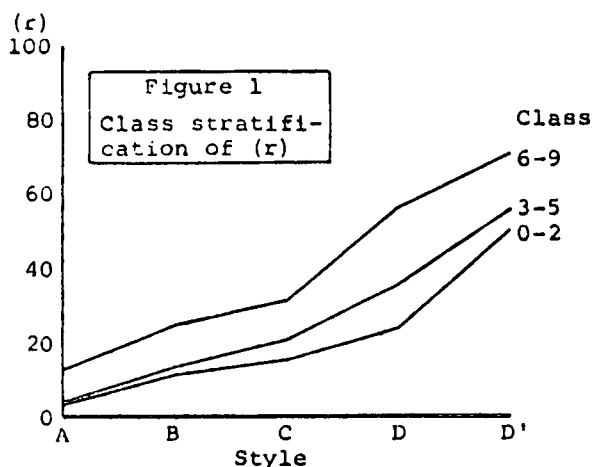
$$\text{Gebruiksfrekwensie} = \frac{\text{Somtotaal van aantal nulle, eens en twees}}{\text{Totale aantal kere wat die verskynsel voorkom}} \times \frac{100}{I}$$

Die antwoord hiervan druk dan die voorkomssyfer van 'n verskynsel in 'n vergelykbare persentasievorm uit.

Gebruiksfrekwensietabelle word nou getrek om die gebruiksfrekwensie van die verskynsels te kan visualiseer en vergelyk. Op grond van hierdie syfers, kan nou gebruiksfrekwensiegrafieke getrek word. Die gebruiksfrekwensie kan op die assestelsel bv. teenoor die spesifieke stylsoort wat betrokke is, gestel word (met die stylsoort as konstante veranderlike). In werklikheid kan nog 'n sosio-logiese veranderlike ingebou word deurdat byvoorbeeld meer as een sosiale klas se blotpunte op dieselfde assestelsel voorgestel

word. Die grafiek kan ongeveer so lyk (Klopper, 1976, p.46: Labov se voorstelling van die klassestratifikasie van /r/. Vgl. Diagram 9).

DIAGRAM 9

Op dié manier kan bykans enige veranderlikes wat taalgebruik beïnvloed, op 'n visuele, statistiese wyse met mekaar in verband gebring word. So kan byvoorbeeld bevind word dat 'n geletterde vrou uit die middelklas 'n sekere klank meer kere gerond uitspreek as wat 'n ongeletterde vrou uit die hoë klas doen. Hier moet egter weer gewaak word teen nie-funksionele oorveralgemenings en onnodige fyn onderskeidings.

'n Lys van moontlike sosiologiese veranderlikes wat taalgebruik kan beïnvloed, word in Hoofstuk 4 vervat. Vir elke ondersoek met sy eiesoortige geografiese afbakening en universum, behoort die relevansie van verskillende sosiologiese faktore te verskil. Die tabel gee bloot riglyne, maar die onus rus op die navorser om soortgelyke relevante invloede te identifiseer en te kwantifiseer.

Nadat die basiese rekenkundige gemiddeldes bereken is, kan verskillende statistiese toetse aangewend word ter verfyning (en soms oorveralgemening?) van die resultate.

Die standaardafwyking kan o.a. bereken word:

$$\text{Variansie } s^2 = \frac{\sum(x-\bar{x})^2}{n-1}$$

waar \sum = som van alle waarnemings

x = waardes van elke individuele waarneming

\bar{x} = rekenkundige gemiddelde

en n = aantal waarnemings

Die variasie-analise kan verder gevoer word deur toetse soos die F-toets (veral waar meer as twee groepe vergelyk moet word), die t-toets, die chi-kwadraattoets en ander toetse wat die beduidendheid van die resultate bepaal. Hier word egter van die standpunt uitgegaan dat die vergelykbaarheid van data en die vermoë om veranderlikes wat betrokke is, in verband te bring met mekaar, voldoende aanduiding gee van die taalvariasie wat betrokke is. Die kragte wat op die spesifieke variant van Afrikaans inwerk, is geïdentifiseer en spesifieke tendense (wat mag wissel tussen sprekers en oor die tyd heen) is aangedui.

Die verwerking van die data kan m.a.w. soos volg uiteengesit word (vgl. Diagram 10):

DIAGRAM 10

STATISTIESE VERWERKING

1. Navorser moet op hoogte wees van statistiese hulpmiddele-opleiding indien nodig
2. Rekenaar as databank (maak studies vergelykbaar)
3. Bereken gebruiksfrekwensie van verskynsels:

$$\text{Gebruiksfrekwensie} = \frac{\text{Somtotaal van aantal nulle, eens en twees}}{\text{Totale aantal kere wat die verskynsel voorkom}} \times \frac{100}{1}$$

4. Trek gebruiksfrekwensietabelle
5. Trek gebruiksfrekwensiegrafieke (bring veranderlikes met mekaar in verband)

6. Bereken standaardafwyking = $s^2 = \frac{\sum(x-\bar{x})^2}{n-1}$

7. Bereken beduidendheid van resultate d.m.v.

- F-toets
- t-toets
- chi-kwadraattoets

Indien fynere statistiek benodig word

3.3.5 INTERPRETASIE VAN DIE RESULTATE

Die aard van die gevolgtrekkings wat op grond van die totale navorsingsprosedure gemaak word, sal van projek tot projek verskil.

Deurentyd is 'n spesifieke verwysingsraamwerk deur die projekleier in die oog gehou, en nou het die resultate nuwe inligting verskaf, bestaande inligting weerlê, of bestaande opvattinge bewys. Dit is baie belangrik om te beklemtoon dat die gevolgtrekkings nou nie meer op 'n eie opinie, of 'n kompulsie van opinies van verskillende meningvormers berus nie. Die praktyk het nou op 'n nugtere manier oorgeneem om vooropgestelde idees te evalueer.

Die navorser kan sy interpretasie van die resultate in terme van teorievorming weergee. In werklikheid word op dié stadium besin oor die geldigheid van die aanvanklike hipotese (hetsy 'n induktiewe óf deduktiewe prosedure gevolg is). Dit is ook hier wat leemtes in die bestaande kennis en opvattinge geïdentifiseer kan word. Dit inisieer dan noodwendig 'n volgende ... en 'n volgende ondersoek.

Aan die volgende punte moet dus aandag gegee word by die interpretasie van die resultate (vgl. Diagram 11):

DIAGRAM 11

INTERPRETASIE VAN RESULTATE
1. Praktyk evalueer op dié wyse vooropgestelde idees
2. Teorievorming
3. Bewys/weerlê van aanvanklike hipotese
4. Identifisering van verdere leemtes binne bestaande kennis
5. Inisiëring van verdere ondersoeke

3.4 SAMEVATTING VAN NAVORSINGSMODEL

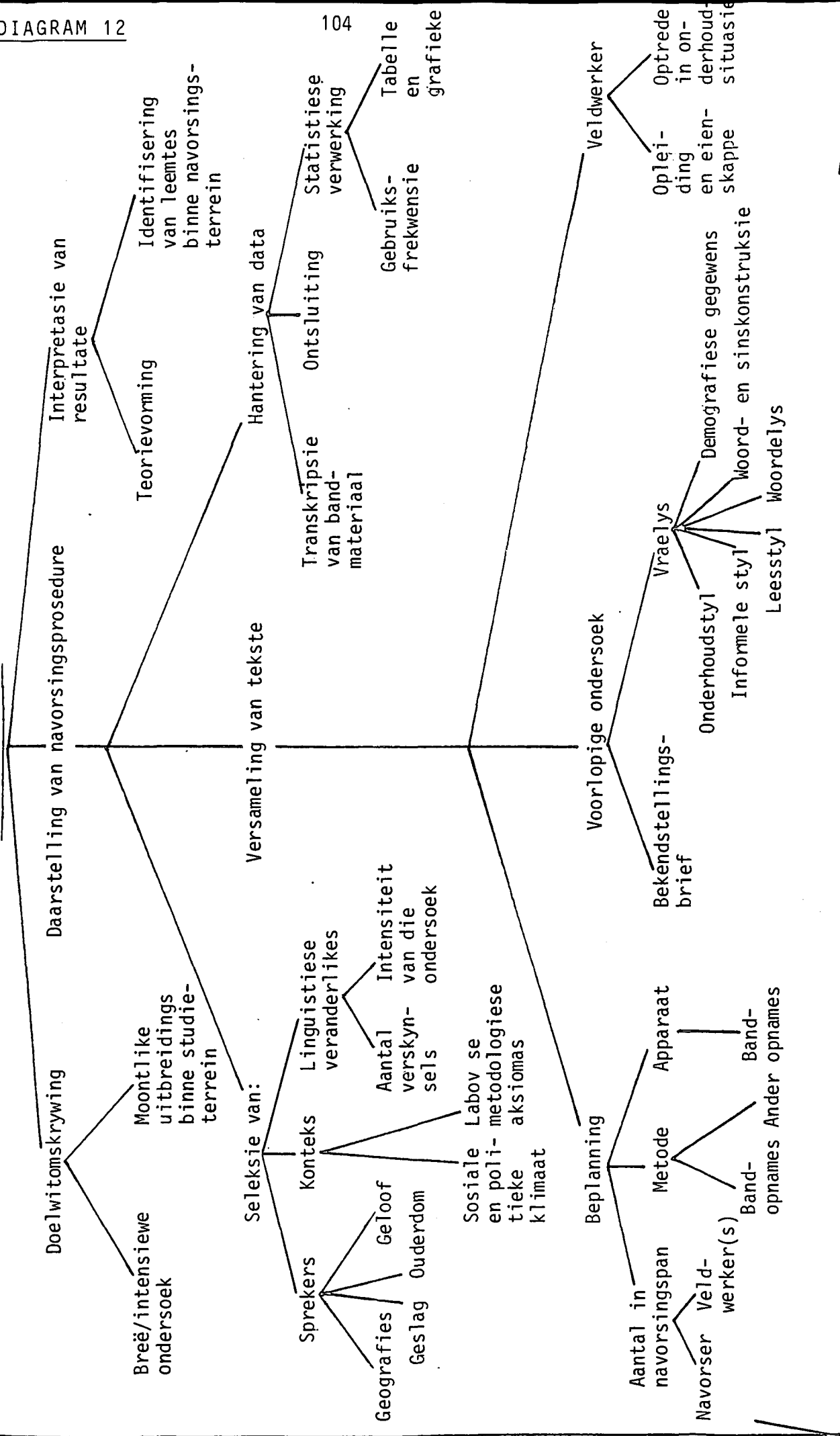
In die beplanning en uitvoering van taalnavorsing binne 'n variasieraamwerk, kan nou 'n breë model as riglyn geraadpleeg word. Uit ondervinding, ervaring en bestudering van ander soortgelyke projekte (vergelyk Hfst. 2) is hierdie diagram saamgestel wat in die hand van elke toekomstige navorser van Kleurling-Afrikaans as variëteit van Afrikaans rigting en struktuur kan gee. Sonder om 'n strak voorskrif te wees, kan 'n aangepaste vorm van hierdie model geld as 'n verwysingsraamwerk.

Dit is belangrik dat die diagram as 'n voorstelling van 'n (navorsings)proses gesien moet word. Die pyle dui aan dat die navorsingsproses spesifieke elemente stapsgewys (van bo na onder) inkorporeer. Die proses verloop van links na regs - van die vroegste beplanningstadium tot by die finale teorievorming (vgl. Diagram 12).

3.5 'N NOTA BY DIE GEBRUIK VAN HIERDIE MODEL

Dit is jammer dat kontak met die praktyk nie 'n groter rol gespeel het in die samestelling van hierdie model nie. Hoe dit ookal sy - dit bly 'n blote riglyn wat variasiestudies in die toekoms kan vergemaklik. Die resultate van verskeie studies wat op dieselfde grondslag uitgevoer is, behoort ook 'n vergelyking van data makliker en meer relevant te maak. Nou rus die onus op die skouers van elke projekteier van die toekoms om sý probleemarea volgens die breë riglyne in te pas in die raamwerk van taalvariasiestudies in die algemeen.

NAVORSINGSPROJEK

VOETNOTAS

- a) 'n Inventaris van die moontlike variante en variëteite van Afrikaans is die minimum vereiste wat aan taalvariasiestudies gestel kan word (vgl. ook Inleiding) met die oog op 'n sinvolle voortsetting van sulke studies.

Deelinventaris van fragmente van 'n taal sal nooit tot 'n volledige beskrywing van die betrokke taal kan lei nie. ('n Volledige beskrywing omvat al die variëteite van 'n taal.) Die einddoel van taalvariasiestudies is om 'n inventaris van die moontlike variëteite en variante van 'n taal te interpreteer in 'n omvattende beskrywing (grammatika) van die betrokke taal.

- b) Vir mēer oor die onderskeiding standaard/nie-standaard tale, vgl. o.a. Coetzee, 1948; Van Rensburg, 1983, p.15 e.v.; Ferguson & DeBose, 1977, p.105; Goossens, 1977, p.179; Coetzee, 1948, Daan e.a., 1985, p. 48 e.v.; Veith, 1972, p.154 e.v.
- c) Wanneer die variëteite van 'n taal bestudeer word, kan dit alleenlik geskied in kontras met 'n konstante gegewe. In die praktyk van variasiestudies word daar van die standaardvariëteit van 'n taal af uitgegaan waarteen die verskillende variëteite dan gekontrasteer word. Dit impliseer nie dat die standaardvariëteit (waar dit wel bestaan) in enige opsig gunstiger oorweeg word as die nie-standaardvariëteite nie. So 'n reëling is bloot 'n gerieflikheidssooreenkoms, veral omdat die standaardvariëteit die beste bekend is. Vir variasiestudies is dit uiters belangrik om steeds in gedagte te hou dat taalvariante in beginsel gelyk is - veral normatiewe uitsprake kan onder geen omstandighede ten gunste van die een of ander vorm gemaak word nie.
- d) 'n Inventaris van die moontlike variëteite en variante wat in Afrikaans voorkom, gee op geen manier 'n aanduiding van enige vorm van taalevolusie wat kon plaasgevind het nie. Talle van die items wat hipoteties uit 'n ouer taallaag kon stam, kom

in 'n inventaris naas mekaar te staan. Daaruit kan geen evolusie-gevolgtrekking gemaak word nie: hoogstens gevolgtrekkings op grond van die gebruiksfrekwensie van die items, en gevolgtrekkings wat berus op 'n interpretasie van die sosiale en ander faktore wat in die voorkoms van die variante 'n rol speel.

- e) Scherer en Giles (red.) 1979 bespreek 'n aantal sosiale veranderlikes en hulle relevansie vir sosiolinguistiese studies in besonderhede. Ook Pride (Van Schalkwyk, 1983, p. 67-68) onderskei verskillende tipes veranderlikes wat taalgebruik beïnvloed.
- f) Vir 'n oorsig oor veldwerkmodes, vgl. ook Platt en Platt, 1975, p. 165 e.v.
- g) Dit is belangrik om daarop te let dat die wysigings in spreekstyl deur middel van gerigte vrae op 'n beplande manier ontlok kan word. Wanneer sulke wysigings opgeneem word, en dit is die resultaat van 'n goedbeplande strategie, is die gegewens baie makliker bestudeerbaar as wat dit op 'n lukraak wyse ontlok word.
- h) Dit is nie moontlik om aan navorsingsinstansies in Suid-Afrika voor te skryf wat die voorwaardes moet wees waaraan nagraadse studies oor taalvariasie moet voldoen nie.

Dit is egter duidelik uit die materiaal wat hier bestudeer is, dat die voorbereiding van die navorsers wat 'n studie van die Afrikaans van die Kleurlinge onderneem het, nie almal op dieselfde peil was nie.

'n Sinvolle aanbeveling in die verband sou bv. aan die RGN wees om, wanneer daar navorsingsbeurse oor dié onderwerp toegeken word, hom eers te vergewis van die gehalte van die voorstudie wat vir die betrokke projek uitgevoer is.

- i) In verband met die statistiese verwerking van gegewens wat vir sosiolinguistiese ondersoeke versamel is, vgl. o.a. Fasold en Shuy (red.), 1973; Labov, 1980 (red.); Goyvaerts en Velders, 1975, p. 15 e.v.

4. KLEURLING-AFRIKAANS - 'N WEERGAWE VAN EIE EN VERWANTE NAVORSINGSRESULTATE

4.1 Versamelde databasis

4.1.1 Inleidend

4.1.2 Transkripsies en ontsluiting van die bandmateriaal

4.2 Sistematisering en klassifisering van die data

4.2.1 Inleidend

4.2.2 Oorsig oor die hoofkategorieë van verskynsels wat voorkom

4.2.2.1 Klankpatrone

4.2.2.2 Morfologiese verskynsels

4.2.2.3 Sintaktiese verskynsels

4.2.3 Die subkategorieë

4.2.3.1 Klankpatrone

4.2.3.1.1 Vokale

4.2.3.1.2 Konsonante

4.2.3.2 Morfologiese verskynsels

4.2.3.3 Sintaktiese verskynsels

4.2.4 'n Inventaris van verskynsels in Kleurling-Afrikaans

4.2.4.1 Klankpatrone

4.2.4.1.1 Vokale

4.2.4.1.2 Konsonante

4.2.4.2 Morfologiese verskynsels

4.2.4.3 Sintaktiese verskynsels

4.3 Sosiologiese veranderlikes as determinante vir taal-
gebruik

4.3.1 Determinante by die voorkoms van variasie

4.3.2 Sociolinguistiese veranderlikes

4. KLEURLING-AFRIKAANS - 'N WEERGAWE VAN EIE EN VERWANTE NAVORSINGSRESULTATE

4.1 VERSAMELDE DATABASIS

4.1.1 INLEIDEND

Met 'n breë agtergrond van die verloop van vorige ondersoeke in hierdie verband en met die basiese navorsingsmodel as riglyn, kan nou oorgegaan word tot die sistematisering van die materiaal wat vir hierdie studie byeengebring is. In hierdie afdeling volg dus nou die transkripsies van die bandmateriaal, die ontsluiting daarvan en daarna 'n kategorisering van die geïdentifiseerde verskynsels en ook dié wat reeds in vorige ondersoeke geïdentifiseer is.

Eerstens is dit nodig om 'n volledige beeld te kry van die korpus wat ondersoek word. Sodoende kan die ondersoekterrein realisties afgebaken word. Daarna volg die transkripsies van die bandmateriaal van die taalgebruik van 96 Kleurlingsprekers uit die Kaapse Skiereiland. (RGN - ondersoek - Landstale). Dit is belangrik om daarop te wys dat die transkripsies met 'n bepaalde doelwit voor oë gedoen is. Omdat in hierdie ondersoek slegs gekonsentreer word op algemene opvallende verskynsels wat in Kleurling-Afrikaans voorkom, sou dit onnodig wees om bv. woordelyste en leesstukke wat tydens die onderhoude voorgelê is, by te sleep. Hier word geen verdere statistiese verwerking van die data (wat by die interpretasiefase tuishoort) beoog nie - slegs die daarstelling van so 'n volledig as moontlike datakorpus. Dit beteken noodwendig dat natuurlike, spontane taalgebruik die beste keuse van rou materiaal sou uitmaak en daarom word uit elke onderhoud (op band) slegs dié dele gehaal waar van 'n relatiewe spontane verteltrant sprake is. Op dié wyse word gepoog om die data so algemeen geldig en betroubaar as moontlik te hou (as van die beginsel uitgegaan word dat die spreker se bewustheid van sy eie taalgebruik lg. wel beïnvloed).

Elke volgende respondent se taalgebruik word aangedui d.m.v. die kodenommer wat die RGN aan dié betrokke spreker toegeken het (bv. 070701). Daarby word telkens tussen hakies aangedui waar 'n verandering in die onderhoudsituasie ingetree het (bv. waar die veldwerker 'n prent aan die respondent toon). Die veldwerker se taal-

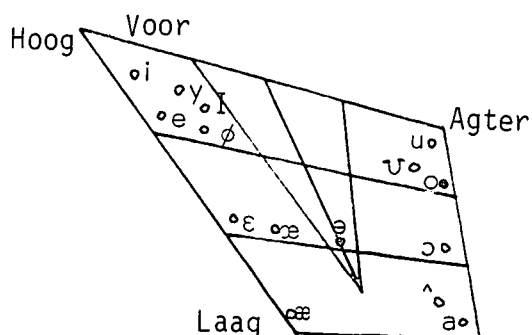
gebruik word nie foneties getranskribeer nie, omdat dit hier geen doel dien nie.

Na elke spreker se transkripsie volg 'n ontsluiting van die data wat in sy/haar taalgebruik voorkom. Dit word drieledig uiteengesit - in terme van Klankpatrone, Morfologiese verskynsels en Sintaktiese verskynsels. Dit is belangrik om in gedagte te hou dat hierdie ontsluitings nie werklik volledig alle tipiese verskynsels wat voorkom, kan weergee nie. 'n Ander ondersoeker (met 'n ander norm van wat standaard is en ander insigte oor die onderliggende sistematiek) sou miskien heeltemal ander/meer verskynsels kon raaksien in so 'n sistematiseringsstadium.

Dit word hier beklemtoon dat die teoretiese uitgangspunt deurgaans rondom taalvariasie sentreer. Verskynsels word m.a.w. nie as 'n proses van verandering nie, maar wel as gelykwaardige variante uitgedruk soos hulle naas mekaar in 'n inventaris voorkom. In hierdie ondersoek word gepoog om 'n groot korpus van moontlike data (tipiese verskynsels in Kleurling-Afrikaans) as basis vir verdere ondersoeke daar te stel. Uit hierdie databank kan dan verdere steekproewe en nuwe ondersoeke voortvloei, wat d.m.v. statistiese verwerking van bv. die gebruiksfrekwensie van die verskynsels, kan verifieer of weerlê wat nou eintlik tipiese Kleurling-Afrikaans is, ensovoorts.

Om die interpretasie van die transkripsies en ontsluitings te vergemaklik - slegs 'n paar besonderhede ter verduideliking. Die variante word telkens beskryf as "standaard x variant" (wat as gelyke variasies beskou word).

Op klankvlak word die meerderheid vokaalverskynsels in terme van "laag x hoog x laag" en "voor x agter x voor" beskryf. As basis vir die plasing van die vokale t.o.v. bg. kriteria, kan die volgende vokaalkaart byderhand gehou word:

Omdat die sprekers wat in hierdie ondersoek betrek is, feitlik deurgaans die [a] effens oop uitspreek, word die a - klank nié as variant getranskribeer nie. Breking word as verskynsel by die "kort x lank" - variante geïnkorporeer, aangesien dit feitlik deurgaans daarmee saam voorkom. Wat die lengte van vokale betref, word onderskei tussen half lang-(V·), lang-(V:) en baie lang-(V:) vokale.

Konsonantvariasie word beskryf deur na klusters te verwys. Die variasie kom dus voor waar een konsonantkluster met 'n ander varieer - hier word \emptyset -konsonant-, eenkonsonant-, tweekonsonant-, driekonsonant- en vierkonsonantklusters onderskei. Om die beeld van die variasie soos dit in die taalgebruik voorkom, volledig weer te gee, word vokale ook soms by die beskrywing van die konsonantklusters ingesluit (hoewel dit steeds as konsonantklusters bekend staan). Daar word ook onderskei tussen woordgrense (\neq) en sillabegrense (\neq) en waar 'n klank nie duidelik uitgespreek word nie, maar wel half hoorbaar is, word dit ook aangedui (K).

Daar bestaan verder 'n indelingsprobleem t.o.v. die morfologiese en sintaktiese verskynsels. Dit is nie altyd duidelik of 'n verskynsel op woordvlak of op sinsvlak voorkom nie. 'n Herkategorisering van sulke verskynsels sal dus moontlik bly. Binne dié kategorieë word o.a. melding gemaak van die Subjek (S), Objek (O), Verbum (V), Direkte Objek (DO), Indirekte Objek (IO), Naamwoordstuk (NS) en Werkwoordstuk (WS) by die beskrywing van die patrone. Die simbool "X" word gebruik om die oorblywende gedeelte van 'n sin/sinsdeel aan te dui.

SIMBOLE WAT BY DIE UITEENSETTING VAN DIE INVENTARIS GEBRUIK WORD

SIMBOOL	VERKLARING
≠ /	Woordgrens
°	Sillabegrens
	Klank half hoorbaar
S	Subjek
O	Objek
V	Verbum
DO	Dirkte Objek
IO	Indirekte Objek
NS	Naamwoordstuk
WS	Werkwoordstuk
X	Oorblywende gedeelte van sin(sdeel)

4.1.2 TRANSKRIPSIES EN ONTSLUITING VAN DIE BANDMATERIAAL

Soos in die uiteensetting van die navorsingsmodel (sien Hfst. 3) en die voorafgaande inleiding beskryf, sou dit vir die doel van hierdie ondersoek nie funksioneel wees om met data uit die hele spektrum van spraakstyle te werk nie. Hier word gepoog om so 'n volledige inventaris as moontlik van fonetiese, morfologiese en sintaktiese verskynsels in Kleurling-Afrikaans op te stel. Die klem val m.a.w. op die omgangstaal van die groep sprekers - die tipiese taalverskynsels moet die natuurlike, spontane taalgebruik verteenwoordig. Om hierdie rede is dit belangrik dat slegs die vertel- en gespreksdele van die bandmateriaal (deur die RGN beskikbaar gestel) by dié ondersoek betrek word. Die vraelys met demografiese gegewens, die leesstukke en woordelyste (asook die Engelse ekwivalente) word dus nie getranskribeer nie.

Elke nuwe transkripsie word aangedui met die RGN-kodenommer wat daaraan toegeken is. Asteriske toon aan dat 'n stuk bandmateriaal uitgelaat word, omdat dit nie die Kleurlinge se omgangstaal verteenwoordig nie. By dele waar die veldwerker en respondent afwisselend aan die woord is, word die sprekers aangedui met 'n V (veldwerker) en 'n R (respondent). Waar die klankkwaliteit en

spraak 'n akkurate transkripsie onmoontlik maak, word dit aangedui met die woord "(onduidelik)". Enige verdere besonderhede van belang word ook in hakies aangedui. Dit is belangrik om te spesifiseer dat die transkripsies slegs foneties is waar die variasie-items wat ondersoek word, voorkom, of waar dit verwarring kan uit-skakel.

Sien Bylae A vir die uiteensetting van die versamelde databasis - n lys van die transkripsies van die bandmateriaal en die ont-sluiting van die gegewens wat sodoende verkry word.

4.2 SISTEMATISERING EN KLASSIFISERING VAN DIE DATA

4.2.1 INLEIDEND

Met die verskeidenheid variante wat nou binne die transkripsies geïdentifiseer is, kan verskillende kategorieë van verskynsels onder die subhoofde klank, morfologiese en sintaktiese verskynsels opgestel word.

Om 'n oorkoepelende beeld te gee van watter breë kategorieë onderskei kan word, word aanvanklik 'n gekonsentreerde weergawe daarvan in tabelvorm gegee. Met dié tabelle as uitgangspunt word die inventaris van verskynsels wat voorkom, verbreed tot 'n volledige indeling en weergee van die voorkoms van die betrokke verskynsels binne die materiaal wat bestudeer is. Behalwe die ondersoek wat binne dié projek geloods is, word ook 'n beeld gegee van die ander verteenwoordigende ondersoeke m.b.t. Kleurling-Afrikaans. Aan elke ondersoeker/werk wat bestudeer is, word 'n lettersimbool toegeken om die uiteensetting te vergemaklik:

- A. 1984-85: ondersoek wat in dié studie ter sprake is
- B. Klopper, R. (1976)
- C. Klopper, R. (1983)
- D. Van de Rheede, I. (1983)
- E. Kotzé, E.F. (1983)
- F. Boonzaier, W.J.C. (1982)
- G. Links, T.H. (1983)
- H. Bothma, S.J. (1962)
- I. Van Schalkwyk, D.J. (1983)
- J. Van Rensburg, M.C.J. (1984)

Dit is belangrik om daarop te wys dat ondersoeke F tot J slegs as

kontrolestudies ingesluit word, aangesien hierdie ondersoeke nie direk op die Kleurling-Afrikaans van die Wes-Kaap betrekking het nie. Tóg kan bv. die taalverskynsels van die Griekwa-projek (Van Rensburg, 1984) as verwysing en nuttige kontrole dien.

Die werkswyse is sō bepaal dat onderskeidelik die klankpatrone, morfologiese en sintaktiese verskynsels wat in elke ondersoek geïdentifiseer is, hier geïnkorporeer kan word. Waar ondersoek A ter sprake is, word die spesifieke spreker wat betrokke is d.m.v. die RGN-kodenummer (bv. 070701) aangedui. By die ander ondersoeke gee die bladverwysings telkens 'n aanduiding waar die data vandaan kom vir kontroledoeleindes. Om praktiese redes kan nie alle moontlike voorbeelde weergegee word nie. Daarom is besluit om (meestal net) een verteenwoordigende voorbeeld van elke verskynsel neer te pen. Daar is gepoog om die weergawes van die ander ondersoekers (ook met beperkte voorbeelde) so getrou as moontlik te hou. Daarom sal dié beskrywings (vanaf B tot J) nie noodwendig in variasieterme wees nie. Die hoofskrif by elke nuwe verskynsel sal egter 'n poging wees om al hierdie taalverskynsels in taalvariasieterme te beskryf. Dit mag dus ook vreemd lyk, maar elke tradisionele "proses" word as variasie gesien en as sulks beskryf. So gebeur dit ook dat 'n verskynsel binne dié ondersoek in 'n ander kategorie geplaas word as wat dit oorspronklik deur die ander betrokke ondersoekers gedoen is.

Laastens kan net gewys word op die moontlikhede wat met die opstelling van hierdie inventaris ontstaan. Die identifisering en klassifisering van verskynsels in die tweede fase gee nou aanleiding tot die derde en laaste fase. Verdere ondersoek lê nou op die interpretasievlak. Hoewel die doelwit van hierdie ondersoek bloot by sistemativering bly, maak die inventaris dit vir toekomstige ondersoekers moontlik om dieper in te gaan op die agtergrond van die voorkoms en die herkoms van die gelyste verskynsels. Moontlike verdere statistiese verwerkings t.o.v. die beskikbare data (en die resultate van ander, nuwe ondersoeke) kan interessantheide rondom die gebruiksfrekwensie van verskynsels in Kleurling-Afrikaans na vore bring. Die voorkoms van die data kan ook in verband gebring word met verskeie sosiologiese determinante wat taalgebruik beïnvloed (soos in Hoofstuk 1 uiteengesit word). Met die inventaris

as basis bly dus legio moontlikhede oop vir verdere studies in dié veld.

4.2.2 OORSIG OOR DIE HOOFKATEGORIEË VAN VERSKYNSELS WAT VOORKOM

4.2.2.1 KLANKPATRONE

KLANKPATRONE	
VOKALE ¹	KONSONANTE ²
1. Lae en hoë variante 2. Hoë en lae. variante 3. Voor en agtervariante 4. Agter en voorvariante 5. Ongenasaleerde vokale x gena- saleerde vokale 6. Variante t.o.v. die graad van rondding 7. V x ___	1. ø-konsonantpatrone 2. Enkelkonsonantpatrone 3. Dubbelkonsonantpatrone 4. Driekonsonantpatrone 5. Vierkonsonantpatrone

-
1. Vir 'n verdere (geteleskopeerde) uiteensetting van die subkategorieë in hierdie afdeling, vergelyk p. 121 en 140.
 2. Vir 'n verdere uiteensetting van die subkategorieë in hierdie afdeling, vergelyk p. 124 en 156.

4.2.2.2 MORFOLOGIESE VERSKYNSELSMORFOLOGIESE VERSKYNSELS³

1. Woordsoorte
2. Morfologiese konstruksies
3. Seleksie
4. Funksievariante
5. Leksikon
6. Sillabiese variante

3. Vir 'n verdere (geteleskopeerde) uiteensetting van die subkategorieë in hierdie afdeling, vergelyk p. 126 en 174.

4.2.2.3 SINTAKTIESE VERSKYNSELSSINTAKTIESE VERSKYNSELS⁴

1. Seleksie
2. Herhaling
3. Idiomatiese omskrywingsvariante
4. Sinsorde en struktuur
5. Anaforiek
6. Deels-genetief
7. Hendiadis-konstruksie
8. Infinitief-konstruksie
9. kom/gaan-konstruksie
10. met ... saam-konstruksie
11. Negatief-konstruksie
12. Variante met nou
13. Passief-konstruksie

4. Vir 'n verdere uiteensetting van die subkategorieë in hierdie afdeling, vergelyk p. 131 en 200.

4.2.3 DIE SUBKATEGORIEë4.2.3.1 KLANKPATRONE4.2.3.1.1 VOKALE

1. Lae en hoë variante	2. Hoë en lae variante	3. Voor en agtervariante
1.1 lank x kort	2.1 kort x lank	3.1 hoog/voor x hoog/agter
1.2 laag x middellaag	2.2 hoog x middelhoog	3.2 hoog/voor x middelhoog/ agter
1.3 laag x hoog	2.3 hoog(rond) x middelhoog(nie-rond)	3.3 hoog/voor x middellaag/ agter
1.4 middellaag x middelhoog	2.4 hoog x middellaag	3.4 hoog/voor x laag/agter
1.5 middellaag(rond) x middelhoog(nie-rond)	2.5 hoog(rond) x middellaag(nie-rond)	3.5 middelhoog/voor x middellaag/agter
1.6 middellaag x hoog	2.6 middelhoog x middel- laag	3.6 middelhoog/voor x laag/agter
1.7 middellaag(rond) x hoog(nie-rond)	2.7 middelhoog(rond) x middellaag(nie-rond)	3.7 middellaag/voor x hoog/agter
1.8 middelhoog x hoog	2.8 middelhoog(nie-rond) x middellaag (rond)	3.8 middellaag/voor x middellaag/agter
1.9 middelhoog(rond) x hoog(nie-rond)	2.9 middelhoog x laag	3.9 middellaag/voor x laag/agter
1.10 laer as neutraal x neutraal	2.10 middellaag x laag	3.10 laag/voor x laag/ agter
1.11 neutraal x hoër as neutraal	2.11 hoër as neutraal x neutraal	
1.12 vokaal x hoër diftong	2.12 neutraal x laer as neutraal	
1.13 diftong x hoër vokaal	2.13 vokaal x laer dif- tong	
1.14 diftong x hoër diftong	2.14 diftong x laer vokaal	
	2.15 diftong x laer diftong	

VOKALE(vervolg)

4. Agter en voorvariante	5. Ongenasaleerde vokale x genasaleerde vokale	6. Variante t.o.v. die graad van ronding
4.1 hoog/agter x middellaag/voor 4.2 middelhoog/agter x middellaag/voor 4.3 middellaag/agter x middellaag/voor 4.4 laag/agter x hoog/voor 4.5 laag/agter x middellaag/ voor	5.1 VK x \tilde{V}	6.1 rond en ontrond (vokale) 6.2 ontrond x rond (vokale) 6.3 rond x ontrond (diftonge) 6.4 ontrond x rond (diftonge) 6.5 rond x oorrond (vokale) 6.6 rond x oorrond (diftonge)

VOKALE(vervolg)

7. V x _

7.1 ≠V x ≠
_7.2 V≠ x ≠
_

4.2.3.1.2 KONSONANTE

1. \emptyset -konsonantpatrone	2. Enkelkonsonantpatrone	3. Dubbelkonsonantpatrone	
<p>1.1 <u> </u> x K</p> <p>- <u> </u> x <u> </u> K</p> <p>- <u> </u> x K <u> </u></p> <p>1.2 <u>V</u> x <u>V</u>KV</p> <p>- V x V <u> </u> KV</p> <p>1.3 <u>VV</u> x <u>V</u>KV</p> <p>- diftong <u> </u> V x diftong <u> </u> KV</p>	<p>2.1 K x <u> </u></p> <p>- <u> </u> K x <u> </u></p> <p>- K <u> </u> x <u> </u></p> <p>- K <u> </u> x <u> </u></p> <p>2.2 <u>K</u> x <u>K</u></p> <p>- <u> </u> K x <u> </u> K</p> <p>2.3 <u>K</u> x <u>KK</u></p> <p>- <u> </u> K x <u> </u> KK</p> <p>- K <u> </u> x <u> </u> KK</p> <p>- K <u> </u> x <u> </u> K <u> </u></p> <p>- <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u></p> <p>- <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u></p> <p>2.4 <u>K</u> x <u>KKK</u></p> <p>- K <u> </u> x <u> </u> KKK</p> <p>2.5 <u>K</u> x <u>affrikaat</u></p> <p>- <u> </u> K x <u> </u> affrikaat</p> <p>- <u> </u> K x <u> </u> affrikaat</p> <p>2.6 <u>VKV</u> x <u>VV/diftong</u></p> <p>- V <u> </u> KV x V <u> </u> V</p> <p>- V <u> </u> KV x diftong</p> <p>2.7 <u>VK</u> x <u>VKK</u></p> <p>- V <u> </u> K x V K <u> </u> K</p> <p>2.8 <u>KV</u> x <u>KKV</u></p> <p>- <u> </u> KV x K <u> </u> KV</p>	<p>3.1 <u>KK</u> x <u> </u></p> <p>- <u> </u> KK <u> </u> x <u> </u></p> <p>3.2 <u>KK</u> x <u> </u></p> <p>- <u> </u> KK x <u> </u> K</p> <p>- <u> </u> KK x <u> </u> K <u> </u></p> <p>- <u> </u> KK x <u> </u> K <u> </u></p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u></p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u></p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u></p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u></p> <p>3.3 <u>KK</u> x <u>KK</u></p> <p>- <u> </u> KK x <u> </u> KK⁵</p> <p>- <u> </u> KK x <u> </u> KK</p> <p>- <u> </u> KK <u> </u> x <u> </u> KK <u> </u></p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u> K</p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u> K</p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u> K</p> <p>3.4 <u>KK</u> x <u>KKK</u></p> <p>- <u> </u> KK x <u> </u> KKK</p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> KKK</p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u> K</p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u> K</p> <p>3.5 <u>Affrikaat/</u><u>KK</u> <u>x affrikaat</u></p> <p>- <u> </u> KK x <u> </u> affrikaat</p> <p>- affrikaat <u> </u> x affrikaat <u> </u></p>	<p>3.6 <u>KK</u> x <u>KV</u></p> <p>- <u> </u> KK <u> </u> x <u> </u> KV <u> </u></p> <p>3.7 <u>KK</u> x <u>KVK</u></p> <p>- <u> </u> KK x <u> </u> KVK</p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> KVK</p> <p>- <u> </u> K <u> </u> K x <u> </u> K <u> </u> V <u> </u> K</p> <p>3.8 <u>KK</u> x <u>KKV(K)</u></p> <p>- <u> </u> KK x <u> </u> K <u> </u> V (K)</p> <p>3.9 <u>KKV</u> x <u>KK</u></p> <p>- K <u> </u> <u> </u> V x K <u> </u></p> <p>3.10 <u>KKV</u> x <u>KVK</u></p> <p>- <u> </u> K <u> </u> V x <u> </u> K <u> </u> V</p> <p>- <u> </u> K <u> </u> V x <u> </u> K <u> </u> V</p> <p>3.11 <u>VKK</u> x <u>VK</u></p> <p>- V <u> </u> K <u> </u> x V <u> </u> K</p>

5. Waar 'n konsonant-simbool (K) onderstreep word by albei die betrokke variante, dít aan dat die K in dié betrokke posisie met 'n ander K varieer (bv. KK x KK = [nk] x [ng], bv. dng (dng)).

KONSONANTE (vervolg)

4. Driekonsonantpatrone	5. Vierkonsonantpatrone
<p>4.1 <u>KKK x K</u> -KKK[≠] x K₋[≠] -KK[≠]K x K₋[≠]</p> <p>4.2 <u>KKK x KK</u> -KKK[≠] x KK₋[≠] -KKK[≠] x K₋K[≠] -KKK[≠] x ₋KK[≠] -K[≠]KK x ₋[≠]KK -KK[≠]K x ₋K[≠]K -KK[≠]K x K₋[≠]K -K[≠]KK x K[≠]₋K -KK[≠]K x KK[≠]₋ -KK[≠] K x KK[≠]₋</p> <p>4.3 <u>KKK x KKK</u> -[≠]KKK x [≠]KKK</p> <p>4.4 <u>KKK x KKKK</u> -K[≠]KK x KK[≠]KK</p> <p>4.5 <u>KKK x KKVK</u> -[≠]KKK x [≠]KKVK</p>	<p>5.1 <u>KKKK x KKK</u> -K[≠]KKK x ₋[≠]KKK -KK[≠]KK x K₋[≠]KK -KKK[≠]K x ₋KK[≠]K</p>

4.2.3.2 MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. Woordsoorte

1.1 Adjektief

-adjektief + s.nw. x adjektief + -e
+ s.nw.

1.2 Adjunk

-adjunk x adjunk + adjektiefmorfeem
-voorsetsel + -dat x dat

1.3 Selfstandige naamwoord

-volle naam x verkorte naam
-"doop"naam x bynaam
-aanspreekvorme wissel
-algemene samestellings/samekoppelings
x tipiese vorme
-verbindingsklank -s- x _
- _ x verbindingsklank -s-
- -e x -s x -te x -se x -ens x -ers x
'n klomp ... (as meervoudsmorfeme)
-meervoud met markeringsvorm x
meervoud sonder markeringsvorm
-enkelvoud x meervoud
-element + -element + -meervouds-
morfeem x element + -meervoudsmorfeem
+ -element + -meervoudsmorfeem
- -ci x -ici (as verkleiningsmorfeme)

1.4 Telwoord

- -de x -ste (as morfeme by rangtel-
woorde)
- -ste x -de (as morfeme by rangtel-
woorde)

1.5 Voegwoord

- uitgebreide aantal voegwoorde in taal-
gebruik x beperkte aantal voegwoorde

1.6 Voornaamwoord en tipes setsels

-manlike vorm van vnw. x vroulike vorm
-besitlike vnw. x besitlike vnw. + -e

(Voornaamwoord vervolg:)

-daar + -voorsetsel x voorsetsel +
vnw.

-daar + -voorsetsel x dit

-daar + -voorsetsel x _ + voorsetsel

1.7 Werkwoord

-ww. x ww. + -morfeem

-medewerkwoord + infinitief x mede-
medewerkwoord + verboë vorm van die ww.

-medewerkwoord + infinitief x
medewerkwoord + _

-medewerkwoord + infinitief x
_ + infinitief

-ww. + ...voorsetsel x ww. + ... - (by
die skeibare ww.)

-dele van skeibare ww. soms geskei en
soms nie geskei nie

-dele van onskeibare ww. soms nie
geskei nie en soms wel geskei

-is + verlede deelwoord x was + verlede
deelwoord (by die Passief-konstruksie)

-sterk- x swak vorme (by die hulpwerk-
woord in die verlede tyd)

-het + verlede deelwoord x het + ge- +
verlede deelwoord (by die verlede tyd)

-het + ge- + res van verlede deelwoord x
het + ge- + Engelse werkwoordvorm
(by die verlede tyd)

-was (gewees) x het/is gewees (by
die verlede tyd)

-hulpwerkwoord (gemerk met verlede tyd) +
hoofwerkwoord x hulpwerkwoord + hoof-

MORFOLOGIESE VERSKYNSELS (vervolg)

1. Woordsoorte (vervolg)	2. Konstruksies
<p>(Werkwoord vervolg:)</p> <p>werkwoord (gemerk met verlede tyd)</p> <p>-het + verlede deelwoord x is/was + verlede deelwoord (by die verlede tyd)</p> <p>-het + verlede deelwoord x - + verlede deelwoord (by die verlede tyd)</p> <p>-verlede tyd van modale hulpwerkwoord x het + teenwoordige tyd van modale hulpwerkwoord</p> <p>-het + verlede deelwoord x het + verlede deelwoord + gewees</p> <p>-het + verlede deelwoord x het + infinitief (by die verlede tyd)</p> <p>-teenwoordige tyd van ww. x verlede tyd van ww. (waar van die hede sprake is)</p> <p>-verlede tyd van ww. x teenwoordige tyd van ww. (waar van die verlede sprake is)</p>	<p>2.1 <u>Afleiding</u></p> <p>-afleidingsmorfeem x afleidingsmorfeem</p> <p>-simpleks + morfeem x simpleks + morfeem + morfeem</p> <p>2.2 <u>Besitting</u></p> <p>-besitlike vnw. x s.nw. / vnw. + se x persoonlike vnw. + s'n x verboë vorm van persoonlike vnw. + -e (as besittingsmerkers)</p> <p>2.3 <u>goed-konstruksie</u></p> <p>-s.nw. + -hulle x s.nw. + -goed</p> <p>-s.nw. + -hulle x s.nw. + -goed + -hulle</p> <p>-versamelnaam x versamelnaam + -goed</p> <p>2.4 <u>Relatiefvorme</u></p> <p>-waar x wat</p> <p>-waarheen x waar</p> <p>-wat x waar</p> <p>-watter x wat se</p> <p>-waar + -voorsetsel x waar + voorsetsel</p> <p>-waar + -voorsetsel x wat + voorsetsel</p> <p>-waar + -voorsetsel x wat</p> <p>-waar + -voorsetsel x voorsetsel + dat</p> <p>2.5 <u>Trappe van vergelyking</u></p> <p>-meer +adjektief x meer +adjektief + -er (vergroterende trap)</p> <p>-adjektief + -er x adjektief + -er + -er</p> <p>-meer x meer + -er</p> <p>-adjektief + -er + as... x adjektief + by...</p> <p>-adjektief+ -er + as x adjektief + -er + dan</p> <p>-mees + adjektief x (mees) + adjektief + -ste (oortreffende trap)</p> <p>--ste x -er (as morfeem by oortreffende trap)</p>

MORFOLOGIESE VERSKYNSELS (vervolg)

3. Seleksie	4. Funksievariante	
<p>3.1 adjektief x adjektief</p> <p>3.2 lidwoord x lidwoord</p> <p>3.3 s.nw. x s.nw.</p> <p>3.4 voorsetsel x voorsetsel</p> <p>3.5 voorsetsel x omskrywingsvariant</p> <p>3.6 werkwoord x werkwoord</p>	<p>4.1 <u>Adjektief</u></p> <p>-Naas adjektief kom die adjektief ook as s.nw. voor</p> <p>-Naas adjektief kom die adjektief ook as ('n tipe) temporale aanduiding voor</p> <p>-Naas adjektief kom die adjektief ook as 'n ww. voor</p> <p>4.2 <u>Adjunk</u></p> <p>-Naas adjunk kom die adjunk ook as 'n adjektief voor</p> <p>-Naas adjunk kom die adjunk ook as (ongemotiveerde) stopper voor</p> <p>-Naas adjunk kom die adjunk ook as ('n tipe) relatiewe vnw. voor</p> <p>-Naas adjunk kom die adjunk ook as ('n tipe) voorsetsel voor</p> <p>-Naas adjunk van herhaling kom die adjunk ook in 'n temporale funksie voor</p> <p>-Naas adjunk van plek kom die adjunk ook in 'n rigtingaanduidende funksie voor</p> <p>-Naas adjunk van tyd kom die adjunk ook in 'n</p>	<p>rigtingaanduidende funksie voor</p> <p>-Naas adjunk van tyd kom die adjunk ook in 'n vergelykende funksie voor</p> <p>-Naas adjunk van wyse kom die adjunk ook in 'n getalsaanduidende funksie voor</p> <p>-Naas adjunk van wyse kom die adjunk ook as adjunk van graad voor</p> <p>4.3 <u>Lidwoord</u></p> <p>-Naas lidwoord kom die lidwoord ook as 'n aanwysende vnw. voor</p> <p>4.4 <u>Selfstandige naamwoord</u></p> <p>-Naas s.nw. kom die s.nw. ook as 'n adjunk voor</p> <p>-Naas s.nw. kom die s.nw. ook as 'n ww. voor</p> <p>4.5 <u>Telwoord</u></p> <p>-Naas telwoord kom die telwoord ook as 'n adjunk voor</p> <p>4.6 <u>Tussenwerpsel</u></p> <p>-Naas tussenwerpsel kom die tussenwerpsel ook as 'n adjunk voor</p> <p>4.7 <u>Verlede deelwoord</u></p> <p>-Naas verlede deelwoord kom die verlede deelwoord ook as 'n adjektief voor</p>

4. Funksievariante (vervolg)

5. Leksikon

4.8 Voegwoord

-Naas voegwoord kom die voegwoord ook as adjunk van tyd voor

-Naas voegwoord kom die voegwoord ook as adjunk van voorwaarde voor

-Naas voegwoord kom die voegwoord ook as (ongemotiveerde stopper) voor

-Naas voegwoord kom die voegwoord ook as 'n tipe ww. voor

4.9 Voornaamwoord

-Naas onbepaalde vnw. kom die vnw. ook as 'n s.nw. voor

-Naas onbepaalde vnw. kom die vnw. ook as 'n tipe telwoord voor

-Naas onbepaalde vnw. kom die vnw. ook in 'n aanwysende funksie voor

-Naas onbepaalde vnw. kom die vnw. ook in 'n tipe persoonlike funksie voor

-Naas persoonlike vnw. kom die vnw. ook as 'n tussenwerpsel voor

-Naas persoonlike vnw. kom die vnw. ook in 'n onbepaalde funksie voor

-Naas persoonlike vnw. kom die vnw. ook in 'n onpersoonlike funksie voor

4.10 Voorsetsel

-Naas voorsetsel kom die voorsetsel ook as 'n adjunk voor

-Naas voorsetsel kom die voorsetsel ook as 'n verlede deelwoord voor

4.11 Werkwoord

-Naas ww. kom die ww. ook as adjektief voor

-Naas ww. kom die ww. ook as s.nw. voor

-Naas hoofwerkwoord kom die ww. ook as hulpwerkwoord voor

5.1 adjektief x adjektief

5.2 adjunk/tipes bepalers x adjunk (soms 'n omskrywingsvariant)

5.3 s.nw. x s.nw.

5.4 Verskillende vorme van tussenwerpsels kom voor

5.5 vnw. x vnw. (soms 'n omskrywingsvariant)

5.6 ww. x ww. (soms 'n omskrywingsvariant)

5.7 volle begrip/woordvorm x deel van begrip/woordvorm (met konstante betekenis)

5.8 basiese woordvorm x woord met morfeembousels (eie aan die variëteit)

5.9 Afrikaanse vorme x Arabiese vorme

5.10 Afrikaanse vorme x Boesmanvorme

5.11 Afrikaanse vorme x Duitse vorme

5.12 Afrikaanse vorme x Engelse vorme

5.13 Afrikaanse vorme x Franse vorme

5.14 Afrikaanse vorme x Hebreeuse vorme

5.15 Afrikaanse vorme x Hottentot-vorme

5.16 Afrikaanse vorme x Maleise vorme

5.17 Afrikaanse vorme x ouer (Nederlandse) vorme

6. Silbiese variante

6.1 1 sillabe x2 sillabes

-[≠]K x [≠]V[≠]K
 -[≠]KK x [≠]KV[≠]K
 -K[≠] x [≠]KV[≠]
 -KK[≠] x [≠]KVK[≠]
 -VK[≠] x V[≠]V[≠]
 -V[≠] x V[≠]KV[≠]

6.2 2 sillabes x1 sillabe

-[≠]KV[≠]K x [≠]K₋K
 -[≠]KVK[≠] x K₋K[≠]
 -K[≠]VK[≠] x K₋K[≠]
 -diftong/V[≠]KVK[≠]
 x diftong/V₋K[≠]
 -V[≠]KVK[≠] x V[≠]₋K[≠]
 -KV[≠]KV[≠] x ₋[≠]KV[≠]
 -[≠]KVKK[≠] x K₋K[≠]
 -diftong[≠]VKK[≠] x
 diftong₋KK[≠]
 -K[≠]KVK[≠] x K[≠]₋K[≠]
 -K[≠]KVK[≠] x KK[≠]₋
 -V[≠]V[≠] x V[≠]₋
 -KV[≠]K x K₋K
 -diftong[≠]V x dif-
 tong₋
 -VK[≠]VK x V₋K
 -VK[≠]KV x diftong
 (V₋V)
 -K[≠]VK x K[≠]₋K
 -V[≠]VK x V[≠]₋K
 -diftong[≠]VK x dif-
 tong₋K
 -diftong[≠]KVK x
 diftong₋K[≠]

-VK[≠]VK x V₋[≠]K-K[≠]VK x K[≠]₋K-K[≠]KV x K[≠]₋K6.3 2 sillabes x3 sillabes

-[≠]KK x [≠]KV[≠]K
 -[≠]KKVK[≠] x KV[≠]KVK[≠]
 -K[≠] x K[≠]KV[≠]
 -V[≠]KV[≠] x V[≠]V[≠]KV[≠]
 -K[≠]KV[≠] x [≠]KV[≠]KV[≠]

6.4 3 sillabes x1 sillabe

-[≠]KV[≠]KV[≠] x K[≠]
 -[≠]KVK[≠]KVKK[≠] x KK[≠]

6.5 3 sillabes x2 sillabes

-[≠]KV[≠]KVK[≠] x [≠]KV[≠]
 -[≠]VK[≠]KVKK[≠] x [≠]V₋
 K[≠]
 -₋[≠]KKV[≠]V[≠] x [≠]KKV[≠]
 -[≠]KV[≠]V[≠] x [≠]KVK[≠]
 -[≠]KV[≠]KV[≠] x [≠]KV[≠]
 -[≠]KVK[≠]KVKK[≠] x ₋[≠]KVKK[≠]
 -KV[≠]K x K₋K
 -[≠]KVK[≠] x ₋KVK
 -V[≠]VK x V₋K
 -K[≠]KVKV[≠] x K[≠]KV[≠]

6.6 3 sillabes x4 sillabes

-K[≠] x [≠]KV[≠]
 -VKK[≠] x V[≠]KVKK[≠]
 -VK[≠]KVK x V[≠]KV[≠]KVK

6.7 4 sillabes x2 sillabes-[≠]KVK[≠]KV[≠]V x [≠]KVK[≠]6.8 4 sillabes x3 sillabes

-[≠]KV[≠]KV x [≠]₋KV
 -[≠]KV[≠]KVK[≠] x ₋[≠]KV₋K[≠]
 -V[≠]KVKK[≠] x V₋KK[≠]
 -KV[≠]V[≠] x KV[≠]
 -KV[≠]K x K₋K
 -K[≠]KV[≠]K x K[≠]K
 -K[≠]KVK[≠] x K[≠]₋K[≠]

6.9 5 sillabes x4 sillabes

-KV[≠]K x K₋K
 -V[≠]VK x V₋K

4.2.3.3. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Seleksie

1.1 SV0 x _V0 1.2 SV0 x S_0 1.3 SV0 x SV_ 1.4 SV0 x _V_(X) 1.5 Die onderwerps <u>-dit</u> kom soms voor en soms nie 1.6 Die voorwerps-<u>dit</u> kom soms voor en soms nie 1.7 NS + byvoeglike bysin x _ + byvoeglike bysin 1.8 S+V+X x S+V+IO+X 1.9 Sin A + sin B (onafhanklik en identifiseerbaar) x Sin C 1.10 S+ sê +X (voorwerpsin) x S+ sê + <u>ja</u> + X 1.11 (As+) bysin van tyd/voorwaarde + hoofsin x (As+) bysin van tyd/voorwaarde + <u>dan</u> + hoofsin 1.12 Relatiewe vnw. + res van relatiewe bysin x _ + relatiewe bysin 1.13 Dat + res van onderwerpsin x _ + res van onderwerpsin 1.14 S+ is + adjektief + X x S+ is + _ + X 1.15 adjunk van graad + adjektief x _ + adjektief 1.16 Tydsaanduiding + V + X x _+V+X 1.17 lidwoord + s.nw. x _ + s.nw. 1.18 _ + onbepaalde vnw. x lidwoord + onbepaalde vnw. 1.19 _ + s.nw. (meervoud) x lidwoord + s.nw. (meervoud) 1.20 voorsetsel + _ + Eienaam x voorsetsel + lidwoord + Eienaam	1.21 aanwysende vnw. + s.nw. x aanwysende vnw. + _ 1.22 Die voegwoord kom soms voor en soms nie 1.23 persoonlike vnw. + wederkerende vnw. x persoonlike vnw. + _ 1.24 voorsetsel + NS(IO) x _ + NS(IO) 1.25 voorsetsel + NS + voorsetsel x voorsetsel + NS + _ 1.26 S+V+ nie-menslike 0 x S + V + voorsetsel + nie-menslike 0 1.27 S + V + DO x S + V + voorsetsel + DO 1.28 NS + betreklike vnw. x NS + betreklike vnw. + voorsetsel 1.29 medewerkwoord + verlede deelwoord x medewerkwoord + _ (waar van die verlede sprake is) 1.30 sal + wil + infinitief x sal + _ + verboë vorm van die ww.

SINTAKTIESE VERSKYNSELS (vervolg)

2. Herhaling	3. (Idiomatiese) omskrywingsvariante
2.1 Enkele voorkoms van S x S kom meer kere (in gevarieerde vorm) voor	3.1 Volle begrip/sinsdeel x deel van begrip/sinsdeel (betekenis bly konstant)
2.2 S + V + 0 x 0 + S + V + 0	3.2 aanduiding van tydsduur + se + handeling x aanduiding van tydsduur + se + tyd
2.3 Enkele voorkoms van sin(sdeel) x herhaling van sin(sdeel) (soms met gevarieerde volgorde)	3.3 baie keer x baie tyd
2.4 Enkele voorkoms van 'n sinsdeel x herhalingsomskrywing van die sinsdeel	3.4 'n bestaan maak x 'n lewe uitvoer
2.5 Vraag + antwoord x vraag + herhaling van vraag + antwoord	3.5 by 'n persoon opkom x by 'n persoon kom
2.6 Enkele voorkoms van adjunk x herhaling van adjunk	3.6 die vrou van die huis x die vrou van haar huis
2.7 Redegewende adjunk + res van bysin van rede + hoofsin x redegewende adjunk + res van bysin van rede + redegewende adjunk + hoofsin	3.7 dit is nodig x jy het nodig
2.8 Tydsaanduiding x tydsaanduiding + ander tydsaanduiding	3.8 doen (+tipe werk) x gaan vir (+tipe werk)
2.9 Enkele adjunk x verskillende adjunkte kom saam voor	3.9 en so aan/ensovoorts x en almal die x en alles daar nou
2.10 Enkele voorkoms van voorsetsel x herhaling van voorsetsel	3.10 en so aan x so aan
2.11 Enkele voorsetsel x verskillende voorsetsels kom saam voor	3.11 gaan + NS + toe x gaan + NS + _
2.12 Enkele voorkoms van (mede) werkwoord x herhaling van (mede)-werkwoord	3.12 gee (iets) publisiteit x maak publisiteit van (iets)
2.13 Enkele medewerkwoord x verskillende medewerkwoorde kom saam voor	3.13 getal + jaar + oud x getal + jaar + _
	3.14 herinner aan x aandagtig maak
	3.15 huishou x die huis hou
	3.16 (iets) aanbeveel x (iets) aan iemand beveel
	3.17 iets kaal steel x iets kaal maak
	3.18 iets soos 'n + ... x ...-ding
	3.19 iets van die aard x iets soos die aard
	3.20 (in aanmerking) neem x (onder aandag) vat
	3.21 in die middel van x mid deur

SINTAKTIESE VERSKYNSELS (vervolg)

(Idiomatiese) omskrywingsvariante
(vervolg)

<p>3.22 in die werk steek x in die werk sit</p> <p>3.23 in 'n beroep staan x in 'n beroep volstaan</p> <p>3.24 kwaad doen/skade aanrig x kwaad aandoen</p> <p>3.25 laat dink x kom dink</p> <p>3.26 'n mens se gedagtes laat gaan x 'n mens se gedagte laat gaan</p> <p>3.27 met die gevolg dat x met die gevolg is</p> <p>3.28 met opset x met 'n set</p> <p>3.29 na mekaar toe x bymekaar</p> <p>3.30 mekaar x een die ander</p> <p>3.31 nog minder x nog te minder</p> <p>3.32 nog nie eers/skaars x ingegaan vir (+ouderdom)</p> <p>3.33 ('n) plek om heen te gaan x ('n) plek om te gaan</p> <p>3.34 rondswerf x van hoek tot kant swerf</p> <p>3.35 sien uit na x kyk vorentoe vir</p> <p>3.36 (skors) uit die skool uit x (skors) van die skool af</p> <p>3.37 soos byvoorbeeld x soos nou</p> <p>3.38 te doen hê x te doen wees</p> <p>3.39 tuinmaak x tuine maak</p> <p>3.40 van die werk af x uit die werk uit</p> <p>3.41 van kop tot tone x van kop tot toon</p> <p>3.42 van toe af x van daar af x daarvandaan</p>	<p>3.43 verdwaal in + plek x verdwaal uit + plek + uit</p> <p>3.44 vir wie x wat saam met</p> <p>3.45 vroeër jare x vroe jare</p>
---	---

SINTAKTIESE VERSKYNSSELS (vervolg)

4. Sinsorde en struktuur

4.1 Enkelvoudige sinstruktuur x sinne met parentetiese dele 4.2 Enkelvoudige sinstruktuur x sinne met perifrastiese dele 4.3 Vraag + antwoord (aparte sinne) x vraag + antwoord (in een sin) 4.4 Tradisioneel gestruktureerde sinne (SVO)+ minder geordende sinne 4.5 SOV x SVO (in bysinne, by die verlede- en toekomende tyd en by sinne met skeibare werkwoorde) 4.6 S+V+O x Dit /die/ wat +V+O+S(vir tematiese prominensie) 4.7 S+V+DO x DO+V+S 4.8 S+V+O x V (in die vorm van 'n voorwerpsin) +V+S+O 4.9 S+V+O x S+V+ dit/die +O 4.10 S+O+V x O+S+V (in bysinne) 4.11 Afsonderlik gestruktureerde sinne x sinne newskikkend verbind d.m.v. <u>en</u> 4.12 S + byvoeglike bysin +V+X x S+V+X+ byvoeglike bysin 4.13 As + S +X+V(bysin van omstandigheid) + V+S+X(hoofsin) x As + S +V+X (bysin van omstandigheid) +S+V+X(hoofsin) 4.14 Bywoordelike bysin + hoofsin (V+S+X) x bywoordelike bysin + hoofsin (S+V+X) 4.15 Bywoordelike bysin +V+S+X x S+ bywoordelike bysin + V+X 4.16 S+V+ adjunk +X x S+V+X+adjunk	4.17 S+O+adjunk+V x adjunk +S+O+V (in bysinne) 4.18 S+V+adjunk +X x adjunk +S+V+X 4.19 Verbindingswoord +S+V+adjunk+X x verbindingswoord + adjunk + S+V+X 4.20 het + adjunk van beperking + X + verlede deelwoord x het +X+ adjunk van beperking + verlede deelwoord 4.21 is + adjunk van beperking + kopulapredikaat x is + kopulapredikaat + adjunk 4.22 relatiewe vnw. + adjunk + bywoordelike bepaling + ww. x relatiewe vnw. + bywoordelike bepaling + adjunk +ww. 4.23 ww. + adjunk + negatief x ww. + negatief + adjunk 4.24 om + O + adjunk (stopper) + X+ te+infinitief x om +O+X+ adjunk(stopper) +te+ infinitief 4.25 Adjunk van teenstelling +S+X+V x adjunk van teenstelling +S+V+X 4.26 Adjunk van tyd/plek +V+S+X x adjunk van tyd/plek +S+V+X 4.27 S+V(het) +tydsaanduiding +O x S+V(het) +O+ tydsaanduiding 4.28 S+O+ adjunk van tyd + V x S+O+ V+ adjunk van tyd (in bysinne) 4.29 om + tydsaanduiding + te + infinitief x om +te+ infinitief +

Sinsorde en struktuur (vervolg)

tydsaanduiding

- 4.30 Tydsaanduiding + V+S+X x V+S+
tydsaanduiding +X
- 4.31 Adjunk van voorwaarde + S +
adjunk +0+V x adjunk van voor-
waarde +S+V+adjunk +0
- 4.32 Adjunk van voorwaarde +S+V+X
x S + adjunk van voorwaarde
+ S + V + X(in bysinne)
- 4.33 sal +0+wil+infinitief x sal +
wil + 0+ infinitief
- 4.34 om +0+te +infinitief x om + te
+ infinitief +0
- 4.35 voorsetsel + NS x NS + voor-
setsel
- 4.36 ww. + voorsetsel + NS + voor-
setsel x ww. + voorsetsel +
voorsetsel + NS
- 4.37 Dele van deeltjiewerkwoord
naby mekaar x dele van deel-
tjiewerkwoord kom gedistan-
sieerd voor
- 4.38 medewerkwoord + X + verlede
deelwoord/infinitief x mede-
werkwoord + verlede deelwoord
/infinitief + X
- 4.39 S+ medewerkwoord +(X)+0+ infi-
nitief x S+medewerkwoord + loop
/kom +0+infinitief

SINTAKTIESE VERSKYNSELS (vervolg)

5. Anaforiek	6. Deels-genetief	7. Hendiadis-konstruksie
<p>5.1 anafoor x (herhaal- delike) voorkoms van antesedent</p> <p>5.2 antesedent + kongru- erende anafoor x an- tesedent + nie-kon- gruerende anafoor (t.o.v. geslag)</p> <p>5.3 Tyds-/ruimte-aandui- ding x bywoordelike anaforiek</p>	<p>6.1 iets + ad- jektief + -s x iets + adjektief + _</p>	<p>7.1 sit/lê/staan/loop + en + infinities x sit/lê/staan/ loop + _ + infinitief</p> <p>7.2 lê/sit/staan/loop + en + infinities x lê/sit/staan/ loop + lê/sit/staan/loop + _ + infinitief</p> <p>7.3 Afrikaanse hendiadis x Ne- derlandse vorm</p> <p>7.4 ww. (selfstandig/losstaande) x hendiadis</p>

SINTAKTIESE VERSKYNSELS (vervolg)

8. Infinitief-konstruksie		9. kom/gaan-konstruksie
<p>8.1 om + te + infinitief x om + _ + infinitief</p> <p>8.2 om + te + infinitief x _ + te + infinitief</p> <p>8.3 om + te + infinitief x om + te + te + infinitief</p> <p>8.4 om + te + infinitief x om + te + verboë vorm van die ww.</p> <p>8.5 om + te + infinitief x om + te + infinitief + -e</p> <p>8.6 om + te + verlede deelwoord + het x om + te + infinitief + het</p> <p>8.7 om +(adjunk) + te + infinitief x om + te + infinitief + (adjunk)</p> <p>8.8 om + X + te + infinitief x om + te + X + infinitief</p> <p>8.9 om + voorsetsel +X+te+ infinitief x om + _ + X + te + infinitief</p> <p>8.10 om + te + infinitief x van + s.nw.</p> <p>8.11 voel + om + te + infinitief x voel + vir + 'n + s.nw.</p> <p>8.12 hou daarvan + om + te + infinitief x hou +(van) +(om te) + infinitief</p>	<p>8.13 om + darem + te + moet + infinitief x om + mens moet darem + infinitief</p>	<p>9.1 (Dit) + gaan + infinitief x (dit) + kom + infinitief</p> <p>9.2 gaan + ww. x gaan + kom + infinitief</p> <p>9.3 gaan + infinitief x loop + infinitief</p> <p>9.4 gaan + aan't + infinitief x raak + aan't + infinitief</p>

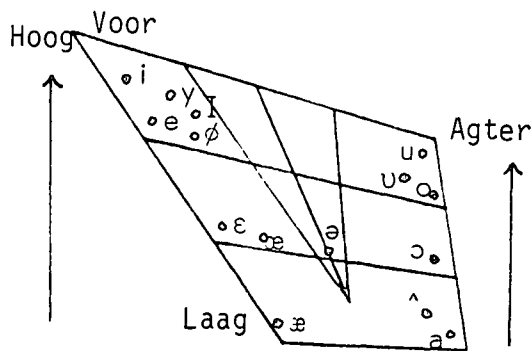
SINTAKTIESE VERSKYNSELS (vervolg)

10. met...saam-konstruksie	11. Negatief-konstruksie
<p>10.1 saam met x met ... saam</p> <p>10.2 met x saam met</p> <p>10.3 saam met x saam</p>	<p>11.1 nie ... + nie x nie ... + _</p> <p>11.2 nie ... + nie x negatief/nie ... + nie...+ nie</p> <p>11.3 S+V+ adjunk + nie + 0 + nie x S + V + nie + adjunk + 0 + nie</p> <p>11.4 niks ... nie x ... nie + iets ... nie</p>

SINTAKTIESE VERSKYNSELS (VERVOLG)

12. Variante met <u>nou</u>	13. Passief-konstruksie
<p>12.1 S + V + nou + X x S + V +X + nou</p> <p>12.2 S + V + 0 x Nou + S + V + 0</p> <p>12.3 Enkele voorkoms van <u>nou</u> x <u>nou</u> kom meer kere voor in dieself- de sin</p>	<p>13.1 is/word + verlede deelwoord x ___ + verlede deelwoord</p>

4.2.4 'N INVENTARIS VAN VERSKYNSELS IN KLEURLING-AFRIKAANS

4.2.4.1 KLANKPATRONE ⁶4.2.4.1.1 VOKALE1. Lae en hoë variante1.1 lank x kort

Hierdie tipe variasie kom by vokale én diftonge voor en gaan soms gepaard met breking.

- A. 010106: [a:] x [a(·)] , bv. gan; aanga·n
 140201: [a:i] x [ai] , bv. dai (daardie)
- C. p.120: Lang [a:] naas kort [a]-vokaal, bv. [prat]
- E. p.144: Vokaalverkorting van [a:] ,bv. [ma_x]
- F. p.24: Vokaalverkorting van [a:] ,bv. [prat]
 p.25: [a:i] x [ai] ,bv. [drai]
 p.42: [e:] x [e] , bv. [erxəfuləx] (eer-gevoelig)
 p.45 [ɛ:] x [ɛ] , bv. [erəns]
 p.45 [ə:] x [ɪ·] , bv. [ɪ·xəfɔlgə] vir
 [ǣ:xəfɔlgə] - (ingevolge)
 p.46 [i:] x [i] , bv. [spi_l] (spieël)
 p.48 [o:] x [o] , bv. [or]

6. Slegs die eerste 40 van die 96 sprekers se taalgebruik word in dié afdeling saamgevat n.a.v. opvallende herhaling t.o.v. die voorkoms van klankverskynsels (slegs 13 nuwe verskynsels kom by sprekers 30 tot 40 voor en slegs 2 by sprekers 38 tot 40).

- p.50 [ɔ:] x [ɔ] ,bv. [mɔrə]
 p.51 [ɔ:i] x [ɔi] ,bv. [bɔil]
 p.52 [u:] x [u] ,bv. [pluə] (ploeë)
 p.52 [y:] x [y] ,bv. [fyrhert] (vuurherd)
 p.53 [œ:] x [œ] ,bv. [xæs] (guns)

- G. p.28: [a:] x [a(·)] ,bv. [an;la·s]
 p.43: [a:i] x [ai] ,bv. [afmai]
 H. p.43: [a:] x [a] voor explosiewe en frikatiewe, bv. [sprakəlo:s]
 I. p.121: [a:] x [a] ,bv. [kart]
 p.109: [i:] x [i] ,bv. [rɛfir] (rivier)
 p.119: [o] x [oə] ,bv. [fərkoəp] (verkoop)
 J. p.277/316: Die onbepaalde lengte van vokale val op, bv. an

1.2 laag x middellaag

- A. 010415: [a] x [ɔ], bv. pɔrtykeer
 010106: [æ] x [ɛ], bv. ɛk; êk
 F. p. 67: [a] x [ɔ] ,bv. [pɔmpun] (pampoen)
 G. p. 30: [a] x [ɔ] ,bv. [lɔŋk] (lank)

1.3 laag x hoog

- F. p. 64: [a] x [u] ,bv. [durdi] (daardie)

1.4 middellaag x middelhoog

- A. 010112: [ɔ] x [o:] ,bv. vo:t (word)
 F. p. 86: [æ] x [ø] ,bv. [røhəns] (rûens)
 G. p. 27: [æ] x [æ^;ø],bv. [tøsen]
 H. p. 50: [æ] x [ø] ,bv. [bøs]
 I. p. 113: [ɛ] x [e:] ,bv. [e:k] (ek)
 p. 114: [æ] x [ø] ,bv. [køsen] (kussing)
 p. 119: [ɔ] x [o:] ,bv. [ko:s] (kos)
 J. p. 325: [ɛxɛ] ,bv. keting
 p. 326: [ɔxo] ,bv. more
 p. 326: [ɔxɔ'] ,bv. onder

1.5 middellaag(rond) x middelhoog(nie-rond)

I. p. 114: [æ] x [e:] ,bv. [se:stər] (suster)

1.6 middellaag x hoog

- A. 010106: [æ] x [y] ,bv. mysiek (musiek)
 140204: [ɔ] x [u] ,bv. hiesu
- G. p. 31: [ɔ] x [u] ,bv. [unərfɛlt] (onderveld)
- H. p. 47: [ɔ] x [u] ,bv. [uns]
- I. p. 113: [ɛ] x [I:] ,bv. [I:k] (ek)
 p. 119: [ɔ] x [u] ,bv. [unər] (onder)
- J. p. 326: [ɔ] x [u] ,bv. tut (tot)

1.7 middellaag(rond) x hoog(nie-rond)

I. p. 114: [æ] x [I(:)] ,bv. [kI(:)səŋ] (kussing)

1.8 middelhoog x hoog

- A. 010106: [e] x [i;I(:)] ,bv. wI:t
 [o] x [u;u] ,bv. sus;su
- B. p. 25: Vokaalverhoging: [o] x [u] ,bv. [uk] (ook)
- C. p. 116: Middelhoë vokaal varieer met hoë vokaal-
 [e] x [i] ,bv. [xi] (gee)
 p. 116: [o] x [u] ,bv. [lup] (loop)
- D. p. 28: Onverhoogde [e] -vokaal varieer met die verhoogde [i] ,
 bv. [brik]
 p. 28: Onverhoogde [o] -vokaal varieer met die verhoogde [u] ,
 bv. [kup]
- E. p. 82: Vokaalverhoging: [e] ,bv. [vi(:)t] (weet)
 ,bv. [du:f] (doof)
- F. p. 68: [e] x [i·] ,bv. [ri·n]
 p. 79: [o] x [u:(ə)] ,bv. [ku:əs]-met breking (Koos)
 p. 87: [ø] x [y] ,bv. [yfra:t] (Eufraat)
- G. p. 19: [e] x [e^;i(ə)] ,bv. [sti:(ə)k]-met breking
 p. 33: [o] x [o^;uə] ,bv. [luəp]-met breking
- H. p. 46: [e] x [i] ,bv. [bisəxhəit] (besigheid)
 p. 48: [o] x [u] ,bv. [skulə]

- I. p. 111: [e:] x [I], bv. [fr_Imdə]
 p. 111: [o] x [u] , bv. [fər_ukup] (verkoop)
- J. p. 322: [exixI] , bv. s_iker; vr_Islik
 p. 324: [o] x [u] , bv. s_u
 p. 324: [o] x [ɔ] , bv. l_ɔp (loop)

1.9 middelhoog(rond) x hoog(nie-rond)

- A. 010209: [ø] x [i] , bv. s_inci (seuntjie)
 010415: [ø] x [I:] , bv. m_I:bels (meubels)
- F. p. 87: [ø] x [i] , bv. [injəni:r] (ingenieur)
- H. p. 54: [ø] x [i] in verkleinwoorde, bv. [s_inci] (seuntjie)
- I. p. 112: [ø] x [i:;I:] , bv. [ni:s;n_I:s] (neus)

1.10 laer as neutraal x neutraal

- A. 010106: [a] x [ə] , bv. v_ədag (vandag)
 [ɛ] x [ə] , bv. ən;hət
 [æ] x [ə] , bv. ək
 [ɔ] x [ə] , bv. petrəl
- B. p. 26: Vokaalsentralisering, bv. [m_e^ɛdi] (met die)
- C. p. 119: [ɛ] wissel met [ə] , bv. [mən] (meng)
- F. p. 66: [a(:)] x [ə] , bv. [dər] (daar)
 p. 72: [ɛ] x [ə] , bv. [bəm_əstən] (bemesting)
 p. 84: [ɔ] x [ə] , bv. [fərt_əin] (fortuin)
- G. p. 30: [a] x [ə] , bv. [fəmi-]
 p. 23: [ɛ] x [ə] , bv. [ax_ənt]
 p. 31: [ɔ] x [ə] , bv. [məs]
- H. p. 44: [a] x [ə] , bv. [məsbi_{kər}] (masbieker)
- I. p. 117: [a] x [ə] , bv. [pətro:n]
 p. 113: [ɛ] x [ə] , bv. [m_ət]
 p. 119: [ɔ] x [ə] , bv. [fənt_əin]
- J. p. 328: [a x ə] , bv. p_ərt_ykeer
 p. 325: [ɛ x ə] , bv. ək
 p. 340: [ɔ x ə] , bv. f_ənt_əin

1.11 neutraal x hoër as neutraal

- A. 070308: [ə] x [e] , bv. c_eent (kind)

- 140204: [ə] x [i], bv. əndivijelə (individuele)
- F. p. 75: [ə] x [i], bv. [oranji] (oranje)
- p. 76: [ə] x [u], bv. [banduli:r] (bandoelier)
- p. 75: [ə] x [ø], bv. [xrutnø:s] (groete-groetnis)
- G. p. 37: [ə] x [e], bv. [benəkant] (binnekant)
- p. 37: [ə] x [I], bv. [IInks]
- H. p. 48: [ə] x [e] voor 'n frikatief, bv. [kes] (kis)
- I. p.115: [ə] x [i], bv. [nyvi] (nuwe)
- p.115: [ə] x [ø], bv. [kø:søŋ] (kussing)
- J. p.320: [ə] x [e], bv. ɟester (gister)
- p.319; 321: [ə] x [I], bv. sIt

1.12 vokaal x hoër diftong

- F. p. 64: [a] x [æu], bv. [dæurdi] (daardie)
- H. p. 44: [a] x [æu], bv. [slæuŋ] (slang)
- I. p.117: [a] x [æu], bv. [læuŋ] (lang)

1.13 diftong x hoër vokaal

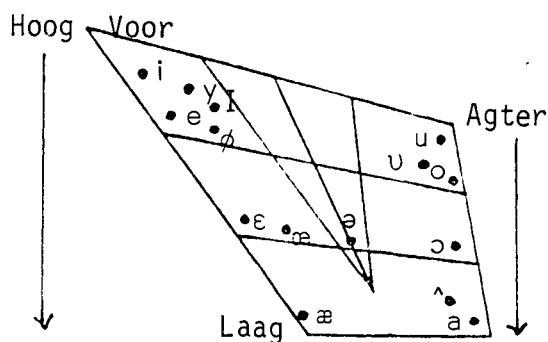
- A. 010418: [æu] x [u], bv. nu (nou)
- 110604: [æi] x [ɛ], bv. bɛ (by)
- 040229: [æi] x [ə], bv. vooratstrewen (vooruitstrewend)
- 070308: [æi] x [ə], bv. bə (by)
- F. p. 67: [ai] x [i], bv. [jəmikaxemər] (jamaikagemmer)
- p. 77: [æi] x [i], bv. [ivərɛxə] (ywerige)
- p. 77: [æi] x [e], bv. [hənənŋ] (heining)
- p. 77: [æi] x [ɛ], bv. [stɛl] (styl)
- p. 79: [æi] x [ə], bv. [kləmɛit] (kleinmeid)
- p. 87: [æi] x [i], bv. [sido:s] (suidoos)
- G. p. 43: [æi] x [ʌi], bv. [tərvʌil]
- p. 41: [æi] x [y], bv. [afslɪ:t] (afsluit)
- H. p. 54: [æu] x [u], bv. [vu] (wou)
- p. 55: [æi] x [i], bv. [bakli]
- I. p.122: [æi] x [e], bv. [ɛ:ntlək]
- p.122: [æi] x [ə], bv. [əntlɪk]
- p.122: [æi] x [ɛ], bv. [ɛntlək]
- p.121: [æy] x [i:], bv. [li:sə] (luise)
- p.121: [æy] x [ø], bv. [hø:s] (huis)

- J. p.345: [əi x i], bv. alti:t (altyd)
 p.346: [æy x y], bv. yt
 p.346: [əi x ε], bv. klεmbaas (kleinbaas)
 p.345: [əi x ə], bv. mə
 p.346: [æy x i], bv. it (uit)
 p.346: [æu x o], bv. wo (wou)
 p.346: [e:u x i], bv. lies (leeus)

1.14 diftong x hoër diftong

- F. p. 65: [a:i] x [əi], bv. [həi] (haai)
 I. p.123: [eu] x [iu], bv. [liu]
 p.123: [o:i] x [ui], bv. [nuit] (nooit)
 J. p.342: [æy x εi], bv. lεister
 p.343: [æu x əu], bv. gəu (gou)
 p.343: [əi x εi], bv. fεif

2. Hoë en lae variante

2.1 kort x lank

Hierdie variasie kom by vokale én diftonge voor.

- A. 010106: [a(:)] x [a:/ a:], bv. Ja
 [e(:)] x [e:/ e:], bv. Ne
 [ɔ(:)] x [ɔ:/ ɔ:], bv. gesɔ:ndhei
 010418: [ia] x [ia:], bv. xia:it (geld)
 110603: [ε(:)] x [ε:/ ε:], bv. vertrε:kke; mε:nse
 140201: [o(:)] x [o:/ o:], bv. Sto:ries
 140202: [i(:)] x [i:/ i:], bv. dri:i

- 030114: [ø] x [ø:], bv. Trø:irax (treurig)
- E. p.143: Vokaalverlenging van [a], bv. [a:l]
- F. p. 56: Rekking van die [a], bv. [pɔfa:dər] (pofadder)
 p. 60: [ɛ], bv. [ɛ:fəns]
 p. 61: [ɔ], bv. [skɔ:fəl]
- G. p. 28: [a] x [a:], bv. [a:mpər]
- H. p. 44: [a] x [a:] by verkleinwoorde, bv. [ka:i'ci] (katjie)
- I. p.110: [i] x [i:], bv. [mankli:t] (mankoliek)
 p.118: [u] x [u:], bv. [fu:t]
- J. p.280; 316: Die variant aa kom naas a voor, bv. maane
 p.317: Lengte kom voor by [ɔ], bv. ɔ:p

2.2 hoog x middelhoog

- F. p. 78: [i] x [e], bv. [finanse:r]
- H. p. 50: [y] x [ø] in meerlettergrepige woorde, bv. [søcis] (suutjie)
- J. p.332: [i x e] , bv. fleices (fluitjies)

2.3 hoog(rond) x middelhoog(nie-rond)

- I. p.110: [y:] x [e:], bv. [me:r] (muur)

2.4 hoog x middellaag

- F. p. 79: [i] x [ɛ], bv. [dɛnamit]
 p. 82: [u] x [ɔ], bv. [jɔrna:l] (joernaal)
- J. p.333: [u x ɔ] , bv. nɔm (noem)

2.5 hoog(rond) x middellaag(nie-rond)

- J. p.332: [y x ɛ] , bv. mɛseum (museum)

2.6 middelhoog x middellaag

- A. 010415: [e] x [ɛ], bv. rɛkening
 010112: [o] x [ɔ], bv. ɔk
 040229: [o] x [ɔo], bv. vɔoorɛitstrewen (vooruitstrewend)- 'n brekingsgeve
 110302: [ʌ] x [ɔ] , bv. kɔlidʒ (kollidge)

- F. p. 70: [e] x [ɛ], bv. [tɛlɛfo:n]
 p. 81: [o] x [ɔ], bv. [kɔran] (koerant)
 p. 86: [ø] x [æ], bv. [jœk] (jeuk)
- G. p. 18: [e] x [eʷ;ɛ], bv. [vɛ:r] (weer)
 p. 34: [o:] x [ɔ:], bv. [ɔ:nt]
 p. 23: [ø] x [æ], bv. [xœt] (geut)
- H. p. 44: [e] x [ɛ], bv. [frɛmdə]
 p. 47: [o] x [ɔ] voor p aan wordeindes, bv. [fɛrkɔ:p]
- I. p.111: [e] x [ɛ], bv. [sɛ:və]
 p.119: [o] x [ɔ], bv. [fɛrkɔ(:)p]
- J. p.323: [e x E] , bv. nE (nee)
 p.334: [o x ɔ] , bv. ɔ:m
 p.335: [o x ɑ] , bv. grɑ:t (groot)

2.7 middelhoog(rond) x middellaag(nie-rond)

- I. p.110: [y:] x [e:], bv. [mɛ:r] (muur)

2.8 middelhoog(nie-rond) x middellaag(rond)

- F. p. 69: [e] x [æ], bv. [spœlsxɛit] (speelsheid)

2.9 middelhoog x laag

- F. p. 80: [o] x [a], bv. [rasɛɪnci] (rosyntjie)

2.10 middellaag x laag

- E. p.145: Breking by [-ɛɪ], bv. [hjaɪp]
 F. p. 83: [ɔ] x [a], bv. [kambəis]
 H. p. 47: [ɔ] x [a], bv. [fantɛin]
 I. p.119: [ɔ] x [a], bv. [fantɛin]
 J. p.341: [ɛ] x [æ], bv. æk
 p.339: [ɔ] x [a], bv. fantɛin
 p.339: [ɔ] x [ʌ] , bv. jʌng (jong)

2.11 hoër as neutraal x neutraal

- A. 010112: [e] x [ə], bv. mənɛxə (menige)
 [u] x [ə], bv. mət

- 010417: [i] x [ə], bv. kləmaat
 010415: [o] x [ə], bv. səs (soos)
 020138: [y] x [ə], bv. mənəsəpalətəit
 E. p.145: Vokaalsentralisering van o, bv. [və:n] (woon)
 i, bv. [təpisə] (tipiese)
 F. p. 68: [e] x [ə], bv. [hufəl] (hoeveel)
 p. 85: [y] x [ə], bv. [nəskirəx] (nuuskierig)
 G. p. 17: [e] x [ə], bv. [mənər] (meneer)
 H. p. 48: [i] x [ə], bv. [doməni] (dominee)
 I. p.119: [o] x [ə], bv. [prəbe:r]
 J. p.323/338: [e x ə], bv. wannər (wanneer)
 p.332: [i x ə] , bv. də (die)
 p.333: [u x ə] , bv. mət
 p.336: [o x ə] , bv. kilēmeter (kilometer)

2.12 neutraal x laer as neutraal

- A. 010112: [ə] x [a], bv. inaxə
 140204: [ə] x [ɛ], bv. tɛxəmutkɔm (tegemeetkom)
 C. p.118: Sentrale [ə] varieer met lae [a]-vokaal, bv. [xalup] (ge-loop)
 E. p. 82: Schwa-verlaging, bv. [xaxi] (gegee)
 F. p. 73: [ə] x [a], bv. [madax]
 p. 74: [ə] x [ɛ], bv. [hɛnər] (hinder)
 G. p. 37: [ə] x [a] voor [x], bv. [sɛstax] (sestig)
 p. 36: [ə] x [ɛ], bv. [a:nxəsɛx] (aangesig)
 H. p. 84: [ə] x [a], bv. [rɛfi:r] (rivier)
 p. 46: [ə] x [ɛ], bv. [dɛkvɛls] (dikwels)
 I. p.115: [ə] x [a], bv. [rɛfi:r]
 p.115: [ə] x [ɛ], bv. [cɛ:nɛrs] (kinders)
 p.115: [ə] x [ɔ], bv. [ɔnɔr] (onder)
 J. p.330: [ə x a] , bv. halə (hulle)
 p.318: [əxɛxɛ] , bv. bɛnekant (binnekant)
 p.321: [ə x ɔ] , bv. vorbaas

2.13 vokaal x laer diftong

- A. 010108: [ə] x [ia(:)], bv. çialt; ia:kgeval (elkgeval)
 [i] x [əi], bv. masjinerəi (masjinerie)

- 020343: [e] x [əi], bv. Nəi (Nee)
- C. p.117: Gebroke vokaal [ia] naas [ε], bv. [xialt]
- F. p. 78: [i] x [əi], bv. [junəi] (Junie)
- p. 79: [o] x [æu], bv. [sæuntu] (soontoe)
- p. 80: [o] x [əi], bv. [sæintu]
- p. 82: [u] x [æu], bv. [brytæu] (bruto)
- p. 87: [ø] x [əi], bv. [dæitərnɔmijæm] (Deuteronomieum)
- H. P. 45: [e] x [əi] waar e klem dra voor n, bv. [aləin] (alleen)
- p. 47: [o] x [æu] voor t aan woordeindes, bv. [xræut] (groot)
- p. 55: [ø] x [æy], bv. [slæytəl] (sleutel)
- I. p.109: [i] x [əi], bv. [juləi]
- p.116: [ə] x [əi], bv. [dəiŋ] (ding)
- J. p.334: [a x ai] , bv. aimals (almal)
- p.345: [e x ei] , bv. nəi (nee)
- p.345: [o x æu] , bv. sountoe

2.14 diftong x laer vokaal

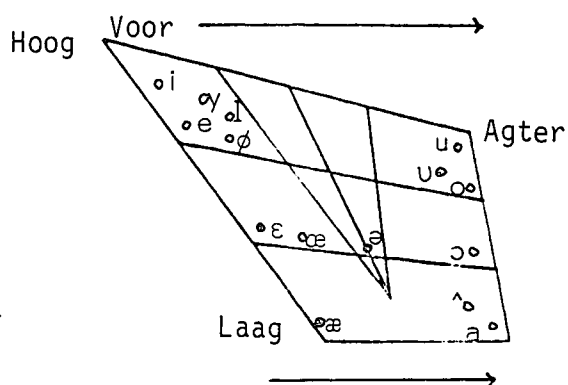
- A. 140202: [ui] x [u], bv. muləxhəit (moeilikheid)
- H. p. 55: [iu] x [e], bv. [be:sko:p] (bioskoop)
- I. p.123: [æu] x [a], bv. [axəstəs] (Augustus)
- p.123: [æu] x [ɔ], bv. [ɔxəstəs]
- J. p.346: ou x a , bv. na vir nou
- p.346: iu x u , bv. xucis vir goedjies

2.15 diftong x laer diftong

- A. 010108: [æu] x [ɔu], bv. nɔu
- 010408: [æu] x [au], bv. ɦau
- 010419: [əi] x [ei], bv. ɦeis (as ronding buite rekening gelaat word)
- 110603: [əi] x [^aəi], bv. ^aəinasravier (Einarivier)
- 070308: [oi] x [ɔi], bv. gɔi (gooi)
- 010302: [æu] x [^aæu], bv. s^aæu (sou)
- G. p. 43: [æu] x [ɔu], bv. [nɔu]
- p. 43: [æu] x [au], bv. [nau]
- I. p.122: [əi] x [ai], bv. [ɦais] (huis)
- p.123: [æu] x [au], bv. [auxəstəs]
- p.123: [eu] x [æu], bv. [læu] (leeu)
- p.123: [o:i] x [ɔi], bv. [nɔit]
- p.123: [o:i] x [əi], bv. [nəit] (nooit)

- J. p.342: [æu x ɔu], bv. ɔúbaas
 p.342: [æu x ^u], bv. ^upa (oupa)
 p.343: [o:i x ɔ:i], bv. mɔ:i
 p.343: [əi x ^i], bv. h^i (hy)
 p.344: [e:uxæu] , bv. læu (leeu)

3. Voor en agtervariante

3.1 hoog/voor x hoog/agter

- F. p. 79: [i] x [u], bv. [prufa:t] (privaat)
 p. 84: [y] x [u], bv. [duvənɦa:xə] (Duvenhage)
 H. p. 49: [y] x [u], bv. [musøm] (museum)
 I. p.110: [y] x [u], bv. [uni]

3.2 hoog/voor x middelhoog/agter

- J. p.332: [y x o], bv. boorman (buurman)

3.3 hoog/voor x middellaag/agter

- J. p.332: [y x ɔ], bv. mɔseum

3.4 hoog/voor x laag/agter

- F. p. 78: [i] x [a], bv. [klama:t]

3.5 middelhoog/voor x middellaag/agter

F. p. 69: [e] x [ɔ], bv. [altəfɔ(:)l] (alteveel)

3.6 middelhoog/voor x laag/agter

A. 020343: [e] x [a], bv. Na: (Nee)

3.7 middellaag/voor x hoog/agter

E. p.145: Vokaalverskuiwing van /ε/, bv. [mut] vir met

F. p. 73: [ε] x [u], bv. [mut] (met)

I. p.113: [ε] x [u], bv. [mut]

p.114: [æ] x [u], bv. [axustəs] (Augustus)

J. p.325: [ε x u] , bv. mut (met)

3.8 middellaag/voor x middellaag/agter

A. 140204: [æ] x [ɔ], bv. fɔnsis (funksies)

H. p. 49: [æ] x [ɔ], bv. [tɔsən] (tussen)

J. p.341: [ε x ɔ] , bv. [mɔt] (met)

3.9 middellaag/voor x laag/agter

A. 110604: [ε] x [a], bv. an (en)

F. p. 85: [æ] x [a], bv. [klab] (klub)

G. p. 23: [ε] x [a], bv. [hat] (het)

I. p.113: [ε] x [a(:)], bv. [hat]

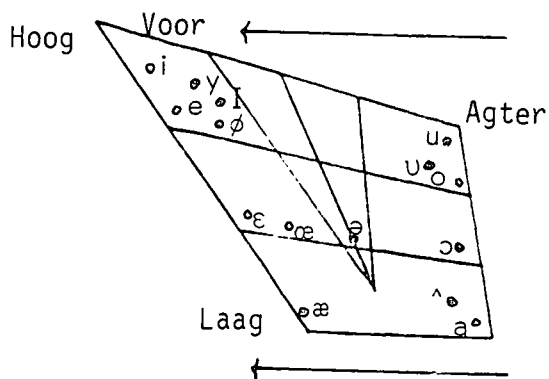
J. p.340: [ε] x [a], bv. an (en)

p.341: [ε] x [ʌ], bv. pl_ʌk (plek)

3.10 laag/voor x laag/agter

A. 020343: [æ] x [a], bv. Makka (Mekka)

B. p. 26: Vokaalverlaging, bv. [xəsjaɪs] na s en voor l (gesels)

4. Agter en voorvariante4.1 hoog/agter x middellaag/voor

J. p.345: [u x ʌæ], bv. dʌæɾ (doer)

4.2 middelhoog/agter x middellaag/voor

F. p. 82: [o] x [œ], bv. [sœfəɪ] (soveel)

4.3 middellaag/agter x middellaag/voor

F. p. 83: [ɔ] x [œ], bv. [frœmɪ] (frommel)

4.4 laag/agter x hoog/voor

F. p. 66: [a] x [i], bv. [kaliɦa:ri]

4.5 laag/agter x middellaag/voor

F. p. 64: [a] x [æ], bv. [dæɾ] (daar)

p. 65: [a] x [ε], bv. [pεrəfin]

J. p.328: [a x œ] , bv. Griekwœ stad

p.328: [a x ε] , bv. mεne (manne)

- J. p.332: [y x i], bv. nati:rlik
 p.338: [æ x ə x ε], bv. ræx; sæster
 p.338: [ø] x [e], bv. skeer

6.2 ontrond x rond(vokale)

- A. 040229: [ə] x [æ], bv. Kleerlæŋə (Kleurlinge)
 C. p.118: Ontronde [e] wissel af met geronde [ø], bv. [spøl](spul)
 F. p. 69: [e] x [ø], bv. [søvə] (sewe)
 p. 76: [ə] x [æ], bv. [bæltɔŋ] (biltong)
 p. 79: [i] x [y], bv. [syrɑ:t] (sieraad)
 G. p. 20: [e] x [ø], bv. [tøn] (teen)
 p. 38: [ə] x [æ], bv. [sækæl] (sukkel)
 H. p. 44: [e] x [ø], bv. [tøn]
 I. p.111: [e] x [ø], bv. [søvə]
 J. p.321: [ə x æ] , bv. onverskælag (onverskillig)
 p.332: [i x y] , bv. Grykwas (Griekwas)

6.3 rond x ontrond(diftonge)

- A. 010108: [æi] x [əi], bv. gebræik (gebruik)
 B. p. 49: Die ui-klank het die allofoon [əi], bv. [həis]
 C. p.116: Geronde [æi] wissel af met ontronde [əi], bv. [həis]
 E. p. 83: Ontronding van [æi], bv. [bræitsrok] (bruidsrok)
 F. p. 87: [æi] x [əi], bv. [lapmæis] (lapmuis)
 H. p. 55: [æy] x [əi], bv. [əiə]
 I. p.121: [æi] x [əi], bv. [həis]
 J. p.341: [æy x əi] , bv. eit

6.4 ontrond x rond(diftonge)

- A. 010108: [əi] x [æi], bv. ræi (ry)
 J. p.344: [əi x æi] , bv. hæi

6.5 rond x oorrond(vokale)

- G. p. 16: [y] baie rond, bv. [hyvələk] (huwelik)

6.6 rond x oorrond(diftonge)

- B. p. 49: Die ui-klank het die allofoon [œi] oorbeklemtoon, bv. [hœis]
 I. p.121: [œi] x [œy], bv. [hœys]

7. V x _ (Enkelvokaal wissel met ø-vokaal)7.1 ≠V x ≠_ (Woordaanvangsposisie)

- A. 020138: [≠a] x [≠_], bv. _nkom (aankom)
 F. p. 91: [≠i] x [≠_], bv. _lektrisiteit (elektrisiteit)

7.2 ≠V x _≠ (Woordeindposisie)

- F. p. 91: [i[≠]] x [_[≠]], bv. [pulis_{_}] (polisie)

4.2.4.1.2 KONSONANTE1. ∅-konsonantpatrone1.1 _ x K (Nulkonsonant wissel met enkelkonsonant)1.1.1 ≠_ x ≠K (Woordaanvangsposisie)A. 140201: [≠_] x [≠j], bv. jeen (een)E. p.148: /r/-epentese, bv. [næu rə] (nou 'n)F. p.117: [_]⁷ x [h], bv. [hal]1.1.2 _≠ x K≠ (Woordeindposisie)A. 070308: [_≠] x [t≠], bv. ToetE. p.148: /x/-epentese, bv. [fra:≠xəi] (vra hy)F. p.120: [_] x [x] , bv. [fra:x]1.2 V x VKV1.2.1 V x V≠KVA. 020138: [e] x [i[≠]jə] (breking), bv. dijəl (deel)1.3 VV x VKV1.3.1 diftong[≠]V x diftong[≠]KVE. p.149: /v/-epentese, bv. [əivə] (uie)2. Enkelkonsonantpatrone2.1 K x _ (Enkelkonsonant wissel met nulkonsonant)2.1.1 ≠K x ≠_ (Woordaanvangsposisie)A. 010408: [≠d] x [≠_], bv. _ət (dit)020343: [≠x] x [≠_], bv. _emaak (gemaak)020138: [≠n] x [≠_], bv. _æu (nou)020343: [≠s] x [≠_], bv. _al (sal)070308: [≠t] x [≠_], bv. _u (toe)

7. In sekere gevalle word (om praktiese redes) nie gebruik gemaak van die presiese notasie soos dit in die werke van die verskillende outeurs voorkom nie. Ter wille van eenvormigheid en vergelykbaarheid, word die omskrywing van 'n verskynsel soms ingekort tot die notasie [A] x [B]. Waar outeurs die afwesigheid van 'n klank/element d.m.v. die notasie [] aandui, word hier t.w.v. duidelikheid gebruik gemaak van die notasie [_].

- E. p. 86: /d/-weglating by dit aan die begin van sinne, bv. [et əs so:]
 F. p.110: [ɸ] x [_], bv. [arpəis] (harpuis)
 J. p.308: ɸ x _ , bv. et (het)

2.1.2 k^ɸ x _^ɸ (Woordeindposisie)

- A. 010409: [x^ɸ] x [_^ɸ], bv. voorre^x
 140201: [k^ɸ] x [_^ɸ], bv. e_u (ek)
 010417: [l^ɸ] x [_^ɸ], bv. sa_
 070308: [m^ɸ] x [_^ɸ], bv. ko_
 010106: [n^ɸ] x [_^ɸ], bv. da_
 [r^ɸ] x [_^ɸ], bv. hie_u; klaa_
 140201: [s^ɸ] x [_^ɸ], bv. a_u (as)
- B. p. 17: [r]-lose uitspraak in sillabe-eindposisie, bv.[va:_] (waar)
- C. p.121: Sillabe-eind [r] uitspraak varieer met [r]-lose uitspraak, bv. [va:_]
- D. p. 28: Postvokaliëse [r] in sillabe-eindposisie varieer met [r]-lose uitspraak, bv. [da:_]
- E. p. 79: Postvokaliëse /r/-weglating in sillabe-eindposisie, bv. [fi:_]

p.150: Nasaal-apokopee van n, bv. [ka_] (kan)
m, bv. [kə_]
- F. p.113: [r] x [_] aan woordeindes, bv. [kurakte_]

p.111: [f] x [_], bv. [klo_]

p.111: [x] x [_], bv. [afdro_]

p.115: [n] x [_], bv. [ontəie_] (onteien)

p.115: [ŋ] x [_], bv. [saməlevə_] (samewing)

p.112: [p] x [_], bv. [ɸup-ɸu_] (hoep-hoep)

G. p. 52: Eindklankweglating, bv. [plu_] (ploeg)

H. p. 53: r val weg, bv. [səptembə_] (September)

J. p.278; 290: Sekere konsonante kom soms nie in Griekwa-Afrikaans voor nie, bv. r : kla_ (klaar)
n : ka_
x : vlie_
m : ko_

2.1.3 k^ɸ x _^ɸ (Sillabe-eindposisie)

- A. 010112: [r^ɸ] x [_^ɸ], bv. daa_u (daarop)

- 010419: [d^f] x [_^f], bv. Fe_ənbæg (Vredenburg)
 F. p.113: [s] x [_], bv. [kalf_ler] (kalfsleer)
 H. p. 53: r val weg, bv. [de_tin] (dertien)

2.1.4 f_K x f₋ (Sillabe-beginposisie)

- A. 010108: [f_r] x [f₋], bv. buge

2.2. K x K

2.2.1 f_K x f_K (Woordbeginposisie)

- A. 010415: [f_b] x [f_p], bv. petaal
 [f_d] x [f_h], bv. ham (darem)
 010108: [f_d] x [f_l], bv. lat
 140201: [f_d] x [f_r], bv. by rie
 010108: [f_x] x [f_ç], bv. çialt (geld)
 010419: [f_h] x [f_j], bv. jelæ (hele)
 010409: [f_h] x [f_r], bv. ret (het)
 010418: [f_k] x [f_c], bv. ceer
 030114: [f_r] x [f_h], bv. han (rand)
 110604: [f_r] x [f_R], bv. riem
 020343: [f_s] x [f_z], bv. zien
 010108: [f_v] x [f_h], bv. hoonplekke
- E. p.151: Bilabialisasie van /v/, bv. [wo:t] (woord)
- F. p. 97: [b] x [p], bv. [peta:l]
 p.100: [x] x [ç], bv. [çelt]
 p.101: [g] x [k], bv. [karats] (garage)
 p.102: [h] x [j], bv. [jenə] (hene)
 p.103: [k] x [c], bv. [ciri]
- G. p. 46: [b] x [p], bv. [petəits] (betyds)
 p. 50: [x] x [f], bv. [je:] (gee)
 p. 49: [k] x [c], bv. [cili]
- H. p. 51: [b] x [p], bv. [peta:l]
 p. 52: [x] x [ç], bv. [çelt]
 p. 52: [x] x [f], bv. [jelt] (geld)
 p. 51: [p] x [b], bv. [bo:lisi] (polisie)
- I. p.127: [x] x [ç], bv. [çelt]
 p.127: [x] x [f], bv. [jemsbək] (gemsbok)
 p.125: [k] x [c], bv. [cenərs] (kinders)

- J. p.279: b x ɸ , bv. [bɛl] (bel)
 p.280; 306: b x w, bv. waas (baas)
 p.282: d x l , bv. hoe-lat
 p.305; 307: x x ʃ , bv. ʃef (gif)
 p.279; 298; 299: k x c, bv. gerk
 p.306: s x ʃ, bv. ʃet (sit)
 p.305: ʃ x s, bv. sieling

2.3 K X KK2.3.1 ʃK x ʃKK (Woordaanvangsposisie)

- F. p.117: [p] x [sp], bv. [sperscis] (perskes)

2.3.2 Kʃ x KKʃ (Woordeindposisie)

- A. 070308: [nʃ] x [ntʃ], bv. reent
 010415: [rʃ] x [rsʃ], bv. weers
 140204: [rʃ] x [rtʃ], bv. entrese:rt (interesseer)
 G. p. 52: [ʃ] x [t] , bv. [bæxənt]
 J. p.284: n x nt , bv. reent
 p.294: r x rt , bv. geleert

2.3.3 Kʃ x KKʃ

- J. p.280: t x rt, bv. vergeert

2.3.4 Kʃ x KʃK (Oor sillabegrens)

- F. p.117: [ʃ] x [h], bv. [hɛrʃənərəŋ] (herinnering)
 p.118: [ʃ] x [j], bv. [kaljandərs] (kalanders)
 p.119: [ʃ] x [p], bv. [kampəx] (kammig)

2.3.5 ʃK x KʃK

- F. p.118: [ʃ] x [l], bv. [akɛldəs] (akkedis)
 p.119: [ʃ] x [n], bv. [dru:əntəit] (droeë tyd)
 p.119: [ʃ] x [r], bv. [fərxy:rə] (figure)

- J. p.302: l x rl, bv. skierlik
 p.280; 285: p x mp, bv. pampier
 p.285: t x nt, bv. kontansie (kwitansie)
 p.277; 284: v x nv, bv. eenvvagelis (evangelis)

2.4 K x KKK2.4.1 K[≠] x KKK[≠] (Woordeindposisie)

- F. p.121: [] x [st], bv. [bənøkst] (beneuk)

2.5 K x affrikaat2.5.1 [≠]K x [≠]affrikaat (Woordaanvangsposisie)

- A. 010112: [[≠]j] x [[≠]dʒ], bv. dzy (jy)
 010409: [[≠]j] x [[≠]dʒ], bv. djy
 B. p. 50: j het die allofone [dʒ] en [dz], bv. [dʒəi; dzəi]
 C. p.121: nie-affrikaat [j] wissel met affrikaat [dʒ], bv. [jəi]
 D. p. 28: [j] aan die begin van 'n sillabe varieer met [dz], bv. [dzəi]
 E. p. 80: [j] aan begin van sillabes varieer met [j;dz], bv. [jakals]
 G. p. 49: [k] x [tʃ], bv. [tʃilli] (kielie)
 H. p. 51: [j] x [dʒ], bv. [dʒələ] (julle)
 p. 52: [k] x [tʃ], bv. [tʃənt] (kind)
 I. p.127: [x] x [tʃ], bv. [tʃelt] (geld)
 p.129: [j] x [dʒ], bv. [dʒa:r] (jaar)
 p.125: [k] x [tʃ]. bv. [tʃesən] (kussing)
 J. p.279: [c ;q; ʃ] wissel mekaar onderling af, bv. [qohanəs] (Johannes)

2.5.2 [≠]K x [≠]affrikaat (Sillabe-aanvangsposisie)

- A. 140204: [[≠]d] x [[≠]dʒ], bv. [əndəviddʒə] (individue)
 010407: [[≠]c] x [[≠]tʃ], bv. bittʃi (bietjie)
 140204: [[≠]p] x [[≠]pʃ], bv. kamppʃoenskap
 B. p. 50: k het die allofone [tʃ] duidelik geartikuleer en [tʃ] swak geartikuleer
 bv. [se:nttʃi]
 C. p.121: nie-affrikaat [k] wissel met affrikaat [tʃ], bv. [fo:ltʃi] (voëltjie)
 D. p. 28: [k] van verkleiningsmorfeme [ki;iki] varieer met [tʃi], bv.
 [æuttʃi ; manəttʃi] (outjie; mannetjie)
 J. p.279: stemlose alveolêre eksplosief [t] kom veral by verkleining
 voor, bv. honttie (hondjie)

2.6 VKV x VV/diftong2.6.1 V^ʔKV x V^ʔV (Oor sillabegrens)

- A. 040229: [e^ʔxə] x [e^ʔ_ə], bv. nenəntwintig
 070308: [ɔ^ʔxə] x [ɔ^ʔ_ə], bv. Rɔ:əfɛld

2.6.2 V^ʔKV x diftong

- F. p. 65: [a^ʔvə] x [au; əu], bv. [xrau; xrəu] (grawe)

2.7 VK x VKK2.7.1 V^ʔK x VK^ʔK

- E. p.149: /n/-epentese, bv. [karənci] (karretjie)

2.8 KV x KKV2.8.1 K^ʔKV x K^ʔKV

- p.120: [] x [t], bv. [klastə]

3. Dubbelkonsonantpatrone3.1 KK x _3.1.1 KK^ʔ x _^ʔ (Woordeindposisie)

- A. 010409: [It^ʔ] x [_^ʔ], bv. bəvoobee (byvoorbeeld)
 J. p.291: nt x ø, bv. wa (want)

3.2 KK x K3.2.1 K^ʔKK x K^ʔK (Woordeaanvangsposisie)

- A. 010419: [^ʔfr] x [^ʔf_], bv. Fe(ə)nbəg (Vredenburg)

3.2.2 KK^ʔ x K^ʔ_ (Woordeindposisie)

- A. 140201: [It^ʔ] x [l^ʔ], bv. çæl (geld)
 010407: [mp^ʔ] x [m^ʔ], bv. klom
 010106: [nt^ʔ] x [n^ʔ], bv. wan
 010420: [ns^ʔ] x [n^ʔ], bv. ɔn
 070701: [ŋk^ʔ] x [ŋ^ʔ], bv. laŋ

- 110604: [rk[≠]] x [r₋[≠]], bv. ve:r (werk)
 010420: [rs[≠]] x [r₋[≠]], bv. skaar (skaars)
- C. p.130: Laaste konsonant van kluster weggelaat:
 bv. t : [xial₋; han₋] (geld; hand)
 p : [klɔm₋]
- E. p. 81: Homorgane eindklosvereenvoudiging,
 bv. t : [xjal₋; mɔn₋] (geld; mond)
 p : [xɛstam₋] (gestamp)
 k : [dɛŋ₋] (dink)
- F. p.110: [s] x [], bv. [skram₋]
 p.113: [t] x [], bv. [sedər₋] (sedert)
- J. p.287: nt x n , bv. wan₋
 p.287: ŋk x ŋ , bv. drəŋ₋
 p.303: rd x r , bv. wɔrɛ (word)

3.2.3 KK[≠] x _K[≠] (Woordeindposisie)

- A. 010108: [Ik[≠]] x [_k[≠]], bv. ia:kgeval (elkgeval)
 010112: [Ip[≠]] x [_p[≠]], bv. hia:p (help)
 010106: [ns[≠]] x [_s[≠]], bv. ɔs
 080104: [nz[≠]] x [_z[≠]], bv. ɔz (ons)
 140204: [rx[≠]] x [_x[≠]], bv. sɔ:x (sorg)
 140201: [rk[≠]] x [_k[≠]], bv. wɛ:k
 010108: [rs[≠]] x [_s[≠]], bv. motɛs (motors)
 010106: [rt[≠]] x [_t[≠]], bv. soot
- B. p. 17: [r]-lose uitspraak in sillabe-vooreindposisie, bv. [vo:t] (woord)
- C. p.121: Sillabe-vooreind [r]-uitspraak varieer met [r]-lose uitspraak,
 bv. [ve:()ksvɛŋkəl] (werkswinkel)
 p.131: Onegte konsonant [l] raak verlore, bv. [lp] - [hia_p] (help);
 [lf] - [sia_f] (self)
- D. p. 28: Postvokaliese [r] in sillabe-vooreindposisie varieer met [r]-lose uitspraak, bv. [bɛvɛ:k] (bework)
- E. p. 79: Postvokaliese /r/-weglating in sillabe-vooreindposisie,
 bv. [fə'ke:t] (verkeerd)
- I. p.128: [l] x [], bv. [mɛ_k] (melk)
- J. p.277: Nasaal nie uitgespreek nie, bv. [ɔ_s]

3.2.4 K[≠]K x _[≠]K (Oor sillabegrens)

- A. 010209: [l[≠]x] x [_[≠]x], bv. fɔ:xənə (volgende)

- 140204: [l^ʔk] x [_^ʔk], bv. sə_kə (sulke)
 010106: [l^ʔm] x [_^ʔm], bv. a_mal
 140204: [l^ʔn] x [_^ʔn], bv. dee_neem
 010106: [n^ʔd] x [_^ʔd], bv. və_dag (vandag)
 010108: [n^ʔm] x [_^ʔm], bv. a_mekaarsit
 070308: [p^ʔv] x [_^ʔv], bv. skaa_wagter
 010112: [r^ʔb] x [_^ʔb], bv. byvoo_beeld
 010409: [r^ʔd] x [_^ʔd], bv. deu_dat
 [r^ʔf] x [_^ʔf], bv. geoneg_vind
 010112: [r^ʔx] x [_^ʔx], bv. oorgetrek
 010418: [r^ʔk] x [_^ʔk], bv. oor_kan (oorkant)
 010112: [r^ʔl] x [_^ʔl], bv. nati_lək
 [r^ʔm] x [_^ʔm], bv. agte_mekaa
 140201: [r^ʔn] x [_^ʔn], bv. ve_niet
 010112: [r^ʔp] x [_^ʔp], bv. agte_plaas
 [r^ʔs] x [_^ʔs], bv. daa_so
 010417: [r^ʔt] x [_^ʔt], bv. pə_ty (party)
 010112: [r^ʔv] x [_^ʔv], bv. ve_wag
- F. p.111: [f] x [_] , bv. [ɔpxe_səl] (opgeefsel)
 p.111: [x] x [_] , bv. [da:_ləks]
 p.112: [m] x [_] , bv. [ku_be:rs] (komers)
 p.112: [p] x [_] , bv. [sə_temər] (September)
 p.113: [r] x [_] , bv. [da:_ntu] (daarnatoe)
 p.113: [t] x [_] , bv. [xro:_s] (groots)
- J. p.287: nm x m , bv. fa_middag
 p.295: rb x b , bv. hie_by
 p.294: rd x d , bv. wa_die (waar die)
 p.300: rd x ? , bv. hie?ie (hierdie)
 p.302: rf x f , bv. daa_fanaf
 p.304: rs x s , bv. hie_so
 p.296: tk x k , bv. goe_koop

3.2.5 K^ʔK x K^ʔ_

- A. 110604: [l^ʔd] x [l^ʔ_], bv. fəvəl_ər (verwilder)
 010209: [l^ʔg] x [l^ʔ_], bv. xəfɔ:l_ə (gevolge)
 070701: [l^ʔt] x [l^ʔ_], bv. aləit
 020343: [m^ʔd] x [m^ʔ_], bv. ɔm_at (omdat)
 010106: [n^ʔd] x [n^ʔ_], bv. an_e (ander)

- [r^ʔd] x [r^ʔ _], bv. hier_ie
 080104: [r^ʔh] x [r^ʔ _], bv. nader_an (naderhand)
 020138: [s^ʔt] x [s^ʔ _], bv. mees_al (meestal)
 140204: [t^ʔh] x [t^ʔ _], bv. gesond_ait
- F. p.111: [b] x [], bv. [səptem_ər]
 p.112: [g] x [], bv. [ær_ərnəs] (ergernis)
 p.110: [h] x [], bv. [frans_uk] (Franshoek)
 p.112: [k] x [], bv. [məs_əlʃatkat] (muskeljaatkat)
 p.113: [v] x [], bv. [kal_ərs]
- I. p.126: [d] x [], bv. [kən_ərs]
- J. p.343: ld x l, bv. wil_e
 p.304: lt x l, bv. aleit
 p.287: mb x m, bv. kjimərli (Kimberley)
 p.276; 286: nd x n, bv. maan_e
 p.282: rd x r, bv. pere/daar_ie (perde; daardie)

3.2.6 KK^ʔ x _K^ʔ (Sillabe-eindposisie)

- A. 010417: [rs^ʔ] x [_s^ʔ], bv. onwee_sdae

3.2.7 ʔKK x ʔK_ (Sillabebeginposisie)

- A. 010420: [ʔdr] x [ʔd_], bv. bedr_əiwig
 140201: [ʔtr] x [ʔt_], bv. omt_ent (omtrent)
- J. p.297: kw x k, bv. griek_alantoos (Griekwaland-0os)

3.2.8 K^ʔK x _ʔK (Oor woordgrense)

- A. 010106: [t^ʔd] x [_ʔd], bv. me_ʔdie (met die)
 B. p. 27: Assimilasie van t, bv. [mə_ʔdi]
 J. p.282; 294: Klustervariasie kom voor waar tradisioneel na
 assimilasio verwys is, bv. me_die
 p.305: tj x j, bv. wa_jy (wat jy)

3.2.9 K^ʔK x K^ʔ_

- A. 110604: [f^ʔd] x [f^ʔ _], bv. of_ie

- 020343: [f[≠]n] x [f[≠]_] , bv. self-ie
- 030114: [x[≠]d] x [x[≠]_] , bv. trørax-ie (treurig die)
- 010112: [x[≠]n] x [x[≠]_] , bv. nog-ie
- 030114: [x[≠]r] x [x[≠]_] , bv. Twintig-and
- 010112: [k[≠]d] x [k[≠]_] , bv. ek-ie
- 010106: [k[≠]h] x [k[≠]_] , bv. ek-et
- 010415: [k[≠]n] x [k[≠]_] , bv. wI:k-ie
- 030114: [c[≠]n] x [c[≠]_] , bv. cε:c-ie (kerk nie)
- 010106: [l[≠]d] x [l[≠]_] , bv. al-ie
- 010112: [l[≠]n] x [l[≠]_] , bv. sal-ie
- 010106: [m[≠]d] x [m[≠]_] , bv. om-ie
- [m[≠]n] x [m[≠]_] , bv. neem-ie
- [n[≠]d] x [n[≠]_] , bv. in-ie
- 110604: [n[≠]h] x [n[≠]_] , bv. gedoen-et
- 020343: [ŋ[≠]n] x [ŋ[≠]_] , bv. koning-ie
- 010106: [p[≠]d] x [p[≠]_] , bv. op-ie
- 010418: [p[≠]n] x [p[≠]_] , bv. lup-ie (loop nie)
- 010112: [r[≠]d] x [r[≠]_] , bv. deer-ie
- 010302: [r[≠]h] x [r[≠]_] , bv. geleer-et
- 010419: [r[≠]n] x [r[≠]_] , bv. amper-ie
- 010106: [s[≠]d] x [s[≠]_] , bv. was-et
- 020343: [s[≠]f] x [s[≠]_] , bv. bewys-er-ie (bewys vir die)
- 010112: [s[≠]h] x [s[≠]_] , bv. ɔs-et (ons het)
- [s[≠]n] x [s[≠]_] , bv. was-ie
- [t[≠]n] x [t[≠]_] , bv. wit-ie

B. p. 27: Assimilasie - [s[≠]d] : [su[≠]zi ; ə[≠]sət] (soos die; is dit)
 [t[≠]h] : [hə[≠]təi] (het hy)

C. p125: d varieer met geassimileerde vorme:

- [f[≠]d] , bv. [snəi[≠]fi] (snuif die)
- [x[≠]d] , bv. [sɛ[≠]xi] (sê die)
- [k[≠]d] , bv. [su[≠]ki] (soek die)
- [l[≠]d] , bv. [sa[≠]lət] (sal dit)
- [m[≠]d] , bv. [kɔ[≠]mi] (kom die)
- [n[≠]d] , bv. [ka[≠]na:i] (kan daardie)
- [ŋ[≠]d] , bv. [ba[≠]ŋi] (bang die)
- [p[≠]d] , bv. [kla[≠]pa:i] (klap daardie)
- [r[≠]d] , bv. [fo[≠]ri] (voor-die)

p. 126: Ongeassimileerde en geassimileerde vorme van nie wissel af :

[x[≠]_n], bv. [ma[≠]_xi]
 [k[≠]_n], bv. [ma:[≠]_ki]
 [m[≠]_n], bv. [ko[≠]_mi]
 [p[≠]_n], bv. [ko:[≠]_pi]
 [r[≠]_n], bv. [ho:[≠]_ri]
 [t[≠]_n], bv. [sla:[≠]_ti]

p. 126: Gefossileerde [x] van werkwoord assimileer [h] van persoonlike voornaamwoord, bv. [se[≠]_xei]

J. p.279-282: element+d x enkelkonsonantkluster:

l: wilie
f: afie
p: opie
r: smerie
t: medie

p.302: fd x f, bv. afie

p.302: xn x x, bv. noxie

p.297: kd x k, bv. lykie

p.296: kn x k, bv. ookie

p.304: ln x l, bv. wilie

p.287: md x m, bv. komie

p.287: mn x m, bv. klimie

p.276; 286: nd x n, bv. ani (aan die)

p.276: pd x p, bv. skopie

p.280: rn x r, bv. daarie (daar nie)

p.279; 282; 304: sd x s, bv. asie

p.304: sn x s, bv. mosie (mos nie)

p.296: tn x t, bv. gekatie

3.3 KK x KK

3.3.1 ≠_{KK} x ≠_{KK} (Woordaanvangsposisie)

I. p.124: [p] x [b], bv. [brube:r] (probeer)⁸

8. In hierdie geval word die betrokke verskynsel volgens die notasie wat die oorspronklike outeur gebruik het, beskryf. Tog word dit gekategoriseer volgens die kluster-beskrywingsbenadering wat in hierdie studie gevolg word.

3.3.2 ≠_{KK} x ≠_{KK}

- A. 110604: [≠_{dr}] x [≠_{dR}], bv. droog
 070308: [≠_{sw}] x [≠_{sv}], bv. svaargekry
 F. p.103: [l] x [r], bv. [xrəmlax]
 H. p. 46: [ε] x [ē], bv. [scjē:r]⁸
 J. p.301: sl x sl, bv. slaap (slaap)

3.3.3 KK[≠] x KK[≠] (Woordeindposisie)

- A. 140204: [nk[≠]] x [ng[≠]], bv. ding (dink)
 080104: [ns[≠]] x [nz[≠]], bv. onz
 020138: [nt[≠]] x [nd[≠]], bv. kand
 F. p.109: [t] x [k], bv. [twespak]⁸

3.3.4 KK[≠] x KK[≠]

- A. 040229: [ns[≠]] x [ns[≠]], bv. laans (langs)
 110604: [rk[≠]] x [Rk[≠]], bv. werk
 F. p.105: [n] x [r], bv. [e:rs]
 p.105: [ns] x [ns], bv. [sənkəns] (sinkings)
 J. p.284: ns x ns, bv. lans

3.3.5 K[≠]K x K[≠]K (Oor sillabegrense)

- A. 140204: [g[≠]b] x [k[≠]b], bv. rəkbi (rugby)
 140202: [k[≠]h] x [x[≠]h], bv. muləxhəit (moeilikheid)
 140203: [k[≠]v] x [g[≠]v], bv. dəgvəls (dikwels)
 110604: [l[≠]d] x [n[≠]d], bv. həndag (heeldag)
 140202: [n[≠]b] x [m[≠]b], bv. stialəmbos (Stellenbosch)
 010419: [n[≠]x] x [ŋ[≠]x], bv. aənxəsien
 140204: [n[≠]k] x [ŋ[≠]k], bv. ɔŋkoste
 010209: [n[≠]c] x [ŋ[≠]c], bv. siŋci (seuntjie)
 140203: [s[≠]v] x [z[≠]v], bv. swəizvɛ:k (sweiswerk)
 F. p.105: [p] x [b], bv. [ɔ'bla:s] (oplaas)
 J. p.295: dl x tl, bv. datlik (dadelik)

8. In hierdie geval word die betrokke verskynsel volgens die nota-sie wat die oorspronklike outeur gebruik het, beskryf. Tog word dit gekategoriseer volgens die kluster-beskrywingsbenadering wat in hierdie studie gevolg word.

p.295: k1 x t1, bv. matlik

p.280: n x m, bv. remte

3.3.6 K^ʔK x K^ʔK

A. 010242: [n^ʔd] x [n^ʔt], bv. gesonter

070701: [s^ʔh] x [s^ʔx], bv. broxøit

I. p.126: [d] x [t], bv. [fre:mtølen] (vreemdeling)

3.3.7 K^ʔK x K^ʔK

J. p.284: rn x nt, bv. waantoe (waarnatoe)

3.3.8 K^ʔK x K^ʔK (Oor woordgrense)

A. 070308: [n^ʔj] x [n^ʔj], bv. I:n jaar (een jaar)

3.4 KK x KKK

3.4.1 KK^ʔ x KKK^ʔ (Woordeindposisie)

F. p.117: [_] x [s], bv. [afdra:nts] (afdraende)

3.4.2 ʔKK x ʔKKK (Sillabe-aanvangsposisie)

A. 020138: [ʔsp] x [ʔspr], bv. insprektrises

3.4.3 K^ʔK x KK^ʔK (Oor sillabegrense)

A. 070701: [s^ʔl] x [rs^ʔl], bv. borsløis

E. p.151: /t/-epentese, bv. [xəvo:ntlək] (gewoonlik)

F. p.101: [ŋ] x [ŋk], bv. [lɛŋktə] (lengte)

p.117: [_] x [s], bv. [orenskɔm] (orentkom)

3.4.4 ʔKK x K^ʔKK

F. p.118: [_] x [m], bv. [asəmbli:f] (asseblief)

J. p.292: bl x mbl, bv. assemblief

3.5 Affrikaat/KK x affrikaat3.5.1 ≠KK x ≠affrikaat

C. p.129: Palatalisasie van [k] binne die kluster [kl] , bv.
[t_lap; t_nup] (klap; knoop)

G. p. 48: [k] x [t] voor l en n, bv. [t_lɔmp] (klomp)

3.5.2 affrikaat≠ x affrikaat≠

A. 110603: [dʒ] x [ts], bv. dʒɔ:t_s (George)

3.6 KK x KV3.6.1 KK≠ x KV≠ (Woordeindposisie)

A. 140201: [rx[≠]] x [rə[≠]], bv. sɔ:rə (sorg)

3.7 KK x KVK3.7.1 ≠KK x ≠KVK (Woordaanvangsposisie)

A. 020138: [≠bl] x [≠bəl], bv. bələi (bly)⁹

010418: [≠fr] x [≠fər], bv. fərux (vroeg)

010209: [≠tr] x [≠tər], bv. tərəx (terug)

140202: [≠tw] x [≠tuv], bv. tuvəntəx (twintig)

C. p.129: Hersillabifisering d.m.v. schwa-invoeging by

[k[≠]n], bv. [kənup] (knoop)

[≠kl], bv. [kəlap] (klap)

3.7.2 KK≠ x KVK≠ (Woordeindposisie)

A. 140201: [ɲs[≠]] x [ɲəs[≠]], bv. langes

C. p.130: Hersillabifisering d.m.v. schwa-invoeging van

[rp[≠]], bv. [dɔrəp] (dorp)

3.7.3 ≠KK x ≠KVK (Sillabe-aanvangsposisie)

A. 010409: [≠tr] x [≠tər], bv. petərəl (petrol)

9. Die onderskeid tussen Klankpatrone en Morfologiese verskynsels blyk soms vaag te wees. Waar die konstruksie KK x KVK voorkom, kan daar sprake wees van 'n tipe klustervariasie. Tog kan dié verskynsels ook as sillabiese variante gekategoriseer word. Die keuse wat hier gemaak is, is dus nie die enigste moontlikheid nie.

F. p. 94: [dr] x [dər], bv. [hɛndərək] (Hendrik)

H. p. 46: Aanwesigheid van svarabhaktivokaal, bv. [kɛrək] (kerk)

3.7.4 K^ʔK x ^ʔKV^ʔK (Oor sillabegrense)

A. 140204: [s^ʔd] x [^ʔsə^ʔd], bv. deesedae

E. p.144: Schwa-epentese, bv. [sikələk] (sieklik)

3.8 KK x KKV(K)

3.8.1 KK^ʔ x K^ʔKV(K)^ʔ (Woordeindposisie)

A. 020343: [rs^ʔ] x [s^ʔtə(r)], bv. aneste(r) (anders)

3.9 KKV x KK

3.9.1 K^ʔKV x K^ʔK (Oor woordgrense)

A. 070308: [n^ʔdi] x [n^ʔt], bv. an't reen

3.10 KKV x KVK

3.10.1 ^ʔKKV x ^ʔKVK (Woordaanvangsposisie)

F. p.122: Metatesis van [xrə], bv. [xərna:t] (granaat)

G. p. 55: Metatesis van pro, bv. [pərbe:r] (probeer)

J. p.296: pl x p, bv. pilsier (plesier)

3.10.2 ^ʔKKV x ^ʔKVK (Sillabe-aanvangsposisie)

A. 070701: [^ʔtrə] x [^ʔtər], bv. [əntərsant] (interessant)

3.10.3 K^ʔKV x ^ʔKVK (Oor sillabegrense)

A. 070308: [l^ʔkə] x [^ʔkəl], bv. səkəl (sulke)

3.11 VKK x VK

3.11.1 VK^ʔK x V^ʔK (Oor sillabegrense)

A. 140203: [^ʔa|^ʔm] x [^ʔa_{-^ʔm], bv. A mal}

4. Driekonsonantpatrone

4.1 KKK x K4.1.1 KKK^ʔ x K _ _^ʔ (Sillabe-eindposisie)J. p.277: Driekonsonantkluster varieer met enkele nasaal,
bv. kinkinders (kindskinders)4.1.2 KK^ʔK x K _ _^ʔ (Oor sillabegrense)J. p.283; 284; 292: n(t)(l) x n(l), bv. ənək (eintlik)
p.304: ntl x l, bv. eilik (eintlik)4.2 KKK x KK4.2.1 KKK^ʔ x KK _^ʔ (Woordeindposisie)A. 010409: [rts^ʔ] x [rt _^ʔ], bv. ənsuvoort (ensovoorts)4.2.2 KKK^ʔ x K _K^ʔA. 110305: [nts^ʔ] x [n _s^ʔ], bv. fəns (fonds)J. p.292: ŋks x ŋs , bv. ləŋs (links)4.2.3 KKK^ʔ x _KK^ʔB. p. 17: [r]-lose uitspraak in sillabe - voorvooreindposisie,
bv. [fo:_ts]C. p.121: Sillabe-voorvooreind [r]-uitspraak varieer met [r]-lose
uitspraak, bv. [ve:_ksvəŋkəl] (werkswinkel)D. p. 28: Postvokaliese [r] in sillabe-voorvooreindposisie varieer
met [r]-lose uitspraak, bv. [stanəts] (standerds)4.2.4 K^ʔKK x _^ʔKK (Oor sillabegrense)A. 080104: [r^ʔpI] x [_^ʔpI], bv. vepI·s020138: [r^ʔst] x [_^ʔst], bv. ve·staanJ. p.294: dst x st , bv. ouste4.2.5 KK^ʔK x _K^ʔK

- A. 010209: [nt^ʔl] x [t^ʔl] , bv. eitlik
 020343: [rs^ʔt] x [s^ʔt] , bv. eeste

4.2.6 KK^ʔK x K^ʔK

- A. 010112: [ŋk^ʔb] x [ŋ^ʔb] , bv. dangbaar (dankbaar)
 [ŋk^ʔl] x [ŋ^ʔl] , bv. langlaas
 070308: [ns^ʔk] x [n^ʔk] , bv. seenkaners (seunskinders)
 010106: [nt^ʔl] x [n^ʔl] , bv. einlik
 020138: [nt^ʔv] x [n^ʔv] , bv. veranwoordlik
 010242: [rt^ʔx] x [r^ʔx] , bv. voorggebring
 110604: [ts^ʔd] x [t^ʔd] , bv. goddiens
 I. p.124: [t] x [] , bv. [əinlək] (eintlik)
 J. p.283/284/292: (n)t x (n)l, bv. einlik
 p.285: t x d, bv. ondou (onthou)

4.2.7 K^ʔKK x K^ʔK

- A. 010106: [m^ʔbl] x [m^ʔl] , bv. oomlik
 F. p.111: [d] x [] , bv. [ma:nləks] (maandeliks)

4.2.8 KK^ʔK x KK^ʔ

- A. 070308: [l^ʔd] x [l^ʔv] , bv. sælvə (selfde)

4.2.9 KK^ʔK x KK^ʔ

- J. p.294: rk + h x rk, bv. werket (werk het)

4.3 KKK x KKK

- 4.3.1 K^ʔKKK x K^ʔKKK (Sillabe-aanvangsposisie)

- A. 070701: [ʔstr] x [ʔskr], bv. rəskrən (rugstring)

4.4 KKK x KKKK

- 4.4.1 K^ʔKK x KK^ʔKK (Oor sillabegrense)

F. p.118: [_] x [k] [verkskaf] (werskaf)

4.5 KKK x KVK

4.5.1 ʔKKK x ʔKVK (Woordeindposisie)

C. p.132: Klustervereenvoudiging d.m.v. vokaalinvoging⁹ by

[skr] , bv. [skəri:u] (skreeu)

[spr] , bv. [spərən]

[str] , bv. [stərui] (strooi)

5. Vierkonsonantpatrone

5.1 KKKK x KKK

5.1.1 kʔKKK x _ʔKKK (Oor sillabegrense)

A. 070701: [xʔstr] x [_ʔstr], bv. rəstrən (rugstring)

5.1.2 KKʔKK x K_ʔKK

A. 140203: [ntʔsk] x [n_ʔsk], bv. ɔxənskool (oggenskool)

5.1.3 KKKʔK x _KKʔK

E. p. 79: Postvokaliese /r/-weglating in sillabe-voorvooreindposisie, bv. [ε:nstax] (ernstig)

4.2.4.2 MORFOLOGIESE VERSKYNSELS1. Woordsoorte1.1 Adjektief1.1.1 adjektief + s.nw. x adjektief + -e + s.nw.A. 010106: bv. "grotereer kar"E. p.152 : Adjektief-verbuiging, bv. "'n dure er woonplek"1.2 Adjunk1.2.1 adjunk x adjunk + adjektiefmorfeem

E. p.155: Adjunkte (gewoonlik dié met adjektief-teenhangers) neem die verboë vorm van die adjektief aan, bv.

"Sy moet er liewerste ...""Hy het van alleste er daar ..."1.2.2 voorsetsel + -dat x datA. 010127: vandat x dat, bv. "... dit is nou vyfendeter jaar dat
ek die Here gekies het ..."1.3 Selfstandige naamwoord1.3.1 volle naam x verkorte naamG. p.82: Voorname word dikwels verkort, bv. Tryntjie1.3.2 "doop"naam x bynaamG. p.86: Byname word dikwels gevorm a.g.v. 'n beperkte aantal gewone name,
bv. Pieter Langtoon1.3.3 Tipiese aanspreekvorme kom afwisselend voorG. p.89: Aanspreekvorme varieer baie onderling, bv. klein ma1.3.4 algemene samestellings/samekoppelings x tipiese vormeF. p.166; 192; 199; 204: Buitengewone samestellings en samekoppelings kom
voor, bv. driedaetwak1.3.5 verbindingsklank -s- x _A. 020109: bv. vriendskapband1.3.6 _ x verbindingsklank -s-

A. 010203: bv. "Dinsdags- en Dɔ:nəraxsaane ..."

1.3.7 -e x -s x -te x -se x -ens x -ers x 'n klomp ...¹⁰(as meervoudsmorfeme)A. 010418: -e x -s, bv. Dɔ:nəra:s (Donderdae)

10. Hoewel hier van morfeme as markeringsvorm van die meervoud sprake is, word die perifrastiese 'n klomp ... ('n woord wat meervoud aandui) hier ook ingesluit t.w.v. eenvormigheid en vereenvoudiging.

030110: _x -e, bv. goete (goed)

010159: _x -s, bv. viervoets

010218: _x -e, bv. puliste

070308: -s x -e, bv. "... kom kry h lle manne dooie vrou".

010420: -ens x -s, bv. vroues

010159: -ers x -e, bv. goete

140204: -soorte x -e, bv. sporte

E. p.157: Hiperkorrekte meervoudsvorme, bv. buste; kontrakke

G. p.66: "Tautologiese" mv. -se; 'n klomp ...; jotasering waar t 'n i word, bv. damese; 'n klomp kind; plaaie

H. p.58 60: Meervoude word deur verskillende morfeme aangedui, bv. -e; -se; -te; -se; -ens, bv. meulenare; pepers; taste; broerse; hoofdens.

1.3.8 meervoud met markeringsvorm x meervoud sonder markeringsvorm

A. 080104: -e x _, bv. "Elke vier mand_."

010214: -s x _, bv. "... wa:ns vir Nie-Blanke_"

010227: -te x _, bv. "...p ty K :sfees_ is  s..."

070308: -ens x _, bv. "...kom kry h lle manne dooie vrou_."

010306: -ers x _, bv. "twee jongetjiekind_"

1.3.9 enkelvoud x meervoud

020109: effek x effekte, bv. "...dit sal ... nog altyd baie effekte h ..."

1.3.10 element +-element + -meervoudsmorfeem x element + -meervoudsmorfeem + -element + -meervoudsmorfeem

A. 010220: bv. Woensdae -aande

1.3.11 -ci x -ici (as verkleiningsmorfeme)

A. 070701: -ie x -ietjie, bv. "vleisietjies"

1.4 Telwoord

1.4.1 -de x -ste (as morfeme by rangtelwoorde)

E. p.85: Vorm van rangtelwoorde wissel, bv. seste (sesde)

1.4.2 -ste x -de (as morfeme by rangtelwoorde)

E. p.85: Vorm van rangtelwoorde wissel, bv. agde (agste)

1.5 Voegwoord

1.5.1 uitgebreide aantal voegwoorde in taalgebruik x beperkte aantal voegwoorde

F. p.211: Parataksis vind plaas deurdat 'n beperkte aantal verbindingswoorde gebruik word -net en; so; dus..., bv. "Dit re n en jy loop siek buite rond."

1.6 Voornaamwoord en tipes setsels

1.6.1 manlike vorm van vnw. x vroulike vorm van vnw.A. 020347: sy x hy, bv. "Karina ... hy's siek..."1.6.2 besitlike vnw. x besitlike vnw. + -eA. 010219: ons x onse, bv. "onse eie"1.6.3 daar +-voorsetsel x voorsetsel + vnw.A. 010140: daardeur x deur dit, bv. "... sy voel verlore deur dit ..."140203: daaraan x aan hom, bv. "Amal behood -an hom." ('n kerk)C. p.142: vir word voor nie-menslike objekte gebruik, bv. vir dit naas daarvoor1.6.4 daar + -voorsetsel x ditA. 070701: daarna x dit, bv. "Dit was intrasant gewees om dit te laister."1.6.5 daar + -voorsetsel x _ + -voorsetselA. 010142: daaronder x onder, bv. "... is mense wat nou one ly..."1.7 Werkwoord1.7.1 ww. x ww. + -morfeemA. 010219: gooi x gooier, bv. "...en dan sommer hie kom plat gooier het..."1.7.2 medewerkwoord + infinitief x medewerkwoord + verboë vorm van die ww.A. 010306: bv. "moet jy gelerentheid kan het."H. p.68: is wissel met wees, bv. "'n Mens moet slim is."1.7.3 medewerkwoord + infinitief x medewerkwoord + _A. 010159: bv. "Vir 'n stelsel an drie vier voets sē jy omtrent by die
honderd ran ."1.7.4 medewerkwoord + infinitief x _ + infinitiefA. 010140: bv. "...mar nie vir hom skel nie."1.7.5 ww. + ... voorsetsel x ww. + ... _ (by die skeibare ww.)A. 010415: bysit x sit, bv. "... toe sit'le nou wI: vi hom vyf rand dat hy
nou dertig rand kry."1.7.6 Dele van skeibare ww. soms geskei en soms nie geskei nieF. p.204: Oorbodige gebruik van die ge- morfeem, bv. gefeesvierG. p.81: Vooropplasing van ge- by deeltjiewerkwoorde, bv. geaanteelH. p.69: Skeibare werkwoorde word soms nie geskei nie, bv. "Hy deurbring sy
holiday da."J. p.248; 249: Oorgenerering van die ge- morfeem kom voor by deeltjiewerkwoorde
bv. "Jy word nie geomstoot nie."1.7.7 Dele van onskeibare ww. soms nie geskei nie en soms wel geskeiH. p.68: Onskeibare werkwoorde word soms geskei deur die ge- morfeem, bv.
ondergedruk1.7.8 is + verlede deelwoord x was + verlede deelwoord (by die Passief-konstruksie)

- A. 010202: bv. "...h lle was  itgesit..."
- C. p.139: Verlede tyd van die koppelwerkwoord in passiewe vorm i.p.v. teenwoordige tyd, bv. "hy was geskiet"
- H. p.38: Verlede deelwoord volg hulpwerkwoord was op, bv. "was doodgemaak"
- 1.7.9 sterk- x swak vorme (by die hulpwerkwoord in die verlede tyd)
- A. 140202: gehad x gehet, bv. "toe't ek die ... gehet h t."
- C. p.138: bv. "geherit" (gehad het)
- F. p.216: kan, sal, wil word by verlede tydsvorme gebruik, bv. "As ek gekan het ..."
- H. p.68: het gehet, gebruik naas het gehad
- J. p.97: Vereenvoudiging t.o.v. tempusvorming, bv. "ons het 'n swaar tyd gehet"
- 1.7.10 het + verlede deelwoord x het + ge- + verlede deelwoord (by die verlede tyd)
- A. 010408: bv. "h t gebesl it"
- C. p.139: ge- morfeem word saam met werkwoorde wat met be-, ge-, her-, er-, ont-, ver-... begin, gebruik, bv. "gebegin"
- G. p.78: ge- word voor be-, ge-, her-, er-, ont-, ver- gebruik om die verlede tyd aan te dui, bv. "gebehandel"
- H. p.68: ge- word voor die morfeme be-, ge-, er-, ont-, ver- gebruik in die verlede tyd, bv. "geverstaan"
- 1.7.11 het + ge- + res van verlede deelwoord x het + ge- + Engelse werkwoordvorm (by die verlede tyd)
- C. p.134: Engelse werkwoorde se verlede tyd word d.m.v. ge- aangedui, bv. "gesmile"
- E. p.158: Morfologiese inbedding van leenwoorde, bv. "ek was ge-guide"
- 1.7.12 was(gewees) x het/is gewees (by die verlede tyd)
- A. 010209: was x het gewees, bv. "... wat hy baba gewees h t..."
- 140204: was x is gewees, bv. "...ek is nou   r kbispeler gewis."
- 070701: was gewees x is gewees, bv. "ek is altyd tevrI:de gawis!"
- 1.7.13 hulpwerkwoord(gemerkt met verlede tyd) + hoofwerkwoord x hulpwerkwoord + hoofwerkwoord (gemerkt met verlede tyd)
- A. 020138: bv. "Ma j lle sal nie in-ie woonstelle gewoon h t nie."
- 010302: bv. "Op skool sal ek gelêik het om..."
- 020223: bv. "... n toe wil ek nie wee gat we:k na dit nie."
- 010219: bv. "h lle kan ... gemaak h t ..."
- 010407: bv. "Wat ek m t b ibi gesit h t."
- C. p.138: hoofwerkwoord gemerk met verlede tyd waar hoof-  n medewerkwoorde voorkom, bv. "wil gekom het"

- F. p.86: Deflektering van regularisering van morfeme, bv. "Ek wil al die kinders gestuur het."
- 1.7.14 het + verlede deelwoord x is/was + verlede deelwoord (by die verlede tyd)
- A. 110305: bv. "drie broers wat wat Moslams gedraai is."
010112: bv. "Toe was ek mar ingegan vi tien..."
- 1.7.15 het + verlede deelwoord x _ + verlede deelwoord (by die verlede tyd)
- A. 010420: bv. "Deurdat ons gehoor _ dat mens..."
- 1.7.16 verlede tyd van modale hulpwerkwoord x het + teenwoordige tyd van modale hulpwerkwoord
- A. 070308: "Ons het ek mæt mar jelp werk ..." (moet)
140201: "H^əl't amal wil see toe..."
- 1.7.17 het + verlede deelwoord x het + verlede deelwoord + gewees
- A. 010203: bv. "...deerat hulle leuens vertel gewees het."
- 1.7.18 het + verlede deelwoord x het + infinitief (by die verlede tyd)
- A. 010241: bv. "... ek het nou nie vi ha vra wanneer..."
- 1.7.19 teenwoordige tyd van ww. x verlede tyd van ww. (waar van die hede sprake is)
- A. 010127: is x was, bv. "... daa was geen prys wat ons moet betaal nie."
- 1.7.20 verlede tyd van ww. x teenwoordige tyd van ww. (waar van die verlede sprake is)
- A. 010239: kon x kan, bv. "ən toe kan ek ... wee vi my gr^æus^əris gaan kup..."
010231: was x is, bv. "...dit is net voor ons Swellendam sou kry..."

2. Konstruksies

2.1 Afleiding

2.1.1 afleidingsmorfeem x afleidingsmorfeem

- A. 010127: bv. preking (prediking/boodskap)
- E. p.154: Afleidingsmorfeemwisseling kom voor, bv. dinking
- F. p. 187; 188: Preformantia en postformantia word afgewissel, bv. gemiddellik
stadigrig
- G. p.75: Oormatige gebruik van -lik in afleiding, bv. swaarliks
- H. p.64: Verskillende morfeme wissel mekaar af en word oortollig gebruik, bv.
-baar x -lik in onbruiklik

2.1.2 simpleks + morfeem x simpleks + morfeem + morfeem

- A. 010219: bv. gevoel x gevoelentheids
- E. p.154: Afleidingsmorfeemtoevoeging, bv. beleefdigheid

2.2 Besitting

2.2.1 besitlike vnw. x s.nw./vnw. + se x persoonlike vnw. + s'n x verboë vorm van persoonlike vnw. x vnw. + -e (as besittingsmerkers)

- A. 070308: bv. "... həlle se gespeel."
070701: bv. "... onse werk..."
- E. p.152: Besitskonstruksie d.m.v. se; hulle; hom, bv. "onse; u se; -hulle; hom..."
- G. p.171: Besitting deur persoonlike vnw. + se uitgedruk, bv. "hulle se donkies"
- H. p.69: ...se en ...s'n soms vir besitskonstruksie gebruik, bv. hulle se; hy s'n.

2.3 goed - konstruksie

2.3.1 s.nw. + -hulle x s.nw. + -goed

- G. p.62: -goed word i.p.v. -hulle -konstruksie gebruik, bv. Elias -goed
- J. p.121; 252: Eiename en soortname word saam met -goed as s.nw. gebruik - vervangend vir die -hulle-konstruksie, bv. Japan-goed

2.3.2 s.nw. + -hulle x s.nw. + -goed + -hulle

- J. p.252: 'n Kongruensie-konstruksie van die -goed-konstruksie kom voor, bv. "my oupa-goed-hulle"

2.3.3 versamelnaam x versamelnaam + -goed (wat versameling aandui)

- A. 070308: bv. "veegoeters"
010202: bv. "kosgoed"

2.4 Relatiefvorme

2.4.1 waar x wat

- A. 010404: bv. "die's-ie a plek vir-ie kənərs wat həlle kan..."

2.4.2 waarheen x waar

- A. 010201: bv. "... die plek is waar ekke ...Muslem moet gan..."

2.4.3 wat x waar

- A. 010214: bv. "En wa bəsse betref..."

2.4.4 watter x wat se

- A. 010155: bv. "... wat se straat is dai nou?"

2.4.5 waar + -voorsetsel x waar + voorsetsel

- A. 010307: bv. "... woonbi:rt war ek nou in woon..." (waarin)

2.4.6 waar + -voorsetsel x wat + voorsetsel

- A. 010409: bv. "...wat ons in bly..." (waarin)

2.4.7 waar + -voorsetsel x wat

- A. 010419: bv. "... weens die visbedryf wət die vis skaars geword hət..." (waardeur)

2.4.8 waar + -voorsetsel + dat

- A. 020343: bv. "... die rigting in dat hy moet staan..." (waarin)

2.5 Trappe van vergelyking2.5.1 meer + adjektief x meer + adjektief +-er (vergroterende trap)

- A. 010242: bv. "meer gesouter"
 E. p.153: Redundante gebruik van die vergelykingsmorfeme, bv. "meer gesonder"
 "meerer gelukkigerer"

2.5.2 afjektief + -er (saam met koppelwerkwoord) x adjektief + -er + -er

- E. p.153: Redundante gebruik van vergelykingsmorfeme, bv. "gelukkigerer"

2.5.3 meer x meer + -er (vergelykende trap)

- A. 010142: bv. "meerder"

2.5.4 adjektief + -er + as ... x adjektief + by ... (vergelykende trap)

- H. p.65: Vergroterende trap soms gevorm deur b.nw. + voorsetsel, bv.
 "Hy is klein by my"

2.5.5 adjektief + -er + as ... x adjektief + -er + dan... (vergelykende trap)

- H. p.65: Soms wissel as en dan mekaar af by die vergroterende trap, bv.
 "groter dan ek"

2.5.6 mees + adjektief x (mees) + adjektief + -ste (oortreffende trap)

- A. 010227: "Die opgewondste vi my is..."
 C. p.144: Dubbele markering van die oortreffende trap, bv. "mees belangrikste"
 H. p.66: mees + -ste soms saam gebruik om oortreffende trap aan te dui, bv.
mees dapperste

2.5.7 -ste x -er (as morfeem by oortreffende trap)

- H. p.66: -er en -ste word afwisselend gebruik om die oortreffende trap aan te dui, bv. "Watter boek is die mooier in die biblioteek?"

3. Seleksie3.1 adjektief x adjektief

- A. 080105: verlede x laas, bv. "laas ma.n..."
 010142: ru x rou, bv. "Helle wil nie ... vi Soid-Afrika rou olie xi nie."

3.2 lidwoord x lidwoord

- A. 140204: 'n x die, bv. "daa is so baie sport wat op -ie Saterdagmiddag beoefen word.."

3.3 s.nw. x s.nw.

- A. 010419: lewende NS + se + houding x nie-lewende NS + se + houding, bv.
 "...-ie plek se jale houdings"

3.4 voorsetsel x voorsetsel

- A. 010306: aan x by, bv. "ek het bai van hom gehou by die begin..."

- 140203A: aan x in+..in, bv. "in-ie sport in te lat ... deelneem ..."
- 010409: aan x om, bv. "... net altyd om h lle dink."
- 010217: aan x oor, bv. "...dit is tyd dat iets gedoen v d oo hierie..."
- 010209: aan x van, bv. "...dink van-ie k n s..."
- 140203B: by x met, bv. "Is ingesl it m -die water."
- 010203: deur x by, bv. "...  s word baie afgedr k in hierie spot by die Wittes."
- 010224: gedurende x in bv. "...in-ie wi:k n..." ("weekend")
- 010310: in x by, bv. "...dit is  k baie swak by die skool."
- 140203A: in x op, bv. " k is eintlik dom op spot." (sport)
- 010304: in x op, bv. "...op-ie oggend..."
- 010142: met x by, bv. "...wat h lle sal dophou n u by hierie vinnig ry."
- 010241: met x vir, bv. "... en vi har-ie dag getrou het."
- 140201: na x aan, bv. " k kyk-ie einlik an h lle nie.
- 070701: na x vir, bv. "Jy moet vir'le kyk..."
- 020109: oor x op, bv. "...op die algemeen..."
- 010134: oor x van, bv. "... sy sienswyse van  gskeiding..."
- 010408: om x vir, bv. "...vir-ie k n s se ontwil..."
- 070308: op x agter, bv. "...  n cent agter-ie r x..."
- 010140: op x in, bv. "...da praat jy in 'n mooi manier."
- 010142: per x by, bv. "...se geld word by die maand betaal."
- 140201: per x in, bv. "S : een keer in 'n wik."
- 010222: teen x by bv. "By die tyd is..."
- 110305: teen x met, bv. "... n m t einde van die jaar..."
- 010219: teen x teenaan, bv. "... my ding wat  k nou t inan- t het."
- 010241: teenoor x op, bv. "... dis baie onr gv rdig op die kinders."
- 010219: toe x op, bv. "... n hy bel toe dorp op..."
- 140204: tot x vir, bv. "...vi h lle eie voordeel."
- 140203B: uit x in, bv. "As  k in-ie ...  itgekom h t..."
- 010209: van x aan, bv. "dit hang af an jou..."
- 020138: van x by, bv. "...was  itgesl it by leeslesings..."
- 030110: van x in, bv. "... ses maane in-ie jaa ..."
- 010238: van x met, bv. " k moes vi ... met geld v rsien."
- 010108: van x met, bv. "...nou met ... p blieke voet ie gebr ik moet maak."
- 010240: verby/om x uit, bv. "...voor-ie jaar  it is werk kry."
- 020138: vir x by. bv. "...dit maak-ie by h lle saak nie."
- 010209: vir x van, bv. "...dink an-ie x f :l  van jou k n s ..."

3.5 voorsetsel x omskrywingsvariant (met relatiefvorm)

A. 010420: van x van wat, bv. "...s̃:s gehoor hæt van wat die haise wat su gudkup..."

3.6 werkwoord x werkwoord

A. 010106: gooi x sit, bv. "...petrəl in-ie kar sit."

4. Funksievariante

4.1 Adjektief

4.1.1 Naas adjektief kom die adjektief ook as s.nw. voor

A. 010226: moeilikheid x moeilik, bv. "...mæt alles kry hälle moeidlik..."

4.1.2 Naas adjektief kom die adjektief ook as ('n tipe) temporale aanduiding voor

J. p.218 - 220: Sekere hegte adjektief - naamwoordkonstruksies word op ongewone wyses saamgestel, bv. waar die temporaal gebruik word, bv. "outydse Griekas" (Griekwas uit die ou tyd)

4.1.3 Naas adjektief kom die adjektief ook as 'n ww. voor

A. 070701: bv. oorlede - "...toe's sy ouers al gev:orde."

G. p.133-142: Meerfunksionaliteit kom voor t.o.v. die adjektief, bv. "Kyk hoe blou die weer."

4.2 Adjunk

4.2.1 Naas adjunk kom die adjunk ook as 'n adjektief voor

A. 010112: bv. meestal- "... die meestal werk..."

F. p.133-142: Meerfunksionaliteit kom voor t.o.v. die adjunk, bv. "'n Mens moenie te wees nie."

4.2.2 Naas adjunk kom die adjunk ook as(ongemotiveerde) stopper voor

F. p.219: 'n Ongemotiveerde dan/maar kom soms voor, bv. "Maar gee vir my hier 'n neukding!"

G. p.159: nou/toe word nie net as tydsaanduidings gebruik nie, bv. "Toe het hy gesê nee. Toe het ek eers ..."

J. p.200;201: Ja/nee word soms as formules gebruik, bv. "Nee, toe's hy nou gesterwe is."

4.2.3 Naas adjunk kom die adjunk ook as ('n tipe) relatiewe vnw. voor

A. 010142: "Dit hang net af hoe die vis haal."

J. p.172;183: toe word soms as betreklike woord in bywoordelike betreklike sinne gebruik, bv. "darie tyd toe was ons maar hier rond"

4.2.4 Naas adjunk kom die adjunk ook as ('n tipe) voorsetsel voor

E. p.166: Funksie-oordrag kom voor waar as as 'n voorsetsel gebruik word en sodoende die naamval bepaal, bv. "Hy is ouer as my."

4.2.5 Naas adjunk van herhaling kom die adjunk ook in 'n temporale funksie voor

A. 010112: bv. weer - "...hy sal natilæk sy pa se werk volg wee."

4.2.6 Naas adjunk van plek kom die adjunk ook in 'n rigtingaanduidende funksie voor

A. 010112: daarheen x daar, bv. "... ek was-ie su: ki:n daaop om daa te gan nie."

010420: hiernatoe x hier, bv. "...toe kom hy mar nou hier om te kom smous."

4.2.7 Naas adjunk van tyd kom die adjunk ook in 'n rigtingaanduidende funksie voor

A. 110304: daarnatoe x daarna, bv. "ε ga· gereeld daarna..."

4.2.8 Naas adjunk van tyd kom die adjunk ook in 'n vergelykende funksie voor

A. 010112: soos x toe, bv. "... die baba moet al daa wees al toe hy praat."

010111: as x dan, bv. "...betær ... geleerdheid dan wat die dogtetfies..."

4.2.9 Naas adjunk van wyse kom die adjunk ook in 'n getalsaanduidende funksie voor

A. 010226: hoeveel x hoedat, bv. "En hoedat die goed op die klen plëkkies kos..."

4.2.10 Naas adjunk van wyse kom die adjunk ook as adjunk van graad voor

A. 010417: goed x baie, bv. "...εk kan nie baie lees of so nie..."

4.3 Lidwoord

4.3.1 Naas lidwoord kom die lidwoord ook as 'n aanwysende vnw. voor

A. 010219: so/dit x die, bv. "...my gevoelentheids is dië:..."

4.4 Selfstandige naamwoord

4.4.1 Naas s.nw. kom die s.nw. ook as 'n adjunk voor

A. 110604: meestal x meerderheid, bv. "ons-æt ... meerderheid ma somme gespeel..."

140202: byvoorbeeld x voorbeeld, bv. "sê ma voobeeld die..."

4.4.2 Naas s.nw. kom die s.nw. ook as ww. voor

A. 010127: glo x geloof, bv. "...dat dië wat on Hom geloof..."

010144: kwel x kwaal, bv. "... maa dit kwaal os nie baie nie,"

010127: onderwys gee x onderwys, bv. "...in Sæb A wat ek geondewys het."

010140: respekteer x respek, bv. "...dat die in-ie aner moet respek..."

E. p.156: Relikvorme kom voor, bv. "gespraak" ; "jy moet vir jou gedrag"

F. p.133: Meerfunksionaliteit kom voor t.o.v. die s.nw., bv. "Wat ambag jy nou?"

G. p.150: s.nw. soms geverbaliseer, bv. " Wat storie Elias-goed?"

4.5 Telwoord

4.5.1 Naas telwoord kom die telwoord ook as 'n adjunk voor

A. 020343: eers x eerste, bv. "...ek wil eeste die skool voltooi..."

4.6 Tussenwerpsel

4.6.1 Naas tussenwerpsel kom die tussenwerpsel ook as 'n adjunk voor

F. p.133-142: Meerfunksionaliteit kom voor t.o.v. die tussenwerpsel, bv.
"Dit gaan maar eina."

4.7 Verlede deelwoord

4.7.1 Naas verlede deelwoord kom die verlede deelwoord ook as 'n adjektief voor

A. 010111: geleerd x geleer, bv. "...goed geleer wis..."

010127: getroud x getrou, bv. "...totdat ek getrou was."

4.8 Voegwoord

4.8.1 Naas voegwoord kom die voegwoord ook as adjunk van tyd voor

A. 010203: toe x dat, bv. "...lat helle daa kom..."

4.8.2 Naas voegwoord kom die voegwoord ook as adjunk van voorwaarde voor

A. 010140: as x dat, bv. "Ek dən vanə 'n man nie reg li:we mət 'n vrou
nie, en dat hy saans əitgan... en dat hy Iman
aners het en dat h' die vrou ənxələkəx maak..."

4.8.3 Naas voegwoord kom die voegwoord ook as (ongemotiveerde) stopper voor

G. p.158: En word as voegwoord tussen nie-verbandhoudende sinne gebruik, bv.
"En ek het vir haar opgepas. En sy het twee seuns gehad..."

4.8.4 Naas voegwoord kom die voegwoord ook as 'n tipe ww. voor

A. 010238: laat x dat, bv. "Dat ek dit mar so noem:..."

4.9 Voornaamwoord

4.9.1 Naas onbepaalde vnw. kom die vnw. ook as 'n s.nw. voor

E. p.157: Substantivering van voornaamwoorde, bv. "elke iets"; "unless is
'n sjeg of 'n iemand"

4.9.2 Naas onbepaalde vnw. kom die vnw. ook as 'n tipe telwoord voor

A. 010242: al x almal, bv. "... as 'n vrou amal haa kənərs voorgebring hət."

E. p.156: Voornaamwoordelike kwantor almaal word as geheelaanduidende versamelingsbepaler gebruik, bv. "almaal die mense"

4.9.3 Naas onbepaalde vnw. kom die vnw. ook in 'n aanwysende funksie voor

A. 010419: dié x dit, bv. "...dis 'n baie lekker plekkie dit!"

4.9.4 Naas onbepaalde vnw. kom die vnw. ook in 'n tipe persoonlike funksie (affektief) voor

G. p.169" Dit word affektief gebruik, bv. "Dit sē niks; dit loop net."

4.9.5 Naas persoonlike vnw. kom die vnw. ook as 'n tussenwerpsel voor

F. p.133-142: Meerfunksionaliteit kom voor t.o.v. die vnw. , bv. "Onse!"

4.9.6 Naas persoonlike vnw. kom die vnw. ook in 'n onbepaalde funksie voor

A. 010159: daar x hy, bv. "...da moet hy nou eeste xœuɔm ən səke goete opgesit word."

070701: dit x hom, bv. "...jy kook hom, dokter."

010155: dit x hy, bv. "Hy is nie meer-ie Dəstrik siks wat hy gewis hət nie."

4.9.7 Naas persoonlike vnw. kom die vnw. ook in 'n onpersoonlike funksie voor

A. 010145: dit x hulle, bv. "... 'n plek waa həlle snø: " (sneeu)

070308: dit x hy, bv. "...hy reent..."

4.9.8 Naas relatiewe vnw. kom die vnw. ook as adjunk van tyd voor

A. 010404: as x wat, bv. "Su wat ji nu jou eie ja:t het... da ka jy..."

010228: noudat x (nou)wat, bv. "...nou wat die winter weer ankom..."

010112: toe x wat, bv. "Wat ək: mət bæibi gesit hət..."

140201: wanneer x wat, bv. "...elke tyd wat'le by həis is, sit..."

E. p.165: Funksie-oordrag kom voor t.o.v. wat - dit word i.p.v. toe/as gebruik, bv. "Wat ek in Dubai gewees het..."

4.9.9 Naas relatiewe vnw. kom die vnw. ook as voegwoord voor

A. 020223: dat x wat, bv. "Toe voel ək nu is-ət tyd wat ək by die həis bly."

4.10 Voorsetsel

4.10.1 Naas voorsetsel kom die voorsetsel ook as 'n adjunk voor

A. 140201: daarsonder x sonder, bv. "həlle kan nie sɔ:nər-ie."

010409: deurdat x deur, bv. "ək hət dit onlangs geɔnervind deur ək net altyd myne opoffer ui my kənəs..."

010142: omdat x oor, bv. "Nou oor dit sɔ:ge..."

110304: reeds x uit, bv. "əitgetroud"

070308: soos x van, bv. "...da is daar nie meer 'n ding van marax nie."

010242: soveel moontlik x uit, bv. "... 'n vrou is daa te sit om vi haa əit te baar."

C. p.143: Plekvoorsetfels word as adjunkte gebruik deurdat hulle vergelykingsmorfeme bykry, bv. "opper; inner"

F. p. 133-142: Meerfunksionaliteit kom voor t.o.v. die voorsetfel, bv. "Hy is om met 'n graaf."

4.10.2 Naas voorsetfel kom die voorsetfel ook as verlede deelwoord voor

G. p.149: Voorsetfels as verlede deelwoord aan einde van sin geplaas, bv.

"Die donkies het die kop geoor."

4.11 Werkwoord

4.11.1 Naas ww. kom die ww. ook as adjektief voor

- A. 010218: verantwoordelik x verantwoord, bv. "Helle's verantwoord vir die..."

4.11.2 Naas ww. kom die ww. ook as s.nw. voor

- A. 010219: bedoel x bedoeling, bv. "...wat is die bedoel van ...'n persoon..."
 020109: beïnvloed x invloed, bv. "...hy't baie beïnvloed oor die kindes..."
 010127: hulp x help, bv. "... die Here gevra vi krag en vi ...help..."
 010142: ryery x ry, bv. "...wat helle sal dophou nou by hierie vinnig ry."
 010219: stilstand x stilstaan, bv. "... kan nie die ysteperd tot 'n stilstaan bring-ie..."
- F. p. 133-142: Meerfunksionaliteit kom voor t.o.v. die ww., bv. "Dis 'n dooi lieg."

4.11.3 Naas hoofwerkwoord kom die ww. ook as hulpwerkwoord voor

- A. 010218: wil x voel, bv. "En ek voel sæ dat..."
- F p.219: Maak word soms in 'n hulpwerkwoordelike funksie gebruik, bv. "Maak die kind nou op die bed lê, hy slaap mos."

5. Leksikon5.1 adjektief x adjektief

- A. 010311: geradbraak/gekruï x krom, bv. "Hy praat krom taal..."
 010112: gewoon aan x opgemaak, bv. "Wel, amal is opgemaak bikos -aa is al kleinkines in-ie familie, so helle sal-ie nog baie vorentoe kyk daavoo nie."
 010227: lekker x opgewonde, bv. " Die opgewondste vi my is wanneer ek hais toe gan."
 040229: moeilik x knyp, bv. "...die lefensomstandighede mar 'n bietjie knyp is."
 010419: mooi/aanskoulik x aansienlik, bv. "...is die haise van eskom baie ansienlik."
 140204: opvoedkundig x opvoedend, bv. "...daa is niks opvoedend daain nie."
 nie-eenders x ongelyk, bv. "ja kan nie 'n ongelyke band... opsit-ie."
 010127: swaar|moeilik x hard, bv. "...baie harde tye gehad..."
 070701: volgende x ander, bv. "...en-ie ander dag brand hy nog altyd."
 010218: vroeër x vroe, bv. "Daa was 'n pulisman vroe jare..."
- F. p.143-151: Betekenisverbreding en -verenging kom dikwels voor, bv. "Sy is vreeslik aantreklik van haar seun dood is."

5.2 adjunk/tipes bepalers x adjunk (soms 'n omskrywingsvariant)

- A. 010216: al x alles, bv. "...dit is alles vir-ie dag."
- 010155: al x (net) nog, bv. "Is net nog ... wat daar staan."
- 040229: alhoewel x alhoewel dat, bv. "...alhoewel dat die lefens-
omstandighede mar..."
- 030114: altesaam x saam, bv. "Da kry jy ma twintag sam."
- 140201: altyd x elke tyd, bv. "...elke tyd wat'le by h_əis is, sit..."
- 010409: anders x anderste, bv. "...kan ʒ:s nie anerste as om..."
- 010302: as x as dit, bv. "Nou's-ət die tyd kom..."
- 010159: as x as soos, bv. "... daa gan-ət wee swaarder as ^{soes} wat dit
hie gan..."
- 140202: as x soos, bv. "su(soos) di_ə klaar is, da kry ʒ:s..."
- 010228: baie x graag, bv. "ek s_əl graag l_əik om ..."
- 010219: daaroor/daarom x daarvoor, bv. "Daavoor voel ek dat..."
- 030110: daarvan x daaroor, bv. "...wat d_əŋ ek nou daa-oo..."
- 140201: deesdae x nou dae, bv. "...nou dae wat ek nou by d_ə heis is..."
- 010219: dus/so x dat, bv. "...da wil hy dit groter maak... . Dat h_əlle
moet die bepl_ə:ning van-ie h_əise aneste doen."
- 010415: eers/toe x in die eerste tyd, bv. "...in-ie I:rst_ə tyd het dit nou
nie bI:ter gegan as nou nie,..."
- 010203: eerstens x vir eerstens, bv. "Su vi eestens waa ek an-ie..."
- 010419: ensovoorts x alles so ensovoorts, bv. "...brandstof en alles su
ənsuvoort."
- 100312: hoogs x hoogste, bv. "...hoogste geleerde mense..."
- 110604: huis toe x huise toe, bv. "...da gan ons nou weer h_əis_ə toe."
- 040229: meestal x meeste, bv. "N_əu werk ek meeste net m_{ət} klee_læŋ_ə ..."
- 010241: min x redelik, bv. "...koop...by M_ustafa se winkel, wan hy vra
redelik."
- 140201: min x weinig, bv. "Gaan mevrou baie dorp toe?
Baie weinig, weinig."
- 020223: pal/permanent x vas, bv. "ek h_{ət} vyf-en-dertig jaar vas gewerk..."
- 010106: rond x in die rondte, bv. "...om vi jou in-ie rondte te help..."
- 010144: saam x tesaam, bv. "Ons is baie x_əl_ək_əx tesaam hier..."
- 010201: self x in myself, bv. "...ek sal l_əik eendag in myself te gan..."
- 010415: sodat x dat, bv. "...toe sit'le nou wI: vi hom vyf rand - dat hy
nou dertig rand kry."
- 010202: sommige x som, bv. "...som van h_əlle..."
- 010418: somtyds x somtikr_əi bv. "Somtikr_əi da het ʒ:s-ie xia:lt..."
(kom slegs een keer voor)
- 010112: somtyds x somtye, bv. "...somtye die kast_əm_ə het sy..."

- 010242: toe/vroeër x anderdag, bv. "Ma anedag kan 'n mens darem gegan hæt mæt 'n vyf pond."
- 010112: toe x dan, bv. "...en dan-an sê helle vi my voor."
- 040229: veral x spesiaal, bv. "Speſia:l nou as æk by Bantoes kom..."
- 140201: verlede x laas, bv. "...laas jaar..."
- 110604: vinnig x hard, bv. "...an hardloop ons hard wæg hœis toe."
- H. p.70: kortliks word naas onlangs as bywoorde gebruik, bv. "Hy het kortliks gekom."

5.3 selfstandige naamwoord x selfstandige naamwoord

- 010219: behoefte x verlangste, bv. "Jou verlangste is nie my verlangste nie..."
- 010119: belofte(s) x gebooië, bv. "...en-ie gebooië af te li:..."
- 010409: bure x buurte, bv. "Djæi kan-ie geraas ...hoor van die bi:rtē..."
- 010220: gemeente x kerk, bv. "...dæs het ons nie 'n baie groot kerk nie."
- 020138: gesukkel x gesukkelery, bv. "xæsækæl:ræi"
- 110603: hawer x hawermeel (gewas x produk), bv. "Ons oes...en hawermeel..."
- 010127: (huis)godsdienst x Bybellesing, bv. "...ons het Bybellesing gehad soggens en saans..."
- 010109: hulp/subsidie x voorsorg, bv. "...as-ie ciaunsæl vi ons voorsorg ɟi mæt 'n hœisie..."
- 010242: ingewande x binnedele, bv. "...iets verkeerd mæt die vrou se binnedele..."
- 010409: klank x geraas, bv. "djæi kan-ie geraas æn-ie geklank hoor..."
- 100312: koshuis x hostel, bv. "hóstæl; hóstæ l"
- 010106: motor x kar, bv. "...petræl in-ie kar sit."
- 070308: namiddag x agtermiddag, bv. "agtermarax"
- 010202: onkoste x uitkoste, bv. "...die æitkoste ... van die dood moet djy uk bai betaal."
- 010209: opdraend x opdraendheid, bv. "opdra:ndheid"
- 020109: opvoeding x edukasie, bv. "...wil hulle...dieselfde edukasie kry..."
- 010214: oujongkêrel x oujonkman, bv. "...oujonkman ...sI:vø , ag jaar bereik."
- 010140: publiek x republiek, bv. "...en jy bedien die repåblik..."
- 010119: regering x goewerment, bv. "...is ek bly dat die xovæment die stap geneem het..."
- 010306: seun x jongetjie, bv. "jongetjiekind"
- 010159: stel x stelsel, bv. "Vir 'n stelsel an drie vier voets ..." (waar van meubels sprake is)

- 010218: trompet x trompetter, bv. "trompetterspeler"
- 010231: verantwoordelikheid x verantwoording, bv. "...diegene wat verantwoording moet anvaar vir..."
- 020138: verskoninkie x ekskuusie, bv. "ekscisi"
- 010308: wens/begeerte x verlange, bv. "...dit is my verlange dat... as h lle skool eendag velaat..."
- E. p.154: Afleidingsmorfeemwisseling en -toevoeging, bv. "beleefdigheid; dinking"

5.4 Verskillende vorme van tussenwerpsels kom voor

- A. 140204: uitroep en selfs kragwoorde kom voor, bv. "...ja j slaik P p..."

5.5 voornaamwoord x voornaamwoord (soms 'n omskrywingsvariant)

- A. 010239: alles x almal, bv. "...dat die  ial amal weg is."
- 010155: daar x dit daar, bv. "...of - t daa miskien 'n veanering... sal wis..."
- 010241: dit x daar, bv. "...daa is nie einlik ... 'n baie ... moeilike taak  k vi my om..."
- 010108: hulle x hul, bv. "...toe gan praat sy m t h l."
- 010217: myself x my persoonlik, bv. "...het  k meer tyd om... iets vi my pesoonlik te doen."
- 010108: ons x onse, bv. "... :se k n s"
- 010228: wat x wie, bv. "...daardie mense ...wie beveel word..."
- E. p.157: Emfatiese persoonlike vnw. kom dikwels met -self voor, bv. "ek my sigselwers"
- H. p69: Persoonlike vnw. soms saam met besittlike vnw. + selwers gebruik, bv. ek myselwers

5.6 werkwoord x werkwoord (soms 'n omskrywingsvariant)

- A. 010219: aanbou x 'n vergroting maak, bv. "...lat die man kan 'n vergroting maak nie."
- 010226: aanvaar/opvreet x opvat, bv. "...waa ons dit alle ma net opvat."
- 110301: begin/opwagting maak x verskyn, bv. "naudat T.V. wel verskyn het..."
- 070701: behandel x mishandel, bv. "...hy doen da:m sy bes om vi ons goed te mishandel..."
- 010241: behou x hou bv. "...om ha eer te hou..."
- beskou x aanskou, bv. "...dan kan hy vi ha anskou as 'n jongedogte..."

- 020343: doen x maak, bv. "...en hy maak iets vekeet..."
- 070308: doodgaan x dood, bv. "Die lammertjies dood pertykeer..."
- 110303: grawe/installeer x sit, bv. "h lle gan rioolslote sit vir..."
- 010202: haal x vat, bv. "H lle moet 'n b s vat om skool toe te gan..."
- 010219: hanteer x behandel, bv. "...vi hom ged m nstree daa hoe om die ystep rd te behandel."
- 010201: het x is, bv. "as hy nou die begeerte he...is."
- 140204: interesseer x interesseerd, bv. "om va my te  ntr seert."
- 010225: is x bestaan uit, bv. "Die miste mense bestaan  it Br ines."
- 010127: kyk na/sorg vir x sien na, bv. "...wat na my gesien het totdat h lle ook gest rf het."
- 010108: laat x maak, bv. "...wat maak sy wiele rol."
- 010417: leer x vat, bv. "...p ty k n s vat mar swaar..."
- 010302: maak x voel vir, bv. "...dit voel nog vi my baie onx l k x..."
- 010209: moet x is, bv. "da's  k ma net wee werk..."
- 140204: neem x vat, bv. "...va-dit nou wee su ..."
- 010415: ontvang/neem x vat, bv. "Van  k-ie insp iting gevat h t..."
- 020343: oorneem x oorvat, bv. "...h lle't oogevat."
- 070308: opgroei/vorder x aankom, bv. "Ons h t dan nou mar so m t die sekels aangekom."
- 010140: opkyk na x vorentoe kyk aan, bv. "...sy kyk vorentoe an hom..."
- 020223: opsien x oorsien, bv. "...later het  k oorsienwerke vir h lle gedoen - sup rva:is-werk..."
- 010127: opvoed x opbring, bv. "Wel,  k was opgebring in 'n hristelike h is..."
- 070308: perdry x perde klim, bv. "...p :r  geklim."
- 110303: ploeg/omdolwe x omskraap, bv. "...h lle skra·p-ie paaie om."
- 010308: praat x spreek, bv. "...h lle het nou die twi tale - dat h l die d :rde gan spreek..."
- 010119: skei x 'n  gskeiding neem, bv. "...om 'n  gskeiding te neem..."
- 010218: sorg x kyk, bv. "...h lle moet kyk la..."
- 010209: sorg x sien, bv. "Sy moet sien dat die klere skoon is..."
- 010224: (gaan) spreek x laat bespreek, bv. "...  :s h t die hoof haaor lat bespreek..."
- 010419: tekorskiet x kortskiet, bv. "... k moet kortskiet en deudat  k kortskiet, dan ly  k da ner."
- 110604: touspring x riemspring, bv. "So riem gespring  n su: an..."
- 010155: uitsien na x vorentoe kyk vir, bv. " n nou kyk sy su vo:rentoe vi die lat..."

- 010227: versier x opmaak, bv. "En voo Ke:sfis nou bagən, maak ons-ie hais op..."
- 010409: versteur x gesteur, bv. "...dit veosaak dat jou nagrəs gesteer word."
- 010238: verwesenlik x verwenslik, bv. "...graag wil verwenslik."
- 010219: verwyder x oplik, bv. "...dat helle die mē:se opgelig hət daas..."
- 110305: word x draai, bv. "...die broers wat wat Mosləms gedraai is." (ge-word het)
- 010214: word x gaan, bv. "die bəsxial gan al hoe hoër..."
- 010404: word x kom, bv. "Toe kom-ət twaalfi..."

5.7 volle begrip/woordvorm x deel van begrip/woordvorm (met steeds dieselfde betekenis)

- A. 140201: Afrikaanssprekendes x Afrikaans, bv. "Is net Afrikaans die wat hie bly."
- 010241: bloeddruk x bloed, bv. "ek hət hoë bloed gehad..."
- 010108: brandstofpryse x brandstof, bv. "...verhoging van brandstof..."
- 010106: petrolpryse x petrol, bv. "...die styging van petrəl..."

5.8 basiese woordvorm x woord met morfeembousels (eie aan die variëteit)¹¹

- F. p.120: [__] x [rs], bv. "selders"

5.9 Afrikaanse vorme x Arabiese vorme

- A. 020347: bv. kra:mət; hadzi(p)
020343: bv. kur[?]a:n; ratik
- C. p.135: Moslems gebruik baie Arabiese woorde, veral m.b.t. hulle geloof, bv. agierat (oordeelsdag)

5.10 Afrikaanse vorme x Boesmanvorme

- F. p.152: Boesman-invloed, bv. Sonkwasdrif

5.11 Afrikaanse vorme x Duitse vorme

- F. p.255: Duitse invloed, bv. feel vir makeer ("fehlen")

¹¹Onsekerheid bestaan oor die aard/kategorie van hierdie variasiepatroon. Sonder die betrokke spraakgroep se taalaanvoeling is 'n definitiewe kategorisering onmoontlik

5.12 Afrikaanse vorme x Engelse vorme¹²

- 010106: bikɔ:s ("because")
 010108: tra:nsport ("transport")
 010112: anta:idi ("untidy")
 010407: fəfti fa:if ("fifty five")
 010408: hɛpən ("happen")
 010409: ciaunsəl ("council")
 010415: kɛfi ("caffee")
 140201: pəivmənt ("pavement")
 140202: wari ("worry")
 140203A: SI:pɔint (Seapoint)
 140204: təp ("tip")
 140203B: bəibi ("baby")
 010209: irətəbəl ("irritable")
 020343: ləik ("like")
 070308: bɔks ("box")
 070701: dʒɔp ("job")
 010242: tɛks ("tax")
 010302: brɛik ("break")
 030110: aidI: ("idea")
 030114: ɔrait ("all right")
 080104: rɛnt ("rent")
 110303: lɛvəntris ("lavatorys")
 010304: kəis ("case")
 010307: skaf ("scarf")
 010306: prifə: ("prefer")
 010310: Mənənbəg (Manenberg)
 010308: ciaunsəl ("council")
 010311: lɔ:ris ("lorrys")
 010312: laiks ("like")
 010314: futbɔ:l ("football")
 010404: lanʃ ("lunch")
 010103: Dɛfnətli ("definitely")
 010107: bɪʃəp ("bishop")
 010111: ləik ("like")
 010119: rekɔ:ds ("records")
 010127: rɔud ("road")
 010140: ɛnt ("and")
 010142: tiket ("ticket")

12. Hierdie voorbeelde gee slegs 'n aanduiding van die aantal sprekers wat opvallende Engelse vorme gebruik het. Vir 'n volledige beeld van die tipe Engelse vorme wat voorkom naas Afrikaanse vorme - vergelyk die volledige ontsluitings van die transkripsies van die bandmateriaal.

- 020109: fərəm ("firm")
 010219: skɪm ("sceme")
 010145: ɛspɛʃəli ("especially")
 010155: stɑ:r ("star")
 010159: fəʊm ("foam")
 010202: frutkəɪk ("fruitcake")
 010201: bɪkɔ:s ("because")
 010203: kɹɔsrəʊts ("crossroads")
 010214: kʌmpəni ("company")
 010218: rɔbərs ("robbers")
 010224: wi:kɛn ("weekend")
 010225: wɒtʃ ("watch")
 010226: ɡræʊsəri ("groceries")
 010240: ɛvə ("ever")
 010241: wi:k ("week")
 010238: sakər ("soccer")
 010239: əciʊs ("accuse")
 010228: ɑ:rtɪkəl ("article")
 020127: tɔɪləts ("toilets")
 020223: sɑ:mpəls ("samples")
 020308: ʌmbɹɛlə ("umbrella")
 020314: i:stər ("Easter")

- C. p.133: Engelse leenwoorde kom voor, veral t.o.v. amptelike sake, werksaangeleenthede, tegniese uitvindings, familieterme, gemoedswerkwoorde en gespesialiseerde handeling, bv. court; spanner; steampot; cousin; worry; balance
- E. p.160: Aanloopinversie vind plaas saam met die inbedding van ontleende voegwoorde, bv. "Although kry jy..."
- p.166: Engelse invloed: voorsetsels word deur Engelse ekwivalente vervang, bv. "Dan is dit nie so swaar op hom nie." (soos: "not so heavy on him")
- F. p.156-160: Engelse invloed duidelik in vertaalde vorme en vorme wat direk oorgeneem is, bv. welaf; antie
- G. p.144: "Verafrikaanste" Engelse vorme kom soms voor, bv. ôraait
- H. p.131; 70; 71: Engelse woorde word vir "prestige" gebruik en sommige Afrikaanse woorde word met 'n Engelse uitspraak uitgespreek, bv. phone; [kəmərə] ; because (why) vir want/omdat

5.13 Afrikaanse vorme x Franse vorme

F. p.155: Franse invloed, bv. boetson (knop)

5.14 Afrikaanse vorme x Hebreeuse vorme

F. p.155: Joodse invloed, bv. lagaim! (gesondheid)

5.15 Afrikaanse vorme x Hottentot-vorme

F. Hottentot-invloed, bv. diedon (bessiebos)

G. p.130-143: Khoi-invloed, bv. ghaap (vleesagtige plant)

5.16 Afrikaanse vorme x Maleise vorme

C. p.135: Maleiers gebruik 'n afnemende aantal Maleise woorde, bv. ghoema (trom)

F. p.154: Maleis-Portugese invloed, bv. kalifa (soort)

5.17 Afrikaanse vorme x ouer (Nederlandse) vorme

A. 140202: seuntjie x jongetjie, bv. jongetji

140201: sorg x sōre, bv. sɔ:rə

C. p.144: Ou Nederlandse reste kom nog voor, bv. oge; jongetjie (seun)

F. p.160: Nederlandse oorblyfsels kom nog voor, bv. haksel (gemaalde lewer)

G. p.146: Argaïese Afrikaanse vorme kom nog voor a.g.v. geïsoleerdheid, bv. lunspennetjie

H. p.15; 67; 71: Nederlandse vorme word soms gebruik, bv. tegen; het; de/het

6. SILLABIESE VARIANTE6.1 1 sillabe x 2 sillabes

6.1.1 ʔ_K x ʔ_Vʔ_K

A. 030115: bv. ɛja (ja)

6.1.2 ʔ_{KK} x ʔ_{KV}ʔ_K

A. 010209: bv. təɾəx (terug)

6.1.3 Kʔ x ʔ_{KV}ʔ

E. p.144: Schwa-byvoeging aan woordeindes, bv. [sa:mə]

F. p.94: [] x [ə], bv. [fəndə]

6.1.4 KKʔ x ʔ_{KV}Kʔ

A. 010218: bv. langes (langs)

6.1.5 VKʔ x Vʔ_Vʔ

A. 070701: bv. sae (saag)

6.1.6 Vʔ x Vʔ_{KV}ʔ

A. 010240: bv. (ge)krywe (kry)

6.2 2 sillabes x 1 sillabe

6.2.1 ʔ_{KV}ʔ_K x ʔ_K K

- E. p.144: Schwa-sinkopee, bv. [x_luf] (geloof)
- G. p. 53: [ə] -weglating in onbeklemtoonde lettergrepe, bv. [x_lof] (geloof)
- J. p.295: t x tr, bv. trug
6.2.2 ʔKVKʔ x K_Kʔ
- A. 010112: bv. als (alles)
010209: bv. so·ndr (sonder)
6.2.3 KʔVKʔ x K_Kʔ
- A. 020138: bv. asf (asof)
6.2.4 diftong/VʔKVKʔ x diftong/V __Kʔ
- A. 140201: bv. dam (darem)
010404: bv. vrəit (vryheid)
6.2.5 VʔKVKʔ x Vʔ __Kʔ
- A. 020127: bv. Die't (Die het)
020334: bv. Hoe't (Hoe het)
010407: bv. su't (so het)
140202: bv. toe't (toe het)
6.2.6 KVʔKVʔ x __ʔKVʔ
- J. p.308: hulle x le
6.2.7 ʔKVKKʔ x K_Kʔ
- A. 070701: bv. smɔ:rs (smôrens)
6.2.8 diftongʔVKKʔ x diftong __KKʔ
- A. 010209: bv. vrəuns (vrouens)
6.2.9 KʔKVKʔ x Kʔ __Kʔ
- A. 010209: bv. as't (as dit)
070701: bv. dan't (dan het)
010238: bv. ɛk't (ek het)
- J. p.283: nh x nt, bv. dant (dan het)
p.294: rh x rt, bv. waart (waar het)
6.2.10 KʔKVKʔ x KKʔ
- A. 020308: bv. waar'd (waarheid)
6.2.11 VʔVʔ x Vʔ _
- A. 070308: bv. sɫa (slae)
6.2.12 KVʔK x K_ʔK
- A. 070308: bv. xləik (gelyk)
6.2.13 diftongʔV x diftongʔ _
- A. 010112: bai (baie)
6.2.14 VKʔVK x V__K
- A. 140204: bv. daa'm (daarom)

020138: bv. da:n (daaraan)

6.2.15 VK[≠]KV x diftong (V_V)

A. 140201: da(:)i (daardie)

020127: Dəi (Daardie)

J. p.344: [a x a:i], bv. daai (daardie)

6.2.16 K[≠]VK x K[≠]_K

A. 140201: bv. daar's (daar is)

040229: bv. dan's (dan as)

010417: bv. dan's (dan is)

110305: bv. Həl's (Hulle is)

110304: bv. vier's (vier is)

010241: bv. voo'k (voor ek)

010144: bv. waar'k (waar ek)

6.2.17 V[≠]VK x V[≠]_K

A. 010418: bv. Die's (Die is)

toe's (toe is)

6.2.18 diftong[≠]VK x diftong[≠]_K

A. 140201: bv. hy's (hy is)

010226: bv. kry's (kry is)

140203A: bv. nou's (nou is)

140203B: bv. pətəi's (party is)

010418: bv. sy's (sy is)

6.2.19 diftong[≠]KVK x diftong[≠]_K[≠]

A. 140202: bv. gekry't (gekry het)

140203A: bv. hy't (hy het)

140204: bv. jy't (jy het)

140201: bv. sy't (sy het)

J. p. 279; 307: h + schwa x t x t, bv. [hei't]

6.2.20 VK[≠] VK x V[≠]_K

A. 140204: daa's (daar is)

6.2.21 K[≠]VK x K[≠]K

A. 110604: dan's (dan is)

110305: Həl's (Hulle is)

110304: vier's (vier is)

J. p.295: k x ks, bv. eks (ek is)

p.284: n x ns, bv. dans (dan is)

p.302: r x rs, bv. daars (daar is)

6.2.22 K[≠]KV x K[≠]K

A. 070308: bv. an't (aan die)

6.3 2 sillabes x 3 sillabes6.3.1 ʔ_{KK} x ʔ_{KV}ʔ_KA. 010227: bv. verende (vriende)6.3.2 ʔ_{KKVK} x ʔ_{KV}ʔ_{KVK}A. 010409: bv. peterol (petrol)6.3.3 Kʔ x Kʔ_{KV}A. 010241: bv. alleste (alles)6.3.4 Vʔ_{KV} x Vʔ_Vʔ_{KV}A. 010142: skeiede (skuite)6.3.5 Kʔ_{KV} x ʔ_{KV}ʔ_{KV}A. 010239: kaneci (kindjie)6.4 3 sillabes x 1 sillabe6.4.1 ʔ_{KV}ʔ_{KV} x KʔA. 010202: bv. som (sommige)J. p.310: driesillabies x eensillabies, bv. som (sommige)6.4.2 ʔ_{KVK}ʔ_{KVKK} x KKʔA. 070308: bv. na:nt (naderhand)J. p.284: d x nt, bv. nant (naderhand)6.5 3 sillabes x 2 sillabes6.5.1 ʔ_{KV}ʔ_{KVK} x ʔ_{KV}A. 010241: bv. Sarag (Saterdag)6.5.2 ʔ_{VK}ʔ_{KVKK} x ʔ_V ___ KʔA. 010214: bv. ā:ste (anderster of anders)6.5.3. ʔ_{KKV}ʔ_V x ʔ_{KKV} ___A. 010306: bv. ontsla (ontslae)6.5.4 ʔ_{KV}ʔ_V x ʔ_{KVK}A. 010224: bv. Vrydas (Vrydae)6.5.5 ʔ_{KV}ʔ_{KV} x ʔ_{KV} ___A. 070308: bv. oorle (oorlede)070701: bv. some (sommige)6.5.6 ʔ_{KVK}ʔ_{KVKK} x ʔ_{KVKK}A. 010219: bv. na:dand (naderhand)6.5.7 KVʔ_K x K ___A. 010108: bv. batrei (battery)010201: bv. dantoe (daarnatoe)

070701: bv. skraalrag (skralerig)

010226: bv. vriendlik (vriendelik)

E. p.145: /a/-sinkopee met sillabevelies, bv. [hin_tu]

F. p. 92: [ə] x [_] , bv. [pɔrs_ləin]

p. 9: [i] x [_] , bv. [mys_kant]

6.5.8 ʔ_{KVK}ʔ x ʔ_{KVK}

A. 140201: bv. xəstra·nt (gisteraand)

6.5.9 Vʔ_{VK} x Vʔ_{_K}

A. 010418: bv. mense's (mense is)

6.5.10 Kʔ_{KV}ʔ_{KV} x Kʔ_{KV}ʔ_{KV}

A. 010419: het'le (het hulle)

J. p.301: as'le (as hulle)

p.285: ken'le (ken hulle)

p.295: wat'le (wat hulle)

6.6 3 sillabes x 4 sillabes

6.6.1 Kʔ x ʔ_{KV}ʔ

A. 010241: bv. əitgevinne (uitgevind)

6.6.2 VKKʔ x Vʔ_{KVKK}ʔ

A. 070308: bv. gelerentheid (geleerdheid)

6.6.3 VKʔ_{KVK} x Vʔ_{KV}ʔ_{KVK}

A. 010219: bv. gewoonəlik(e) (gewoonlik)

6.7 4 sillabes x 2 sillabes

6.7.1 ʔ_{KVK}ʔ_{KV}ʔ_V x ʔ_{KVK}ʔ

A. 010224: bv. Sa:təs (Saterdag)

6.8 4 sillabes x 3 sillabes

6.8.1 ʔ_{KV}ʔ_{KV} x ʔ_{_}ʔ_{KV}

J. p.310: vier sillabes x drie sillabes, bv. -boorteland

(geboorteland)

6.8.2 ʔ_{KV}ʔ_{KVK}ʔ x ʔ_{KV}ʔ_{_K}ʔ

A. 010304: bv. dəstəloos (bewusteloos)

6.8.3 Vʔ_{KVKK}ʔ x V_{_}KKʔ

A. 010419: bv. Namakwa'nd (Namakwaland)

6.8.4 KVʔ_Vʔ x KVʔ

A. 010228: bv. winterda: (winterdae)

6.8.5 KVʔ_K x K_{_}ʔ_K

- A. 010159: bv. intrəsant (interessant)
 070308: bv. ɔ:ŋxloflək (ongelooflik)
- F. p.91: [a] x [_] , bv. [be:dəi_rəi]
 p.10: [e] x [_] , bv. [mat_riɑ:l]
- 6.8.6 K^ʔKV^ʔK x K^ʔK
- A. 010241: bv. teleursteld (teleurgesteld)
 6.8.7 K^ʔKVK^ʔ x K^ʔ_K^ʔ
- A. 070308: bv. pərti^ʔkeer't (partykeer het)
- 6.9 5 sillabes x 4 sillabes
- 6.9.1 KV^ʔK x K^ʔ_K
- A. 020138: bv. veranwoordlik (verantwoordelik)
 6.9.2 V^ʔVK x V^ʔ_K
- A. 020138: bv. inspektrise's (inspektrise is)

4.2.4.3 SINTAKTIESE VERSKYNSELS1. Seleksie1.1 SVO x __VO

A. 010112: bv. "... __wit-ie wat sê mens ə Afrikaans-ie ..."

F. p. 223: Verlies van sinselemente kom voor, bv. "Klaar geëet,
laat lê __ die skille net so ..."1.2 SVO x S__O

A. 010419: bv. "Ma Namakwa'nd __ 'n baie aangename plêk!"

070701: bv. "ən jy __ hom flek ..."

F. p. 223: Verlies van sinselemente kom voor, bv. "Oostewind
bring droogte, Noordwes __ onweer."1.3 SVO x SV__

A. 140204: bv. "die kləp sti:r __ af ... "

1.4 SVO x __V__(X)

A. 010415: bv. ".. ən nou lat kry __ __məs-ie my maandsiekte nie."

1.5 Die onderwerps-dit kom soms voor en soms nie

A. 010112: bv. "__ is baie fəil ən anta:idi ..."

1.6 Die voorwerps-dit kom soms voor en soms nie

A. 010112: bv. "... dan ɟi hy __ vi my ..."

1.7 NS + byvoeglike bysin x __ + byvoeglike bysin

A. 020223: bv. "... vyftag is-ie __ wat ək weggegan hət"

1.8 S + V + X + S + V + IO + XA. 010218: bv. "... die ane ene het my deer my sakke gegaan ..."1.9 Sin A + sin B (onafhanklik en identifiseerbaar) x Sin CJ. p. 205: Soms word twee identifiseerbare sinne aan mekaar gevoeg,
bv. "Ons het almal ons kiste is reg." ("Ons het almal
kiste" en "Ons kiste is reg.")1.10 S + sê + X (voorwerpsin) x S + sê + ja + XA. 110303: bv. "Toe sê həlle ja həlle gan ..."1.11 (As +) bysin van tyd/voorwaarde + hoofsin x (As +) bysin
van tyd/voorwaarde + dan + hoofsinA. 110604: bv. "Ons doRp toe gan, dan's-ət al hie op-ie end van-ie
ja:Rə."010241: bv. "... as almal probeer ..., dan səl dit baie mooi
lyk."1.12 Relatiewe vnw. + res van relatiewe bysin x __ + relatiewe
bysinA. 010108: bv. "... baie mense __ nou met pəblieke voetəiə ..." (wat)E. p. 160: Verbetrekliging vind soms plaas, bv. "Ek is 'n man, ek
laat nie op my trap nie."

- 1.13 Dat + res van onderwerpsin + ___ + res van onderwerpsin
 A. 010107: " ... is God se wil ___ ek sal trou ..."
- 1.14 S + is + adjektief + X x S + is + ___ + X
 A. 070308: bv. "... 'kə my səstər ɔk nou mar ___ oor dans."
- 1.15 adjunk van graad + adjektief x ___ + adjektief
 A. 010242: bv. "... hälle ɔnersoek-ie eens ___ rex-ie vrou is-ie .."
- 1.16 Tydsaanduiding + V + X x ___ + V + X
 A. 010420: bv. "___ Is ek al wee van plan om ət te trek ..." (dan)
 010418: bv. "___ Kom sy in-ie Kaap ..." (toe)
- 1.17 lidwoord (die/'n) + s.nw. x ___ + s.nw.
 A. 010106: bv. "... en nog ___ paar ane mense."
 110604: bv. "___ Plase lê fɛ:R ətmekaaR ət."
 F. p. 223: Verlies van sinselemente kom voor, bv. "Iemand vir ___ gek hou."
 J. p. 46; 122; 127; 129: Lidwoordweglating, bv. "ek moet ___ tiekie gee vir die meid"
- 1.18 ___ + onbepaalde vnw. x lidwoord + onbepaalde vnw.
 A. 010106: bv. "... 'n iets sus dit ..."
- 1.19 ___ + s.nw. (meervoud) x lidwoord + s.nw. (meervoud)
 A. 140204: bv. "'n əndivijele borge"
- 1.20 voorsetsel + ___ + Eienaam x voorsetsel + lidwoord + Eienaam
 A. 010314: bv. "ek woon ɔrait in-ie Mənəbəg ..."
 E. p. 165: Redundante gebruik van die voor plekname, bv. "in die Pretoria"
- 1.21 aanwysende vnw. + s.nw. x aanwysende vnw. + ___
 E. p. 157: anwysende voornaamwoorde diē en daardie word ook selfstandig gebruik, bv. "daai's kwaai"
- 1.22 Die voegwoord kom soms voor en soms nie
 A. 140201: bv. "... asof ek iets hi:'t , su an."
 F. p. 223: Verlies van sinselemente kom voor, bv. "Hy kom by my ___ vra of ek geld het."
 H. p. 40 : Voegwoorde word weggelaat, bv. "Die mens weet Jan sal kom , kan hy nie anders nie."
- 1.23 persoonlike vnw. + wederkerende vnw. x persoonlike vnw. + ___
 A. 010219: bv. "... da moe ji ma vi ___ ene kry ..."
- 1.24 voorsetsel + NS(IO) x ___ + NS(IO)
 A. 140204: bv. "...ek lat-ie my kənəs ___ səkə gemors kyk-ie." (na)
 010228: bv. "... kry ons ook ___ baie goedkoop prys." (teen)

- 140203: bv. "... alma ___ ons familie is ma kort mense." (van/in)
- 140202: bv. "... h lle bring ___ dʒæu gou mul xh it." (vir)
- J. p. 46; 122; 127; 129: Voorsetselweglating, bv. "toe ek ___ my mense verlang"
- p. 383: Soms word die vir voor die indirekte objek weggelaat en soms nie, afh ngende van die posisie van die indirekte objek, bv. "Ons kan ___ hom nou-nou sy van vra ..."
- 1.25 voorsetsel + NS + voorsetsel x voorsetsel + NS + ___
- A. 010239: bv. "... toe kom 'n ane klonkie in-ie pad ___. (in ... af)
- 010221: bv. "... en dan gan sy na haa familie ___. (na ... toe)
- 020223: bv. "... wat gekom h t van Duitsland ___. (van ... af)
- 1.26 S + V + nie-menslike O x S + V + voorsetsel + nie-menslikhei
- C. p. 142: Vir word voor nie-menslike objekte gebruik, bv. "vir dit" naas daarvoor.
- 1.27 S + V + DO x S + V + voorsetsel + DO
- E. p. 161: vir word soms saam met die direkte voorwerp gebruik, bv. "Het jy gesien vir hulle?"
- J. p. 385; 386: Soms word dit voor die DO van die sin ingevoeg slegs om te benadruk of duidelikheid te verkry, bv. "Nou ja, toe het hy vir my gehuur."
- 1.28 NS + betreklike vnw. x NS + betreklike vnw. + voorsetsel
- A. 010231: bv. " n saak waa-oor ek nou al beginne moeg voor raak ..."
- 1.29 medewerkwoord + verlede deelwoord x medewerkwoord + ___
(waar van die verlede sprake is)
- A. 140202: bv. "toe't  k my eeste bab tʃi net ___."
- 1.30 sal + wil + infinitief x sal + ___ + verboë vorm van die ww.
- A. 010111: bv. " k sal graag die ... beste vi my k n s ___ het ..."
2. Herhaling
- 2.1 Enkele voorkoms van S x S kom meer kere (in gevarieerde vorm) voor
- A. 070308: bv. "Jy moet net jy die felle gooi."
"... dit was maar knap gewl:s die  eld."
- 2.2 S + V + O x O + S + V + O
- A. 020138: bv. "... die  nerwysers, jy jy kan h lle nie kwalik neem nie ..."
- 2.3 Enkele voorkoms van sin(sdeel) x herhaling van sin(sdeel) (soms met gevarieerde volgorde)
- A. 010218: bv. " n ek het baie jare het ek gespeel ..."
- 140204: bv. "... ons het nou v dag het ons ..."

- 010106: bv. "... ons is op-ie oomlik is ɔs hie in-ie Kaap besig .."
 010415: bv. "... ons petaal vi Hanli petaal ons ..."
 140203: Naas die bevestigende "ja" - antwoord, word die laaste deel van die vorige spreker herhaal en dan volg ja,
 bv. V: "... by die tafel kom sit."
 R: "Ta:vəl kom sit, ja."

F. p. 224: Herhaling van sin/frase in omgekeerde woordorde,
 bv. "Toe het ek vir hom gesê hy moet kom, het ek vir hom gesê."

J. p. 108; 202; 203: Ter wille van nadruk (om semantiese rolle uit te lig) word koreferensiële voornaamwoordstukke en betreklike voornaamwoorde herhaal, bv. "Die bladvleis wat daar gegooi ... dis die blad vleis wat ..."

2.4 Enkele voorkoms van 'n sinsdeel x herhalingsomskrywing van die sinsdeel

A. 010127: bv. "... toe ek by die ouderdom van twintig jaa oud was ..."

010415: bv. "... petaal ek ongeveer sê ma vyftien rand ..."

G. p. 156: Herhaling en opstapeling van o.a. die NS kom voor,
 bv. "Dis my oudste, my heel oudste."

J. p. 203: Herhaling en substitusie en woordordewysiging kom voor,
 bv. "Die ou bly in die Kleurlinggebied, daar bly die ou Baas."

2.5 Vraag + antwoord x vraag + herhaling van vraag + antwoord

J. p. 201; 202: Die veldwerker se vraag word soms (gedeeltelik) herhaal vir beklemtoning en om die inisiatief te behou,
 bv. "En wat doen julle toe?"

"En wat doen ons toe? Ons skiet hulle."

2.6 Enkele voorkoms van adjunk x herhaling van adjunk

A. 010106: al, bv. "... ɔ:s al hele paar keer al weggega."

110301: eintlik, bv. "Eintlik is TV-prugramme ... eintlik maar swak."

010314: hier, bv. "... hie's-ət ɔrait om hie te ... woon ..."

010407: maar, bv. "... su't ək ma altyd ma su bitʃi ..."

140202: nog, bv. "... toe was ek nog mos nog nie ..."

E. p. 163: Adjunk-herhaling, bv. "Ek het dit al opgelet al."

F. p. 218: Bywoorde van tyd en plek word herhaal, bv. "Toe ons nou ..., toe ..."

H. p. 70 : saam ondergaan dikwels reduplikasie,
 bv. "Hy eet saam met hom saam."

J. p. 203: Verskillende sinstukke (bv. die adjunk) word herhaal om 'n semantiese rol uit te lig, bv. "Voorlat hy nie, voorlat hy nie ..."

2.7 Redegewende adjunk + res van bysin van rede + hoofsin x redegewende adjunk + res van bysin van rede + redegewende adjunk + hoofsin

A. 010409: bv. "... deudat ek kortskiet, dan ly ek daaoner."

2.8 Tydsaanduiding x tydsaanduiding + ander tydsaanduiding

A. 010418: bv. "Də:nera:s da stI: ek ..."

140202: bv. "In daai tyd toe was ..."

080104: bv. "... naderan toe't sy nou 'n baba vewag"

2.9 Enkele adjunk x verskillende adjunkte kom saam voor

A. 140204: bv. "Al sport wat nou wel ek min uk nou daa is ..."

020138: bv. "Wel, e ... ja, soos ek nou sē, kyk, nou ..."

E. p. 161: want hoekom; because why soms as verbindingsadjunkte gebruik sonder om die strukture van die twee sinne te verander, bv. "Ek het maar net nie weggebly nie, want hoekom, anderste sit ek vir hulle in die lurch."

p. 164: Oorbodige gebruik van graadbepalings, bv. "dis mos baie verskriklik"

2.10 Enkele voorkoms van voorsetsetel x herhaling van voorsetsetel

A. 010409: aan, bv. "ən su: gan dit an die heelda an."

in, bv. "... ons bly in haise in ..."

uit, bv. "... eit 'n gesin eit van ... vyf kənəs."

C. p. 141: Herhaling van voorsetsetels, bv. "hy bly in Soutrivier in"

E. p. 163: Voorsetsetelherhaling, bv. "As jy land in Jedda in"

H. P. 70 : Kern dikwels omring deur partikels, bv. "Hy is in die huis in."

J. p. 127: 'n Voorsetsetel-agtersetsetel-konstruksie kom voor, bv. "in die dorp in"

2.11 Enkele voorsetsetel x verskillende voorsetsetels kom saam voor

E. p. 164: Voorsetsetelopstapeling, bv. "Ek het gery tot na in Eshowe."

2.12 Enkele voorkoms van 'n (mede) werkwoord x herhaling van (mede) werkwoord

A. 010418: bv. "... ən gan die græuzəris gan kup."

110604: bv. "... wat hət ons gemaak hət."

010201: bv. "... dan mag nie 'n haar of niks mag eitsteek nie."

010209: bv. "Toe praat ons nog 'n hele par vræuns praat ..."

140201: bv. "... da wil jy altyd wil kla."

E. p. 162: Werkwoord-herhaling, bv. "Daar word niks gesê word nie."

F. p. 216: gaan/kom word herhaal, bv. "Hy gaan Dinsdae eers gaan maal"

"Hier kom ou Lang-Koos nou kom heuning uithaal."

2.13 Enkele medewerkwoord x verskillende medewerkwoorde kom saam voor

F. p. 220: Stuur word soms in 'n skynbare werkwoordelike funksie gebruik, bv. "Uitspantyd sal ek Floors die perde help stuur water gee."

3. (Idiomatiese) omskrywingsvariante

3.1 Volle begrip/sinsdeel x deel van begrip/sinsdeel (terwyl betekenis konstant bly)

A. 010112: bv. "... halle vat net sekere plekke by Groot Skee an." (naas "hulle neem net sekere plekke se inwoners/mense in by ...")

3.2 aanduiding van tydsduur + se + handeling x aanduiding van tydsduur + se + tyd

A. 010227: bv. "... dis vi ons twalf ure se tyd om hais toe te gan."

3.3 baie keer x baie tyd

A. 010218: bv. "Baie tyd da gan'le ..."

3.4 'n bestaan maak x 'n lewe uitvoer

A. 010420: bv. "'n lewe uitvoer"

3.5 by 'n persoon opkom x by 'n persoon kom

A. 010127: bv. "... dit het by my gekom dat daa ..."

3.6 die vrou van die huis x die vrou van haar huis

A. 010219: bv. "... die vrou van haa hais wil haa kombais pravaat hê."

3.7 dit is nodig x jy het nodig

A. 010241: bv. "Dan het djy nie norig om ..."

3.8 doen (+ tipe werk) x gaan vir (+ tipe werk)

A. 010407: bv. "... toe gat ek ok ma vir neni."

3.9 en so aan/ensovoorts x en almal die x en alles daar nou

A. 010306: bv. "Makliker skoonmaak en amal die."

010404: bv. "... toekap en toemak en alles da nu."

3.10 en so aan x so aan

A. 010239: bv. "... twi slaapkames su an."

3.11 gaan + NS + toe x gaan + NS +

A. 010404: bv. "... toe gat os ... pulisstasie ____."

- 3.12 gee (iets) publisiteit x maak publisiteit van (iets)
 A. 010119: bv. "... is die koerante geneig om-æt publæsiteit davan te maak."
- 3.13 getal + jaar + oud x getal + jaar + _____
 A. 140203: bv. "Hy's ag jaa , ..."
- 3.14 herinner aan x aandagtig maak
 A. 010219: bv. "də maag mi ... andagtag toe ek in-ie ..."
- 3.15 huishou x die huis hou
 A. 110603: bv. "Toe moet ək vi my pa die huis hou ..."
- 3.16 (iets) aanbeveel x (iets) aan iemand beveel
 A. 010127: bv. "En ek kan die Here an enige een beveel ..."
- 3.17 iets kaal steel x iets kaal maak
 A. 010239: bv. "... ən sy sak kaal gemak ..."
- 3.18 iets soos 'n + ... x -ding
 A. 140201: bv. "Is dit nie 'n grafding nie?"
- 3.19 iets van die aard x iets soos die aard
 A. 010240: bv. "... werk kom of iets sus-ie aard nie."
- 3.20 (in aanmerking) neem x (onder aandag) vat
 A. 140204: bv. "as jy nou ... ənə aandag nou vat."
- 3.21 in die middel van x mid deur
 A. 010218: bv. "... toe ek mid deer-ie sapwəi ..."
- 3.22 in die werk steek x in die werk sit
 A. 010217: bv. "... həl moet in-ie werk gesit vəd ..."
- 3.23 in 'n beroep staan x in 'n beroep volstaan
 A. 100312: bv. "... in hulle beroepe te kan volstaan."
- 3.24 kwaad doen/skade aanrig x kwaad aandoen
 A. 010217: bv. "... sodat həlle nie ... kwaad aandoen nie."
- 3.25 laat dink x kom dink
 A. 010302: bv. "En sy het my nou kom dink an ..."
- 3.26 'n mens se gedagtes laat gaan x 'n mens se gedagte laat gaan
 A. 100312: bv. "... dan laat dit 'n mens se gedagte gaan"
- 3.27 met die gevolg dat x met die gevolg is
 A. 020138: bv. "... mε-die gevolg is: die mense ..."
- 3.28 met opset x met 'n set
 A. 010307: bv. "... ka jou nie met 'n set seermak nie."
- 3.29 na mekaar toe x bymekaar
 A. 010226: bv. "... ons gan bymekaar ..."
- 3.30 mekaar x een die ander
 A. 010140: bv. "... hoe om te praat mit in-ie aner."

- 3.31 nog minder x nog te minder
 A. 020138: bv. "... Afrikaans nog te mənər."
- 3.32 nog nie eers/skaars (+ ouderdom) x ingegaan vir (+ ouderdom)
 A. 010407: bv. "Toe was ək mar ingegan vi tien ..."
- 3.33 ('n) plek om heen te gaan x ('n) plek om te gaan
 A. 010203: bv. "... daardie mē:se het geen plek om te gan nie."
- 3.34 rondswerf x van hoek tot kant swerf
 A. 010155: bv. "... lat sy nou moet swerf van hoek tot kant vi ha kiners."
- 3.35 sien uit na x kyk vorentoe vir
 A. 010112: bv. "En hy kyk baie vorentoe vir 'n boi."
- 3.36 (skors) uit die skool uit x (skors) van die skool af
 A. 010224: bv. "... da wil hy ə:s skors van-ie skool af ..."
- 3.37 soos byvoorbeeld x soos nou
 A. 010209: bv. "Sus nou my oudste sinqi is vier."
- 3.38 te doen hē x te doen wees
 A. 010140: bv. "... niks mət haa wil te doen wis nie."
- 3.39 tuinmaak x tuine maak
 A. 010241: bv. "... as almal prubeer təine maak ..."
- 3.40 van die werk af x uit die werk uit
 A. 010240: bv. "... as-ie kənəs al almal by-rie hēis is əit die wə:k əit."
- 3.41 van kop tot tone x van kop tot toon
 A. 010201: bv. "... moet jy gekleed wees van kop tot toon ..."
- 3.42 van toe af x van daar af x daarvandaan
 A. 010224: bv. "... van da: af het hy gesē ..."
 010155: bv. "ən daavənan toe sē ek vi haa: ..."
- 3.43 verdwaal in + plek x verdwaal uit + plek + uit
 A. 010404: bv. "Həlle sal siker nou verdwaal əit die pa:kwut əit."
- 3.44 vir wie x wat saam met
 A. 010407: bv. "Baie witmē:se hət kines gehad wət saam mət bəibisit gedoen."
- 3.45 vroeër jare x vroe jare
 bv. 010218: bv. "Daa was 'n pulisman vroe jare ..."
4. Sinsorde en struktuur
- 4.1 Enkelvoudige sinstruktuur x sinne met parentetiese dele
 A. 140204: bv. "As jou kind die regte opvoeding of-ie regte leiding van skoolvlak af, waa hy kan kompeteer met verskillende rasse-groepe, dan gan hy uk die ... die wil kry om te presteer teen mede ... e ... deelnemers in-ie spōrte."

- 020138: bv. "... toe weet h lle nie waayan praat  k nie en ons — die afgelope drie jaar al in-ie Kaap — is ons al bewus van 'n ..."
- F. p. 212: Parentese kom in groot verskeidenheid voor, bv.
"Ons het di  oggend (gewoonlik staan ons ploegtyd eerste-hoenderkraai op) omtrent hier so teen drie-uur se stryk di  perde voer gegee."
- G. p. 174: Parentetiese sinne is volop en versteur die sinsbou, bv. "En toe  k op die grond kom - dis gelyk grond, ... — en  k loop sit."
- 4.2 Enkelvoudige sinstruktuur x sinne met perifrastiese dele
- A. 140204: bv. "... sport is nou maa ek meen deel van ons lewe ka mens nou maar s ."
- F. p. 210: Perifrase vind plaas, bv. "As  k die dag daar nie meer is nie en die dag onder die grond l  ..."
- 4.3 Vraag + antwoord (aparte sinne) x vraag + antwoord (in een sin)
- F. p. 213: Frase en sinkontaminasie vind plaas waar vraag en antwoord in dieselfde sin voorkom, bv. "Hoe is dit dan nes die vleis na dip smaak."
- 4.4 Tradisioneel gestruktureerde sinne (SVO) x minder geordende sinne
- A. 140204: bv. "Wat nou bietjie weet baie's s   k nou s  finansieel."
- 4.5 SOV x SVO (in bysinne, by die verlede- en toekomstende tyd en by sinne met skeibare werkwoorde)
- A. 010112: bv. "Sus hy sny byvoorbeeld die werk, ..."
- 010216: bv. "... en hou  k ... gewoonlik dop die kindes ..."
- 010214: bv. "... h lle't gan sit daa."
- C. p. 139: SOV x SVO in sinne met medewerkwoorde, bv. "ons glo dat Allah help vir sy kinders"
- E. p. 85;
159 : Eindrelevering van die direkte voorwerp; ook plasingsvariasie waar van 'n voegwoord sprake is, bv.
"Ek het geleen 'n honderd rand."
- F. p. 211: Sprekers vermy 'n omgekeerde woordorde, bv. "Dit re n, hoewel hy loop buite siek rond."
- H. p. 39 : Deur misplasing van woorde verskil die Kleurlinge se sinskonstruksies dikwels van AB, bv. "Dit het aangegryp Gatiepie."

J. p. 177;

178 : Naas bysinne waar die spilwerkwoord uit die tweede sinsposisie verskuif word, kom bysinne met modale hulpwerkwoorde as spilwerkwoorde ook in die volgorde SVO voor, bv. "lat die kind kan jou ok ere."

4.6 S + V + O x Dit/die/wat + V + O + S (vir tematiese prominensie)

F. p. 215;

219 : Presisering van die onderwerp deur herhaling aan die einde van die sin in gespesifiseerde vorm, bv. "Dië is hier baie, molle en kruipmolle."

J. p. 186: dit- en wat-splitsing kom voor, bv.

"dit is annerdag wat hy hier gewas het"

"wat hy baie gestraf het, was die Kaalkaffers"

4.7 S + V + DO x DO + V + S

A. 140201: bv. "... alles moet jy betaal ..."

F. p. 214: Die direkte voorwerp word soms voorop in die sin geplaas, bv. "Koring saai ons net op die Karoogrand."

4.8 S + V + O x V (in die vorm van 'n voorwerpsin) + V + S + O

F. p. 215: Geobjektiveerde vooropstelling van die gesegde, bv. "Sondae kerk toe gaan, gaan hy darem nog gereeld."

4.9 S + V + O x S + V + dit/die + O

G. p. 155: Agteropplasing van belangrike deel van sin, bv. "Het jy dit al gekoop, die lampolie?"

4.10 S + O + V x O + S + V (in bysinne)

A. 020109: bv. "... hoe die dinge ons doen ..."

4.11 Afsonderlik gestruktureerde sinne x sinne neweskikkend verbind d.m.v. en

A. 010216: bv. "... en ek hou nog gewoonlik dop die kindes ... en ek voel baie bly, want ek sien halle's ... vrolik. En ek dink ..."

4.12 S + byvoeglike bysin + V + X x S + V + X + byvoeglike bysin

A. 020138: bv. "... die omgewing tel tog waarin jy bələi ..."

010242: bv. "En-ie geld is su min wat die mans voo werk."

4.13 As + S + X + V (bysin van omstandigheid) + V + S + X (hoofsin) x As + S + V + X (bysin van omstandigheid) + S + V + X (hoofsin)

A. 010415: bv. "... as ek moet hēis petaal ek petaal sestien rand ..."

- 4.14 Bywoordelike bysin + hoofsin (V + S + X) x bywoordelike bysin + hoofsin (S + V + X)
 A. 010119: bv. "... wanne jy tr^aou, jy maak 'n belofte ..."
- 4.15 Bywoordelike bysin + V + S + X x S + bywoordelike bysin + V + X
 A. 010134: bv. "... kiners wannə həlle groter word, is genəig ..."
- 4.16 S + V + adjunk + X x S + V + X + adjunk
 A. 140203: al, bv. "... hy sit op skool al."
 020109: eintlik, bv. "... ek ... sal nie so einlik sē nie ..."
 110604: meer, bv. "ons het nou niks gewerk meer-ie ..."
 140202: mos, bv. "Is-ie inəxstə ləθər fækteri mos in Kaap."
 010106: nou, bv. "En meeste van-ie mense raak ontslae van hierie groot karre nou."
 070308: seker, bv. "Darom is ek su sieklik sI:ker ..."
 010218: vroe jare, bv. "Daa was 'n pulisman vroe jare gewees ..."
- 4.17 S + O + adjunk + V x adjunk + S + O + V (in bysinne)
 A. 010108: bv. "... waa voorheen həlle nie dit gedoen het nie."
- 4.18 S + V + adjunk + X x adjunk + S + V + X
 A. 010239: bv. "Nou die plek is məs klein ..."
- 4.19 Verbindingswoord + S + V + adjunk + X x verbindingswoord + adjunk + S + V + X
 A. 020138: bv. "Ma nou die aner ding is ..."
- 4.20 het + adjunk van beperking + X + verlede deelwoord x het + X + adjunk van beperking + verlede deelwoord
 A. 010415: bv. "Toe'd-əi eers vi agtien rand ma gewerk."
- 4.21 is + adjunk van beperking + kopulapredikaat x is + kopulapredikaat + adjunk
 A. 010140: bv. "... dis die beste maa dat ons ..."
- 4.22 relatiewe vnw. + adjunk + bywoordelike bepaling + ww. x relatiewe vnw. + bywoordelike bepaling + adjunk + ww.
 A. 020109: "... wat əit die skool nog kom ..."
- 4.23 ww. + adjunk + negatief x ww. + negatief + adjunk
 A. 010240: bv. "... ek wit nie nog wat gan gebee nie."
- 4.24 om + O + adjunk (stopper) + X + te + infinitief x om + O + X + adjunk (stopper) + te + infinitief
 A. 010119: bv. "... om əgskeidings net op drie basisse nou te aanvaar."

- 4.25 Adjunk van teenstelling + S + X + V x adjunk van teenstelling + S + V + X
 A. 070701: bv. "... waar aner jare het ek in-ie kombæis gewerk."
 010242: bv. "... waar-ie klere maak-æd-ie saak-ie ..."
- 4.26 Adjunk van tyd/plek + V + S + X x Adjunk van tyd/plek + S + V + X
 A. 010112: bv. "... somtye die kastømæ het ..."
 010217: bv. "... in ons omgewing daa's baie mense wat ..."
- 4.27 S + V (het) + tydsaanduiding + 0 x S + V (het) + 0 + tydsaanduiding
 A. 010415: bv. "... dan het ek mar 'n tien rand perty wI:ke v:r."
- 4.28 S + 0 + adjunk van tyd + V x S + 0 + V + adjunk van tyd (in bysinne)
 A. 010219: bv. "... dat die man-æt kan eendag kup ..."
- 4.29 om + tydsaanduiding + te + infinitief x om + te + infinitief + tydsaanduiding
 A. 010240: bv. "... om wærk te kry nou."
- 4.30 Tydsaanduiding + V + S + X x V + S + tydsaanduiding + X
 A. 020223: bv. "Het ons toe vir 'n ..."
- 4.31 Adjunk van voorwaarde + S + adjunk + 0 + V x adjunk van voorwaarde + S + V + adjunk + 0
 A. 010219: bv. "... as jy dan wil so grag 'n ... hê ..."
- 4.32 Adjunk van voorwaarde + S + V + X x S + adjunk van voorwaarde + S + V + X (in bysinne)
 A. 110604: bv. "Die mæ:nse as hëlle bymekaaR kom ..."
- 4.33 sal + 0 + wil + infinitief x sal + wil + 0 + infinitief
 A. 010238: bv. "ek sæl graag wil 'n boek skryf ..."
- 4.34 om + 0 + te + infinitief x om + te + infinitief + 0
 A. 020223: bv. "... vi hëlle ... uk te mak h'n groot fabriek."
- 4.35 voorsetsel + NS x NS + voorsetsel
 A. 070308: bv. "Da loop ons-ie kèpøk so dvarsdeer ..."
- 4.36 ww. + voorsetsel + NS + voorsetsel x ww. + voorsetsel + voorsetsel + NS
 A. 010214: bv. "... ek hæt op in-ie læg gegan."
- 4.37 Dele van deeltjiewerkwoord naby mekaar x dele van deeltjiewerkwoord kom gedistansieerd voor
 F. p. 216: Distansiëring van die dele van die deeltjiewerkwoord, bv. "... spoel ou Jan Louw se hele patatoes vir die jaar nou al vir die laaste week uit."

4.38 medewerkwoord + X + verlede deelwoord/infinities x mede-
werkwoord + verlede deelwoord/infinities + X

A. 140204: bv. "hølle vø:t angemoedig op skoolvlak!"

010302: bv. "... moet jy hoor die geraas ..."

4.39 S + medewerkwoord + (X) + 0 + infinitief x S + medewerk-
woord + loop/kom + 0 + infinitief

A. 070308: bv. "... moe jy nou eers loop die lammers voorsien ..."
"... moet ons kom baie goeters doen!"

5. Anaforiek

5.1 anafoor x (herhaaldelike) voorkoms van antesedent

A. 010418: bv. "... as my kind moe daa gan bly, gan my kind dood ..."

110603: bv. "En ð:s vervø is groot vervø."

J. p. 106: Antesedenteherhaling kom voor, bv. "Hy wil hē die
blankes hier bly, dan moet die blankes uittrek ..."

5.2 antesedent + kongruerende anafoor x antesedent + nie-
kongruerende anafoor (t.o.v. geslag)

G. p. 167: Geslag/die ketting word by anaforiek opgehef, bv.
"My vrou; hy is ..."

J. p. 104;

119: hy verdring dit as anaforiese voornaamwoorde, bv.
"droogte ... hy"

p. 105: Die anafoor hy word gebruik om na 'n vroulike referent
te verwys, bv. "my ma .. toe sē hy ..."

5.3 Tyds-/ruimte-aanduiding x bywoordelike anaforiek

J. p. 109: Bywoordelike anaforiek word gebruik vir tyd- en
ruimteverplasing asook 'n nadruksmiddel, bv. "maak ek
nou hier klaar, dan ..."

6. Deels-geneties

6.1 iets + adjektief + -s x iets + adjektief + ___

A. 010311: bv. "Is iets goed."

7. Hendiadis-konstruksie

7.1 sit/lê/staan/loop + en + infinitief x sit/lê/staan/loop +
___ + infinitief

A. 010404: "... toe lup hølle twi nog altit mekaa se hane ___
høvas ..."

F. p. 217: Hendiadis-konstruksie gevorm d.m.v. sit, lê, staan
met ôf sonder en, bv. "sit slaap"

G. p. 161: staan/sit/loop/lê dikwels saam met die ww. gebruik, maar
die en van die hendiadis val dikwels weg, bv.
"... loop oopgemaak"

J. p. 132;

134; 136 : Die en-lose skakelwerkwoordkonstruksie kom voor en so word die onderskeid tussen direkte en indirekte skakelwerkwoorde opgehef, bv. "sit gesels"

7.2 lê/sit/staan/loop + en + infinitief x lê/sit/staan/loop +
lê/sit/staan/loop + + infinitief

F. p. 217: Petrifikasie vind plaas t.o.v. lê, sit, staan, bv.
"Ek staan nog so staan kyk."

7.3 Afrikaanse hendiadis x Nederlandse vorm

E. p. 162: Verbale hendiadis kom soms soos in Nederlands voor,
bv. "Daar staat hy my aan te kyk."

7.4 ww. (selfstandig/losstaande) x hendiadis

J. p. 39 : Invoeging van die konstruksie staan en voor die ww.,
bv. "Wat staan en soek jy hier?"

8. Infinitief-konstruksie

8.1 om + te + infinitief x om + + infinitief

J. p. 161: Te-weglating kom voor by die infinitief, bv. "hy traai
om jou dood skiet."

8.2 om + te + infinitief x + te + infinitief

A. 140201: bv. "ek lêik altêi vi myself nu kos te ma'k."

8.3 om + te + infinitief x om + te + te + infinitief

A. 010415: bv. "... om te in-ie II:we də bly."

H. p. 40 : Ekstra te word by die infinitief-konstruksie gevoeg
i.p.v. om die om te te skei, bv. "om te uit te gaan"

J. p. 159;

160 : te word verdubbel by die infinitief, bv. "ytgekom om
te die regte deng te kry"

8.4 om + te + infinitief x om + te + verboë vorm van die ww.

H. p. 67 : om te het as infinitief naas om te hê

8.5 om + te + infinitief x om + te + infinitief + -e

J. p. 234: Die infinitief na die om te-konstruksie toon dikwels
'n oorblyfsel van die infinitiefsuitgang, bv.
"... te werk soeke nie"

8.6 om + te + verlede deelwoord + het x om + te + infinitief
+ het

A. 010312: "... om ... my ma te help hət ..."

8.7 om + (adjunk) + te + infinitief x om + te + infinitief +
(adjunk)

A. 010112: bv. "... ek hət gegan om in te boek wee by ..."

010202: bv. "Om te II:we vəndag is baie swaar ..."

- 8.8 om + X + te + infinitief x om + te + X + infinitief
 H. p. 40 : Konstruksie om te nie geskei waar dit gedoen behoort te word nie, bv. "om te die exam pass"
- J. p. 159: om en te word naas mekaar geplaas by die infinitief, bv. "om te kan saam met God wees"
- 8.9 om + voorsetsel + X + te + infinitief x om + ___ + X + te + infinitief
 A. 010415: "... is hier nou niks om eers ___ kos te ku:k nie."
- 8.10 om + te + infinitief x van + s.nw.
 A. 010119: bv. "... as jy beslëit van troue neem ..."
- 8.11 voel + om + te + infinitief x voel + vir + 'n + s.nw.
 A. 010209: bv. "As jy voel vir 'n skei ..."
- 8.12 hou daarvan + om + te + infinitief x hou + (van) + (om te) + infinitief
 A. 010408: bv. "... hy hau vreeslik ___ om te skilder."
 010307: bv. "... 'k hou van om by ESKOM te werk ..."
- 8.13 om + darem + te + moet + infinitief x om + mens moet darem + infinitief
 A. 010155: bv. "... die beste is om me:s moet da:m di:n da is .."
9. kom/gaan-konstruksie
 9.1 (Dit) + gaan + infinitief x (dit) + kom + infinitief
 F. p. 222: Die unku-m-konstruksie kom soms voor, bv. "dit kom reën"
- 9.2 gaan + ww. x gaan + kom + ww.
 A. 010231: bv. "... vir die week daa by hëlle bietjie gan kom eitrus."
- 9.3 gaan + infinitief x loop + infinitief
 A. 070308: bv. "... da'mme wat ons moet loop toedrai ..."
- 9.4 gaan + aan't + infinitief x raak + aan't + infinitief
 A. 070308: "... as't an't reën geraak hət."
10. met ... saam-konstruksie
 10.1 saam met x met ... saam
 F. p. 222: met ... saam -konstruksie, bv. "Ek praat nie met jou sam nie."
- 10.2 met x saam met
 A. 010302: "... sit ən gesels saam mət 'n dame ..."
- 10.3 saam met x saam
 A. 030114: bv. "Ek hət saam ___ my vrou gekom."
11. Negatief-konstruksie
 11.1 nie ... + nie x nie ... + ___
 A. 010415: bv. "... dit gan nie lekker ___."

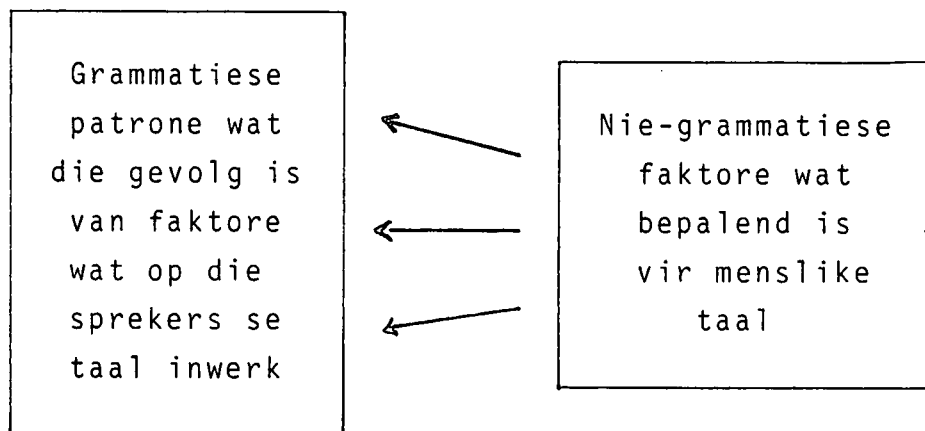
- G. p. 151: Tweede nie van dubbele ontkenning weggelaat, bv.
"... so seer dat jy nie kan trap ___."
- J. p. 46 : Ontkenningskop + ontkenningstert x ontkenningkop + \emptyset ,
bv. "is okkie my kind ___."
- 11.2 nie ... + nie x negatief/nie ... + nie ... + nie
A. 080104: bv. "ek h et nou nog-ie gesien nie su iets gebee nie."
F. p. 218: Negatief dubbeld, aangedui, bv. "Ek het dit g'n nie
gedoen nie."
- 11.3 S + V + adjunk + nie + O + nie x S + V + nie + adjunk + O
+ nie
E. p. 160: Negatief-verskuiwing vind plaas waar sinsadjunkte
amper/nog met die negatief nie omruil, bv. "Ek wil nie
amper weer kom nie."
- 11.4 niks ... nie x ... nie + iets ... nie
A. 020138: bv. "... h elle gan jou nie iets leer nie."
12. Variante met nou
12.1 S + V + nou + X x S + V + X + nou
A. 010106: bv. "En meeste van-ie mense raak ontslae van hierie
groot karre nou."
- 12.2 S + V + O x Nou + S + V + O
A. 010112: bv. "Nou ek was ma nog-ie 'n maan getrou-ie ..."
- 12.3 Enkele voorkoms van nou x nou kom meer kere voor in die-
selfde sin
A. 010415: "Nou van daai dertig rand moet ons nou ..."
J. p. 164;
170; 171: nou/toe word dikwels in informele omgangstaal gebruik,
bv. "Nou daar ingespat het, nou haal jy ..."
13. Passief-konstruksie¹³
13.1 is/word + verlede deelwoord x ___ + verlede deelwoord
A. 140203: bv. "Omtrent al my goed ___ by ialerius gekup."

13. Hoewel hier onder die Sintaktiese afdeling min variasie aangetoon word t.o.v. die Passief-konstruksie, word die Passief ook betrek by die Morfologiese verskynsels onder die subkategorie Woordsoorte-Werkwoord (vgl. 1.7, p. 176).

4.3 SOSIOLOGIESE VERANDERLIKES AS DETERMINANTE VIR TAAL- GEBRUIK

4.3.1 DETERMINANTE BY DIE VOORKOMS VAN VARIASIE

Soos in die Inleiding (Hoofstuk 1) uiteengesit, is dit in 'n taalvariasiestudie belangrik om te onderskei tussen die grammatiese strukture van taalvariante en taalvariëteite (vgl. die Inventaris onder 4.2), en die eksterne faktore wat verantwoordelik is vir die voorkoms van daardie variante en variëteite.

Hierdie nie-grammatiese faktore dek 'n breë veld en kom, net soos die grammatiese faktore, sistematies voor. Om die voorkoms van spesifieke variante en variëteite dus te verklaar, sou die ondersoeker na 'n breë spektrum van determinante moet kyk, o.a. neurologiese, sielkundige en sosiologiese faktore.

In hierdie studie word nie intensief ingegaan op die verklaring en interpretasie van die gesistematiseerde variasie-data nie. 'n Illustrasie van die sistematiek van hierdie faktore wat taalgebruik beïnvloed, kan egter die weg berei vir verdere, intensiewer studie binne hierdie interessante veld.

4.3.2 SOSIOLOGIESE VERANDERLIKES

Een van die mees ooglopende en interessante determinante wat taalgebruik beïnvloed, behels die sosiologiese onderskeidings wat die voorkoms van variasie kan verklaar. Naas die bestudering van taalvariasie, word die bestudering van die sosiolinguïstiek hier ook essensieel. Die tabelle wat

direk hierna volg, gee 'n aanduiding van die aard van die sosiolinguistiese faktore wat betrokke is by die voorkoms van variante en variëteite (en waaraan in die toekoms heelwat aandag geskenk kan word). Dit bly egter belangrik om in gedagte te hou dat hierdie determinante wat geïdentifiseer is, maar 'n klein gedeelte uitmaak van die totale spektrum van faktore wat betrokke is by die verklaring van taalvariasie.

<p>A. AFRIKAANS VAN DIE WES-KAAP (EIE STUDIE)</p> <p>1. <u>Sosiale klas</u> - hoë - middel - arbeiders</p>	<p>B. KLOPPER, R. (1976)</p> <p>Klas - hoë - middel - lae</p>	<p>C. KLOPPER, R. (1983)</p> <p>Klas - hoë - middel - werkers</p>	<p>D. VAN DE RHEEDE, I. (1983)</p> <p>Sosiale struktuur - hoë - middel - arbeiders</p>	<p>E. KOTZÉ, E.F. (1983)</p> <p>Sosio-ekonomiese en sosiale groepe - hoë - middel - lae - n.a.v. beroep, woongebied, opvoeding en oordeel van veldwerker</p>	<p>I. VAN SCHALKWYK, D.J. (1983)</p>
<p>2. <u>Geloof</u> - Moslems - Christene - Kleurlinge en Blankes</p>	<p><u>Geloof</u> - Christene - Moslems</p>	<p><u>Geloofsverband</u> - Christen - Moslem - Maleier</p>			
<p>3. <u>Ouderdom</u> 0-20j. 0-20j. 21-25 21-40 26-35 OF 41-60 36-50 61→ 51-60 61→</p>	<p><u>Ouderdom</u> - jonk - middeljarig</p>	<p><u>Ouderdom</u> - jong vroue (24-34j.) - ouer vroue (45-55j.)</p>	<p><u>Ouderdom</u> - volwassenes - adolessente - pre-adolessente</p>	<p><u>Ouderdom</u> 10-19j. 20-29 30-39 40-49 50-59 60-69 70→</p>	<p><u>Ouderdom</u> 1-20j. 21-40 41-60 61-80 81-100</p>
<p>4. <u>Geslag</u> - manlik - vroulik</p>	<p><u>Geslag</u> - manlik - vroulik</p>		<p><u>Geslag</u> - manlik - vroulik</p>	<p><u>Geslag</u> - manlik - vroulik</p>	<p><u>Geslag</u> - manlik - vroulik</p>
<p>5. <u>Agtergrond</u> - beroep - behuising - opvoeding</p>	<p><u>Agtergrond</u> - beroep - behuising</p>				

<p>6. <u>Sosiale netwerk</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Blankes - Christen-Kleurlinge - Moslem-Kleurlinge 		<p><u>Sosiale netwerk</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Blankes - Christen-Kleurlinge - Moslem-Kleurlinge 			
<p>7. <u>Spraaklandskaps-herkoms</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Spesifieke ondersoek bepaal hier die determinante 		<p><u>Spraaklandskaps-herkoms</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 6 streke in Suid-Afrika: Transvaal O.V.S. Kaapse Weskus Boland Karoo Noord Natal 			
<p>8. <u>Taalgebruikstyle</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - onderhouid - informeel - prosa - woordelys - morfologiese en sintaktiese lyste 	<p><u>Taalgebruikstyle</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - verduidelikend - beskrywend - informeel - prosa-leesstyl - woordelys - spontane styl op versoek 		<p><u>Stylvariasie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - onderhouid - informeel - leesstuk - woordelys 	<p><u>Strukturering van onderhouid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - informeel - formeler - woordelys - leesstuk - spontane styl 	

<p>9. <u>Kwalifikasies</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - geen - laerskool of deel daarvan - hoërskool of deel daarvan - tersiër 					<p><u>Kwalifikasies</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - geen - sub A - st. 5 - st. 6 - st. 10 - tersiër
<p>10. <u>Tale magtig</u></p> <p>Hang van spesifieke ondersoek af, bv.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Engels - Afrikaans - Maleis - Arabies 	G E E N G E G E W E N S	G E E N G E G E W E N S	G E E N G E G E W E N S	G E E N G E G E W E N S	<p><u>Tale magtig</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - slegs Afrikaans - Afrikaans en Engels - Afrikaans en Nama - Afrikaans en Duits - Afrikaans, Engels en Duits - Afrikaans, Duits en Nama - Afrikaans, Engels en Nama - Afrikaans, Engels en Ovambo - Afrikaans, Nama en Herero - Afrikaans, Engels, Duits en Nama - Afrikaans, Engels, Herero, Ovambo - Afrikaans, Engels, Nama, Herero, Ovambo - Afrikaans, Engels, Duits, Nama, Herero, Ovambo
<p>11. <u>Woongebied</u></p> <p>Hang van spesifieke ondersoek af</p>				<p><u>Woonplek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Rehobothgebied - Rehobothdorp - Khomasdal in Windhoek 	
<p>12. <u>Inkomste</u></p> <p>R0 - 500 R501 - 1000 R1001 - 3000 R3000 →</p>				<p><u>Inkomste</u></p> <p>R0 - 1000 R1001 - 3000 R3000 +</p>	
<p>13. <u>Etnisiteit van vader</u></p> <p>Hang van spesifieke ondersoek af</p>				<p><u>Etnisiteit van pa</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Baster - Blank - Maleier - Kleurling - Nama 	

<p>14. <u>Etnisiteit van moeder</u> Hang van spesifieke ondersoek af</p>		<p><u>Etnisiteit van ma</u> - Baster - Blank - Maleier - Kleurling - Nama</p>	
<p>15. <u>Besit van 'n radio</u> - Ja - Nee</p>		<p><u>Besit van 'n radio</u> - Ja - Nee</p>	
<p>16. <u>Keuse van variëteit van Afrikaans</u> Hang van spesifieke ondersoek af</p>		<p><u>Variasiekeuse</u> - geen antwoord - soos jong Basters - soos ou Basters - soos Blanke Afrikaanssprekendes</p>	
<p>17. <u>Lewensfeer</u> - laerskool - hoërskool - tersiër - naskool nie-tersiër</p>		<p><u>Lewensfeer</u> - laerskool - hoërskool - naskool</p>	
<p>18. <u>Informantgroep</u> - analfabete - laerskoolleerling - hoërskoolleerling - tersiër/naskool tot 40 jr. - bo 40 jr.</p>		<p><u>Informantgroep</u> - analfabete - laerskoolleerlinge - hoërskoolleerlinge - naskool tot 40 - naskool na 40</p>	
<p>19. <u>Geletterdheid</u> - alfabeet - analfabete</p>		<p><u>Geletterdheid</u> - analfabete - alfabeet</p>	
<p>20. <u>Diglossie</u> - "hoër" variant - formeel - "laer" variant - informeel</p>			

21. <u>Kodes</u> - groepskode - persoonlike kode (n.a.v. situasie)						
22. <u>Register</u> - spesifieke geleentheids- taalgebruik - persoonlike variant						

VOORBEELDE VAN VERBANDE TUSSEN TWEE SOSIOLINGUISTIESE VERANDERLIKES IN STUDIES OOR KLEURLING-AFRIKAANS

A. AFRIKAANS VAN DIE WES-KAAP (EIE STUDIE)	B. KLOPPER, R. (1976)	C. KLOPPER, R. (1983)	I. VAN SCHALKWYK, D.J. (1983)
1. geloof x klas	1. geloof x klas	1. geloof x klas	
2. geloof x ouderdom	2. geloof x ouderdom		
3. geslag x kwalifikasie			3. geslag x kwalifikasie
4. geslag x ouderdom			
5. geslag x inkomste			
6. klas x sosiale netwerk			
7. ouderdom x taalgebruikstyl			
8. klas x taalgebruikstyl			
9. geslag x taalgebruikstyl			
10. sosiale netwerk x taalgebruikstyl			
11. geloof x taalgebruikstyl			
12. besit van radio x taalgebruikstyl			
13. geletterdheid x taalgebruikstyl			
14. ouderdom x klas			
15. ouderdom x geslag			
16. ouderdom x kwalifikasie			

5. SLOTBESKOUING

5. SLOTBESKOUING

In hierdie studie is verskeie algemene doelwitte, maar ook spesifieke doelwitte voorop gestel. As nou oorsigtelik teruggekyk word na die resultaat van die studie, kan die mate waartoe die aanvanklike doelwitte bereik is, as maatstaf geneem word.

Soos aanvanklik uiteengesit, is dit belangrik om Kleurling-Afrikaans as variëteit van Afrikaans na waarde te skat - die groot sprekerstal van hierdie variëteit se positiewe gesindheid en lojaliteit teenoor Afrikaans is essensieel vir die bestaan en voortbestaan daarvan. In hierdie studie is oor die algemeen gepoog om d.m.v. die beskrywing van en bespreking rondom Kleurling-Afrikaans (as onderdeel van Kaapse Afrikaans) erkenning van hierdie variëteit te bevestig. Behalwe die poging om die regmatige bestaan en toekoms van Kleurling-Afrikaans te bevorder, word ook die gelykwaardigheid van dié variëteit naas enige ander variëteit van Afrikaans (ook Standard-Afrikaans) bevestig. Op dié wyse word daarby die duidelike sistematiek in die voorkoms van die betrokke variante in Kleurling-Afrikaans beklemtoon.

Waar daar vroeër 'n behoefte was aan 'n algemene beskrywing van Kleurling-Afrikaans om 'n geheelbeeld van die sistematiek binne hierdie variëteit te kry, is daar nou 'n breë korpus van gegewens beskikbaar. 'n Samevatting van studie- en navorsingsresultate tot dusver, en daarby die daarstelling van 'n navorsingsmodel met daarna die verwerking van 'n groot korpus gegewens volgens hierdie beginsels, vlek hierdie veld oop. Die sistematiesering van al die data wat op dié wyse bekom is, sorg verder vir die beskikbaarstelling van genoeg inligting oor die onderwerp, sodat 'n nadere beskouing van dié variëteit nou moontlik is. Hierdie opvolg-beskouings sal in die toekoms ook minder idiosinkraties wees, a.g.v. die nuwe, eenvormige basis van inligting waarvanaf uitgegaan kan word.

Naas die algemene bevordering van Kleurling-Afrikaans en die voorsiening in die behoeftes wat binne dié studiegebied bestaan het, is ook gepoog om drie spesifieke doelwitte te bereik.

Eerstens is die bestaande kennis rondom Kleurling-Afrikaans (en verwante variëteite van Afrikaans) saamgetrek tot 'n kort, kritiese uiteensetting/samevatting van wat reeds op dié gebied gedoen is. Ook navorsingsprosedures wat tot dusver in variasieondersoeke gebruik is, kom onder die vergrootglas. Die betekenis van hierdie konsentrasie van inligting lê daarin dat daar nou 'n breë, maar bondige basis as agtergrond beskikbaar is vir enige ondersoeker wat hom in die toekoms op hierdie gebied wil waag. 'n Vergelykende evaluering van hierdie gegewens het ook die opstel van 'n eenvormige model vir variasie-navorsing vergemaklik.

Die tweede doelwit, nl. die daarstelling van so 'n navorsingsmodel waarvolgens taalvariasie-navorsing (en meer spesifiek navorsing oor Kleurling-Afrikaans) gerig kan word, is in die tweede afdeling bereik. Hoewel bloot as riglyn, kan hierdie model toekomstige projekte op dié gebied tot heelwat voordeel wees. Nie net die beplanning en strukturering van dergelike ondersoeke nie, maar ook die detail van die praktiese uitvoer daarvan kan hierby baat. Die kontrolyste aan die einde van elke onderafdeling gee direk riglyne waarvolgens die navorser kan handel. Dit is egter belangrik om deurgaans in gedagte te hou dat elke projek unieke behoeftes en omstandighede sal meebring, en dat so 'n model m.a.w. geensins as voorskriftelik beskou mag word nie. Die doel bly m.a.w. eerder om afsonderlike studies in die toekoms met hierdie basis meer eenvormig, vergelykbaar en kontroleerbaar te maak. Op dié wyse sal die studie van taalvariëteite en -variante (en spesifiek ook Kleurling-Afrikaans) vinniger vorder en die bespreking rondom die onderwerp meer diepte verkry.

Om die terreinafbakening te doen vir so 'n navorsingsprojek is daar eintlik 'n breë databasis nodig (waaruit uittreksels gemaak kan word), wat as materiaal vir verdere ondersoek kan dien. Hierdie materiaal moet vir variasie-analise geskik wees, sodat die variasionele sistematiek voorrang kan geniet in die projek. In die bereiking van die derde doelwit word gepoog om aan hierdie behoefte te voldoen. Met die inskakeling by die RGN se breë projek oor die landstale van Suid-Afrika, is 'n groot korpus data

versamel met die transkripsie en ontsluiting van die opnames van Kleurling-taalgebuik wat beskikbaar gestel is. Sodoende word die breë geheelbeeld verkry, wat verlang word. Dié data is daarna op 'n variasie-basis gesistematiseer in kategorieë op klank, morfologiese en sintaktiese vlak. So kom dan 'n inventaris van tipiese verskynsels in Kleurling-Afrikaans tot stand.

Dit is hier as belangrik beskou om doelbewus te poog om die voorkoms van variasie in Kleurling-Afrikaans d.m.v. variasionele terminologie te beskryf. Op dié wyse word die basis gelê vir die wegbeweeg van die beskrywing van taalgebruiksverskynsels as 'n proses (van verandering). Taalgebruiksvariasie word m.a.w. gesien as die voorkoms van gelykwaardige variante naas mekaar binne 'n bepaalde variëteit of oor variëteite heen.

Die veld lê nou oop vir ander ondersoekers om die voorkoms van die variante wat geïdentifiseer is, te kontroleer. Daarby kan met die nadere ondersoek van die gesistematiseerde data gevind word dat alternatiewe/verdere kategorieë/indellings na vore kom. Die intensiewe bestudering van 'n seleksie van die geïdentifiseerde data kan ook verdere diepte binne die studieterrein meebring.

In hierdie ondersoek word gekonsentreer op die beskouing van Kleurling-Afrikaans vanuit drie gesigshoeke, nl. op 'n klankvlak (wat ook die meeste aandag gekry het in studies oor Kleurling-Afrikaans tot dusver), 'n morfologiese- en 'n sintaktiese vlak. Hierdie terreine is natuurlik nie die enigste vlakke waarvolgens die data bekyk kan word nie. Ook variasie op bv. die prosodiese- en die semantiese vlak behoort in die toekoms aandag te kry.

Binne die studieveld van taalvariasie speel die sosiolinguistiek 'n belangrike rol omdat hier aanvaar word dat taalgebruik (onder andere) sosiologies gedetermineer word. Hoewel 'n bondige uiteensetting van die sosiolinguistiese veranderlikes (bv. die inkomste van die spreker en die tipe behuising waarin hy bly) in hierdie studie as voorbeeld gegee word, behoort dit bloot as vertrekpunt te dien vir die verdere bestudering van die voorkoms van eksterne fak-

tore wat bydra tot die voorkoms van 'n bepaalde taalvariant of variëteit. So 'n studie kan dus meehelp om die voorkoms van variante binne 'n variëteit te interpreteer en te verklaar. In hierdie studie was dit nie 'n oogmerk om te vorder tot op die interpretasievlak nie - die resultate van die sistematiseringsfase behoort juis te dien as stimulasie om in die toekoms dieper in te gaan op die herkoms van en die redes vir die voorkoms van taalvariante. Ook ander veranderlikes kan dan betrek word in die verklaring van die voorkoms van spesifieke taalgebruiksvariante en -style by afsonderlike sprekers. In die toekoms kan die rol van bv. die neurolinguis-tiek, taalverwerwing, sprekersintensies en gemoedstoestande en selfs sielkundige faktore in diepte nagevors word.

Oor die algemeen gesien, lê die waarde van dié studie dus daarin dat deure oopgemaak word op twee vlakke. Eerstens is 'n basis gelê vir groter en intensiewer ondersoek rondom Kleurling-Afrikaans as 'n onderdeel/variëteit van (Kaapse) Afrikaans. In die tweede plek word die saak van taalvariasie as taal-studierigting bevorder deurdat vertrekpunte en rig-lyne in die algemeen hier uitgelig en beklemtoon word. Die hoop word uitgespreek dat hierdie verhandeling in die hand van enige taalvariasiekundige of -belangstellende 'n bydrae kan maak tot meer kennis van dié vakgebied.

BYLAE A

Transkripsies en ontsluiting van die bandmateriaal

(Vergelyk Hoofstuk 4, paragraaf 4.1.2)

TRANSKRIPSIES EN ONTSLUITING VAN DIE BANDMATERIAAL010106KANT B

ek-æt begin met mysiek ... (onduidelik) en em ... toe gan ...
 Ons as ons reis dan reis ɔs amal saam en ons em ... ɔs het al 'n
 paar plate gemaak soos 'n solo sewe en 'n paar langspelers en
 ons ... ons hoop om binnekort nog te maak. Em ... ons is op-ie
 oomlik is ɔs hie in-ie Kaap besig ən as ɔs hie klaa 's sal ɔs
 weer op 'n toer gaan met ... (onduidelik) ... en s ... en nog
 paar ane mense.

Ja:, sus ək gesē hət dan ... ons almal toer saam, en li ... ons
 ry saam en ɔ:s al hele paar keer al weggega. Ons gan ən
 ons kom ... da speel ons ...(onduidelik) ... dis sus-æt is.

V: Neem u deel aan so 'n ding ... aan die petrolsituasie?

R: Em ... ek neem-ie einlik deel nie, ma die styging van petrəl
 was sus-æt anga·n, is-æt 'n knou vi meeste van-ie mense
 hiesɔ ... hie in die rondte. Spɛʃiaal-ie mense mɛ-die ...
 met die meer grotere kar. Sus 'n jaar of twee gelede was-æt
 as jy jou ... jou tenk ook volmak dan ... dan wI:t jy hoe
 lank kan jy ry, mar ma sus vədag en sus-æt nog al ie tyd
 opgan dan kan jy nie, bikɔ:s ("because") jy moe nou meerder
 betaal om om jou ... om-ie petrəl in-ie kar te sit.

En meeste van-ie mense raak ontslae van hierie groot karre
 nou. Meeste gan nou vir kleiner soot. Ma ek ... ek kan ...
 Ja:, as-æt su is moet mɛ...mens mət ma 'n ... kleine een kry
 sus a...a...a fiets of 'n ... 'n iets sus dit om vi jou in-ie
 rondte te help, want as ... wan-as ... (onduidelik) ... nog
 'n keer moet opgan an opgan dan sal die ... die ... (ondui-
 delik) hy sal-ie mee kan byhou nie en ən al-ie ane dinge wat
 su te di:r is.

ONTSLUITING VAN 010106

I. KLANKPATRONE

1. [æ] x [ɛ], bv. ɛk; wɛggega
2. [k[≠]h] x [k[≠]_], bv. ɛk-ət
3. [ɛ] x [ə], bv. ɛk-ət; ən; hət; mət
4. [œ] x [y], bv. mysiek
5. [ns[≠]] x [_s[≠]], bv. ɔs (ons)
6. [l[≠]m] x [_t[≠]m], bv. almal
7. [p[≠]d] x [p[≠]_], bv. op-ie
8. [m[≠]bl] x [m[≠]l], bv. oomlik
9. [r[≠]] x [_[≠]], bv. hie_; klaa_; ane_(ander); ma_; vi_; kleine_;
mee_;
10. [r[≠]s] x [_t[≠]s], bv. hies
11. [rt[≠]] x [_t[≠]], bv. soot
12. [n[≠]d] x [n[≠]_], bv. in-ie; van-ie
13. [n[≠]d] x [n[≠]_], bv. ane (ander)
14. [a(:)] x [a:/a:], bv. Ja:
15. [o] x [u;u], bv. sus; sus; su; su
16. [æ] x [ə], bv. ək
17. [ɔ:(n)] x [ɔ:], bv. ɔ:s
18. [n[≠]] x [_[≠]], bv. wɛggega_; da_
19. [n[≠]d] x [_t[≠]d], bv. vədag
20. [a:] x [a(·)], bv. gan; anga.n; volmak; mar
21. [s[≠]d] x [s[≠]_], bv. sus-ət; was-ət; as-ət
22. [m[≠]n] x [m[≠]_], bv. neem-ie
23. [nt[≠]l] x [nt[≠]l], bv. einlik
24. [ɔ] x [ə], bv. petrəl
25. [l[≠]d] x [l[≠]_], bv. speʃiaal-ie; al-ie
26. [t[≠]] x [_[≠]], bv. moe_
27. [t[≠]d] x [t[≠]_], bv. mɛ-die
28. [e] x [i; I(:)], bv. wi:t
29. [a] x [ə], bv. vədag (vandag)
30. [m[≠]d] x [m[≠]_], bv. om-ie
31. [rt[≠]d] x [rt[≠]_], bv. hierie
32. [l[≠]n] x [l[≠]_], bv. sal-ie
33. [y:] x [i:], bv. di:r
34. [nt[≠]] x [n[≠]_], v. wan (want)

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. meer + adj. x meer + adj. + er (by die vergelykende trap van vergelyking), bv. "meer grotere kar."
2. adj. + s.nw. x adj. + -e + s.nw., bv. "grotere kar"
3. mv. x ekv., bv. "... -ie mense me-die ... met die meer grotere kar."
4. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. biko:s ("because")
5. gooi x sit, bv. "... petrəl in-ie kar te sit."
6. motor x kar, bv. "... petrəl in-ie kar te sit."
7. Naas die volle begrip/woordvorm, kom soms net 'n deel daarvan, wat steeds dieselfde betekenis verteenwoordig, voor, bv. "... die styging van petrəl " (naas petrolpryse).
8. rond x in die rondte, bv. "... vi meeste van-ie mense hieso ... hie in-ie rondte."
"... om vi jou in-ie rondte te help, ..."

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Bywoordelike bysin van omstandigheid (as + S + V) + hoofsin (V + S + X) x S + Bywoordelike bysin van omstandigheid (as + S + V) + hoofsin (dan + V + S + X), bv. "Ons as ons reis dan reis os almal saam ..."
2. Naas die enkele voorkoms van 'n sinsdeel, kom dit meer kere binne dieselfde sin voor (soms met 'n gewysigde woordorde), bv. "... ons is op-ie oomlik is os hie in-ie Kaap besig ..."
3. die/'n + s.nw. x + s.nw., bv. "... en nog paar ane mense", "... ō:s al hele paar keer ...", "... vir kleiner soot."
4. Naas die enkele voorkoms van al as adjunk, kom al soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "... ō:s al hele paar keer al weggega."
5. S + V+adjunk + X x S + V + X + adjunk, bv. "En meeste van-ie mense raak ontslae van hierie groot karre nou."
6. + iets x 'n + iets, bv. "... 'n iets sus dit ..."

010108KANT B

Vanāf die oudedom van elf jaa het ek belanggestel in motəs, veskølən ... verskillende tipe, groot of klein. Die belangstelling het iets in my opgewek en dīt was om te sien hu:ə die motəs loop, wat hom māāk aandryf, ən wat maak sy wiele rol. ek het by die bure e ... motəs gan regmaak; gan help masjinerieparṭe afwas; help amekaarsit en nou en dan het əs su gestoot dat die ou tjør moet loop. Ma ən ia:kgeval su: het əke ... kennis opgedoen wat ek nou nog waadeer en ek kon ba ... ek kan baie va my vriende nou help as həl ... probleme het mət 'le motərs. En vədag is daa su baie veskillende motəs wat op veskillende prənsipə werk, dat dit moeilik is om by te hou met die veanderings en moderne tipe van masjinerəi. En daa sal sikə nou met die e ... tekort an e ... pətro:liəəm sikə niwe motəs e ... gemaak word. Sike iets met e ... wat met bātrəi angedryf word of die son angedryf word - sonkrag.

Met die verhoging van brandstof is da nou baie mense wat gewoonlik met hul voertəiə na hulle werk rəi, nou met e ... pəblieke voertəiə gebrəik moet wor ... gebrəik moet maak. Veral die mē:se wat nou fə: bly van, vəl mitfəlspləin (Mitchellsplein), daardie mē:se wat daa geen gereelde pəblieke tra:nsport ("transport") is nie, moet helle nou e ... twI: of dri: of fi: pesone in een ... in een motər saam ry waarh ... waarheen ... waa voorheen helle nie dit gedoen het nie. Su kan helle nou spaar, andesins sal dit helle 'n klomp çialt kos om by die werk te kom. Ook die men ... ook gan die mense nie meer su baie naweke uit nie, want almal dink an hoeveel dit gan kos om daarheen te reis. As daarie pesoon met sy eie motər of bromfiets of wat uk al moet reis, indien hy nie pəblieke tra:nsport gebrəik nie.

ONTSLUITING VAN 010108

I. KLANKPATRONE

1. [r[≠]] x [_[≠]], bv. meer_u; sikə_u (seker); fε:_u (ver); fi:_u (vier); jaa_u; Ma_u; daa_u
2. [rs[≠]] x [_s[≠]], bv. motəs
3. [rt[≠]] x [_t[≠]], bv. word
4. [r⁺] x [_⁺], bv. veal; veanderings
5. [r⁺h] x [_⁺h], bv. waaheen
6. [r⁺s] x [_⁺s], bv. andesins; pesone
7. [r⁺t] x [_⁺t], bv. voetəiə
8. [r⁺sk] x [_⁺sk], bv. veskillende
9. [r⁺d] x [_⁺d], bv. waadeer
10. [⁺r] x [⁺], bv. bure
11. [æ] x [ε(:)], bv. εk; opgewεk; moderne; fε:
12. [u] x [u:ə], bv. huiə (vir hoe)
13. [ε] x [ə], bv. ən; mət; pətro:liæm
14. [a:] x [a], bv. gan; angedryf; an
15. [n⁺m] x [_⁺m], bv. amekaarsit
16. [ns[≠]] x [_s[≠]], bv. əs
17. [lk[≠]] x [_k[≠]], bv. ia:k
18. [æ] x [ia(:)], bv. ia:kgeval; ğialt
19. [o] x [u(:);u], bv. su:_u; prubleme; su:_u; su:_u; uk
20. [æ] x [ə], bv. ək
21. [n[≠]] x [_[≠]], bv. va_u
22. [n⁺d] x [_⁺d], bv. vədag
23. [æ] x [ə], bv. həl; pəblieke
24. [a] x [ə], bv. vədag
25. [e] x [i; I(:)], bv. sikə; twi:
26. [y] x [i], bv. niwe
27. [œu] x [ɔu], bv. nœu
28. [œi] x [əi], bv. voertœiə; gebrœik
29. [əi] x [œi], bv. rœi
30. [ε:(n)] x [ẽ:], bv. mẽ:se
31. [æ] x [ε], bv. hεlle
32. [≠x] x [≠ç], bv. ğialt

33. [r⁺d] x [r⁺_], bv. daarie
 34. [i] x [əi], bv. masjinerei

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. laat x maak, bv. "... wat maak sy wiele rol."
 "... wat hom maak aandryf,"
2. mv. x ekv., bv. "... verskillende tipe_"
 "... moderne tipe_ van masjinerei"
3. waar x wat, bv. "daardie mē:se wat daa geen gereelde pøblieke tra:nsport is nie ..."
4. gebruik maak van x gebruik maak met, bv. "... nou met ... pøblieke voetei ... gebreik moet maak."
5. Naas die volle begrip/woordvorm, kom soms net 'n deel daarvan, wat steeds dieselfde betekenis verteenwoordig, voor, bv. bv. "... verhoging van brandstof ..." (naas brandstofpryse)
6. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. "pøblieke tra:nsport."
7. 3 sillabes x 2 sillabes, bv. batrei (battery)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. die/'n + s.nw. x ___ + s.nw., bv. "... wat met ___ batrei aangedryf word ..."
2. voorsetsel + NS x ___ + NS, bv. "of ___ die son angedryf word..."
3. relatiewe vnw. + res van bysin x ___ + res van bysin, bv. "... baie mense ... ___ nou met pøblieke voetei ..."
4. S + O + adjunk + V x adjunk + S + O + V (in bysinne), bv. "... waa voorheen helle nie dit gedoen het nie."

010112

KANT B

Em ... êk sal sê om die əbɔlstəri ("upholstery") is ... êk hət baie geleer daain vi die ja:r en êk min dis om vi hom ɔk wæg te hia:pinstet ("instead") wa:t hy ieman kry om vi hom te hia:p. ən êk kan hom nog hia:p, hia:p êk hom ma net wæg.

V: Vind u dit interessant?

R: Is bai intrəsan bikɔ:s ("because") êk in bitwin ("in between") doen êk sɔma die man se wɛrk uk wa:t 'n mansmens moet doen. Sus hy sny byvoobeeld die wɛrk, dan ɟi hy vi my om te stitʃ ("stitch"). Nou stitʃ êk-ie wɛrk ən-an maak hy die kəssings wee vol wat moet gedoen vo:t (word). Of daa's stoele wat moet oorɟetrek word en-ie ou kavəs ("covers") moet nou losge-maak word, dan hia:p êk hom losmaak. Maak-ət net ligter vi hom, bikɔs hy ... die meestal wɛrk is vi hɔm om te doen as daa nie baie stitʃwɛrk an is nie.

V: En waar koop julle die materiaal vir die stoele ... vir die meubels?

R: wəl ("well"), somtye die kastəmə ("customer") het sy eie mətɛrials, anes kup hy sus ɔs-ət ... (onduidelik) ... gedoen. Dan doen hy ... gan kup hy die wit la:iniŋ ("lining") by KI:l̩s ikwəpmənt (Keel's Equipment) kəlidənstraat (Caledon-straat). En somtye as-ət nou die kastəmə hy pik ("pick") sy eie matIriaal of hy koop sy eie mətIriaal, dan bring hɛlle dit nou net ən mət dit nou klaa gemaak wɔrd.

V: En die masjiene wat hulle nou hier het - is dit baie duur?

R: Ja, kos bai e geld. Al twee daai is sy eie məsjiene sus hy gekoop hət ən ...

V: Hou u van die werk?

R: Baie grag.

Nou ek was ma nog-ie 'n maan getrout -ie, toe was ek hospitaal toe. Toe't helle my hot ... ingehou by die hospitaal. En helle het vi my ... hoe sê ek nou, wit -ie wat sê mens ə Afrikaans-ie ... 'n wumb skrēip ("womb scrape") gegee nē. ən ek het dit baie ... Groot Skee (Groote Schuur) se hospitaal vind ek mee ... beter as ane hospitale, hoekom die wai ("way") helle jou trit ("treat") daasə was als agtemekaa. Alles is skoon, alles is op 'n tyd - dzy kry alles op 'n tyd daa ən dēds wa:i ("that's why") wat ek nou gan buk het om vi die ... vewag inaxə tyd my baba in dzu:n ("June"). So ek het gegán om in te boek wee by Groot Skee wat e ... dee my adres - helle vat net sekere plēkke by Groot Skee an. Toe was ek nou gestir na pəniŋfəla mətə:nəti hœum ("Peninsula Maternity Home"). bat ("but") vəl ek was-ie su: ki:n daaop om daa te gan nie. Hoekom is baie fəil ən anta:idi ("untidy") daasə. Bat wat kan ek maak. ek moe ma nou net gat ... is vi my om-ie kind voot te bring - is-ie die hospitaal -ie.

V: Wat sê u man?

R: Wel hy moet ək ma nou ... hy moet ma net tefri:de wees waa dit gan wis, bikəs helle wil my nie anvat by Groot Skee nie; deer-ie eriə ("aria") ja. Is net sekere plēkke wat val əne Groot Skee.

V: Is u man opgewonde?

R: Ne:, hy kan nie wag nie, bikəs die baba moet al daa wees al toe hy praat. En hy kyk bai vorentoe vir 'n bəi ("boy").

V: Wat sê u ouers daarvan?

R: My oues? wəl ("well") amal is opgemaak bikəs-aa is al kleinkines in-ie familie, so helle sal-ie nog baie vorentoe kyk daavoo nie.

V: As dit 'n seun is, watse werk moet hy doen?

R: Wel, hy sal natilək sy pa se wərk volg wee.

V: En as dit 'n meisie is?

R: Sy moet ma ək leer. ivən ("even") vi my as-ət 'n bəi is, helle moet ma net ək leer suveel 'le kan.

ONTSLUITING VAN 010112I. KLANKPATRONE

1. [æ] x [ɛ], bv. êk; wæg; wêrk; oorgetrêk; plêkke; vël (wel)
2. [ɛ] x [ə], bv. hæt; ɛn
3. [r[≠]] x [_[≠]], bv. ɔne (onder); daavoo_ ; vi_ ; ma_ ; soma_ (sommer);
wee_ ; daa_ ; klaa_ ; mee_ ; ane_ ; agtemekaa_
4. [r[†]] x [_[†]], bv. daaop; daavoo; daain
5. [r[†]l] x [_[†]l], bv. natilêk
6. [r[†]b] x [_[†]b], bv. byvoobeeld
7. [r[†]x] x [_[†]x], bv. oorgetrek
8. [r[†]s] x [_[†]s], bv. daasɔ
9. [r[†]m] x [_[†]m], bv. agtemekaa
10. [r[†]v] x [_[†]v], bv. vewag
11. [rt[≠]] x [_t[≠]], bv. vo:t (word); voot
12. [rs[≠]] x [_s[≠]], bv. anes (anders); oues; kleinkines
13. [a(:)] x [a:/a:], bv. ja:r; wa:t; wa·t
14. [e] x [i; I(:)], bv. min; çi (gee); matiriaal; wit; inaxə;
tevrI:de; wis
15. [o] x [ɔ], bv. ɔk
16. [lp[≠]] x [_p[≠]], bv. hia:p
17. [æ] x [ia(:)], bv. hia:p
18. [t[≠]] x [_[≠]], bv. moe_
19. [nt[≠]] x [n[≠]], bv. ieman_ ; intrəsan_ ; maan_
20. [ə] x [a], bv. sɔma; inaxə; an (in); anvat
21. [o] x [u], bv. uk; sus; kup; su:; suveel
22. [x[≠]] x [ç[≠]], bv. çi (gee)
23. [k[≠]d] x [k[≠]], bv. êk-ie; maak-ət
24. [n[≠]d] x [n[≠]], bv. ən-an; en-ie; in-ie
25. [n[†]d] x [n[†]], bv. ane (ander); ɔne (onder); anes (anders);
kleinkines
26. [æ] x [ə], bv. kəssings; helle
27. [ɔ] x [o], bv. vo:t (word)
28. [a:] x [a(·)], bv. an; gan; grag
29. [ns[≠]] x [_s[≠]], bv. ɔs
30. [s[≠]h] x [s[≠]], bv. ɔs-ət
31. [s[≠]d] x [s[≠]], bv. as-ət; is-ət

32. [a] x [ə], bv. mətIriaal; məsjiene
33. [u] x [ə], bv. mət (moet)
34. [x[≠]n] x [x[≠] _], bv. nog^u-ie
35. [æu] x [ɔu], bv. getrout
36. [t[≠]n] x [t[≠] _], bv. getrout-ie; wit-ie
37. [æ] x [ə], bv. ək
38. [n[≠]] x [_[≠]], bv. ə_ (in)
39. [ʃ[≠]j] x [ʃ[≠]dʒ], bv. dʒy
40. [y:] x [i:], bv. gestir; natilək (natuurlik)
41. [s[≠]n] x [s[≠] _], bv. was-ie; is-ie
42. [æi] x [əi], bv. fəil (vuil)
43. [n[≠]] x [t[≠]], bv. gat (gaan)
44. [m[≠]d] x [m[≠] _], bv. om-ie
45. [l[≠]n] x [l[≠] _], bv. hospitaal-ie; sal-ie
46. [r[≠]d] x [r[≠] _], bv. deer-ie
47. [∅] x [e], bv. deer
48. [e(:)] x [e:/e:], bv. Ne:i
49. [l⁺m] x [_⁺m], bv. amal

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. əbəlstəri ("apholstery"); instət ("instead"); bikɔ:s ("because"); in bitwin ("in between"); stɪtʃ ("stitch"); kavəs ("covers"); wəl ("well"); kastəmə ("customer"); mətēriaals ("materials"); ikwəpmənt ("equipment"); la:iniŋ ("lining"); pik ("pick"); wumb skrəip ("womb scrape"); wəi ("way"); trit ("treat"); dēds wa:i ("that's why"); buk ("book"); dʒu:n ("June"); mətə:nəti hœum (maternity home); ki:n ("keen"); anta:idi ("untidy"); bat ("but"); ε:riə ("area"); bɔi ("boy"); ivən ("even")
2. Naas adjunk kom die adjunk ook as adjektief voor, bv. "... die meestal werk ..."
3. somtyds & somtye, bv. "... somtye die kastəmə het sy ..."
4. Naas adjunk van plek kom die adjunk soms ook as 'n adjunk van rigting voor, bv. "... ek was-ie su: ki:n daaop om daa te gan nie."
5. Naas adjunk van tyd kom die adjunk ook as adjunk van vergelyking voor, bv. "... die baba moet al daa wees al toe hy

praat" (soos)

6. gewoon aan x opgemaak, bv. "... wel, amal is opgemaak bikos-aa is al kleinkines in-ie familie, so helle sal-ie nog baie vorentoe kyk daavoo nie!"
7. Naas adjunk van herhaling kom die adjunk ook in 'n temporale funksie voor, bv. "... hy sal natilik sy pa se werk volg wee!"
8. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. bai (baie); daai (daardie); toe't (toe het); als (alles)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. SOV x SVO (in bysinne), bv. "Sus hy sny byvoobeeld die werk, ..."
2. Die voorwerps-dit kom soms voor en soms nie, bv. "... dan çi hy ___ vi my ..."
3. Tydsaanduiding + V + S + X x Tydsaanduiding + S + V + X, bv. "sontye die kastemə het ..."
4. Die onderwerps-dit kom soms voor en soms nie, bv.
"___ kos bai geld."
"___ is baie fəil ən anta:idi ..."
"___ is vi my om-ie kind voot te bring..."
5. SVO x Nou + SVO, bv. "Nou ek was ma nog-ie 'n maan getrou-ie ..."
6. SVO x ___ VO, bv. "... ___ wit-ie wat sē mens ə Afrikaans-ie ..."
7. om + adjunk + te + infinitief x om + te + infinitief + adjunk (by die infinitief-konstruksie), bv. "... ek hət gegan om in te boek wee by ..."
8. Naas 'n volle begrip/sinsdeel kom soms net 'n deel daarvan voor terwyl die betekenis konstant bly, bv. "... helle vat net sekere plekke by Groot Skee an" (naas: "hulle neem net sekere plekke se inwoners/mense ...")
9. Naas die enkele voorkoms van die adjunk, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "... die baba moet al daa wees al ..."
10. sien uit na x kyk vorentoe vir, bv. "En hy kyk bai vorentoe vir 'n boi."

010407KANT B

Ag rand ene mar e ... hy skæld mos nɔu die kлом çial ag ... (onduidelik) ... mar twI: rand per maand agterstallige geld, daavor maak-æt nou tærti fɔ: ("thirty four") ... ma su sækəl-sækəl ankom ... ɔiti sɛvən ("eighty seven") nè, fæfti fa:if ("fifty five") sent.

Wat æk mæt bæibi ("baby") gesit hæt nè, en dan-an sê hälle vi my voor. æk mæt dai ... vɔnaand dai stækkie lI:s ən dan die stækkie lI:s. En su:'t æk-aa bæite by 'n dokter Blom gewerk. Toe was æk mar ingegan vi tien ... was æk klaa nege. Toe't æk daa drie jaar gewerk en su't æk ma altyd ma su bitji geskrywe ən su by my op ... ən toe't æk in-ie Kaap gebly, toe gat æk ɔk ma vi neni ("nanny"). Baie witmē:se hæt kines gehad wæt saam mæt bæibisit gedoen. Da moet æk ɔk ma vi hälle su: die ɛŋəlsə boekies ən Afrikaans ɔk ma su lI:s.

ONTSLUITING VAN 010407

I. KLANKPATRONE

1. [œ] x [ə], bv. skəld; səkəl; həlle; stəkkie
2. [œu] x [ɔu], bv. nou
3. [mp[≠]] x [m[≠]], bv. klom
4. [x[≠]] x [ç[≠]], bv. çial
5. [æ] x [ia], bv. çial (geld)
6. [lt[≠]] x [l[≠]], bv. çial
7. [a:] x [a(·)], bv. mar; ankom; ingegan
8. [e] x [I(:)], bv. twI:; lI:s
9. [r[≠]] x [[≠]], bv. vi ; klaa ; daa ; ma
10. [r⁺f] x [⁺f], bv. daavoor
11. [rs[≠]] x [[≠]s], bv. kines
12. [k[≠]d] x [k[≠]], bv. maak-et; ek-aa (ek daar)
13. [o] x [u], bv. su ; su:
14. [æ] x [ə], bv. ek
15. [ɛ] x [ə], bv. en; het; engelse
16. [u] x [ə], bv. met
17. [n[≠]d] x [n[≠]], bv. dan-an; in-ie
18. [n⁺d] x [n⁺], bv. kines
19. [æ] x [ɛ], bv. ek; gewerk
20. [a] x [ə], bv. vanaand; wet (wat)
21. [œi] x [əi], bv. beite
22. [⁺c] x [⁺tj], bv. bitji
23. [n[≠]] x [t[≠]], bv. gat
24. [o] x [ɔ], bv. ok
25. [ɛ:(n)] x [ɛ:], bv. witmē:se
26. [n[≠]] x [[≠]], bv. Da

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. terti fo: ("thirty four"); eiti seven ("eighty seven"); fefti fa:if ("fifty five"); beibi gesit ("baby"); neni ("nanny")
2. Naas voornaamwoord word 'n voornaamwoord ook as adjunk van tyd gebruik, bv. "Wat ek met beibi gesit het ..."

3. toe x dan (as adjunk van tyd), bv. "... en dan-an sê helle vi my voor."
4. moes x moet (as medewerkwoord), bv. "Wat ek mæt bæibi gesit hæt ..."
5. het + verlede deelwoord x was + verlede deelwoord (by die verlede tyd), bv. "Toe was ek mar ingegan vi tien ..."
6. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. dai (daardie); toe't (toe het); su't (so het)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. nog nie eers/skaars (+ouderdom) x ingegaan vir (+ouderdom), bv. "Toe was ek mar ingegan vi tien ..."
2. Naas die enkele voorkoms van 'n adjunk, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "... su't ek ma altyd ma su bitji ..."
3. doen + (tipe werk) x gaan vir + (tipe werk), bv. "... toe gat ek ek ma vi meni."
4. wat saam met x vir wie, bv. "Baie witmë:se hæt kines gehad wæt saam mæt bæibisit gedoen."

010408KANT B

Wel ons het daai ... my man het gebeslêit om dai boeke te koop vir-ie kənəs se ontwil - die kənəs wat nog skoolgan. Wel, -ət hepən ("happen") mənəxə dae lat həlłə həis toe kom ən dan wil həlłə iets weet wat həlłə vədag in-ie skool geleer het en dan kan ons rifə:r tu ("refer to") die boeke op-ie rak.

NI:, die's ... die piktʃəs ("pictures") op-ie op-ie op-ie e ... op-ie e... op-ie wɔ:l ("wall") is e..., het my ... my man se broe gepəint ("paint"). Hy kan vri:slək mooi skilde. En toe het hy die twi ... die twi vi my gegee, ma hy bly in britʃtiaun ("Bridgetown") ən hy hau vreeslik baie om te skilder.

ONTSLUITING VAN 010408I. KLANKPATRONE

1. [ɛ] x [ə], bv. het; en
2. [œi] x [əi], bv. gebesleit; heis
3. [r[≠]d] x [r[≠]], bv. vir-ie
4. [r[≠]] x [[≠]], bv. broe ; skilde ; vi ; ma
5. [rs[≠]] x [[≠]], bv. kənəs
6. [n[≠]d] x [n[≠]], bv. in-ie
7. [n⁺d] x [n⁺], bv. kənəs
8. [a:] x [a(·)], bv. skoolgan
9. [[≠]d] x [[≠]], bv. ət
10. [e] x [ə], bv. mənəxə (menige)
11. [[≠]d] x [[≠]i], bv. lat
12. [œ] x [ə], bv. f alle
13. [a] x [ə], bv. v edag (vandag)
14. [n⁺d] x [⁺d], bv. v edag
15. [p[≠]d] x [p[≠]], bv. op-ie
16. [e] x [i; I(:)], bv. NI ; vri- slək; twi
17. [œu] x [au], bv. f au

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. het + verlede deelwoord x het + ge + verlede deelwoord, bv. "het gebesleit"
2. om x vir (as voorsetsels), bv. "... vir-ie kənəs se ontwil ..."
3. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. f ɛpən ("happen"); r i fə:r tu ("refer to"); p iktʃəs ("pictures" w ɔ:l ("wall"); g ep əint ("paint")
4. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. da ai; da i (daardie); die's (die is)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. hou + daarvan + om te + infinitief x hou + om te + infinitief, bv. "... hy hou vreeslik baie om te skilder."

010409

KANT B

'k səl sē deer omstandighede kan ð:s nie anerste as om hie te bly nie, want sus-ie ... sus-ie tyd nou is, is hoonplekke baie skaars. En dan moet ɔs ma tevrI:de wis en vi ð:s 'n bestaan maak in-ie lI:we as-e ons 'n ou hēisie kry; as-ie ciaunsəl ("council") vi ons voorsorg ɕi mət 'n hēisie, dan moet ons tevrI:de wis. Ma anes kan ək nie kla nie. In-ie hēidige omstandighede is ək baie ge-ləkkig mə my kənəs.

ək ... ək səl sē sus-ie tyd nou is en en-ie en-ie styging van kospryse, klere en petərəl, brandstof en alles su ənsuvoort, dan səl ək dink ons as-ie Kleeerlinge kan doen met 'n redelike ordentlike səlɑ:rəs ialke vik, wat vi ons en ð:se kənəs die voorrex kan ɕi om ten minste ordentlik te kan it. Wan ək voel ons kənəs kry nie genoeg əit ... sē byvoobeeld əit 'n gesin əit van ... sus mysia:f vyf kənəs. Dan voel ək somtyds ək mət kortskiet en deudat ək kortskiet, dan ly ək daaɔner. ək hət dit onlangs geɔnervind deer ək net altyd myne opoffer vi my kənəs en net altyd om hēlle dink. Die ɕia:lt is min - die inkomste is nie genoeg nie. Dan moet ək-ət deel lat hēlle die meeste kry ən ək-ie ... die minste en daarby het ək ... het my gesɔ:ndheid gely daaɔne. En dan voel ək ək onse hēislike pusisie wat ons in bly kan vək vəbitər, ma is sus ək vi u gesē-rət is ək danbaər ɔne omstandighede, ma dit kan vək vəbitər. Sē bəvoobee ons bly in hēise in wat twi families, een kraan, een ... e ... e ... gemak hēisie moet gebrəik. Een familie hət net een kind, die ane familie het ag tot tien kənəs. Djəi wit-ie wie het die gemak hēisie fəil gemaak nie en djəi mət in daai pesoon. se ja:t kom; sy agteplaas kom. Is-ie su ləkke skoon nie en dan het hēlle ... dan is daa ongerieflike deere in. Djəi kan-ie geraas ən-ie geklank hoor van die bi:rte en dit veosaak dat jou nagrəs gesteer word.

ONTSLUITING VAN 010409

I. KLANKPATRONE

1. [a] x [ə], bv. səl; səla:rəs
2. [ø] x [e], bv. deer; kleerlinge; gester
3. [ɔ:(n)] x [ɔ:], bv. ɔ:s; ɔ:se
4. [n[≠]d] x [n[≠]_], bv. in-ie; en-ie; kan-ie
5. [n⁺d] x [n⁺_], bv. anerste; anes; kənəs; ɔne; ane
6. [r[≠]] x [r[≠]_], bv. hie_; ma_; vi_; ɔne_; ane_; lekke_; daaɔne_
7. [r⁺d] x [r⁺_d], bv. deudat
8. [r⁺] x [r⁺_], bv. daaɔne; veoosaak
9. [r⁺f] x [r⁺_f], bv. geonevind
10. [r⁺b] x [r⁺_b], bv. vebiter
11. [r⁺s] x [r⁺_s], bv. pesoon; veoosaak
12. [r⁺pl] x [r⁺_pl], bv. agteplaas
13. [o] x [u; ʊ], bv. sus; ənsuvoort; uk; pusisie; uk; su
14. [s[≠]d] x [s[≠]_], bv. sus-ie; as-ie
15. [v[≠]] x [v[≠]h], bv. hoonplekke
16. [æ] x [ɛ], bv. hoonplekke; ɛk; voorrɛx ; iekke
17. [ns[≠]] x [ns[≠]_], bv. ɔs
18. [e] x [i; I(:)], bv. tevrI:de; wis; lI:we; ɕi; vik; it; vebiter
(verbeter); twi
19. [œi] x [əi], bv. hœisie; hœidige; əit; hœislike; gebrœik; fœil
20. [x[≠]] x [x[≠]ç], bv. ɕi
21. [ɛ] x [ə], bv. mɛt; ənsuvoort; ən
22. [æ] x [ə], bv. ək
23. [œ] x [ə], bv. geləkkig; nagrəs
24. [t[≠]] x [t[≠]_], bv. mə_; gesɔ:ndhei _
25. [nt[≠]] x [nt[≠]_], bv. wan
26. [rts[≠]] x [rts[≠]_], bv. ənsuvoort
27. [æ] x [ia(:)], bv. ialke; mysia:f; ɕia:lt
28. [x[≠]] x [x[≠]_], bv. voorrɛx
29. [u] x [œ], bv. mœt (moet)
30. [k[≠]d] x [k[≠]_], bv. ɛk-ɛt; ɛk-ie
31. [d[≠]] x [d[≠]l], bv. lat
32. [ɔ(:)] x [ɔ:; ɔ:], bv. gesɔ:ndhei
33. [h[≠]] x [h[≠]r], bv. ret (het)

34. [ŋk[†]b] x [ŋ[†]b], bv. dan_baar
35. [əi] x [ə], bv. bəvoobee (byvoorbeeld)
36. [It[†]] x [[†]], bv. bəvoobee_
37. [[†]j] x [[†]dj], bv. Djəi
38. [t[†]n] x [t[†]], bv. wit-ie
39. [u] x [ə], bv. mət
40. [s[†]n] x [s[†]], bv. Is-ie
41. [y:] x [i:], bv. bi:rte

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. anders x anderste (as adjunk), bv. "... kan ɔ:s nie anerste as om ..."
2. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. ciaunsəl ("council"); ja:t ("yard")
3. hulp/subsidie x voorsorg, bv. "... as-ie ciaunsəl vi ons voorsorg ɕi mət 'n həisie ..."
4. ons x onse (as besittlike v.nw.), bv. "ɔ:se kənəs"
"onse həislike pusisie"
5. het + verlede deelwoord x het + ge- + verlede deelwoord, bv. "hət ... geɔnervind"
6. Naas voorsetsel word 'n voorsetsel ook as 'n adjunk gebruik, bv. "ek hət dit onlangs geɔnervind deer ek net altyd ..."
(deurdat)
7. dink aan x dink om, bv. "... net altyd om hälle dink!"
8. waar +-voorsetsel x wat + voorsetsel, bv. "... wat ons in bly"
9. klank x geklank (as s.nw.), bv. "Djəi kan-ie geraas ən-ie geklank hoor ..."
10. bure x buurte (as s.nw.), bv. "Djəi kan-ie geraas ... hoor van die bi:rte ..."
11. versteur x gesteur (as verlede deelwoord), bv. "... dit veosaak dat jou nagrəs gesteer word."
12. ensovoorts x alles so ensovoorts, bv. "... brandstof en alles su ənsuvoort"
13. tekortskiet x kortskiet, bv. "... ek moet kortskiet en deudat ek kortskiet, dan ly ek daaɔner."

14. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. daai (daardie)
 15. 2 sillabes x 3 sillabes, bv. petərəl (petrol)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. voorsetsel + s.nw. x voorsetsel + s.nw. + voorsetsel,
 bv. "... ait 'n gesin ait van ... vyf kənəs" (uit)
 "... ons bly in haise in ..."
2. Bysin van rede + hoofsin x bysin van rede + dan + hoofsin,
 bv. "... deudat ek kortskiet, dan ly ek daaᵛner
3. Die onderwerps-dit kom soms voor en soms nie, bv. " is
 sus ek vi u gesê -rət ..."; " Is-ie su lekke skoon nie
 ..."

010415

Kant B

Elke wik petaal ek ongeveer sê ma vyftien rand en dan hēt ek ma vyftien rand vi kos om nou te kup vir ons. en pertykeer as daai ... is-æt ... (onduidelik) ... pertykeer is-æt tien rand wad-æk u:r hēt, wat sæs ... as ek mœt hæs petaal ek petaal sestien rand vir 'n hæs. Nou wat is dan daa ur van-ie dertig rand. Dan mæ ek nog die aner skæld ɔk ... (onduidelik) ... By edgærs (Edgars) hēt ek 'n rekening en bæ truwæs (Truworths). En dan nou die mI:bæls by ... (onduidelik) ... Ma as ek perty vikæ vi hälle petaal, dan hēt ek mar perty weke net 'n tien rand ɔr. Da moet ek ma mæt daai geld su æitkom, tensy ek-ie by iemand nog lin nie en dan moet ek mar wee Vrydag van daai dertig rand weer træxxI. en elke wik petaal ek nou die anær rI:kenings, behalwe die hæs.

Van ek-ie inspæiting gevat hēt is ek sɔ dik en nou lat kry mæs-ie my maandsiekte nie.

Toe ons daa van oner af getræk hēt; daar't hy ɔk ma vir min xialt gewerk. en toe't hy mæs nou gehu:r van diē werk hier in FrI:dænberx (Vredenburg). Toe kom hy nou hienatœ; ma kyk of da nie sal 'n bietjie bI:ter gan nie, mar in-ie I:rste tyd hēt dit nou nie bI:ter gegan as nou nie, mar toe'd-i ham vi bietjie meer xialt gewerk en toe't werk mos skaars geword. Toe was hy 'n hele ses maande soner werk. en daa in daai tyd hēt ǝ:s ma xialt geli:n by aner mense om te in-ie lI:we dæ bly. En toe hēt hy diē werk gekry hier in-ie dorp. Toe'd-æi eers vi agtien rand ma gewerk. en van daai agtien ran hēt ǝ:s-ie skæld gebetaal vir 'n djaar laŋ hēt ǝ:s-ie skæld gebetaal-aa. en toe kry hy dam nou dʒunmaand toe werk hy 'n jaar, toe kry hy nou vyfæntwintig rand. En hēt hy nou weers dʒanævariemaand toe sit'le nou wI: vi hom vyf rand dat hy van dertig rand kry.

Nou van daai dertig rand moet ons nou elke wI:k skøld betaal. Dan het ek mar 'n tien rand perty wI:ke u:r; perty wI:ke mar 'n nI:ge rand u:r, want elke wik ... ons betaal vi Hanli betaal ons vyf rand en die kII:rewinkel betaal ek vier rand 'n wik. Sê mar ag rand vir -ie twI:, wan dis vier rand I:n. En dan is daa nou nog pertykeer dan vat ek by die kefi ok goed, want ek kan nie mæt daai dertig rand øitkom vir-ie wI:k -ie. Tien rand as ek nou skøld betaal ... party wI:ke sus end van-ie maand da ... dan betaal ð:s nou sestien rand vir die høis. Su dit gan mar baie ... ek meen dit gan nie lekker. Søs vøndag is hier nou niks om eers kos te ku:k nie. Ons het net dai brood, dis al.

ONTSLUITING VAN 010415I. KLANKPATRONE

1. [e] x [i; I(:)], bv. wik; vikə; trəggI; lin; rI:kenings;
FrI:dənbərx; bl:ter; gelI:n; ll:we; wI:k;
nI:ge ; klI:rewinkel; twI:; I:n; I:rste
2. [ʃ^b] x [ʃ^p], bv. petaal
3. [æ] x [ɛ], bv. ək; dertig; elke; getrək; gewerk; ləkker
4. [r^ʃ] x [ʃ^ʌ], bv. ongevee; ma; vi; daa; wee
5. [r^ʃn] x [ʃ^ʌn], bv. hienatoe
6. [ɛ] x [ə], bv. ən; hət; vyfəntwintig; mət
7. [o] x [u; u(:)], bv. kup; ur; ur; su; gehu:r; sus; ku:k
8. [a] x [ə], bv. pertykeer; vəndag
9. [s^ʃd] x [s^ʃʌ], bv. is-ət
10. [t^ʃ] x [d^ʃ], bv. wad; toe'd (toe het)
11. [æ] x [ə], bv. ək
12. [o] x [œ], bv. sæs
13. [œi] x [əi], bv. həis; əitkom; inspəiting
14. [n^ʃd] x [n^ʃʌ], bv. van-ie; in-ie
15. [n^ʃd] x [n^ʃʌ], bv. aner; əher; soner
16. [œ] x [ə], bv. skəld
17. [o] x [ɔ], bv. ɔk; ɔr; sɔ
18. [e] x [ɛ], bv. rəkening
19. [əi] x [ə], bv. bə (by)
20. [ø] x [I:], bv. mI:bels
21. [a:] x [a(.)], bv. mar; lat; gan
22. [n^ʃ] x [ʃ^ʌ], bv. da
23. [u] x [ə], bv. mət
24. [k^ʃd] x [k^ʃʌ], bv. ək-ie
25. [ɔ] x [ə], bv. məs
26. [æ] x [ia], bv. xialt
27. [ʃ^c] x [ʃ^tʃ], bv. bietʃie
28. [ʃ^d] x [ʃ^h], bv. ham
29. [nt^ʃ] x [n^ʃʌ], bv. ran; wan
30. [s^ʃn] x [s^ʃʌ], bv. ʒ:s-ie
31. [l^ʃd] x [l^ʃʌ], bv. gebetaal-aa (daar)
32. [r^ʃ] x [rs^ʃ], bv. weers
33. [ʃ^j] x [ʃ^{dʒ}], bv. dʒanəvariemaand

34. [y[†]a] x [ə[†]va], bv. dzanəvariemaand
35. [r[†]d] x [r[†]_], bv. vir-ie
36. [a] x [ɔ], bv. partykeer
37. [k[†]n] x [k[†]_], bv. wI:k-ie
38. [o] x [ə], bv. sas (soos)

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. neem/ontvang x vat (as ww.), bv. "Van ek-ie inspeiting gevat het ..."
2. eers x in die eerste tyd, bv. "... in-ie I:rste tyd het dit nou nie bI:ter gegan as nou nie, ..."
3. het + verlede deelwoord x het + ge- + verlede deelwoord, bv. "het gebetaal"
4. bysit x sit (as ww.), bv. "... toe sit'le nou wI: vi hom vyf rand__ dat hy nou dertig rand kry."
5. sodat x dat (as adjunk), bv. "toe sit'le nou wI: vi hom vyf rand_ dat hy nou dertig rand kry."
6. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. dzunmaand ("June"); kefi ("caffee")
7. 2 sillabes x 1 sillabe , bv. daai; dai (daardie); toe't (toe het); dam (darem)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Naas die enkele voorkoms van 'n sinsdeel, kom herhalings-omskrywing soms voor, bv. "... petaal ek ongeveer se ma vyftien rand ..."
2. Naas 'n enkele tydsaanduiding kom verskillende tydsaanduidings soms saam voor, bv. "... partykeer dan vat ek ..."
3. om + IO + te + infinitief x om + te + infinitief + IO, bv. "... en dan het ek ma vyftien rand vi kos om nou te kup vir ons."
4. Bywoordelike bysin van omstandigheid (As + S + X + V) + hoofsin (V + S + X) x bywoordelike bysin van omstandigheid (As + S + V + X) + hoofsin (S + V + X), bv. "... as ek moet heis petaal ek petaal sestien rand ..."

5. Naas die enkele voorkoms van 'n adjunk, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "Ma as ek perty vike net ..., dan het ek mar perty weke ..."; "... moet ek mar wee Vrydag van daai dertig rand weer traggi!"; "en toe kry hy dam nou dzunmaand toe werk hy 'n jaar, toe kry hy nou ..."
6. om + X + te + infinitief x om + te + X + te + infinitief, bv. "... om te in-ie lI:we də bly."
7. het + adjunk van beperking + X + verlede deelwoord x het + X + adjunk van beperking + verlede deelwoord, bv. "Toe'd-ai eers vi agtien rand ma gewerk."
8. S + V + IO + DO x ___ + V + ___ + DO, bv. "... en nou lat kry ___ məs-ie my maandsiekte nie."
9. SOV x SVO (in bysinne), bv. "... of da nie sal 'n bietjie BI:ter gan nie ..."
10. nie ... + nie x nie ... + ___ (by die negatief-konstruksie), bv. "... het ḡ:s-ie skeld gebetaal-aa ___"; "... dit gan nie lekker ___"
11. S + V + tydsaanduiding + O x S + V + O + tydsaanduiding, bv. "... dan het ek mar 'n tien rand perty wI:ke v:r."
12. Naas die enkele voorkoms van 'n sinsdeel, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor (met gevarieerde woordorde), bv. "... ons petaal vi Hanli petaal ons ..."
13. die/'n (lidwoord) + s.nw. x ___ + s.nw., bv. "... end van-ie maand..."
14. om + mee + te + infinitief, x om + ___ + te + infinitief bv. "... is hier nou niks om eers ___ kos te ku:k nie."

010417

KANT B

ek sa mevrɔu sê dis mI:r -ie einlik -ie die die tem ...
 tempəratuur, mevrɔu sien. En die die plək het het het amper
 hoe sal ək sê meer geriewe as wat daai plək is. Kyk, haai
 dorpie is kleiner as die een, mevrɔu sien. En-an is-ət net su
 af ən toe die wI:rsomstandighəi ... kyk, haa's-ət e ... die
 kləmaat ləkke warm, mevrɔu sien. Hiesɔ is mee koud; die see
 speel hie, mevrɔu sien.

... vat meer an-ie Afrikaans as wat ɔs an-ie Engels vat, mevrɔu
 sien. Kyk-əs ... dis baie moeilik vir ... om-ie Engels gou an
 te leer, mevrɔu sien.

TwI: pirio:dəs wa ... wat wat ɔs Engels doen, ma ... kyk sus
 pəty kənəs vat mar swaar, mevrɔu sien op skool ən so.

... Engels goed verstaan, mar nie amal, mevrɔu sien. ... woode
 wat bypassend is in lees, in opskrifte ən so, mevrɔu sien.

... swak geleer əp skool ən ək ... ən ək kan nie baie lees of
 so nie, mevrɔu sien, baie nou lees nie. Me ... my u:ə, mevrou.
 Somtyds da bly my u:ə su traan ən su mevrɔu sien. Mar sus onwees-
 dae, dan's my o:ə redelik, mevrɔu sien, of as ək baie lI:s, dan
 pyn my kop hie agte my o:ə in.

Nee mevrɔu, ək nI:m -ie einlik deel aan spɔ:t-ie, ma ək ... ək
 hət baie vriende hiesɔ wat ək kɔ ... gekom leer ken hət, mevrɔu
 sien.

ONTSLUITING VAN 010417

I. KLANKPATRONE

1. [æ] × [ɛ], ɛk; plɛk; lɛkke
2. [l[≠]] × [_[≠]], bv. sa
3. [œu] × [ɔu], bv. mevrɔu
4. [e] × [i; I(:)], bv. mI:r; wI:rsomstandighɛi ...; TwI:; lI:s; nI:m
5. [r[≠]d] × [r[≠]_], bv. mI:r-ie (meer die)
6. [nt[†]l] × [n[†]_l], bv. einlik
7. [k[≠]d] × [k[≠]_], bv. einlik-ie; kyk-ɛs
8. [ɸ[≠]d] × [ɸ[≠]h], bv. haai (daardie); haa's (daar is)
9. [n[≠]d] × [n[≠]_], bv. En-an; an-ie
10. [n[†]d] × [n[†]_], bv. kənɛs
11. [s[≠]d] × [s[≠]_], bv. is-ɛt; haa's-ɛt (daar is dit)
12. [o] × [u;v], bv. su ; sus
13. [ɛ] × [ə], bv. ən; hət
14. [i] × [ə], bv. kləmaat
15. [r[≠]] × [_[≠]], bv. lɛkke ; mee ; hie ; agte ; ma
16. [r[†]s] × [_[†]s], bv. hiesɔ
17. [r[†]t] × [_[†]t], bv. pəty (party)
18. [r[†]d] × [_[†]d], bv. woode
19. [rs[≠]] × [_s[≠]], bv. kənɛs
20. [rs[†]] × [_s[†]], bv. onweesdae
21. [rt[≠]] × [_t[≠]], bv. spɔ:t
22. [a:] × [a(·)], bv. an; mar
23. [ɔ:(n)] × [ɔ̃(:)], bv. ɔ̃s
24. [m[≠]d] × [m[≠]_], bv. om-ie
25. [a] × [ə], pəty (party)
26. [l[†]m] × [_[†]m], bv. amal
27. [ɔ] × [ə], bv. əp
28. [n[≠]] × [_[≠]], bv. da
29. [o:(ə)] × [u:(ə)], bv. u:ə (oë)
30. [m[≠]n] × [m[≠]_], bv. nI:m-ie
31. [ɔ] × [ɔ:], bv. spɔ:t (sport)
32. [t[≠]n] × [t[≠]_], bv. spɔ:t-ie

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. leer x vat (as ww.), bv. "... p̄ety k̄ən̄əs vat mar swaar, ..."
2. goed x baie (as adjunk), bv. "... ek kan nie baie lees of so nie, ..."
3. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. dan's (dan is); daai (daardie)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Die onderwerps-dit kom soms voor en soms nie, bv. "Hies̄ is ___ wee koud; ..."
2. Naas die enkele voorkoms van 'n sinsdeel, kom dit soms herhaaldelik voor in 'n gesprek, bv. "... die kl̄əmaat l̄ekke warm, mevr̄ou sien. Hies̄ is wee koud; die see speel hie, mevr̄ou sien."
3. Kongruensie m.b.t. werkwoorde binne dieselfde sin kom soms voor en soms nie, bv. "... die plek het ... meer geriewe as wat daai plek is!"

010418

KANT B

Dɔ:nera:s da stI: ɛk -ie xia:lt hæis toe, ən da betaal 's -ie vir læ:ns (Lance). Sy ɕi vir la:ns (Lance) ag rand. En-an betaal sy nou my ... my skuld en haa skuld en-an kɔp sy nog kos daavan. Sɔmtikræi da het ɔ:s-ie xia:lt of su an nie, mar -an hau ons ma altyd die cer, of ons gan na ... sy gan hie na haa sɛstə toe en sy gan vra vi haa sɛstə vi haa xia:lt ən-an ɕi sy altyd.

... fɛ:r is-ie banke ons ... ən pətəi mense 's sieklik ən su, vɛal sus my ma. Sy's 'n sieklike vrou ən sy moet altyd winkel toe gan ən gan die grœuzəris ("groceries") gan kup. Somtyds da moet ɛk pətəi oggene fərux (vroeg) opstaan s ... oggene vroeg opstan, da moet ɛk gan kup; die grœusəris gan kup wan da kan sy glad-ie lup-ie.

NI:, ma ɛk ... nI: ɛk was nog-ie in die hospitaal -ie. My kind was al in-ie hospɛtaal 't hy mənɛdʒaitəs (breinvliesontsteking) gehad hət, ən ɛk hət nie ka:ns gesien lat hy moet daa bly nie. NI:, ɛk hət regtag-ie, wan ɛk hət gesien as my kind moe daa gan bly, gan my kind dood, wan ɛk wit van 'n ane vrou su oorkan ons. Haa kind hət mənɛdʒa:itəs gehad, ən daai kind hət verlam geword. Die kind lê nou nog in ... in watte hospitaal lê die kind dan nou? Wat einlik daa by fɔri ɛit... in daai hospitaal lê die kind. Sy kan niks mət die kind doen nie. Dis daaoor wat ɛk ɔk-ie ka:ns gesien hət-ie. Wan eendag toe kom my niggie ɛit die Ka:p ɛit ən sy's uk 'n vep-leester ən toe gan sy die Sɔ:ndagmarax gan sy Ka:p toe. Kom sy in-ie Kaap daa bu: ən toe ... toe't 'n bæibikənt fəilgemaak. ən toe gan praat sy mət nu mət həl ən toe sê haa ... toe's hälle harəgat mət haa.

ONTSLUITING VAN 010418I. KLANKPATRONE

1. [ɔ] x [ɔ:], bv. Do:nera:s
2. [n[≠]d] x [n[≠]_], bv. En-an; in-ie
3. [n⁺d] x [n⁺_], bv. Do:nera:s; oggene; ane (ander)
4. [r[≠]d] x [r[≠]_], bv. mar-an
5. [r⁺d] x [r⁺_], bv. Do:nera:s; harogat
6. [n[≠]] x [_[≠]], bv. da_
7. [y:] x [i;; I:], bv. stI: (stuur)
8. [r[≠]] x [_[≠]], bv. stI:_; ha:_; ma_; hie_; sætæ_; vi_;
daa_; ane_; watte_; daoor
9. [rt[≠]] x [_t[≠]], bv. geword
10. [r⁺f] x [_⁺f], bv. daavan
11. [r⁺t] x [_⁺t], bv. pætæi
12. [r⁺] x [_⁺], bv. daoor
13. [r⁺k] x [_⁺k], bv. oorkan
14. [r⁺pl] x [_⁺pl], bv. væpleegster
15. [æ(:)] x [ɛ(:)], bv. ek; fɛ:r; regtag
16. [k[≠]d] x [k[≠]_], bv. ek-ie
17. [æ] x [ia:], bv. xia:lt
18. [æi] x [æi], bv. hæis; æit; fæilgemaak
19. [ɛ] x [ə], bv. en; hæt; mæt
20. [s[≠]n] x [s[≠]_], bv. 's-ie (ons nie); ɔ:s-ie
21. [≠x] x [≠ç], bv. çi
22. [e(:)] x [i; I(:)], bv. çi; nI:; wit
23. [œu] x [ɔu], bv. nou
24. [o] x [ɔ], bv. kop; ɔk
25. [ɔ:(n)] x [ɔ:], bv. ɔ:s
26. [o] x [u; u], bv. su; sus; kup; lup; bu:
27. [a:] x [a], bv. an; mar; gan; opsta.n; hospita.l
28. [œu] x [au], bv. hau
29. [≠k] x [≠c], bv. cer
30. [æ] x [ə], bv. sætæ; hæl; hælle
31. [s[≠]d] x [s[≠]_], bv. is-ie
32. [a] x [ə], bv. pætæi
33. [t[≠]] x [_[≠]], bv. moe_

34. [nt[≠]] x [n[≠]], bv. wan ; oorkan
35. [nt[†]l] x [n[†]l], bv. einlik
36. [t[≠]n] x [t[≠]], bv. glad-ie; hæt-ie
37. [p[≠]n] x [p[≠]], bv. lup-ie
38. [x[≠]n] x [x[≠]], bv. nog-ie
39. [l[≠]n] x [l[≠]], bv. hospital-ie
40. [i] x [ə], bv. hospətaal
41. [d[≠]] x [l[≠]], bv. lat
42. [ə] x [a], bv. regtag; So:ndagmarax
43. [k[≠]n] x [k[≠]], bv. ok-ie
44. [a:] x [a:], bv. Ka:ip
45. [œu] x [u], bv. nu

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. -e x -s (as meervoudsmorfeme), bv. Do:nera:s (Donderdae)
2. somtyds x somतिकry, bv. "Somtikrai da het õ:s-ie xia:lt ..." (kom slegs een keer voor)
3. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. grœuzeris ("groceries"); menendzaites (breinvliesontsteking); beibikent ("baby")
4. hulle x hul (as persoonlike vnw.), bv. "... toe gan praat sy met hel ..."
5. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. sy's (sy is); daai (daardie); toe't (toe het); toe's (toe is)
6. 3 sillabes x 2 sillabes, bv. mense's (mense is)
7. 1 sillabe x 2 sillabes, bv. ferux (vroeg)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Naas 'n enkele tydsaanduiding kom verskillende tydsaanduidings soms saam voor, bv. "Do:nera:s da stI: ek ..."; "Somtikrai da het õ:s-ie ..."; "Somtyds da moet ek ..."; "Somtyds da moet ek pətai oggene ferux ..."
2. gaan + infinitief x gaan + gaan + infinitief, bv. "... en gan die grœuzeris gan kup.", "... toe gan sy die So:ndagmarax gan sy Ka:iptoe"
3. Naas die enkele voorkoms van 'n sinsdeel, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "... da moet ek pəty

oggene færuX opstaan s ... oggene vroeg opsta.n ...", "...
da moet ek gan kup; die græusæris gan kup ..."

4. SOV x SVO (in bysinne), bv. "... lat hy moet daa bly nie ...", "... ek hæt gesien as my kind moe daa gan bly ..."
5. antesedent + anafoor x antesedent + antesedent, bv. "... as my kind moe daa gan bly, gan my kind dood ..."
6. Naas die enkele voorkoms van 'n voorsetsel, kom die voorsetsel soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "Wan eendag toe kom my niggie æt die Kaap æt ..."
7. Tydsaanduiding + V + S + X x ____ + V + S + X, bv. "____ Kom sy in-ie Kaap ..."

010419

KANT B

Is 'n baie lêkkê plêkkie hie Namakwalan, ma weens die visbedyf wæt die vis skaars geword hæt in-ie fæbrieke toegemaak hæt, toe't ð:s træggetrêk Kaap toe. Ma Namakwa'nd 'n baie aangename plêk om e ... in te bly.

Tœ was-ie plêk ma baie e ... e ... eensaam en ɔs-æt baie e ... e ... e ... 's-æt amper -ie gewoond geraak an-ie plêk se jələ houdings nie. ɔs-æt ma altyd mar prubeer om ma wee trœx Kaap toe te gan. Mar la:ter ð:s gewoond ... (onduidelik) ... die plêk toe vind ɔs æit ma VrI:denbœ:g is 'n baie lêkkê plêkkie. Net aa ... aənχæsien hie is nie fæbrieke wat ons nou kan wœ:k-ie, behalwe die visfæbriek in Sældænə (Saldanha) in. ən Fe:nbæg hæt al baie æitgebræi, wan eestens was hie nie teepaaie gewis-ie. Teepaie hæt 'le ... het 'le nou onlangs a·ngebou en e ... sus i self kan sien is die hæise van eskœm baie ansienlik plæs die hæise wat ons in bly en die niwe hæise wat ð:s nou kort gebou hæt. Hie kan baie vebeterings ra·k e ... e ... an gedoen wod in Vredembæg want sus-ie hœtelgebaue - hœlle kan swembaddens aanbou; hœlle kan tennisbane aanbou ən ... ka baie ... dis 'n baie lêkke plêkkie dit en dit is baie na an-ie Kaap ɔk, so ...

ONTSLUITING VAN 010419

I. KLANKPATRONE

1. [æ] x [ɛ̃], bv. lekkə; plêkkie; træggetrêk; plêk
2. [r[≠]] x [_[≠]], bv. lekkə_; hie_; ma_; amper_; wee_
3. [r[†]b] x [_[†]b], bv. vebeterings
4. [rs[≠]] x [_s[≠]], bv. skaars
5. [rt[≠]] x [_t[≠]], bv. geword; kort
6. [rs[†]t] x [_s[†]t], bv. eestens
7. [[≠]fr] x [[≠]f_], bv. Fe(ə)nb g (Vredenburg)
8. [r[†]p] x [_[†]p], bv. teepaaie
9. [nt[≠]] x [n_[≠]], bv. wan_; Namakwalan
10. [a] x [ə], bv. wæt; fabrieke
11. [ɛ] x [ə], bv. hæt; en
12. [ɔ:(n)] x [ɔ̃:], bv. ɔ̃:s
13. [æ] x [ə], bv. træggetrêk; pləs
14. [s[≠]d] x [s[≠]_], bv. was-ie; sus-ie
15. [n[≠]] x [_[≠]], bv. ka_
16. [ns[≠]] x [_s[≠]], bv. ɔs
17. [s[≠]h] x [s[≠]_], bv. ɔs-æt
18. [r[≠]n] x [r[≠]_], bv. amper-ie
19. [a:] x [a(·)], bv. an; mar; ga:n; ansienlik
20. [n[≠]d] x [n[≠]_], bv. an-ie
21. [o] x [u], bv. prubeer; sus
22. [[≠]h] x [[≠]j], bv. jələ
23. [e] x [ə], bv. jələ (hele)
24. [æi] x [əi; ei], bv. ait; aitgebrei; haise; heise
25. [e] x [i; I(:)], bv. VrI:denbæ:g; gewis
26. [x[≠]] x [g[≠]], bv. VrI:denbæ:g
27. [n[†]x] x [ŋ[†]x], bv. aangesien
28. [e[†]də] x [e[†]_ə], bv. Fe:ənbəg (Vredenburg)
29. [s[≠]n] x [s[≠]_], bv. gewis-ie
30. [y] x [i], bv. i (u); niwe
31. [o] x [ɔ], bv. hotelgebaue; ɔk
32. [œu] x [au], bv. hotelgebaue

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. lewende S + se houding x nie-lewende S + se houding, bv. "...-ie plek se jələ houdings ..."
2. mooi/aanskoulik x aansienlik (as adjektief), bv. "... is die haise van eskom ansienlik."
3. waar + -voorsetsel x wat, bv. "... weens die visbedryf wat die vis skaars geword het ..." (waardeur); "... hie is nie fəbrieke wat ons nou kan wɛ:k-ie ..." (waarby)
4. -s x -e (as meervoudsmorfeme), bv. vebeterings
5. dit kom naas onbepaalde vnw. ook as aanwysende vnw. voor, bv. "... dis 'n baie lekker plēkkie dit ..."
6. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. toe't (toe het)
7. 3 sillabes x 2 sillabes, bv. het'le; hət'le (het hulle)
8. 4 sillabes x 3 sillabes, bv. Namakwa'nd

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Die onderwerps-dit kom soms voor en soms nie, bv. "___ Is 'n baie lekker plēkkie ..."
2. S + V + O x S + ___ + O, bv. "Ma Namakwa'nd ___ 'n baie aangename plēk ..."
3. Naas die enkele voorkoms van 'n adjunk, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "... əs-ət ma altyd mar probeer om ma wee trœx Kaap toe te ga·n" (maar)

010420

KANT B

... deurdats ons ... ge ... (onduidelik) ... gehoor dat mens ... mense e ... is pətəikeer su bedrəiwig mət vis ən toe kom hy mar nou hie om te kom smous səm met vis. Ma·r toe ons hie kom is-ət glad-ie su: nie. Die mense beta:l net sus hälle wil. En dan e ... het əs gekom əmat ə:s gehoor hət van wat die həise wat su gudkup - sI:vədəisənə rand, ən toe ən nou ees hie is, toe sē hälle: na vyftien ja·r begin mes an-ie həis te betaal. Is ək al wee van plan om əit te trek əit frI:dənbərɔ əit.

çI: ən als is na:bəi hiesə, mar-ie e ... hie's-ie wərɔk nie. Vroues suwel as mans is baie skaar; jy moe net 'n sI:man wees hiesə. Net 'n sI:man, da ga jy lI:we hiesə wat ək dəŋ, maa anes is hie nie. Die mense kry bitte swaar. Hälle gan əit tot hälle wɛ:k op ane pləkke.

... (onduidelik) ... die həis se papiere. Hie kan 'n mens nie 'n lewe uitvoer hiesə nie. ək raak nou al hier (onduidelik) mense. Jy weet seke oor-ie seshonerd rand s ... sI:wehonerd rand hiesə. Hälle betaal jou nie. Die vrou kom nou by-rie kar staan, dan sē die vrou: mevrou, ai, ək hət al gewənə wanne kom my koskar an. Da va-rai vrou nou vis. As jy mə:rə, Vryda-ande kə nē, da sē die kənəs: mamma't by my niggie ... jy by die niggie kom, da sē hälle mamma's by die sta:sie. Mamma daa by s'ane oom ən su: gan dit an die heelda an.

ONTSLUITING VAN 010420I. KLANKPATRONE

1. [a] x [ə], bv. pətəikeer
2. [r[≠]] x [_[≠]], bv. wanne_; gewone_; daa_; hie_; wee_; maa_;
bitte_; seke_; ane_;
3. [t⁺dr] x [t⁺d_;], bv. bedreiwig
4. [r⁺t] x [_⁺t], bv. pətəikeer
5. [r⁺s] x [_⁺s], bv. hiesə
6. [rs[≠]] x [_[≠]s], bv. kənəs; anes; ees
7. [o] x [u;v (:)], bv. su_; sū_;; sus_; gudkup; suwel
8. [ε] x [ə], bv. mət; ən; hət
9. [a:] x [a(·)], bv. ma_; ma·r_; ja·r_; gan_; an_; ande
10. [a] x [ɔ], bv. sɔm
11. [s[≠]d] x [s[≠]_;], bv. is-ət
12. [t[≠]n] x [t[≠]_;], bv. glat-ie
13. [a/a:] x [a:/a:], bv. beta:l; na:bəi; sta:sie
14. [æ] x [ə], bv. hälle; frI:dənbarx
15. [ns[≠]] x [_[≠]s], bv. ɔs; mɛs
16. [m⁺d] x [m⁺_;], bv. ɔmat
17. [ɔ:(n)] x [ɔ:], bv. ɔ:s
18. [æi] x [əi], bv. həise; sI:vədəisənə; əit
19. [e] x [I(:)], bv. sI:vədəisən; frI:dənbarx; ɔI_;; sI:man; lI:we
20. [ns[≠]] x [n[≠]_;], bv. ɔn
21. [n[≠]d] x [n[≠]_;], bv. an-ie
22. [n⁺d] x [n⁺_;], bv. anes; ane; seshonerd; gewonə (gewonder)
23. [ə] x [ε], bv. ɛk; trɛk; wɛrk; plɛkke
24. [x[≠]] x [ç[≠]], bv. ɔI:
25. [r[≠]d] x [r[≠]_;], bv. mar-ie; oor-ie
26. [s[≠]n] x [s[≠]_;], bv. hie's-ie
27. [rs[≠]] x [r_;[≠]], bv. skaar
28. [t[≠]] x [_[≠]], bv. moe_; va_;
29. [n[≠]] x [_[≠]], bv. da_; ga_;
30. [ŋk[≠]] x [ŋ_;[≠]], bv. dən
31. [d[≠]] x [r[≠]], bv. va-rai (vat daardie)
32. [x[≠]] x [_[≠]], bv. Vryda_; da_;
33. [m[≠]] x [_[≠]], bv. kə_;

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. het + verlede deelwoord x ___ + verlede deelwoord (by die verlede tyd), bv. "Deurdat ons gehoor dat mens ..."
2. van x van wat, bv. "... ɔ:s gehoor hət van wat die haise wat su gudkup ..."
3. -ens x -s (as meervoudsmorfeme), bv. vroues
4. hiernatoe x hier bv. "toe kom hy mar nou hier om te kom smous ..."
5. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. als (alles)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. SXV x SVX (in bysinne), bv. "... dat mense is pətəikeer su bedrəiwig ..."
2. SVO x S_0, bv. "gehoor hət van wat die haise wat su gudkup ___"
3. dan kom soms in die sinsaanvangsposisie voor en soms nie, bv. "___ Is ek al wee van plan om əit te trek ..."
4. met x saam met, bv. "om te kom smous səm met vis"
5. Naas die enkele voorkoms van 'n voorsetsel kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "om əit te trek əit frI:dənbərx əit"
6. 'n bestaan maak/'n lewe voer x 'n lewe uitvoer, bv. "'n lewe uitvoer"
7. aangaan + aangaan + aan, bv. "ən su: gan dit an die heelda an!"

030110

KANT B

V: Watse werk doen u man?

R: Hy's 'n sI:man.

V: O, hy's 'n seeman. En dan sien ons nou ... af en toe by die huis?

R: Ja:, hy werk net ses maane in-ie jaa ... (onduidelik)

V: O; o so, en dan? Die ander ses maande?

R: Da's hy by-rə həis. As hy wil gat werk, kan hy gat werk. Somtye dan gat həlle krif vang, həisə in nuvembə, die eeste ...

R: Moet tog-ie nou wee vra om te lees-ie ...

V: Wat dink u van die huisgesin. Wat dink u van gesinsbeplanning?

R: Gesinsbeplanning?

V: Family planning.

R: Oe, fə:məli pləniŋ. Wat dəŋ ək nou daa-oo? ək min e ... is 'n goeie aidI:, bikə:s wa:i ("idea, because why") die dəŋgəs em ... wit, die kosse ən-ie goete is su dir en-ie en-ie mens kan niə mee bekostag om su klomp kənəs te hē nie.

V: En e ... is u op gesinsbeplanning?

R: Ja:

V: Nou, gaan u gereeld die klinieke besoek?

R: Ja.

ONTSLUITING VAN 030110I. KLANKPATRONE

1. [e] x [i; I(:)], bv. sI:man; krif; min; wit
2. [a/a:] x [a:/a:], bv. Jai
3. [æ] x [ɛ], bv. werk; ek
4. [n[≠]d] x [n[≠]], bv. in-ie; ən-ie; en-ie
5. [n⁺d] x [n⁺], bv. maane
6. [r[≠]] x [r⁺], bv. jaa; wee; daa-oo; mee;
7. [r⁺] x [r⁺], bv. daa-oo
8. [rs⁺t] x [rs⁺t], bv. eeste
9. [rs[≠]] x [rs[≠]], bv. kənəs
10. [n[≠]] x [n⁺], bv. da;
11. [n[≠]d] x [n⁺r], bv. by-rə (by die)
12. [i] x [ə], bv. rə (die)
13. [a:] x [a], bv. gat (gaan)
14. [n[≠]] x [n⁺], bv. gat (gaan)
15. [æ] x [ə], bv. həlle
16. [i] x [əi], bv. həisə
17. [x[≠]n] x [x⁺], bv. tog-ie
18. [s[≠]n] x [s⁺], bv. lees-ie
19. [ŋk[≠]] x [ŋk⁺], bv. dəŋ
20. [ɛ] x [ə], bv. ən
21. [o] x [u], bv. su;
22. [y(:)] x [i], bv. dir
23. [ə] x [a], bv. bekostag

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. van x in (as voorsetsels), bv. "... ses maane in-ie jaa ..."
2. somtyds x somtye (as adjunk), bv. "Somtye dan gat həlle ..."
3. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. nuvembə ("November"); fəməli pləniŋ ("family planning") - agter veldwerker aan gesə; aidI: ("idea"); bikɔ:s wa:i ("because why")
4. ___ x -e (as meervoudsmorfeme), bv. "... ən-ie goete is su dir ..."

5. die/'n (lidwoord) + s.nw. x ____ + s.nw., bv. "... om su ____ klomp kənəs te hê ..."
6. daarvan x dooroor, bv. "... wat dən ek nou daa-oo."
7. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. hy's (hy is)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Naas die voorkoms van 'n enkele tydsaanduiding, kom verskillende tydsaanduidings soms saam voor, bv. "Somtye dan gat helle krif vang ..."
2. Die onderwerps-dit kom soms voor en soms nie, bv. "_____ is 'n goeie aidl: ..."

030114

(Respondent het nie skoolgegaan nie en kan dus nie lees of skryf nie - hy antwoord slegs op vrae deur die veldwerker gestel.)

KANT A

V: Hoe's dit daar in Ladysmith?

R: Ne:, daar is glad nē lekker.

V: Is glad nie lekker nie - treurig daar?

R: Trø:rax ... (onduidelik) ... trørax-ie ... die witmense wil-ie betaal-ie.

V: Nē, en het jy ... daar gewerk op die plaas?

R: Op 'n plaas, ja.

V: O, I see. En e ... en toe wie't vir jou toe ... hoe't jy in die Kaap gekom?

R: Ek het saam my vrou gekom.

V: Saam met jou vrou? Het jy ... het jy toe besluit om hier in die Kaap in te kom werk?

R: Ja:

V: O, I see. Waar woon jy nou?

R: In sækjən wan ("section one").

V: Section one? Het jy 'n plekkie daar gekry?

R: Ja.

V: O, jy't 'n plekkie daar gekry. Dis nogal mooi. En hoe lyk dit daar onder.

R: Ag, ek is ɔrait daa.

V: Dit gan all right daar?

R: Dit gan ɔrait daa.

V: Ek gaan nou 'n bietjie personal: hoeveel betaal hulle vir jou hierso by die werk wat jy nou doen?

R: Twentiseven ran.

V: Sewe-en-twintig rand?

R: Ma nou, kry alles træ ... trek nog tæks ("tax") af. Dokters en al-aai klom dinge. Da kry jy ma twintag sam.

V: Twintig rand?

R: Twintig-and.

V: En wat betaal jy daai huur?

R: Hi:r e ... hir: twee en ... twee-en-dertig ran, nee vyf-en-dertig.

V: 'n Maand? En jy verdien twintig rand in die week?

- R: Ma ek betaal-ət-ie. Kyk, ek ken-ai en ... (onduidelik)
... haai mense wat ək by ... by bly ma ag han. Kəig, həlle
betaal-ət ... ja, həlle betaal-ət. Ek hət nie my eie həis-ie.
- V: O, dis nie jou eie huis nie. Ek wou sê ja. Jy sal nie kan
kwalifiseer met daai min geld vir 'n plek nie.

(Prent word aan respondent getoon - hy moet dit beskryf.)

- V: Meneer, lees gou ... sê gou vir my daar wat sien u daar op
daardie prent.
- R: Nee məs ... ek sien ma net lat die mense gat cə:k toe. ən-ət
lyk vi my həlle gat in-ie reən cə:k toe. Ek kan nie sê waa
gat daai pə:rəkərici heen nie. ən-a sien ək ma net fə:dər
die geboue ... (onduidelik) ... əitmaak wat dit is-ie; dit
nie skole nie? ət lyk amper su.
- V: Wat is hierdie? Wat sal jy nou sê wat is hierdie ding?
- R: Is-ie 'n cə:c-ie?
- V: Kerk - hoe het u gesê?
- R: Iz't -ie 'n cə:c-ie?
- V: 'n Kerk, o. En die?
- R: NI:, dit ləig-an soos fo:ls.
- V: Meneer, kan u Engels praat?
- R: A-a ... ək kan nie Engels praat-ie.
- V: Het jy glad nie probeer om Engels te praat nie? You haven't
tried to speak English ...
- R: ək weet nie ees wat mədəm sê nie. Ek kan nie əŋəls praat-ie.

ONTSLUITING VAN 030114

I. KLANKPATRONE

1. [e(:)] x [e:/e:], bv. Ne:
2. [i] x [ə], bv. nə
3. [ø] x [ø:], bv. Trø:rax
4. [ə] x [a], bv. Trø:rax; twintag
5. [x[≠]d] x [x[≠]], bv. trørax-ie
6. [l[≠]n] x [l[≠]], bv. wil-ie; betaal-ie
7. [ε] x [ə], bv. hət; ən; əηəls
8. [a(:)] x [a:/a:], bv. Ja:
9. [r[≠]] x [[≠]], bv. daa_; ma_; vi_; waa_
10. [r[≠]d] x [[≠]d], bv. fæ:dər
11. [rk[≠]] x [[≠]k], bv. cε:k
12. [rs[≠]] x [[≠]s], bv. ees
13. [nt[≠]] x [n[≠]], bv. ran_; fan_ (rand)
14. [mp[≠]] x [m[≠]], bv. klom_
15. [l[≠]d] x [l[≠]], bv. al-aa_i; betaal-ət
16. [a:] x [a], bv. sam
17. [x[≠]r] x [x[≠]], bv. Twintig-and
18. [æ] x [ε(:)], bv. dertig; cε:k; pε:rəkariçi; εk
19. [t[≠]n] x [t[≠]], bv. betaal-ət-ie; Iz't-ie; praat-ie
20. [n[≠]d] x [n[≠]], bv. ken-ai; ən-ət; in-ie; ən-a (en dan)
21. [[≠]d] x [[≠]h], bv. haai (daardie)
22. [æ] x [ə], bv. ək
23. [[≠]r] x [[≠]h], bv. fan (rand)
24. [k[≠]] x [g[≠]], bv. kəig; ləig
25. [œ] x [ə], bv. həlle
26. [s[≠]n] x [s[≠]], bv. həis-ie; is-ie
27. [œi] x [əi], bv. həis; əitmaak
28. [ɔ] x [ə], bv. məs
29. [[≠]d] x [[≠]l], bv. lat
30. [n[≠]] x [t[≠]], bv. gat
31. [[≠]k] x [[≠]c], bv. cε:k

32. [n[≠]] x [[≠]], bv. ən-a (en dan)
33. [[≠]d] x [[≠]], bv. ət
34. [o] x [u], bv. su
35. [c[≠]n] x [c[≠]], bv. cɛ:c-ie (kerk nie)
36. [s[≠]] x [z[≠]], bv. Iz
37. [e] x [i; I:], bv. NI:

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. sɛkʃən wan ("section one"); ɔraɪt ("all right"); twentisevən ("twenty seven"); tæks ("tax"); mɛdəm ("madam")
2. altesaam x saam (as adjunk), bv. "Da kry jy ma twintag sam."
3. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. daai; haai (daardie)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Die onderwerps-dit kom soms voor en soms nie, bv. " daar is glad nə lekker."
2. nie ... + nie x nie ... + (by die negatief-konstruksie), bv. "... daar is glad nə lekker_".
3. saam met x saam, bv. "Ek hət saam my vrou gekom."
4. SXV x SVX (in bysinne), bv. "... ek sien ma net lat die mense gat cɛ:k toe"

030115

KANT A

V: Wat dink u van gesinsbeplanning?

R: ɛk dənɔŋ-əs iets baie goeds.

V: Is u op gesinsbeplanning?

R: Ja.

V: Dit bedoel jy gaan klinieke toe, nê?

R: ɛja.

V: Is die klinieke ver hiervandaan af?

R: Is-ie tē fē:r nie.

V: Ek sien jy't 'n baba. Hoe oud is hy? Hy of sy?

R: Hy ... twI: maane.

V: Twee maande. Is dit die enigste baba?

R: Nee.

V: Het jy nog ene?

R: ɛja.

V: Hoe oud is die ander een?

R: 'n Jaar.

V: 'n Jaar? O so. Nou hoe maak jy as jy kliniek toe gaan?
Met altwee?

R: ɛk los ene ən-an ... (onduidelik)...

ONTSLUITING VAN 030115I. KLANKPATRONE

1. [ŋk[≠]] × [ŋg[≠]], bv. dəŋg
2. [s[≠]n] × [s[≠]_], bv. Is-ie
3. [æ] × ['ê' (:)], bv. fê:r; εk
4. [e] × [I(:)], bv. twI:
5. [n[≠]d] × [n[≠]_], bv. ən-an
6. [n[†]d] × [n[†]_], bv. maane
7. [ε] × [ə], bv. ən

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. 1 sillabe x 2 sillabes, bv. əja (ja)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Die onderwerp-dit kom soms voor en soms nie, bv. "
Is-ie té fê:r-ie."

080104KANT B

Is nie ... einlik van ... ek is e ... gebore in-ie Kaap, ma toe het ð:s naderan Ma:məri toe getrek. My pa het 'n hais geku:p-aa. ɔz was ja:re in Ma:məri. ek het e ... hoekom ek nou hier is ... ek het kom werk hier by 'n by 'n gara:ts ("garage") hi:ə ... hie in-ie in Ma:məsəri en toe ontmoet ek die vrou wat ek nou mee gatroud is. en naderan toe't sy nou 'n baba vewag va my en toe trou ɔn ma. Toe's ek naderan wee vepla:s - ek nou hier.

... nou nie, sus ek ɔk ma gehoor het. ek het nou nog-ie gesien nie su iets gebee nie, ma ek het my bai lat fətɛl van mē:sə wat nou van-ie pla:sə af getrek het dɔ:rp toe. Həlle is nou wee van pla:n om op-ie plase te kom bly, wan die həiz is skaas. Həlle hau nie ... kom-ie by mət die rent ("rent")-ie.

ONTSLUITING VAN 080104

I. KLANKPATRONE

1. [nt[†]l] x [n[†]l], bv. einlik
2. [æ] x [ɛ], bv. ɛk; getrek; fətɛl (vertel)
3. [n[†]d] x [n[†]], bv. in-ie; van-ie
4. [r[†]] x [[†]], bv. ma; aa(daar); wee; gebee
5. [r[†]v] x [[†]v], bv. vewag
6. [r[†]pl] x [[†]pl], bv. vepla.s
7. [r[†]t] x [[†]t], bv. fətɛl (vertel)
8. [rs[†]] x [s[†]], bv. skaas
9. [ɔ:(n)] x [ɜ:], bv. ɜ:s
10. [r[†]h] x [r[†]], bv. naderan
11. [nt[†]] x [n[†]], bv. naderan ; wan
12. [nt[†]m] x [n[†]m], bv. onmoet
13. [ɛ] x [ə], bv. hət; ən; mət
14. [æi] x [əi], bv. heis
15. [o] x [u; u(:)], bv. geku:p; sus; su
16. [p[†]d] x [p[†]], bv. geku:p-aa; op-ie
17. [nz[†]] x [z[†]], bv. ɔz
18. [n[†]] x [[†]], bv. va
19. [s[†]] x [z[†]], bv. həiz
20. [ns[†]] x [nz[†]], bv. ɔz (ons)
21. [a(:)] x [a·/a:], bv. ja:re; pla:sə; pla·n
22. [æ] x [ə], bv. ək
23. [ə] x [a], bv. gatroud
24. [ns[†]] x [n[†]], bv. ɔn
25. [a:] x [a(·)], bv. vepla.s; lat
26. [o] x [ɔ], bv. ɔk
27. [x[†]n] x [x[†]], bv. nog-ie
28. [ø] x [e], bv. gebee (gebeur)
29. [ɛ:(n)] x [ɛ:], bv. mɛ:sə
30. [ɔ(:)] x [ɔ:], bv. dɔ:rp
31. [æ] x [ə], bv. helle
32. [æu] x [ɔu], bv. nɔu
33. [æu] x [au], bv. hau

34. [m[≠]n] x [m[≠]], bv. kom-ie
 35. [t[≠]n] x [t[≠]], bv. rent-ie

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. Die meervoudsvorm kom soms met en soms sonder 'n markeringsvorm voor, bv. həiz_ (huise)
2. 2 sillabes x 1 sillabe, bv.
toe't (toe het); toe's (toe is); bai (baie)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Naas die voorkoms van 'n enkele tydsaanduiding, kom verskillende tydsaanduidings soms voor, bv. "... naderan toe't sy nou 'n baba vewag ..."
2. nie ... + nie x nie ... + nie ... + nie (by die negatief-konstruksie), bv. "ek het nou nog-ie gesien nie su iets gebee nie ..."

080105

(Persoon kan nie lees of skryf nie en is baie "skroom" - skaam.)

KANT B

ǃ:s ga nog-ie ry nie, mamma se kind.

Hy wærk by poskantoor sester - 'taa elke ma·n dertax ran. ən
dan su: - elke ma·n ǃi hy vi my die ǃelt ən da sē hy vi my ...
ǃ:s was laas ma·n by sy ma gewis in Kalfinija. S'ələ gesē ǃ:s
moet trou. Nou wit ec-ie wanne hy səl trou nie, sien.

ONTSLUITING VAN 080105I. KLANKPATRONE

1. [ɔ:(n)] x [ɔ:], bv. ɔ:s
2. [n[≠]] x [₋[≠]], bv. ga₋
3. [x[≠]n] x [x[≠]₋], bv. nog-ie
4. [r[≠]] x [₋[≠]], bv. poskantoor; sester; wanne₋
5. [rk[≠]] x [₋k[≠]], bv. wærk
6. [æ] x [ə], bv. seste (suster); əle (hulle)
7. [l[≠]] x [₋[≠]], bv. 'taa₋ (betaal)
8. [æ] x [ɛ], bv. ɛlke; ɛk; çɛlt
9. [nt[≠]] x [n₋[≠]], bv. ma·n₋
10. [a:] x [a(·)], bv. ma·n (maand)
11. [e] x [i], bv. gewis; wit
12. [c[≠]n] x [c[≠]₋], bv. ɛc-ie
13. [e] x [ə], bv. wanne₋ (wanneer)
14. [a] x [ə], bv. səl
15. [o] x [u(:)], bv. su:
16. [x[≠]] x [ç[≠]], bv. çɛlt
17. [k[≠]] x [c[≠]], bv. ɛc (ek)

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. verlede x laas (as adjektief), bv. "... laas ma·n ..."
2. het + verlede deelwoord x ____ + verlede deelwoord, bv.
"S'əle ____ gese ɔ:s moet trou"

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. lidwoord ('n/die) + s.nw. x ____ + s.nw., bv. "Hy wærk
by ____ poskantoor ..."

110301

(Hierdie respondent se letteruitspraak dui moontlik op 'n bewustheid van die opname, maar moontlik ook op 'n gevolg van haar akademiese opleiding.)

KANT B

... is ek Kaapstad toe waar ek my kolidz-opleiding voltooi het.

Suid-Afrika het lank gewag vir die te: fe: (TV) om sy verskyning te maak en naudat T.V. wel verskyn het e ... voel baie kykers dat dit eintlik glad nie watwonders is nie. Eintlik is T.V.-prugramme ... baie van-ie T.V.-prugramme eintlik maar swak. E ... in Sait-Afrika kan ons nog nie daavan ... nog nie praat van 'n aand, 'n gesellige aand voor die T.V. deurbring nie, wan baie weinig van die prugramme ... mē·s kan baie weinig van die prugramme deursit. Daarom kyk die meeste mense as da·r ... kyk die meeste mense ma·r net na sekere pruga ... sekere prugramme, e ... omdat die ander prugramme; baie van die ander prugramme eintlik maar afgewa:ter is.

ONTSLUITING VAN 110301

I. KLANKPATRONE

1. [æ] x [ɛ], bv. εk; gesεllige
2. [ʌ] x [ɔ], bv. kɔlidz
3. [œu] x [au], bv. naudat
4. [o] x [u], bv. prugramme
5. [n[≠]d] x [n[≠]], bv. vanie
6. [œi] x [əi], bv. Səit-Afrika
7. [r⁺f] x [_⁺f], bv. daavan
8. [nt[≠]] x [n[≠]], bv. wan
9. [ɛ:(n)] x [ɛ̃:], bv. mε̃.s
10. [a:] x [a(·)], bv. da.r; ma.r
11. [a(:)] x [a:], bv. afgewater

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. begin/opwagting maak x verskyn, bv. "... naudat T.V. wel verskyn het ..."

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Naas die enkele voorkoms van 'n adjunk, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "Eintlik is T.V.-prugramme ... eintlik maar swak."

110302

(Geen opname op beide kante nie.)

110303

KANT B

'n Paar weke het ek opgelet dat die mense meet langs-ie paaie en-et was so n ... na drie weke toe begin ek te sien helle skra-p-ie paaie om. Toe gan ek vi-hie we-rksmense vra :wat gan jelle doen. Toe se helle ja helle gan rioolslote sit vir flestoilets ("flashtoilets") en leventris ("lavatorys").

Die straat gat helle later teer, dan hef 'n mens su baie ... (onduidelik) ...

ONTSLUITING VAN 110303

I. KLANKPATRONE

1. [r] x [R], bv. byna deurgaans, bv. paarR; dRie
2. [æ] x [ə], bv. ək
3. [s[≠]d] x [s[≠]_], bv. langs-ie
4. [ε] x [ə], bv. ən
5. [n[≠]d] x [n[≠]_], bv. ən-ət
6. [œ] x [ə], bv. həlle; jəlle
7. [a:] x [a(·)], bv. skRa·p; gan
8. [p[≠]d] x [p[≠]_], bv. skRa·p-ie
9. [r[≠]] x [[≠]], bv. vi-ie
10. [[≠]d] x [[≠]h], bv. vi-hie
11. [æ] x [ε(·)], bv. wε·Rksmense
12. [n[≠]] x [t[≠]], bv. gat
13. [o] x [u], bv. su

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. omploeg/omdolwe x omskraap (as ww.), bv. "... həlle skRa·p-ie paaie om."
2. grawe/installeer x sit (as ww.), bv. "... həlle gan rioolslote sit vir ..."
3. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. flεstɔilɛts ("flash toilets"); lεvəntris ("lavatorys")

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. SXV x SVX (in bysinne), bv. "dat die mense meet langs-ie paaie;"
2. S + sê + X x S + sê + ja (maar) + X, bv. "Toe sê həlle ja həlle gan ..."

110304

KANT A

Ons is 'n groot familie - vyf sesters, twee broers. Vier 's al
aitgetroud, drie is nog in-ie huis. Ons's baie gehag an mekaar
en my ouers is redelik streng. Hul't 3:s amal su fær 'n goeie
opvoeding geçI:. Ons is lief vir-ie cæ:rk; ε ga· gereel daarna.

ONTSLUITING VAN 110304I. KLANKPATRONE

1. [r] x [R], deurgaans, bv. groot; broers
2. [æ] x [ə], bv. sestərs
3. [r[≠]] x [_[≠]], bv. mekaa_
4. [rs[≠]] x [_s[≠]], bv. sestərs; ouers
5. [rk[≠]] x [_k[≠]], bv. cε:rk
6. [æi] x [əi], bv. əitgetroud; həis
7. [n[≠]d] x [n[≠]_], bv. in-ie
8. [æ] x [ε], bv. gehεg; cε:rεk; ε (ek)
9. [a:] x [a], bv. an; ga·n
10. [ɔ:(n)] x [ɔ:], bv. ɔ:s
11. [l⁺m] x [_⁺m], bv. amal
12. [o] x [u], bv. sufær
13. [x⁺] x [ç⁺], bv. geçI:
14. [e] x [I:], bv. geçI:
15. [R[≠]d] x [R[≠]_], bv. viR-ie
16. [k[≠]] x [c[≠]], bv. cε:rk
17. [n[≠]] x [_[≠]], bv. ga·_
18. [l⁺t[≠]] x [l⁺_[≠]], bv. gereel_

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. reeds x uit (as adjunk), bv. əitgetroud (reeds getroud)
2. daarnatoe x daarna (as adjunk van rigting), bv. "ε ga· gereel daarna. ..."
3. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. vier's (vier is)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

(Geen opvallende verskynsels nie.)

110305KANT B

ek hət e ... drie broers wat wat Mosləms gedraai is. My anə sətərs is amal nog in-ie Kaap - is amal getroud. Həl's amal baie xələkəx getroud gewees, tə ... veal ek was xələkəx getroud gewees.

... aangenaam vi welsyn te werk, veal vi ons ouetehəis hiesə op š:s dorp. š:s e ... samel geld ... in fəns in te samel, hau š:s stallitjies ən su samel š:s geld in, ən met einde van die jaar, dan e ... dI:l š:s pakkies vi š:s oumē:se əit ... met Kerstye.

ONTSLUITING VAN 110305I. Klankpatrone

1. [æ] x [ɛ] , bv. ɛk
2. [ɛ] x [ə] , bv. hæt; Mosləms; ən
3. [æu] x [au] , bv. auə(ouer); hau
4. [r^ʃ] x [_^ʃ] , bv. auə(ouer); vi
5. [r^ʃ] x [_^ʃ] , bv. veal
6. [r^ʃs] x [_^ʃs] , bv. hiesə
7. [l^ʃm] x [_^ʃm] , bv. amal
8. [n^ʃd] x [n^ʃ_] , bv. in-ie
9. [æ] x [ə] , bv. xələkəx
10. [æi] x [əi] , bv. ouetehəis; ait
11. [ɔ:(n)] x [ɔ̃:] , bv. ɔ̃:s
12. [nts^ʃ] x [n_s^ʃ] , bv. fəns
13. [o] x [u] , bv. su
14. [e] x [I:] , bv. dI:l
15. [ɛ:(n)] x [ɛ̃:] , bv. oumɛ̃:se

II Morfologiese verskynsels

1. word x draai (as koppelwerkwoord), bv. "...drie broers wat wat Mosləms gedraai is."
2. het + verlede deelwoord x is + verlede deelwoord, bv. "...drie broers wat wat Mosləms gedraai is."
3. teen x met (as voorsetsel), bv. "...ən mət einde van die jaar..."
4. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. Həl's (Hulle is)

III Sintaktiese verskynsels

1. Tydsaanduiding + V + S + X x ___ + V + S + X, bv. "___ hau ɔ̃:s stallitjies..."

110603KANT B

... nie meer mooi sien nie. Toe moet ek vi my pa die huis hou en kos ma·k en skoon maak vir hom. En toe ek agtien jaar is, toe vat ek man. Toe gan ek nou eit die hais eit en nou is ek by my man in die hais. Ek het twee kiners nou al en een ga·n skool - hy's sewe jaar oud en die aner een is by die hais. Hy is mar 'n jaar oud; 'n jaar en 'n paar maane. En ... my geboorteplek is in Haiməsrivier hier in dzɔ:ts-distrik (George).

^a əinasrivier is 'n mooi plek. Hier is baie raviere en berge. Hier is ook mooi store en skure. Ons oes artappels, pampoene, wortels, təmaties, koring en hawemeel en aner soorte kos. En hier bly tien mɛ:nsə op ɔ:s plaas. En in ɔ:s huise is vyf vertre·kke; 'n voorhuis en twee ka:mers en 'n kombais en 'n badkamer. ɔ:s water is in ɔ:s haise. ɔ:s vloere is van samen ... sament en ɔ:s mi:re is ook van sament. Helle het alle kle:rə; rooi, geel en wit. En ɔ:s verve is groot verve. ɔ:ns hou hulle gereeld skoon. En ons het 'n blomtəin voor ons de·rə.

ONTSLUITING VAN 110603I. Klankpatrone

1. [æ] x [ə] , bv. ek
2. [r^ʃ] x [_^ʃ] , bv. vi_
3. [r^ʃm] x [_^ʃm] , bv. hawemeel
4. [a:] x [a(·)] , bv. ma·k; ga·n; mar; artappels
5. [æ] x [ε] , bv. εk; geboorteplek; plek; berge; vertre·kke; verve
6. [æi] x [əi] , bv. ait; hais; kombais
7. [n^ʃd] x [n^ʃ_] , bv. kiners; aner; maane
8. [ε] x [ə] , bv. hæt; ən
9. [dʒ^ʃ] x [ts^ʃ] , bv. dʒo:ts (George)
10. [əi] x [^aəi] , bv. ^aainasravier
11. [ə] x [a] , bv. ^aainasravier
12. [a] x [ə] , bv. təmaties
13. [ε(:)] x [ε:/ ε:] , bv. mε:inse; vertre·kke
14. [ɔ:(n)] x [ɔ:] , bv. ɔ:s
15. [a:] x [a:] , bv. ka:imers
16. [nt^ʃ] x [n^ʃ] , bv. samen (sement)
17. [y:] x [i:] , bv. mi:re
18. [æ] x [ə] , bv. Helle
19. [e:] x [e:] , bv. kle:re
20. [ø] x [e] , bv. de·rə

II. Morfologiese verskynsels

1. trou x man vat (as ww.), bv. "...toe vat ek man..."
2. hawer (gewas) x hawermeel (produk), bv. "Ons oes ... en hawemeel ..."

III. Sintaktiese verskynsels

1. huishou x die huis hou, bv. "Toe moet ek vi my pa die huis hou..."
2. S +V+ tydsaanduiding + X + O x S + V + O + tydsaanduiding + X, bv. "Ek hæt twee kiners nou al..."
3. s.nw. + is + adjektief x s.nw. + is + adjektief + s.nw., bv. "En ɔ:s verve is groot verve."

110604

KANT B

... da gan ons nou in-ie skool in, dan ... dan hou ons-ou ees goddiens ən dan bex ... gan ons nou an mət onse vε:r. Alleen daa hət ons nooit geskryf ə-əŋxəxan in-ie skool nie. ɔns-ət mee meerderheid ma somme gespeel in-ie skool. So riem gespr̥ing ən su: an ... ən as ... nou as meester nou sien ons ... ons het nou niks gewerk meer-ie, da gan ons dinges, da gan ons nou weer haise toe. Da gan ons na-hi ... da gan ons in in e ... binne-in-ie ravier in. Da gan ons-ie ane ... (onduidelik) ... se koppe oner-ie wa:ter drək. ən dan kom-ie mense ons daa fəuələr-an hardloop ons hard weg hais toe. An's bε die hais gekom hət, an ... dan vetəl ons nou by-hə haise - ja ma hai oom of hai anti hət ons həndag gesla-n. Da wil'l by ons weet - wat hət jəlle -aŋ gemaak-at die anti of-ie oom jəlle geslaan-ət. Nou wil ʒ:s-ie sē hoe xɔ ... hoe hat hət ons gedoen-ət-ie. hau slaan hälle ons - ons moet sē wat hət ons gemaak hət. ən ... alles is nou klaar is ən da ... gee hälle ons-ou kos-at ons moet eet ən-aŋ gan ons nou hout ha-l of water andra ən onse haiswerk doen.

Hiesɔ is-ət ma baie droog. Dit reən so af ən toe hiesɔ ən hiesɔ is-ət mar ... hiesɔ is baie bome əŋ koppe. Plase lê fε ... lê fε:r əitmekaar əit. Die mε:nse as hälle bymekaar kom is hälle lief vi mekaar - spot əŋ gan a-n. ən-ie dɔ-rp lê ɔk ma fε:r. Ons kom nooit in 'n dɔ:rp. Ons dorp toe gan, dan's-ət al hie op-ie end van-ie ja:rə. Of as ons in-ie jaar wil haa wees, dan vra ons - da gan ons saam mət die witmense. ən die ding is ons betaal nie haisrentə nie. Ons bly hie 'p-ie plaas. Mense's lief vi mekaar.

My hais hət twee vertrε:kke an is met steen ... haise is met steen gebou ən ... bergə. Hie's baie bergə əm bosse. Jy by-hie deer əit kom, kyk jy net teem bosse vas ən ons moet beçeer om mense te sien.

ONTSLUITING VAN 110604

I. Klankpatrone

1. [n[≠]] x [_[≠]] , bv. da_—; ə_— (en)
2. [s[≠]n] x [_s[≠]] , bv. ons-ou
3. [a:] x [a(·)] , bv. gan; an; anxəxan; gesla·n; ha·l; andra
4. [n[≠]d] x [n[≠]] , bv. in-ie
5. [n[≠]d] x [n[≠]] , bv. ane
6. [r[≠]] x [_[≠]] , bv. daa_—; ma_—; somme_—; ane_—; hie_—
7. [r[≠]v] x [_r[≠]v] , bv. fəvələr (verwilder)
8. [r[≠]t] x [_r[≠]t] , bv. vetel
9. [rs[≠]] x [_rs[≠]] , bv. ees
10. [r[≠]s] x [_rs[≠]] , bv. hiesə
11. [ts[≠]d] x [t_s[≠]d] , bv. goddiens
12. [ɛ] x [ə] , bv. ən; mət; hət; ons-ət
13. [ɛ(:)] x [ɛ:/ɛ:] , bv. vɛ:r (werk); mɛ:nse; vertrɛ:kke
14. [rk[≠]] x [r_k[≠]] , bv. vɛ:r (werk)
15. [r] x [R] feitlik deurgaans, bv. water
16. [n[≠]x] x [ŋ[≠]x] , bv. anxəxan
17. [n[≠]] x [ŋ[≠]] , bv. an (dan); əŋ (en)
18. [s[≠]h] x [_s[≠]h] , bv. ons-ət
19. [o] x [u; u:] , bv. su:
20. [æ] x [ɛ(:)] , bv. gewerk; weg; vetel; haiswerk; fɛ:r; berge
21. [R[≠]n] x [R[≠]] , bv. meer-ie
22. [æi] x [əi] , bv. haise; haiswerk; əitmekaar
23. [[≠]d] x [_r[≠]h] , bv. na-hi; hai(daardie)hat; hət; han; haa (daar)
24. [ə] x [a] , bv. ravier
25. [s[≠]d] x [s[≠]] , bv. ons-ie; is-ət; dan's-ət; kos-ət
26. [r[≠]d] x [r[≠]] , bv. oner-ie fəvələr-ie
27. [a(:)] x [a:/a:] , bv. wa:ter; ja:rə
28. [ɐ] x [ə] , bv. drək; jəlle; helle
29. [m[≠]d] x [m[≠]] , bv. kom-ie
30. [l[≠]d] x [l[≠]] , bv. fəvələr
31. [əi] x [ɛ] , bv. bɛ (by)

ONTSLUITING VAN 110604

32. [k[≠]d] x [k[≠]_] , bv. gemaak-at
33. [ʔ[≠]d] x [ʔ[≠]_] , bv. -an; -an (dan)
34. [e] x [ə] , bv. handdag (heeldag)
35. [l[≠]d] x [n[≠]d] , bv. handdag (heeldag)
36. [f[≠]d] x [f[≠]_] , bv. of-ie
37. [n[≠]h] x [n[≠]_] , bv. geslaan-et; gedoen-et
38. [ɔ:(n)] x [ʊ:] , bv. ʊ:s
39. [s[≠]n] x [s[≠]_] , bv. ʊ:s-ie
40. [t[≠]n] x [t[≠]_] , bv. ət-ie (het nie)
41. [o] x [ɔ] , bv. ɔk
42. [p[≠]d] x [p[≠]_] , bv. op-ie
43. [ɛ] x [a] , bv. an
44. [n[≠]] x [m[≠]] , bv. əm (en); teem-
45. [ø] x [e] , bv. deer
46. [ʔ[≠]x] x [ʔ[≠]ç] , bv. beçeer

II. Morfologiese verskynsels

1. besitlike vnw. + s.nw. x besitlike vnw. + -e + s.nw., bv. "onse ve:ɪr"
2. meestal x meerderheid (as adjunk), bv. "ons-ət ... meerderheid m...
somme gespeel..."
3. touspring x riemspring, bv. "So riem gespring ən su: an..."
4. huis toe x huise toe, bv. "...da gan ons nou weer həisə toe."
5. vinnig x hard (as adjunk), bv. "...an hardloop ons hard wæg həis
toe."
6. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. anti ("aun...
həisrentə ("rent"))
7. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. dan's (dan is)

III. Sintaktiese verskynsels

1. Naas die enkele voorkoms van 'n adjunk, kom dit soms meer kere
binne dieselfde sin voor, bv. "...nou as meester nou sien ons...
ons het nou niks gewerk meer-ie..., da gan ons nou weer həisə to...
2. het + adjunk + verlede deelwoord x het + verlede deelwoord + adjunk
bv.. "...ons het nou niks gewerk meer-ie..."

140201

KANT B

- V: Is mevrou se man lankal e ... dood?
- R: Ja, hy's al omtrent al amper dertag ja·r dood. 'k het vyf kiners. Een bly hie anekand-ən een by e ... (onduidelik) ... ən een bly in-ie həis in, ən-ie ane twI is meisiekənəs - bly in-ie oner-Perəl. Həlle bly nog haa one op-aaI pla·s.
- V: Kom mevrou se kinders baie vir mevrou kuier?
- R: Ja. Ja-nI: həlle kan nie sɔ:nər-ie.
(Beskrywing van prent wat veldwerker aan respondent wys:)
- V: ... wat sien mevrou op hierdie prent?
- R: Die həise ɔ-hoe? Die-jeen? Wat is-ət die? Is-ət 'n pə:t en 'n man - dis mos 'n man ən 'n ... twI: mans en 'n vrou.
- V: En omtrent hoeveel huise is op die prent?
- R: Is e ... is-ət ɔk 'n həis da? Een, twee, drie, vier, vyf nē?
- V: Ja, omtrent. Wat sal mevrou sē is hierdie gebou?
- R: Diē -n.
- V: No. Nee, nee. Hierdie een hier in die hoekie.
- R: Die ... is-ie dinges-ie cerk.
- V: Die kerk ja. Is daar enige ander ding wat mevrou op die prent sien?
- R: Is dit nie 'n grafding nie?
- V: Lyk dit vir mevrou so?
- R: Dit lyk ampe sus 'n graf, graf wat lē ... of hoe?
- V: En hier wat die man in die hand het? Wat is dit?
- R: 'n ... (onduidelik)
- V: En omtrent hoe oud sal mevrou sē is hierdie kleinspan hier voor?
- R: Die? Hy's uk sikə su drie jaar of vier ja·r ... (onduidelik).
- V: Waar dink mevrou waarnatoe gaan hulle?
- R: Həlle ... daa na die dinges toe.
- V: Waar - kerk toe. Dink mevrou so?
- R: Ja, ɛk dink ampe su mevrou, həlle gaŋ cerk toe.

- R: ek lê altêi in-ie kooi ən-an læistə 'k su nou ən dan wan die ... kənəs læistər bai.
- V: Na die radio?
- R: Ja. Həlle ... elke tyd wat'le by həis is, sit ons an.
- V: Is dit nou vir die music, of die cereals of die stories of wat?
- R: Sto:ries ən-ie ... ən e ... pərtəislag is-ət die cərksake ən-ie stories.
- V: Watter kerk ... gaan mevrou elke Sondag kerk toe, of is dit net e ...
- R: Nie elke So:nax nie. My bI:ne ...
- V: Ja, ek kan sien mevrou vryf die hele tyd.
- R: Ja, my bI:ne, my bI:ne ... bI:ne is-ie lekke nie.
- V: Dis seer en nou met die koue weer ook, nē.
- R: Ja. Klim su swaar-ie bəs uk op. ek kan-ət ... venaam as-ie bəs hux is ... (onduidelik) ... Nou as as-ie bəs nou hux is, da kan ek-ie lekke opklim -ie. Hy moet naby die pəivmənt ("pavement") staan.
- V: Kyk mevrou na die kleinkinders?
- R: NI:, ek kyk nie einlik nie, man e ... haa skoo ... haa ma wil-ie langer ... haa skoo e ... haa eie ma. Haa eie ma bly langer an, ma nou dae wat ek nou by də həis is, da sal ... Sy kom vənaand sesir həis toe. Ja, nI ek kyk-ie einlik an həlle nie, ma həlle's mos nou al groot al. Ma as ek nou by-də həis is, dan's-ət nou ɔrait. Ja ... kom həlle in, da sorg ... ɕI: ek ma vi həlle kos asof ek iets hi:'t, su an.
- V: Gaan mevrou baie dorp toe?
- R: Baie weinig, weinig. Su: een keer in 'n wik.
- V: Sal mevrou met die bus afgaan.
- R: Liewers mət die bəs, ja.
- V: Dis omtrent ver om te loop, nē?
- R: Ja, my məsis bring vir my, kyk nou wə:k ek klaa twI: dae. Ja, sy wil-ie vi my los nie. Ma's mos nou nie swaar wərk nie. Net su bietjie an-ie kant mak ən-an bring sy vi my tot by die həis. Vrydag en Maandag.
- V: Dan kom die miesies nou vir mevrou haal ook?
- R: NI:, e gat mət die bəs op, ma sy bring vi my 's toe.
- V: Werk mevrou al lankal vir hulle?
- R: ek wə:k nou vyftien jaar vi həlle.

- V: Is dit - net vir die een persoon?
- R: Ja, sy ... ha man is ɔk dood. Sy't skoolgehou, ma diē jaar het sy nou afgetri:.
- V: Doen mevrou haar huiswerk vir haar?
- R: Ja.
- V: Mōre is pensioen vir mevrou-hulle nē?
- R: Ja. Sus-ie geldjies kom, su gat 'le ət.
- V: Ek kan dit glo, ja. Ek kan dit wel glo.
- R: ... (onduidelik)
- V: En 'n mens kan nie sonder skuld bly nie, nē?
- R: Jy kan nie sɔ:nə hout ən laif info: ("life insurance") e ... ən rɛnt ("rent") ən alles moet jy betaal ... ən groente. Dit word amal vir-ie maand gekup. 'k min jy moe dam klere ɔk dra.
- V: Natuurlik, ja. En wat van siekte?
- R: E - wat van siekte - ən jy kan nie vir-ie mense gat sē jy het nie ɔeld nie, wan hēlle wit jy pəi ("pay"). Jy mət betaal. Hēlle sē ɔ ... ons gan meer ɔeld kry, mar wannər gat ons kry.
- V: Ja, net in papier gesē, nē?
- R: Ja, wee hie ampe Krəsməs se kant, en dan li:we tot dai tyd toe.
- V: Hm. Dis waar, mevrou.
- R: ... (onduidelik) ... Hie's məs baie mense.
- V: Ja, ons is nou drie wat hier in hierdie projek werk.
- V: Dis warm hier in die Paarl, nē? Dis lekker, ja.
- R: Ja. Die warmte ka ek ɔk-ie hou nie - die koue, ja. Die warmte as my voete sɔ: moeg lat ek niks kan doen nie ... (onduidelik) ... As 'n mens oud is ... oud oud word, da wil jy altyd wil kla, sē hēlle.
- V: Mevrou het netnou vir my gesē mevrou praat glad nie in Engels nie. Glad nie, net Afrikaans. En die bure ... is dit net Afri.... meeste van hulle.
- R: Ja, hēlle praat omtren amal Afrika ... amal wat hie bly. Is net Afrikaans die wat hie bly.
- V: En die kinders op skool - is dit net Afrikaans vir hulle ook, of hoe?

- R: ek wit-ie of-ie grootste kənəs nou al amal əŋəls praat-ie, mar die kleingoed wat hie's - helle praat amal Afrikaans. ek hoor partykeer da ... inisi praat in in ənəls, sōma su ... su krom ən ski·f ... (onduidelik) ... hoor ək sy pra·t xəstra·nt uk: "mammie, bring me a little e ... water is koud toe" in əŋəls.
- V: Gaan mevrou ooit Kaap toe om te kuier?
- R: NI:, e gat nooit nie. ek was al in-ie Kaap.
- V: Waar omtrent in die Kaap, mevrou?
- R: Daa by hie ... (onduidelik) ən daa məitlənfe:r ... (onduidelik) ...
- V: Het mevrou mense in die distrik?
- R: Ja, ek hət ... (onduidelik) ... niggies ən su: daa in-ie Kaap ɛrəns, ma ek weet nie waa həl nou bly nie, want die plek is nou ... həl't nou amal veaner ən ek was lank-ie daa nie.
- V: Mevrou bly net so by die huis nou?
- R: Ja, ek bly ... ek ləik mos-ie om wəg ... əit te gan əit die həis əit. ek is su bang. ek hōu nou nie van-ie bai karre ry nie ... ən-ie əŋxələkə wat ek ... ek hou niks van karre ry nie en ək hou niks van əitgan; gan kamp ək-ie. ek het laas jaar alI:nag hie gebly. Həl't amal wil see toe ən da gat kamp ... (onduidelik) ... ek en-ie ou vrou hie anekan.
- V: Mevrou hou nie daarvan nie.
- R: ek hou nie daa ... ek is mee xələkəxər as ek by-rie həis is.
- V: Dis waar ja. Oe, mevrou se man het lankal afgesterwe.
- R: Ja, dis lankal ja. Die sI:n wat nou klein is, hy's omtren nou ... toe was hy vier jaa gewis. Mar-ie ane jaa is hy de ... dertax jaa ... dertax jaa.
- V: Is mevrou en u man van Paarl; altwee van Paarl?
- R: Altwee van pə:rəl, ja. Ons altwee is van pə:rəl.
- V: As mevrou mōre mevrou se geld kry, dangaan mevrou reguit winkels toe, of kom mevrou eerste huis toe?
- R: ek wit nie, ek wil nog ees kyk wat əs pla·n is.
- V: Is hier 'n klomp mense van hierdie straat wat saam met mevrou opgaan? Of sal mevrou alleen opgaan?
- R: ... (onduidelik) ... Haa ma, ... (onduidelik) uk dinges se geld ha·l. Haa ouma ... haa ouma se geld. ən sy vat wee

haa skoonma se geld·daa. Da lup ɔs somme amal saam, ja.

V: Is dit nou nie ver nie.

R: ... (onduidelik) ... pœust ɔfis, jy wit daa by die pulisstasie.

V: Moet 'n mens vroeg gaan om te gaan haal?

R: NI:, jy ka laat in-ie dag ... (onduidelik). Jy ka laat gan en jy ka vroeg ɔk gan. Ma daa's su baie mense. A-jy miskien tieni:r ga, da moe jy nog staan da moe jy I:s wag vir-ie mense ... (onduidelik) ... helle lup mos su van bank tɔ bank. Da moe jy ees wag.

V: En as mevrou nie mōre gaan nie, dan kan mevrou dit enige ander dag gaan haal?

R: Ja, helle sê mens kan o ... binne drie dae kry jy't nog. Su: sê helle, wa ek hət nog-ie o - gat haal-ie.

V: Mevrou meen mevrou moet dit op die negentiende ... (praat tege-lyk - dus onduidelik) ... Ja, dis al klaar so min - 'n mens kan nie nog wag nie.

R: Ja; ja. Hm-m. A-jy alinag is, a-jy nie skuld het nie, ka'j ɛitkom. Jy sê mos as 'n mens-ie skuld het nie ... die mense sê nou's min; dis min, ma e ... e ... ɔ:s kry tog veniet. As ɔ:s tog nie gekry hət-ie, da moet ɔs tog su klaagekom hət. Baie mense is nou nie tevrI:de nie, ma ek sê ek is tevrI:de, wan jy kry tog-ie; jy kry tog; jy kry tog veniet. Wie sal-an vi jou daai ɔeld veniet kan ɔi.

V: Jy moet gaan werk vir dit.

R: Jy moet gan werk vi daai ɔeld ... (onduidelik) — 's-ət-ie skuld is-ie, da kom ek maklik ɛit. ek ləik altəi vi myself nu kos te ma·k; myself nu kos te kuk. Hulle wil vi my ... e ... sê ek ma ek ləik nie om by die kines te bɔ:d ("board") -ie. ek ləik om my eie kos te maak ... ləik my eie kos te maak. Pətydae ek it nie baie nie en pətydae is ek-ie ... is -ət-ie 's norag om kos te maak -ie. Nouja, da moet ek nou my ɔəl ... sê nou ma ek moet nou vi my bɔ:d betaal, da moet ek mos nou vi helle beta·l. Helle səl-ie ɔeld vat-ie, ma em ... lyk mos da·m lelīk. Die goed is mos di:r.

V: Dit is ja, die goed is duur.

R: NI: wat, ek ləik om vi myself te sɔ:rə. Su:'s ɛkke ... ən'k ləik om my eie kos ɔk te maak.

ONTSLUITING VAN 140201

I. Klankpatrone

1. [r[≠]] x [_[≠]] , bv. somme_; daa_; wa_; klaa_; wee_; soma_; mee_; jaa_; da_; ampe_; sikə_; læistə_; lekke_; haa_; ma_; vi_; hie_; ane_; haa (daar); one_;
2. [r[≠]n] x [_[≠]n] , bv. veniet; venaam
3. [r[≠]x] x [_[≠]x] , bv. klaagekom
4. [r[≠]t] x [_[≠]t] , bv. pətydae
5. [rk[≠]] x [_[≠]k[≠]] , bv. wɛ:k
6. [r[≠]] x [_[≠]] , bv. veaner
7. [r[≠]k] x [_[≠]k] , bv. anekant
8. [r[≠]tr] x [_[≠]t] , bv. ɔmtənt
9. [rs[≠]] x [_[≠]s[≠]] , bv. meisiekənəs; ees; kənəs
10. [rt[≠]] x [_[≠]t[≠]] , bv. pɛ:t
11. [æ] x [ɛ] , bv. dertag; Pɛrəl; pɛ:t(perd); cɛrk; ɛk; lɛkke; wɛ:k; wɛrk; ɛrəns; plɛk; wɛg
12. [ə] x [a] , bv. dertag; sɔma; alI:nag
13. [a:] x [a(·)] , bv. ja·r; pla·s; an; mak; pra·t; xəstra·nt; ha·l; gan; ma·k; beta·l
14. [n[≠]d] x [n[≠]_] , bv. in-ie; ən-ie(en die); ən-an; kan-ət; an-ie
15. [n[≠]d] x [n[≠]_] , bv. kiners; anekant; ane (ander); kənəs; oner; Sɔ:nax; veaner
16. [ɛ] x [ə] , bv. ən; mət; fət; ənəls
17. [æi] x [əi] , bv. fəis; læister; əit; əitgan
18. [e] x [i;I(:)] , bv. twI; Ja-nI::; sikə; bI:ne; NI::; sesir; çI:; wik; afgetrI:; min; wit; I:I:we; inici(enetjie); ski·f; alI:nag; slI:n; gewis; tevrI:de; I:s(eers); alinag; it
19. [æ] x [ə] , bv. Həlle; bəs; ɔnxələkəxə; xələkəxər
20. [p[≠]d] x [p[≠]_] , bv. op-aaI
21. [ɔ] x [ɔ:] , bv. sɔ:nər; Sɔ:nax; sɔ:nə (sonder)
22. [r[≠]d] x [r[≠]_] , bv. sɔ:nər-ie; swaar-ie; vir-ie; mar-ie
23. [_[≠]] x [_[≠]j] , bv. jeen
24. [s[≠]d] x [s[≠]_] , bv. is-ət; is-ie; dinges-ie; dan's-ət
25. [æu] x [ɔu] , bv. vrɔu; fɔu
26. [o] x [ɔ] , bv. ɔk
27. [_[≠]k] x [_[≠]c] , bv. cɛrk

28. [o] x [u;v] , bv. sus; uk; su; su; hug; su:; gekup;
lup; kuk; su:
29. [n^ʃ] x [ŋ^ʃ] , bv. gaŋ (gaan)
30. [n^ʃx] x [ŋ^ʃx] , bv. ɔŋxələkə
31. [t^ʃ] x [_^ʃ] , bv. altəi_; moe_; tə_
32. [nt^ʃl] x [n^ʃl] , bv. einlik
33. [nt^ʃ] x [n^ʃ] , bv. wan_; omtrən_; anekan_
34. [lt^ʃ] x [l^ʃ] , bv. çəl (geld)
35. [o(:)] x [o:;o:] , bv. Sto:ries
36. [a] x [ə] , bv. pərtəislag; vənaand; pətydae
37. [s^ʃn] x [s^ʃ_] , bv. is-ie; mos-ie; mens-ie
38. [n^ʃ] x [_^ʃ] , bv. da_; E_(en); ka_
39. [k^ʃn] x [k^ʃ_] , bv. ek-ie; kyk-ie; ɔk-ie; lank-ie
40. [m^ʃn] x [m^ʃ_] , bv. opklim-ie
41. [l^ʃn] x [l^ʃ_] , bv. wil-ie; sal-ie
42. [i] x [ə] , bv. də
43. [x^ʃ] x [ç^ʃ] , bv. çI: ; çeld
44. [n^ʃ] x [t^ʃ] , bv. gat (gaan)
45. [k^ʃ] x [_^ʃ] , bv. ε_
46. [l^ʃm] x [_^ʃm] , bv. amal
47. [u] x [ə] , bv. mət
48. [e] x [ə] , bv. wannər
49. [a:i] x [ai] , bv. dai (daardie)
50. [ɔ] x [ə] , bv. məs
51. [t^ʃn] x [t^ʃ_] , bv. wit-ie; praat-ie; 's-ət-ie (as dit nie); vat-ie
52. [f^ʃd] x [f^ʃ_] , bv. of-ie
53. [n^ʃ] x [m^ʃ] , bv. gam (gaan)
54. [d^ʃ] x [r^ʃ] , bv. by-rie
55. [a(:)] x [a] , bv. pla·n
56. [ns^ʃ] x [_^ʃs^ʃ] , bv. ɔs
57. [æ] x [ə] , bv. ək
58. [x^ʃn] x [x^ʃ_] , bv. nog-ie; tog-ie
59. [s^ʃ] x [_^ʃ] , bv. a_
60. [ɔ:(n)] x [õ:] , bv. õ:s
61. [y:] x [i:] , bv. tieni:r; di:r
62. [l^ʃd] x [l^ʃ_] , bv. sal-an
63. [æu] x [u] , bv. nu

ONTSLUITING VAN 140201 (VERVOLG)

II Morfologiese verskynsels

1. daarsonder x sonder (as adjunk), bv. "...hølle kan nie sɔ:nər-ie
2. altyd x elke tyd, bv. "...elke tyd wat'le by høis is, sit ons an
3. wanneer x wat, bv. "...elke tyd wat'le by høis is..."
4. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. pəivmənt ("pavement"); ɔrait ("all right"); məsis; laif info: ("life insurance"); rɛnt ("rent"); pəi ("pay"); ləik ("like"); pulisstasie ("police"); pəust ɔfis ("post office"); bɔ:d ("board")
5. deesdae x nou dae, bv. "...nou dae wat ek nou by də høis is..."
6. na x aan (as voorsetsel), bv. "ek kyk-ie einlik an hølle nie..."
7. min x weinig, bv. "Gaan mevrou baie dorp toe?
Baie weinig, weinig."
8. per x in('n), bv. "Su: een keer in 'n wik."
9. Naas 'n volledige begrip/uitdrukking, kom slegs 'n deel daarvan soms (met 'n konstante betekenis) voor, bv. "Is net Afrikaans die wat hie bly." (Afrikaanssprekendes)
10. motor x kar, bv. "ek hou niks van karre ry nie."
11. verlede x laas, bv. "laas jaar"
12. Naas algemene Afrikaanse vorme, kom ook ouer vorme voor, bv. "sɔ:re" naas sorg
13. meer + adjektief x meer + adjektief + -er (by die vergrotende trap van vergelyking), bv. "...mee xələkəxər..."
14. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. hy's (hy is); daai; op-aai (daar-die); bai (baie); sy't (sy het); dam; da·m (darem); daar's (daar is)
15. 3 sillabes x 2 sillabes, bv. xəstrə·nt (gisteraand)
16. 1 sillabe x 2 sillabes, bv. sɔ:rə (sorg); langes (langs)

III. Sintaktiese verskynsels

1. Naas die enkele voorkoms van 'n voorsetsel, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "...een bly in-ie høis in..."
2. iets soos 'n + X x X-ding, bv. "Is dit nie 'n grafding nie?"

3. die/'n (lidwoord) + s.nw. x ___ + s.nw., bv. "...elke tyd wat'le by ___ h is is..."
"Altwee van ___ P :r l, ja..."
4. voorsetsel + NS x NS + voorsetsel, bv. "Klein su swaar-ie b s uk op."
5. Naas die enkele voorkoms van 'n adjunk, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "Nou as as-ie b s nou hux is..."
(nou)
"nou dae wat  k nou..."
"h ll's mos nou al groot al." (al)
6. Die voegwoord en kom soms voor en soms nie, bv. "...asof  k iets hi:'t, su an..."
7. S + V + O x O + V + S, bv. "...alles moet jy betaal..."
8. S + V + O x S + ___ + O, bv. "...as my voete su: moeg ___ lat  k niks kan doen nie..."
9. Die onderwerps-dit koms soms voor en soms nie, bv.
"Is net Afrikaans die wat hie bly."
"lyk mos da.m lelik."
10. Naas die enkele voorkoms van 'n medewerkwoord, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "...da wil jy altyd wil kla..."
11. Negatief ... + nie x negatief ... + ___, bv. " k l ik mos-ie om weg ...  it te gan  it die h is  it."
" k hou niks van  itgan..."
12. verlede tyd van medewerkwoord + infinitief x het + teenwoordige tyd van medewerkwoord + infinitief, bv. "H l't amal wil see toe..."
13. Die voorwerps- dit kom soms voor en soms nie, bv. " :s kry ___ tog veniet."
"...jy kry ___ tog veniet."
14. verlede tyd van medewerkwoord + verlede deelwoord + het x teenwoordige tyd van medewerkwoord + verlede deelwoord + het, bv.
"...da moet  s tog su klaagekom het."
15. om + te + infinitief x ___ + te + infinitief (by die infinitiefkonstruksie), bv. " k l ik alt i vi myself nu kos te ma.k."

140202

KANT B

R: ... die tyd toe't ek e ... nou wel my babitjies gekry't, toe ... toe was ek-ie daa gewis-ie. ek het ... e ... ek het my laaste babitji ... (onduidelik) ... een-ən-vee ... ek het laat babitjis vi eers. ε - was dε:tig toe't ek my eeste babətji net. ən een-ən-veertig toe't ek my laaste babici. Hm.

V: Het mevrou net die twee van hulle?

R: Dri:, dri: ... nI: ek het fi:. ek hət e ... e ... ek was dertig toe't ek-ie eerste een e ... (onduidelik) jongətji ... (onduidelik) ... een-ən-twintig. ən dan toe't ek; toe't ek mos die meisiekind ... toe't ek die meisiekin mos nou van van e ... van vyftien. ən daana 'n meisiekind van twaalf ən daana die meisie van tien. Nou ... ε was een-ən-veertig toe't ek die ... die laaste babətji gehet hət.

In daai tyd toe was ... toe was ek nog mos nog nie gewis sus-ət nou is nie. Su het ek nooit gegaan nie.

V: Het mevrou hier in Paarl gewerk of waar het mevrou gewerk toe mevrou nog gewerk het.

R: Toe ek 't skool əit gegaan het, het ε gewε:k op stialəmbəs, tuvəntəx jaa, ən daana hət ek in Rondebos gewε:k ... (onduidelik) ... Is-ie e ... inəxstə lεθər fəktəri ("leather factory") mos in Kaap. Dis by (onduidelik) -stasie. Die trein gan daa veby; die die dinges is langes ... langes die stasie. Voor die e ... die trein Rondebos ingan, die fəktəri is nət langs.

V: En het mevrou in die Kaap gebly toe.

R: (Onduidelik) ... vir drie jaa.

V: Lank ja. Sal mevrou weer ...

R: ek sal-ie nou wee in ... nie in 'n fəktəri nie. ek sa wee eendag gat wεrk, ma ek ... (onduidelik) ... ən ek is nog in 'n hospətaal. ... (onduidelik)

Ma e ... mevrou, ek sē altyd 'n mens kan nie ... (onduidelik).

'n Mens moet 'n ding kup wanne jy ka:ns sien om-ət te kup. Dan is die 11:we nie ... (onduidelik). Nou wil 'n mens elke ding kup wat 'n mens in-ie winkel sien. Ja ek is nogal nie su: nie. Al het iemand anerster Inə ... I-nəxə iets ... (onduidelik) ... gan ek-ie wa-ri nie. ɛ-gat't kup wanner ek gan.

V: Ja, dis reg.

R: Wan ek wit die miste geld gat vi ... (onduidelik). Is-ət-ie waar nie, mevrou?

V: Dis reg, mevrou.

R: Mevrou sal net su baie boekies hət hälle ... die winkels is lief vi jou te help. Mes su baie boekies het, da kry jy swa.

V: Swaar, ja.

R: ek hou nie van bai boekies nie. ek het al ... hie is nog bai goed nodig, ma ek wag.

V: Natuurlik ja.

R: Mens moet wag. Dit sal kom.

V: Dit sal kom, ja.

R: Op 'n tyd sal-ət.kom. 'n Mens kan nie ... sē ma voobeeld die ... sus die ha:i fa:i ("Hi Fi") e ... 'n boekie het ... en hi:fər 'n boekie ən daafər 'n boekie. Jy kan-ət nie ... (onduidelik).

V: Nog nooit nie.

R: Jy ga kup een vi een mevrou.

V: Dis reg ja mevrou. 'n Mens weet nie wat kan gebeur nie.

R: En mevrou, su diē klaar is, da kry ɔ:s die ha:i fa:i, ən as-ie ha:i fa:i gan, dan is-ət die ene.

V: Dis reg ja Dan kry jy sommer mense wat alles ... (onduidelik).

R: ən mevrou, die winkels is lief om te ɟi, ma hälle bring dzæu gou muləxəit. ek is baie bang vi baie skuld. En daaor gan-ət nou nie so ɛrg swaar-ie as ... al werk ek nou nie... swaar-ie, ma ons is-ie baie lief vir die e ...

V: Is your rent very high here?

R: Myne is nie ... is nie baie hug nie.

ONTSLUITING VAN 140202I. KLANKPATRONE

1. [æ] x [ε(:)], bv. εk; dε:tig; dεrtig; gewε:k; wεrk; εrg
2. [tɕ] x [ttʃ], bv. babittʃis; jongtʃi
3. [k≠n] x [k≠_], bv. εk-ie
4. [r≠] x [_≠], bv. wanne_; swa_; hie_; daa; vi_; fi:(vier)
jaa_; wee_; ma_
5. [rtf] x [_tf], bv. daafer (daarvoor) hi:fer
6. [rt] x [_+], bv. daaoor
7. [r+b] x [_+b], bv. voobeeld; veby
8. [r+n] x [_+n], bv. daana
9. [rstt] x [_stt], bv. eeste
10. [rk ≠] x [_k≠], bv. gewε:k
11. [e] x [i;I(:)], bv. gewis; nI:, inεxstε;]I:we; I:nεxε; wit
miste; gi
12. [s≠n] x [s≠_], bv. gewis-ie; is-ie
13. [e] x [ə], bv. hεt; εn; nεt
14. [i] x [ə], bv. babεttʃi; jongεttʃi; hεspεtaal
15. [k≠] x [_≠], bv. ε_ (εk)
16. [i] x [i:|i:], bv. dri:i; fi:i:(vier)
17. [k≠d] x [k≠_], bv. εk-ie
18. [nt≠] x [n≠_], bv. meisiekin; wan_
19. [o] x [u;u], bv. sus; su; kup; su:; su; hug
20. [s≠d] x [s≠_], bv. sus-εt; Is-εt; as-ie
21. [a:] x [a], bv. gegan; ingan; langsan
22. [æi] x [əi], bv. εit
23. [ntb] x [mtb], bv. stialεmbεs
24. [l≠n] x [l≠_], bv. sal-ie
25. [l≠] x [_≠], bv. sa_
26. [n≠] x [t≠], bv. gat (gaan)
27. [a:] x [a:], bv. ka:ins

28. [m≠d] x [m≠_], bv. om-et
29. [n≠d] x [n≠_], bv. in-ie; kan-et; gan-et
30. [n≠d] x [n≠_], bv. anerster
31. [t≠n] x [t≠_], bv. Is-et-ie
32. [æ] x [ə], bv. halle
33. [n≠] x [_≠], bv. da_ ; ga_
34. [ns≠] x [_s≠], bv. mes
35. [l≠d] x [l≠_], bv. sal-et
36. [o] x [ə], bv. hi:fer; (hiervoor); daafer (daarvoor)
37. [s≠] x [_≠], bv. su_ (soos)
38. [ɔ:(n)] x [ɔ:], bv. ɔ:s
39. [≠ x] x [≠ç], bv. çi
40. [≠j] x [≠dʒ], bv. dzæu
41. [ui] x [u], bv. muləxheit
42. [kʰh] x [xʰh]; bv. muləxheit
43. [r ≠ n] x [r ≠ _], bv. swaar-ie

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. seuntjie x jongetjie, bv. "jonget*[i]*"
2. het + gehad x het + gehet (by die verlede tyd), bv. "... toe't ek die ... gehet het."
3. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. læər fæktəri ("leather factory"); wa·ri ("worry"); ha:i fa:i ("Hi Fi")
4. anders x anderster, bv. "iemand anerster"
5. byvoorbeeld x voorbeeld, bv. "... sê ma voobeeld die ..."
6. as x soos (as adjunk van voorwaarde/tyd), bv. "... su (soos) diē klaar is, da kry ɔ:s..."
7. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. toe't (toe het); gekry't (gekry het); bai (baie)

8. 2 sillabes x 3 sillabes, bv. tuventəx (twintig)
9. 1 sillabe x 2 sillabes, bv. langes (langs)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. het + verlede deelwoord x het + verlede deelwoord + het (by die verlede tyd), bv. "toe't ek die ... laaste babitji gehet fə ..." "... die tyd toe't ek ... nou wel my babitjies gekry't.."
2. Naas die enkele voorkoms van 'n adjunk, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "... die tyd toe't ek... nou wel my babitjies gekry't, toe ... toe was ek-ie..." (toe); "...toe was ek nog mos nog nie ..." (nog)
3. het + verlede deelwoord x het + ___ (by die verlede tyd), bv. "toe't ek my eerste babetji net ___." "ek was dertig toe t ek -ie eerste een ___"
4. Naas die voorkoms van 'n enkele tydsaanduiding kom verskillende tydsaanduidings soms saam voor, bv. "ən dan toe't ek ..." "... toe't ek die meisiekin mos nou ..."
"In daai tyd toe was ..."
5. die/'n (lidwoord) + s.nw. x ___ + s.nw., bv. "Toe ek't ___ skool eit gegan het ..."; "... in ___ Kaap ..."
6. Die onderwerps - dit kom soms voor en soms nie, bv. "___ Is-ie inəxstə..."
7. adjunk + adjektief + s.nw. x adjektief + s.nw. + adjunk, bv. "Is-ie inəxstə leəer fəktəri mos in Kaap".
8. om + te + infinitief x ___ + te + infinitief (by die infinitief-konstruksie), bv. "... die winkels is lief ___ vi jou te help".
9. Adjunk van voorwaarde + res van bysin van voorwaarde + hoofsin x res van bysin van voorwaarde + dan + hoofsin, bv. "Mes su baie boekies het, da kry jy swa."
10. vir + IO x ___ + IO, bv. "... helle bring ___ dʒəu gou muləxhəit!"

140203A:

KANT B

R: In sI:pɔint (Seepoint).

V: (Onduidelik)

R: ... in sIpɔint-ie, ma hy't 'n ka:mə.

V: Kamer ja. Watter soort werk sal u graag "like" om te doen?

R: Watter soort wɛ:k sal ek ləik om te doen. swəizvɛ:k.

V: Soek meneer lankal vir 'n werk?

R: ek soek-ie tē lankal al vir 'n ...

V: Is hierdie meneer se familie wat hier bly?

R: NI:.

V: O, is nie familie nie. Waar ongeveer bly meneer?

R: ek bly in Hanta:na, sesde straat (onduidelik).

V: O, om die draai.

R: Ja.

V: Gaan meneer baie bioskoop toe en danse?

R: ek gan dəgvəls ja.

V: Hou meneer meer van bioskoop of van danse?

R: A'lbei.

V: Albei? Elke naweek. Gaan meneer elke naweek dans?

R: Somtyds elke nawik.

V: Dan waar omtrent gaan meneer dans?

R: Dan dans ek in-ie Ma:kæus in (Marco's Inn).

V: Is hierdie meneer se jongmeisie. Is dit?

R: Ja.

V: Is die dokter ver van hier?

R: Die dokte is fɛ:r van hie. Hy moet pe motər kom.

ONTSLUITING VAN 140203AI. KLANKPATRONE

1. [t≠n] x [t≠_], bv. sIpoint-ie
2. [r≠] x [_≠], bv. ma_; ka:mə_; watte_; dokte_; hie_;
pe_;(per)
3. [rk≠] x [_k≠], bv. wε:k
4. [a(:)] x [a:|a:~], bv. ka:me a:lbei
5. [æ] x [ε(:)], bv. wε:k; εk; fε:r
6. [s+v] x [z+ v], bv. swæizvε:k
7. [k≠n] x [k≠_], bv. soek-ie
8. [e] x [i;I(:)], bv. NI:~; nawik
9. [a:] x [a], bv. gan
10. [ktv] x [gtv], bv. dεgvεls
11. [n≠d] x [n≠_], bv. in-ie

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. SI:point
(Seepunt); læik ("like")
2. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. hy't (hy het)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. al x lankal al (as adjunk), bv. "ek soek-ie tē lankal al vir
'n ..."
2. (ver) van + X + af x (ver)' van + X + __, bv. "Die dokte is
fε:r van hie _."

140204

KANT B

V: Gaan die kleinspan skool toe in die Paarl?

R: Ja. Elke vier mand.

V: Is die skool nie ver van die huis nie, of stap hulle elke oggend van hier af?

R: E ... dit is stap. Hølle stap skool toe - nie baie ver van-ie høis af nie.

V: Nou meneer dink meneer sal graag wil hē u kinders moet Afrikaans leer, nē. Nie Engels nie.

R: E ... ek sal sē beide.

V: En was meneer ook skool toe hier in die Paarl?

R: Ja.

V: U gaan nou van die sport spraat.

R: Ja, mar ek is eintlik dom op-ie spot. ek min, dit is nou ma In van ... elke mens het nou ma sy beginsels en-e ... ek va-dit nou wee su e ... spø:t is deel van jou gesondøit. Dis daa'm wat dit vi my belangrik is om my kines uk in-ie sport in te lat e ... deelneem en ... Ma daa's ietsie; ek min daa is ma baie ... hoe sal 'n mens nou sē ... stökkies voor. Want e ... ek min as jy nou in aan ... ønø aandag nou vat. Fu:r (vroeër) jare in my skoolgaande tyd nou het ons ... was-øt amper verpligtend gewees vi jou om deel te neem an spø:rt. Ma deesedae jy hoor nie einlik meer die kines hølle kry afrigting of hølle vø:t (word) aangemoedig op skoolvlak om an sport deel te neem nie. Al sport wat nou wel ek min uk nou daa is, ma wat uk nou nie vepligtend is nie, is bæifubølt rækbi. en en ek voel ø:s kines ... ons het nou vødag het ons-ie geleentheid. As jou kind die røgte opvoeding of-ie røgte leiding van skoolvlak af, waa hy kan kompeteer met veskillende rassegroepe, dan gan hy uk die ... die wil kry om te presteer teen mede ... e ... deelnemers in-ie spø:te.

V: Is meneer se kinders ook baie lief vir hulle sport?

R: Baie lief vi spø:rt, baie lief. Veal e ... ek meen binnehøise spø:t, suwel as bæite. As ons nou nie ... as-øt reën, dan doen ons ma dinge in-ie høis in wat ons almal an kan deelneem

en waa ... Dit is nou maar ... e ... sport is nou maa ek meen deel van ons lewe ka mens nou mar sê. Ek meen e ... ek is nou o rækbispeler gewis, krieket gespeel, fiets gery en ... ja. Mar ek sal nog ma altyd fietsry vekies bo al-ie sport omdat dit is nou einlik meer e ... Hy's so prakties; hy's su skoon; jy't su baie krag; stamina; rus ... en djy't baie dinge nodag om gered te kan wees in-ie sport. en ... e ... dit verg nie baie dinge nie om die sport te kan hanteer of baas te raak nie. Net een ding wee: wa ons mense is-æt natilæk finansieel 'n bietjie baie, want e ... ek min e ... ons is mos ma ændævidjoæ of ons behoot an 'n klæb of al e ... einli e ... behoot ons an 'n klæb, maar e ... as daa is wee nie 'n ændivijele borge vi elke persoon nie en jy mæt ma hard werk.

'k min- t kos my - sus byvoobeeld my seen wat skoolgan - vi my kos-æt baie om vi hom an-ie sport te lat deelneem. Nou ek kan hom-ie sê: hoekom va jy nie ane spø:t -ie, want sy hart is by fietsry. æn-e hy oefen baie, hy oefen gereeld. Nou sien jy uk ja die man hy leer net so hard sus hy oefen. Of hy wen net suveel op-ie baan sus hy wen in-ie skool. Want e ... ek men hy ... hy't nog nooit 'n swak rapørt gebring nie. Altyd 'n goeie rapørt ... æn da voel jy ma ... kyk jy moet ma dinge doen vi hom øk. Nouja, ek sê jou. Wat nou bietjie weet baie's sê ek nou sê finansieel. Fiets ... fietsry het baie ønkoste. Bande kos geld æn alles kos geld.

V: Meneer is nie baie lief vir die Televisie nie?

R: Ek kyk soms e ... baie; 'n pr ... program moet baie goed wis om va my æntræseert ... te æntræseert. Ma ...

V: En. Saterdagmiddag by die sport sal meneer nou weer ...

R: Hælle sport oor-ie algemeen is een van-ie swakste sal ek ma sê ... is-ie swakste program, want hoekom: as jy dij daa is so baie sport wat op-ie Saterdagmiddag beoefen word - prakties. Az jy moet twI: of drie weke wag; somtyds 'n maand of maane wag voorat jy dit kan sien. Kyk oor-ie Paasnaweek nou. Ons hæt die Afrækaanse kampioenskappe gehad; ons hæt fietsry gehad; ons hæt juniær atletiek al kampioenskappe gehad; ons hæt baie aner sport gehad. Ons hæt die ... klæp e ... rægbi gehad; die kampioenskappe op Dærban - direkte wedstryde

wat darem nie eers immers ... Kyg ... die meeste mense wat vakansiegangers is, was uk begeëntraseerd om iets vi helle naweek te gesien hæt, want daavor hæt 'le mos vëndag draagbare tee ... ta e ... tivi-stelle ook. Ma nou helle kom wys vi jou jukskei wat ... die pæsëntasie wat in jækskei belangstel, is so min. As-æt drie pæsënt is van-ie hele land, dan's-æt baie. Wat doen-ie res van-ie e ... land dan? Moet je nou kyk nou net na haai drie pæsënt wat belangstel in die jækskei. Ek ding-æs ɔnrɛxfɛ:rdɛx, baie ɔnrɛxfɛ:rdɛx. Jukskei ən ane nɔ:nsæs-sport waa helle kan iets lewëndag wys - tennis of iets.

Kyk e ... dis ili natafa wat nou in Səid-Afrika is - die wərəltberoemde dinges ... dinges e ... va Frankrəik wat nou hiesu is. Kyk hoe lank moe jy nou wag voo jy nou sy wedstryde gan sien.

Ma kyk-ie geld wat ge-invɔlf ("involve") is in die ti:vi in. Ek dink-æs een van-ie swakste ... ən-ie prugramme - die kənərprugramme wat'le wys vir-ie kənəs. Ek wit nie of ... ek meen kyk ons mense ons hæt nie 'n keese nie. Jy moet ma net kyk wat nou vi jou gesê vɔt om te kyk. Ma as ek nou my upini moet lig: ek dink die mense wat dai prugramme kies of ankoop; ek vɔ:nə of helle nie skaam is nie. Ek vɔnə hoe voel helle nou - of hy nie skaam voel om te dink sy kind moet uk səkə gemors kyk-ie. Ek meen ek is ... e ... ek lat-ie my kənəs səkə gemors kyk-ie. Hə ... helle ka ma spill of Inɛxits anes doen, maa dis ... də ... də ... də ... daa is niks opvoedend daain nie.

Iets wat baie mooi gewis hæt, wat ek in belangstel, was (onduidelik). Dit is 'n mooi prugram, də ... daamI kan ek saamstem. Ma die res wI:t ek nie van nie.

V: Wat is daa ... Pippie Langkous. Oe!

R: ek sê ek sê dis-æs skone gemors dai. Ons ek weet-ie. Hai mense ... (onduidelik) ... vi my gesê, ja jəslaik Pɛp, kyk jy ti:vi? Da sê ek:nee, as ek-ie veplig is om te kyk nie, da ...

as ek niks ouers het om te doen nie, da moet ek ma kyk.

V: Kyk ja.

R: Nee, ma ek dink ek sal lieueste my ... ek het nou drie seens wat nou fietsry. Dis-ie oudste een en ane twee. Hælle't al ... amal hælle eie fietse. Hai outjies werk liewerste hieso e ... sa ma liewerste kræiwa vat en gat grond anry of iets doen sudat hælle 'n tæp ("tip") kan kry.

Hælle kry nie gæld nie. Ek ... (onduidelik) ... ek het nie gæial om vi hælle te gee nie, wan as ek moet nou fietse reghou en ek moe nog sakgæld æk gee, da sê ek nee. Sus die outjie - kyk hy gan skool. Hælle't op-ie hæutel gan bly, waar-ie Blanke-klæps væt ... die klæps betaal hælle hæteloŋkoste. Hælle reël fænsis (funksies); hælle't looitfæis en goed wat hælle doen en trek. Su die tyd wanne hælle æ:ræns heen gan of an 'n kampjoenskap deeneem, dan is-ie klæb bereid om ...

Ons mense wil niks organæseer nie. Hælle wil die e... hælle hælle hælle wil net alles doen vi hælle eie voordeel. Ma waar-æt vir 'n klæp is, wil hælle niks doen nie. Nou moet ek as ouer moet nou die kind se eie æŋkoste betaa. Kæk hy is gekies vir-ie vi:pi (W.P.)-span of hy's gekies ... die klæp sti:r af of iets - dan voel æk dan moe die klæps ... ek meen vi hælle tæxæmutkæm. Ma nou vewag hælle jy moet nou æit jou sak æit moet jy nou kom hæteloŋkoste beta ... jy moet sæ:x vi hom vi fietsbanæ. Wat kos een fietsband? Die tæjuplæs taiæs ("tubeless tires") kos vi my ... die gudkupste is twaalf rand een, en jy kan nie 'n æŋxælæikæ band ... ek min 'n niwe band en 'n ou band opsit-ie. Min ma ... sit ma die twi op en nou lup-ie fiets (onduidelik). Waa's-ie ane parte? Daa's sikere parte wat oor-ie vyftag rand - dan's-æt net sækæ kleiŋ goedjies-is. So dit is mar bietjie baie ...

ONTSLUITING VAN 140204I. KLANKPATRONE

1. [a:] x [a], bv. mand; mar; lat; an; angemoedig; gan; skool-
gan; anry
2. [æ] x [ə], bv. helle; rəkbi; kləp (klub); kləb; jəkskei;
səkə (sulke)
3. [nʔd] x [nʔ_], bv. van-ie; in-ie; min-ət; an-ie; doen-ie
4. [ntd] x [nt_], bv. kines; ɔnə(onder); ane(ander); maane
5. [æi] x [əi], bv. həis; binnehəise; bəite; Səid-Afrika; krəiwa;
əit.
6. [æ] x [ɛ(:)], bv. ək; rəgte; ɔnrəxfɛ:rdəx; wərəlt; rəghou;
ɛ:rəns
7. [pʔd] x [pʔ_], bv. op-ie; lup-ie
8. [rʔ] x [_ʔ], bv. ane_; voo_; ma_; wee_; vi_; daa_; ɔne_;
waa_
9. [rtm] x [_tm], bv. daamI
10. [rtpl] x [_tpl], bv. veplig; vepligtend
11. [rtv] x [_tv], bv. vewag
12. [rtl] x [_tl], bv. natilək
13. [rtb] x [_tb], bv. byvoobeeld
14. [rtf] x [_tf], bv. daavoor
15. [rts] x [_ts], bv. pəsənt; hiesu
16. [rt] x [_t], bv. daain; veal
17. [rtk] x [_tk], bv. vekies
18. [rtʔ] x [_tʔ], bv. spot; spɔ:t; vɔ:t; behoot; vɔt
19. [rsʔ] x [_sʔ], bv. kines anes
20. [rstt] x [_stt], bv. lieweste

21. [rx#] x [_x#], bv. so:x
22. [ʃfr] x [ʃf_], bv. Fu:r (vroeër - kom slegs een keer voor)
23. [e] x [i;I(:)], bv. min; In; gewis; wis; twI::; wit; spil;
Inæxiets; daamI; wI:t; sikere
24. [t#] x [_#], bv. va_; moe_
25. [lt#] x [l_#], bv. gial_
26. [nt#] x [n_#], bv. wan_
27. [o] x [u;v], bv. su; uk; beifubelt (byvoorbeeld); suwel;
sus; suveel; program; upini; sudat; gudkupste; lup
28. [ɔ] x [ɔ·lɔ:], bv. spo:t; spo:rt; spo:rte; spo:t; vo:ne (wonder
so:x (sorg))
29. [tʃh] x [tʃ_], bv. gesondeit
30. [ɛ] x [ə], bv. en; het
31. [sʃd] x [sʃ_], bv. was-et; as-et; kos-et; dis-ie
32. [ntʃl] x [n_ʃl], bv. einlik
33. [æu] x [ɔu], bv. nou
34. [e] x [ə], bv. beifebelt (byvoorbeeld)
35. [gʃb] x [kʃb], bv. rekbi; rekbispeler
36. [ɔ:(n)] x [ʒ:], bv. ʒ:s
37. [a] x [ə], bv. vedag; report; vendag
38. [n#] x [_#], bv. ka_; va_; da_
39. [ntd] x [_td], bv. vedag
40. [s#n] x [s#_], bv. ons-ie
41. [f#d] x [f#_], bv. of-ie
42. [nstʃh] x [__tʃh], bv. binneheise
43. [k#] x [_#], bv. ɔ_ (ook)
44. [ŋk#] x [ŋ_#], bv. deŋ (dink)
45. [l#d] x [l#_], bv. al-ie
46. [ʃj] x [ʃdj], bv. djy
47. [ə] x [a], bv. nodag; va (vir); lewendag; vyftag

48. [tɔy:] x [tɔjo], bv. əndəvidjoə
49. [u] x [ə], bv. mət
50. [ə] x [i], bv. əndivijele (individuele)
51. [ø] x [e], bv. seen; keese
52. [m≠n] x [m≠_], bv. hom-ie
53. [e] x [ɛ], bv. mɛn
54. [o] x [ɔ], bv. ɔk; hɔtelonkoste; hɔtelkoste
55. [æ] x [ə]. bv. ək; pərsentasie; onrəxfɛ:rdəx
56. [n≠] x [ŋ≠], bv. əŋ (en); kleinŋ
57. [ntx] x [ŋtx], bv. ɔŋxəlɛikə
58. [ntk] x [ŋtk], bv. ɔŋkoste
59. [r≠] x [rt≠], bv. əntrəse:rt
60. [r≠d] x [r≠_], bv. oor-ie; waar-ie; waar-ət.
61. [rtɔ] x [rt_], bv. voorat
62. [s≠] x [z≠], bv. az
63. [i] x [ə], bv. Afrəkaanse; organəseer
64. [b≠] x [p≠], bv. kləp (klub)
65. [k≠] x [g≠], bv. kyg (kyk)
66. [ŋk≠] x [ng≠], bv. ding
67. [əi] x [e], bv. je (kom slegs een keer voor)
68. [≠d] x [≠h], bv. haai (daardie)
69. [ɔ] x [u], bv. hiesu
70. [k≠d] x [k≠_], bv. kyk-ie; dink-əs
71. [a:i] x [ai], bv. dai (daardie)
72. [l≠] x [≠_], bv. betaa_
73. [ltn] x [≠_tn], bv. deeneem
74. [ltk] x [≠_tk], bv. səkə (sulke)
75. [k≠n] x [k≠_], bv. kyk-ie
76. [t≠n] x [t≠_], bv. lat-ie; weet-ie; opsit-ie

77. [l̥tm] x [tm], bv. amal
78. [≠x] x [≠ç], bv. çeld
79. [æ] x [ia], bv. çial (geld)
80. [œ] x [ɔ], bv. fɔnsis
81. [t̥c] x [tt̥f], bv. looitfis
82. [m̥tp-] x [m̥tpj], bv. kampjoenskap
83. [əi] x [ə], bv. kək
84. [y(:)] x [i(:)], bv. stir; niwe
85. [ə] x [ɛ], bv. tɛxəmutkəm

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. Meervoud d.m.v. markeringsvorm aangedui x meervoud sonder enige markeringsvorm, bv. "Elke vier mand..."
2. in x op (as voorsetsel), bv. "Helle't op-ie hæutel gan bly..
"...ek is eintlik dom op-ie spot."
"...die kampioenskappe op Dærbæn..."
3. neem x vat, bv. "...va-dit nou wee su..."
4. aan x in ...+ in (as voorsetsels), bv. "...in-ie sport in
te lat ... deelneem ..."
5. ekv. x mv. (waar van die enkelvoud sprake is), bv. "sporte"
6. as x soos (by vergelyking), bv. "... hy wen net suveel op-ie
baan sus hy wen in-ie skool".
7. interesseer x interesseerd (as ww.) bv. "... om va my te
əntreseeert."
8. die x 'n (as lidwoord), bv. "... daa is so baie sport wat
op-ie Saterdagmiddag beoefen word ..."
9. verlede deelwoord x be- + verlede deelwoord, bv. "begeəntreseeer
(kom slegs een keer voor)

10. Naas Afrikaanse vorme kom Engelse vorme ook voor, bv.
tivi (T.V.) nɒnsəs ("nonsense"); ge-invɒlʃ ("involve");
təp ("tip"); hɒtəl ("hotel"); vi:pi (W.P.);
tʃupləs taɪəs ("tubeless tires")
11. opvoedkundig x opvoedend, bv. "... daa is niks opvoedend
daain nie".
12. Verskeie uitroepe (en selfs kragwoorde) kom afwisselend voor,
bv. "... ja jəslaik Pɛp..."
13. liewers x liewerste, bv. "... ek sal lieweste my ..."
"Hai outjies werk liewerste hiesə..."
14. tot x vir (as voorsetsel), bv. "... vi halle eie voordeel".
15. nie-eenders x ongelyk, bv. "... ja kan nie 'n ɒŋxələikə
band ... opsit-ie."
16. was gewees x is|het gewees, bv. "ek is nou ɔ rækbispeler
gewis..." "Iets wat baie mooi gewis het".
17. waar + -voorsetsel x wat + voorsetsel, bv. "... wat ons almal
an kan deelneem ..."
18. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. daa'm (daarom); daa's (daar is);
hy's (hy is); jy't (jy het); haai (daardie)
19. 3 sillabes x 4 sillabes, bv. deesedae (deesdae)

III. SINTAKTIËSE VERSKYNSELS

1. s.nw. x lidwoord + s.nw., bv. "... ek is eintlik dom op-ie
spot". (sport)
2. (in aanmerking) neem x (onder aandag)vat, bv. "...as jy nou...
ɔnə aandag nou vat"; "...hoekom va jy nie ane spɔ:t-ie..."
3. Naas die enkele voorkoms van 'n adjunk, kom dit soms meer kere
binne dieselfde sin voor, bv. "... as jy nou ... ɔnə aandag
nou vat!"

"Moet je nou kyk nou net na...."

"Kyk hoe lank moe jy nou wag voo jy nou..."

"ek het nou drie seens wat nou fietsry".

4. Naas die voorkoms van 'n enkele tydsaanduiding, kom meer as een tydsaanduiding soms saam voor, bv. "Fu:r (vroëer) jare in skoolgaande tyd nou het ons..."
"Su die tyd wanne helle ..., dan is ..."
5. Tydsaanduiding + V + S x tydsaanduiding + S + V, bv. "Ma deesedae jy hoor"
"Nou ek kan ..."
"... nou helle kom ..."
6. SOV x S(+S) VO (in bysinne), bv. "... jy hoor nie einlik meer die kines helle kry afrigting..."
"... omdat dit is nou einlik meer ..."
"... as daa is wee nie 'n endivijele borge vi..."
"... as ek moet nou ..."
"... waa helle kan iets lewëndag wys..."
"... wat'le wys vir-ie kenes".
7. word + X + verlede deelwoord x word + verlede deelwoord + X (by die Passief - konstruksie), bv. "... helle vō:t angemoed op skoolvlak..."
8. Naas die voorkoms van 'n enkele adjunk, kom verskillende adjunkte soms saam voor, bv. "Al sport wat nou wel ek min uk nou daa is ..."
"... wat darem nie eers immers ..."
9. Naas die enkele voorkoms van 'n sinsdeel, kom dit soms meer kere (met gevarieerde woordorde) binne dieselfde sin voor, bv. "... ons het nou vëdag het ons ..."
"ek sê ek sê dis-əs ..."
"Nou moet ek as ouer moet nou ..."
"Jy moet nou òit jou sak òit moet jy nou ..."
10. Naas enkelvoudige sinne kom ook meer verwickelde/uitgebreide sinne voor, bv. "As jou kind die regte opvoeding of-ie regte opleiding van skoolvlak af, waa hy kan kompeteer met verskillende rassegroepe, dan gan hy uk die ... die wil kry om te presteer teen mede...e...deelnemers in-ie sporte".

11. S + V + O x S + _ + O, bv. "As jou kind die regte opvoeding of-ie regte opleiding van skoolvlak af —, ..."
12. in + NS x in + NS + in, bv. "... dan doen ons ma dinge in-ie hais in ..."
"... wat ge-involf is in die ti:vi in."
13. Naas enkelvoudige sinne kom ook sinne met parentetiese dele voor, bv. "... sport is nou maa ek meen deel van ons lewe ka mens nou maar sê".
"Daa's sikere parte wat oor-ie vyftag rand - dan's-æt net səkə klein goedjies - is".
14. nie... + nie x nie...+ nie ... + nie (by die negatief-konstruksie), bv. "Dit verg nie baie dinge nie om die sport te kan hanteer of baas te raak nie".
15. 'n + s.nw.(ekv.) x 'n + s.nw.(mv.) , bv. " 'n ændivijele borge ..."
16. die/'n (lidwoord) + s.nw. x _ + s.nw., bv. "... as ek moet nou __ fietse reghou..."
"... hoekom va jy nie __ ane spo:t-ie".
"... sa ma liewerste __ kræiwa vat..."
17. S + V + O x S + S + V + O , bv. "Nou sien jy uk ja die man hy leer..."
18. Naas algemene tradisioneel gestruktureerde sinne (SVO), kom soms minder geordende sinne voor, bv. "Wat nou bietjie weet baie's sê ək nou sê finansieel".
19. Naas die voorkoms van 'n enkele adjunk van rede, kom ver=skillende adjunkte van rede soms saam voor, bv. "... is-ie swakste program, want hoekom: ..."
20. voorsetsel + NS x _ + NS, bv. "... sy kind moet uk __ səkə gemors kyk-ie". (na)., "... ek lat-ie my kənəs __ səkə gemors kyk-ie". (na)
21. S+V+O x S+V+_ bv. "... die klip sti:r __ af ..." (naas bv. "Die klub stuur hom af".)

140203B

KANT B

- V: Watter tyd kom u man huis toe,
 R: Hoe laat? Sê ... siksəklok ("six o'clock") ... (onduidelik)
 My man wari ("worry") nie.
 V: Is dit? Is u man ook van Paarl, of is hy van 'n ander plek?
 R: H^aei is van De Do:rən.
 V: Waar omtrent is hy, mevrou?
 R: Is anekant pətʃ - dis fɛ:r, mevrou.
 V: Is dit? Is hierdie een van mevrou se dogters?
 R: NI:, is my sɛstər se dogter.
 V: O. Onswas alin klomp huise hier in die Paarl, maar nou sien ek hierdie huise het net een kamer.
 R: Ja - is net twI: vertrekke hierie blokke ə pətəi's vier vertrekke, pətəi's drie vertrekke.
 V: Mevrou, ek kyk na ... ek sien daar's 'n prent van Ellerines. Koop mevrou by Ellerines?
 R: Ja.
 V: Is dit? My man werk by hulle Koop mevrou al lankal by Ellerines?
 R: Ja. Omtrənt al my goed by ialərins gekup.
 V: En hoe vind mevrou vir hulle?
 R: Ek (onduidelik) nogal ɔrait ("all right") - həllə's-ie snaaks nie.
 V: Hulle verstaan nē, dat 'n mens nie die geld het om vir hulle ... ja. 'n Mens moet net ingaan om vir hulle te gaan sê.
 R: En die kulɛktər ("collector") kom om.
 V: O hulle kom om. My man is ook 'n "collector". Ek kyk na die ding - daai prent lyk baie bekend. O, hier is net een kamer en die kombuis.
 R: En-ie kombəis.
 V: Is mevrou-hulle se "rent" baie geld?
 R: Ek beta.l drie rand sestien sent weekliks. Is ingeslėit mə-die water.
 V: Is dit? O, mevrou betaal nie water nie.
 R: Water apart, ja.

- V: Maar hier's geen ... (onduidelik)
 R: Helle is glu van plan om ligte in te sit.
 V: Ma wanneer ... wanneer ja ...
 My man wil net by die tafel kom sit.
 R: Ta:vəl kom sit, ja.

- V: Bly sy ook saam met julle?
 R: NI: ... (onduidelik)
 V: En hierdie een?
 R: Die's my bæibi ("baby").
 V: Is dit? Hy's groot ...

- V: Is mevrou by die "clinic", of e ... werk mevrou, of gaan mevrou nie na die ...
 R: Ja, ek is by die frouə ... kliniek.
 V: Op die inspuiting of pille?
 R: Pille.
 V: O, pille. Mevrou e ... vind niks verkeerd met die pille nie?
 R: NI:, nI:. Nee, ek sien-ai pille lat my nogal goed eet ək en ək slaap lekker. ek het mos nooit geslaap ən geëet-ie, ma nou van ek-ai pil gebrəik, gat als ərait mət my.
 V: Kan nie nou al nog 'n baba gaan ...
 R: NI:, die melk is te di:r.
 V: En hy's mooi groot nou, ja. Hoe oud is hy nou? Hy's nog nie op skool nie, nē?
 R: Hy's ag jaa, hy sit op skool al ... (onduidelik).
 V: Hy's klein.
 R: Klein, ja.
 V: Toe hy hier instap, toe dog ek hy is vyf, want hy's baie ... hy's kort.
 R: Kort, ja.
 V: Sy pa moet baie kort wees - sy vader.
 R: Nogal-ie ... alma ons familie is ma kort mense.
 V: Meeste van die bure hier - hulle werk nie die vroumense nie. Is die werk skaars hier in die Paarl.
 R: Vək (werk) is skaars. ək soek nog vi my verk, ma ...

V: Oe, is mevrou se kinders almal op skool? Nou stap hulle skool toe in die oggende?

R: Ja, helle gan net hie anekant ... (onduidelik).

V: So dis nie baie ver nie. Het hulle ook die middagskool en die oggendskool, of is dit net in die oggend skool?

R: ɔxən ... ɔxənskool by jelle, nē? Net ɔxənə, helle't-ie mərəxskof nie.

V: Net die een skof. Dis "all right" so ...

V: Gaan mevrou-hulle baie uit, of bly mevrou net hier by die huis?

R: ɛk gat baie ɛit. ɛk is ma net ... (onduidelik) ... die ɛk nou by die hais is. ɛk is ampe nooit by die hais-ie.

V: So mevrou "like" om uit te gaan.

R: Veal Sɔ·ndae. As ɛk in-ie kerk ɛitgekome hət Sɔ·ndae, ... (onduidelik) ... klaa geëed-ən skɔdəls opgewas ən dan gaan ɛk ə-my sɛstə. ən ɛk sing in-ie cerk se koor.

V: Mevrou gaan nie bioskoop toe nie?

R: NI: ... (onduidelik).

V: Is die bioskoop ver van hier?

R: Ja's ta·mlik, ra by die hɔtel.

V: O, dis die enigste "bioscope" hier in die Paarl; vir die Bruinmense.

R: Vir-ie brəinmense.

V: Dis omtrent ver. As 'n mens nie 'n motor het nie, is dit veel se loop.

R: Mar nou's mens al gewoond ... (onduidelik) ... keik, hy's reg oor-ie hɔtel, dai ...

Om ... al ons hele familie behood an-ai cɛ:k; ɔuma, ɔupa, tannies ən bru·s ən ... (onduidelik) ... Haas-ie een ə ons familie wat-ie an-ai cerk behoot-ie. Amal behood-an hom.

V: Was dit baie stil hierso oor die naweek - oor die langnaweek?

R: Ja, was frislək stil.

V: Mevrou het nie weggegaan vir die naweek nie?

R: Nee, ons was-ie ɛit-ie. Ons sou gegane hət, maar toe sē my man nI:, ons moe ma bly.

ONTSLUITING VAN 140203 BI. KLANKPATRONE

1. [əi] x [^aəi], bv. Həi
2. [n≠d] x [n≠_], bv. En-ie; in-ie
3. [n≠d] x [n⁺_], bv. anekant oxənə
4. [r≠] x [_≠], bv. səstə_; ma-; jaa-; vi-; hie-; ampe-; klaa-
5. [r⁺k] x [_⁺k], bv. anekant
6. [r⁺t] x [_⁺t], bv. pətəi
7. [r +] x [_ +], bv. veal
8. [rk≠] x [_k≠], bv. vək
9. [rt≠] x [_t≠], bv. behood (behoort); behoot
10. [rs≠] x [_s≠], bv. bru·s
11. [æ] x [ɛ(:)], bv. fɛ:r; vertrekke; ɛk; vək (werk);
vərk; cərk; rɛg; cɛ:k
12. [e] x [i;I(:)], bv. NI:; twI:; frislək
13. [æ] x [ə], bv. səstər; Həllə; jəllə
14. [r≠d] x [r≠_], bv. vir-ie; oor-ie
15. [rt≠d] x [r⁺_], bv. hier-ie
16. [a] x [ə], bv. pətəi
17. [ɛ] x [ə], bv. Omtrənt; mə (met); ən; hət; mət
18. [o] x [u;ʊ], bv. gekup; glʊ
19. [s≠n] x [s≠_], bv. həllə's-ie; həis-ie; Haas-ie; was-ie
20. [əi] x [əi], bv. kombəis; ingesləit; gebrəik; əit; həis;
brəinmense
21. [a:] x [a(·)], bv. beta·l; lat; gan; ta·mlik; mar; an;
gegan
22. [t≠] x [_≠], bv. moe-

23. [ntʃsk] x [n_tsk], bv. ɔxənskool
24. [tʃ] x [tʃv], bv. Ta:vəl (tafel)
25. [œu] x [ɔu], bv. frouə; nou; ouma; oupa
26. [ʃd] x [ʃ_], bv. _ai (daardie)
27. [tʃn] x [tʃ_], bv. geëet-ie; helle't-ie; wat-ie; befoot-ie;
əit-ie
28. [kʃd] x [kʃ_], bv. ek-ai
29. [nʃ] x [tʃ], bv. gat
30. [y:] x [i:], bv. di:r
31. [lʃn] x [lʃ_], bv. Nogal-ie
32. [lʃ] x [ʃ_], bv. alma
33. [ʃd] x [ʃr], bv. ra (daar)
34. [tʃd] x [tʃr], bv. meraxskof
35. [ə] x [a], bv. meraxskof
36. [ɔ] x [ɔ·], bv. Sondae
37. [æ] x [ə], bv. ək
38. [tʃ] x [dʃ], bv. geëed; behood (behoort)
39. [tt] x [tʃd], bv. skodels
40. [nʃ] x [ʃ_], bv. ə_(en); ə_(in)
41. [ʃk] x [ʃc], bv. cerk; cε:k
42. [o] x [ɔ], bv. hotel
43. [əi] x [ɛi], bv. keik
44. [ʃd] x [ʃh], bv. Haas (daar is)
45. [lʃm] x [ʃ_tm], bv. Amal

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv. sikseklok ("six o'clock"); wari ("worry"); grait ("all right"); kulektor ("collector"); baibi ("baby")

2. by x met (as voorsetsel), bv. "Is ingeslëit mə - die water".
3. uitkom uit x uitkom in, bv. "As ek in-ie kerk øitgekøm hæt..."
4. daaraan x aan + persoonlike vnw., bv. "Amal behøød-an hom".
('n kerk)
5. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. Hy's (hy is); Die's (Die is);
ai (daardie); als (alles); nou's (nou is); Haa's (Daar is)
6. 3 sillabes x 2 sillabes, bv. pætøi's (party is); hølle's
(hulle is)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. Die onderwers-dit kom soms voor en soms nie, bv.
" Is anekant Potf..."
" is my sester se dogter."
" is net twI: vertrekke..."
" Is ingeslëit ..."
" was frisløk stil".
2. is/word + verlede deelwoord x + verlede deelwoord (by die Passief-konstruksie), bv. "Omtrent al my goed by ialørens gekup".
3. ja as goedkeuring/bevestiging x herhaling van laaste gedeelte van vorige spreker se uiting (soms met gevarieerde woordorde) + ja, bv. V: "...mø-die water."
R: "Water apart, ja".
V: "...by die tafel kom sit!"
R: "Ta:vøl kom sit, ja".
V: "Hy's klein".
R: "Klein, ja".
V: "Hy's kort".
R: "Kort, ja".
4. getal + jaar + oud x getal + jaar + , bv. "Hy's ag jaa..."
5. S + V + adjunk + X x S + V + X + adjunk, bv. "... hy sit op skool al ..."
6. voorsetsel + NS x + NS, bv. "...alma ons familie is ma kort..."

7. Naas die voorkoms van 'n enkele getalsaanduiding, kom meer as een getalsaanduiding soms saam voor, bv. "... al ons hele familie ..."

010209

KANT B

... aar wees. ek gat gewoonlik na my frənə in-ie Mənənbə:g.
 Daa spandeer ek 'n dag of so, ən-an kom ek ma net weer tərəx
 həis toe. ən as ek by die həis is, da's ek ma net wee werk
 werk, kiners was en so an. Wel, su inaxə moedeg uk nou sal voel:
 sy voel wel moeg in-ie aand, ma daa's altyd nog iets om te
 doen. Sus byvoorbeeld em ... nou die kəsxəərəi. Sy moet sien
 dat die klere skoon is vi hälle vir-ie fə:xənə dag; die man
 se kos ingesit is; en em ... Wel, is somtyds die opdra:ndeid van
 die hivələksli:we en dai, ma 'nmens moet uk ma tevri:de wis sus
 jy lewe kry, wou dis ək ma alles toetse wat jy moet deega:n en em
 ... Wel, sal ek nou sē ... ons ə-əitlək xələkəx hier, maar
 sommaxə mē:sə, wa jou sien nou jou lewe is xələkəx of so, da wil
 hälle altyd maa moeilikheid maak tessenin, of so.

Sus nou my oudste siŋci is vier. Was uk ma baie siek wat hy baba
 gewees hət ... nie. Wel, nou is hy ... sal 'k ma sē ... əs hy
 nou wel gesondheid hət. Mar-ie ba:bici hət ek baie las mee gehad.
 Was bai sieklik - drie keer in 'n hospətaal gelē. Dis uk ma
 alles nou oorgewaai en em ... Wel, hy's nou ja:r ən drie maande.
 Is uk nou fris ən gesond. Dit is uk ma nou net een pesoon te
 danke. As't nou nie vi hom was nie, dan was ons uk nou nie sus ons
 vandag is.

... dwə ... ek was op die pil, maa ek dink nie dit is 'n goeie
 ding vir 'n vrou om die ... Want vandat ek op-ie pil is ... gewees
 hət, was-ət ma baie - ek was baie irətəbəl ("irritable"). ek wou
 my kiners net slaan. ek word maer en ek bly moeg. Toe't my man
 vi my gevra, is-ət omgat ek op-ie pil is. Toe sē 'k wel, ek
 weet nie, ma ek sal əitvind. Toe gan ek toe na die klənik toe
 ən ek sē vi hulle. Toe sē hul my wel, man nI as jy voel jy wil
 daavan afgan ... is ... dit hang af an jou. Toe praat ons nog 'n
 hele par vrəuns praat, ən ek sē vir die vrou dat ek voel nie
 xələkəx met die pil nie en sy vra my nog hoekom. Toe sē 'k ma

wel, vandat ek op-ie pil is, kan ek nie optel nie. ek kry geen gewig ... ek kan nie optel nie in my gewig nie. ek eet min en ek is baie moeilik met die kənərs en met my man. Toe't die səstə mos gehoor vra, toe sē sy wel, dit maak sommige mense so, ma is uk nou nie met almal-ie, bikəs-ət ("because") is ... werk nou nie met almal-ie selde nie. Mət my het dit nou bai swak gewerk, want ek het gevoel lat ek kan nie daamee voortga-n, bikəs-ət maak my II:we ongelukkig. Su: die man hət vi hälle-aa gesē, dat ek kan nie gat ... (onduidelik) ... dinges in. Vandat ek op-ie pil is, is ek moeilik-of ons-ie ma moet skei nie. Toe sē'k wel, skeiding is niks vir die grootmē:sə nie, maar jy moet dink an-ie xəfɔ:lə van jou kənəs, bikəs is-ie kənəs wat daənr ly later van tyd - nie jy wat self groot is nie.

Ons het al wel baie daaor geprə-t, ma dan sē 'k ma altyd ək, goed dan. As jy voel vir 'n skei, skei dan, ma dink van-ie kənəs dan voorat jy su iets doen, bikə ... wan ek va-dit su: - is niks om te skei nie. Die gevolge is wel bitter, maar wat ons deegan, is nie so swaar as wat die kiners moet deergaan nie. Wan 'n kind kan nie sɔ·ndr-ə pa of sɔ·ndr-ə ma grootword nie.

ONTSLUITING VAN 010209I. KLANKPATRONE

1. [æ] x [ɛ] bv ek; gewerk; werk
2. [n≠] x [t≠], bv. gat
3. [a:] x [a(·)], bv gat; an; deega·n; jä·r; gan; par; voortga·n; gepra·t
4. [i] x [ə], bv. frənə
5. [n≠d] x [n≠_], bv. in-ie; ən-an; an-ie
6. [ntd] x [nt_], bv. frənə; kəners; fɔ:xənə; daaɔner
7. [r≠] x [_≠], bv. bitterɔ; Daa ; ma ; moederɔ; vi ; səstə
8. [rt] x [_t], bv. Daaɔner; daaoor
9. [r⁺s] x [_⁺x], bv. deega·n
10. [r+s] x [_⁺s], bv. pəsoon
11. [r+f] x [_⁺f], bv. daavan
12. [rs≠] x [_s≠], bv. kəners; kənəs
13. [ɛ] x [ə], bv. ən; hət
14. [æ] x [ə], bv. tərəx; həlle; xələkəx; təssenin
15. [æi] x [əi], bv. həis; əitvind
16. [o] x [u(:);u], bv. su (soos); uk; sus; su:; su:
17. [e] x [i;I(:)], bv. inaxə; hivələksI:we; tevrI:de; wis;
nI; lI:we
18. [ə] x [a], bv. inaxə; sommaxə; xələkax
19. [s≠] x [_≠], bv. su (soos); ə (is)
20. [r≠d] x [r≠_], bv. vir-ie; Mar-ie
21. [rtd] x [rt_], bv. voorat
22. [l⁺x] x [_⁺x], bv. fɔ:xənə
23. [ntth] x [nt⁺], bv. opdra:ndeid
24. [y] x [i;I:], bv. hivələksI:we

25. [t≠] x [_≠], bv. wa ; va
26. [nt≠] x [n≠], bv. wan
27. [o] x [ɔ], bv. ɔk
28. [ø] x [e], bv. deega·n
29. [nttɪ] x [_ttɪ], bv. eitlik
30. [ɛ:(n)] x [ɛ̃:] bv mɛ̃:sə grootmɛ̃:sə
31. [n≠] x [_≠], bv. da
32. [œu] x [ɔu], bv. nou; vrou
33. [ø] x [i], bv. siŋci
34. [ntc] x [ɲtc], bv. siŋci
35. [a] x [ə], bv. es; vandet
36. [a:] x [a:̃], bv. bãbici
37. [s≠d] x [s≠-], bv. was-et; bikos-et; is-et
38. [p≠d] x [p≠-], bv. op-ie
39. [l≠n] x [l≠-], bv. almal-ie
40. [l≠d] x [l≠-], bv. almal-ie
41. [≠d] x [≠l] bv at
42. [s≠n] x [s≠-], bv. ons-ie
43. [lɪg] x [lɪ-], bv. xəfɔ:lə
44. [ɔ] x [ɔ·], bv. so·ndr (sonder)

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. moet x is (as medewerkwoord), bv. "... da's ek ma net wee werk.
2. sorg x sien, bv. "Sy moet sien dat die klere skoon is ..."
3. opdraend x opdraendheid, bv. "opdra:ndheid"
4. toe x wat (as adjunk van tyd), bv. "... was uk ma baie siek wat hy baba gewees het..."
5. was x het gewees (by die verlede tyd), bv. "Dis uk ma alles nou oorgewaaï..."

6. Naas Afrikaanse vorme kom ook Engelse vorme voor, bv.
irətəbəl ("irritable"); bikəs ("because")
7. ahang van x ahang aan, bv. "...dit hang af an jou!"
8. vir x van (as voorsetsel), bv. "...jy moet dink an-ie xəfɔ:lə
van jou kənəs..."
9. dink aan x din van, bv. "... dink van-ie kənəs..."
10. het + verlede deelwoord x is + verlede deelwoord, bv. "Dis
uk ma alles nou oorgewaai..."
11. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. daa's (daar is); dai (daardie);
bai (baie); hy's (hy is); as't (as dit); toe't (toe het);
vrauns (vrouens); sɔ·dr (sonder)
12. 1 sillabe x 2 sillabes, bv. tərəx (terug)

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. voel + om te + infinitief x voel + vir 'n + s.nw., bv.
" As jy voel vir 'n skei..."
2. die/'n (lidwoord) + s.nw. x __ + s.nw., bv. "...'n mens moet uk
ma tevri:de wis sus jy __ lewe kry..."
"... wat hy _ baba gewees het..."
"... hy's nou _ ja'r en drie maande".
3. s.nw. x lidwoord + s.nw., bv. "...in-ie Menənbə:g..."
4. Die onderwerps-dit kom soms voor en soms nie, bv.
" _ is niks om te skei nie."
" _ is somtyds die ..."
" _ Is uk nou fris..."
" _ is uk nou nie met almal-ie".
" _ is-ie kənəs wat daa'ner ly..."
5. soos byvoorbeeld x soos nou, bv. "Sus nou my oudste siŋci
is vier".
6. S + V + X x _ + V + X, bv. " _ Was bai sieklik..."

7. Naas die enkele voorkoms van 'n adjunk, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "As't nou nie vi hom was nie, dan was ons uk ma nou..."
 "Toe gan ek toe na die klánik toe..."
8. nie... + nie x nie... + ___ x nie... + nie... + nie, bv. "ek kan nie daamee voortga·n ___."
 "...dan was ons uk ma nou nie sus ons vandag is ___."
 "ek kan nie optel nie in my gewig nie."
9. vir + IO x ___ + IO, bv. "Toe sê hul ___ my..."
10. Naas die voorkoms van 'n enkele adjunk, kom verskillende adjunkte soms saam voor, bv. "...wel ma ni: as jy voel..."
11. Naas die enkele voorkoms van 'n ww., kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "Toe praat ons nog 'n hele par vræuns praat..."
12. S + X + V x S + V + X (in bysinne), bv. "...dat ek kan nie gat..."
 "...dat ek voel nie xələkəx met..."
 "...lat ek kan nie daamee voortga·n."
13. S + V + O x S + V + ___, bv. "Toe't die səstə ___ mos gehoor vra..."

020138

KANT B

... mense vra van Bybelonerrigboeke, toe weet h lle nie waavan praat ek nie en ons - die afgelope drie jaar al in-ie Kaap - is ons al bewus van 'n Bybelkunde-inspekteer en die feit dat sommige van-ie skole was  itgesl it by lesings wat die insprektrises daar gehou h t. Su h lle metodes is nie ... is nie wat dit moet wees; ek meen nou volgens die niwe lesings wat ons gekry h t nie. En e ... soos die skool wat ek nou by die ... op-ie oomlik by is, was  itgesl it by leeslesings en da die ... (onduidelik) ... m -die gevolg is: die mense, die peil, die standaard by daadie skool is nie dieselde en ... En ek dink dit is onregverdig, al is daa ook watter rede. Die die die skeinbare rede waarom h lle die skool  itgesl it h t, was omdat dit baie deermekaar gewis h t m t die onl ste. Ma nogtans, ek voel dat dit was in belang van-ie kinders. Al was daa onl st , kan h lle die onderwysers ten minste na die lesing lat gan het. Dit is nou einlik die grootste prubleem nou op-ie u:ml k, of iets waaor ek nou kan praat.

Wel e ... ja, soos ek nou s , kyk nou d ng die onderwysers da:n (daaraan) dat as jy nou daa- kom en jy praat die goed, dan dink h lle jy's f :rbarig of jy soek aanag, of jy soek 'n pusinge. Dit is nie dit nie, wan kyk as ek nou vir dai persoon moet s , ma kyk ons doen- t su, dan lyk dit nou of jy nou van die kand-af kom en-ie leisels wil oorneem. Ma nou die aner ding is, die ... die kiners ly daa ner ... die kiners ly daa ner, want die die  nerwysers, jy ... jy kan h lle nie kwalik neem nie, wan niemand h t dan vi h lle leiding gegee nie.

En aangesien ons- u almal  ner die Departement van Kleerlingsake val, kan ek nie verstaan hoe daa 'n verskil kan wis e ... in in 'n aner streek nie. Ma sus  k sê, die  kscisi was dat e ... em ... die inspektrises is bang vir daardie skool, want dit is einlik die bi:rstad van Suw :tu. Dis-ie bi:rstad van Suw :tu en nou was h lle bietjie bang, ma ek sien nie ... ek kan nie dink lat lat dit-ie ... die verskoning kan wees nie.

en nou die əndrək wat jy kry van-ie skool, is: die mense werk hard. Həlle werk hard, mar - as su baie dinge wat həlle nie van weet nie. En nou kyk, die die die die inspekteer wat nou daa gekom hət - die Bybelkunde-inspekteer - hy hy kon ək niks sē nie, want hy sē net: die kinertəininspektrise's veranwoordlik vir-ie grade. Nouja, nou moet ons wag tot die kinertəininspektrise nou eendag daar kom om nou te sē wat moet həlle nou doen.

En dan nou nog die ane ding is die ... van Transvaal, is die behəising. Behəising is baie swak. ək meen kyk, hier in-ie Kaap is ons gewoond jy gan na die, na die die die e ... dijel (deel) waar die gegoede mense nou woon. Sē ma ons nim nou vi gəlenhəivən as 'n və:rbeeld. Nou kom jy wee in ... (onduidelik) die hi:rkoop-həise. Nou kom jy wee sus in die deel wənsli wat die mens nou bly in-ie ... in-ie mənəsəpalətəit se həise. Nou daar by həlle is is; almal bly meesal ... tot die onerwysers ... die onerwysers bly in in woonstelle, waar ons nou in-ie Kaap sal jy nou nie daavan hou om in dai deel te gan bly nie. Su:, da is einlik baie min, baie min voorsiening gemaak vi vi vi woonplek daa. Nie lat 'n mens snubəstis is nie, maa die omgewing tel tog waarin jy bələi. Nou kyk, sus ək vi həlle sē - kyk, as jəlle nou in-ie Kaap moet geənerwys hət, jəlle sal of in 'n həis in bjəlha:f gewoon hət, of jəlle sal in glənəhəivən gewoon hət. Ma jəlle sal nie in-ie woonstelle gewoon hət nie. Ma daa anvaar die mense dit asf dit moet so wees. Kyk, həlle is nie be ... həlle is nie bəwus, kyk ək bly in 'n swak bi:rt nie. Həlle ... dit dit maak-ie by həlle saak nie. ək weet nie of-ət nou əit gewoonte is en of dit omdat həlle nou niks daa-an kan doen nie.

En e ... op-ie umlik nou was ək daa by həlle behəisingsraad gewis, toe sē ək vi həlle, ma kyk, ons kan nie su bly nie. Jy moet by die ... sommige bly by een persoon, həlle was həlle wasgoed by 'n ane persoon en həlle eet by 'n an ... by 'n dē:rdə persoon, want həlle het nie 'n plek van həlle eie nie. Nou ək vestaan nou dat həlle is nou besig om vir-ie onerwysers ... om te prubeer om-ie onerwysers nou woonplek te gee.

Nee e ... ek meen nou mar, dit is nou die grootste ding wat ek ... wat my nou op die oomlik hēnēr. En dan nou nog natl:rlik is die dē:rde taal wat ek van praat. Want ek hēt nou ətgevind dat e ... em as jy vedwaal ook in-ie plēk, jy səl jou doodsekəl. Hie Inigste redding vi jou is om 'n Blanke-persoon te vra wat jy nou einlik wil vra, want die Bantoes ... hulle hulle verstaan nie rēx Engels-ie, Afrikaans nog te mēnēr. Su: die xəsəkəlrēi wat jy daa ɔnērvind omdat jy nie die ... 'n dē:rde taal het nie ...

En dan-ie ane ding is die ... dat die Bantoemense is nogal baie bewus van hulleself. En as jy hēlle vra: leer my 'n bietjie van jēlle taal, hēlle sal liewer lag. Hēlle gan liewer lag, ma hēlle gan jou nie iets leer nie. Jy sal alleenlik hēlle taal leer as jy saam mēt hēlle wērk. Sus mense wat saam mēt hēlle wērk, die leer nou hēlle taal. Ma as jy nou ... ek meen vi een van-ie van-ie bediendes nou sē: Willemina, praat 'n bietjie mēt my kō:za, of leer my paar kō:zawō:rde, sy sal liewer lag, mar sy sal nooit vi jou leer nie.

ONTSLUITING VAN 020138I. KLANKPATRONE

1. [n≠d] x [n≠_], bv. dan-ie; van-ie; doen-et; en-ie; in-ie
2. [n+d] x [n+_], bv. Bybelonerrigboeke; aanag; aner; kiners;
daaer; erwysers; her; mer; ervind
3. [æ] x [ə], bv. helle; onleste; errek; jelle; doodsekel
4. [r≠] x [≠_], bv. daa ; ma ; vi ; ane ; wee ; da ; maa
5. [rtf] x [≠_tf], bv. waavan; daavan
6. [rt+d] x [≠_td], bv. daadie
7. [rt] x [≠_t], bv. waoor; daer; daa-an
8. [r+st] x [≠_+st], bv. vestaan
9. [æ] x [ε], bv. ek; ekscisi; werk; woonplek; derde; rex
10. [ø] x [e], bv. inspeter; der; dermekaar; Kleerlingsake
11. [æi] x [æi] bv. ergeslert kinerterin behersing hi:rkooperser
ert; ergevind
12. [ε] x [ə], bv. het; met; en
13. [æu] x [au], bv. gehau
14. [tsp_] x [tspr], bv. insprekertrises (kom slegs een keer voor)
15. [o] x [u;u(ə)], bv. su ; u:mlek; su (breking); su ; su ;
umlik; prubeer; prubleem
16. [y:] x [i(:);I:], bv. niwe; bi:rstad; hi:rkooperser; bi:rt;
natI:rlik
17. [p≠d] x [p≠_], bv. op-ie
18. [mtbl] x [mt_l], bv. oomlik; u:mlek
19. [t≠d] x [≠_d], bv. mer-die
20. [e] x [i;I(:)], bv. gewis; wis; nim; inigste
21. [a:] x [a], bv. lat; gan; anvaar
22. [ntf+l] x [n_+l], bv. einlik

23. [ŋkʰ] x [ŋgʰ] bv. dəŋg
24. [ntk] x [ŋtk], bv. daa-ŋkom (daar aankom)
25. [ʰa] x [ʰ_], bv. _ŋkom
26. [o] x [ɔ (:)], bv. fɔ:rbarig; ɔk; vɔ:rbeeld; kɔ:zawɔ:rde
27. [ntʰ] x [n_ʰ], bv. wan
28. [ntʰv] x [n_ʰv], bv. veran woordlik
29. [ntʰ] x [ndʰ], bv. kan d
30. [sʰd] x [sʰ_], bv. dis- ie
31. [æ] x [ə], bv. ək
32. [œu] x [ɔu], bv. n ou
33. [ʰd] x [ʰl], bv. lat
34. [tʰn] x [tʰ_], bv. dit- ie
35. [rʰd] x [rʰ_], bv. vir- ie
36. [e] x [itjə], bv. di jel (breking van deel)
37. [y] x [ə], bv. m ənəsəpalətəit
38. [i] x [ə], bv. m ənəsəpalətəit
39. [stt] x [st_], bv. mees al
40. [ɔ] x [u], bv. sn ubəstis
41. [kʰn] x [kʰ_], bv. maak- ie
42. [fʰd] x [fʰ_], bv. of- ət
43. [mʰd] x [mʰ_], bv. om- ie
44. [a] x [ə], bv. s əl
45. [sʰn] x [sʰ_], bv. Engels- ie

II. MORFOLOGIESE VERSKYNSELS

1. uitgesluit van x uitgesluit by; bv. "... sommige skole was eitgesl eit by lesings..."
 "... was eitgesl eit by leeslesings..."
2. was x gewees het (by die verlede tyd), bv. "... omdat dit baie deermekaar gewis het..."

3. verlede tyd van hulpwerkwoord + infinitief + het x teenwoordig tyd van hulpwerkwoord + verlede tyd van infinitief + het, bv. "As jëlle nou in-ie Kaap moet geönerwys het..."
"Al was daa onlæste kan hëlle die onderwysers ten minste na die lesing lat gan het".
"Ma jëlle sal nie in-ie woonstelle gewoon het nie".
4. verskoning/verskoninkie x ekskusie, bv. "ekscisi .
5. 'n x die (as lidwoord), bv. "...sus in die deel wensli, wat die mens nou bly..."
6. onderwys gee/skoolhou x onderwýs (as ww.), bv. "...as jëlle nou in-ie Kaap moet geönerwys het..."
7. saakmaak vir x saakmaak by, bv. "...dit maak-ie by hëlle saak nie!"
8. gesukkel x gesukkelery (as s.nw.), bv. "xəsəkəlɾəi"
9. waar + -voorsetsel x wat + voorsetsel, bv. "... wat ek van praat".
10. 2 sillabes x 1 sillabe, bv. da:n (daaraan); jy's (jy is); dai (daardie); asf (asof)
11. 5 sillabes x 4 sillabes, bv. inspektrise's (inspektrise is); verantwoordlik (verantwoordelik).

III. SINTAKTIESE VERSKYNSELS

1. met die gevolg dat x met die gevolg is, bv. "...mε-die gevolg is: die mense..."
2. nog minder x nog te minder, bv. "...Afrikaans nog te mənər."
3. niks nie x nie iets nie, bv. "...hëlle gan jou nie iets leer nie."
4. Naas enkelvoudige sinne kom ook sinne met parentetiese dele voor, bv. "...toe weet hëlle nie waavan praat ek nie en ons - die afgelope drie jaar al in-ie Kaap - is ons al bewus van n..."

5. SOV x SVO (in bysinne), bv. "...dat die Bantoemense is nogal baie bewus van hulleself."
 "...dat sommige van-ie skole was eitgeslëit by lesings..."
 "...dat dit was in belang van-ie kinders."
 "...dat die inspektrises is bang vir..."
 "...wat jy kry van-ie skool..."
 "...asf dit moet so wees."
6. nie... + nie x nie... + ___ x ___... + nie (by die negatief-konstruksie), bv. "...is nie wat dit moet wees ___."
 "...die standaard by daadie skool is nie dieselfde ___..."
 "...kyk ek bly ___ in 'n swak bi:rt nie."
7. Naas die enkele voorkoms van 'n adjunk, kom dit soms meer kere binne dieselfde sin voor, bv. "...dan lyk dit nou of jy nou..."
 "En nou kyk, die...inspekteer wat nou daa gekom hæt..."
 "...nou moet ons wag tot die kinertëininspektrise nou eendag daar kom om nou te sê wat moet hëlle nou doen."
 "...ons nou in - Kaap sal jy nou nie daavan hou..."
8. Naas die voorkoms van 'n enkele tydsaanduiding, kom soms verskillende tydsaanduidings saam voor, bv. "Dit is nou einlik die grootste probleem nou op-ie u:mlæk..."
9. Naas die voorkoms van 'n enkele inleidings-adjunk, kom soms meer as een saam voor, bv. "Wel, e...ja, soos ek nou sê, kyk nou..."
 "ek meen; kyk hier in-ie Kaap..."
10. Verbindingswoord + S + V + adjunk + X x verbindingswoord + adjunk + S + V + X, bv. "Ma nou die aner ding is..."
 "En nou die ændræk wat jy kry..."
11. S + V + O x O + S + V + O, bv. "...die ënerwysers, jy jy kan hëlle nie kwalik neem nie..."
12. die/n (lidwoord) + s.nw. x ___ + s.nw., bv. "___ Behëising is baie swak."
 "...of leer my ___ paar k_o:zaw_o:rde..."
13. NS + byvoeglike bysin + V + X x NS + V + X + byvoeglike bysin, bv. "...die omgewing tel tog waarin jy bëlëi..."
14. Die onderwerps-dit kom soms voor en soms nie, bv. "... natI:rliek is ___ die de:rde taal wat ek van praat."
15. Bywoordelike bysin van voorwaarde + hoofsin (VSX) x bywoor-

delike bysin van voorwaarde + hoofsin (SVX), bv. "En as jy h lle vra..., h lle sal liewer lag."

"Ma as jy nou..., sy sal liewer lag..."¹

-
1. Die eerste 30 ontsluitings van die transkripsies van bandmateriaal is hiermee eksemplaries ingesluit om die werkswyse te illustreer. Die verskynsels wat in die ontsluitings van die verdere aantal sprekers geïdentifiseer is, word egter wel verreken in die tabelle en uiteindelijke inventaris wat in Hoofstuk 4 onder 4.2 verskyn. Op hierdie wyse word ruimte bespaar, maar die volledige lys van ontsluitings kan steeds ter insae gevind word in die Verslag aan die RGN oor die navorsingsprojek Die Afrikaans van Kaapstad en omstreke, RGN N/6/11, 1985.

020343

KANT B

- R: het ek nog geleer, maar - a's baie vrondə van my wat daasə bly. Toe het helle my nou sū gejeelp. En ek moet sē vir-aai sestag a ... sent wat ek gebataal het, het ek baie galeer in een aand. Toe was əs nou wI:r gisteraand ... e ... me-een eergister; op Dinsdag het ons wI:r daa vir-ie twI:de keer. Toe kon ek al saam mə my vrənə e ... skaats.
- H: Het u nie baie geval nie?
- R: Baie geval, ja.
- V: Baie maklik?
- R: Ja. Diē Dinsdag het ek ... wat ek in-ie middel gewis het, toe wil ek mə nou my draai vat, ma toe kan ek-ət-ie kry nie. Banne-in -ie wate ən daa was nog baie wate in-ie middel van-ie kənəs in. Die ysbaan was ... was vol water gewis, toe val ek daa ... hemp, broek en als nat.
- ... is ma net om te ... te bewys dat hy ... dai is nou net 'n naam wat in jou gexi vət, solat 'n mens kan wit ... (onduidelik)
- V: O, ek sien. Nou, is daar miskien 'n koning daar wat oor die mense dinges?
- R: Na:, daa's-ie 'n koning-ie. Ma daa is ieman wat kyk lat alles e ... rəx gan. Daa is-ie sū iets sus 'n koning-ie.
- V: Is Mohammed ... sy begraaf daar - sy graf?
- R: Ja, in MədI:na in, ja.
- V: Nou hoekom het die mense dan vir hom ge ... van Mekka af Medena toe gedra?
- R: Van Makka af na MədI:na toe?
- V: Ek weet nie na watter plek nie, maar ... hulle ... die fluit 'n Medena. Nou hoekom het die mense dan vir hom gedra?
- R: E ... zien, die Kaba het almal se Ala in hom gesē as ... dai sal wis sy ... die rigting in dat hy moet staan as hy bid. Toe het die ... Nasa:ra het ... helle't oogevat. Toe wou hy mos nou wee trəxhē. Toe kom hy dan toe, an toe sē een van die əuəns, die ... Nasara wat daa is - toe sē helle vi hom, ja, həl laat hom doodmaak as hy nie weggan nie. Ma helle't

e ... dinges -emaak saam mæ hom. 'n Ooeenkoms gekom ... dat hy wee iets moet doen, dan ka hy-æt kry ... (onduidelik) ...

V: Wie het die Koran geskryf? Of waarvandaan het die Koran gekom?

R: Die kur[?]a:n het ʒəkom van avwa. Ala hæt gegI: an Napi: en Napi:r-æt afgeskryf, ja. Su einlik is ... het die Napi: -et -ie geskryf-ie. Einlik is-æt gegI: an hom ən hy het dit net geskryf ən als. Su hy is-ie einlik die ... kan 'n mens sê die skrywer-i. Hy't dit mar 't gekry.

V: Maar ... hy was ... hy kon nie geskryf het nie?

R: Hy kon nie geskryf hæt -ie ja, maa in 'n vers in-ie kur[?]a:n sa ... sê dit uk daaso vi hom: "Read in the name of your Lord". So he said ... three times he said: "I can't read". Three times.

V: Maar was dit nie "angel Gabriël" wat na hom toe gekom het nie? Toe sê hy vir die "angel" hy kan nie skryf nie - drie keer. Toe sê die "angel" skryf - toe kan hy skryf en hy kan gelees het ook.

R: Ja ... (onduidelik).

V: Wat kan jy my nog sê van Mekka? Sal jy "like" om Mekka toe te gaan?

R: Ja, nati:rlək sal ek ləik, ja, ɔmat my Bybel sê vi my ek moet dit doen. ek sal graag ləik om te doen wat my Bybel vi my sê.

V: Nou som mense het weer vir my gesê - som Slamse mense het vir my gesê dat hulle sal "like"; hulle wens is om Mekka toe te gaan en daar te sterf, omdat hulle weet hulle sal - hoe kan ek sê - nie "actually a free passage" nie, hulle pad op hemel toe sal...

R: ... makliker wees.

V: Dit sal makliker wees. Nou hoekom is dit dan so?

R: Daaso is't nie sus in-ie westən kantris-ie ("western countries"). Daaso lewe halle sus die Napi: ən sy mense gali:we hæt ən dai tyd. As hy iets verkeet doen, sus as hy miskien gesteel't, da kap halle jou hand af ən su:. Dai is-ie ... die ... manier wat 'n mæ ... dat die Muslem moet lewe. Daarom as hy daa gat woon en hy maak iets verkeet, da gat halle vi hom straf.

V: Maar dink jy nie die mense leef ook uit vrees daar nie? Ek meen hulle leef uit vrees. Hulle weet as hulle nou iets verkeerd gaan doen, kap hulle hulle hand of hulle kop af. So

ek meen as ... (onduidelik) ... dan los hulle hulle goeters net so. Hulle geld en almal daai, en dan gaan hulle bid ... Ek meen, daar sal mos een of twee skuldiges wees wat die geld gaan vat sonder dat ander mense gaan sien.

R: Ja, halle sal mos ... (onduidelik) ... ma hy sal sy straf kry vanə hy doodgan. Hy sal sy straf kry. Daa's-ie 'n mens wat mens kan sē is sɔ:nər sɔ:nde nie. Hy gat sy straf I:rstē kry en dan gat hy nou sus jəlle nou sē hemel toe. Hy mōēt eeste na die hel toe gan. Wan daa's-ie een persoon ... hy gat sy straf kry vi wat hy gedoen hət - die laaste stəkkie.

V: Nou, nog 'n Moslem-ou het vir my ook gesē dat in die Koran dit sē dat daar 'n "cure" vir al die siekte is in die wêreld - enige siekte. "Even" kanker ook. Daar is 'n "cure" vir kanker ook. Is dit waar?

R: Wel, ek ... ek hət vi la ... eg was langlaas ... ek wil eeste die skool voltooi, dan gat ek ... saam met God. eg was langlaas-ie daa nie, ma ek ... sus my vrənə halle gesels baie oor dai. Həlle sē dis in-ie kur[?]a:n in. ek vestaan nie su goed arəbik ("Arabic") nie, daarom kan ek-ie nog sɔmaar gan kyk waar is-ət ən

V: Nou diē ou sē vir my net soos die geleerde mense wat nou opgelei is om die Koran nou aan iemand te leer - nou net hulle weet waar in die Koran dit is. Nou ek meen as hulle geweet het, dan kan hulle mos vir die dokters gesē het: kyk hierso, hier is die "cure".

R: Wel ... is-ie einlik su nie. Pətəi ... sy moet alles doen wat kur[?]a:n vi jou sē, en dji moet sənsee ("sincere") wis, wan as dji dai ... Is-ie einlik 'n mərəsəinə wathəlle gabrəik of su nie. Is iets aneste miskien ... die cjoo ("cure") is iets anester -aa in-ie kur[?]a:n in. Dis-ie mərəsəinə wat həlle miskien vi jou xI: of su nie. Dʒəi moet sənsee wis, wan as jy bisax is daa mət daai persoon, as jy vi hom wil cjoo of so.

V: Nou sē vir my hoe werk die ... (onduidelik).

R: ə was eenkee daa by 'n ratik ...

V: Nou wat bedoel die woord ... Ek was een keer waar hulle ... het. Nou hoe is dit eintlik - wat is dit van?

R: Də ... dit is ma net om te wys ... te bewys-ər-ie ... vir-ie

... (onduidelik) ... dat die - as hy regtig glo in almal, dan kan dzy inəxəiets doen; sal inəxəiets kan doen. Wat, wel dai wat helle vandag doen, is nou nie sus-ie ane tyd-ie. Sus in Napi: se tyd-ie. Dai tyd het helle geratik ... toe kap helle somme sy sy ... hy kap miskien sy nek af ən dan sit hy-ət wee op su. Ma-ie mense va vëndag, helle is-ie sensee nie; su sensee sus die mense dai tyd is nie. Helle is sensee wat nog altyd ... daa is dinge wat helle nie in sensee is-ie as helle moet dit doen nie.

V: Hulle "doubt" dit nog 'n bietjie. Daar is nog "doubt" in hulle "mind".

R: Nəi, ek sal-ie sē diaut-ie ("doubt"). ek min e ... helle ... ət is gestəit ("ge-state") vi helle in-ie kur[?] aan in wat helle moet doen, wat miskien een ət da:i klom wat hy nie doen nie.

V: Ek sal "like" om Mekka toe te gaan, dis waar. Die mense sē dis so 'n mooi plek.

R: iau, ek-ət uk so gehoor. Daarom ... ləik om Məkka toe te gan. My ouma was al in Məkka al ... (onduidelik).

V: Is daar nie miskien 'n "government" wat daai "country rule" nie ...

R: Daa is mense wat wat ... daa is mense ... (onduidelik), wan daa is 'n dinges ... (onduidelik) ...

V: Hoeveel geld moet jy hē om soontoe te gaan? Hiervandaan soontoe.

R: ek wit nou self-ie ... My ouma şal nog wit - sikə dəisən ən iets.

V: ... 'n paar duisend. Baie geld, hē? Nou watter geldeenheid gebruik hulle daar?

R: Kyk, şel wat helle daa het ... hy is ... is uk papiere; piergeld ma is van e ... helle land.

V: Nou wat is die naam van die geld wat hulle gebruik daar?

R: E ... (onduidelik) rəja:l ...

V: Ek sou dink hulle gebruik die "dragmal" ...

R: Daxmal.

V: Draxmal, ja.

R: ek het al-ie şeld gesien al - ek het al gehoor helle praat van 'n rija:l; səfeel rija:l.

040229

KANT B

Eerstens: Upington se ... se Kleerlinggemeenskap is vreeslik v^oooraitstrewen, alhoewel dat die lefensomstandighede mar 'n bietjie knyp is. Is 'n bietjie baie knyp en ... mar hälle's vrI:slik v^oooraitstrewend en hälle moet die mI:ste werk wat daar is, is maar by die winkels en ɔnerwysers ... weet en-ie mē:se wat ... die ambagsmanne moet meeste aitgan. Hälle moet aitgan Səidwes toe, vambuland en daar la:ns en-ie meeste mense werk mar daar in-ie droë vrugte maatskappy maa hälle's ... vooraitstrewen die Kleurlinge.

My ... my eintlike gevoel is dat dit is məs maar ... eintlik maar net waar-ie ... die Kɔmənəstiese invloed in 'n land is of in 'n plek is, waar mɔrd ən doodslag en hongersnu:d mar hälle kenmerk is. Dit is eintlik hälle kenmerk. En ek persoonlik voel dat Səid-Afrika moet sta:n by die punt om nie terug te trek nie.

Eintlik het ons ... het ək mət Bantoes baie saamgewerk en toe'k by die pulisie aansluit, my maat was altans 'n Bantoeman. Nouja, hy't-ie goed Afrikaans gepraat-ie en ek kon toe bietjie meer ... Nou's ek heeltemal verkeert ... dis nou al bietjie meer as ... dis amper neənənveer ... neənəntwintig jaar wat ek hier in-ie Kaap is; neənətwintig jaar wat ek hier in-ie Kaap is. ən nou - dit gan nou swaar mət my. Spəʃia:l nou as ək by Bantoes kom, da gan-ət nou somer ... as ek ... as ek nou mense gan kuier in nianga, dan's ek nou weer-ie aand by die həis kom, dan lyk-ət half of-ie kinders my nie verstaan nie. Want da· wil ek net mm ... kɔ:sa (met klik van tong) praat en dit help, dit help. Mar nou waar ək werk is ... kyk toe ek by Conradie Hospitaal gewerk hət; hälle't mos baie Bantoes-aa. Toe't dit my baie goed gedoen. Nou werk ek meeste net mət Kleerlæŋə en net so hier en daar 'n Bantoe. Jy verleer mos ... ja, jy verleer vreeslik baie x ...

070308

KANT B

(Respondent beskryf wat op 'n prent aangaan, wat aan haar gewys word.)

Die twee kənərs gaan nou skool toe. Daarie een loop in-ie reent in en daaries gan ... gan ɔk skool toe ... gan ɔk skool toe. ən daar's 'n plaas ən hier is die donkiekar ən-ie hier's 'n bu:om. Dis 'n pomp ən 'n dam. Nee dis nou op-ie umlik mooi weer. (Onduidelik). Nee, dit dit dit reent nou hierso. Ja, ... (onduidelik) wat nou so wit lê, ja. Ja, ən-ie wind wai mos nou, ja. Is natirlik sneeu. Hierie ene? Dis nou die donkiekar en 'n ... man op-ie donkiekar.

V: Antie sê anti het een-en-vyftig jaar op die plaas gebly?

R: Een-ən-vyftig jaar op-ie plaas ...

V: Nou kan antie vir ons bietjie van daardie lewe vertel?

R: ən daa in dié een-ən-vyftig jaar was ek veertien jaar gewis ən daavənaf hət ons mar baie swaar gekry. My pa was 'n skaawagter gewI:s. Na hy die skaap opgepas hət; toe ɔ:s nou kom plaas-u trek na dié boer toe. En daar hət ons nou ... ek ə-my səster nou mos naderhand mar ɔk vir hom help, want hy't nie seenkənərs gehad eers nie. Dis toulei ən dis skrapperwerk, ən as-ət so koud is ən-ət reën so ən-ie verdienste was mar dié jare knap; alhoewel die goed goedkup gewI:s hət, ma dit was mar knap gewI:s die ɔeld.

Nouja, nou hang hy nou vi ons fələ om. Die fələ; skaapfələ word nou gebrei ən dié hang ons nou om. ən wanə dit nou te vI:l reën dat die fələ nou te swaar is ən te nat is u:r-ie tou ... da vat ons somme wee van-ie streepsakke ən da hang my pa nou ma weer dié vir ons om. ən su: hət ons dan nou mar aangekom ən ons lI:wens so deergemak. En baie mar kaalvoet geloop. Darom is ek su sieklik sI:ker sus ək nou is. En baie mense kan nie verstaan dat ek nou al su: amper ouer as

wat my ouers is nie, ma dit is die koue wat dit verursak het. En ons het bosse opgetel op-ie lanə as hälle nou so geplu: het. Dis nou maar weer bosse optel ən so an. ən's hälle skeeg diē ... (onduidelik) wat die mense mos nou van praat ... meneer seker ... die ǰelt is ...

V: Watter deel is dit van die skaap?

R: Dit is nou die məsraxhəit nou wat nou nie Die fəil wol - diē moet ons nou optel ən da moet ons-ət nou wee diékant toe ǰoi ən so hət ons nou ma vi my pa ǰejelp.

En e ... ons hət baie mət die skape getrek - sus hier na Visrivier toe. ek kan nog goed onthou I:n jaar hət ons getrek toe-ət dru: in-ie Rə:əfeld gewI:s hət ... ons by 'n rivier gekom ən daar was nou 'n voorbok gewI:s. Sy na·m was e ... əǰəlsman gewI:s, want hy's so rooibont. Ons nou mət die donkiekarritjie - my oorlede ma nou op die donkiekarritjie ən ons kənərs nou op ən diē voorbok mət nou die stroom in die water vat ən da gan die skaap nou al agter hom an ən die aner veegoeters. Toet hy hälle nou deer hət mət die skaap sē my pa nee ma nou ka ons ək mət die ka·r deerkom. ən ons hət so h'n donkie gehad - so 'n swarte-ən diē wil-ie deurgan nie. ən my pa word kwaad ən my pa ǰooi na die donkie ən hoelat ek-an nou gemaak hət ... hoelat ek-an nou gemaak hət, weet ək-ie, mar ek was darem əner-ie skoot. My pa ǰooi my hier so knap hier so rak. ən my ma is so kwa·d; my ma sē ... jy trek mət die boer se skaap wat dit su: gan - jy't dan amper nou my ceent doodǰooi, ma əs is dam nou na:nt die rivier deer.

Ma daarie jaar hət ons nou svaargekry. Toe't ons nou svaar ... dis daarie jaar wat dit su dru:g gewis't wat ons ... my oorle pa vir ons rog vat; dan maal hy diē op hierie maalstene. ən dan maak my oorle ma daarvan brood. Hy rys nie. Hy bly daai səlve blou plat brood. Daai blou plat brood bly hy. əs so hət ons nou mar onse lewe gemaak ən e ... koeie gemelk ... ek ən my oudste səster.

V: So daar was niks sprake van skool daardie tyd nie?

R: Niks sprake van skool gewis nie. My oorlede pa hət nou skool gehad. Hy't in-ie veld gewees, dan kom hy; da ry daar ... da kom daar 'n ... dan kom daar aləit 'n baas, səs ons-ət

nou noem 'n baas ... Da kō sien my pa nou ma da: kom-ie ou pe:rəkarici nou an. Da hol hy nou da:r əit die veld əit kom ha:rdloop hy nou grootpad toe. Nou kom vra hy net daar wat dié vot beteken ən wat daarie vot beteken ən so an.

Nou na daarie tyd wat ons toe nou loop groter word, toe't ons mos nou mar in-ie kombəise gewerk, meneer weet ... nooit gelerentheid gekry nie. Want dié plaasboere ləik-ət daa'k mos-ie - wil məs-ie hē 'n Brəinmens moet leer nie. Nouja. So hət ons mar aangekom. Nou ons is vyf bymekaar en van-ie vyf hət maar een skoolgegan; net een skoolgegan. En ons hət nou mar so moes aangan. Dan moet jy koring sny ... sekelyd ... sekelyd, meneer. Ons hət nou maar so mət die sekels aangekom. Sus ək sē ... ən ə:s hət aangekom mət die vɔ:l van-ie skape ... skaap geja ... pe:rə geklim.

V: En nou hierdie ... nou was dit altyd net op een plaas gewees ...?

R: Net op een plaas. Op daai plaas vir al-ie jare hət ons op daai plaas grootgevət. Ons is tien kənərs wat op-aai plaas grootgevət hət. Gebore ən grootgeword Daa was nie 'n aner trekplek gewis-ie ...

V: En mət die groot droogte?

R: ən mət die groot droogte hət ons mar baie swaar gekry, dié moet ək nou sē: hət ons mar baie swaar gekry. Ons hət ək mət mar jelp werk vi ɟəlci:s; man-ie kossies is min. Ek vertəl nou nog vir hälle nou ee a·nd lat my oorlede ma ... ons hət nie gecən van soggens agti:r I:t nie, want dié stəkkie wat daa is, moes vi vanaand gebə:rə word ... en vir marax. ən as ons fəmɔ:rə miskien geēt hət, da is daar nie weer 'n ding van marax nie. Dan's-ət nou klaar. Dis nou mar su klaarkom.

Ek ən my sətər - daar hət hälle dingese gehad ... daar hət hälle ... die boere ... witwortels gehad. Da grawe ons hälle əit ... da grawe ons hälle nou əit nou ək ən my sətər. Nou gaan ons fəld toe mət hälle ... daai witwortels. Nou loop brai ons hälle. Nou die boonste rofie wat nou gaar is, dié haal ons nou maar af ən dan eet ons nou mar dit. ən dan sit ons nou maar weer daai aner əner-ie as. So ... so hət ons nou mar onse lewe gemaak ən so hət ons nou mar deergekom.

V: En agter die skaap?

R: En agter-ie skaap het ons saam mət my pa əm ma gelu:p.
 Dan's-ət jakkəlstyd ... jakkəlse is daar ... daa's-ie
 əmtrent 'n oordentlike nagrəs nie. So moet ons nou mar ək
 jelp waak. Nou, my oudste səster diē was nou einlik-ie man
 gewis wat my pa nou einlik op gesteen het mət ək nou sē. As
 my pa nou bietjie slaap, da moet sy sit ən waak. Nou sus my
 pa nou tē vaak is, da roep my pa nou vir haar; dan roep my pa
 nou vir my, dan sē my pa nou ons moet nou eers loop en-ie
 skaap ceer en-ie skaap trek. Dis mos nou die oop kampe ...
 (onduidelik).

Nou's ons mar so bang-bang ... baie bang vir-ie ja·kalse, ma ons
 moet mar loop. Ons het 'n kwaai pa gehad. Ons sal-ie kon
 vertel ons ... daar ən daar ... die jakkals nou mōre vroe 'n
 skaap gevang het, da kry ons nou baie lekker sla ... sommer
 baie lekker sla.

V: Nou hierdie trekkery met die skape - waarnatoe was dit gewees?

R: Diē trekkery is nou hie teen-ie raviere af ... dis-ie a ...
 Nosterrivier ən Visrivier, Saakrivier ən daai plekke.

V: Dis nou vir weiveld?

R: Dis nou vir weifeld. Da moe jy so slaap in-ie Feld. ən dan't
 ons 'n seilhəis gehad. P'təikeer hy reent lat die water su
 staan. Nou sus jy nou hier trek mət die donkiekar nou
 agtermarax, dan kom die weer məs nou əit ... trek məs nou.
 Nou's jy nou op-ie trek ... ek min nou daa bə-die staning kom,
 da moe jy nou mar net so 'n skempie ā:slaan. ən-an ... die
 boere het aləit səkəl groot seile geçI: - die kar word nou
 toegetrek. Nou pertykeer kom die water sommer ɔner deer-ie
 kar, ma jy mət nou mar daar lê. ən nou pertykeer't my oorle
 pa so maak - as daar nou baie bosse is, dan word diē bosse
 nou so gepak; dan lê jy nou bo-op-ie bosse, ən as daar nou ...

V: En die dorings?

R: Nou's-ie kooigoed mos nou bo-oo - die felle; die breifelle.
 Nou's diē bo-oor; nouja, nou kom-ie dorings darem-ie somme
 ən diē goed by jou nie. Ma aners nie su: nie ... as jy nie
 daarie felle het nie, kan jy ək-ie trek-ie, want jy moet
 op-ie grɔ ... vloer lê ... op-ie kale grond. ə-jy kan tog-ie
 kombə:rse of lakens oor-ie ding gooi'nie. Jy moet net jy die

felle gooi.

Nouja, nou's diē seile daa-om en nou mōre vroe, da moe jy mar weer fɔ:rəntu trek. Da rreen dit. Daai jare hət dit məs gerreent as-ət an't reën geraak hət. Nouja, nou gan jy da mar weer so vorentoe. Jy's nat; jy's nat. Meneer, daardie plaas wa ons gebly hət, hət die die die kəpək geval, dat ek em my səs ... Daa was so 'n mirhek. Da lê hə omtrent amper xləik mət die mirhek. Da loop ons-ie kəpək so dvasseer mət ons ... na ons knieë toe. Da mak my pa hoë poppe van-ie ... van die sneeu. en dan staan hälle lank. Dis ɔ:ŋxloflək hoe lan hälle staan. Ma hälle staan.

V: Dit wil sē dis geweldig koud.

R: Dis koud; dis koud. Nouja.

Dan's daar da'mme wat ons moet loop toedrai as die weer nou daa əitkom en dis fɛ:r wat ons nou mət loop. Dan't ons twee - ek em my səstə nou mar hardloop, en dan mət ons nou gan die pype loop ooptrek, want əs-ie water nou kom fənax-an kan hy die ... die dam məs nou wegvət. Nouja, nou loop maak ons hom up. As ons daavənaf trəxkom, da het die weer ons ... die reent ons gekry. Dan's ons mar weer waternat.

Nouja, nou's-äär nie 'n storie van ... jy kan nou somme eers həis toe kom en vi jou kom warm maak nie. Nee, jy mət nou eers daa na die lammerooie toe en daa moe jy nou eers loop die lammers voorsien; maer skape voorsien en daŋ kan jy nou həis toe kom.

V: Sē my net hierdie ding: hier indie droogte - ek meen, ek lees baie daarvan, maar hoe is dit? As dit nou so droog is, dan moet die lammertjies doodgemaak word?

R: Die lammertjies die maak hulle nie dood-ie, meneer. Die lammertjies dood pertykeer vanself va hongerte en dan mak die boere məs nou so: hälle koop mək-op dai plaas; ek weet nou nie alle boere nie, mar op-ie plaas't ons gebly't - hälle kook droë mək. Nou daai klomp hansies moet jy nou mək gee. Nou hoe koud en nat is dit dan?

V: Dan moet jy vir hulle almal melk gee?

R: A:lmal mə jy in-ie bədəls mək gee, soos ons vəndag die cənərs

mɛlk ʒee. So moet ons nou ...

V: Dit was ook maar bitter gewees daardie dae.

R: Dis nou bitter tye daarie.

V: So daar was nie tyd gewees vir dans ...

R: Nəi meneer, daarie goed hət ɛk nie gecən nie. Daarie goed hət ek in my lewe nie gecən nie.

V: En plesiere?

R: Ja, ən as jy nou nog plesier toe ... a jy nou nog plesier toe gan, da moe jy nou omtrent loop sus Koppiesfontein ən daalangs ən diē plase toe. Nou vənanaand ... fənax vi plesier. Nou dans hälle daa op-ie plas ... dis hotnotsriel ən dis walse ən dis enage ding. Nouja, toe ons nou nog groot vət, toe's 'k ə my səstər ɔk nou mar baie oor dans. Ons gan ook nou mar fɛ:r, ma ons moet fənax trəxkom, want die werk va mōre. Sus mōre, mōre, mōre moet ons in wees ən mōre moet ons kom baie goeters doen. Ons ry winkel toe mət die donkiekar - ɛk ə my səstər - ons ry donkie ən su: hət ons ma aangekom.

V: En toe antie nou op die dorp kom woon - was dit nie 'n groot "vermisting" nie?

R: Dit was vir my 'n groot plesier lat ek ka hier kom bly, meneer, want dit is ... dis sus iets wat so af is - die swaarheid. Nou na ek-an ɔk getroud is ... ən daavənaf hət ek ɔk-ie meer swaargekry nie, moet ɛk sē. ɛk moet nou nog loop hout haal ən su: an; water loop haal fɛ:r op-ie kop ən hout op-ie kop ən cent agter-ie rəx; ane enici in-ie sy ... diē vroumense van fədax - as hälle moet hierie dinge deermaak, kom kry hälle manne dooie vrou.

V: So daar was nie tyd vir "pram"-e en daardie goed nie?

R: Nee, daarie goed was-ie daar, nee. Prɛ:m hət ek nooit gecən nie, meneer. Dis ... my rəx is my prəm. My rəx ...

V: Of druk hom sommer daar in 'n "box" ...

R: Ja, ek sit hom eers daa in-ie bɔks in, ən da ...

Een oggend loop ek water toe ən Moos is klein. Rita is ... (onduidelik) ən Seli is nou my kleincent. ən ek hət fɛ:r van-ie aner Brəinmense af gebly. ɛk nou daar ... nou voëls. Hälle raas nou vrI:slik mət diē voëls. O, ɛk dink dis nou 'n slang wat miskien by die cent is. 'k sit die emmers daa neer

ən kom na haar toe ... ək daar kom, toe's-ət vɪr həlle se
gespeel. Daar's niks by die sent nie. ək həlle daar ɔner
skoot, want dit is fɛ:r wat ək mət loop. ən hoe ka həlle lat
ək su: ... (onduidelik). Nou su hət ons nou mar aangekom;
meneer, ons hət baie swaar gekry. Rɛ:rɔxwaar, ons hət baie
swaargekry.

070701

KANT B

V: Kan u ons ietsie vetel van hoe dit in hierdie wêreld was in u kinderjare. Was dit anders as nou? Het u ook sulke droogtes gehad?

R: Ja - ni:ntiendrie-ən-dertag was-ət mos su: droog gewees, dokter. ən daavənaf was-ət mos ək wI: dru: mar darem nie sus wat dit nou hier is nie. Wan die kinderjare was nou baie mooi jare gewis, mar ək weet nie - də ... die swaarheid is nou vir my biter as daai tyd in my grootwordjare; kinderjare. Nou kry ons swaarder as daai tyd.

V: Hoe is die droogtetyd anders as wanneer dit nou reën?

R: Nee, da:n's dit nou ... dan kry ons mos-a:m nou nie so swaar as-ie ri:ŋci daar is nie dokter. Mar as-ət-ie rI:nt-ie, dan kry ons swaar, want ons moet als kup ən ons het-ie die ɕelt nie ən ons moet dI:l ... (onduidelik). So dit is; dit is ...

V: Wat se werk het u u hele lewe nog gedoen?

R: Net in-ie ... bæ die Blanke-vrouens in-ie kombəis gewerk.

V: En is u altyd goed behandel?

R: ək is altyd goed behanel, dokter. ək is altyd tevrI:de gawis. Su dis nou mar 'n paar jaar wat ək ət die kombəis ət is. ək werk nou nou nie. Hiedie is nou net so skra.pwerke wat ons nou doen ...op dié plaas, waar aner jare het ək in-ie kombəis gewerk.

V: Is dit dan vroeg opstaan?

R: Dis vroeg opstaan; van vyfi:r af, is onse werk al omtrent klaar, want drie-i·r moet ons opstaa ən werk. Mar dit was my xələkəx tyd daai gewis.

V: En hoe loop so 'n dag as mens nou so vroeg opstaan?

R: Daa loop hy baie lekkerder as wat jy hierie laat oggend opstaan, dan's jou werk mos klaar ən jy voel nou xələkəx ...

V: Wat is die eerste ding wat mens dan doen in die oggend as jy nou so begin werk in die kombuis?

R: əs jy opstaan, da ga maak jy vi jou witmense koffie. Jy was vi jou ən jy gan maak koffie ən as dit klaar is, da ga jy vi jou melke ən jou (onduidelik) voor jy in-ie həis fe:rder werk.

ən da gan jy ... ən da gan maak jy binne-in ... ən as jy dit klaar het, dan kom fI: jy die wərwe skoon ... fəilgoedjies optel bəite twaalfir. ən as ɔs klaar geëet is, dan maak jy die maraxxut sku:n ən da gan jy na jou həis toe, vyfir val jy wI:r in.

V: En wat doen mens van vyfuur af?

R: Dan doen jy jou plaaswerk - tafeldekk ən melkgoed sku:nma.k ən die melk drai dai klas goeters ... (onduidelik). Jy voel gelukkig in daai werk.

V: Vertel my bietjie van die stoofwerk. Dit is nou nie elektriese stowe nie, nē?

R: NI: dokter, dit is nou hierie ... stæuv ("stove") wat mət die kole werk. Da skud jy; da haal jy sy as əit ən as jy sy as əitgehaal hət, da gooi jy hom vol kole.

V: Nou hoe lank brand hy?

R: Hy brand tot die hele nag deer ən-ie aner dag brand hy nog altyd. Skud jy net weer ən da gooi jy net weer kole op daai kole wat nog daa-in is. Da brand hy so die hele nag. Hy's al meer gaanvaar as wat die ilæktri ... is. Hy is 'n beter stæuv, want hy bly warm ən die həis bly ɔk warm.

V: En kos maak?

R: Dji kook-ie kos vir-ie ... jy kook ek hət altyd gekook by die witmense wat ek gebly hət.

V: Watter soort kos eet mens hier rond?

R: Vleis əm bru:d ə rys ə artappels, pampoens - daai goeters.

V: Wat se vleis?

R: Skaapvleis.

V: Beesvleis ook?

R: BI:svleis ɔk, mar net 'n sI:kere tyd word bees ən 'n vark mos nou geslag - mos wintertyd. Mar fɛ:rdər is-ət; hie deer-ie su:mer is-ət mos nou net ska.p.

V: En hoe maak mens die skaapvleis gaar?

R: Jy s ... jy kook hom, dokter.

V: Wat se soorte kan mens kry?

R: Jy kan-ie boud kry; jy kan-ie blad kry; jy kan-ie rib kry; jy kan-ie rəskrəŋ(rugstring) kry.

V: Wat is die lekkerste?

R: Die rəstrəŋ is-ie lekkerste om te ku:k nou. As ek hom afgeslag

hæt, da sit ek altyd hier 'n string op, wand-ek slag hom en ek skrap.

V: Kan u self die skaap slag?

R: ek slag hom self, dokter en ek skrap hom ok self hie agter en ek maak hom stækkæn en ek kook hom.

V: Is die afval nie die lekkerste nie?

R: Die ... die afval is baie lekker es jy hom kook en jy kerri hom. en jy kan selt ok van hom mak. Hy's baie lekker.

V: Eet mens die afval dieselfde dag of eet jy hom die volgende dag?

R: Die volgende dag I:t jy hom op.

V: Dat die kerrie bietjie kan intrek?

R: Dat die ceri ka intrek.

V: Mens kan die skaapvleis braai ook, nê?

R: Ja dokter, jy kan hom ... jy kan hom opsaag en jy kan hom flek ... self flek ok en jy kan hom self saag met 'n ystersagie kan jy hom opsaag - so strokies en hom brai. en jy hom flek om hom te brai ok.

V: Nou wat is vlek?

R: Jy s ... as-ie boud nou hI:l is, dokter, da sny jy hom su: dun vleisietjies ... flek jy hom van-ie been af. Da flek jy die been kal.

V: As hy nou gaar is?

R: NI, as hy rou is - om gaar te mak.

V: En dan ... braai 'n mens daardie klein stukkie?

R: Da braai jy hom. Jy kan hom groot flek en jy kan hom klein ok flek.

V: En is hy lekker so?

R: Hy's baie lekker, dokter. As jy hom so koljaner gooi, dan's hy bitterlik lekker.

V: Ek het hom nog nooit so geëet nie.

R: Nee, hy's baie lekker, dokter.

V: Wat is die lekkerste manier van skaapvleis gaarmaak?

R: es jy hom brai. Dan's hy baie lekker.

V: Hoe maak jy daardie rugstring gaar?

R: Die ræxstræn kook jy en's jy miskien wil sae, dan kan jy nou sae, dokter. en as jy'm nou kook en jy kook hom nou in die pot en jy lat braaikook hom so, dan's hy baie lekker. Of jy haal hom eit as hy gaargekook is en jy sit hom in 'n pan

ən jy steek hom in-ie stəuv lat hy bak.

V: Die werk wat die arbeiders hier gedoen het ... die ... en so aan
Was dit maar hoofsaaklik met skaap?

R: Hm, mət skaap, dokter. ə lusərə, korings, daai soort goeters.
Snei, oes, kəmbain dan daai goed. Pres die lusərəŋ; sny.

V: Wat se werk by die skape?

R: Dokter, hälle moet mäs nou gedip word ən jy moet vi hälle
mərsəinəs inġee. Jy moet vir'le kyk amper soos jy die mens
kyk. ən hälle moet geski:r word ən as hälle borslæise an
hət, moet jy daai borslæisplekkie moet jy dokter. Jy moet
dip vat ən daa u:r smeer, an jy moet gareeld kyk - əs daai
borslæisplek gesond is. Want hy maak 'n ... (onduidelik).

V: Wanneer is die skeertyd?

R: Hiersə axəstəsmaand, daar, dokter. Dis-ie ski:rtyd.

V: Is skeer 'n moeilike ding?

R: Ja dokter, əs jy nie kan doen nie, da is-ət moeilik. Dit is
harde werk əs jy nou ski:r. Mar nou's-ət mos die ski:rwiel
ən nou word die mense wat ski:r word əŋxəfu:r, mar-ie plaasman
moet nou bly om daar te help by daai skaap. Dit is nou
ongemaklik ən dis 'n harde dʒəp.

V: Vroeër dae - het die mense self geskeer?

R: Toe't hälle self geski:r, dokter. Mar nou word dit mos
əŋxəfurdə mense mət die məsinə. Nou ski:r hälle die məsine
altyd net ... vroeër jare mət die hand geski:r.

V: Kan u ook skeer?

R: NI: dokter, dit kan ek-ie doen nie. Ja, melk - die koei
melk ən-ie bokke melk, dit kan ek doen. Maar nie ski:r nie.

V: Al die ander werk op die plaas kan u doen?

R: ek kan dit doen, dokter. Graaverk, al daai werk kan ek.
Ku:ring sny mət 'n si:kel an mət e ... opbind mət 'n tou. Is
als werke wat ek gadoen't.

V: Was u mense ook maar altyd hierin Calvinia se wêreld gewees?

R: ... (onduidelik) net hie in Calvinia se wə:reld.

V: Waar kom hulle oorspronklik vandaan?

R: NI:, hälle is boorlinge van Calvinia, dokter, my pa gewis.
Hy is in die Boeroorlog gewis ... my pa.

V: Wat het hy daar gedoen?

R: Hy was 'n bōtərskœut gewis. Soldat ɔk gewis - geskiet in die oorlog.

V: Ja?

R: Was 'n groot bejaarde ou man al gewis ... Hy't ons baie gevertel van die oorlog - hoe was-ət gewis ... (onduidelik)

V: Ja, dit was interessante stories.

R: Dit was əntərsant gewees om dit te ləister.

V: En wanneer het hy toe teruggekom?

R: Hy het laŋ daa gebly, dokters, ən toe't hy wee trəxxəkəm ... (onduidelik) het hy daa gebly ... (onduidelik).

V: En toe kom werk hy weer op die plaas?

R: Toe kom werk hy wI:r op die plaas mar. wI:r sy werke wat hy gadoen hət. Toe kom doen hy dit mar wI:r, hət hy vi ons gesê.

V: En die mense voor hom - was hulle ook maar hier - sy ouers?

R: Diē was ɔk hier gewees, mar daai tyd wat hy ... die ou oorlog toe gewees hət, toe's sy ouers al geu:rlede. Toe't hy nou niks mee ouers gehad-ie.

V: En wat het hulle gedoen toe hy jonk was?

R: Həlle hət ɔk su rondgetrek mət die fI:, dokter, ən skaap opgepas in-ie fəld. Daai tyd was-aa mos-ie kampe nie. Nou moet jy die skaap oppas in die fəlt in. Da moe jy nou slaap daa bə die skaap; dan bly jy daa bə die skaap in-ie fəlt.

V: Was hier toe al plase?

R: Toe was hier al plase, dokter, wan dan gan həl mar so plaas vir plaas trek həlle mar altyd. 's'le by diē baas wəggan, gan'le net weer na 'n anər baas toe. Toe't ons mos nou nie nog xrɔ:nde gehad tyd die mens nie. Toe't həlle mos nou mar meeste getrek ... rondgetrek.

V: Ons het netnou gepraat van die goed wat mens kan bak. Ek het nou-die-dag gehoor 'n mens kan koesisters maak in skaapvet.

R: O, hy's baie ləkker, dokter.

V: U ken dit ook?

R: ək doen dit ɔk, dokter. Dis als wat ək doen by my. As ək ləs kry vir 'n (onduidelik). Sɔmə dae as-ie kənərs həs toe kom, da is-ət als wat ons noem daa.

V: Is dit lekkerder as botter?

R: Hy's ləkkerder as botter. Botter ka jy nou inknie vir-ie brosxəit, mar jy kan nie vir hom bak daa-in nie, dan't hy 'n

soutstri:p. Jy moet hom in-ie skaapvet of in olie bak.
Dan's hy baie lekker. ek vat mar die skaapvet - die's-ie
lekkerste.

V: Is die skape vet hier?

R: NI: dokter, nou is halle mar 'n bietjie maer, mar halle was
vet gewis. Mar nou çi ons mos voer - die baas. Nou is
halle mar skraalrag. Mar ons ku:p nou mar-ie vet ən-ie baas
ku:p mar su: vir ons əit die aner plase wat nou nog vet
slaggoed hət; da ku:p aləit vir ons 'n ordentlike slagdingici.
Mar hy't darem nie vir ons te sləg mishandel nog in-ie tyd wat
dit nou nie so draag gewees hət. Tot nou nog toe hy doen da:m
sy bes om vi ons goed te mishandel, wan sy mense werk hard.
Dis saans vroe ən smə:rs laat. Halle het-ie ka:nse ...
(onduidelik). Die baas hət nogal baie plase.

V: Ja, hoeveel plase het hy hierso?

R: Hy het 'n hele klompie plase. ek dink vyf of ses is sy plase.
ən op elke plaas hət hy 'n bietjie skape - halle kry voer.
Hier in-ie Rə:əfelt in is ək 'n plaas - Droërivier. Hy kry
voer ... hier op Willemsrus hier waar-ie pompe staan; waar-ie
ou verlate həisie staan. Daavəndaan moet halle voer çi ən
da bu: is nog 'n plaas ən hier af is ... (onduidelik) plase
van hom. ən hier op StI:lman is ək nog 'n plaas. Diekant
is nou drie so agtegmekaar wat hy moet voer çi, da moet halle
mar-ie nag ək byvat in al daai plekke. Die baas gan mar so
sonop pərttykeer.

100312KANT B

Wel, twee jaar van studie is agter die rax en hierdie twI: jaar het ek geslyt op Soniæi Hɔstəl, omdat ek verbonde is aan die opleidingskool Soniæi. In my eerste jaar op hɔstəl ... aangesien 't my eerste jaar op hɔstəl was, was dit vir my 'n groot aanpassing. In die eerste plek moes ek my ouerhøis verlaat het en na 'n plek toe gekom het waar ek met meer mense ... meer mense in my ouderdoms-groep e ... kennis gemaak het, en baie van hierdie mense galeer het. Hierdie mense was nati:rlək almal studente verbonde aan Soniæ en ... Om op hɔstəl te wees ... om op hɔstəl te wees, is iets wat elke student moet deurgaen as hy in werklikheid 'n student wil wees. En e ...die kattedwaad wat 'n mens op hɔstəl aanvang, is nati:rlək deel daarvan. en as ek nou dink a·n al hierdie kattedwaad wat ons aangevang het gedurende hierdie twI:de jaar; twI: jaar, dan diŋ ek besonders an 'n dag waarop ons wou staak. En hierdie dag hou vir my heelwat aangename en natuurlik ook onaangename dinge in.

Die ɔnərvæis. Myns insiens is die ɔnərvæis, of kan die ɔnərvæis beskou word as die moeder van alle professies. Selfs 'n onderwyser moet onder ... onderrig word om 'n onderwyser te word. As ons dink an die vele dokters, die vele predəkante en dies meer, dan laat dit 'n mens se gedagte gaan: waar het hierdie mense helle grondlegging gekry. En dan outomaties skakel jou gedagte oor na die skool - die onderwys. Dat selfs hierdie hoogste geleerde mense ook onderrig moes word om hulle beroepe ... in hulle beroepe te kan volstaan.

010242

KANT A

... kosgoed wat su di:r is ... (onduidelik). En-ie sɛikəŋ's op ... is ... ən-ie teks. Mar-ie wəidzəs ("wages") gat-ie op-ie ən hoe swaa moet 'n mens kry. En-ie geld is su min wat die mans voo werk; en-ie hɛis wat ək in bly is ɔrait; ən-ie rent is is ɔk al wee op - alles is op. Een v'n-ie dae kan 'n mens-ie mee ... wit 'n mens-ie mee wat om te kup-ie, wan alles gat op ən ... die kənəs moet ɔk it ... hɛlle moet skool toe ɔk gan. Hoe moet hɛlle antrek? En-ie kle:re is uk su di:r ən-ie kos is uk su di:r, waar-ie klere maak-əd-ie saak-ie; die kos maak nie saak wan 'n mens moet it, wan hoe gat 'n mens lI:və.

Mens gat winkel toe mut baie geld, mar-ie goed is su min; mar-ie teks maak-ət nog su swaar. 'n Mens wit-ie wat om te kup-ie. Gat jy məd 'n tien rand winkel toe uk, ha kɔ dʒy mət niks geld hɛis toe nie. Ma ane dag kan 'n mens darem gegan hət mət 'n vyf pond, da kry dʒy 'n klɔ:mp goed. Nie fədax-ie. Ons kry baie swaar fəndag, want alles is op.

Kyk sus-ie brood uk. Die brood is uk nou op. 'n Dikke ... twentisevən sents betaal 'n mens nou vir 'n witbrood en vir 'n brəinbrood sI:vəntin sents. Dai is əinlik-ie vernaamste wat 'n mens moet kup. Ma mens kan-ie eens mee əfɔ:t ("afford") om te ... om-ət te kup-ie. En sɛikə uk. Die sɛikə is skoon twentiwan sents, wat anə ... wat ʃiləŋ gewis hət. Alles is op.

En dit is al wat ək nou kan sê, dankie.

Nou ... ək is nou praat oor-ie pille. Kyk, die pille is-ie goed vir 'n vroumens nie, wan 'n vrou sal daar om ... om kənərs voort te bring; wan-ie pille is-ie goed -ie. Die pille - hoe kan ək nou sê - die pille maak baie muləxhəit in ... in 'n vroumens se lI:we. Wan kyk, somtyds wil-ie man nog 'n bæibi hê, dan gebrəik -ie vrou-ie pille ən taim ... ən pətəikees ən-an moe die vrou nou

hɔspətɑ:l toe gaan, wan as ... daa nou a ... dan is daa wI: iets verkeerd mət die vrou se binnedele van-ie pille. Su: ɛk dink-ie dit is goed lat 'n vrou moet die pille gebræik-ie. Nie ivəns ("even") die indʒɛkʃəns ("injections") wat hɛlle kry nie, wan 'n vrou is daa te sit om vi haa ɛit te baar.

Kyk, as 'n ... as 'n vroumens na die hospətaal toe ɔk gaan - eeste wa-die dokters vra: of sy nou op-ie pille is. Nou sê sy: nI: sy's-ie op-ie pille nie. Dan fɔ:s ("force") hɛlle la die vroumense moet nou op-ie pille gan. ən hɛlle ɔnərsoek-ie eens rɛx-ie vrou is-ie, da gee hɛlle pille. Hɛlle wit-ie fans wat is fəkət-ie, da wil hɛlle net pille, pille xi. Dai's-ie goed-ie. En em ... 'n vrou is ... die Here het die vrou daa gesit la die vrou moet baar; nie lat sy.e ... em ... nie vi haar moet ɛitteel-ie. Su ɛk dɛng-əs meer gesonter as 'n vrou amal haa kənərs voorgebring hət. Su dis al wat ɛk kan sê.

010302KANT B

By die werk in-ie ɔxənə speel ons gewoonlik dɔmənœus ("dominos"), mar darna moet jy hoor die geraas wat helle maak. Dis van dɔmənœus hard slat hienatœe ən-an hop -ət wee soontœe. Ma is nie jəis ... is nie jəis nodig om-ət te doen nie, maar jy kry soms van helle wat lyk wil ... 'n breik vat of so, jy sien. ən dan kom-aa nog wee 'n ane ene, a tel hy die dɔmənœu van die tafel af op ən nou slat hy dit nog ... nog harder. Hy wil nou die ane ene wys hy's beter as wat hy is. ən sʊ: gat helle ən ən as ... die skotsman wat daa agter-ie tafel sit ... Nou's-ət die tyd kom by by kwat voor ag ... ən da skrɛⁱf hy: ta:im ap ("time up"). Nou ha sê die een ane ene: is nog-ie dai tyd-ie; ons speel nog an. Nou wil hy ...

Op skool sal ek gelêik het om an te gan tot stanət ... tot junəvə:rseti ("university"), maar toe't my ma swaargekry en ek hət ma ət my werk ət gan. Die ɟeld was baie skaars-aa i tyd. En ek sal gelêik het om te geleer-ət vir 'n ... vir 'n dokter of 'n skoolmeneer. Mar die toekoms was te gou gewis. Daarom het ek-ie kans gehad om nog tot daai standerds te kom nie, ma nou het ek mar nou gat werk en dit voel nog vi my baie onxələkəx uk, wan ek maak nou net lat ieman nou na my toe kom ən vi my 's dink na die toekoms; wat ek s^aœu gedoen hət ən nie ge ... kon gedoen-ət-ie. Dis waarom ek nou hiesɔ sit ən gesels saam mət 'n dame hiesɔ wat van-ie SAUK is. En sy het my nou kom dink an-aarie tyd ... wat ek sou kon gedoen hət.

010303

(Geen opname op Kant A van die band nie.)

010304

KANT B

V: Sê my, hoe het jou plek dan afgebrand?

R: NI:, ek het gelê en slap op 'n Vrydag; toe lê ek en slaap. en toe sê ek vi my man hoeka han wil ek-ie marax (onduidelik) toe gan; wil ... ek wil skoene gan kup - (onduidelik) skoene. Toe sê hy, ækæi ha gan ek somme saam op-ie oggend. en toe het ons wat ... ek sê nog vi hom: ɔ:bri (Aubrey), hou jy mar-ie skoene by jou. Dit was 'n dag ... ek wit-ie of ons 'n gevoel gehad het, of wat het nie. en ek sê vi hom: hou die skoene vi jou en dan kan jy saambring die aand. æukæi ("okay"), hy doen nou sus ek sê. ek kom hais toe, ek maak my kos klaa en ... en-ie hond se kos. e ... ons het 'n (onduidelik) gehad, en hy't ɔk ɔitgebrand. Toe gat ek lê en my dogte speel in-ie ja:rt ("yard") in. My ... my bæibisestə gat na my ma toe. Mammie, mammie lat Kæi se hais brand ɔit. en halle sê vi my oudste, want ek is e ... ouer as halle amal. Toe kom my ma ə my bru - amal daa. ek lê en slap; ek kan nie wakke word-ie. My oë was up, ma my hart is an-ie slaap ... mæt die brandslang by my Halle mu my ɔitgetrek het ɔit die hais ɔit. Toet raak ek dəs ... dəstəloos. Toe kan ek niks ... hoe het xəhəpən ("happen") of wat het-ie, ma ...

(Respondent beskryf prent wat aan haar gewys word.)

Is-ie bu:m; die haise; 'n man mæt 'n kar mæt pɛ:rə; twI: mans en 'n vrou en sambrI:l; en 'n vrou mæt 'n bæibikən; en-ie cɛ:k, en die fo:lə ... mæt 'n kais in-ie hand.

ek sal læik om 'n taip te wis. Om te taip in-ie skool in su: an. ek səl xra læik su: om 'n taip-ə wis, wan inkomste in is baie min van-ie man en ek sal graag læik sy moet dai ek leer ən-an help sy vi my dan ... dan ...

My man het ons ... ek was-ie baie aners geleer in-ie skool-ie.

010307KANT A

e ... die ... Die woonbi:rt wat ek in woon, is baie stil op 'n ... a ... ek voel nogal-ie su aangenaam in-ie woonbi:rt war ek nou in woon nie. Somtyds 's hy baie rof - mense goi klippe ensovoots ... loop en seermakgoeters.

Kan nie baie mooi sien nie.

(Respondent beskryf prent wat aan hom gewys word.)

Has bə:me, həise, kəktoring, voëls ... Is-ai dəiwe of voëls? 'n Pə:rd, 'n pərekar, 'n man ək. 'n Man med 'n ta:ssie; 'n vrou mət 'n sambreel. Twee kənəs en 'n man məd 'n skaf ("scarf") om sy nek - kappie op.

'k hou van om by ESKOM te werk, want hälle ... jy is geenso:r (ge-"insure") en hälle sorg la jy e ... soos 'n enso:rəns ("insurance") kry en hälle's baie e ... op ... en hälle't enlik 'n veiligheids-bord wat e ... ka jou nie mət 'n set seermak nie. Dan petaal hälle jou nie əit nie ESKOM.

010306

KANT B

V: Nou wat dink u miskien nou van die stoof wat u gekoop het?
Hou u nie van die stoof nie?

R: Nee, ek hou nou glad nie mee van hom-ie. ek het bai van hom gehou by die bagin, ma nou hou 'k hom-ie mee van hom nie. Die skoonmakslag e-die h^aœut se kupery - nou prifæ: ("prefer") 'k-ie mee vi hom-ie. ε 'sa grag laik ("like") om ontsla te rak van hom, mar-ie man se prys is 'n bietjie te hu:g vir-ie mense.

V: Ja. Nou ãs u miskien ontslae raak van die stoof, nou wat sal u nou graag in die plek van die stoof wil kry?

R: ælektrik stœuv ("electric stove").

V: O ja. Ja, en jy kan hom makliker skoonmaak.

R: of kœ:s! ("of course"). Makliker skoonmaak en amal die.

(Respondent beskryf prent wat aan haar gewys word.)

Ek sien-ie man en-ie vrou wat hie lup en-ie kin mæ-die sambreel; en-aa voo lup twee jongetjiekind en 'n meisie. Haa stan-ie drie hœise en-ie pœ:rekar en-ie cerk; die toring van-ie cerk wat su øitstik en-ie bu:me en-ie voëltjies. Die pa plantjies hie œne. Pœrekar ...

V: Wat sou u graag wou hê u kinders moet wees op die skool?

R: ε sa grag laik ("like") hœlle mæt leer vi iets. Sus-ie li:we nou vœdag is, moet jy skool ... ek is vrislæk spyt dat ek-ie skool wil gegán hæt-ie. Ma ek sal laik ("like") hœlle moet ek leer vi iets.

Sus-ie le:v vœdag is, moet jy gelerentheid kan het. Jy moet kan lees en skreïf.

010310

KANT A

Die omgewing wat ek nou hie is, is ek ɔŋxəfe ma net 'n jaar hierso. En sus ... ek is hie naby die skool by Mənənbəg nomme ag. ən sus-ie kənəs ma hie in diē omgewing is, is həlle baie ət die hand ət. ən soos u nou reeds omkom van tale geprat, ken həlle nie einlik ... altwee tale ken nie, want həlle sal Afrikaans pra·t as-aa Engel kən ... Engels kan həlle glad-ie praat-ie. So 's ma baie moeilik om i ... həlle dissipline ... dit is ɔk baie swak by die skool.

Sufə:r sus ... van ek begin't e ... om my loopbaan te volg, het ek altyd in ɔnərvəis belang gestel ən ek hət altyd gedink an wat ... wat doen 'n mens nou sənər la jy 'n prəfessie het, en so het ek toe my twee jaar na stanərt ag toe gegān om my prəfessie ma klaar te mak. En vanət ek in neəntienhənərt vier-ən-sewentig klaagemak hət, is ek nou al by twI: skole gewis. En by die eeste skool wat ek gewees hət, was dit nou redelik ləkker - die persuneel was ... e ... was gaaf om mI: te wərk. By tweede skool wa'k nou is; is nou ma Mənənbəg. Die persuneel is net so gaaf, ma dis nou ma net die kənəs wat dit nou ...(onduidelik)

010308KANT B

Die e ... ek hət in wəntəme:r (Windemere) in gebly ən-e ... dit was baie ongereeflik gewis daa om daa te gebly rət ən e ... toe skryf ək in vir-ie ciaunsəlhəis ən ək hət twaalf jaar hət ək gewag. Baie gereent ən gelek ə my kənərs was baie ɔŋxəsɔ:nt daa gewis. Maar toe gat my man. ək hət twaalf jaar gewag ən my man hət toe gegən ən hy't I:n-ən-twintag dae gewag ...

... dit is nou my velange dat e ... as həlle skool eendag velaat in 'n hoë stanət, lat həlle ... həlle het nou die twi tale - dat həl die de:rde gan spreek; ən dit is nou 'n Bantoetaal. Lat həlle kan ... as həlle kan, nə daa kan kom, dan kan həlle uk Bantoetaal ən ... kan həlle uk praat.

Ek hət in ... ek hət in Windəme:r in gebly ən die plekkie was on ... baie ongereeflik gewis. ən e ... Toe was-ət ... toe't ək na die ciaunsəl ("council") toe gegən ən toe't ək geloop. Ek hət twaalf jaar geloop na die ciaunsəl vir 'n həis ən həlle kan nie 'n həis geçee-rət nie ən my man hət geloop ən hy't net een-ən-twintig dae geloop ən toe krəix hy 'n həis. ən ek was baie bly daa-u:r gewees ... ən danbaar gewees daa-oor ... dat nou darem 'n ciaunsəlhəis het, want dit was baie ongereeflik gewis. Ons həis hət gelek ən die kənəs was bai ongesond gewis daasu. ... həlle nou weer in-ie Menənbəg ... die ciaunsəlhəis ... is həlle nie meer so ongesond nie, lat həlle nou gesond is.

010311

KANT A

V: Sal u miskien eendag "like" om tuin te maak?

R: Ja, goed. Ma ɔs hət net-ie genoeg xɔn om te ... om-ie təin te maak-ie.

V: O, nie genoeg grond nie, ja. Maar het u miskien tyd om tuin te maak?

R: Nooit tyd-ie. ɛk is baie bisax ... altyd baie bisax tot laat toe.

R: ... my seen 'n ambagsman - is ka:pəntər ("carpenter")

Ja vans ... van kinds af was ɛk 'n (onduidelik) smous is daa by die (onduidelik) tot ɛk nou op my eie ene is.

V: ... dan gaan jy mos sien daar's 'n taalondersoek.

R: Ja.

V: Wat dink jy miskien nou daarvan?

R: Is iets goed. ɛk dən-əs iets goed, ja. As 'n mens kan drie tale ... ɛk min daasə ... (onduidelik) hət ɛk ɔk 'n frənt wat əbiaut ("about") sI:və tale kan praat, ma's ... (onduidelik). Həlle ry mos Səidwes-Afrika ... amal-dai pləkke ...

V: Ja, dis goed as jy so baie kan praat - verskillende lande.

R: O ja, ... loop altyd mət twee hənə. Həlle sē vi hom Kooi ... (onduidelik) da staan altyd twee groot lɔ:ris ("lorrys") wat bəite ... (onduidelik).

Nou hy't uk ... hy't uk twI: van-ai groot trokke. Hy praat krom taal ... vir-ie Kunəra:ts.

V: Die Conrads ja, ek ken die Conrads goed.

R: Hy't gery vi həlle ... (onduidelik).

010312

KANT B

ek probeer wê:k kry, mar as baie swaar om wê:k te kry as ...
As ek 'n wê:k kry, sal ek graag laiks ("like") om-êet te behou.

... en ek is spyt ek het in stanet drie eitgegan. ek sêl graag
gelaiks het om fê:dêr op ... opleiding te het. en e ... die
gelerentheid wat 'le nou het, pas-ie by die die die wêrke wat
'n mens nou moet kry es ... j' moet gelerentheid het. Hoekom
... ek sa graag gelaik het om te wê ... om te wêrk nou ... en
my ma te help het in-ie hêis in.

010314KANT A

ek woon ɔrait in-ie Mɛnəbɛg. Wɛl hie's-ət ɔrait om hie te wu ...
woon ... wuwoon in Mɛnəbɛg. Soos ek nou werk 's g-g-goed. Rait.

... stia baie belang om futbɔl ("football") te speel. e ... iⁱek
hou daarvan en as 'n ou veby so die moeilik; so meeste dienlikheid
(onduidelik). Dis al.

010404

KANT B.

... (onduidelik) se se se se hais op-ie hoek. ek het gevra. ek en Mega het glo vir-ie keners ... se die's-ie a ... plek vir-ie keners wat helle kan ... kan se 's vrait (vryheid) vi helle nie. Su wat ji nu jou eie ja:t ("yard") het ə-da ka da (onduidelik) toekap en toemak en alles da nu. Hie kan sy nie mak om ... zie's (hier's) 'n hele klom op 'n hup hieso. Nou hie moet 'n mē:s ma net liwe vi jousia:f hie.

In De ... in Dævëndəhil in toe's-ət twi teen dai (onduidelik); toe se helle vi my sy çial is te ... hais is te min vi dai ... vir-ie ren. Nu ek mət 'n bietjie anhang. Toe vra helle of ek-ie wil miskien 'n plek hē nie - was su- a ... su 'n hoek se hais wat 'le vi my ka çi wat ek nu kan e ... wat ek my eie əitrəs kan inhet, ju næu ("you know"). Dis hoeko, wil ek-ie su ɔrmekaa gebly rət nie. ek hat xarifius (ge-"refuse") het, ma daa's-ie ane plek vi my gawis nie. ek min: dis-ie lekker om su: te bly nie.

Vaoggend het e ... helle speel sam mət die kənəs hie ɔne - is 'n hele klomp van helle. Na toe gan helle - die Stɔ:dʒəs; hy's net hie an-ie anekant bə rie e ... pa:ks ("parks") - toe gat helle Stɔ:dʒi toe. Toe wa ... het helle die ... die twi kənəs-ie saam təræggebring nie. Toe hoor ek hoe se 'l; toe vat ek helle anekant, by anekanste pad omlat die (onduidelik) ... ga vi 'le daadeer - vat'le təp se kant toe. Toe se 'le't twi kənəs gesiene, ma ek mis helle kɔdə pa:s na:in ("quarter past nine") mis ek toe vi helle. Toe's-'le al lankal wæg al. Toe kom-ət twaalfi - ek kom ma toe hais toe. Toe wari ("worry") ek 'ou-ie fɛ:də; toe kom ek twaalfi en ek het nog vi helle ... vi helle helle lanf ("lunch") en als het ek nou klaa rəggemak; helle moe nou kom it. Toe wat ek trek ... toe wat ek vat, toe se ek nog vi die nekso ("next door") ... die vrou hie nekso, ek se vi haa: man ek wit-ie wa Dʒɔn te nɔ's hy's al lankal wæg al. Sy se: Nekkie, dzy moe gat kyk wa dié klong is. Oe, ɔs-hət-ie hele plek həd ek plat gesoek.

ǝ:s kom hie anekant hiesɔ by die em ... toe die ɔk al wat die futbɔl hantə, toe sē die man ..., toe vra ɔs vir-ie mense, da sē 'le ja, hälle't twi kənəs gekry; gesien, ma ɛk diŋ hälle's təp se kant toe.

Kɔ:'s bə'rie təp - is al tri-ə- klɔk ("three o'clock") al ən-ie kənəs is nog-ie hie nie, ma toe gat ɔs a ... pulisstasie. Toe gat 's vi hälle sē. ən e ... toe't ǝ:s 'n fo:tu gebring van hom lat-e kan sien hoe't hoe't 'let 'let twi nou lyk. Toe sē ɛk vi hälle si's al tu:-ə- klɔk ("two o'clock") haa. Hälle't nou al ət-ie pa:kwud (Parkwood) it. Hälle sal siker nou verdwaal ət die pa:kwut ət. ən e ... toe kom-ət nou oo sevn-ə-klɔk ("seven o'clock") se nuus ... oo ... em oor-ie nuus gekom. ən my ma't ǝ:s (onduidelik) ... ie geglɔ nie voo ji nie vir-ie a:gəs ("Argus")-mense gefæun (ge-"phone") hət. ivən ("even")-ie mɔ:g ("morgue") hət ɔs gevr' of hälle die kənəs gekry hət nie.

Toe kry die ... die die pulisə əbiaut kɔdə pas nain ("about quarter past nine"), toe lup hälle twi nog altit mekaa se hane hɔvas in-ie stranfon ... naby Stranfontein. Jong ɔs was galəkkəg gawis hälle twi 11:we nog.

010103

KANT A

- V: Kan u vir my nou sê iets wat vir u interesseer ... soos byvoorbeeld: wat dink u van gesinsbeplanning - "family planning"? Of dink u nie dit is 'n goeie idee om dit in ons hoërskool te laat ... die jongmense dit kan leer?
- R: Ja, ek dink daai is 'n ek dink gesinsbeplanning is iets baie goed. Veal as hulle dit vi kændəs leer op die hoërskole, want ons jong kændəs fədax val in baie ... (veldwerker sê voor: moeilikheid) in baie moeilikheid in. Dit bring pə ... pətəikeer baie droefheid an ouers. Su voel ek dət dət is 'n goeie plan.
- V: Wat dink u van ons Kleurlingraad?
- R: Wel, daa-op mevrou, kan ek u nie antwoot nie, want daa-in stel ek nou net nie belang nie.
- V: Wat dink u van ... vertel vir my 'n bietjie wat u dink van die omstandighede van ons behuising.
- R: Wel dit ... ek ... ek dink ons ... behuising dink ek is in 'n baie treurige pusisie, want dit ... daa is baie families wat ly daa-onder, veal ^aoumense ən kændəs.
- V: Dink u dat ons bejaardes kry te min pensioen?
- R: Dəfnətli ("definitely"), want ons em ...
- V: Behoort u ... doen u vrywillige werk hier tussen u gemeente, mevrou?
- R: Op my xəmu:ə, ja. As ek sien daa is behoeftes, prubee ek my bes om uk hand uit te steek, want ons mense kry baie swaar. Want hie is fəmilies in ons i ... in ons omgI:wing uk wat kændəs het wat 'n lae inkomste het en dit is noosaaklik vi ons as mense wat meer bevoorregtes is om sulkes te help.

010107

Kant B

V: Meneer, u is 'n gelowige. Kan u daarvoor vir my 'n bietjie vertel van u lewe?

R: Ja, Ek sal ja.

V: Hoe u die Here dien.

R: Ja. 's s æs æk wee sê: toe 'k my verstand kom kry hæt, toe dien my ouers die Here. Wel, ek het uk e ... 's-ie Skrif sê - uk 'n sondaar hoekom, maar op 'n tyd hæt ... hæt God my siel gered. 't was ... (onduidelik) genade wat e gered is. Is nie ... hoe kan ek sê ... dis God se genade lat mens gered is. Ma nogtans ek e ... k was-ie spyt nie ... (onduidelik) die Here nou gekies ... Dit hou my wæg van alle gevaar en e ... die Bybel sê dat e God sal geen goeie trou wæg hou van diegene wat hom opræg dien nie. Sus-ie Engelsman sê: "no good thing will God ... (onduidelik) ...".

As 'n man God opræg dien, dan ... jy hou wat die Here ja ... Die Here s ... Hy sê in sy Woot uk, hy soek ... hy sê: soek eers die koninkryk van die hemele æn elke ding sa jou toege ... fx vøt. En e ... su sê 'k ... ek dra 'n amp in-ie cerk ... is 'n efaŋxælæs. Somtyds ... ek werk nou bedags ... ek was nog-ie op-ie voltydse bediening nie. Die cerk wil my baie grag so hê en as hul my 'n goeie sêlaræs aanbied, dan sal 'k-æt vat. Mar op die umlæk kan ek-ie ... koste æn ... (onduidelik). Die hæs ... (onduidelik) ... saans, as ek nou æitgan dienste toe of ... of nawike æn su foots en e... Verli:de jaar het æk baie nawike æn ... (onduidelik) gegane en hie in-ie platteland æn su foots. (Onduidelik) en wys geestelike rolprente æn su foots. ... prudzektø ("projector") wat staan daa. Sus ek beweeg saam met die orkes wat ... dis byna het ons ... byna twI:dæisæn siele vi God gewen. ek min dis-ie ... ek wil nie myself op prys stel nie, ma't is su die waarheid.

En my vrou gan saam mē my ən sy kan-ət bevestig - dit is-ie
 waarheid. En e'... daa... nou as-ək ... plaaslik dien is ɔnər m
 pa. Hy's ... hy's die pastoo in (onduidelik). Da kom hy
 somme so ... trəxkom ... ægə (elke) maand hət ons nou die
 avəntmaal ən su:foots ... (onduidelik). ək min 'n mens
 moet ɔnər-ie toesig uk van 'n lera-bifəp ("bishop") ...
 (onduidelik).

Ma nietemin ək e ... ək hət 'n versekering ... ək hət die regte
 ding gedoen mē my lewe, lat ək-ie spyt is fəndax nie. Kɔs
 ("because")-ie verəlt ... (onduidelik) om God se weg te gan ...

En e ... ja, su mens as ... in li:vəns wandel, da gan-ət e ..
 In my jonger dae hət baie mense vi my gesē: jy doen ...
 dzin nou die Here ən jy sa geen vrou kry nie. Seke ... ən
 God xi: vi my die beste deel. ək hət ... (onduidelik) - maak-ie
 saak wat die mens sē nie ... lat 'le praat oo... En e ...
 is God se wil ək sal ... trəu, da moet ək trəu. En op 'n
 tyd hət die Here my die regte persoon gestir ən ... ək is nie
 spyt nie. ən sy dien saam mē my ən gan saam əit ən su foots ...
 (onduidelik) en ək gan nog altyd an ən ək hōu vas, wan-ie
 Skrif sē jy moet vashou wa jy hət ən e ... vashou an-ie
 goeie ding. ən die Bybel sē daa's 'n wæg wat ... 'n mens rus
 ken ... an-ie einde ... einde ... is-ie dood. Ma Ji:səs sē:
 ək is die wæg, die waarheid ən die lewe. Niemand kom tot
 die Vader, behalwe deer My ... kan nie e ... Hy is die wæg,
 ja. Al hət 'n man nie ... want ək hət 'n goeie pad gekies.
 ən e ... saligheid in my li:we ... (onduidelik) - die Here
 my verlos hət van al hierie dinge ... die sonde wat ək in
 gewis hət ... skaam nie. Die Skrif sē: skaam j' nie vir-ie
 Efaŋxeli va xrestəs-ie, want dis 'n krag van God tot saligheid.
 Maa ək glu: ... vashou ... die Here vi my sal xi.

010111

V: Mevrouw, u sê u het drie kinders. Wat is u toekoms vir u kinders? Asseblief, vertel my 'n bietjie daarvan.

R: Ek sal graag die e ... beste vi my kənəs het, veal vi my seens. Ek sal e ... vi my twi si:ntfjies; ek sal e ... daavan e-em h^aou dat hälle moet e ... goed geleer wis ən vir hälle toekoms, ən dan mi dogtetfjie, ek sal ləik ("like") ... daavan h^aou dat sy moet e ... ək leer, mar natuurlik e ... sal ək-ie vi haa su hug wil lat leer sus vi my seentfjies nie. Want ek dink-ie seens e ... (onduidelik) bətər die e ... die geleerdheid dan wat die dogtetfjies nou bəfubəlt (byvoorbeeld).

Die twee seəncis hier die ... die oudste ene hy's taamlik e .. intələgent op skool ən sia:fs-ie jonger enətjie ək. Hälle's gewillig om te leer. ən-ie dogtetfjie sal fə:xəndə jaar skool toe gan.

V: Watter standerd is hulle nou?

R: Meⁱ ... die oudste si:ntfjie's nu in stanerd ses ən-ie ənər^aoutjie's nu in stanerd vier.

V: En watter vakke neem hulle op skool?

R: Hälle nim Afrikaans n ...

V: Goed ...

010119

V: Vertel my bietjie van jou vriende wat jy hier langs kry oorsee

R: Em ... ek het een em ... penmaat in Griekeland en op-ie oomlik is hy in Italië in sy ... sy de:rdede jaa Medies. Em ... hy is neëntien en halle's net twee broers en sy broer is daa ... wil uk graag Medies studeer. Hə moet eerste 'n eksamen slaag in Griekeland; weens die em ... die meederheid van studente wat Medies wil loop kan amal nie in Grieke ... Griekeland studeer-ie. Daa'm ... daarom het hy na Italië gegaan om daar te studeer.

Halle's so omtrent vyf-en-twintigduisend Grieke wat in Italië studør. en dan't ek een in em ... in Malta. Dis 'n eiland in-ie Middellandse See. en hy's 'n ... 'n boekh^aouer en hy's een-en-twintig em ... Ons korrəsondeer al drie jaar en dis vi my baie intresant om aan hulle te skrywe om dinge te hoor wat halle van praat, wat ek siker nooit eendag sal sien nie. en hulle stuur my baie em ... poskaarte van mooi plekke in hulle land en so kom ons dan... dan em ... damme ... meestal plekke kan jy in-ie jou verbeelding besk^aou as jy die poskaarte sien. Em ...

R: ek sou graag laik ("like") om mət te praat oor əgskeiding.

V: Seker. Vertel my bietjie.

R: Eestens dink ek dat əgskeiding nie toegelaat mət word nie. Veral as die em ... die man; die betrokke jong kənəs het en veral as-ie betrokke ook soos əksia:lf jonk is. Om eestens die stap van troue te neem en-ie gebooie af te li:, maak jy nie die gebooie an jousⁱa:lf nie. Jə maak dit aan God sowel as die mē:nse in-ie kerk.

Dit is 'n baie groot stap om ... om 'n əgskeiding te neem, veral as daa kiners is, want hulle word diep geraak deur die əgskeiding van hul^aouers. Em ... en əgs ...ənən wanne jy tr^aou, jy maak 'n belofte aan x ... aan jouself en aan God om bymekaa te staan tot die dood jəlle skei. Om mekaa

by te staan deer dik en dun. En daarom kan mense so maklik net oor 'n êgskeiding praat. ek dink dit moet met baie beraadslag word voor 'n êgskeiding in ag geneem vō:t (word).

Em ... Suid-Afrika het een van die hoogste êgskeidingrekō:ds en daarom is ek bly dat die xovəment die stap geneem het om êgskeidings net op drie basisse nou te aanvaar.

Em ... eestens as jy beslōit van van troue neem, da moet jy weet dat dit nie altyd 'n ... 'n bed van rose is nie. Dan's dit dam baie ... dam probleme gan wees in-ie huwelik, veral waar die kiners ... as daa kiners is. En om ... om 'n êgskeiding net so te em ... te wil hē sōnə om die familie-lede en jou kiners se gevoelens in ag te neem, is iets baie swa:r, veral as-ie kiners op skool is. Dan is-ie vrēnde geneig om 'le daaoor te tē:rg.

Em ... 'n êgskeiding is eintlik êgbreek en dām ... alhoewel êgskeiding twee partye beskuldig em ... dink ek dat die . betrokke dit lank met hēlle priester kan beraadslaag en hoop en vertrou dat die priester hēlle sal hⁱalp om van 'n êgskeiding af te sien. Em ... êgskeiding is 'n naamskending ook. Veral as jy em ... welgestiald is, is die koerante geneig om-ət publəsiteit davan te maak. Em ...

010127

V: Vertel my 'n bietjie waar u opgegroeï het in u skooldae. U sê u ... u vader is ... was 'n volstruisboer. Vertel my bietjie?

R: Ja, ek was gebore em in Laidismat (Ladysmith) en e ... dikwels het my pa my saam ... saam met hom geneem soggens na die veld waar die volstruise was. En dit was baie mooi om te sien hoe die kleintjies rondhardloop en hoe hulle die eiers bewaar. En ook hoe die volstruis jou kan skop en e ... ek het dikwels op hân volstruis gery. Dan kom ons hais toe en dan sal my pa besig wees in die tain tot na mædæx, dan gaan hy weer na die kamp waar die volstruise is om halle weg te bæ:re.

Ek kan wel ont^aou, al was ek 'n jong dogtettjie van ses jaar oud. En daarna het ons Kaap toe getrek. Toe het my pa net ses maane daarna gesterwe en ek het by my oom en tante gewoon, wat na my gesien het totdat halle ook gesterf het.

V: Wat se (onduidelik) het u geneem e ... waa ... onderwyser?

R: Nee ek was em ... baie lief om met kindes te speel na skool en e ... ek was die ondewyser ... res. En toe ek standed ses geslaag het, het ek beslêit ek wil hân ondewyseres word. En so het ek tot standed ag gegaan en e ... toe het ek ge.. ondewyseres geword. In ... in daardie het die ondewyseresse die en ondewyses baie lae standeds e ... heondewys. Ma dit was mæs ... in sæb A wat ek geondewys het. Ook nie vi lank nie, want toe het ek skool ve ... e die ondewys moet lat staan, want toe het ek getrou.

V: ... u ma is 'n christen. Hoe het ma eerste besluit om 'n christen te word?

R: Wel, ek was opgebring in 'n christelike huÿs en e ... ons het Bybellesing gehad soggens en saans na ete. My pa het die Bybel geneem en ons het Bybellesse gelees, gebid en 'n Gesang gesing. En so het ons ... ek opgegroeï en elke Sondag na die diens gegan. o ek het behoort an die luterse (Lutherse) cerk in səlstraat, wudstak (Woodstock). En toe ek by die oudedom van twintig jaa oud was, het ek een middag ... een Sondagmiddag in θɔ:ntənɾœud ("Thorntonroad") geloop, toe hoor ek die Evangelie gepreek word. En dié preking het gesê dat Christus ges ... kom het om te sterwe vi sondaars en daa was geen prys wat ons moet betaal nie. Christus het die prys betaal op die kruis. En hy't gelees Johannes drie vers sestien: "Want so lief het God die wêreld gehad, dat Hy sy enigegebore Seun gestuur het dat dié wat on Hom geloof nie velore mag gaan nie, mar die ewige lewe mag hê". En ek het gestaan en luiste en gesé dat ek is een van daadie wat ingesluit is. Christus het vi my dan ook gesterwe, want ek is uk 'n sondaar.

Ma ek het nie die ... daadie oomblik beslêit om gered te word nie, mar dit het so aangegaan en ... totdat ek getrou was. Wan my man was 'n christen, ma hy't təræggeval vi twee jaar toe ð:ns ontmoet het. En nadat ons ses maande getroud was, het ek vi hom gesê: ek voel so ongelûkkig, want ek ... daar is iets wat ek na soek, ma ek weet nie wat dit is nie. En e ... hy sê vi my: wat dink jy wat is? ek sê: wel, ek weet nie wat dit is nie, ma ons kan nie so angan nie. Ons moet cerk toe gan - ðf my cerk, ðf joune. Hy sê vi my: wel, hy sal nie na my cerk toe gaan nie, want hy is gered en hy weet dat e - hy moet təruggaan na die saal waa hy gered was. Toe sê ek: nouja, dan sal ons soontoe gan. En ons het beslêit om dié Sondagaand diens toe te gan, en e ... die prediker het gepreek darie selfde teks en dit het by my gekom dat daa is nie ane aitweg vi my nie, ma ek moet die Here anneem as my persoonlike Saligmake. En ek het daarie aand die Here aangeneem en dit is nou vyfendetex jaar dat ek die Here gekies het in my lewe.

En ek kan sê dat die Here is wondelik. ek het deur diep waters gegan; baie ondevindings; baie harde tye gehad, ma ek het nooit təruggekyk nie. ek het ma altyd net die Here gevra vi krag en vi ... help en versterk en die Here het my wondelik vesterk, want ek het een seun wat baie stout was. En hý het my op my knieë geh^aou. Is net gebed wat daadi kind geh^aou het uit die tronk en eit baie moelikheid. Want as hy so eitgan saans, dan gan ek ma net op my knieë ən ek vra die Here om hom te bewaar wa hy gaan. En die Here moet hom veilig təræg hais toe bring en die Here het hom gehelp.

En vëndag kan ek sê dat die Here is ... dit is wondelik om die Here te dien, want jy kan mət al jou probleme, al jou becommenisse en alles, kan jy kom na die Here toe en-ət an sy voete lē ən Hy is magtig om alles te onderneem vi jou. ən Hy is die een wat jou kán help wanneer jy in nood is - in siekte of enige ding - kan jy ma net na die Here toe kom en Hom vra en Hy sal jou help. En ek kan die Here an enige een beveel - ek kan al ... enige een na die Here toe beveel om Hom an te neem a ... s Verlosse en Saligmake. Jälle sal nooit spyt wees nie, wan ek is nie spyt vødag nie.

Təmæi (Timothy), hoekom moet jy jou ma so hartseer andoen? Sien jø ha trane val? Hy sê: ek weet nie mee wat om te sê van jou nie. Hy sê: ek is so seke sy sit nou net ən bid sus sy daa sit. (So I looked at him and I said:) ja menee, dis al wat ek kan doen. ek kan hom net in-ie Here se hane be-veel. ek sê want çialt het ek nie vi hom nie. ek sê as hy mət straf kry, of hy mət 'n fa:in ("fine") kry, dan sal die Here ondeneem. Hy sê: mevrou, (got up there, came and he shook my hand, he said:) mevrou, jou geloof is baie sterk. (gaan in Engels voort)

010134

Wat sal ons nou sê oor êgskeiding? Ma ek dink - as baie beter-at
 mē:se liewes skei ə- plaas davan dat hälle 's kat ən hən mət
 mekaar saamleef. e ... ε - glo nie da-an dat em ... sê een man vi
 een vrou bedoel is nie; lat mens makələk met ane mense kan
 klaakom. Dis bloot dit ongelək is van omstandighede dat jə mis-
 kien een of aner lewensmaat ontmoet. Maar-e dis ... is hoog tyd
 dat die samelewing weer toegeeflik word m ... wat - ətref sy ...
 sy sienswese van êgskeiding - səlke dinge. En em ... kiners,
 wannə hälle groter word, is genəig om tot heeltemal te verstaan,
 alhoewel hälle as kiners na die een of-ie aner^a ouer verlang.
 Em ...

010140

Kant A

V: Vertel my 'n bietjie van u werk wat u doen. U ontmoet seker baie mense?

R: Ja, ek ontmoet baie mense en ek voel dat as jy ... as jy 'n kroegman is, en jy bedien die repablik (publiek) en dan moet jy 'n fobeel wees vi halle, want jy kry soms kroegmanne wat drink agter-ie toonbank en dan sien die e ... die persone halle is nie 'n fobeel vi halle nie. Op so 'n manier het halle mee respek vi jou as'le sien jy is aldag nexte en jy drink-ie ... dan het'le respek vi jou en halle ... jy't geen mulaxeit nie ... want e ... dji is 'n fobeel vi halle en as jy met halle praat, dan laiste halle na jou. en as jy praat met halle, da praat jy in 'n mooi manier.

Sien e ... in 'n hœutel ("hotel") e ... is ... a's a's verskillende kroegs wat wat halle daa het. Is meer as een ent ("and") e ... venaamens we:k ek soms in die ... die pæ pæ pæblieke kroeg ent e ek min zæi met 's ... zæi met e .. onerdanax wis en jy met jou we:k ... jy c?en jou we:k. en e ... en sus ek sê: jy moet 'n fobeel wis vi halle. Wan as jy nie 'n fobeel is vi halle nie, dan het halle geen respek vi j' ... ent e ... es daa inaxæ (onduidelik) is, dan e .. dan is-æt-ie mulæk om te handel nie, want al is 'n persoon .. al is hy somme nou 'n rowwe ene wat nou ænkóm of sù: en hy ken jou an jy praat mooi met hom; al ken jy hom æk-ie en jy praat mooi met hom; het ek gevind dat ... (onduidelik). Orals waa jy gan; orals waa jy lup in-ie pad in, as jy praat met 'n mens ... Ek glu: dat jy an 'n men..su mens mooi praat, dan's-æt ... sal hy jou verstaan. Al is hy gedrink (onduidelik), ma praat met hom in 'n ordentlike manier, dan sæl hy læister na jou, mar nie vir hom skel nie. Dis wat ek nou glu:.

V: Wat is u mening van egskeiding?

R: Nog-ie aaxəsət nie? Ek dəŋ vanə 'n man nie reg lI:we mət 'n vrou nie, ən dat hy e ... saans əitgan ən nie tyd het vir sy vrou ən sy kənərs nie, ən dat hy Iman anərs het ən dat h' die vrou əxələkəx maak ən as hy həis toe kom saans; dat hy niks mət haa wil te doen wis nie. Wan's sy kyk vorentoe an hom vir 'n geselskap ən hy is nooit daar om vi haar die geselskap te gee nie. E ... su: sy voel verlore deer dit ən ... an ... eie ənərvindings səl vi ... səl vi haa sē dat dis die beste maa dat ons moet (onduidelik) moet skei.

V: Wanneer, dink u, moet 'n egskeiding toegelaat word?

R: ek dəŋ - əs vanə; vanə 'n man nie ... vanə 'n man nie 's vanə 'n man nie goed gewis hət nie ... bəiteka ... of die vrou. Want e ... as jy getroud is, da het jy net een vrou, djy't-ie twI: vrouens nie. ən ek kan nieman se gelI:we xələkəx maak as jy twI: vrouens het-ie .. jou frə ən jou familie. ən as jəlle twi mekaar verstaan ... ek dəŋ ... ə ... in die getroude lI:we dink ek dat die die e ... wat in ... wat die getroue lI:we bymekaa hou, is dat ... dat die in-ie aner moet respek en-ie aneŋ. En deerŋ dit maak dit liefde, i maak səlde ... ek mI:n, ons e ... trek na in-ie aneŋ ən əs ... əs is lief vir mekaarŋ, want əs ... əs ... hoe sl'k sē; əs əs kyk in die anderŋ ən deer dit is əs in-ie aner, want əs doen inaxə iets vi in-ie aner om vi ... vi ons te help ən so an. ən ek dink deer dit səl 'n mens baie xələkəx voel, wan dit is wat maak lat die həis bymekaar staan as in-ie aner bestaan en-ie aner ... as ... səl'k sē die vot e ... respek in-ie aner. ən wit hoe om te pRaat mət in-ie aner. Daai is die grut:ste wat in 'n mens se getroude lI:we in tel.

010142

Kant B

- R: ... nou onnodig om elke dag hais toe te kom. So bly ons nou net daasø ... so sus Stannesbaai ən (onduidelik) tot vanə hälle nou klaar is ən dan kom ons hais toe. Pətykeer is dit miskien net twI: weke, pətykeer is't 'n maand. Dit hang net af hoe die vis haal.
- V: Hoe lank bly u al daar?
- R: Wel, ek hət ... ek hət eers begin in-ie Kalkbaai, ən toe gan ək saam mət die man wat nou net hie əit is - han gan ək saam mət hom. Toe's-ək nog op skool, toe gan ek sʊ: wi:kənds ("weekends") ən sʊ:; skoolvakansie ən eksamen ək. Toe'k-ie skool velaat ən toe hət ek glu gewə:k op-ie Vaal. Dit was nou nie vi my lekke nie.
- V: Waarom nie?
- R: Dis bɔ:ring ("boring") - elke dag-ie sələ ding. ən toe gan ək wee sI: toe. Toe gan ək saam mət sy broe - gan ons kreef vang. (Onduidelik) omtrent gewə:k ən toe los ək wee dié wə:k ... hou my ma an ək moet ma wee anwə:k op-ie stadsraak - gan ək wee wə:k ... (onduidelik) ... gan ək ma wee sI: toe. Wee sI: toe gegan, toe sē hälle my: ja kyk ... (onduidelik) slaag ək toe ... (onduidelik).
- V: O, ek sien. So u is soos hulle sē, daardie man?
- R: Ja, wan nou is hie sʊ: baie ouens agter my an; hälle wil net hē ək moet by hälle kom wə:k ... (onduidelik) tiekant toe. Hälle't nou-die-dag vi my kom haal, daa by die hēi om te gaan trəu (onduidelik) trollie.
- V: Waar is dit?

- R: Daa in-ie Houtbai. Toe's die sɛkənd dra:iv ("second drive") nie daa nie, toe kom haal hɛlle vi my. Nou wil die ou skou vi my daa hou. ɛk sɛ vi hom: nI: man; ek sɛ hom: ja, dit was xəl, ma djy moe nou eeste mət my skip begin reəl, wan dit ka mos nou nie somme ...
- V: Het u kontrak geteken?
- R: Nee, ek-ət-ie kontrak geteken nie, mar kyk die ... die mans wat brood (onduidelik) ... wat nou gehelp dat ek nou die tikət ("ticket") het, su ɛk wil nou nie somma vi hom ... net los nie.
- V: Sal dit meer geld wees ...?
- R: Wel, dit sal natirlik meerder xəl wis. Dit wɛ:k ɔmtren 'n rand 'n ton. Daai skɛidə dra pɛrtɛikeer hɔnɛrtɔnvyftien ton vis. Ek hət dan nou net vier dae; sɛ ... sɛ vyf trɛpə ("trips") ... het ɔs dai skɛit volgemak. ɛn ɛk hət die geld ɛitgewerk ... ɛbiaut ("about") vierhɔnɛrtɔnvyftag rand. Dis nou ma net vi twI: wI:ke.
- V: Dan kry u sommer net die geld ...
- R: NI:. Hɛlle kry ... hɛlle ... die ouens se geld word by die maand betaal. Elke sivəndə van 'n maand dan pɛi ("pay") hɛlle. Sulank as dzɛi si:zən ("season") hou; vanɛr-ie si:zən klaar is; wel, as-ie si:zən klaar is .. (onduidelik) norax om te gan wɛ:k-ie. Daai ouens hət gemaak tot op na nou toe ... kan ɛk skat hɛlle't tog gemaak omtrent vyfduisend rand en hulle's nou bisax om nou met die laaste viehɔnɛrt tonne skɛit klaar te vang. Su dai is ma ... as hɛl nou klaa (onduidelik) dan's nou mooi ses- sI:vədɛisənd rand gemaak in-ie si:zən - vi drie maane. Dʒanəwari, Fibruari, Maart. 's nou miskien nog net vie dae voo, dan's hɛlle klaa. Hie't hɛlle ma nog klein skɛiəde hiesɔ. Waa's dai skɛiəde daa ɔner ... (onduidelik) wat twI:hɔnɛrtvyftag ton vis 'n slag hou.

V: So julle verdien goeie geld, nē? Spaar jy darem?

R: Ja, də ... dis-ie eerste ding wat hy an dink fədax (onduidelik) ... hy moet spaar. fədax is-ie vis daar ən mo:rə is-aaniks.

V: En jy't nou twee kleintjies wat jy na sorg, nē?

R: Hmm.

V: Kan u vir my sê van die petrolsituasie?

R: Wel, hierie petrəlsityasi is ma net deur die e ... die ... bisaxheid daa in Iran. Nou oor dit su: ge ... die mense in Səid-Afrika wil ... is mense wat nou ɔnə ly deer e ... die apartheid-bisaxheid. Həlle wil nou nie die ... vi Səid-Afrikrou olie xi nie; nog mənər wil həlle vi izrəil (Israel) rou olie gee. Maar ... aar ons kan nog altyd petrəl bespaar en e ... petrəl is 'n bietjie di:r deesdae. So ek weet nie. Dət al in Satədaxaand se koerant hət ek gesien dat həlle sê dat die banke fiul ("fuel") vi ... vi visbote ... dit gaan weer di:rder vət. En ek wit nie nou so mooi nie, want e .. hoe gaan die vissermanne dan nou lewe? En die spoedrekylass wel, dit is iets goed. Kyk, nou is-ət al bepaal dat die mense moet stadig ry op-ie paaie. Su daár sal nie meer vinnige ryery wees nie, want daa's altyd offisiere wat vi həlle sal dophou nou by hierie vinnig ry.

Wel, dis al wat ek kan sê, jəffrou.

020109

Kant A

- R: Die rolprent van die ondewyse in die skole. Ek dink dit is belangrik om te ... dat die onderwyser en die leerlinge 'n goeie vriendskapband het. Die rede waar ... waarom ek dit sê, is omdat hy ... die onderwyser eerstens - hy't baie beïnvloed oor die kinders en hy ... omdat hy su baie beïnvloed oor die kinders het, is dit vir hy ... belangrik om ...
- V: Sê van ... as jy miskien matriek behaal - is dit maklik om werk te kry, of nie?
- R: Op die oomblik ek te ... dink nie so ... ek dink nie so op die oomblik nie, want te ... 'k dink die om ... die ekonomie van die om ... van ons land lyk die so te ... goed nie en te ... van dit om ... in ... min dit is logies dat te ... as die ekonomie nie goed is die, dan is dit nie baie werk om ...
- V: Sal hulle miskien 'n mens minder betaal - iemand wat nou net die skool verlaat het en hy ... miskien het jy miskien jare vir hulle gewerk en vir jou afgesloof so; wat dink u?
- R: Nee, ek te ... dink nie so, want eintlik om ... as; as jy van die skole afkom, dan is jy nie ... jy is nie geleer vir die vir die taak wat jy moet uitvoer so te ... daarvoor sal liewe te ... 'n werksman te ... aanvaar wat te jare lank op daardie
- V: O, ek het altyd gedink hulle sal liewers iemand minder betaal. In meeste gevalle is dit so en om ...
- R: Ma om ... ek te ... sal nie so eintlik sê nie, want - te om ... as as as die firma ("firm") 'n produksie wil hê; ek dink die hulle sal ... hulle kan nog te ... tyd mors om die om ... nuwe leerling wat eint die skool nog kom ... om hom te leer om daardie taak ...

- V: En wat dink jy dat ... die tyd wat die kinders ge"riot" het. Dink u dit het gehelp? Waar ... watter rede het hulle ge-"riot"?
- R: Su:s ek dit sien; ons mæs hälle dit ... vir my voorstel ... dit wil hulle em ... dieselfde edukasie kry soos die ande mense kry.
- V: Maar dink jy nie daar is party mense wat nie eers weet waarom hulle dit gedoen het nie? Veral die klein kinders?
- R: Am ... kan u weer e ... daai vraag herhal?
- V: Em ... daar is party mense wat ek is seker hulle weet nie waarom hulle dit gedoen het nie.
- R: Ja.
- V: As jy aan dit dink, dan is dit nogal so. Party nie, maar op die hoërskole is dit anders. Hulle wil ...
- R: Ma fər ... veral as as hæl nog ma net daa vi spēk ən booncis is. ek dink em ... dit sal e ... nog altyd baie effekte hē oo ... op die algemeen want as daa baie is; ek min, sal ... sal die em ... sal miskien
- V: Dink jy e ... dit het ... gehelp?
- R: Ek dink-ie so nie.
- V: Waarom nie? Baie was baie kinders beseer?
- R: Ja, daa was baie beseer, ma ek dink as hälle weet dit - dit was goeie taak of su: dan ...
- V: Dink jy was dit ... was dit vir 'n goeie doel?
- R: 'n Goeie doel, ja, Wel em ... Kan ...

V: Meneer, dit maak nie saak nie. U kan miskien oor iets anders praat. Ek is seker as jy en jou vriende miskien bymekaar kom, dan praat julle oor baie goeters soos dit?

R: Soos politiek?

V: Hmm, dis interessant.

R: Want e ... ek min ... dit is ... 'k min 'n ding sus e ... politiek - ek dink-ie dis 'n ding wat e ... ek min ... dit be ... beïnvloed ons baie hoe die dinge ons doen, byvoorbeeld sus ons ry en ei ... daaor ma ... ek dink-ie ek's ...

V: En dink jy sekere plekke waar ons net kan gaan ...
Wat dink jy van dit?

R: Wæl ("well"), ek dink dis baie ...

V: Iets soos die "beach" - het miskien iets met jou gebeur of so of die "beach" dat hulle sê jy moet af van dit kom - dis net vir Blanke?

R: Em ... nee, dis ... dis nog-ie so gewees saam met my nie.

V: O, en ... wat is daar nog wat u kan miskien oor praat? Dink u die rede waarom ons em ... mense so miskien van mekaar steel, is omdat hulle nie kan lewe nie - hulle het nie kos in die huis nie; hulle moet baie aande sonder kos gaan?

R: Ja, en omdat hulle nie we:k het-ie ensOVOO.

020108

(Geen bruikbare materiaal vir die betrokke ondersoek op hierdie band nie.)

010414

(Materiaal handel nie oor Kleurling-Afrikaans nie.)

010413

(Bandmateriaal nie van toepassing op dié ondersoek nie.)

010220

Ons kerk. 3s kerk het weggebreek van die en xi (NG) Sendingkerk. Em ... ons m ... moderatē het toe die kalfēinse (Calvynse) Kerk gestig. Ons hooftak is in ælæun (Athlone) en ons het sytakke ... verskillende sytakke. Ons gemeente is nie baie groot nie; dās het ons nie 'n baie groot kerk nie. Maar as daar 'n spēfialē geleentheid is, dan wens ons darem dat 3s kerk 'n bietjie groter was, wan dan kan; dan is daa nie altyd sē ... sitplēk vir almal nie.

In ons kerk het ons verskillende ɔgənisasies (organisasies). Ons het die jəxvereniging (jeug...), die səstersve-eniging, die ko:r, die gebedskring en 3s het ook 'n Sondagskool.

Elke Sondag begin die Sondagskool om nege dertig voormiddag. Ons erediens begin om tien vyfenveertig voormiddag. Ons Sondagskool-kindəs lewe gewoonlik 'n sangstuk by die erediens. Ons koor lewer 'n sangstuk by die erediens, mar dit is net een keer per maand of op 'n spēfiale dag.

In-ie aand op ... op 'n Sondagaand om sesyr begin ons aanddiens. Maandagaande om sewe vyftien kom die moeders bymekaar. Dinsdag-aande om sewe vyftien is dit die beurt van die gebedskring. Woendas ... Woensdae-aande om sewe vyftien het ons ons weekēlikse biduur en Dondedagaande om sewe dertig het ons 3s kooroefening. Vrydagaande om agtuur het ons jeegbyeenkoms. So elke aand het die verskillende ɔgənisasies iets op die prugram.

Een keer in elke drie maande het ons ons heilige nagmaal. En as daa kindes is wat gedoop moet word, dan geskied dit gewoonlik-ie derde Sondag van die maand. An die einde van die jaar - so om en by November, Disember - het ons ons voorstelling van kandidate vi lidmaatskap. Ons het nie 'n ... 'n predəkant hier in ons gemeente nie, ma ons het 'n konsulent. Hy is eintlik die predəkant van een van-ie ande gemeentes. Ons sien hom net een keer per maand. Party maande het ons 'n besoekende leraa of ifaŋxələs (evangelis) of student.

Ons sustersvereniging het 'n uitstappie na Saterdag gereël en hulle gaan eerskomende Saterdag daarheen. Elke jaar het ons ook 'n Sondagskoolpiekniek. Dit is die kinders wat die Sondagskool bywoon. Dit is eintlik hulle uitstappie. Elke omanasie reël funksies (funksies) gedurende die jaar om fondse in te samel vir die kerk. Elke jaar word elke lid ook 'n oasaanlys (basaanlys) gegee, sodat hulle ook kan help om fondse in te samel vir die kerk.

010219

Ja, də maag mi ge ... andagtag toe ɛk in-ie leer gewis hət. Toe e ... haa 'n kɛ:rəl e ... toe hət die e ... ha:li dəivəsən baiks ("Haley Davidson bikes") mos nou ətgekom, sien. Toe sê die kɛ:rəl'tjie vi sy vrou eendag: həi, ou liefie, ɛk wil ɔk da:m eendag vi mi een van daai ystepɛ:re kry; was mos dai rooi ysterbaike, jy weet die fietse. Toe sê sy: liefie, as jy dan wil so grag 'n ysterbai e ... pɛ:rd wil hê, da moe ji ma vi ene kry, wan dit sal goed wis op-ie plaas. Da hoef ji mos nie jou sware ou trekter hier rond te ry nie.

Hy sê toe ja, dan sal hy ma ən hy bel toe dorp op - die ... motərwinkel daa - ən hy bestel hom toe daa ysteperd sien. ən na hən tyd toe ləi ou Saks die dʒo:t (Jood) toe vi hom nou op ən sê die ystepɛ:rd gekom. Hy mət nou die ysteperd kom haal. ə hy's toe op dorp toe. ən toe hy bə die dɔ:p kom, toe't die kɛ:rəl na vi hom gedəmənstree daa hoe om die ysteperd te behandel.

Ma hy's toe ... toe su gritag om dié perd nou te wil self həis toe te ry lat die dʒo:t sê toe vi hom e ... ɛk sal da:m afbring ubaasie, maar hy sê: nI:, ɛk wil mar net die vrou verras dami. ən hy't toe die bietjie geleer wat hy geken hət hoe om op die ysterbaik e ... die ysterperd te bestier. ən e ... hy bel toe die vrou bə die həis ɔk ən hy sê toe vi haa: kyk ət vi my. ɛk sal nou daa bə die həis wis mət my ysteperd.

ən e ... hy's toe hie af. Hy's toe hie həis toe . ən-e was nie lank nie, toe hoor hulle hie kom die ysteperd; r-r-r-r kom die ysteperd an. ən -e - sus-ie ou boere nog altyd op die pɛ:rə gery hət - həl't mos altyd so 'n spogdrai gemaak - ən e - toe wil hy ɔk nou nou weer-ie spogdrai mak, mar-ie ysteperd mət dié spogdrai daa mak, toe fəxit (vergeet) hy hoe om-ie ding af te sləit. ən hy (onduidelike uitroepe) ... is hy wee by die həis. ən-ie kənəs is amal hie op-ie stoep met die knɛg ən amal staan-ra op-ie stoep. Həlle's nou amal bly om te sien hoe die baas nou hie op ən af ry op die ysteperd ən e ... ən hy na:dand daa vind die kɛ:rəl ət hy kan nie die ysteperd tot 'n stilstaan bring-ie, sien. ən e .. wat hy die sesde maal su opkom (lag), toe e .. sex hy: vrou, vrou, maak up die waanhəisdeer. As ɛk binne is, dan maak jy toe. ən dit is die end davan. Hy't natilək agte bə die mi:r ətigan.

Ky, my gevoelentheids is diē: halle't nou die mǣ:se geskœif
 ət Dəstræk Siks ət ən nou hälle gesit hie in-ie behæisæskima.
 Ma wat my ... ək voel tæin diē ... wat ək bitter voel tæin die
 ding wat hälle gedoen hæt: lat hälle al die haise dieselfde
 gebouer hæt - net sus 'n ... 'n hoe sê e - sê ... 'n bæræks
 ("barracks"). Da is nie veandering nie; da is nie die die een e -
 hoe sal ək sê die indævidjælætæli ("individuality") wat ʒs sê in
 ængels nou die, waar mens se eie voel nie. Kyk, mens ... ʒ:s mense
 wil dam onse eie wil hê. Hälle ... wat hälle moes gedoen hæt:
 hæl kan vi an ... hälle kan verskillende soote e .. sty e ..
 style van haise gemaak hæt, vestaan? Su lat 'n mens dam trots;
 kyk 'n mens wil dam trots wis op jou woonplæk waa jy is. Jou
 verlangste is nie my verlangste nie, vestaan. Daavor voel ək dat
 e ... ək voel baie as ək su: lup hie in die behæisingskima, dan
 voel ək 'n bietjie bitter daaor om te riken dat hälle die mǣ:se
 opge ... opgelig hæt daasɔ ən dan sommer hie kom plat gooier hæt
 hie in-ie vlakke in ... ən-ie mens hie kom sit hæt. ən niks e .. e
 ... prævate e ... dinge gedoen hæt vi hälle fɔ:gens hälle haise
 nie. Die een hæs is sus-ie ane hæs, vestaan. ən dit wat die mens
 su moedeloos lat voel ən wat die mense su bitte lat voel, sien.

əs hälle nou ... sê əs hälle nɔ bepla:n die goedkup hæisskima,
 da moet hälle da:m veranderŋ maak in-ie ətliê van-ie dorp. Nie
 su een xalax, een lang straat ən een hæisstyl nie, ən hälle mæt
 die mense prævaatheid ɕi. Elke een sy gewoonælike plække sus
 hälle gehad hæt waa 'le die mæ:se opge ... opgelig hæt.

Dit is natilæk mee gesɔ:nd - dis sus hälle sê: hälle't natilæk die
 slams ("slums") opgebrik ən die mǣ:se daa ət die "siekteplække"
 ətgehaal, mar-e as die mense pætræk - hælæu - (iemand kom by
 die deur in en versteur die gesprek) hälle't die mǣ:se mee pe ...,
 mee afgedræk, sien. Dit is nou sus ək nou voel omtren die behæis-
 ingskima, ja.

ən dan e - natilæk aa's nog 'n pænt. Die mitfjælsplæinhæise
 (Mitchelsplein-huise) - ək was nou eendag daa gewis, een Sɔ:nag
 hæt ək suntøe gegān - nou ək riken - aam paty van-ai haise,
 van-ie vetoonhæise, hälle's baie vekeed gebou. e - my ding wat
 ək nou tæinan-æt het. Daa is nie e ... e gebepla:n : əs die man

eendag die hais kup, lat die man kan e ... e 'n vergroting maak nie. Die rI:de ek sê - die die die e - die planeraië van van-ie haise kom voor eit. en-ie haise is vas amekaa gebou, mæt dië es die man 'n pla:n het in die toekoms om sy hais te vegroot es-ie families groei, da sal hy nie kan 'n eitlating het vi sy water of sy ... sy drainəs ("drains") om te lat eitkom nie, sien. Daarvoor voel ek dat baie van daarie skimə is vekeerd gebou mut die bepla:ning dat die man - et kan eendag kup lat dit sy eiedom is. Helle moet 'n veranering daa maak. ek was nou nie tə ... tessen al-ie haise dee nie, mar-ie paar wat ek gesien het, is-ek is ek baie tainan op die bepla:ning van-ie hais. Daarvoor voel ek daa moet 'n verandering daa kom mæt die mense. Su: es die man eendag die baas wəd wat sy hais en het; wil-et vegroot - wat is die bedoel van die ple ... van 'n pesoon as hy dit kup, of eendag as-ie familie groei, da wil hy dit groter maak vɔ:gens sy familie en sy inkomste, vestaan. Dat helle moet die bepla:ning van-e haise aneste doen. Helle moet die haise maar los maak, su:lat die man kan 'n eitgang het eendag es hy wil veskəif si kombəis.

As jy nog daa kom, da kom jy sê ma hie by die man se voorkame in ə-jy kom sommer - ie man se kombəis en als in, wat natilək in 'n in 'n prəvate hais moet jou pre e ... vrou se kombəis wil prəvaat wis. 'n Vrou hɔu ... 'n vrou wil nie lat amal kyk in haa potte in nie. Ma die haise is su: gebou: jy sit in-ie man se vookamer, da kyk jy op-ie vrou se stəuv ("stove"). ek min daa's nie prə .. prəvaatheid daa nie, vestaan. Nou 'n mens wil jou kombəis e ... spesiaal nie; die die vrou van haa hais wil haa kəbəis prəvaat hē. en dit ... die skim is verkeed daa, mæt daadie sikere model van haise wat ek gesien het.

010144

R: Ons begin met ek kan nie so goed Afrikaans praat nie, maar'k sal my bes probeer.

Ek woon hiesa in Wynberg in ... hy's nou in Kaapstad en dit is nie so fε: (ver) hievənaan na die bəsstop toe nie. Dis-ie bəshokke.

V: Ja, sē maar van jou broers en susters.

R: Wel em ... ons vyf in familie; vyf kindes. Dəi's te ... drie bru:s tesame en twI:'s de ... dogtes. ek is in-ie middel van die vyf. My ouste suste ... sy is eenəntwintag jaar oud en-ie jongste is tien jaa. Mi bru:, ouer bru: is twintag jaa oud en mi jonge bru: is veertien jaa. ek is agtien jaa.

Ons is baie xələkəx tesaam hier in die ... die huis en nou ən dan gan əs ... maak əs lawaai - wε:k op een-n die ane se senəwees, maa dit kwaal əs nie baie nie.

As ə əitgan, da vat əs nou die kombi, want amal kan daarin pas. ən da gan əs gewoonlik tesaam met my suste ... ouste suste en-ie mi vade wε:k tesaam. Həlle wε:k by een bisaxəit (besigheid).

010145

Goed, ek dink em ... (well, if I speak Afrikaans in this, it's English mixed) ... ja, ek sal sê is ... its baie impo:tənt ("important") vir-ie kənəs dat helle a:l helle skoolwerk; helle moet skoolgaan ən helle mæd 'n goeie stɛ:ndəd pa:s ("standard pass") ən die, ən espeʃəli bɔis ("especially boys") ... næu u: jənə (I can't, really, I don't speak much Afrikaans.)

(Veldwerker vra haar om eerder die prent te beskryf.)

Wəl ("well"), 't lyk hier ... e ... e dit re:n ən die kənəs gan skool toe, of die mans gan werk toe. Daa's 'n pɛ:t ən kar ən da's em ... mæskien na die ɔrk toe. m ... dis al wat ek kan sien. ən -əs 'n plɛk waa helle snø: ən -əs 'n baie velate plɛk. ek diŋ dis al wat ek kan sien.

010155

V: Ons is hier in District Six.

R: Wot ek dink-æt was in la's jarlaas wat ek in Dæstrik Siks ("District Six") gewis hæt wat ek 'n ɔu vrou van ɔ:s gaan kyk hæt. Sy't 'n stræuk ("stroke") gehad ən-e sy was su gehæg gewis an my. Op die mænie hæt ek velang na haar, toe gat ek su wee na haa toe. Dai was-ie la'ste wat ek ɔk ma vi haa gesien hæt. Toet æk wee hæis toe kom 'n paa dae dana, toe hoor ek sy's oorlede.

V: Hoe lyk District Six nou?

R: NI:, hy't heeltemal veaner; heeltemal. Hy is nie meer-ie Dæstrik Siks wat hy gewis hæt nie. Niks hie mee nie.

V: Wat van die kerk?

R: Die cærke staan nog daasu. Die cærke staan.

V: Sal hulle dan wegmaak ...?

R: ek sal sⁱa:f nie sê nie. ən dan sien æk-ie Y.W.C.A. is nog altyd daasu by-e bæ-die e-ka:səl bridz ("Castle Bridge"). fat ek nou nie sê of hälle miskien iets gat maak daavan of hälle't nɔ gebræik of wat nie. ən dan dai ho:ə gebou wat daar staan op-ie hoek van ... wat se straat is dai nou? Da bi Ka:səl da uk naby Ka:səl bridz. Is Teele e ... e Van de Leerstraat. ek sien dai ho:ə gebou staan uk nog daa; su dai aners is almal al afgegɔi ja da ræg rondom hom. Su miskien gat hälle uk da:m nog vi hom nog die gebræik (onduidelik) ... bikɔs ("because") hy lyk (vragmotor-geraas maak spraak onduidelik) ... dai dam nog klip. Hälle sal'm nog kan gebræik maak van hom - nie stækkən of niks nie.

V: En die bioscope?

R: Wel-ie inəxstə ba:iskæup ("bioscope") wat ek nou daa rond sien, is (onduidelik) baiskæup. sta:r baiskæup hət afgebrand; næfənəl baiskæup is weg; brətɪf baiskæup is weg. Is net nog (onduidelik) wat daar staan.

ek hət 'n vrənd hie wat na my toe kom daagliks. Sy het nie einlik ... sy het 'n həis gehad, maa em ... mar deer sy in moeligheid gebeland hət, toe't sy nou twɪ: jaa gekry ən toe't sy haa plək veloo. ən e ... ma nou war ek nou ək nou be e- bedoel: kyk sy het mos; man sy was mos nou daa gewis. ek wit nou nie of-ət nou rəg is va my nie, ma ek diŋ wee lat dit was hälle dinges gewis om te te sien dat sy darem weer op 'n plək gekom hət; lat sy nou moet swerf van hoek tot kant vi ha kiners.

Nou daagliks kom sy op, mar die-at sy nou siek is, kom sy reeds nou vi twɪ: dae nie nog-ie opgekom lat ek kan vi haa wasgoetjies was en vi haa kos ɟi in-ie dag ən kyk ək ma wat ek kan doen vi haa. ən-e sy was nou baie we - gewis vir die draŋ. Dan vang sy nou wee hier my's (onduidelik). Sien ək sy beginte nou mooi wee afkom daavan. ən daavanan toe sē ek vi haa: kyk, ek diŋ die beste is om mē:s moet da:m diŋ da is 'n man van bu: uk. ən as jy nie diŋ-an van hom nie, dan sal-ie dinge nooit rəggan mə -jou nie. Al is-ət eenmal 'n maand - gan 'n bietjie cə:rk toe, daŋ kyk jy of-ət daa miskien 'n veanering of 'n verligting sal wis vir jou in nie. Wel, sy't-ət toe heeltemal geanvaar ən əitgevind dit is nogal-ie rəgte ding gewis. ən nou op-ie umlək sē sy sy's su skaam vi haas^ɪa:f, lat sy nou su groot is; lat sy nou moet lewe anneem. ən nou kyk sy su vo:rentoe vi die lat sy nou moet e - dju:nmaan ("June"-maand), dan is-ət mos nou die groot dag vi haar.

010159

V: (Moedig respondent aan om te gesels)

R: Diz intrəsant. Hoe kan ek sê; as hälle ... sê nou net die stoel is kaal, kaler vryf - da moet hy nou eeste xæu^om ən səke goete opgesit word. ən dan die mətI:riəl ɔk. Sə skiet so:veel so dat hulle nou die fæum ("foam") klaa 'pgesit hət, ən dan træk hälle nou die stoel oor.

Nou wəl intrəsant om te sien hoe hälle hət doen.

V: En watter deel het jy gedoen?

R: ek het wəbiŋ ("webbing") op geskiet in ses ...

V: Wat is webbing?

R: Hy hou nou die sus hälle gebræk mos fæume om die ... op me si:t ("seat"). Su: jy sit, da sit jy op-ie sprəŋə ("springs") ma, dan kry jy wee die wəbiŋ. Is 'n ... soote rəbər goeters wa jy træk, want hy hou ... kan ek sê dit hou oor-ie si:t wat jy op sit.

V: En toe't jy daai gedoen?

R: Ja es ... nou as-ie stoel klaar gemaak is of su:, dan skiet ek-ie ɔnerpa:rte (onduidelik) in-ie bottel, dan skiet ek dai ɔk. ən somtyds as-aa wərk is, dan kry ek net-ie (onduidelik) nie.

V: Is dit baie ... kos dit duur?

R: Ja. Kos di:r ja.

V: Omtrent hoeveel? So 'n stelsel van drie - oorgetrek.

R: Vir 'n stelsel an drie vier voets (onduidelik) sə jy omtrent by die hənərd ran.

V: Met jou eie materiaal? Of is dit ...

R: met jou eie mæte:riəl.

V: En sonder jou eie materiaal?

R: Sɔ:nə jou mæteriəl dan sal hy nou meer vra. Maar die soorte stialle wat ɔ:s gemaak hət daa by die firma wat ek gewē:k hət dit was joe daa was stialle tot 'n dæisend rand.

Ja kyk sus-ət hie in die land kɔst ɔv ləviŋ ("cost of living") is ... is ha:i ("high"), is hevi ("heavy"). Die xia:l wat die mæ:nse kry is uk ma ... is uk ma bietjie skraal. Ma ek diŋ hie in die land kom 'n mæ:ns-am, kan 'n mæ:ns-am byhou. Nou sê byvoobeeld in 'n ane land - daa's kɔst ɔv ləviŋ hu:x. Kom sê die mæ:nse die xia:lt is ɔk hu:x, ma daa gan-ət wee swaader as sæs wat dit hie gan; kan ek sê in Suid-Afrika, want ... diŋ hie in ɔ:nse land het ons alles. Nou wat baat dit dat ɔ:s nou gan praat oo ... hoe kan ek sê .. oo die ... Wel, ons kan praat oor die dinge wat gebee ən ensovoots, mar hoe kan ek sê ɔ:s kan niks daatin ... haa-an maak-ie.

010202

(Die persoon brei net sommige r-klanke effens)

ek hou baije van koek bak en-e-e my kənərs hou baije van my-e vrəgtəkoek wat ek mak, want altyd as ek een maak, dan sal my seen altyd sê vir die mɛ:nse wat nou hie is: die's my ma se spɛfəl. Ek wil hê jəlle moet dit tra:i sola jəlle kan vir ha ɔ:dərs ɕi. Dan sê ek altyd: nee wag, ek hət te veel wɛ:k om te doen. Moet dji nie ko lol mət ɔ:dərs nie. Wan die mɛ:se it die koek op ən moet ek wag vir-ie xia:lt, ən dan is al my goed wat ek ingesit hət velore. Da sê hy altyd vir my: nI:, dit səl-ie te velore wis nie, want Mammie se naam is daa; Mammie se frutkəik.

ən tɛ:rt - ek ... ek hou bai van tɛ:rt mak. Melktert - e - die seun sal altyd vir sy vriende sê: kom, kom sit. My ma ga vi ons tI: nou skink en ha spɛfihələti 't sy gemaak. Melk-tɛ:t. Da sê ek altyd: ja, jəlle it-ət gou op, maar dit-e da gat bai goed in, want ek moet sI:we eiers gebrəik vir een melktɛ:t. Dan sɛ:x hy altyd: moenie wari nie, die end van-ie maand, dan petaal ons weer.

Om te lI:we vəndag is baie swaa, want die infla:sie; die kosgoed alleen is so duur. ən kle:re, kle:re kos so bai ɕəlt vədag. Wat van die mans wat əi-die wɛ:kəit is half. Nie net ma:nde nie, mar som van həlle is al ja:re əitdie wɛ:k. Som se-e ... som van die mans het nie eers wərk nie. Som van'le vrauens het al van hulle getroud is nie gewɛ:k nie. Wa: gan həlle vədag in həlle ouderdom wərk kry.

En wat van al die klein kənəs. Kosgoed is ... kənəs kan jy nie sê: daa is nie kos nie. Jy kan vi həlle sê daar's nie kle:re om an te trek-ie, mar jy kan nie vi həlle sê da is nie kos nie. ən kos is so di:r - brood allI:n is vyf e-. Som mense moet twi brode op 'n dag, want hy's al vyftag sents. So met ag kənəs - hoevəl brood moet həlle nie kup nie. ən wat nog op-ie ... kənəs wil nie dru brood hê nie. Jy moet iets ɕi om op die brood te sit. Həlle vra vi-jou: is dar-an-ie iets om op die brood te s' nie. Botter of bot- ma:dzərin, nəvərma:ind botter, mar

ma:dʒərin is al so di:r. Wat nog van dʒɛ:m, ən wat van-ie sko:lgoed ən die skole is so streng op junifer - junifɔ:ms en kənəs wil-ie sk- vændag skool toe gan kaalvoet nie. Həlle moet skoene hē ən die skoene kos so di:r. Vyf-ən-twintag rand allI:n net vir-ie kle:re van-ie kənəs; skoolkənəs. Wat van-ie skoene; wat van həlle boeke wat'le moet bykom ɔk nog ən wat van-ie kos wat həlle moet elke dag sam skool toe nim. ən bəsfe:r - som kənəs gan nie naby həlle həis bəs e - skool toe nie. Həlle moet 'n bəs vat om skool toe te gan mi. Wat van die bəsfe:r, die bəsfe:r's su baie xəl ən sus ek gehoor hət, gan-ie bəsfe:r al weer op, want petrəl hət opgegan. So gan die bəsfe:r uk weer op.

Dit is baie hard om te lewe. Nie net hard om te lewe nie; is swaar om dood ɔk te gan vændag want die, die-die ət - ət koste van, van die dood moet djy uk bai betaal. Jy moet dɛ:tig rand het om jou ... die gat van die ... de ... betaal voo-voo't həlle jou begra:we. ən as djy nie dit het nie, dan ka jy ma daa gan lê in-ie mɔ:g tot jy jou dɛ:tig rand het vi jou gat. ən dan sê ... as djy kom daar; dan sê həlle vi-jou jy moet nog xialt het as djy iets ekstra by wil hē om die een pesoon te wil lat begrawe.

So't is nie maklik om te lewe vədag nie. Kyk die mense wat ətgesit vəd, wat gewoon hət in həise. Al is dit 'n pandok gewis wat həlle in gewoon hət, mar die goewerment het la afgooi, want həlle wil nie slams hē nie. Maar həlle maak həlle eie slams. Həlle ... həlle sit die goeie mense by ... by die slegte mense tesaam. Die slegtes brik in by die goeies wat hard gewɛ:rk hət həlle hele lI:we lank om te het vændag wat həlle, wat həlle het. Mar wat kan die mense doen? Həlle moet steel wan həlle't; daa's nie werk vi həlle nie. ən nou wil həlle ɾens se woonplek ɔk wegvat. Daavor is da so baie hokkies nog. Ek voel baie dʒammer vir die mense wat so op straat moet woon. Som kan ... somtyds kom hie kənəs by die deer klop; kom vra 'n stəkkie brood. Wan həlle pa wɛ:k nie; həlle ma wɛ:k nie ən həlle was ətgesit ət həlle həis. Nou woon həlle op-ie fjæld. ek hət al gesien hoe woon die mense ɔner-ie brug in Woodstək, war 'n vrou met 'n klein baba en drie aner klein

kənəs, wan halle hie ... was ətgesit ət distriK six. Həlle həise was afgegoi gewis, maar die cⁱaunsəl het nog nie vi həlle 'n plək gehad nie. Toe moet die vrou ɔner die brug gaan woon hət in Woodstɔk. ək hət gesien vir drie maane het dai vrou daa ɔner dai brug geslaap mət dai kənəs.

Som pɛ:re het bitere woonplək dan mens vədag, want pɛ:re slaap darem in 'n stal, en mōre-oggend dan's həlle u:ə upmaak, dan wit həlle dam həlle baas kom na həlle sien ən vi həlle voer, maar mense wat op straat woon, həlle wit nie of həlle mōre 'n stukkie 'n stukkie brood gan het vi həlle kənərs nie. Wan-e mans is sɔ:ner wɛrk ən həlle is sɔ:ner 'n həis. Həlle woon in-ie straat. So wat moet dai mense doen. Həlle wag ən wag - cⁱaunsəl bly sê həlle gan vi həlle plək ɔi, maar die plək kom nie voorəndag nie.

Cⁱaunsəl is nie xəwari van die mense wat moet so səkkel ən op straat woon nie, wan həlle's voor gesorg. Həlle woon in .. in həise ən həlle səla:rəs is goed. Həlle kan ətikom mət həlle səla:rəs, mar die mense wat su op straat moet woon, həlle't nie eens 'n inkomste nie. Kənəs moet gan bidel van deer tot deer vir 'n stəkke brood.

Som van ... som van həlle's bai onbeskof as jy die dɛ:rde mal gan om te gan vra a' daar nie plək is nie. Dan vəd jy gesê: jy mu-net wag tot wanər djy hie plək kry, wan daa's dəisende wat wag vi plək. Ja. En die jongmense, som- sommige jongmense wat nog op trou staan, həlle plək is al voo'berei, wan həlle word ingestop. Həlle stop die e - cⁱaunsəl sommer-ie cⁱaunsəl-mense in. xial dan vədək gesê: ons hou vi jəlle 'n həis. Kom net so ən so 'n tyd, kom vul julle die vorms in, ən dan 's-ət oraait. Moenie wari nie, jəlle sal 'n həis het. Die həis sal daa wis voor jəlle getroud is.

010201

Whe1, die plek is waar elke om ... Muslem moet gan as hy nou die begeerte he... is. As jy die xia:lt het, dan moet hy daantoe gaan. Dit is 'n moet dat hy daarheen moet gan. en as jy by daardie plek gewees het en jy kom tereg, dan kan-n nie doen wat jy gedoen het vantevore ke-jy nie. Wan dan moe jy wit jy jy't gegaan staan of op jou voorkop gan staan.

En ... en ek sal lëik eendag in myself te gan na die ... na daardie plek biko:s dit is baie wonderlik. En as jy daa gan moet jy gekleed wees van kop tot toon; dan mag nie 'n haar of niks mag aitsteek nie. Mans en vrouens - hëlle kom nie tesaam in daardie plek nie. Dit is 'n heilige plek war't God gesit het op aarde om te gaan.

Dit, sudra ek my xia:lt bymekaar het, sal ek uk lëik om te gaan na daardie plek. ek hup dat dit nie nog lank sal wees nie.

010206

(Vraelys beslaan hele band waarby hierdie respondent betrokke is; m.a.w. geen toepaslike materiaal vir hierdie betrokke ondersoek nie.)

010203

KANT A

Va ... van gewigoptel, wan ek hou van-ət, wan-əs hou jou fiks en ek stel baie belang in-ət. ek diŋ-əs 'n goeie sport om dit te doen. haa's baie mē:se wat ... is voin-aas pətəi mē:se wat -ie in hierie spot belangstel-ie. Ma'k diŋ-əs 'n goeie ding om haan te behoort.

My aane waar ε' kɔ gan oefen, is Dinsdags- en Dɔ:nərxsaane. 's oefen ma net twee ire. ən ɔ:s ɔk ... ɔ:s hət 'n ... ɔ:sə kləp (klub) is hie in krɔ:fət, hie Thɔ:ntənweg (Thorntonweg) af, be: agte' in rasəlɾəut ("Russelroad"). Daasə is ... is 'n is 'n Kleurlingman wat wat die ding ... langs wie se kləp-ət is. ɔ:s petaal nooit daa nie in-ie ... wan-əs sy stokperdjie en hy wil ɔs ... hy wil ɔs vorentoe nim in in hierdie sport, wan ɔs word baie afgedrək in hierdie spot by die Wittes. Daarom wil-i hē ɔ:s moet hia ... hi-an behoort.

Eestens is-ət ... is-ət hi:ri krɔsrəuts ("crossroads"). ek diŋ-əs 'n vekeede ding om-ie mense somme so ət te gooi. Həlle wag ees ... die xuvəment wag ees na 'n winte - nou wil həlle die mense kɔ ətgooi. Ma ek diŋ-əs baie vekeed. Hulle moet ees huise bou vi die ... daardie mē:se, van daardie mē:se het geen plək om te gan nie.

Su vi eestens waa ek an-ie gewigoptel behoort, daa ... ɔ:s behoot an-ie federasie. Da vət ɔ:s baie afgedruk deur-ie wit, deur-ie wit man... Daa's ɔk mense van ... em ... lede van ɔ:s kləp wat gegaan na die wit ... Wittes toe. Həlle was gesē həlle-ie Springbok em ... kleure kan dra en dat həlle oorsee sal gan ... oorsee sal gan, ma toe həlle ətis, as dzə ət is hierdie kləp, da kan dzə nie wee ... as dzə nou wit em ... dinges toe gan, kan dzə nie wee trəxkom-ie. Toe's həlle weg,

lat h lle daa kom en toe waz- t als leuens daa. Toe's- t
niks su behoot-ie en toe moet h l 'le sp :t so f  :ŋx l k
deerat hulle leuens vetel (vertel) gewees h t.

010214

Kant A

... sɔvə ... oujonkman ... sI:və, ag jaar bereik. ʒ:s't 'n groot plaas gehad daar in wɛlɪŋtənt (Wellington) en e .. em met die skoolvəkansies dan't ɛk en my neef en nog ane kənəs - is amal op-ie trok. Da gan ʒs nou land toe; da gan ʒs nou pətət plant en e ... die Bergrivier het daar deurgeloopt ən as nou die ranke ingesteeke hət, dan moet ʒ:s nou water dra ɛit die rivier ɛit; elke rankie bihi water gooi. En dan e haa ... dit dit di:r e ... weke voor ɔs-ie hele plaas nɔ vol beplant-ət. Dan em ... los ʒs-ie ranke lat 'le haa groei.

En e ... haa was baie slange daa in-ie omgewing. ɛk ondou nog eendag; toe loop ɛk in die ... op-ie op-ie land rond. Mar toe is ɛk nou tassen die slang en sy gat. Toe kom-ie slang regɛit na my toe. Ma ɛg-ət nog nooit so gesvrəŋ daa in my hele lI:we nie. ɛk hət net op in-ie ləg gegan. Toe ɛk wee afkom, toe's-ie slang vebly my. Toe val ɛk hie neer. En ʒ:s't die slang du (toe) gesoek; 's kan hom toe nie kry nie. Ma ɛg het toe rie vurk beet. ɛk sien toe beweging, toe sien ɛk hiesɔ lē hɛ en ɛk ... ɛk slaan hom. Daa kwes ɛk hom. Haa seil hy haa in-ie in-ie gras in. 'n Groot pəts e ... vɔntein, '-sie water daa ɛitkry. En ʒ:s hət gesoek ən ʒ:s ... ʒ:s kan hom-ie kry nie. En toe my oupa - hy en sy vrənd het daa gan sit; 'n sak upgegooi, hälle't gan sit daa. Toe die aand - u (toe) ʒ:s nou plaashəis toe gan, pak ɔs al-ie grawe ən vərke op ən toe sē my oupa vi my e ... gan haal daarie stripsak wat daar lē - gooi't op-ie trok. Toe ɛk nou-ie stripsak optel, toe lē die slang ɔner-ie s ... stripsak. ən daar't ɔs hom; hom summer net morsdood geslaan ən fi:r gemaak; vi hom ɛitgebrand.

Is nou-ie ... ɛk ... hälle sē nog ... hälle sē ɛk was xələkəx, want die slang't daa gelē en wag. Hy't gewI:t ɛk kom daarie sak haal, dan-ie slang (onduidelik) hy my gepik. Ma ɛ glo nie daarie stories-ie.

Ja is e ..., waa die e ... trã:sport betref - hoekom is daar dan e ... su min e ... e ... wa:ns vir Nie-Blankes mæt die trein, terwyl-ie Blangæs - hälle het oovloed wa:ns en-æs meesal leeg. Waar-ie Nie-Blanke wa:ns propvol is. En-aa's alty 'n gestotery en stampery e ... ek bedoel ðs amal petaal e ... ð:s trein... trein e .. fε:r ("fare") en amal die. Nou hoekom sit die die xuvæment dan nie geeder 'n ... wa:ns vi vir Nie-Blanke op-ie?

En waa bässe betref - kyk die die die die die's ... die e .. die bæxial gan al hoe hoër, al hoër, mar e ... dæi kry nie sus op ... op hierie roete op 'n Sɔ:nax is daa net een ... een bæs en dis na elke twI: drie i:re kry jy net een bæs. A je nou bæs wil e ... wil ry e ..., den wag, of da ð:stæ moe jy ma loop en .. tot in æθlæun (Athlone), dan kry jy 'n bæs daa. Da ka je gan waar jy wil wees.

E ... dis baie onregferdæx, wan die ... a ... ek weet nie e ... wat die die die die die die kampæni ("company") ... die bæskampæni - hälle veloor siker op-ie op-ie e ... daarom, daarom het hälle nie sæveel bässe het nie. Wan vir die van krɔ:færd (Crawford) æθlæun kos't jou twintig sent en Mæubri toe twintig sent. Siker daarom dat 'le nie e ... bässe op die roete wil sit nie, wan-æt baat nie.

010216Kant B

ek gan geniet die daaglikse mooi wee ... ek ... en die geselskap in my ómxavéŋ (omgewing) en ek ... en hou ek hou nog gewoonlik dop die kindes wat soggens skool toe gaan en ek voel ... ek voel baie bly, wan ek sien halle's ... amal is vrolik. En ek ... en ek dink van-ie oumense wat n ... wat nog bymekaa kan kom en halle geselsies gesels en 'le nog in lag en gesels. Dit is amal wat 'n mē:s se hat bly maak. Gan ... en ek dij dit is alles vir-ie dag. Dankie.

010217

Kant A

Noudat ek t̄ais is, is ek baie e ... besag met h̄aiswerk, ma 'k maak al ... maak ook e ... tyd om buite in my tuin te werk, want ek is baie lief vi my tuin en my plante en ek pas hulle goed op. Elke oggen is ek vroeg op om ... om b̄aite 'n bietjie in die tuin te werk. En ek is e ... baie trots op my tuin, veral as al die ... die mooi blomme in ... as al-ie mooi blomme opkom.

Andes is ek net besag met huiswerk, wat 'n m̄e:ns nie kan doen a] jy e ... van jou h̄ais af weg ... elke dag van jou h̄ais af weg is so nie. Dan het jy nie tyd om ... om in jou tuin te werk of jou huisw̄e:k volledag te doen nie.

Noudat ek-ie e ... elke dag besag is met klein kindes te werk nie, het ek meer tyd om e ... iets vi my persoonlik te doen. Elke dag is ek besag met em ... met klein kindes op skool en hulle h^aou vi jou su besig da jy nie ees kans het om an ande dinge te dink nie. Nou moet 'n mens 'n bietjie ontspan en tyd maak vi al al daadie ande dinge wat jy nooit voo tyd kry nie.

En dan is-aa ook skoolwerk wat 'n mens moet em ... agtemekaar kry, wan d ... daa's altyd baie werk om te gedoen ... om gedoen te word.

E ... ek voel n^aou dit is tyd dat h̄alle ... dat iets gedoen v̄ed oo hierie em ... e ... in ons omgewing daa's baie mense wat wat e ... heeldag rondstaan ... wat nie; wat ēit die werk ēit is en h̄alle vang allerhane kattedkwaad an. En die pulisie is nooit op-ie toneel nie. H̄alle kom altyd laat as al-ie skade angedoen is al. En em ... ek voel dat e ... hierie mens ... die mans ... h̄al moet in-ie werk gesit v̄ed, sodat em ... h̄alle nie tyd het om mense an te rand nie en em ... kattedkwaad an te vang nie.

Gedurende die dag moet 'n mē:s sə sku ... te bang wees om van jou hēis af weg te gan, want jə ... daa's su baie gevalle van inbraak. En e ... as jy vōnaand fən die hēis ... van jou werk af kom, dan vind jou hele hēis is besteel. ən-əs tyd dat iets hieromtrent gedoen word. As baie e ... werk kan gesoek vōd e ... vi hiedie mense - hulle is is ledig en daarom e ... vind die dāivəl wē:k vi hēlle hande. En em ... daa's baie mense wat e ... wat wil wērk, wat swaar wēk heeldag, en dan vōd hēlle besteel dee hiedie mē:se wat nie wil wērk nie.

ek voel lat die pulisie doen nie genoeg in veband met hierie saak nie. Hēlle kan veel mee ... veel mee kan gedoen vōd om hiedie sokie op te los en om em ... te sien dat hiedie mense e ... wērk kry sodat hēlle nie em ... kwaad aandoen nie.

Rēg langsaan ǝ:s en twI: deure van van my af weg het hulle twI: kee in een week ingebreek - 'ie mense se hele hēis besteel; omgekrap. En die ... die diewe vōd nooit gevang nie. Hulle ... daa's te veel van hiedie ding wa ... dinge wat aangan en ek voel dat e ... baie meer kan deur die pulisie in ve ... hie ... hierie veband gedoen word.

010218

Kant B

Ek is 'n trompetterspeler en ek het e ... ba baie jare het ek gespeel in 'n dansorkes en dan het ek ok gespeel in die spes bæuna orkes. Nou die bes ... spes bæuna orkes halle is 'n baie groot orkes gewees. Nou in-ie dansorkes ons was ma net ... die meeste was ons ma net ses sewe manne wat s ... gespeel het. Maar o ... ek het meeste van my tyd deurgebring in die vyf lyne en-ie viere o ... o van die e ... e ... mæsiek en ek speel nou nog speel ek die trompetter in-ie kerk op 'n Sondagoggend en 'n Sondagaand.

Een oggen to ek van die cerk af kom, toe ek mid deer-ie sapwæi ("subway") hie bæ die e ... æθəlɔnstasie (Athlonestasie) e ... tot æk in-ie e ... middel van die stasie, die sapwæi kom, toe's -aa twee oues wat saam-e lang-e langes my loop. en tot ek die anekant van-ie sapwæi kom, toe het die ene my e ... ek hou fə ... vas an-ie yster. en die ane ene het my deer my sakke gegaan; die aner een hæt gestaan mæt 'n mes om my te stæk. en-e ... toe skree ek vi help, mar hy't die ... ek hæt nege rand in my sak gehet, ma a ... a was almal papiergeld. en die ... hy't nie die geld gek ... gevoel in die sak nie. en op die mænier tot æk skrI:, toe lat 'le my los en häll loop weg.

So ek dink dit is-ie ... die Spoorweg mæt 'n pulisman hê op æθəlɔnstasie. en tot halle my laat bly, toe gu gaan ek na die pulisstasie. en tot æk baa bæ die pulisstasie kom en sê vi halle wat hæt mæt my gebeer in-ie e ... sapwæi, toe vetel halle my daar: nee, halle kan niks daa-an doen nie, want dit behoort an die Spoorweg. Halle's e ... veantwoord vir die ... halle moet kyk la halle 'n pulisman kry. Halle het pulisæ. Die e ... Spoorweg, halle het pulistə, ma jy sien nooit 'n pulisman hie op æθəlɔnstasie nie.

En ek voel sæ (sê) dat die e ... Spoorweg - halle is-ie mense wat moet sien dat 'le 'n pulisman het daa, wand e ... s ... e...

venamələk op 'n Vrydagaan, vani mense van helle werk af kom ən dan baie tyd da gan 'le e ... rof ... dee as ons haa deer-ie sapwəi kom, dan rɔp ("rob") die mens ... die rɔbərs ("robbers") die mense van helle pakkies.

ən nie net die Vredagaane nie, daa't ək ɔk al ge ... opgelet. As jou oul ... ouləp ə pənʃɔn (pensioen) is, dan sien jy ɔk die rɔbərs daa rondstaan daa bə die sapwəi, hie by die æθlɔnstasie. Su: dit mət die ræ ... die Spoorweg mət nou 'n plan maak om toe 'n pulisman daa te krɛ.

Daa was 'n pulisman vroe jare gewees, elk ... altis op diens daa, ma nou nie meer nie.

010222

Kant A

Ja, ons is dam nou waalikwaa baie fê:r van-ie stasie en van-ie winkels en as ek my brood wil hê; as ɔs iets vexit hət, da moet ɔs nou gou die kənəs hie winkel toe m .. e .. sti:r. Dan vat hälle omtrent 'n halfi:r om by die winkel te kom en wee təræx həis toe te kom. By die tyd is-ie ɔ:s ... is-ie kənəs al amper naar van-ie hongete.

As ɔs mar; hälle ma nou net hie na:by ons 'n 'n kleine winkel-tjie kan opgesit hət su:dat ɔ:s nou kan na:by gewis hət an-ie brood en-ie səgarette su te ku:p, dan's-ət da:m bietjie bitə gewis hət.

Mar-ie fê:r, die die die e ... stasie is u su fê:. My man moet soggens baie vroeg opstaan om bə die stasie te kom. Dit vat hom twintig minute om te lup na die stasie toe en hy wərck su fê: in-ie Pərəl (Paarl), lat dit vat hom twI: i:re op-ie pad voorat hy by die wərck kom. So dis 'n ... die plek is dam bietjie ongerieflik wat ons nou woon.

Ja, dis nou al wat ek omtrent het om te sê. Dankie mevrou.

010221Kant B

ek het 'n diensmeisie be die naam van Katrina. Katrina kom van hō:stən en Katrina werk vi my heel ... heel maan. Een kee pe maan gan sy hōis toe en dan gan sy na haa familie. Katrina is 'n lieflike mens en kan baie goed werk. 'dn ... dit is-an Katrina se vejaasdag vandag ... ən ek mēt nou 'n koek gou bak vi Katrina (lag). (onduidelik)

010224

Kant A

(onduidelik) ... ek speel ... speel Sa ... Elke Vrydag
 en Sats ... (onduidelik).

E ... die mɛ:se; die mɛ:se hou baie van onse musiek. Hølle
 vra 's adresse en dan, ə da gee 's-ət en da kontak hølle ɔs
 wee. ən ɔ:se ... ɔ:se groep se naam is-ie gœul daks ("gold
 ducks") en Sɔ:nəs ən da kom əs bymekaa, of ... of in-ie
 wi:kən ("weekend") dan ... ən da berei ɔ:s ɔs voo vir-ie ...
 vir-ie naweek weer wat wat so te ... e ... plate wat ɔs dan
 speel.

Soek pətykee Sɔ:nəs ən dan vat ɔs bæ die strand dan speel ɔs
 en dan .. dan trek ɔ:se musiek baie mense nader. Hølle geniet ..
 hølle geniet die musiek en ...

Naweke ɔs is ... naweke is ɔs nooit bæ die høis-ie, wan ...
 die mense, hølle hølle ... die mɛ:se vind ɔ:se musiek əntəsan
 ən da speel ɔs elke Vrydas, Sa:təs by sekere pləkke ən da ...

ɔ:s em .. as ɔs e ... Vrydəs en Sa:təsaane in e ... e ...
 hølle mət betaal. Hølle moet betaal vi ... vi sikere i:re
 wat ɔs speel musiek. ən as hølle nɔu ekstra tyd ... nog ekstra
 tyd by wil voeg ən-an vra ɔs hølle meeder, wan wan-ie ... wan
 wan ia: pis (LP's) is di:r ən ... die ia: pis is di:r, wat ɔs
 so wil hē. En as ɔs 'n rikɔ:d ("record") sikə c ... ia: pis
 e .. em Diŋ dis al.

e .. də die ... die menere by by byn - Wynberg, by Wynberg
 Ho:skool is ... ek hau nie van ... van die die die wyse waarop
 hølle skool wɛ:k nie. Veal veal die Geskiedenisjəffrou. E ...
 sy ... sy gee s ... sy lat əs al-ie wɛ:k afskrywe ən-an-dan
 sy vedəidelik niks en dan ... da moet ɔ:s-ət by-rie høis
 oo gan skrywe en lee ən dan ... ən dan-ie fɔ:xənə dag as ɔs
 toets moet skrywe, dan wit ɔs niks wat angan nie.

Net su:, net su met die Rekeningkundemeneer. Hy maak grappe met
 ɔ:s en dan en as ɔ:s nou ɛitspattig lag of so, en-an, da wil hy
 ɔ:s skors van-ie skool af. En he ... he die Biolōgiemenee is
 net so. Hy ... hy's hy's wee nie geĩntreseed in in seens en-ie
 skoolwɛ:k nie, mar slɛgs in in-ie meisies.

En ... en ɔ:s hət die hoof haaor em .. lat bespreek en van ..
 van hai da: af het hy gesê ɔ:s moet-ie, ɔ:s moet-ie mee e ...
 ons moet ... ons moet vir-ie menere sê dat ɔ:s-ie ɔ:se werk
 agterɛit moet lat gan nie, e ... voortgan mət die werk. ən
 van fɔ:xənə kwartaa gat dit heel anes wees, wan ɔ:s-a kry
 nuwe menere ensu:fo:ts. Ja.

ek is baie bly oor-ie saak wat-ie ... wat-ie hoof gesê-rət ən
 ... wan, wan, wan-ie menere sal net ɔ:se wɛ:k la agteɛit gan
 en dan ɔ:se edukasie sa agtebly en-an, dan sal ɔ:s net wee
 e ... nog 'n jaa moet volɛit sit in-ie stanət wat ɔ:s nou is.
 En ... en dan sal-ie menere, həlle sal net voot gan en hulle
 xial vedien, terwyl-ie, terwyl-ie seuns in 'n ... in 'n
 fɔ:xənə stanət in-ie sⁱələ stanət wee sit. Em ... dit is al.

010225

Kant B

Daa is een Poskəntoo, 'n ɡərə:tʃ, 'n ɛn xi ɕə:k (NG Kerk) vir-ie Wittes ɛn 'n ɛn xi ɕə:k vir-ie Brəines. Die miste mense bestaan ɛit Brəines. Daa is twee winkels. Die meeste van-ie mense boer vi al-ie boere. E ... kləpəlvəl (onduidelik) is geleë an-ie Weskəs. Dis naby Lambətsbaai. Die naaste stasie van ləpəlvəl is Sanberg en Grava:tər. Die miste mense klim op Sanberg af. Dis al.

dəivət ɡrɛʃəm (David Gresham) moet wee na Pɔp Kɔp toe ("Pop Shop") toe kom. i:ən warən (Ian Warren) is somme flou. dəivət ɡrɛʃəm hət mee talent as i:ən warən ɛn ɛk wil hē halle mət mee em ... brəin sanges op ti: vi: (T.V.) sit as-ie Wittes. Veal-ie bi: dʒi:s (Bee Gee's) is elke Vrydagand op ti: vi: ɛn ɛk watʃ ("watc gereeld ti: vi:. Is my ... is my ... Pɔp ʃɔp watʃ is my stok-pe:rtjie en em ... en Pɔp ʃɔp e ... pe ... Pɔp ʃɔp is te kɔ:rt. Is net et ... e ... halle speel net vie ... is net vie e ... em .. m ... mense of groepe wat sing; dan is Pɔp ʃɔp klaa. ɛn dit is net Wittes wat wat wat wat op Pɔp ʃɔp veskyn; niks Brəines-ie. ɔ:s Brəines moet ɔk 'n slag op ti: vi: kom. Klaa.

010226

Kant A

E ... ek laiks ("like") my vrënde. ek hou van hëlle. Ons is altyd vriendlik en opgeroim en ons is elke dag diesialfde. Groet mekaar; lag met mekaar en gesels met mekaar. En ... ons gan bymekaar; ons sit bymekaar en ons laik nie moelaxheid nie. Ons is mededeelsam met mekaar en ons maak grappe; baie grappe 's - ons bymekaar kom. en ons is baie lief vir ons se lag. En, dit is sus 3:ⁿs opgebring is in ons hëise en ons kan nou net nie daarvan ontslae rak nie.

Baie mense het al vi ons angekyk dat ons is ve ... nie reg in ons se kop-ie, ma dit is sus ons is. Elke dag, en sæs ons wil elke dag 11:we met mekaar.

E ... ek voel dat e ... die me:nse hier in-ie Kaap rond kyk na die ... die die Kleulinge se geriewe en su: an. Die hëise, die water, die bleplek van hëlle. Maar hëlle't nou nie eit die Kaap eitgegan om te kyk bæ-die op-ie klen plekkies, die mense se geriewe daa nie. Die hëise van-ie mense nie; hëlle se gerief en ... sus hëlle se skole en su: an nie. En hoedat die goed op die klen plekkies kos, die sal'k ma sê die klerasie en-ie græusæri ("groceries") op die klin plekkies kos. en ek sa graag wil hê hël' moet 'n slag e ... hie in-ie Kaap dit los en op-ie klen plekkies gat kek hoelat die mense daa lewe.

Ons is mæt alles daa tevrede en ons is-ie su:s die mense hie in-ie Kaap lewe nie. Hëlle's mæt niks tevrede nie en hëlle's hëismal en alles is vi hëlle ma net te swaar om te doen en mæt alles kry hëlle moeidlik, waa ons dit alles ma net opvat.

My sèlaris wat ek kry 's ma veertig ran. Baie mense dink dis baie gial, mar as ji dit mæt gebrøik, dan sien jy hoe min dit is en my werk wat ek daavor doen is baie swaar. ek het amper nie gæn nut eens van-ie veertig rand nie.

010227

Kant B

Die mɛ:nse wat ɛk hier voor wɛrk; hɛlle's baie goed vi my.
 ɛk en-ie vrou baie goed oor-ie weg. As hie miskien iets is wat
 ɛk vɛkeerd gedoen hɛt, dan praat si mɛt my in mu ... mooi
 woorde daaoo. Dan doen ɛk-ɛt net wee oo. Dis-ie vi my nodə om
 my mond op te blaas wat sy vi my sê dis nou hie vɛkeed ən-əs daa
 vɛkeed. ɛk gan net wee mooi en ɛk maak-ɛt wee van voor af reg.
 Daarom sê ɛk ʒ:s twee kom baie goed oor die weg.

Sy is baie goed vi my ən sy xI: vi my goeie kos. ɛk mak sⁱelf
 die kos in-ie aande en ons geniet die kos almal saam.

Die opgewondste ... wondste vi my is wanneer ɛk hɛis toe gan.
 Dan gan ɛk ən my en my drie vrənde saam hɛis toe. Daar wag ons
 vir die trein. Die trein vetrɛk ɛit Kaap Stasie ɛit twintig voo
 ses. En dis vi ons twaalf ure se tyd om af ... om hɛis toe te
 gan. Die oggend s ... su: te sê sesix(r) is ɔs op-ie stasie ən
 half sI:we is ɔs by die hɛis. En hoe bly is ons oues-ie om vi
 ons te sien nie, wan ons gan ma net twI: keer in-ie jaar hɛis toe.
 En daarvəndaan maak ons rɛg - daa's-ie nog tyd vi gan slaap-ie.
 Wan op-ie bəiteplekke moet jy sɔ:rens ... soggens vroeg al op
 wis en ons wɛ:k en maak die wɛrf sk^uon en gan an, wan ons wag
 nou net vir-ie Kɛ:sfis wat voorlê.

En voo Kɛ:sfis nou bagən, maak ons-ie hɛis op ən maak alles
 mooi skoon ən wag vir-ie vərənde om nou te kom en daa ... vanər
 dit nou ge ... Kɛ:sfi is ... Kɛ:sfis is, da's ɔs almal saam. Wan
 ons is su: baie bymekaa ... pəty Kɛ:sfees is ɔs altesaam
 sesənde:tig bymekaa. ən hoe lɛkker is-ɛt-ie as ɔs amal bymekaa 's.
 Amal is vrəndelik, opgerəim en ons geniet dit almal baie saam
 daar. Dankie.

010240

Kant A

Krē spēsiaal vir my ourærdom. ən die wêrk wat ek doen, is nou spræipæintə ("spraypainter") ən pæintwêrk ən ek hæt al omtrent gelup Kaap in ən Kaap æit. ən waarevə ek kom ən ək nou die mæ:nse gewys my anemplɔ:məntkaart ("unemployment"), da lyk-ət vi my hälle wil my nou nie 'n dʒɔp ("job") xi nie, bikɔ:s ("because") die ɕⁱal is su hug wat ək verdien hæt vantevo:re en-e, ek min dit kos 'n mens baie bas wees om wêrk te gat soek ən op-ie ou ən (end) da kry jy dam nog nie wêrk ək nie ən da moe jy ma wee hæis toe kom, daa mæt ək bly. Die vrou help my dam nou uk ən een van-ie kənəs. Ma op-ie umlik soek ək dam nog altyd ən ək bid ma altyd vi die Man van bu. Miskien eendag səl ək dam regkom, wan ək min 'n mens mæt nooit hup opgee nie. Wel, dis nou al wat ek kan sê.

Wel, ən ek dən nou die kənərs is meer gelækkiger as wat ʒ:s mæ:nse is wat nou vroeë jare in-ie wæ:rəl gekom hæt. ən-e hälle kry nou də biter gelerentheid ən als is so gerieflik vədag. ən-e ... is so maklik vi hälle om wêrk te kry - sien lat hälle die gelerentheid kry darna.

ək dink vir 'n mæ:ns wat nou nie gelerentheid het nie, sal ma baie swaa wêrk kry vədag. ən vəndag sien ək myselwers dat gelerentheid is-ie ding wat tⁱal. ən as 'n mæ:ns nie vəndag gelerentheid het nie, da ka jy ma vəxit. Jy səl nooit miskien an wêrk kom of iets sus ... sus-ie aard nie.

So e-ga ma ... ek prubeer ma nog altyd. Miskien səl ək-am voor-ie jaa æit is wêrk kry. My inagste hup is nou ma net ek hup vir-ie beste. 's al wat ek nou kan sê.

Kyk nou vroeë jare kan mæ:ⁿse hom bai wêrk gekrywe hæt. Pæintwêrk was volop gewis, naxawêrk was volop, ma vədag - lyk my als gan agteræit. ən sus ek-ət verstan, is nou net: als is tʃi:p læibe

("cheap labour") wat die me:nse nou voo mol ən-e kɔst aaf ləvin ("cost of living") is hug. Mě:s wit uk-ie meer wa jy an is ən wa jy af is vədag nie. Vədag is-ət ma baie swaar wɛrk te kry. So ək wit nie nog wat gan gebee nie. Nou ək hup nou mar net vir die beste, dat ək ən-ie vrou ən-ie kənərs da:m nog kan angan om te lɪ:we ən 'n stəkke brood in-ie həis te het.

Mar sus ək altyd sê: vir my ouderdom is-am swaa om wɛrk te kry nou. Wan ... as-o as ək gan wɛ:k soek ən da·vra helle altyd vi my: ka jy nog hug klim ən amal die sien lat ək 'n pəinte is. Sê ək vi'le ja. Mar da sê helle vi my: ja, my ouderdom is al hug al ən haa's-ie wɛrk nie. Wɛrk is skaars. So ək is ma bly dat ək-ə nog een kind ən 'n vrou wat dam vir my nog help in-ie həis in.

010241

Kant B

ek-e ... ek is nou hier woonagtig in Menənbəg en ek hou baie havan om hie te bly, want-e om te dink ek het my eie dak oo my kop en-e my hele; ek ən my familie ons bly geləkkig saam. en-e ek dink as almal prubeer təine maak in Ma:nenberg, dan səl dit baie mooi lyk. Ons moet amal prubee om onse plėkkie te verbete, dan kan ə:ns ək sē dit is lekker om hie te woon.

Daar is somtyds dinge wat gebeer, maar as-e ek voel so: as 'n mens vi jou plėk hou, dan is dit lekker om hie te bly. Ons moet-ət amal ma net lekke maak en su sal ons lekke saam kan bly.

ek-e doen my; my-e krəideniersware koop ek hie by Roubot. Is nie fə: van ons af nie. En as ək my vleis gan koop, dan koo ... koop ek dit in Moubrəi (Mowbray), want e - die vleis is baie goedkup daa. Daarom-e spandee ek ma liewerste die veertig sents bəsfe: ("busfair") en-an weet ek ek staan nou wee op-ie vleis. Su daa is nie einlik 'n ... 'n baie e-em moeilike taak ək vi my om my vleis te kry nie en my krəideniersware nie. En as ək my groente koop, da koop ək-ət hie by Mústafa se winkel, wan hy vra redelik. Hy't goeie pryse wat hy ği ən da kan ons daa uk op spaar.

As ek-e gan na die slagəis of na die winkel, dan nim ək een van my dogtes saam wat nog op skool is. Want vi my is dit moeilik om alles self te dra. En as ək een van helle saamnim, dan is dit mee geriefliker vi my. Dan dra ek nou nie su swaar nie. En ek hou van om winkel toe te gan, wan 'n mens kan altyd sien sus djy wat die ma is, em ... miskien 'n goedkup dingətjie ən iets wat miskien nog kortkom in jou kassies ən ən sʊ: kan dzy nog sien wat kom kort.

ek hou van my goed koop by Roubot, want dit is dam e ... baie e ... meer e ... sparsamig, wan die winkels hier rond vra mee .. baie meerder as wat die supermarkers vra en daarom voel ek dat as ek my guⁱtjies su kup miskien vir-ie wik, ek 's ... meer

's e ... voodelige vi my om anhou anhou die kənəs te sti:r nie, wan as jy die kənərs ɔ e fəmarax sti:, dan kom hälle vanaand ən mət die goed, want die winkels is baie vol en somtyds moet die kənəs in die tou staan. En e ... wannə, wannə kom die kənəs miskien by 'n huis as-ie kənəs al amal by-rie həis is əit die wε:k əit. Nou mət jy spartel. So ek voel as jy jou goetjies Saterdag kup of Vrydag kup, dan het djy dit in-ie həis. Dan het djy nie norig om elke dag winkel toe te hartlup nie. Net vir-ie brood, wan ons moet elke dag vars brood hē.

Ek e ... sal praat oor die dogte en die Pil. ek dink nie dit is e ... goed vir 'n dogte om op die Pil te gan voodat sy getroud is nie, want die kε:rel wat sy miskien verloof is, of wat sy mi gan trou, as hy vi ha regtig lief is, dan sal hy vi ha wag totdat sy getroud is, want dit is mooi vir 'n meisie; vir 'n dogter om ha eer te hou en ek dink dit is goed, wan in die huwelik sal hy nie vi ha kan diē sē en dit sē ən dai sē nie. Dan kan hy vi ha beskou as 'n reine dogte wat hy e ... ontmoet hət en vi har-ie dag getrou hət. Dit sal vi'le baie baat in die jare wat voolē vi hälle as jongmε:nse, dat e ... daa-ek dink nie da sal iets kom dat 'n man kan sē: oe jy was op die Pil voo'k vi jou getrou hət nie, of dat jy ande omgang met ande mans gehad hət nie. Wan dan kan hy vi ha anskou as 'n jongedogte en 'n reine dogte.

Wel e ..., ek was op-ie Pil gewees. e ... my baba; my jongste baba wat nou vyftien is - sy was vier jaa oud. ən ek moet daaop gegan hət, want ek hət hoë bloed gehad en-e die dokter het vi my gesē dat as ek op-ie ... as ek op-ie Pil is, dan kan ek nie em ... kan ek nie e ... as ek hoë bloed het, dan kan mag ek nie op-ie Pil wis nie. Maar ek was al-ie jare op 'n Pil ən ek voel, ek voel niks slεg daavan nie. En hälle het my nade-aan gestərəlaais (ge-"sterilise") - gestərəleer, maar e ... em baie mense kla oor die Pil. Hälle sē dit maak hälle siek. Som vrouens "work" moeilik, som kry kopseer, maar ek dink dis 'n goeie ding om-ie Pil te gebrəik, want ek hət al klaa ses kənəs. ek was baie dom ən daarom het ek ses kənərs, ma as'k die Pil moet vroeë ontwerp-ət, dan səl ek sike net twI: kənərs gehad hət.

Ek dink dis 'n goeie ding em ... op-ie Pil te wis, want e ... as die mē:nse wat nou trou; as hēlle, as hēlle slim is, sal hēlle net miskien twI: babas het en dan ma op-ie Pil bly, wan as 'n mens op-ie Pil is, da kan jy darem vir-ie ki ... die as jy twI: kēnēs het; jy kan da:m vi hēlle alles xi. Ma ek voel as jy ses het, want su het dit mēt my gegān, dan kup dzy vir-ie een; begin by die een mēt 'n paa skoene en dan is dit omtrent e - ses of sI:we maane voo jy wee vir-ie anēs kan xi. ən de ... ek dink dis baie onrēgvē:rdig op die kinders. Want 'n mens; jy wat ma is, jy voel somtyds baie e ... e ... mismoedig of jy voel baie teleersteld jy ju kēnērs kan alles xi nie ən-e wan soms as jy kyk - mē:nse met twI: kinders ən jy sien: ai, hēlle't als vir winte en als vi somer, dan voel jy wat ma is ɔk ma e ... baie e ... e ... bekommed daa-oo. Jy voel nie lekke daa-oo nie. En soms die kēnēs ɔ:k - hēlle kyk mekaa an, da dink hēlle: ai, dai vrou hēt net twi kēnērs en kyk hēlle't alleste. Hēlle mē:k dit ook op. So ek dink dis 'n goeie ding om op-ie Pil te wis.

(Telefoongesprek in die agtergrond volg:)

Mar sy sē em ... die mē:nse wat nie een mee-e kēnēs het-ie, ma nou-nou ek min daarie kēn [æ:rən (Sharon) mēs nou nie. Mmm ja. Nou betiken-ət, nou sē sy mar dēim vashou vi ha vi nawik. Sy dink Vrydagaand gan hēlle dantoe. Ja-ie plēk is mos by Tier-vlei. Mmm, ja: mar ek min-ət is mos nou in dai vēsənəti ("vicinity").ɔ a:i si: ("Oh, I see"). Ni ... ɔ:. Ni ma ek wit sy't gesē Tiervlei, mm ...

Mmm - waa ga-ter op, by die hēis? e ... ja. Dzy dzok na rie brēid toe? Hoe't dzy da ətgevinne? Dzy dzok-hə? Was Wielie ɔk da? O, hēt Wielie vi hēlle gery tot die aand toe? Mm, haai. Hy't sike gesē William moenie vi jou sē nie. Mm. Ja, ek sē jou. Mm, ja? Haai, toe lag hēlle wee naarhand? M-m-m .. aau .. m. Ou Wili - 'n toe waa gat jy dan? M ... haai ... iets vekeerd ja. Ma hoor-ie, hy't dan gesē hy gan Gukule:tu toe. By Dieter se hēisie. Mm - wil-ie lag-ie. Dzy dzok. O ... nou toe; sē hy moet vorentoe gan dan. As hy dan su: voel. Ja. Kyk-ət hēt jy niks vi hom gesē nie?

Mm - ən ek skel vi dʒi:n (Jean) nog ət oor jəlle Maandagaand da ɔnər gewis hət. ən-e ... Terəns-həlle (Terence-hulle) was mos da by die dam. Mm- wie praat da agter by jou? Ja, su: 's-ət. Ma kyk jy, hoekom pra ... lat jy nie vi hom ətpraat mə jou nie ən sê hy moet sê wat gan fa:in ... wat gan vi wat? Mm ... ja. Haai, ja. Ma wie't hy dan so gesê? Wat mak lelik ja. Mm, ja. Ma ek min ja, hy't nie norəg om vi jou te li:ns te vertel, an kan hy mos mar gesê hət dat hy gat na die brəid toe. Ja. M-m-m. Ja, ha praat jy mət hom. Ja, mm. Ja netou is həlle wee ombeskof mə jou, dʒy wit. Ja, m-m-m. e ... wat gat hy nie meer skool-ie? Ek wil sê ek sien ha nou een e ... e dag op 'n wiksdag in-ie (onduidelik). Sy ən nog 'n meisie. Ahoo. Ja - m-m, ja, ja, ja. Dʒy dʒok. M-m-m, ja, hy tʃek ("check") op jəu, mm. Ja, nati:rlik sɔ, mar jy wit. Vra bikɔ:s ("because") ət kan nie su angan nie ja. Ja, ek min in-in-in-ie toestan wat dʒy ɔk nou is. Hoor hoe gat dai klom an da agter, né. Hai.

Ek wit-ie of dʒi:n (Jean) my wee gan bel om-ie, ma həlle sê sy's-ie laste taim ("time") by die hospətal. NI:, by miesies fiʃərtən, mar sy sê -e sy's nog baie ... sy lyk ɔrait, mar sy is nie e .. sus dʒy ɔk. Ja. ən-e nou wit ek-ie, ek hət nou nie vi ha vra wanneer həlle weer hospətaal toe gan nie.

ən sy dʒin (Jean) sê sy praat so aaneen man, m, ən-ən sy't baie skif an-ie eəŋ kant. Mm. Ja, bikɔs ("because") ek hət gesê ek sal miskien nou die nawik wee af ɔner na toe gan. ek is nie so siker nie, dʒəli (Jillie). Eeɾs nə kyk. Saterag. Waa? Mōre, bring-ie beke saam as dʒe kom. Nai, kom liewes 'n wi:k ("week"). Tetʃ hət gesê ek moet wi:kən afko, da ga sy bad, mar ek wit-ie man. NI:, kom Saarag, kom Saarag lat dʒin (Jean) saamkom. Lat ek net kan lag. Ja œkəi ("okay") su:ʒən (Susan), dankie vir-ie kɔ:l ("call") -e .. ek was by-rie həis gewis ... (onduidelik). ɔkəi, baai ("bye").

010238

Kant .A

.... naamlik em ... om die kitaar te bespeel. ek wil-æt my lewensideaal maak, en ek is -e, ek studeer tans by die Universiteit van Kaapstad. En ek is van voornemens om vier jaar daar te studeer en dan tæræg te gaan na my geboorteland en dit dan an aner kænærs of mæ:nse oor te dra.

Een van my vernaamste sportsorte is e ... ragbi en e ... sakër tweedens. En ek hou uk baie van swem. Dat ek dit mar so noem: ek hou grotndeels; meerendeels van sport. Dana hou'k baie van eitstappies en ek baie daarvan om in 'n gesellige atmæsfeer te verkeer; naamlik in aantreklike meisies se teenwoordigheid. Met 'n goeie opvoeding en so voorts.

En dan hæt ek baie hoë ideale wat ek wil graag wil verwenslik. En ek weet nie of ek dit sal regkry nie.

Ek sæl graag wil 'n boek skryf oor my lewensverhaal as musikant; ek't baie swaar dae deurgemaak en dit hæt gebeur in-ie werklikheid. En ek moes swaar dinge deurmaak voordat ek kan bereik wat ek graag wil bereik hæt of gan bereik. Ek moet ook erken: om sukses te behaal, is nie maklik nie. 's baie opofferinge; baie deuringes-vermoë en harde werk. Mar as jy glo en anhou, dan moet jy wen. So 'k hu:p van harte dat my harde werk en swaarkry deersettings-vermoë en so voorts beloon sæl word.

Ek was sestien jaar toe'k die skool verlaat hæt; 'k moes gan werk. Ek moes vi my ouma en my sæster met geld vu:rsien. Ek het twaalf ran pær week verdien as handlanger en dit was baie swaar. In toestande wat ek geleef het en my werk moes behartig. En daar was geen voordele vir my nie. En ... e ek het 'n ander uitweg gesoek, naamlik mæsyk. Wand-ek het uitgevind dat ek 'n aanleg het vi mæsyk. en toe ... dis hoe ek my lu:pbaan begin as mæsikant.

010239

Kant B

... ie vorms gekry. Hølle't nou my rent ("rent") opgesit - 'n hele ag rand. An toe het ek nou gesē die ren is baie. As hølle nou vi my net 'n grotere plek hie kan ǵee, sal ek wel tevrI:de wis. Bikō:s ("because") ek sal nie lēik ("like") om te gat bly in Mitfəlspləin (Mitchellsplein) nie. Is fə:r ɔk ən dis əit die wəi ("way") əit vir-ie man. Dis baie treinfə ... twi bəste sal hy moet vat om by sy dʒɔp ("job") te kom. Ma nou sal ʒs ma moet kyk ən sien hoe fə:r ʒs nou kom.

Ek is nou gewōnd an die mense hie ən bi:re. Ons kom goed ... klaa mət mekaa. Ek 'm my vrənde ən su an. ən kənəs is gewōnd -e die plek ən hølle gan amal skool hie. Ma's ʒs nou moet vehəis, dan moet 'l wee na 'n ane skool toe gan.

ek dink-ie əs rəg -at hølle nou vi my hiesɔ wil əitsit ən in 'n plek nie. ən-ie bəsfe: 's su hu:g. ən hølle's dəri: (drie) wat ek mət bəsfe: ǵI:. ən waa gan ek amal-ie ǵial kry ən ʒs is klom kənəs. Amal moet it ən die kos is di:r. Elke dag 'n klomp ǵialt əitǵi.

... stel-ie belang da-in nie. Sy ka-ma vi hølle sē sy't suveel ən suveel kənəs ən sy't dai ən dai om te betaal. Hølle sē net vi jou dʒy moet nou net daa gan ən dʒy moet ... dai is jou rent ən dʒy moe net sɔ:x-at jy petaal.

As je nie jou rent kan betaal nie, da sit'lle vi jou əit ən jou goed stan bəitekan op-ie straat. My man is baie ontevrI:de, ma hy kan niks doen an-ie saak nie. As ʒs ɔner 'n dak wil wis, da moet ʒs ma uk gan.

Da is hēise sus die, wat dʒy kan gan bly wat nou su sikstifa:iv ("sixty five") is: Sɛvənti ("seventy"). Ma e ... is nou drie slaapkames, twi slaapkames su an. Ma ek wit nou nie - die tents nou waa-in hølle nou vi jou gan sit. Da is van my een dogtetfjie se vrənə bly uk daa. Sy sē sy petaal siksti fa:iv rənd ("sixtyfive rand"). Sy't 'n driekamerhəis ən sy't twi kənərs.

Sy en ha man en-ie twi keners. en helle sê as jy nou vat die groot hêis, die hi:hêis, dan kan dzy bouders ok anhou.

Ja, as helle nou vi my sit in so 'n hêis, dan sal ek ma met boudes anvat, wan die rent su baie is, dan waa ko al-ie çialt fêda om-ie rent te betaal. en s:s moet da:rëm it uk.

En ek het nog 'n moeder ok om na te kyk; en 'n vader. ek ja .. so ek sal et baie hard vind om na so 'n plek te trek waar dit so baie çiald is. Wan ek sal nie kan nou ... ees kan it ondentlik nie.

ek het su: moeg gevoel toet my twi dogtetjies en-die wê:k eit gekom, wan ek het 'n spaablikkie. E ... iã:ke Vrydagan da goi ek 'n tien ran binne-in die spaablikkie. en ek voel so moeg en ek sit daa, en ek sê vi my een klonkie: Vænæn (Vernon), gan haal x-x vi my die boks ("box"). ek wil nou die çial ingoi en hy bring toe die boks vi my. en ek haal-ie tien ran eit die een (onduidelik), en hy goi binne-in-ie boks en hy ç i vi my een dogtertjie si:ker ten ... tien rand vyftag s e ...

(Onderbreking met groot geraas in agtergrond as sy weer begin praat) ...

si-dit in my œuværɔl ("overall") se sak, ma nou sit ek. en ek sê: jene, ek word nou su vaak, ma e - ga ma nou 'n bietjie lê. en my twi sustertjies was hie gawis. E gan toe kamer toe; ek sê vi my sustertjie: krap su my kop lat ek an-ie slaap rak en ek raak toe an-ie slaap. Ma ek vegit my man en sy vrënd is toe hie. en toe moet hy ok sike an-ie slaap geraak het hie op-ie stoel en-ie dee upgelos het en een het toe ingekom en sy sak kaal gemak; al sy çialt eit sy sak eitgehaal en ingegan kamer toe. Hy het oor-ie ses rand in sy sak gehad. en hy't toe ingegan kame toe en my œuværɔl het ek eitgetrek en oor-ie spi:l gehang en helle't mooi altwi my hele vyf-en-dë:tig rand eit my œuværɔl eit.

Die oggend toet ek nou opstaan, toe e ... ma gelækæg het ek my beesie, en my ander çial in-ie laai gesit. en-die oggend toe die groenteman nou kom, toe haal-ie ... sê vi my ane klonkie: Koot, haal gou die beesie eit die laai eit. en ek haal-ie beesie eit, ma

su kry'k gedagte ek mæt inʃo:rəns ("insurance") betaal. ən ek sê: ʒi my æuvərɔl an. ən toe sal ek vind dat die ʒial amal wæg is. ən ɔ:⁰s hæt gesoek. Hie kaste omgekrap ən-ie lai ɛitgekrap ən-ie kooi (onduidelik) ən ɔ:s kan-ət-ie kry nie. Mar my man wit toe nog nie sy ʒial is wæg-ie. ən ek hoop toe na hom tə en ek vra vi hom: as hy nou my ʒial ɛit my sak ɛit gehaal ən hy sê vi my: nI:. ən toe hy nou sy hand in sý sak dræk, toe sien hy eeste dat sy ʒiald-ək wæg is.

ən toe's het ʒ:s nou gesoek ən angegan ən hy't nou vi my æcius ("accuse") ən ek hæt vi hom æcius - ɔs is nou nalatag. Ma toe sê ek vi hom, man ek is gewoond an-ie æuvərɔl daa ən dan is my (onduidelik) ən gən niemad krap ha-in nie. NI:, wan hy hang sy broek an-ie kas; sy hæ:ndəl ən sy ʒial is altyd da-in ən nooit hæt dit gebee nie. Is nou net omdat hy an-ie slaap geraak hæt ən-ie dee upgelos hæt. En die een moet sike vøbygelo ə gesien hæt die dee staan up. Toe't hälle nou ingekom ən nou vi hälle-sⁱa:f gehelp.

Ma toe giste-aan ... ən toe kom 'n ane klonkie in-ie pad. Toe sê hy vi ʒs lat hy hæt gehoo lat Annie Juwəs-'le gesæ:-ræt hälle kom hälle ding kyk hiesa. So, hy wit. Ma sæs ek verstaan wit my man wie-ət is, ma wand hy wil-ie hê ek mæt praat davan nie. Su wit ek nou nie, wan toe't ek die klonkie toe gerɔp ən gevra ən toe maak my man vi my stil wan hy sê ət gan moelikgeit kɔ:s ("cause"). Su mak ek ɛit hy moet wit wie-ræt is.

Nou is ek omtrent kɔt tudəi ("caught today") - niks græusəris ("groceries") ə-my hæs nie. Næks. ənihiau ("anyhow") toe't ek daam wee gesaksi:d ("succeed") - my man het toe vi my pla:n gemak vi ʒial ən toe kan ek Maandag-an wee vi my græusəris gaan kup.

Nou die plæk is mæs klein, nou ek hæt 'n trəpəlbaŋ ("triple" bank). ən my een kənəci slaap hie op 'n mətɾas, wand ek kan nou nie die hele kooi hie sit nie. Da ɡɔi 's ma die mətɾas; da lê sy nou hie ən lê sy ən ʃærən (Sharon) ən wie't nog hie gelê lat die (onduidelik). Hälle't bæ die-die gan ... die jong kom deer-ie venste ən hy't leeds su 'n ... die lang skɛ:r. Hy kyk

(onduidelik a.g.v. geraas) hət daa gelê. ən hy vat die skɛ:r
ən hy hɔu die skɛ: op haa. ən hy sê vi haa: waa is-ie ɟialt ..
sê ʃi vi haa. ɟi my die ɟial vi my. ən hy ... ən sy skri:.
Sy skri twi kee ən ek hoor nie van hiedie deertjie 's skri:
Sy ... ma hy was su slim. Hy't die dee upgemaak ən toe ɔs ...
toe sy nou skri: ən ek ɟi anwood dee my slap, sê ək: hə? ən
sy sê: kyk die jong hie. Toe wil hy vi ha stik omdat sy skri:.
Ma sy's toe nie bang nie. ən hy haləp toe əit bə-die dee. Toe
staan ek op ən ʒ:s dəŋ, nou waa het hy dan deergekom, wan die dee
was gesluit. Toe sou ek mos sien op die wasməsjie lē 'n spoor
in-ie sand ən op-ie tafel. So't hy su: saggies deegeklim.

010228Kant A

(Dit kom voor asof dié persoon opgradeer, of bogemiddelde lewensomstandighede geniet of handhaaf).

em ... ek sal mar gesels oor 'n stokperdjie. Ek hou graag van breiwerk. Ek-em brei truië vi myself, my kleinniggies en kleinneefs, groot mans. Mar-æt lyk nou ... in-ie laaste paar maande was ek vreeslik lui, want ek het nie an 'n breinaald geraak nie, alhoewel ek baie wol tot my beskikking het.

Mar-em ... nou wat die winter weer ankom, dink e - ek sal mar weer daardie breinaalde opneem en maar-eer begin. Dis dam baie meer goedkoop as wat ons daardie truië in-ie winkel gan koop. En die goeie kwaliteit wol kry ons ook b-baie goed-ko-koop prys.

Ek hou graag om met dik wol te brei, want-e ... dis ... dis baie gouer en ... alhoewel jy nou baie meer wol gebræk ... ek dink as-ie artikel klaar is, lyk-æt baie meer mooier as wat jy met-em die-ou dan wollætjies gan gebræk. Ek haat om vekeerd te brei, want dit beteken ek moet die ... moet die a:rtikæl eittrak en dan - ek het 'n neiging om dit agterna net eenkant te gooi.

Ek het ... ek is nou besig met 'n trêi vir myself, maar omdat ek nou so lank gelede daa-aan gebreⁱ het, het ek nou vergeet waa ek opgekom het, en nou lyk-æt vi my die ding 's ga seker ok ma nooit klaakom-ie. Maar-em, soos ek vroeër gesê het: met die winterda: wat kom, sal ek ma weer begin al b ... beteken-æt nou rat ek die ding moet eittrak en ... su:voorts.

em ... ek het 'n kleinniggie hier wat saam met ons woon. En ek wit-ie of ek-æt nou an haar oorgelaat of wat-ie, mar sy lyk-ou vi-my su baie geïnteresseerd in-ie ... in breiwerk of handewerk. Sy't nou die aner dag by my gelol om vi haa te le:r hekæl, alhoe .. en dit is nou iets wat ek nie baie goed is nie. Brei kan ek wel, maar nie hekæl nie. en'k weet-ie of-æt in-ie familie is, of wat nie, maar sy's mar no sewe jaar oud en sy brei nogal baie goed vir haa ouderdom, dink ek.

ek di ŋ dis omtrent al.

em - ɛk səl graag ləik om te weet waarom daardie mense in-em by by-em Crossrads "squatter-camp" lI:we di-op die manier wat halle nou lI:we. Se-sek-sekerlik-aa moet genoeg em ... geld of fondse wees om vir dardie mense haise te laat bou. Dis tragies om te sien-ie manier waarop daardie mense moet lewe; hoe hulle fɛ:r moet stap na 'n latrine toe of ... of siã:fs om water te gan haal om vi'le skoon te hou en halle klere en kinders skoon te hou.

En-em daar was 'n paar jare gelede; was daar 'n fonds gestig. Ek diŋ die naam was ʃeltər ("shelter") - om vir səkə mense em - haise te lat bou, mar tɔ-nou toe lyk-ət my daar was nog niks met die geld gedoen nie en ons sal ləik om te weet wat ... wat daardie em ... mense op die kɔmāti met daardie geld gedoen het.

En dis-iē net ins ... in-e by Crossroads wat hierdie dinge angan nie. Selfs in Grassy Pa:k 's daar mense wat elke dag əit hulle-em hokkies gesit word. Hulle wɔ:ən op-ie strate. Helle ... mI:bels staan in-ie reën en-ie wind en-ies ... ən-ie sand; en ons weet almal hoe onplesirig die weer in Grassy Park somtyds kan wees.

Ek is seker daardie mense wie em ... wie beveel word om om om om daardie hokkies ən ... ən em sovoorts af te gooi - hoe sal hulle ləik om in s ... om in sulke omstandighede te woon. Hulle slaap elke aand in 'n lekker warm bed; hulle het em ... gan hais toe na 'n goeie maaltyd. Hulle't hulle tɛləfoon, hulle beeldradio ən hulle haise en sommige van daardie mense het-ie eens 'n stukkie brood om te eet nie. En tog word 'le nog uit hulle armoedige -e ou wonings uitgesit.

Miskien eendag sal daa verandering kom en ons hoop dis gou. Waar ons sal sien ook daardie mense em ... leef in huise soos ons vëndag leef - met al-ie geriewe wat ons het. Warm water ... 's elektrəsəteit ənsovoorts. Hulle sal miskien nie so gelukkəg

wees nie, wat em ... as ons net kan sien dat hulle 'n ... 'n dak bo hulle kop het, sal baie van ons beter ... baie beter voel.

Die polisie gan na em Crossroads toe. Hulle skiet die mense dood en tog is daar nie so baie misdade daa by Crossroads as wat ons kry in die ander dorpe in die e - Skiereiland nie. Die polisie tel em - die mense in die strate op; waarvoor somtyds ek is seker hulle's ... hulle hulleself-ie weet nie. Maar hulle gan nie in die ander dorpe soos Pâ:kwood en BontehI:wel en Heideveld - daar war die mense doodgemaak word; doodgeskiet word em - om geen rede nie. Mar hulle gan by onskeldige mense - sit die mense eit hulle haise; goi hulle em ... hulle dakke van-e bo hulle koppe af en-em ... en niemand weet waarom ulle dit eintlik doen nie. Dis nog die grootste vraag wat ek is seker baie mense nog vra: waarom hulle daardie mense so wil afdruk en-em ons sal ma hoop dat die tafels eendag gedrai sal word.

010231

Kant B

(Respondent gebruik min tipiese Kaapse variasieverskynsels.)

em ... ən ɔ:ⁿs hət ver ... lede week, het ons my ma-le ɔitenhage toe geneem vir die week. Em ... sy moet eerskumende Woensdag in-ie hospitaal opgeneem word. Toe't sy nou gereël mət vriende van hälle op ɔitenhage dat sy nou vir die week daa by hälle bietjie gan kom ɔitrus. En hälle sə anvanklik mə-die, mət die trein gegan hət, maar em ... toe vind hälle ɔit die trein is 'n bietjie di:r en dit neem 'n bietjie lank. So, 't ... die ry sou ɔitpəttend gewees hət. So ons besləit ons sal vi-hälle mət die motər neem tot in ɔitenhage.

ət was nogal e ... ek su nie sē 'n ɔitpəttende reis gewees nie, wan-ət was lank gewees. Ons hət elf i:r tien minute gery en ... die Sondagand e ... tien oor tien is ɔ:ⁿs hier weg ən ons hət twintig oor nege die Maandagoggend in ɔitenhage angekom. e .. die kuier self - ek't dit ... ek't dit ... ek't dit geniet. Ek hət ons was twI: ... twee keer in-ie Baai gewees, en dan hət ek ook gaan visvang by een van-ie strande daar. En al waa-in ek geslaag hət om ɔit te trek, was 'n stuk plastiek. Em ... ve-der hət ɔ:ⁿs e ... saans na die Ti: Vi: gekyk ən as die Ti Vi klaar is, het ɔ:ⁿs gesiä:s en ... e ... dit was gewoonlik tot so half een se kant toe, ən dan hət ɔ:ⁿs gan slaap.

En e ... soggens het-e redlik vroeg opgestaan. Em ... ja, ek sal nou nie sē redelik vroeg nie. Soggens hət ek omtrent seker so voor nege in el-geval opgestaan. Behalwe nou die een oggend toe'd ek die motər ingeneem hət vir diens. Toe moes ek oor sI:we al opstaan, ja om agi:r by die gera:ts te wees. Em ... verder hət ɔ:ⁿs nie juis veel rondgegan nie. Ons was mar daar bə-die mē:se by wie ons gekuier hət. En ... em ons het nie veel ... e aner mē:se besoek nie. Ons hət hoofsaaklik by hälle; saam mət hälle daar rondgery - die winkelsentrums ingeloer em ... andenkəns gekoop ən so an. En dat het ons e ... toe het ons weer die Vrydagoggend so elfi:r se kant ɔit-e ɔitenhage ɔit gery en em ... die mense by wie ons gekuier hət - hällə't vi-ons by die Van Standensbrug

afgesien. Daar omtrent 'n halfi:r gestaan e ... foto's geneem en-em toe't ons daavona gery tot in æitenha ... tot in Knysna. Knysna't ð:s die eerste keer stilgehou. Na die Van Standensbrug-stilhou. En daa's ons so 'n halfi:r gewees - e ... eetgoed gekoop en em ... toe't ons deurgery tot in Albertinia wa ons petræl ingegooi het, en Heidelberg het ð:ⁿs so vir 'n i:r by my oom gekuier voorat ons toe daavendaan weer deurgery het tot in-ie Kaap. En ð:ⁿs hæt langs-ie pad, het ð:ⁿs e ... hie dæskant, as ons net anerkant. Lat ek nou sien, ja dit is net voor ons Swellendam sou kry, daar hæt ons 'n snelstrik gekry en verkeersmanne en e ... omdat ek nou mar-e gemiddelde van hie rondom-ie vyf-æn-tagtig, neëntig gehandhaaf hæt, was't vi ons, nou vir ons geen probleem nie, mar 'n bakkie of 'n .. ja ... is-æt nou 'n bakkie gewees? 'k dink-æt was 'n bakkie ... het by ons verbygekom. En hy het toe mooi in-ie strik getrap.

En-e, dæskant Swellendam nog ja, hæt ons 'n groot motørs gekry - nivæ Ford-motørs wat Kaap toe gekom hæt. En ð:s hæt toe die hele ent pad sam mæt hälle gery tot em ... anerkant Caledon by Grabouw se omgewi en e ... net v ... anerkant Sæ Lowry'spas an Somerset Wes-kant het e ... hälle e ... stilgehou; van-ie pad af getrek en toe't ð:ⁿs daar by hälle verbygegan. Ons hæt toe so elfi:r se kant weer hier in-ie Kaap angekom.

XXXXX

e ... æn saak waa-oor ek nou al beginne moeg voor raak, is die inligtingskandaal. æn ek dink daar is baie mense wat graag 'n einde an die hele debakel wil sien. Ongelukkig lyk dit asof die regering sekere feite probeer wegsteek; probeer verdoesel. En dat hulle die saak so lanke as moontlik prubeer uitrek, terwyl hulle an die anerkant in die Parlement ook sê dat e ... hälle em ... moeg raak em .. vir die storie. Hälle wil nie meer daarvan hoor nie en tog kom hulle-n so ver dat 'n mæ:ns al die feite openbaar kry en die publiek dan kan oordeel wat die waarheid is nie.

Die Erasmus-kommissie wat vændag sy verslag bekend sæl maak oor die betrokkenheid van die kabinetslede by die onger ... ruimdhe (veral die Citizen-projek); dië verslag gan eers na die staats-præsædent toe æn hy besluit dan wat upenbaar gemaak gan word en weer eens is dit 'n geval dat mæ:nse wat betrokke is by die skandaal,

em ... hulle besluit wat beke ... bekend gemaak gan word; em ..
 wat nie billik is nie, wat nie reg is nie. Daa ... dit ... is
 geleentheid vir bevoordeling omdat hulle dan nou juis betrokke is
 en bevooroordeeld is oor die feite, kan halle dan weer eens em
 ... deur 'n proses elaminasie sekere feite weglaat en uitsny.
 en dan ... dat die publiek weer eens sit met em ... feite wat nie
 die volle waaheid weerspi:l nie. Darom sou ek voel, baie sterk
 voel, vir die voorstel van die gekose komitee uit die Parlement
 ait om al die feite in oenskou te neem en dat so 'n kommissie dan
 (of 'n komitee) em ... besluit wat bekend gemaak gan word. Waar
 daar verskillende partije betrokke is en nie net die regeringspar-
 ty nie.

Langs dié weg dink ek sal daar geslaag kan word om em ... 'n einde
 te maak an die hele inligtingskandaal - sal al die feite op-ie
 lappe kom wat relevant is. En diegene wat verantwoording moet
 anvaar vir al die em ... foute en dinge wat verkeerd gegang het,
 sal dan an die pen met ry

Netnou da-an gedink. Em ... e ... alles ... e...
 (gesels in Engels verder).

020114

(Daar is geen spontane Afrikaanse gesprek op hierdie band nie.)

020127

Kant A

R: Met bee ... (onduidelik)  itgegan.

V: En ... wie't dit gemaak?

R: Die't  :ngs so gekrij.

V: Hoe lank woon u nou hier?

R: D :tien jar.

V: Waar het u eers gewoon?

R: In Venturastraat (ventfo:ra), da  n . Da, ja ... D i's my b ibiebroertjie. Hy's veetien as hy nou vejaar.

V: Hoeveel is nog op skool?

R: N -rie drie.

V: Twee seuns, of een meisie of wat?

R: Twi seen ...  n een seen  n twi dogters.

V: En is die jou suster se kinders?

R: Die een is my broer s'n ... die een is my s ster s'n.

V: Nou kyk jy na hulle.

R: Ja.

V: En nou's hulle ... is hulle 'n handvol, of nie?

R: NI:.

V: O, hulle is baie soet?

- R: Soet ja.
- V: Nou moet jy die kos ook maak?
- R: Ja.
- V: Is dit baie stil hier rond?
- R: 's baij-jø stil. Nøi.
Ons xurt net mekaar -'n dan su ... Nøi.
- V: Ken jy miskien baie mense hier rond?
- R: Miste van die mense ken ons nie.
- V: Dis baie mooi goeters daardie .. En u ma werk glo, nø? Wat se werk doen u nou?
- R: Sy's maak tøløts skun. ...
- V: Wat nog kan u vertel. Enige ding.
- R: øk løister n't na die røidiøu somtyds. In-ie øgene.
- V: Op watter stasie?
- R: (Onduidelik)

020224

Kant A

(Daar is geen spontane Afrikaanse gesprek op hierdie band nie.)

020223

Kant A

- R: Toe voel ek nie meer om te gan werk nie. Toe kum-ət ət nou (onduidelik) kyk na die hëis. Ek hət vyf-en-dertig jaar vas gewerk.
- V: Is 'n lang tyd om ... om te werk.
- R: Ja, vandat ek-ie skool verlaat hət. Van vyftien jaar oud hət ək gan werk.
- V: Waar't mevrou gewerk - in watter fabriek?
- R: e ... ək hət eers net vir sɛ: ... net vir fabriek wat gewis e ... mɛ:sə wat gekom hət van Duitsland. Həlle wəs imigrənts ("immigrants"). Həlle't 'n bisəgheid upge-maak. Nou daarie Duitser't vir 'n mens-e leer naaiwerk doen. Het ons toe vir 'n ... jaar of twi su gewerk, toe kom een van die groot bisigheidsmanne, die (onduidelik). Toe vat həlle hierdie trommel vi həlle te ... uk te mak h'n groot fabriek. ən ons hət saamgewerk vi haar. Dit was Fair-weather. Ons het Fairweather opgebou. Ons het Fairweather begin. Ons hət gemaak die eerste kle:re en sa:mpəls ("samples van Fairweather se fabriek.
- Dit hət begin kleint. Die Dəitse vrou hət my begin leer; het my geleer en na dit het ek nou biter gewɛ:rk ən-ie werk verstaan lat ek laterjare sa:mpəls ("samples") vi-həlle gemaak hət. ən toe later het ek oorsienwerk vir həlle gedoen - supərva:is-werk gedoen vi həlle. Ek hət vyfte ... vyf-en-dertig jaar net vi həlle gewerk.
- V: Lank ja. Het mevrou mevrou se (onduidelik) geld gekry al?
- (Praat deurmekaar)
- R: Ek hət nie die-die; ək hət nie ətgewerkte jare wat 'n mens moet we:rk vi ..., (onduidelik) ək moes gewerk hət tot

sestag jaar. en ek het nie gewerk tut daarie ouderdom nie. Toe verloo'k baie daarop. Ek het e ... omtrent vyftig is-ot sike wat ek weggegan het. Ja:, vyftag is-ie wat ek weggegan het en toe wil ek nie wee gat we:k na dit nie. Toe voel ek nu is-ot tyd wat ek by die hais bly. en toe't ek mar baie min gekry. Ek kan om di ... ding omtrent net vierhooert rand. Dis baie min.

(Praat deurmekaar)

V: Maar in die fabriek verdien hulle min, hē?

R: Ja, die fabriek petal-ot min ja. Mar as jy werk tut dardie tyd wat jy toegelaat is - sē so sestig jaar oud; dan kry jy omtrent vyftienhooert rand.

V: Dit is ook min.

R: Dis min ja, vir daai e ... rita:iarment ("retirement").

020308

Kant A

- R: Is winter daas. Daavor is-ie ambrela ("umbrella") sam met helle.
- V: En wat nog sien u daar in die prent?
- R: Helle gan skool toe.
- V: En? Wat nog sien u in die prent?
- R: Wat ek sien in prent is ... is 'n skoolsak by helle - handsak. O ən-ie cerk ən-ie pɛ:rd. Pɛ:d ən kar. O ən-ie pɛ:d met ən-ie haise in - ən-ie bome. Gras, 'n hoed, ambrela ("umbrella") ən-ie ən s- kleine si:nci.
- V: Is dit nou al wat u op hierdie prent sien?
- R: Ja.
- V: Nou kan u vir my sê: waar dink u is hierdie plek?
- R: Miskien in Kapstad. Dit is nie in ... binne-in-ie dorp nie, in-ie Kapstad nie. Is ɛit die ... Kaapstad ɛit.

Om-ie waar'd te sê: ons hət nie ... ons opegroei in Afrikaans. Su ons hət nie gan leer die muslɛmtaal nie.

020314Kant A

Hy's nou tien ... tien maane 'n de:tien dae so mæt verlof.
 Wat op -ie i:ster kom, ən toe't ε' gegan mar frəm toe. Toe wε:k ek
 want toe's ek af. Toe gat ek gou na my vrənd toe, ən toe sien ek
 hy sit daarsu moeg gevra, en ek vra vir die doommeisie : wie is hy?
 Toe sęg hy : die is-ie I:ne wat ons altyd vertiā: . Mar hy't -ie
 vi my gesien nie. Mar toe praat die domēnies mæt my, ən toe wys
 hy na hom toe vir my om te kyk. ən hy kyk so əm hy my sjε: ma wie's
 ek-an? Toe sē die do:mmeisie : nee, 's 'n vrag - wie is ek? Of ek
 Slams is, toe sē-e ja. An-a, toe sęg hy sommer ja, hy's Nikel. Ek
 sē ek gan mə jou ... gou - toe lup ek hēis toe - net vir 'n wik hət
 hy weggebly van my vrənd. Dan't hy nekst wi:k ("next week"), e - toe
 kry ek hom weer. Agterna, toe's ons net 'n bietjie əitgegan,
 twI: wike, ən toe trəu ons toe. Ons is nou wi bymekar, ons is nou;
 as dit nou Dzunmand solank lif (onduidelik) elf jar getroud.
 ən twI: seens - ən is ag ən sewe ...

020334Kant A

(Die respondent praat nie maklik op versoek nie.)

R: Hoe't my man ontmoet. Sy lag uk saam.

V: Of praat oor enigiets.

R: -ie familie?

V: Familie ook.

R: Ja, ons is net drie kinders. Al drie's getroud al. Die jongste in ok.

V: Is u die jongste?

R: Nee, ek is-ie tweede oudste. Die jongste in is twintag en verleen mand getroud.

V: Is dit 'n jongetjie?

R: Is e --- 'n seen ja. ek is-ie enigste meisie. en oudste -e broer is vier-en-twintag.

020346

Kant A

(Daar is geen spontane Afrikaanse gesprek op hierdie band nie.)

Kant A

R: (onduidelik) ... en dan gat helle om nou die fl:s ok te hou daa Dan's dar baie ve:riəs ("various") plekke wat helle na toe gan. Al die plekke wat helle nou sē wat (onduidelik). En sē nou die Jere moet vi ... (onduidelik).

V: Is hy, is hy begrawe daar?

R: Ja:. Hy't 'n kara:mət daa. Sy kra:mət is da. Sy graf is daa ja.

V: Nou wat is binne-in die "cremate"?

R: Dis mos-ie graf ... dis mos waa't hy lê. Dit is-ie plek ja:. Is-e war 'n gatjie is, nou sus helle sē : dan lup-ie mē:ⁿse om - aa ... (onduidelik). Dan sē helle : die mense het (onduidelik) om die kra:mət.

V: Nou hoekom moet hulle sewe keer om dit loop?

R: Ja:, is-e bedoel; is sus-ət - sus-ət is in-ie geluf. Su moet helle nou eitkeri wat-aaï tyd tot die tyd hoe dinge is en hoe dinge gevolg ...

Is 'n baie goeie plek om te gat en as jy daa eitkom, dan is jy 'n hadzi(p) ... (onduidelik)

V: (Onduidelik) - daar's seker baie keer om soontoe te gaan, hē?

R: Ja:, nou ja. Mar eers was-ət nie so baie nie. Eers wəs-ət meer gemaklik. Nie so baie çⁱalt, baie ekspensəs ("expences") toe nie. Dan moet jy dié bus vat en dai bus, en-ie hutel; al-ie ekspensəs en vədag ... oe Karina jy gōi op! Karina, kom. O jene. Gōi op. (onduidelik) hy's siek - hy was heelnaq so lastig. Jalle moenie vi hom su sē nie. Hy's ma 'n bæibi . Sy mammie wē:k, nou moet ek na ha kyk. 's nie my bæibie nie.

6. BIBLIOGRAFIE

6.1 Verhandelings, proefskrifte, verslae, referate
en boeke

6.2 Tydskrifte en T.V.-onderhoude

6. BIBLIOGRAFIE6.1 VERHANDELINGS, PROEFSKRIFTE, VERSLAE, REFERATE EN BOEKE

Bailey, C.J.N., Variation and linguistic theory, Centre for applied linguistics, 1973.

Bell, R.T., Sociolinguistics, Batsford Ltd., Londen, 1976.

Bickerton, D., Roots of language, Karoma Press, Ann Arbor, 1981.

Boonzaier, W.J.C., Die Spreektaal van Piketberg (M.A., U.S.), 1982.

Botha, T.J.R., e.a., Inleiding tot die Afrikaanse Taalkunde, Academica, Pretoria, 1984.

Bothma, S.J., 'n Algemene Karakteristiek van die Taalgebruik van die Kleurlinge aan die Rand (M.A., U.P.), 1962.

Brouwer, D. en Gerritsen, M., Sociolinguïstiek en de tweede sexe, in Geerts en Hagen (red.), 1980.

Claassen, G. en Van Rensburg, M.C.J. (red.), Taalverskeidenheid, Academica, Pretoria, 1983.

Coetzee, A., Standaard-Afrikaans, Professorale intreerede, Universiteit van die Witwatersrand, 1948.

Daan, J., e.a. Onze veranderende taal, Spectrum, Utrecht, 1985.

Fasold, R.W. en Shuy, R.W. (red.) Analyzing Variation in Language, Georgetown University Press, Washington, 1973.

Ferguson, C.A. en DeBose, C.E., Simplified registers, broken language, and pidginisation in Valdman (red.), 1977.

Geerts, G. en Hagen, A. (red.), Sociolinguïstiese studies I, Wolters-Noordhoff, Groningen, 1980.

- Goossens, J., Wat is dialectologie? in Tervoort (red.), 1977.
- Goyvaerts, D.L. en Velders, B., Inleiding tot de correlatieve Sociolinguïstiek, Story—Scientia, Antwerpen, 1975.
- Hay, I.S. en Uys, I.C. (red.), Taalverskeidenheid en Taalpatologie, Universiteit van Pretoria, 1985.
- Hymes, D. (red.), Pidginization and creolization of languages, Cambridge University Press, Cambridge, 1971.
- Johnson, D.W., Reaching Out, Interpersonal Effectiveness and Self-Actualization, Prentice-Hall International, Londen, 1972.
- Klopper, R.M., Kaapse Afrikaans (D. Litt., U.P.), 1983.
- Klopper, R.M., Sosiaal Gestratifiseerde Taalgebruik in die Kaapse Kleurlinggemeenskap - 'n Fonologiese Ondersoek (M.A., U.S.), 1976.
- Kotzé, E.F., Variasiepatrone in Maleier-Afrikaans (D. Litt., U.W.), 1983.
- Labov, W. (red.), Locating language in Time and Space, Academic Press, New York, 1980.
- Labov, W., Sociolinguistic patterns, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 1972.
- Labov, W., The motion of system in creole studies, in Hymes (red.), 1971.
- Le Roux, T.H. en Pienaar, P. de V., Afrikaanse Fonetiek, Juta, Kaapstad, 1927.
- Linguistevereniging van Suider-Afrika, Kongresreferate, UOVS, 1983.

- Links, T.H., Die Afrikaans van die Kharkams (D. Litt., U.W.K.), 1983.
- Mouton, J., Die RGN-Onderzoek na Navorsingsmetodologie, Navorsingsbulletin (RGN), Vol. 14, No. 1, 1984.
- Nienaber, G.S., Vroeë opvattinge oor Afrikaans as Taal, Perskor, Johannesburg, 1984.
- Platt, J.T. en Platt, H.K., The social significance of speech, Noord-Holland, Amsterdam, 1975.
- Prinsloo, K.P. en Van Rensburg, M.C.J. (red.), Afrikaans: Stand, taak, toekoms, HAUM, Pretoria, 1984.
- RGN - Onderzoek na Navorsingsmetodologie, RGN-Verslag, 1984.
- Scheffer, P., Afrikaans en Engels onder die Kleurlinge in die Kaapprovinsie, en in besonder in die Skiereiland, RGN-Verslag, 1983.
- Scherer, R. en Giles, H. (red.), Social markers in speech, Cambridge University Press, Cambridge, 1979.
- Schönfeld, M., Historiese Grammatika van het Nederlands, Schets van de Klankleer, Vormleer en Woordvorming, Thieme & Cie., Zutphen, 1932.
- Swanepoel, P.H., Verslag van 'n Studiereis na die V.S.A. en Nederland (25 April - 27 Januarie 1982), UNISA, 1984.
- Tervoort, B.T. (red.), Wetenschap en Taal, Coutinho, Muiderberg, 1977.
- Valdman, A. (red.), Pidgin and Creole Linguistics, Indiana University Press, Bloomington, 1977.
- Van de Rhee, I., 'n Sosiolinguistiese ondersoek na taalgebruik in Belville-Suid (M.A., U.W.K.), 1983.

- Van der Riet, L.M., Reëls vir gesprekstrategieë in Afrikaans (M.A., UOVS) 1984.
- Van Rensburg, M.C.J., e.a., Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare, Verslag van 'n groter navorsingsprojek aan die RGN, UOVS, 1984.
- Van Rensburg, M.C.J., (red.), Linguistevereniging van Suider-Afrika, Kongresreferate, 19de Nasionale Kongres 1983, UOVS, 1984.
- Van Rensburg, M.C.J., Inleiding: die bestudering van taalvariante in Claassen en Van Rensburg (red.), 1983.
- Van Rensburg, M.C.J., Taalverskeidenheid en Taalversteuring in Hay en Uys, 1985.
- Van Schalkwyk, C., Konvergensietendense in die Afrikaans en Engels van twee- en dubbeltalige Kleurlinge in Belville-Suid soos gemanifesteer in die sinsklankvorm (D. Litt., UNISA), 1969.
- Van Schalkwyk, D.J., Fonetiese Variasie in die taal van die Rehoboth-basters (D. Litt., R.A.U.), 1983.
- Vidos, B.E., Handboek tot de Romaanse taalkunde, Malmberg, 's-Hertogenbosch, 1956.
- Von Wielliegh, G.R., Ons Geselstaal, Van Schaik, Pretoria, 1925.
- Webb, V.N., Sosiolinguistiese perspektiewe op die taak van die Spraakterapeut in Hay en Uys (red.), 1985.
- Webb, V.N., Veldwerk in Stedelike Taalondersoek, Verslag aan die RGN, 1982.

6.2 TYDSKRIFTE EN T.V.-ONDERHOUDE

Coetzee, A., 'n Heroriëntering van die begrip standaardtaal in Tydskrif vir Geesteswetenskappe 22(4), 1982.

Gerwel, J., Afrikaans kan sy eie toekoms verseker in Graffier 5, Jaargang 2, no.1, 1982.

Le Roux, A., 'Ek praat Afrikaans en basta' in Huisgenoot, 24 Mei 1984.

Tarone, E., On the variability of interlanguage systems in Applied linguistics, Vol.4(2).

T.V.-onderhoud, TV1, S.A.U.K., 6 Augustus 1984.

Van Rensburg, M.C.J., Aspekte van die Verhoging van Vokale in Afrikaans in Acta Academica, no. 14, 1981.

Veith, W.H., Probleme der kontrastiven Phonologie im Deutschen und Englischen in ZDL, Vol. 2.

OPSOMMING VAN VERHANDELING: DIE BESKRYWING VAN KAAPSE AFRIKAANS AS 'N VARIËTEIT VAN AFRIKAANS

1. INLEIDEND - DOELWITTE

Die doelwit van hierdie studie kan drieledig uiteengesit word. Eerstens dien 'n kriptiese uiteensetting van vorige ondersoeke oor Kleurling-Afrikaans (en ander naverwante studies) as 'n beeld van wat reeds op hierdie gebied gedoen is. Tweedens word 'n model opgestel waarop taalnavorsing op variasievlak in die toekoms gebaseer kan word (en in die besonder navorsing oor die taal van die Kleurlinge). Die derde doelstelling behels die opstel van 'n inventaris van verskynsels waardeur die Kleurling-variëteit van Afrikaans gekenmerk word.

2. INHOUD

2.1 UITEENSETTING EN SAMEVATTING VAN VORIGE ONDERSOEKE

Omdat daar nog nie soveel ondersoeke aangepak is waardeur 'n groot volume materiaal oor Kleurling-Afrikaans beskikbaar gestel is nie, is dit noodwendig dat elke ondersoeker sy eie navorsingsmodel sou volg aan die hand van 'n klein hoeveelheid beskikbare data. Om 'n geheelbeeld te kry en om die resultate te integreer, word die navorsingsmetodes en -resultate van vorige soortgelyke studies saamgevat en geëvalueer.

2.2 MODELVORMING

Met hierdie agtergrond en vorige persoonlike ervaring, tesame met nuwe insigpunte wat uit hierdie studie self na vore kom, word 'n model (die tweede doelstelling) stap vir stap saamgestel. Die essensie van hierdie poging is om 'n riglyn daar te stel, wat in die hand van elke toekomstige variasieondersoeker (veral op die gebied van Kleurling-Afrikaans) iets kan beteken. 'n Uiteensetting van die fynere besonderhede rondom elke navorsingstap lei tot verskillende kontrolelyste waaraan die ondersoeker telkens kan meet of hy die belangrikste faktore in ag geneem het. 'n Diagram aan die einde vat die navorsingsproses saam en behoort as uitgangspunt vir 'n nuwe ondersoek algou struktuur te gee aan 'n studie. Hierdie model poog dan ook om losstaande idiosinkratiese studietjies te konsentreer en sodoende die navorsingsresultate van die toekoms meer kontroleerbaar en vergelykbaar te maak.

2.3. 'N INVENTARIS

Die derde doelstelling sentreer rondom die opstel van 'n inventaris van Kleurling-Afrikaanse verskynsels in die omgangstaal. Om dit te vermag, moet in werklikheid 'n volledige ondersoek geloods word - soos in bg. model uiteengesit. Hier behoort dus sprake te wees van 'n volskaalse beplanning, praktiese uitvoer en verdere verdieping van die ondersoek. In hierdie geval word aangesluit by die ondersoek wat die RGN reeds uitgevoer het (Landstale ondersoek) en waarvan dié taalgegewens 'n onderdeel uitgemaak het. Die beplanning rondom die versameling van bruikbare taalmateriaal en die veldwerk is reeds deur RGN-medewerkers gedoen. Hierdie ondersoek gaan dus van dié punt af verder met die transkribering van die bandmateriaal wat verkry is, en die verdere ontleding daarvan met die oog op sistematisering en uiteindelijke interpretasie.

Die taalgebruik van 96 Kleurling-sprekers word gebruik in die transkripsies van die beskikbare bandmateriaal. Daar word slegs op die "vertel-" en gespreksgedeeltes van die onderhoude gekonsentreer, aangesien dit 'n doelwit van hierdie studie is om 'n beskrywing van die omgangstaal van die Kleurlinge te gee.

In die ontsluiting van bg. transkripsies word uiteindelik 'n drieledige inventaris opgestel - 'n lys van klankpatrone, morfologiese en sintaktiese verskynsels wat in Kleurling-Afrikaans voorkom. Hierdie inventaris skep nou 'n breë, gesistematiseerde basis vir verdere verklaring, interpretasie en navorsing.

3. SLOT

Met 'n samevatting van gegewens rondom studies oor Kleurling-Afrikaans tot dusver en 'n gekonsentreerde navorsingsmodel as basis, skep die breë databasis wat d.m.v. die inventaris daargestel is, die geleentheid vir vrugbare verdere ondersoek. Op hierdie taalvariasie-grondslag kan etlike ander nie-grammatiese faktore byeengebring word om die variëteite van Afrikaans volledig te beskryf.

Hiermee betuig ek my opregte dank aan die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing en die Nasionale Letterkundige Museum/Navorsingsentrum vir hulle finansiële steun met die afhandeling van hierdie studie.